

การประชุมทางวิชาการ
เรื่อง
การวิจัยทางการบริหารการศึกษา

Symposium in Ed. Adm.

โดย
สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
และ
สภาผู้บริหารหลักสูตรการบริหารการศึกษาแห่งประเทศไทย

วันที่ 22 - 23 สิงหาคม 2546
ณ ศูนย์การประชุมอิมแพค เมืองทองธานี นนทบุรี

คำนำ

การวิจัยมีบทบาทและความสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาการศึกษาของประเทศ เพราะเป็นกระบวนการแสวงหาความรู้อย่างเป็นระบบ ทำให้ได้องค์ความรู้และข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการกำหนดนโยบาย การวางแผน การบริหารและการจัดการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งงานวิจัยทางการบริหารการศึกษา ซึ่งนอกจากจะนำไปใช้ในการกำหนดนโยบายและวางแผนพัฒนาการศึกษาแล้วยังช่วยเสริมสร้างศาสตร์ทางการบริหารการศึกษาให้มีความเข้มแข็งขึ้น

ปัจจุบันมีงานวิจัยทางการบริหารการศึกษา ทั้งในลักษณะงานวิจัยของหน่วยงาน งานวิจัยส่วนบุคคล และวิทยานิพนธ์ เป็นจำนวนมาก แต่การเผยแพร่และการนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ยังอยู่ในวงจำกัด สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาตระหนักถึงความสำคัญของการเสริมสร้างและเผยแพร่องค์ความรู้ด้านการบริหารการศึกษา จึงร่วมกับสภาผู้บริหารหลักสูตรการบริหารการศึกษาแห่งประเทศไทย (สผบท.) และคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ จัดประชุมทางวิชาการเรื่อง การวิจัยทางการบริหารการศึกษา ขึ้นเป็นครั้งแรก เมื่อวันที่ 23-24 กันยายน 2545 ณ มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ บางนา

จากความสำเร็จในครั้งแรก สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาจึงร่วมกับสภาผู้บริหารหลักสูตรการบริหารการศึกษาแห่งประเทศไทย (สผบท.) จัดประชุมทางวิชาการเรื่อง การวิจัยทางการบริหารการศึกษา เป็นปีที่ 2 ในระหว่างวันที่ 22-23 สิงหาคม 2546 ณ ศูนย์การประชุมอิมแพค เมืองทองธานี จังหวัดนนทบุรี เพื่อเผยแพร่ผลงานวิจัยทางการบริหารการศึกษาให้แพร่หลายและมีกรณีนำไปใช้ประโยชน์ให้มากขึ้น รวมทั้งเปิดโอกาสให้มีการนำเสนอผลงานวิจัยและแลกเปลี่ยนความรู้ ซึ่งจะช่วยพัฒนามาตรฐานวิชาการด้านการบริหารการศึกษาให้สูงขึ้น

เอกสารประกอบการประชุมฉบับนี้ เป็นการรวบรวมผลงานวิจัยทางด้านบริหารการศึกษาประมาณ 119 เรื่อง ในจำนวนนี้มีงานวิจัยส่วนหนึ่งที่ได้นำเสนอในที่ประชุม จำนวน 29 เรื่อง โดยสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาจะบันทึกข้อมูลผลงานวิจัยทั้งหมดนี้ไว้ใน Web Site www.thaiteacher.org/admin/index.html เพื่อให้บริการผู้ใช้ข้อมูลต่อไป

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาหวังเป็นอย่างยิ่งว่า เอกสารฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อคณาจารย์ นิสิต นักศึกษา นักวิชาการ และผู้สนใจทั่วไป และขอขอบคุณคณะกรรมการดำเนินการจัดประชุมทางวิชาการฯ คณาจารย์ นิสิต นักศึกษา นักวิชาการผู้ทำการวิจัยและผู้นำเสนอผลการวิจัย รวมทั้งผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่าน ที่ได้ให้ความร่วมมือสนับสนุนการจัดประชุมในครั้งนี้จนประสบความสำเร็จด้วยดี

(นายรุ่ง แก้วแดง)
เลขาธิการสภาการศึกษา

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	
การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน	
• การปฏิบัติตามแนวทางการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ตามทัศนะของ ผู้บริหารและครู โรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดสตูล : อุมร์ สवालัง	1
• การพัฒนาแบบจำลองแบบสมบูรณในการบริหารโดยใช้โรงเรียน เป็นฐาน สำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน : ดิเรก วรรณเศียร	10
• การพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนที่บริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน : สมุทธ ชำนาญ	19
• ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความผูกพันต่อองค์การของอาจารย์ระดับมัธยม ศึกษาในโรงเรียนแกนนำที่มีการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน เขตกรุงเทพมหานคร : ภคินี ดอกไม้งาม	22
การมีส่วนร่วม	
• การมีส่วนร่วมในการบริหารงานของอาจารย์ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น : แสวง จันทร์ชูย	28
• การมีส่วนร่วมบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของคณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดมุกดาหาร : ฉลววิทย์ ดีวงศ์	30
• ศึกษาสภาพและปัญหาการมีส่วนร่วมพัฒนาการศึกษาของชุมชนใน โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพิจิตร : ประทุมทิพย์ พ่วงวัฒนวงศ์	33
• การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการโรงเรียนในการกำหนดเนื้อหางาน พื้นฐานอาชีพที่สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอปะทิว จังหวัดชุมพร : วันเพ็ญ อำนาจ	35
• การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียนในการส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน ในเขตอำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี : สุวัช พานิชวงษ์	39

สารบัญ

	หน้า
การมีส่วนร่วม (ต่อ)	
<ul style="list-style-type: none"> • การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษา ชั้นพื้นฐาน ประจำโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดพิษณุโลก : ศุภมาศ การะเกตุ 	44
<ul style="list-style-type: none"> • การศึกษาการมีส่วนร่วมของบุคลากรท้องถิ่นในการพัฒนาหลักสูตร ท้องถิ่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการ ประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 8 : วิจิตรา ไสยะ 	48
<ul style="list-style-type: none"> • บทบาทการมีส่วนร่วมในการบริหารวิชาการของคณะกรรมการ สถานศึกษาชั้นพื้นฐานของโรงเรียนประถมศึกษาในเขตพัฒนา คุณภาพการศึกษาที่ 5 สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ขอนแก่น : สวัสดิ์ แก้วชนะ 	51
<ul style="list-style-type: none"> • ศึกษาการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ของผู้บริหารและครู สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน จังหวัดสงขลา : มุหัมหมัด เบ็ญนุ้ย 	53
การศึกษาท้องถิ่น	
<ul style="list-style-type: none"> • การศึกษารูปแบบการจัดการศึกษาท้องถิ่นของจังหวัดสกลนคร ในอนาคต : ปัญยุต นันทราช และคณะ 	56
<ul style="list-style-type: none"> • การวิเคราะห์บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดการศึกษา และการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา : ประภาพรรณ ไชยวงษ์ 	60
<ul style="list-style-type: none"> • ความเหมาะสมในการถ่ายโอนสถานศึกษา ของกระทรวงศึกษาธิการ ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น : บทสะท้อนจากกลุ่มผู้มีส่วนได้เสีย : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ 	70
<ul style="list-style-type: none"> • ปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น : หน่วยงานนิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเสิงสาง สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา 	73

สารบัญ

	หน้า
การบริหารวิชาการ	
• รูปแบบการนิเทศภายในที่มีประสิทธิภาพในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดนนทบุรี : พุฒิชัย กั้นตรง	76
• องค์ประกอบพฤติกรรมกรรมการติดต่อสื่อสาร และกระบวนการตัดสินใจ ของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานวิชาการในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร : พัชรพันธ์ รัตโนดม	78
• การบริหารแผนปฏิบัติการประจำปีในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรม สามัญศึกษา ในจังหวัดอุบลราชธานี : ว่าที่ร้อยตรี สุรพล สืบพรหม	81
• การศึกษาตัวบ่งชี้ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของผู้บริหาร วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี เขตภาคเหนือตอนบน : สำราญ รื่นรวย	83
• การศึกษาสภาพและปัญหาของการบริหารงานวิชาการเกี่ยวกับการ จัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ตามทัศนะของผู้บริหาร สถานศึกษาและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด นครราชสีมา : ประกอบ กุฎโพธิ์	90
• สภาพปัญหาและความต้องการเกี่ยวกับการให้บริการงานวิชาการของ นักศึกษาระดับปริญญาตรี ภาควิชามัธยมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ : นิตยา สอาดล้วน	94
• สมรรถภาพในงานของผู้นิเทศที่ส่งผลต่อการพัฒนางานวิชาการ ของโรงเรียนประถมศึกษาเอกชนในกรุงเทพมหานคร : สุนีรัตน์ มิตรเจริญถาวร	97
การบริหารบุคคล	
• การนิเทศภายในอย่างเป็นระบบเพื่อพัฒนาความเป็นครูมืออาชีพ ของโรงเรียนบ้านวังสาร อำเภอบางกระทุ่ม จังหวัดพิษณุโลก : นवलจันทร์ จันทร์เจริญ	100
• แรงจูงใจที่สัมพันธ์กับความท้อแท้ในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียน อาชีวศึกษาเอกชน ในเขตกรุงเทพมหานคร : นันทพร ชูทรัพย์	102

	หน้า
การบริหารบุคคล (ต่อ)	
• การศึกษาบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนเกี่ยวกับ การเสริมสร้างและ พัฒนาจรรยาบรรณครู ในโรงเรียนระดับประถมศึกษา และโรงเรียน มัธยมศึกษา จังหวัดนครราชสีมา : เอื้อ ทรวงโพธิ์	105
• การศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานการพัฒนาบุคลากรใน โรงเรียนแกนนำปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้และโรงเรียนประถมศึกษา ทั่วไป สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด นครราชสีมา : วาสนา ราชนิล	108
• ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการบริหารกับการปฏิบัติงานตามกระบวนการ การบริหารงานบุคคลของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัด นราธิวาส : วันชาวีรา เบ็ญละเอียด	113
• รูปแบบการกำกับ ดูแล การปฏิบัติตามจรรยาบรรณของวิชาชีพครู : สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา	119
• แรงจูงใจในการทำงานที่ส่งผลต่อความผูกพันของครูโรงเรียน ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนนทบุรี : ชัตติยา ต้วงสำราญ	125
• ศึกษาความคิดเห็นของนักบริหารระดับสูงต่อหลักสูตรฝึกอบรมของ สถาบันพัฒนาข้าราชการพลเรือน : เบญจพร ลัทธิตเดช	131
• สภาพการบริหารงานของครูใหญ่โรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษา ในเขต กรุงเทพมหานคร : พวงเพชร แต่งตั้ง	134
• สภาพปัจจุบัน ปัญหา และการพัฒนาการบริหารงานบุคคลใน โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ : ซาร์รีฟท์ สือนิ	137
• อนาคตภาพการบริหารงานบุคลากรโรงเรียนเอกชนในจังหวัด เชียงใหม่ : ดอน ไชยดวง	143

	หน้า
การบริหารทั่วไป	
• การนำเสนอรูปแบบการบริหารโรงเรียนในกำกับของรัฐสำหรับประเทศไทย : จินตนา ศักดิ์ภู่อารัม	149
• การศึกษาความคิดเห็นของครู อาจารย์ เกี่ยวกับบทบาทการปฏิบัติจริง และบทบาทที่คาดหวังของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา เขตการศึกษา 5 ในการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน : จิรพรรณ คชสวัสดิ์	155
• การศึกษาสภาพการดำเนินการกระจายอำนาจ การจัดซื้อจัดจ้าง ระดับโรงเรียน : หน่วยตรวจสอบภายใน สำนักงานคณะกรรมการ การประถมศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ	157
• บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดลำปางในการสร้าง เสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน : เพชร กันทาดี	162
• ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ : ภาวดี อนันต์นาวิ	164
• รูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับสถาบันอุดมศึกษาของรัฐในกำกับ ในการบริหารการศึกษาระดับอุดมศึกษา : สุทธศรี วงษ์สมาน	169
• วัฒนธรรมองค์การและปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียน เหล่าสายวิทยาการของกองทัพบก : พันเอก พร ภิเศก	172
• กระบวนการวางแผนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการ ประถมศึกษาจังหวัดอุดรธานี : ขจรเกียรติ มานิกลักษณ์	181
• การใช้พฤติกรรมกรรมการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนที่ส่งผลต่อขวัญ ในการปฏิบัติงานของพนักงานครูเทศบาลโรงเรียนสังกัดเทศบาล และเมืองพัทยา เขตการศึกษา 1 : สมถวิล ชูทรัพย์	183
• การใช้พลังอำนาจของผู้บริหารโรงเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพ การบริหารงานของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตการศึกษา 1 : สมบูรณ์ นนท์สกุล	186
• การเตรียมพร้อมของมหาวิทยาลัยของรัฐเพื่อเป็นมหาวิทยาลัยใน กำกับของรัฐ : เทียนฉาย กิระนันท์	188

	หน้า
การบริหารทั่วไป (ทั่วไป)	
• การบริหารงานธุรการในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดน่าน : อุมภาพรรณ วัฒนรัตน์	197
• การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เอื้อต่อการมีส่วนร่วมของชุมชน อย่างยั่งยืน เขตการศึกษา 12 : ทูลธรรม วรรณคำ	203
• การประเมินโครงการโรงเรียนสีขาวของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัด กรมสามัญศึกษา จังหวัดนครปฐม : สมจิต แก้วแสงขวัญ	205
• การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในการดำเนินงาน งานศูนย์การเรียนรู้ชุมชน : ศึกษาเฉพาะกรณีจังหวัดมุกดาหาร : บุญส่ง บุญทศ	209
• การศึกษาความพึงพอใจของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา ที่มีต่อการปฏิบัติ งานของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 11 : สมใจ กอปรสิริพัฒน์	212
• การศึกษาสภาพปัญหาการปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผน พัฒนาการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัด สุราษฎร์ธานี : สมชาย กิจคาม	214
• การศึกษาสภาพและความต้องการพัฒนาความเป็นผู้บริหารมืออาชีพ ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดชัยภูมิ : ถวัลย์ หงษ์ไทย	218
• การสังเคราะห์วิทยานิพนธ์ด้านการบริหารการศึกษาของมหาวิทยาลัย ศิลปากร : พิสมร วิญญุกุล	222
• ความพึงพอใจของคณาจารย์และบุคลากรในการจัดและบริหารสถาบัน ราชภัฏธนบุรี : ทิพวรรณ จันทรสติธัย	228
• ประสิทธิภาพการใช้คอมพิวเตอร์ในการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา : ศึกษาเฉพาะกรณี กลุ่มกรุงธนใต้ สังกัดกรุงเทพมหานคร : รุ่งนภา เลิศพัชรพงศ์	233

	หน้า
การบริหารทั่วไป (ต่อ)	
• ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของคณะกรรมการโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดตรัง : พิเชษฐ์ เจ้ยทองศรี	237
• ปัจจัยทางวัฒนธรรมในโรงเรียนที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานด้าน โรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 6 : ณรงค์ศักดิ์ ถนอมศรี	240
• ปัจจัยที่สัมพันธ์กับการเลือกสาขาวิชาของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ในสถาบันราชภัฏราชชนครินทร์ : พรทิพย์ คำชาย	242
• ปัญหา สาเหตุ และแนวทางแก้ปัญหาการปฏิบัติงานด้านความสัมพันธ์ กับชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษา ที่ตั้งอยู่ในกลุ่มชาติพันธุ์ไทยลาว, ไทยลาว-ไทยเขมร, ไทยลาว-ไทยส่วย, ไทยลาว-ไทยเยอ สังกัด กรมสามัญศึกษา จังหวัดศรีสะเกษ : อนุรักษ์ แก้วตาปี	246
• ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานพัสดุในโรงเรียนมัธยม ศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดหนองคาย : นุชา อินทรสูต	251
• ผู้บริหารกับการเสริมสร้างพลังอำนาจตามการรับรู้ของครูในโรงเรียน ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดราชบุรี : จันทร์ลอย เครือเข้า	254
• สุขภาพองค์การของโรงเรียนอนุบาลเอกชน ในจังหวัดนนทบุรี : ศิริพงษ์ ทิณรัตน์	258
การบริหารอาชีวศึกษา	
• การพัฒนาชุดการเรียนรู้สำหรับครูช่างอุตสาหกรรม เพื่อเพิ่ม สมรรถนะด้านการวางแผนการสอน วิชาทฤษฎีช่างอุตสาหกรรม : พรเลิศ แสงกวีเลิศ	262
• การศึกษาความคิดเห็นของผู้สำเร็จการศึกษา และความต้องการของ ผู้บังคับบัญชาต่อหลักสูตรครุศาสตร์อุตสาหกรรมบัณฑิต สาขาวิชา วิศวกรรมโทรคมนาคม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหาร ลาดกระบัง : ประสงค์ แก้ววิจิตร	266

VIII

สารบัญ

	หน้า
การบริหารอาชีวศึกษา (ต่อ)	
<ul style="list-style-type: none"> • ความคิดเห็นของผู้บริหาร ครู-อาจารย์ที่มีต่อโครงสร้างหลักสูตรและเนื้อหาวิชาระดับ ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) สาขาวิชาช่างอิเล็กทรอนิกส์ : ศวัสกร ไชยสุนทร	274
<ul style="list-style-type: none"> • ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบการผลิตและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักศึกษาอาชีวศึกษาในทัศนะของผู้ประกอบการในจังหวัดเชียงราย : พร้อมพร ณ เชียงใหม่	277
การประเมินคุณภาพ/ประกันคุณภาพการศึกษา	
<ul style="list-style-type: none"> • การติดตามผลผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตรบัณฑิตศึกษา สาขาการบริหารการศึกษา : สุพิพรรณ พัฒนพานิชย์ และ ทศนา แสงศักดิ์	286
<ul style="list-style-type: none"> • การพัฒนาระบบการตรวจติดตามคุณภาพภายใน ของสถาบันราชภัฏ : เฉลิมชัย พาญกล้า	291
<ul style="list-style-type: none"> • การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อประสิทธิภาพในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดกรมอาชีวศึกษา : สิริรักษ์ รัชชุตานติ	295
<ul style="list-style-type: none"> • การศึกษาความต้องการจำเป็นในการดำเนินการด้านประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา หลังการได้รับการประเมินภายนอกจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) : ดวงใจ กฤดากร	304
<ul style="list-style-type: none"> • ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการบริหารงานกับกระบวนการปฏิบัติงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดยะลา : วิรัช ชูสิน	312
<ul style="list-style-type: none"> • ปัจจัยระดับบุคคลและระดับโรงเรียนที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประกันคุณภาพการศึกษาของครู สังกัดสำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 1 : ดุษฎี โยเหลา	317

	หน้า
การประเมินคุณภาพ/ประกันคุณภาพการศึกษา (ต่อ)	
• การดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาตามความคิดเห็นของบุคลากร ในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี : วชิราภรณ์ สุรณะสกุล	323
• การนำเสนอนโยบายการประกันคุณภาพของสถานศึกษา ในการจัด สภาพแวดล้อมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคมของเด็กและเยาวชน : วิศนี คิลตระกูล	325
• การประเมินคุณภาพการศึกษา ระดับมัธยมศึกษา เขตการศึกษา 1 : วิมาน วรณคำ	330
• การประเมินผลการดำเนินงานการจัดทุนการศึกษาตามโครงการเสมา พัฒนาชีวิต : ศึกษากรณีจังหวัดเชียงราย : ทองใบ เขาวนจินดา	332
• การประเมินหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ ระดับมัธยม ศึกษาตอนปลายสำหรับสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ใน จังหวัดสุโขทัย : สำอางค์ บุญเกิด	337
• การศึกษาการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ : ชาติชาย พิมพิไสย	342
• การศึกษาการยอมรับมาตรฐานระบบคุณภาพ ISO 9002 ของโรงเรียน มัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ : สุรินทร์ ศรีทอง	344
• การศึกษาประสิทธิผลของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัด บุรีรัมย์ : โสธร บุญเลิศ	348
• การศึกษาสภาพการดำเนินการประเมินผลภายใน และความต้องการ รับการสนับสนุนการดำเนินการประเมินผลภายในของสถานศึกษา ประเภทอาชีวศึกษา : กลุ่มพัฒนามาตรฐานคุณภาพการศึกษา สำนักพัฒนาการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เขตการศึกษา 6	352
• การสร้างเครื่องมือประกอบการประเมินคุณภาพการศึกษา ด้านปัจจัย การศึกษาของโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครเชียงใหม่ : จินตนา กันธวัง	356

สารบัญ

	หน้า
การประเมินคุณภาพ/ประกันคุณภาพการศึกษา (ต่อ)	
• ประสิทธิภาพการบริหารงานโรงเรียนด้วยการใช้เทคนิคการประกันคุณภาพการศึกษาในโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน เขตการศึกษา 12 : วิเชียร พันธุ์เครือบุตร	359
• ศึกษาการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาโรงเรียน วิเชียรชม สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสงขลา : นวพร จุทอง	362
• ปัญหาและความต้องการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐในการนำโรงเรียนไปสู่การประกันคุณภาพการศึกษา : ศึกษาเฉพาะกรณีโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษาในจังหวัดปทุมธานี : ศรีวัฒนา ธีระเผ่าพงษ์	366
• สภาพปัญหาและแนวทางการแก้ปัญหาการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดเชียงใหม่ : พยอมศรี วุฒวนารักษ์	370
ภาวะผู้นำ	
• การนำเสนอรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะภาวะผู้นำของผู้บริหาร วิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข : เบญจพร แก้วมีศรี	374
• การศึกษาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของคุณสมบัติพื้นฐานของผู้บริหาร และแบบภาวะผู้นำ ที่มีต่อคุณภาพการบริหารของผู้บริหารโรงเรียน : ประคอง รัตมีแก้ว	381
• การศึกษาแบบผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา : ศรีสุนันท์ ต่ายแสง	385
• ความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางอารมณ์ กับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร ในวิทยาลัยพลศึกษา : กัลยาณี พรหมทอง	388
• ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้บริหารกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรในสำนักงานศึกษาธิการอำเภอ เขตการศึกษา 1 : ธงชัย แก้วมาตย์	392

	หน้า
ภาวะผู้นำ (ต่อ)	
• บทบาทที่รับรู้ของผู้บริหารโรงเรียนในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางในโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานการประถมศึกษาในเขตการศึกษา 7 : สมนึก จ้อยตอนกลอย	394
• แบบภาวะผู้นำและความฉลาดทางอารมณ์ของหัวหน้าแผนก สังกัดวิทยาลัยเทคนิค ในเขตการศึกษา 8 : ปิยพล ศรีธิเดช	397
• พฤติกรรมการบริหารของครูใหญ่ตามการรับรู้ของครูที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนคาทอลิกสังกัดอัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ : อรวรรณ จันทร์ชลอ	399
• พฤติกรรมภาวะผู้นำที่เป็นจริงและที่คาดหวังของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดหนองคาย : นิรันดร หมื่นสุข	402
• พฤติกรรมภาวะผู้นำแบบความสามารถพิเศษของผู้บริหารการจัดการศึกษาจังหวัดนครราชสีมา : นงลักษณ์ ยุทธสุทธิพงศ์	404
• ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ : รุ่งกานต์ รอดเรือง	407
• ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนขนาดใหญ่ สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร : อรพร อุนากรสวัสดิ์	408
• ภาวะผู้นำที่มีคุณภาพของผู้บริหารดีเด่นโรงเรียนประถมศึกษา : ชลี แต่รุ่งเรือง	410
• แรงผลักดันภาวะผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ประถมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ : สุรศักดิ์ ชันติธีวาโร	412
• ลักษณะทางจิต ลักษณะผู้นำ และสถานการณ์ทางสังคม ที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมการบริหารงานอย่างมีจริยธรรมของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร : อำพร อัสวโรจนกุลชัย	416

	หน้า
ภาวะผู้นำ (ต่อ)	
<ul style="list-style-type: none"> • ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการบริหารกับผลการปฏิบัติงาน วิชาการของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการ ประถมศึกษาจังหวัดสงขลา : จิราพิชญ์ ขวัญพรหม 	421
<ul style="list-style-type: none"> • ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างวิธีการแก้ปัญหาความขัดแย้งของผู้บริหาร โรงเรียน กับความท้อแท้ในการทำงานของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพัทลุง : พรศักดิ์ บุญยัง 	426
การปฏิรูปการศึกษา	
<ul style="list-style-type: none"> • การศึกษาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนระดับประถมศึกษา ตามที่กำหนดในจุดหมายของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ตามการประเมินและความคาดหวังของผู้ปกครอง : กรณีศึกษาโรงเรียนเอกชน จังหวัดชัยภูมิ : รจนา อาจศิริ 	430
<ul style="list-style-type: none"> • การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และแนวทางในการจัดทำงบประมาณ แบบมุ่งเน้นผลงานตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูโรงเรียน มัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานสามัญศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์ : สมหวัง ขอเอื่อนกลาง 	434
<ul style="list-style-type: none"> • กระบวนการบริหารเชิงยุทธศาสตร์ของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อ ส่งเสริมความสามารถการใช้เทคโนโลยีทางการศึกษาของครู สังกัด สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเชียงราย : อมร สีแสง 	436
<ul style="list-style-type: none"> • การเตรียมความพร้อมของผู้บริหารโรงเรียนในการนำนโยบายปฏิรูป การศึกษาไปใช้ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตบางพลัด กรุงเทพมหานคร : ชานินันท์ บ้วนนอก 	444
<ul style="list-style-type: none"> • การมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนของครูในโรงเรียนศูนย์ปฏิบัติการ ศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา : เกียรติพงษ์ คำไทย 	449

	หน้า
การปฏิรูปการศึกษา (ต่อ)	
<ul style="list-style-type: none"> • การศึกษาการดำเนินงานโรงเรียนปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพ ผู้เรียน : กรณีศึกษา โรงเรียนบ้านสบขุ่น อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน : อธิก ป้องคำรอด 	452
<ul style="list-style-type: none"> • การศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการปฏิรูปการจัดการเรียน การสอน ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ตามทัศนะ ของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน การประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา : สมศักดิ์ พระเดชกิจ 	460
<ul style="list-style-type: none"> • การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อการเรียนรู้ ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา : กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านหลวง กรมสามัญศึกษา จังหวัดน่าน : บุญเสริม เสนนันทา 	464
<ul style="list-style-type: none"> • การศึกษาผลกระทบพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2545 ต่อการปรับโครงสร้างของครูสภา : สุญาดา สุนทรศารทูล 	470
<ul style="list-style-type: none"> • ความพร้อมและความคาดหวังต่อการกระจายอำนาจการบริหาร งบประมาณตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดชัยภูมิ : เสน่ห์ เหล่าเสนา 	480
<ul style="list-style-type: none"> • ความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถภาพทางการนิเทศของผู้บริหารกับ การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดนครปฐม : วันเพ็ญ กิจกำจร 	484
<ul style="list-style-type: none"> • บทบาทของครูสภาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 : อารักษ์ วิเศษสิงห์ 	487
<ul style="list-style-type: none"> • ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ในโรงเรียน แกนนำปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดนครราชสีมา : กำพล ฤทธิรักษา 	491

	หน้า
การปฏิรูปการศึกษา (ต่อ)	
• รูปแบบการพัฒนาพฤติกรรมประชาธิปไตยด้านคุณธรรมของ นักเรียนโรงเรียนประถมนสาธิตสถาบันราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา : ชนิดา จันเรียง	496
• สภาพและปัญหาการปฏิบัติงานของคณะกรรมการสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชุมพร : ชาญวิทย์ ยิกุสังข์	498
ดัชนีผู้วิจัย	503
คณะกรรมการดำเนินการจัดประชุมวิชาการเรื่อง การวิจัยทางการบริหารการศึกษา	507
คณะทำงาน	509

ชื่อเรื่อง การปฏิบัติตามแนวทางการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ตาม
ทัศนะของผู้บริหารและครูโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดสตูล

ผู้วิจัย อุมร์ สवालิ่ง

ปีที่งานวิจัยเสร็จ พ.ศ.2545

ลักษณะของงานวิจัย วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการ
ศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาระดับการปฏิบัติตามแนวทางการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ตามทัศนะของผู้บริหารและครูโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดสตูล ด้านการกระจายอำนาจ ด้านการบริหารแบบมีส่วนร่วม ด้านการบริหารตนเอง ด้านการพัฒนาโรงเรียนทั้งระบบ ด้านความรับผิดชอบเพื่อตรวจสอบได้ และด้านการมีภาวะผู้นำแบบเกื้อหนุน
  2. เพื่อเปรียบเทียบระดับการปฏิบัติตามแนวทางการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ตามทัศนะของผู้บริหารและครูโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดสตูลที่มีตำแหน่งต่างกัน
  3. เพื่อเปรียบเทียบระดับการปฏิบัติตามแนวทางการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานตามทัศนะของผู้บริหารและครูโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดสตูลที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน
  4. เพื่อศึกษาปฏิสัมพันธ์ร่วมระหว่างตำแหน่งต่างกับขนาดโรงเรียนต่างกันที่มีผลต่อการปฏิบัติตามแนวทางการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ตามทัศนะของผู้บริหารและครูโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดสตูล
  5. เพื่อรวบรวมปัญหาและข้อเสนอแนะในการปฏิบัติตามแนวทางการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ตามทัศนะของผู้บริหารและครูโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดสตูล
- วิธีดำเนินการวิจัย**

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารและครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสตูล ที่ปฏิบัติหน้าที่ในปีการศึกษา 2545 จำนวน 2,023 คน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากการคำนวณโดยใช้สูตรของ ยามาเน่ และใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ และสุ่มอย่างง่าย ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 334 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถาม โดยผู้วิจัยสร้างขึ้นเองจากการศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มาเป็นกรอบแนวคิดในการสร้างแบบสอบถามแบ่งเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 เกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (Checklist) ประกอบด้วย ตำแหน่งและขนาดโรงเรียน ตอนที่ 2 การปฏิบัติตามแนวทางการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ตามทัศนะของผู้บริหาร

และครูโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดสตูล มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแบบของลิเคิร์ท จำนวน 61 ข้อ ตอนที่ 3 ปัญหาและข้อเสนอแนะในการปฏิบัติตามแนวทางการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ตามทัศนะของผู้บริหารและครูโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดสตูล ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบสอบถามปลายเปิด

การรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยขอหนังสือแนะนำตัวผู้วิจัยจากภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี เพื่อส่งถึงผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสตูล เพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูล และส่งแบบสอบถามถึงผู้บริหารโรงเรียนและไปรับแบบสอบถามกลับคืนด้วยตนเอง โดยใช้เวลาผู้ตอบแบบสอบถาม 15 วัน

การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS สถิติที่ใช้ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบสมมุติฐานเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของตัวแปร โดยทดสอบแบบเอฟ (F-test) โดยวิธีวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสองทาง (One-Way ANOVA) จากข้อมูลการปฏิบัติตามแนวทางการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ตามทัศนะของผู้บริหารและครูโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดสตูล และประมวลปัญหาและข้อเสนอแนะในการปฏิบัติตามแนวทางการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน โดยการนำเสนอตามลำดับความถี่

สรุปผลการวิจัย

1. การปฏิบัติตามแนวทางการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ตามทัศนะของผู้บริหารและครูโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดสตูล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการบริหารตนเอง ด้านการพัฒนาโรงเรียนทั้งระบบ ด้านความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ และด้านการมีภาวะผู้นำแบบเกื้อหนุน อยู่ในระดับมาก ส่วนด้านการกระจายอำนาจและด้านการบริหารแบบมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านการกระจายอำนาจและด้านการบริหารแบบมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง โดยด้านความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ส่วนการบริหารแบบมีส่วนร่วมมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการปฏิบัติตามแนวทางการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ตามทัศนะของผู้บริหารและครูโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดสตูล

การปฏิบัติตามแนวทางการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน	X	S.D.	ระดับการ ปฏิบัติ
ด้านการกระจายอำนาจ	3.47	.58	ปานกลาง
ด้านการบริหารแบบมีส่วนร่วม	3.34	.76	ปานกลาง
ด้านการบริหารตนเอง	3.54	.60	มาก
ด้านการพัฒนาโรงเรียนทั้งระบบ	3.66	.63	มาก
ด้านความรับผิดชอบต่อที่ตรวจสอบได้	3.71	.61	มาก
ด้านการมีภาวะผู้นำแบบเกื้อหนุน	3.60	.72	มาก
รวม	3.55	.55	มาก

การปฏิบัติตามแนวทางการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ตามทัศนะของผู้บริหาร และครูโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดสตูลในแต่ละด้าน สรุปได้ดังนี้

1.1 การปฏิบัติตามแนวทางการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ตามทัศนะของผู้บริหารและครูโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดสตูล ด้านการกระจายอำนาจโดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง โดยข้อโรงเรียนมีการกระจายอำนาจการตัดสินใจและความรับผิดชอบต่อฝ่ายต่างๆ โดยแบ่งภาระงานที่รับผิดชอบอย่างชัดเจนมีค่าเฉลี่ยสูงสุด และข้อ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีอำนาจในการกำหนดนโยบายด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารบุคคล และการบริหารทั่วไปมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

1.2 การปฏิบัติตามแนวทางการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ตามทัศนะของผู้บริหารและครูโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดสตูล ด้านการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและบุคลากรในโรงเรียนมีส่วนร่วมในการวางแผนยุทธศาสตร์ของโรงเรียน และข้อผู้บริหารและครูสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชนในการร่วมกันจัดการศึกษาอยู่ในระดับมาก ส่วนข้ออื่น ๆ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง โดยข้อผู้บริหารและครูสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชนในการร่วมกันจัดการศึกษา มีค่าเฉลี่ยสูงสุด และข้อคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและบุคลากรในโรงเรียนมีส่วนร่วมในการนิเทศติดตามประเมินผลมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

1.3 การปฏิบัติตามแนวทางการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ตามทัศนะของผู้บริหารและครูโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดสตูล ด้านการบริหารตนเอง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ส่วนใหญ่ปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ส่วนข้อโรงเรียนมีอิสระและความคล่องตัวในการตัดสินใจเรื่องการจัดสรรงบประมาณ การจัดเก็บค่าเล่าเรียนของโรงเรียนมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง และข้อโรงเรียนมีอิสระในการสรรหาบุคลากรด้วยตนเองมีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย โดยข้อโรงเรียนมีอิสระและความคล่องตัวในการตัดสินใจเรื่องการจัดการเรียนการสอนมีค่าเฉลี่ยสูงสุด และข้อโรงเรียนมีอิสระในการสรรหาบุคลากรด้วยตนเองมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

1.4 การปฏิบัติตามแนวทางการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ตามทัศนะของผู้บริหารและครูโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดสตูล ด้านการพัฒนาโรงเรียนทั้งระบบ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ส่วนใหญ่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากเช่นกัน ยกเว้นข้อโรงเรียนมีการจัดทำระบบสารสนเทศครบถ้วน ทันสมัยพร้อมที่จะนำไปใช้ประโยชน์ได้ ข้อโรงเรียนมีการวิเคราะห์ศักยภาพของโรงเรียนเพื่อให้เข้าถึงโอกาส ข้อจำกัด และศักยภาพของโรงเรียนโดยใช้เทคนิค SWOT หรือเทคนิคอื่นๆ และข้อโรงเรียนมีการนิเทศและตรวจสอบผลการปฏิบัติงานเปรียบเทียบกับเป้าหมายอย่างต่อเนื่อง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง โดยข้อโรงเรียนมีการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาหรือแผนยุทธศาสตร์/ธรรมนูญโรงเรียนที่ประกอบด้วย ปรัชญาโรงเรียน แผนปฏิบัติการ และตัวชี้วัดความสำเร็จ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด และข้อโรงเรียนมีการวิเคราะห์ศักยภาพของโรงเรียนเพื่อให้เข้าถึงโอกาส ข้อจำกัด และศักยภาพของโรงเรียนโดยใช้เทคนิค SWOT หรือเทคนิคอื่นๆ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

1.5 การปฏิบัติตามแนวทางการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ตามทัศนะของผู้บริหารและครูโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดสตูล ด้านความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ส่วนใหญ่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ยกเว้นข้อโรงเรียนมีการจัดทำงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน (PBB) และข้อโรงเรียนมีการจัดทำสารสนเทศการทำงานเพื่อใช้ในการประเมินผลพัฒนาโรงเรียนอย่างเป็นระบบมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง โดยข้อโรงเรียนมีการปรับปรุงพัฒนาระบบการบริหารงาน งานการเงิน การจัดซื้อจัดจ้างให้มีประสิทธิภาพ โปร่งใส และตรวจสอบได้ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด และข้อโรงเรียนมีการจัดทำงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน (PBB) มีค่าเฉลี่ยสูงสุด

1.6 การปฏิบัติตามแนวทางการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ตามทัศนะของผู้บริหารและครูโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดสตูล ด้านการมีภาวะผู้นำแบบเกื้อหนุน

โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ส่วนใหญ่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ยกเว้นข้อผู้บริหารมีทักษะในการสร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วมขององค์กรต่างๆ เช่น ภาคธุรกิจ สถาบันการศึกษาอื่นๆ ในพื้นที่เพื่อเพิ่มโอกาสในการนำทรัพยากรและภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการเรียนการสอน ข้อผู้บริหารมีทักษะในการแสวงหาบุคคลเป็นที่ยอมรับและอิทธิพลต่อองค์การให้เป็นตัวแบบของพฤติกรรมที่องค์การต้องการเปลี่ยนแปลง และข้อผู้บริหารมีทักษะในการแสดงตนเป็นแบบอย่างในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในโรงเรียน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง โดยข้อผู้บริหารมีความเข้าใจแนวคิดในการจัดการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญอย่างชัดเจนมีค่าเฉลี่ยสูงสุด และข้อผู้บริหารมีทักษะในการแสวงหาบุคคลผู้เป็นที่ยอมรับและอิทธิพลต่อองค์การให้เป็นตัวแบบของพฤติกรรมที่องค์การต้องการเปลี่ยนแปลง มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

2. ผู้บริหารและครู มีทัศนคติต่อการปฏิบัติตามแนวทางการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมุติฐานข้อที่ 1

3. ผู้บริหารและครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกันคือ ขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ มีทัศนคติการปฏิบัติตามแนวทางการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานข้อที่ 2

การปฏิบัติตามแนวทางการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ตามทัศนคติของผู้บริหารและครูโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดสตูลที่ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนขนาดเล็ก แตกต่างจากโรงเรียนขนาดกลาง และโรงเรียนขนาดใหญ่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และ .01 ตามลำดับ โดยค่าเฉลี่ยของโรงเรียนขนาดกลาง (3.6443) และโรงเรียนขนาดใหญ่ (3.5787) สูงกว่าโรงเรียนขนาดเล็ก (3.2887) ส่วนผู้บริหารและครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดกลางกับขนาดใหญ่มีการปฏิบัติตามแนวทางการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานไม่แตกต่างกัน

4. ผลการศึกษาปฏิสัมพันธ์ร่วมระหว่างตำแหน่งที่ต่างกัน กับขนาดโรงเรียนที่ต่างกันไม่มีผลต่อการปฏิบัติตามแนวทางการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ตามทัศนคติของผู้บริหารและครูโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดสตูล

5. ผลการประมวลปัญหาและข้อเสนอแนะในการปฏิบัติตามแนวทางการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ตามทัศนคติของผู้บริหารและครูโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดสตูล สรุปเป็นรายด้าน ดังนี้

5.1 ด้านการกระจายอำนาจ ผู้ตอบแบบสอบถามปลายเปิดระบุปัญหาที่มีความถี่มากที่สุด คือ การกระจายอำนาจมาสู่โรงเรียนยังไม่ทั่วถึง ไม่ครอบคลุม สำหรับข้อเสนอแนะ ได้แก่ ควรกระจายอำนาจให้โรงเรียนทุกงาน ทุกหน้าที่ โดยให้โรงเรียนมี

อำนาจในการตัดสินใจเอง เช่น การจัดซื้อจัดจ้าง การบริหารงบประมาณ และงานอื่นๆ และควรกระจายอำนาจให้โรงเรียนอย่างเต็มที่

5.2 ด้านการบริหารแบบมีส่วนร่วม ปัญหาข้อที่มีความถี่มากที่สุด คือ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องงานวิชาการ หลักสูตร และงานอื่น ๆ ของโรงเรียน สำหรับข้อเสนอแนะ คือ ควรมีการพัฒนาความรู้ ความสามารถให้แก่คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

5.3 ด้านการบริหารตนเอง ปัญหาข้อที่มีความถี่มากที่สุด คือ โรงเรียนขาดอิสระในการสรรหาบุคลากรด้วยตนเอง รองลงมาคือ โรงเรียนขาดความคล่องตัวและไม่มีอิสระในการบริหารงบประมาณ สำหรับข้อเสนอแนะ ได้แก่ ควรให้โรงเรียนมีอิสระในการสรรหาบุคลากรด้วยตนเองตามความจำเป็นและความต้องการ ควรจัดสรรงบประมาณในลักษณะยอดรวม และให้อิสระในการบริหารงบประมาณของโรงเรียนในรูปคณะกรรมการ

5.4 ด้านการพัฒนาโรงเรียนทั้งระบบ ปัญหาข้อที่มีความถี่มากที่สุด คือ บุคลากรในโรงเรียนยังไม่เข้าใจเรื่องการพัฒนาโรงเรียนทั้งระบบดีพอ รองลงมาคือ งานที่ปฏิบัติอยู่ไม่สอดคล้องกับแผนและวิสัยทัศน์ของโรงเรียน สำหรับข้อเสนอแนะ ได้แก่ ควรจัดอบรม ให้ความรู้แก่ครู ผู้บริหาร และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเรื่องการพัฒนาโรงเรียนทั้งระบบ และให้มีการปฏิบัติงานตามแผนที่วางไว้ และให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการวางแผนร่วมกัน

5.5 ด้านความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ ปัญหาข้อที่มีความถี่มากที่สุด คือ คุณภาพการจัดการเรียนการสอนของครูยังไม่ผ่านเกณฑ์ที่กำหนด ข้อเสนอแนะ ได้แก่ มีการประเมินการปฏิบัติงานของครูอย่างจริงจัง

5.6 ด้านการมีภาวะผู้นำแบบเกื้อหนุน ปัญหาข้อที่มีความถี่มากที่สุด คือ ผู้บริหารขาดทักษะในการเป็นผู้นำทางด้านเทคโนโลยี สำหรับข้อเสนอแนะ ได้แก่ จัดการอบรม พัฒนาความรู้ ด้านเทคโนโลยีให้แก่คณะครูและผู้บริหารอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะที่สำคัญเป็นรายด้าน ดังนี้

1. ด้านการกระจายอำนาจ ผลการวิจัยพบว่า การปฏิบัติตามแนวทางการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ตามทัศนะของผู้บริหารและครูโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดสตูล โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง จึงมีประเด็นที่ควรปรับปรุงในการปฏิบัติได้มากขึ้น ได้แก่ ให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีอำนาจในการกำหนดนโยบายด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารบุคคล และการบริหารทั่วไป ตลอดจนเปิดโอกาสให้คณะกรรมการ

สถานศึกษาชั้นพื้นฐานมีบทบาทในการกำหนดวิสัยทัศน์ นโยบาย แผน งบประมาณ ของโรงเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งบทบาทในการติดตามและรับทราบรายงานการประเมินคุณภาพของโรงเรียน และในด้านการจัดการเรียนการสอนที่สนองความต้องการของท้องถิ่นควรปฏิบัติให้มากขึ้น

2. ด้านการบริหารแบบมีส่วนร่วม ผลการวิจัยพบว่า การปฏิบัติตามแนวทางการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ตามทัศนะของผู้บริหารและครูโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดสตูล โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง จึงมีประเด็นที่ควรปรับปรุงและปฏิบัติให้มากขึ้น ได้แก่ การเปิดโอกาสให้คณะกรรมการสถานศึกษาชั้นพื้นฐานและบุคลากรในโรงเรียนมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันเพื่อทราบ ข้อเด่น ข้อด้อยของโรงเรียน และกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย ยุทธศาสตร์ของโรงเรียน การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาและหลักสูตรท้องถิ่น ตลอดจนมีส่วนร่วมในการพิจารณางบประมาณของโรงเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งควรเปิดโอกาสให้คณะกรรมการสถานศึกษาชั้นพื้นฐานและบุคลากรในโรงเรียนมีส่วนร่วมในการนิเทศ ติดตาม ประเมินผลการดำเนินงานของโรงเรียนให้มากขึ้น

3. ด้านการบริหารตนเอง ผลการวิจัยพบว่า การปฏิบัติตามแนวทางการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ตามทัศนะของผู้บริหารและครูโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดสตูล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก แต่มีบางประเด็นที่ควรปรับปรุงและปฏิบัติให้มากขึ้น ได้แก่ การให้โรงเรียนมีอิสระและความคล่องตัวในการตัดสินใจ ในเรื่องการจัดสรรงบประมาณ การจัดเก็บค่าเล่าเรียนของโรงเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งควรเปิดโอกาสให้โรงเรียนมีอิสระในการสรรหาบุคลากรด้วยตนเอง

4. ด้านการพัฒนาโรงเรียนทั้งระบบ ผลการวิจัยพบว่า การปฏิบัติตามแนวทางการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ตามทัศนะของผู้บริหารและครูโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดสตูลโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก แต่มีบางประเด็นที่ควรปรับปรุง และปฏิบัติให้มากขึ้น ได้แก่ การจัดทำระบบสารสนเทศที่ครบถ้วนทันสมัย พร้อมทั้งจะนำไปใช้ได้และในเรื่องของการวิเคราะห์ศักยภาพของโรงเรียนเพื่อให้เข้าถึงโอกาส ข้อจำกัด และศักยภาพของโรงเรียน โดยใช้เทคนิค SWOT และเทคนิคอื่น ๆ

5. ด้านความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ ผลการวิจัยพบว่า การปฏิบัติตามแนวทางการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ตามทัศนะของผู้บริหารและครูโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดสตูล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก แต่ยังมีบางประเด็นที่ควรปรับปรุงและปฏิบัติให้มากขึ้น ได้แก่ การจัดทำงบประมาณและมุ่งเน้นผลงาน หรือ PBB และการจัดทำสารสนเทศเพื่อใช้ในการประเมินผลพัฒนาโรงเรียนอย่างเป็นระบบ

6. ด้านการมีภาวะผู้นำแบบเกื้อหนุน ผลการวิจัยพบว่า การปฏิบัติตามแนวทางการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ตามทัศนะของผู้บริหารและครูโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดสตูล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก แต่ยังมีบางประเด็นที่ควรปรับปรุงและปฏิบัติให้มากขึ้น ได้แก่ การที่ผู้บริหารมีทักษะในการสร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วมขององค์กรต่างๆ เช่น ภาคธุรกิจ สถานศึกษาอื่นๆ ในพื้นที่ เพื่อเพิ่มโอกาสในการนำทรัพยากรและภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการเรียนการสอน และประเด็นที่ผู้บริหารมีทักษะในการแสดงตนเป็นแบบอย่างในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในโรงเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้บริหารควรแสวงหาบุคคลผู้เป็นที่ยอมรับและมีอิทธิพลต่อการให้เป็นตัวแบบของพฤติกรรมที่องค์การต้องการเปลี่ยนแปลงให้มากขึ้น

7. จากผลการวิจัยที่พบว่า ผู้บริหารและครูมีทัศนะต่อการปฏิบัติตามแนวทางการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานไม่แตกต่างกัน แสดงว่า การบริหารตามแนวทางการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานนั้นเหมาะสมแล้ว ควรดำเนินการต่อไป เพราะทั้งผู้บริหารและครูต่างก็ปฏิบัติงานไปตามนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัด ซึ่งถือว่าเป็นการปฏิบัติงานตามหน้าที่เหมือนกัน ดังนั้น ผู้บริหารในระดับสูงควรให้ความสำคัญกับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานมากขึ้น ซึ่งต้องดำเนินการไปพร้อมๆ กัน ทั้งผู้บริหารและครูและต้นสังกัด ไม่สามารถเริ่มต้นดำเนินการเพียงส่วนหนึ่งส่วนใดได้ เพราะทุกคนจะต้องมีส่วนร่วมในการบริหารร่วมกันจึงจะประสบความสำเร็จ

8. จากผลการวิจัยที่พบว่า ผู้บริหารและครู ที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน คือ ขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ มีทัศนะต่อการปฏิบัติตามแนวทางการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ซึ่งผู้บริหารและครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดเล็กแตกต่างจากผู้บริหารและครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดกลาง และขนาดใหญ่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .001 และ .01 ตามลำดับ โดยที่ค่าเฉลี่ยของผู้บริหารและครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดกลางและขนาดใหญ่สูงกว่าผู้บริหารและครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดเล็ก ดังนั้น ควรส่งเสริมให้มีการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในทุกๆ ขนาดของโรงเรียน โดยเฉพาะโรงเรียนขนาดกลางซึ่งมีค่าเฉลี่ยในการปฏิบัติสูงกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่และโรงเรียนขนาดเล็ก จึงอาจจะเหมาะสมกับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานกว่าโรงเรียนขนาดอื่น ๆ

9. จากผลการวิจัยที่พบว่า ปฏิสัมพันธ์ร่วมระหว่างตำแหน่งต่างกันกับขนาดโรงเรียนที่ต่างกัน ไม่ส่งผลร่วมกันต่อการปฏิบัติตามแนวทางการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ตามทัศนะของผู้บริหารและครูโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดสตูล แสดงว่า ไม่ว่าผู้บริหารและครูจะปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดใดก็ตามไม่ได้ส่งผลร่วมกันหรือไม่มีผล

ต่อการปฏิบัติตามแนวทางการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ดังนั้น ควรส่งเสริมให้ใช้การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในทุก ๆ โรงเรียน เนื่องจากการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานเป็นสิ่งที่ผู้บริหาร ครู และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตลอดจนผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต้องดำเนินการร่วมกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับปัจจัย สภาพ และความพร้อมของโรงเรียนนั้น ๆ ซึ่งเป็นเอกลักษณ์ของโรงเรียนเอง

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

เพื่อให้การวิจัยเกี่ยวกับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานได้มีการศึกษาอย่างกว้างขวางและลึกซึ้งยิ่งขึ้น ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ควรศึกษาปัญหาและแนวทางแก้ไขในการดำเนินการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดสตูลและจังหวัดอื่น ๆ เพื่อเปรียบเทียบผลการวิจัยของแต่ละจังหวัด
2. ควรศึกษาการปฏิบัติตามแนวทางการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง โดยเฉพาะจะได้ทราบรูปแบบที่เหมาะสม
3. ควรทำการศึกษาวิจัยลึกลงในรายละเอียดของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งด้านบทบาทหน้าที่ กฎหมาย ระเบียบ ผลการดำเนินงานของสถานศึกษาในจังหวัดต่าง ๆ เพื่อเป็นแนวทางสำหรับจังหวัดอื่น ๆ ต่อไป
4. ควรทำการศึกษกรณีตัวอย่าง (Case Study) ลงลึกรายละเอียดของสถานศึกษาที่ประสบความสำเร็จในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานเพื่อเป็นแนวทางสำหรับสถานศึกษาอื่น ๆ ต่อไป
5. ควรศึกษาสภาพและปัญหาในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในโรงเรียนเอกชน เพื่อเปรียบเทียบกับโรงเรียนของรัฐ และเป็นแนวทางสำหรับโรงเรียนอื่น ๆ

ชื่อเรื่อง การพัฒนาแบบจำลองแบบสมบูรณในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็น
ฐานสำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ผู้วิจัย ดิเรก วรรณเศียร

ปีทำงานวิจัยเสร็จ พ.ศ.2545

ลักษณะของงานวิจัย วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต ภาควิชาการบริหารการศึกษา
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วัตถุประสงค์

เพื่อพัฒนาแบบจำลองแบบสมบูรณในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานสำหรับ
สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

วิธีดำเนินการวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย หรือ พรรณนา การวิจัยนี้มี 5 ขั้นตอน คือ

1. ขั้นตอนการกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย โดยการวิจัยเอกสารที่เกี่ยวข้องแล้ว
สรุปเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย

2. ขั้นตอนการศึกษาระบบการบริหารโรงเรียนที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน โดยการสอบถาม
วิเคราะห์เอกสารและสัมภาษณ์ เพื่อทราบสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการในการ
บริหารโรงเรียนทั่วไป และโดยการสอบถาม วิเคราะห์เอกสารและสัมภาษณ์กลุ่ม เพื่อ
ทราบสภาพปัจจุบัน ปัญหา และประสบการณ์ของโรงเรียนที่กำลังทดลองบริหารโดยใช้
โรงเรียนเป็นฐานโครงการโรงเรียนปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน เพื่อหาข้อมูล
ไปใช้ในการออกแบบจำลองต่อไป

3. ขั้นตอนการออกแบบแบบจำลองการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานสำหรับประเทศไทย
โดยการกำหนดหลักการ ส่วนประกอบ ร่าง และนำเสนอร่างแบบจำลอง

4. ขั้นตอนการประเมินความเหมาะสมของแบบจำลองการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็น
ฐาน โดยการสอบถามความคิดเห็นผู้บริหารโรงเรียน การสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการ
บริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานและผู้บริหารต้นแบบของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา
แห่งชาติ

5. ขั้นตอนการปรับปรุงและนำเสนอแบบจำลองแบบสมบูรณในการบริหารโดยใช้โรงเรียน
เป็นฐาน

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่

1. ผู้บริหารโรงเรียนสำหรับการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ
การบริหารโรงเรียนทั่วไป จำนวนประชากร 33,538 คน จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 397 คน
เลือกโดยวิธีสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน

2. ผู้บริหารโรงเรียนที่ทดลองบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน โครงการโรงเรียนปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน จำนวน 250 คน เลือกทั้งหมดโดยวิธีเจาะจง

3. ผู้บริหารโรงเรียนสำหรับการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแบบจำลอง จำนวนประชากร 33,538 คน จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 397 คน เลือกโดยวิธีสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน โดยไม่ซ้ำกับชั้นการศึกษาสภาพการบริหารโรงเรียนทั่วไป เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย

1. แบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 3 ฉบับ คือ 1) แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนทั่วไปเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน ความต้องการ และปัญหาของการบริหารโรงเรียนทั่วไป 2) แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนโครงการโรงเรียนปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน เกี่ยวกับสภาพปัจจุบันในการบริหารโรงเรียนและประสบการณ์ในการทดลองบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน และ 3) แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน เกี่ยวกับความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแบบจำลองแบบสมบูรณ์ในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน

2. แบบวิเคราะห์เอกสาร เป็นแบบบันทึกข้อมูลจากการศึกษาเอกสารแบ่งออกเป็น 3 ฉบับ คือ 1) แบบวิเคราะห์เอกสารตามกรอบแนวคิดการวิจัย 2) แบบวิเคราะห์เอกสารการปฏิบัติงานโรงเรียนทั่วไป 3) แบบวิเคราะห์เอกสารแผนและผลการดำเนินงานของโรงเรียนโครงการโรงเรียนปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

3. แบบสัมภาษณ์ เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง แบ่งออกเป็น 3 ฉบับ คือ 1) แบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน ความต้องการและปัญหาเกี่ยวกับการบริหารโรงเรียนทั่วไป 2) แบบสัมภาษณ์ สำหรับการสัมภาษณ์กลุ่มผู้บริหารโรงเรียนโครงการโรงเรียนปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน และ 3) แบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแบบจำลองแบบสมบูรณ์ในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือโดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 7 คน

การรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ชั้นการศึกษาเพื่อกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย

ผู้วิจัยทำการรวบรวมเอกสารที่เกี่ยวข้องจากหอสมุดสถาบันอุดมศึกษาต่าง ๆ หอสมุดแห่งชาติ ฐานข้อมูลทาง Internet และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง แล้วทำการศึกษา / วิเคราะห์ สรุปประเด็นและบันทึกข้อมูลในแบบวิเคราะห์เอกสารที่สร้างขึ้น

2. ชั้นการศึกษาระบบบริหารการศึกษาปัจจุบัน

การเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัยในขั้นตอนนี้ แบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ

2.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามสำหรับโรงเรียนทั่วไป ผู้วิจัยติดต่อขอความร่วมมือจากกรมต้นสังกัดของกลุ่มตัวอย่างที่จะตอบแบบสอบถาม เพื่อขอหนังสืออนุญาตและขอความร่วมมือในการวิจัย จัดส่งแบบสอบถามถึงกลุ่มตัวอย่างทางไปรษณีย์ และขอรับแบบสอบถามคืนทางไปรษณีย์ ส่วนโรงเรียนที่ทดลองบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานโครงการโรงเรียนปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ใช้วิธีแจกแบบสอบถามในการสัมมนา 4 ภูมิภาค ผู้วิจัยขอรับแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง

2.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบวิเคราะห์เอกสาร ผู้วิจัยทำการรวบรวมเอกสารที่จะทำการวิเคราะห์ตามรายการที่กำหนดไว้ แล้วทำการศึกษา/วิเคราะห์สรุปประเด็นและบันทึกข้อมูลในแบบวิเคราะห์เอกสารที่สร้างขึ้น

2.3 การสัมภาษณ์ ผู้วิจัยติดต่อขอความร่วมมือจากบุคคลผู้ให้สัมภาษณ์ แล้วนัดหมายเพื่อทำการสัมภาษณ์ด้วยตนเอง ซึ่งผู้ให้สัมภาษณ์แต่ละท่านเป็นผู้กำหนดวันเวลาและสถานที่ในการให้สัมภาษณ์ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างที่สร้างขึ้น และทำการบันทึกการสัมภาษณ์ไว้ด้วยเครื่องบันทึกเสียง ส่วนการสัมภาษณ์กลุ่มดำเนินการร่วมกับการสัมภาษณ์กลุ่มของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ

3. ขั้นตอนการประเมินแบบจำลอง

3.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม ผู้วิจัยติดต่อขอความร่วมมือจากกรมต้นสังกัดของกลุ่มตัวอย่างที่จะตอบแบบสอบถาม เพื่อขออนุญาตและขอหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลผู้วิจัยจัดส่งแบบจำลองฉบับร่าง พร้อมกับแบบสอบถามเพื่อตรวจสอบแบบจำลองถึงกลุ่มตัวอย่างทางไปรษณีย์ โดยแนบซองซึ่งติดตราไปรษณียากรพร้อมจำหน่ายของถึงผู้วิจัยแล้วไปด้วย เมื่อกลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามเสร็จแล้วส่งกลับคืนผู้วิจัยทางไปรษณีย์

3.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน จำนวน 12 คน ผู้วิจัยติดต่อขอหนังสือขอความร่วมมือเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบแบบจำลองจากคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย แล้วจัดส่งหนังสือดังกล่าวพร้อมแบบจำลองฉบับร่างไปยังผู้ทรงคุณวุฒิทางไปรษณีย์ หลังจากจัดส่งไปแล้ว 7 วัน ผู้วิจัยติดต่อนัดหมายผู้ให้สัมภาษณ์เพื่อกำหนดวัน เวลา และสถานที่ในการให้สัมภาษณ์ ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างที่สร้างขึ้น

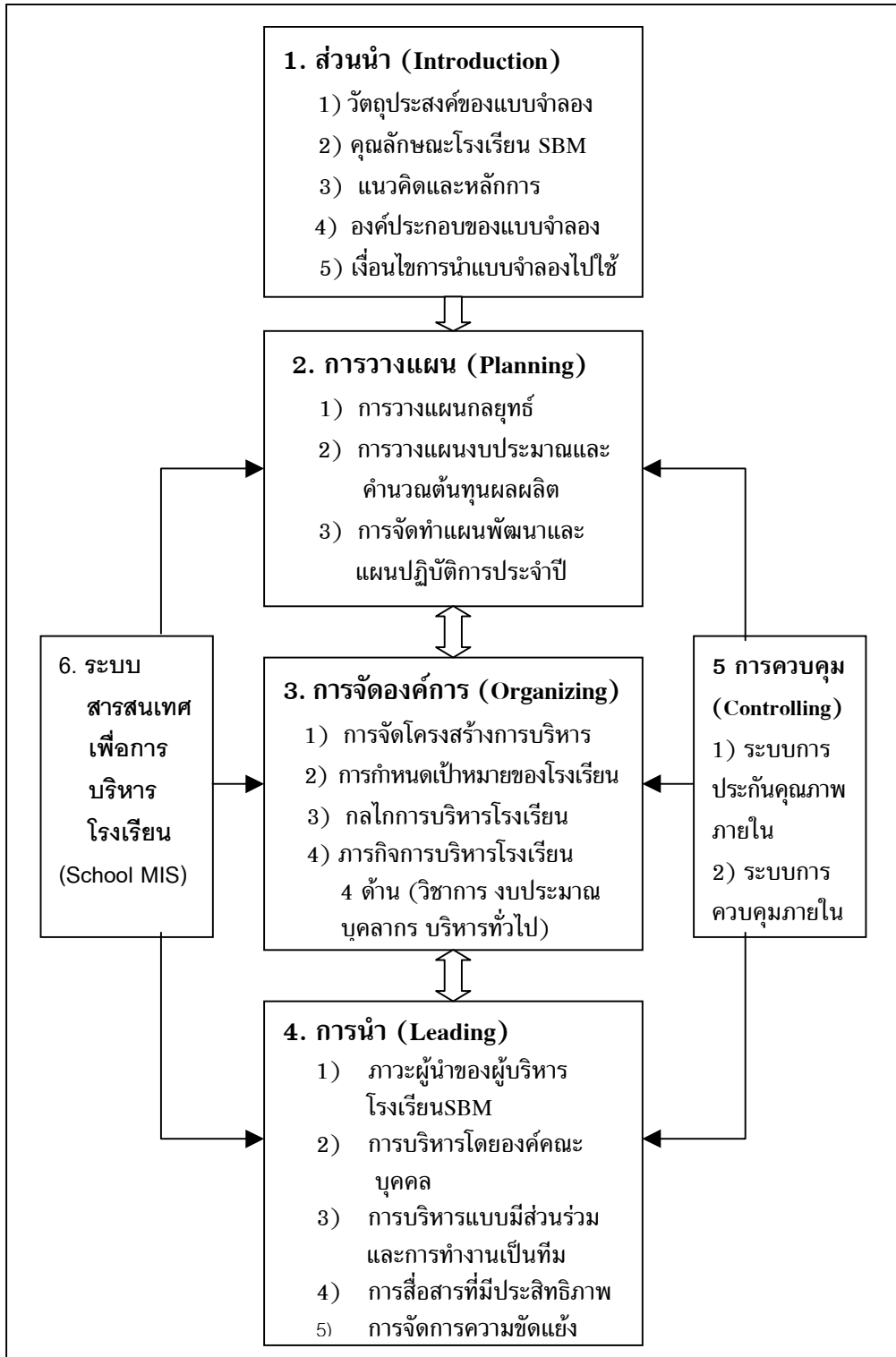
3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียนต้นแบบของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ จำนวน 16 คน ผู้วิจัยติดต่อขอหนังสือขอความร่วมมือเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบแบบจำลองจากคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์

มหาวิทยาลัย แล้วจัดส่งหนังสือดังกล่าว พร้อมแบบจำลองฉบับร่างไปยังผู้บริหารโรงเรียนต้นแบบทางไปรษณีย์ หลังจากจัดส่งไปแล้ว 7 วัน ผู้วิจัยติดต่อกันนัดหมายผู้ให้สัมภาษณ์เพื่อกำหนดวัน เวลา และสถานที่ในการให้สัมภาษณ์ ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างที่สร้างขึ้น

การวิเคราะห์ข้อมูล สถิติที่ใช้ ได้แก่ การแจกแจงความถี่ การคำนวณค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่า t - dependent

สรุปผลการวิจัย

แบบจำลองการบริหารโรงเรียนตามแนวคิดการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานสำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เหมาะสมกับบริบทของสังคมไทย เป็นแบบจำลองการบริหารโรงเรียนที่เป็นเอกสารประกอบด้วย ข้อความ แผนภาพ แผนภูมิ อธิบายรูปแบบแนวทางการบริหารตามแนวคิดการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ครอบคลุมภารกิจ 4 ด้าน คือ การบริหารงานวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป และครอบคลุมหน้าที่การบริหาร 4 ด้าน คือ การวางแผน การจัดองค์การ การนำ และการควบคุม นอกจากนี้ยังมีส่วนนำเพื่ออธิบายที่มาและวิธีการใช้แบบจำลอง และระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารโรงเรียน ดังแผนภาพต่อไปนี้

แบบจำลองแบบสมบูรณในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานสำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

องค์ประกอบของแบบจำลองทั้ง 6 ด้าน มีคำอธิบายประกอบแผนภาพและแผนภูมิ เพื่อให้ผู้ศึกษาแบบจำลอง เข้าใจความสัมพันธ์ของทุกองค์ประกอบและแนวทางดำเนินการของแต่ละองค์ประกอบ เนื้อหาโดยสรุปของทั้ง 6 องค์ประกอบมีดังนี้

ส่วนนำ เป็นการอธิบายให้เห็นที่มา เป้าหมาย โครงสร้าง และส่วนประกอบของแบบจำลอง ได้แก่ วัตถุประสงค์ของแบบจำลอง คุณลักษณะของโรงเรียนที่บริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน แนวคิดและหลักการที่นำมาใช้ออกแบบแบบจำลอง องค์ประกอบของแบบจำลอง และเงื่อนไขการนำแบบจำลองไปใช้

การวางแผน เป็นการอธิบายการวางแผนแบบใหม่ซึ่งสัมพันธ์กับระบบงบประมาณแบบใหม่ที่เรียกว่า งบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน ประกอบด้วยการวางแผนกลยุทธ์ การวางแผนงบประมาณ และการคำนวณต้นทุนผลผลิต การจัดทำแผนพัฒนาและแผนปฏิบัติการประจำปี

การจัดองค์การ เป็นการอธิบายหลักการและวิธีการจัดโครงสร้างการบริหารโรงเรียน การจัดอัตรากำลัง การกำหนดเป้าหมายของโรงเรียนซึ่งต้องเกี่ยวข้องกับการวางแผนกลยุทธ์ กลไกการบริหารโรงเรียน ได้แก่ คณะกรรมการโรงเรียน และภารกิจการบริหารโรงเรียนซึ่งได้รับการกระจายอำนาจจากส่วนกลาง 4 ด้าน ได้แก่ งานวิชาการ งบประมาณ บริหารบุคคล และการบริหารทั่วไป

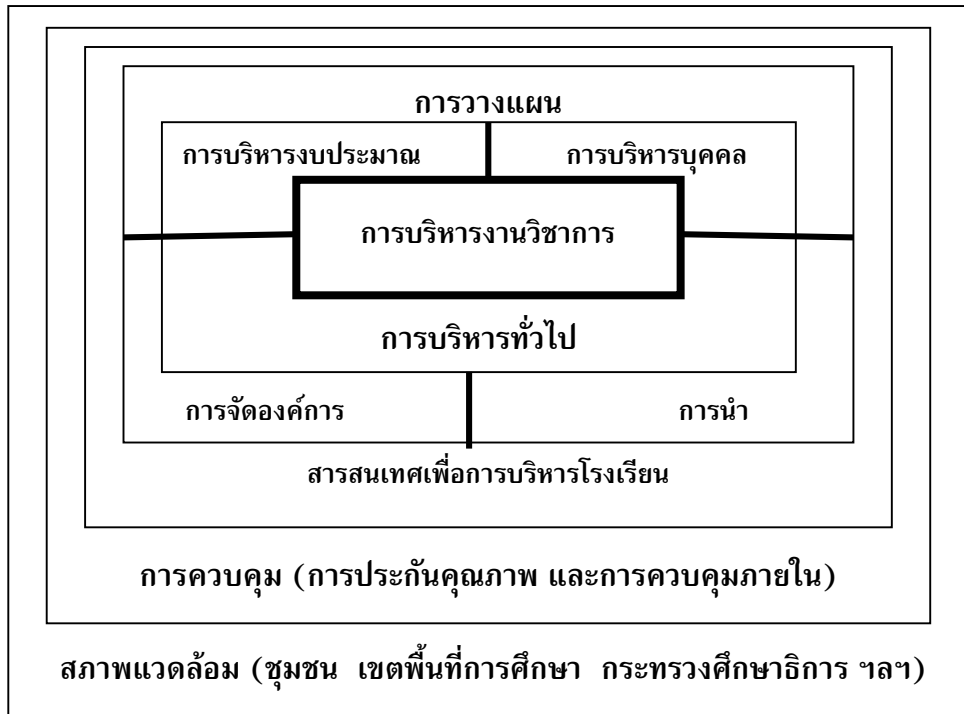
การนำ เป็นการอธิบายรูปแบบแนวทางการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ที่โรงเรียนต้องบริหารจัดการด้วยตนเองมากขึ้น โดยเปลี่ยนจากการบังคับบัญชา (Commanding) เป็นการนำ (Leading) องค์ประกอบนี้มีเนื้อหาเกี่ยวกับภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนที่บริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน การบริหารโดยองค์คณะบุคคล การบริหารแบบมีส่วนร่วม และการทำงานเป็นทีม การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ และการจัดการความขัดแย้ง

การควบคุม เป็นการอธิบายระบบการควบคุมในโรงเรียน 2 ระบบ คือ ระบบการประกันคุณภาพภายใน และระบบการควบคุมภายใน ซึ่งทั้ง 2 ระบบเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารจัดการตามปกติ

ระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารโรงเรียน เป็นการอธิบายความสำคัญและแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดระบบสารสนเทศเพื่อการบริหาร

ทั้ง 6 องค์ประกอบมีความสัมพันธ์กันแบบบูรณาการ โดยที่งานวิชาการคืองานที่เป็นหัวใจของโรงเรียน ส่วนการบริหารงบประมาณ การบริหารบุคคล และการบริหารทั่วไป เป็นงานที่สนับสนุนให้งานวิชาการประสบความสำเร็จ การวางแผน การจัดองค์การ และการนำ เป็นหน้าที่การบริหารที่ทำให้ให้ภารกิจของโรงเรียนทั้ง 4 ด้านบรรลุเป้าหมาย โดยการบริหารจัดการที่มีคุณภาพจำเป็นต้องอาศัยสารสนเทศเพื่อการบริหารโรงเรียน

มีระบบการควบคุมภายในและระบบการประกันคุณภาพ ทำหน้าที่กำกับให้เป็นไปตรงเป้าหมายขององค์กร นอกจากนี้ แบบจำลองแสดงให้เห็นว่าโรงเรียนเป็นองค์กรในระบบเปิด ที่มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกับสภาพแวดล้อมภายนอก ความสัมพันธ์ของทั้ง 6 องค์ประกอบ ดังแผนภาพ ต่อไปนี้

แบบจำลองที่เสนอเป็นแบบจำลองแบบสมบูรณ์ (Comprehensive Model) ในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานสำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เหมาะสมกับบริบทของประเทศไทยในปัจจุบัน เป็นแบบจำลองที่ครอบคลุมภารกิจของโรงเรียนทุกด้าน สอดคล้องกับสาระที่กำหนดในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ประกอบด้วย 6 ส่วน ได้แก่ ส่วนนำ การวางแผน การจัดองค์การ การนำ การควบคุม และสารสนเทศเพื่อการบริหาร ครอบคลุมภารกิจ 4 ด้าน คือ การบริหารงานวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ควรสร้างความเข้าใจกับหน่วยงานระดับกรมที่มีสถานศึกษาในสังกัด และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ในการนำแนวคิดการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ไปใช้ปฏิบัติในสถานศึกษาให้ตรงกัน เนื่องจากที่ผ่านมามีความแตกต่างกันทั้งแนวคิดและวิธีปฏิบัติ ทำให้สถานศึกษาเกิดความสับสน

2. ควรเร่งพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษา ครูอาจารย์ คณะกรรมการสถานศึกษา ให้มีความรู้ ความเข้าใจและทักษะการบริหารจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน โดยร่วมมือกับสถาบันอุดมศึกษาที่อยู่ใกล้สถานศึกษาจัดการฝึกอบรม หรือจัดทำเอกสารพร้อมแผ่นวีดิทัศน์มอบให้ผู้บริหารสถานศึกษา ครูอาจารย์ และคณะกรรมการสถานศึกษา ทำการศึกษาด้วยตนเอง แล้วทำการติดตามและประเมินผล

3. รัฐควรเร่งดำเนินการออกกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการปฏิรูปการศึกษา ที่ยังคงอยู่ในขั้นตอนฝ่ายนิติบัญญัติออกมามีผลบังคับใช้ให้เร็วที่สุด รวมทั้งต้องแก้ไขปรับปรุงกฎกระทรวง ระเบียบและประกาศต่างๆ ในแนวทางที่จะกระจายการบริหารและจัดการศึกษาไปยังเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาโดยตรง

4. กระทรวงศึกษาธิการควรประชาสัมพันธ์และรณรงค์ให้ประชาชนเห็นความสำคัญและเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารและจัดการศึกษา ความสำเร็จของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน เกิดจากโรงเรียนและชุมชนร่วมกันคิด ร่วมกันทำในลักษณะจากฐานสู่ยอด มิใช่เกิดจากยอดลงไปฐาน หรือถูกสั่งการจากกระทรวงศึกษาธิการให้โรงเรียนปฏิบัติตาม

5. กลยุทธ์การดำเนินการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานให้ประสบความสำเร็จ ต้องทำควบคู่ไปกับการปฏิรูปด้านอื่นๆ ทุกเรื่อง ในลักษณะการปฏิรูปทั้งโรงเรียน (Whole School Approach) โดยมีเป้าหมายเดียวคือการมุ่งให้เกิดผลต่อผู้เรียนมากที่สุด ไม่ดำเนินการแบบแยกส่วน

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้

1. แบบจำลองที่นำเสนอเป็นเพียงรูปแบบและแนวทางกว้างๆ เพื่อให้เห็นความสัมพันธ์ทั้งระบบของการบริหารโรงเรียน ดังนั้น เมื่อโรงเรียนนำแบบจำลองไปใช้ จึงต้องมีการปรับให้เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน และต้องศึกษาองค์ประกอบของแบบจำลองโดยละเอียดในขั้นตอนการปฏิบัติต่อไป

2. กลยุทธ์การนำแบบจำลองไปใช้ให้ได้ผล คือ การดำเนินการเปลี่ยนแปลงในองค์การ (Organization Change) เนื่องจากในการปฏิรูปการศึกษายังมีคนที่ไม่เห็นด้วยหรือคที่ไม่มั่นใจอยู่มากในโรงเรียน ดังนั้นจึงต้องมีการวางแผนการเปลี่ยนแปลง (Planned Change) และสร้างผู้นำการเปลี่ยนแปลง (Change Agent) ในทุกกลุ่มบุคลากร
3. ควรมีการจัดทำคู่มือหรือ Module โดยขยายรายละเอียดของแต่ละองค์ประกอบในแบบจำลอง เพื่อให้ชัดเจนและมีแนวปฏิบัติครบถ้วน ปฏิบัติได้ง่ายเหมาะกับการที่โรงเรียนสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการได้ผลสำเร็จรวดเร็วขึ้น

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำแบบจำลองไปใช้ในระดับโรงเรียน

1. คณะกรรมการโรงเรียนและผู้บริหารโรงเรียนต้องเป็นผู้นำในการเปลี่ยนแปลง โดยร่วมกันหาหรือแนวทางการนำแบบจำลองไปใช้ในการบริหารโรงเรียน โดยปรับเนื้อหาและองค์ประกอบบางส่วนให้เหมาะสมกับสภาพหรือบริบทของแต่ละโรงเรียน
2. โรงเรียนควรศึกษาแต่ละองค์ประกอบของแบบจำลองโดยละเอียด จากแหล่งข้อมูลต่างๆ พร้อมทั้งวางแผนในการนำความรู้ที่ได้รับไปสู่การปฏิบัติทุกเรื่อง และโรงเรียนต้องสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสาระในแบบจำลองให้แก่คณะกรรมการโรงเรียน ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนทุกคน ตลอดจนตัวแทนผู้ปกครองและชุมชน โดยจัดอบรมสัมมนาหรือจัดทำเอกสารเผยแพร่
3. โรงเรียนต้องดำเนินการในทุกองค์ประกอบของแบบจำลองไปพร้อมกัน ในลักษณะการปฏิรูปทั้งโรงเรียน (Whole School Approach) และไม่ดำเนินการแบบแยกส่วน โดยมีจุดเน้นอยู่ที่ผลที่จะเกิดกับผู้เรียนเป็นสำคัญ
4. โรงเรียนต้องสร้างความเข้มแข็งให้แก่คณะกรรมการโรงเรียน และเครือข่ายผู้ปกครอง กระจายความรับผิดชอบไปยังฝ่าย/หมวด/งานต่างๆ ในโรงเรียน และเน้นการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของผู้ที่เกี่ยวข้อง

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคต

1. ควรนำแบบจำลองจากการวิจัยนี้ไปทดลองใช้กับโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ และกรมสามัญศึกษา หรือโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในอนาคต แล้ววิจัยศึกษาว่าแบบจำลองดังกล่าวนี้มีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใด

2. ควรวิจัยศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน โดยศึกษาจากโรงเรียนนาร่องการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ที่มีการยอมรับว่ามีความก้าวหน้าหรือประสบผลสำเร็จในการบริหารตามแนวทางนี้

3. ควรทำการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของคณะกรรมการสถานศึกษา เนื่องจากมีคณะกรรมการสถานศึกษาบางโรงเรียนมีการปฏิบัติงานอย่างเข้มแข็ง และมีผลงานในการกำกับสนับสนุนโรงเรียนค่อนข้างมาก จะเป็นประโยชน์สำหรับสถานศึกษาอีกจำนวนมากที่ไม่ประสบความสำเร็จในเรื่องนี้

4. ควรศึกษาผลจากการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของนักเรียน

ชื่อเรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนที่บริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน

ผู้วิจัย สมุทร ชำนาญ

ปีที่งานวิจัยเสร็จ พ.ศ.2546

ลักษณะของงานวิจัย วิทยานิพนธ์การศึกษาดุฎิบัณฑิต ภาควิชาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา

วัตถุประสงค์

เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนที่บริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ในด้านการกำหนดโครงสร้างองค์กร การบริหารวิชาการ การบริหารทรัพยากรบุคคล การบริหารงบประมาณ และการบริหารทั่วไป

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่

1. ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษา ซึ่งดำรงตำแหน่งหรือเคยดำรงตำแหน่งปลัดกระทรวง/รองปลัดกระทรวงศึกษาธิการ เลขาธิการ/รองเลขาธิการคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ คณบดีคณะครุศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย หรือหัวหน้าภาควิชาบริหารการศึกษาในมหาวิทยาลัยของรัฐที่เปิดสอนสาขาบริหารการศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษา

2. ผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

3. ครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษา จำนวน 17 คน ผู้บริหารโรงเรียนจำนวน 379 คน และครูผู้สอน จำนวน 382 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอนของการวิจัย ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนที่บริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ประกอบด้วยเครื่องมือ 4 ฉบับ คือ

ฉบับที่ 1 แบบสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียนในโครงการนำร่องกระจายอำนาจการบริหารการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เป็นแบบสัมภาษณ์ชนิดปลายเปิด

ฉบับที่ 2 แบบสอบถามผู้ทรงคุณวุฒิ โดยเทคนิคเดลฟาย รอบที่ 1 เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง และแบบสัมภาษณ์ปลายเปิด

ฉบับที่ 3 แบบสอบถามผู้ทรงคุณวุฒิ โดยเทคนิคเดลฟาย รอบที่ 2 เป็นแบบสอบถามมาตรฐานประมาณค่า 5 ระดับ คือ เหมาะสมมากที่สุด เหมาะสมมาก เหมาะสมปานกลาง เหมาะสมน้อย และเหมาะสมน้อยที่สุด

ฉบับที่ 4 แบบสอบถามผู้ทรงคุณวุฒิ โดยเทคนิคเดลฟาย รอบที่ 3 เป็นแบบสอบถามมาตรฐานประมาณค่า 5 ระดับ คือ เหมาะสมมากที่สุด เหมาะสมมาก เหมาะสมปานกลาง เหมาะสมน้อย และเหมาะสมน้อยที่สุด พร้อมระบุค่ามัธยฐาน และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของคำตอบในรอบที่ 2 เพื่อให้ผู้ทรงคุณวุฒิทบทวน ยืนยัน หรือเปลี่ยนแปลงความเห็นของตน

ขั้นตอนที่ 2 การตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารโรงเรียนที่บริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน เป็นแบบสอบถามมาตรฐานประมาณค่า 5 ระดับ คือ เหมาะสมมากที่สุด เหมาะสมมาก เหมาะสมปานกลาง เหมาะสมน้อย และเหมาะสมน้อยที่สุด

การรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

1. การศึกษาวิจัยในขั้นตอนที่ 1 ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองในการใช้เทคนิคเดลฟาย ตั้งแต่รอบที่ 1 – รอบที่ 3
2. การศึกษาวิจัยในขั้นตอนที่ 2 ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ไปยังกลุ่มตัวอย่าง พร้อมทั้งผนึกดวงตราไปรษณียากร และจำหน่ายซองถึงผู้วิจัย เพื่อการส่งแบบสอบถามกลับ ได้แบบสอบถามกลับคืนมาทั้งหมด 696 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 91.45

การวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียนนำร่องกระจายอำนาจการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ดำเนินการโดยการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการใช้เทคนิคเดลฟาย ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้ รอบที่ 1 คำนวณค่าร้อยละ คัดเลือกข้อความที่ผู้ทรง

คุณวุฒิเห็นด้วยร้อยละ 80 ขึ้นไป นำไปสร้างแบบสอบถามรอบที่ 2 ในรอบที่ 2 และ 3 คำนวณค่ามัธยฐาน และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ โดยคัดเลือกข้อความที่มีค่ามัธยฐาน ตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป และมีค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ 1.50 ลงมา นำไปกำหนดเป็นรูปแบบที่เหมาะสม ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามเพื่อวิเคราะห์ความเหมาะสมของรูปแบบ ใช้การคำนวณค่ามัธยฐาน ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์เป็นรายชื่อ และกำหนดเกณฑ์ความเหมาะสมจากข้อที่มีค่ามัธยฐานและค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ สอดคล้องกันระหว่างกลุ่มตัวอย่าง และผู้ทรงคุณวุฒิ และคำนวณค่าเฉลี่ย และความเบี่ยงเบนมาตรฐานของรูปแบบที่เหมาะสม เพื่อจัดลำดับความสำคัญของรูปแบบเป็นรายชื่อในแต่ละด้าน

สรุปผลการวิจัย

ผลการศึกษาวิจัยครั้งนี้ พบว่า รูปแบบการบริหารโรงเรียนที่บริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานที่เหมาะสมกับบริบทสังคมไทย ในแต่ละด้าน ประกอบด้วย

1. ด้านโครงสร้างองค์กร ประกอบด้วย กลุ่มภารกิจจำนวน 9 ข้อ ซึ่งข้อที่มีความสำคัญ 3 ลำดับแรก ได้แก่ การกำหนดวิสัยทัศน์ของโรงเรียน การกำหนดเป้าหมายของโรงเรียน และการกำหนดวัตถุประสงค์ของโรงเรียน

2. ด้านการบริหารวิชาการ ประกอบด้วย กลุ่มภารกิจจำนวน 19 ข้อ โดยข้อที่มีความสำคัญ 3 ลำดับแรก ได้แก่ การอนุมัติการเลื่อนชั้น การพัฒนาการจัดการเรียนการสอน และการหาแนวทางแก้ไขปัญหาการเรียนการสอน

3. ด้านการบริหารทรัพยากรบุคคล ประกอบด้วย กลุ่มภารกิจ จำนวน 9 ข้อ โดยข้อที่มีความสำคัญ 3 ลำดับแรก ได้แก่ การพัฒนาบุคคล การประเมินผลการปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียน และการประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคคลในโรงเรียน

4. ด้านการบริหารงบประมาณ ประกอบด้วย กลุ่มภารกิจจำนวน 8 ข้อ โดยข้อที่มีความสำคัญ 3 ลำดับแรก ได้แก่ การกำหนดแผนงาน/งบประมาณของโรงเรียน การรายงานผลการดำเนินงานของโรงเรียน และการอนุมัติ การสั่งซื้อ/สั่งจ้างในโรงเรียน

5. ด้านการบริหารงานทั่วไป ประกอบด้วย กลุ่มภารกิจจำนวน 25 ข้อ โดยข้อที่มีความสำคัญ 3 ลำดับแรก ได้แก่ การสร้างภาพลักษณ์ที่ดีของโรงเรียน การจัดทำแผนพัฒนาโรงเรียน การกำหนดนโยบายของโรงเรียน และการจัดทำธรรมนูญโรงเรียน

ข้อเสนอแนะ

1. กระทรวงศึกษาธิการควรนำผลการศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นข้อมูลในการเตรียมเข้าสู่การบริหารการศึกษาตามนัยแห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ด้วยการออกแบบรูปแบบการบริหารที่กำหนดบทบาท อำนาจ หน้าที่ ของเขตพื้นที่การศึกษาและ

โรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษาให้ชัดเจน ตลอดจนการพัฒนาบุคลากรให้สามารถรองรับบทบาท หน้าที่ใหม่ ได้อย่างเหมาะสม

2. กระทรวงศึกษาธิการควรกำหนดแผนงานการประชาสัมพันธ์ให้ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารโรงเรียนที่บริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ให้แก่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกระดับโดยเร่งด่วน

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาวิจัยเพื่อติดตาม ประเมินผล ประสิทธิภาพของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน

2. ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับองค์ประกอบที่ส่งผลต่อรูปแบบการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน เช่น ขนาดของโรงเรียน ที่ตั้งของโรงเรียน สภาพชุมชนในเขตบริการของโรงเรียน เป็นต้น

3. ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน เช่น การตัดสินใจ ภาวะผู้นำ การบริหารแบบมีส่วนร่วม เป็นต้น

4. ควรศึกษาวิจัยวัฒนธรรมองค์การในโรงเรียนที่บริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน

ชื่อเรื่อง ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความผูกพันต่อองค์การของอาจารย์ระดับมัธยมศึกษาในโรงเรียนแกนนำที่มีการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน เขตกรุงเทพมหานคร

ผู้วิจัย ภคินี ดอกไม้งาม

ปีทำงานวิจัยเสร็จ พ.ศ.2546

ลักษณะของงานวิจัย วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต ภาควิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาระดับความผูกพันต่อองค์การของอาจารย์ระดับมัธยมศึกษา ในโรงเรียนแกนนำที่มีการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน เขตกรุงเทพมหานคร โดยจำแนกตามปัจจัยด้านลักษณะบุคคล ได้แก่ ระดับการศึกษา ระยะเวลาที่ปฏิบัติงานในองค์การ

2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรในแต่ละปัจจัย คือ ปัจจัยด้านลักษณะบุคคลและปัจจัยด้านบรรยากาศองค์การกับความผูกพันต่อองค์การของอาจารย์ระดับมัธยมศึกษาในโรงเรียนแกนนำที่มีการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน เขตกรุงเทพมหานคร

3. เพื่อหาปัจจัยด้านลักษณะบุคคล และปัจจัยด้านบรรยากาศองค์การที่สามารถทำนายความผูกพันต่อองค์การของอาจารย์ระดับมัธยมศึกษาในโรงเรียนแกนนำที่มีการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน เขตกรุงเทพมหานคร

4. ปัจจัยด้านลักษณะบุคคล และปัจจัยด้านบรรยากาศองค์การ สามารถสร้างสมการทำนายความผูกพันต่อองค์การได้

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ อาจารย์โรงเรียนมัธยมศึกษาซึ่งเป็นโรงเรียนแกนนำที่มีการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน สังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ เขตกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2545 จำนวน 3,483 คน การเลือกกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น โดยใช้ขนาดโรงเรียนเป็นชั้นของการสุ่ม สุ่มแบบง่าย การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางเครซีและมอร์แกน ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 285 คน ผู้วิจัยได้แบบสอบถามกลับคืน 267 ฉบับ คิดเป็น 93.68 ของแบบสอบถามทั้งหมด

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามที่ผู้วิจัยปรับปรุงมาจากแบบสอบถามของ นางเยาว์ แก้วมรกต (2542 : 139-142) บัญชา นิ่มประเสริฐ (2542: 78-93) และบุญเจือ จุฑาพรรณชาติ (2544 : 100-102) แบ่งเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 เกี่ยวกับลักษณะบุคคล ได้แก่ ระดับการศึกษา ระยะเวลาที่ปฏิบัติงานในองค์การ มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายชื่อ ตอนที่ 2 เกี่ยวกับบรรยากาศองค์การ ได้แก่ โครงสร้างองค์การ นโยบายการบริหารทรัพยากรบุคคลขององค์การ ลักษณะงาน การบริหารงานของผู้บังคับบัญชา สัมพันธภาพภายในหน่วยงาน และค่าตอบแทน มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตอนที่ 3 เกี่ยวกับความผูกพันต่อองค์การ ได้แก่ ความศรัทธา ความทุ่มเท และความภักดี มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อคำถามรายชื่อเพื่อหาค่าอำนาจจำแนกด้วยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างข้อคำถามแต่ละข้อกับคะแนน และคัดเลือกข้อคำถามของแบบสอบถามบรรยากาศองค์การ โดยเลือกข้อที่ค่า r ตั้งแต่ .2 ขึ้นไป ซึ่งมีค่า r ระหว่าง .2403 ถึง .7595 และคัดเลือกข้อคำถามของแบบสอบถามความผูกพันต่อองค์การ โดยเลือกข้อที่ค่า r ตั้งแต่ .2 ขึ้นไป ซึ่งมีค่า r ระหว่าง .2994 ถึง .7911 ผู้วิจัยหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยใช้การหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาตามวิธีของครอนบัค แบบสอบถามบรรยากาศองค์การได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .9491 ซึ่งวิเคราะห์เป็นด้านโครงสร้างองค์การ ได้ค่าความเชื่อมั่น .8682 ด้านนโยบายการบริหารทรัพยากรบุคคลขององค์การ ได้ค่าความเชื่อมั่น .8833 ด้านลักษณะงาน ได้ค่าความเชื่อมั่น .8439 ด้านการบริหารงานของผู้บังคับบัญชา ได้ค่าความเชื่อมั่น .9296

ด้านสัมพันธภาพภายในหน่วยงานได้ค่าความเชื่อมั่น .8433 ด้านคำตอบแทนได้ค่าความเชื่อมั่น .8461 แบบสอบถามความผูกพันต่อองค์กร ได้ค่าความเชื่อมั่น .9339 ซึ่งวิเคราะห์เป็นด้านความศรัทธา ได้ค่าความเชื่อมั่น .8533 ด้านความทุ่มเท ได้ค่าความเชื่อมั่น .8903 ด้านความภักดีได้ค่าความเชื่อมั่น .8816

การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows และวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับปัจจัยด้านลักษณะบุคคล ปัจจัยด้านบรรยากาศขององค์กร และความผูกพันต่อองค์กร ของอาจารย์ระดับมัธยมศึกษาในโรงเรียนแกนนำที่มีการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน เขตกรุงเทพมหานคร โดยคำนวณค่าคะแนนร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ขั้นตอนที่ 2 วิเคราะห์ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของระดับความผูกพันต่อองค์กรในโรงเรียนแกนนำที่มีการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ในเขตกรุงเทพมหานคร จำแนกตามปัจจัยด้านลักษณะบุคคล

ขั้นตอนที่ 3 วิเคราะห์ข้อมูลความสัมพันธ์ ระหว่างปัจจัยด้านลักษณะบุคคล ปัจจัยด้านบรรยากาศขององค์กรกับความผูกพันต่อองค์กรของอาจารย์ สถิติที่ใช้ ได้แก่ Sommer's d และการหาค่าสัมประสิทธิ์ สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

ขั้นตอนที่ 4 วิเคราะห์ปัจจัยด้านลักษณะบุคคล ปัจจัยด้านบรรยากาศขององค์กร สามารถร่วมกันทำนายความผูกพันต่อองค์กรของอาจารย์ระดับมัธยมศึกษา ในโรงเรียนแกนนำที่มีการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน สถิติที่ใช้ ได้แก่ การถดถอยพหุคูณแบบ Enter และใช้สถิติถดถอยพหุคูณแบบทีละขั้นตอน เพื่อค้นหาตัวพยากรณ์ที่ดีในการทำนายสรุปผลการวิจัย

1. การศึกษาระดับความผูกพันต่อองค์กรของอาจารย์ระดับมัธยมศึกษาในโรงเรียนแกนนำที่มีการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน เขตกรุงเทพมหานคร โดยจำแนกตามปัจจัยด้านลักษณะบุคคล ได้แก่ ระดับการศึกษา ระยะเวลาที่ปฏิบัติงานในองค์กร พบว่า อาจารย์ระดับมัธยมศึกษาในโรงเรียนแกนนำที่มีการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน เขตกรุงเทพมหานคร ที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีและสูงกว่าปริญญาตรีมีความผูกพันต่อองค์กรอยู่ในระดับมาก ส่วนระยะเวลาในการปฏิบัติงานในองค์กรของอาจารย์ระดับมัธยมศึกษาในโรงเรียนแกนนำที่มีการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน เขตกรุงเทพมหานคร พบว่าอาจารย์ที่มีระยะเวลาที่ปฏิบัติงานในองค์กรต่ำกว่า 5 ปี 5-10 ปี และมากกว่า 10 ปี มีความผูกพันต่อองค์กรอยู่ในระดับมาก

2. การศึกษาระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยด้านบรรยากาศองค์การของอาจารย์ระดับมัธยมศึกษาในโรงเรียนแกนนำที่มีการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน เขตกรุงเทพฯ เป็นรายด้าน 6 ด้าน ซึ่งประกอบด้วย โครงสร้างองค์การ นโยบายการบริหารทรัพยากรบุคคลขององค์การ ด้านลักษณะงาน ด้านการบริหารงานของผู้บังคับบัญชา ด้านสัมพันธภาพภายในหน่วยงาน ด้านค่าตอบแทน โดยการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน พบว่า อาจารย์ระดับมัธยมศึกษาในโรงเรียนแกนนำที่มีการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน เขตกรุงเทพมหานคร มีความคิดเห็นเกี่ยวกับด้านโครงสร้างองค์การ ด้านลักษณะงานอยู่ในระดับมาก ส่วนเรื่องอื่นมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง

ส่วนการศึกษาระดับความผูกพันต่อองค์การของอาจารย์ระดับมัธยมศึกษาในโรงเรียนแกนนำที่มีการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน เขตกรุงเทพมหานคร โดยรวมใน 3 ด้าน คือ ด้านความศรัทธา ด้านความทุ่มเท ด้านความภักดี โดยการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน พบว่า อาจารย์ระดับมัธยมศึกษาในโรงเรียนแกนนำที่มีการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน เขตกรุงเทพมหานคร มีความผูกพันต่อองค์การโดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก

3. การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรในแต่ละปัจจัย ปัจจัยด้านลักษณะบุคคล ปัจจัยด้านบรรยากาศองค์การกับความผูกพันต่อองค์การของอาจารย์ระดับมัธยมศึกษาในโรงเรียน แกนนำที่มีการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน เขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ปัจจัยด้านลักษณะบุคคลที่เกี่ยวข้องกับระยะเวลาที่ปฏิบัติงานในองค์การของอาจารย์ระดับมัธยมศึกษาในโรงเรียนแกนนำที่มีการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน เขตกรุงเทพมหานคร มีความสัมพันธ์ในทางลบกับความผูกพันต่อองค์การอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนปัจจัยด้านบรรยากาศองค์การ อันได้แก่ โครงสร้างองค์การ นโยบายการบริหารทรัพยากรบุคคลขององค์การ ลักษณะงานการบริหารงานของผู้บังคับบัญชา สัมพันธภาพภายในหน่วยงาน ค่าตอบแทน มีความสัมพันธ์ในทางบวกกับความผูกพันต่อองค์การอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. การศึกษาปัจจัยด้านลักษณะบุคคล และปัจจัยด้านบรรยากาศองค์การที่สามารถทำนายความผูกพันต่อองค์การของอาจารย์ระดับมัธยมศึกษาในโรงเรียนแกนนำที่มีการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน เขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ปัจจัยด้านลักษณะบุคคลที่สามารถทำนายความผูกพันต่อองค์การของอาจารย์ระดับมัธยมศึกษาในโรงเรียนแกนนำที่มีการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน เขตกรุงเทพมหานคร ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คือ ระยะเวลาที่ปฏิบัติงานในองค์การ ส่วนปัจจัยด้านบรรยากาศองค์การที่สามารถทำนายความผูกพันต่อองค์การได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ได้แก่ โครงสร้าง

ลักษณะงาน ส่วนการบริหารของผู้บังคับบัญชา สัมพันธภาพภายในหน่วยงาน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งตัวแปรทำนายดังกล่าวสามารถอธิบายความแปรปรวนความผูกพันต่อองค์การของอาจารย์ระดับมัธยมศึกษาในโรงเรียนแกนนำที่มีการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน เขตกรุงเทพมหานคร ได้ร้อยละ 44 หรือมีอำนาจพยากรณ์เท่ากับร้อยละ 44

ตัวแปรที่สามารถทำนายความผูกพันต่อองค์การของอาจารย์ระดับมัธยมศึกษาในโรงเรียนแกนนำที่มีการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน เขตกรุงเทพมหานคร ได้มากที่สุดตามลำดับ คือ ตัวแปรปัจจัยด้านบรรยากาศองค์การ การบริหารงานของผู้บังคับบัญชา สัมพันธภาพภายในหน่วยงาน ลักษณะงาน โครงสร้างองค์การ และตัวแปรปัจจัยด้านลักษณะบุคคลที่เกี่ยวข้องกับระยะเวลาที่ปฏิบัติงานในองค์การ ร่วมกันทำนายได้ร้อยละ 44

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ

$$Y = 2.22 + .11 (\text{การบริหารงานของผู้บังคับบัญชา}) + .13 (\text{สัมพันธภาพภายในหน่วยงาน}) + .14 (\text{ลักษณะงาน}) + .14 (\text{โครงสร้างองค์การ}) - .12 (\text{ระยะเวลาที่ปฏิบัติงานในองค์การ})$$

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$Z = .17 (\text{การบริหารงานของผู้บังคับบัญชา}) + .19 (\text{สัมพันธภาพภายในหน่วยงาน}) + .20 (\text{ลักษณะงาน}) - .12 (\text{ระยะเวลาที่ปฏิบัติงานในองค์การ})$$

ข้อเสนอแนะ

1. ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาใช้เป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายมาตรการในการบริหารงานบุคคลในโรงเรียนให้มีความเหมาะสม และมีความผูกพันต่อองค์การ ด้วยการจัดประชุมสัมมนาเพื่อส่งเสริมความเข้าใจต่อการบริหารงานบุคคล โดยเน้นการมีส่วนร่วม
2. ผู้บริหารสถานศึกษา และผู้ที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนางานด้านบุคลากร ด้วยการพัฒนาอาจารย์และบุคลากรให้มีความพร้อมต่อการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน
3. ผู้บริหารสถานศึกษา และผู้ที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาบรรยากาศองค์การให้เอื้ออำนวยต่อการปฏิบัติงานของอาจารย์ให้ทำงานด้วยความทุ่มเท และผูกพันต่อองค์การด้วยการจัดการอบรมให้มีความรู้ ความเข้าใจ ด้านการทำงานเป็นทีม

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. การศึกษาความผูกพันต่อองค์การกับประสิทธิผลขององค์การ
2. การศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความผูกพันต่อองค์การ
3. ควรศึกษาตัวแปรด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับความผูกพันต่อองค์การ

ชื่อเรื่อง การมีส่วนร่วมในการบริหารงานของอาจารย์ในโรงเรียนประถมศึกษา
สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น

ผู้วิจัย แสง จันทร์ชูย

ปีที่งานวิจัยเสร็จ พ.ศ.

ลักษณะของงานวิจัย วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยขอนแก่น

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน และปัญหาการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนทั้ง 6 งาน ของอาจารย์
2. เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียน จากภารกิจทั้ง 6 งาน ตามขนาดของโรงเรียน
3. เพื่อศึกษาความคิดเห็นและข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมของอาจารย์ในการบริหารโรงเรียน

วิธีดำเนินการวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ อาจารย์ผู้ปฏิบัติงานสอนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น ปีการศึกษา 2541 จาก 1,075 โรงเรียน จำนวน 10,857 คน เลือกกลุ่มตัวอย่างโดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน ขั้นตอนแรกสุ่มอำเภอโดยเลือกร้อยละ 40 ของอำเภอแต่ละขนาด ได้ 10 อำเภอ ขั้นที่ 2 สุ่มโรงเรียนโดยเลือกร้อยละ 30 ของโรงเรียนแต่ละขนาดในอำเภอที่สุ่มได้ ได้ทั้งหมด 127 โรงเรียน ขั้นที่ 3 สุ่มอาจารย์ที่ปฏิบัติงานสอนในแต่ละโรงเรียน ที่สุ่มได้ โดยเลือกโรงเรียนละ 3 คน จากโรงเรียนที่สุ่มได้ โดสุ่มเลือกอาจารย์ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-2, 3-4, 5-6 กลุ่มระดับชั้นละ 1 คน รวมอาจารย์ที่สุ่มได้ ทั้งสิ้น 381 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยผ่านความเห็นชอบและตรวจสอบแก้ไข จึงนำเครื่องมือไปทดลองใช้ได้ค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยง 0.97

การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป SPSS/PC+ เพื่อคำนวณค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าร้อยละ และเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างกลุ่มใช้ค่า F-test หาค่าความแตกต่างรายคู่ใช้วิธีการของ Scheffe

สรุปผลการวิจัย

1. อาจารย์มีส่วนร่วมในการบริหารงานโรงเรียนอยู่ในระดับมาก ปัญหาอุปสรรคในการมีส่วนร่วมการบริหารงานโรงเรียนทั้งจากผู้บริหาร อาจารย์ และวิธีการบริหารอยู่ในระดับน้อย

2. อาจารย์ในโรงเรียนประถมศึกษาทั้ง 3 ขนาด มีส่วนร่วมในการบริหารงานโรงเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อเปรียบเทียบเป็นรายคู่พบว่า อาจารย์ในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดกลางแตกต่างกับอาจารย์ในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่ และขนาดเล็ก นอกนั้นไม่แตกต่างกัน

3. อาจารย์ในโรงเรียนประถมศึกษาให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการบริหารงานดังนี้

3.1 ได้ให้ความสำคัญกับการร่วมวางแผนร่วมปฏิบัติร่วมตัดสินใจ และร่วมประเมินผล

3.2 วิธีการบริหารได้ให้ความสำคัญการมอบหมายงานตามความถนัด และความเหมาะสม

3.3 คุณลักษณะของผู้บริหารที่สำคัญ คือ มีใจกว้างยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะต่อโรงเรียน

1. การจัดเก็บข้อมูลที่เป็นปัจจุบัน ครอบคลุมภารกิจของโรงเรียนและการจัดทำสารสนเทศ

2. การวิเคราะห์ทรัพยากรการบริหาร

3. การกำหนดนโยบาย การจัดทำแผนงาน/โครงการ การใช้แผนเป็นคู่มือในการดำเนินงาน

4. การนิเทศการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยเน้นการสังเกตการสอนและการเยี่ยมชมชั้นเรียน

5. การควบคุม กำกับ นิเทศ และประเมินผลการดำเนินงาน

6. การวางแผนใช้ชุมชนเป็นแหล่งจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เป็นแหล่งศึกษาหาความรู้ อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะต่อสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ

ในกระบวนการบริหารยังขาดการควบคุมกำกับติดตามการดำเนินงานอย่างใกล้ชิด และจริงจัง องค์กรคณะบุคคลทั้งระดับจังหวัดและอำเภอ ยังไม่มีมาตรการในการควบคุม

กำกับติดตามและประเมินผล การบริหารงานอย่างเป็นรูปธรรม ข้อเสนอแนะในการพัฒนากระบวนการบริหาร องค์คณะบุคคลทั้งระดับจังหวัดและอำเภอควรมีองค์การรับผิดชอบ การควบคุม กำกับติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานตามแผนงาน/โครงการ ทั้งที่เป็นงานประจำ และงานโครงการเฉพาะกิจ โดยมีองค์การอิสระปฏิบัติงานคล้ายๆ หน่วยงานศึกษานิเทศก์ แต่มีการควบคุม กำกับติดตาม และประเมินผล การดำเนินงานของสำนักงานการประถมศึกษาทุกระดับ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ศึกษาสภาพปัจจุบัน และปัญหาการมีส่วนร่วมในการบริหารงานโรงเรียน ของกรรมการโรงเรียนประถมศึกษาที่ไม่ใช่ข้าราชการครู
2. ควรศึกษาเป็นกรณีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการบริหารงานโรงเรียน ของอาจารย์เฉพาะโรงเรียนที่ได้รับการประกันคุณภาพการศึกษา
3. ควรศึกษาเปรียบเทียบสภาพปัจจุบัน ปัญหา การมีส่วนร่วมในการบริหารงานโรงเรียนของอาจารย์ในโรงเรียนประถมศึกษาที่มีระดับคุณภาพการศึกษาที่แตกต่างกัน

ชื่อเรื่อง การมีส่วนร่วมบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดมุกดาหาร

ผู้วิจัย ฉลุนิพนธ์ ดิวังศ์

ปีที่งานวิจัยเสร็จ พ.ศ.2545

ลักษณะของงานวิจัย ภาคนิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (พัฒนาสังคม)
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดมุกดาหาร
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดมุกดาหาร
3. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดมุกดาหาร

วิธีดำเนินการวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดมุกดาหาร ปีการศึกษา 2544 จำนวน 31 โรงเรียน จำนวนประชากร 388 คน กำหนดเป็นกลุ่มตัวอย่างโดยเปรียบเทียบจากตารางของ Krejcie and Morgan ได้กลุ่มตัวอย่าง 193 คน แล้วทำการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ตามตัวแปรตำแหน่งกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานแล้วสุ่มอย่างง่ายโดยวิธีการจับฉลาก

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น แบ่งเป็น 5 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 เกี่ยวกับปัจจัยด้านบุคคล มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน ตำแหน่งในคณะกรรมการ และการเป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคม ส่วนที่ 2 เป็นความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ลักษณะคำถามเป็นแบบปลายปิดให้เลือกตอบ ส่วนที่ 3 เป็นความเชื่อถือศรัทธาในคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา มีลักษณะเป็นแบบปลายปิด มาตรฐานส่วนประมาณค่า 4 ระดับ ส่วนที่ 4 ระดับการมีส่วนร่วมบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดมุกดาหาร ใน 4 ด้าน คือ ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านบริหารทั่วไป มีลักษณะเป็นแบบปลายปิด มาตรฐานส่วนประมาณค่า 4 ระดับ ส่วนที่ 5 เกี่ยวกับปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะของการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดมุกดาหาร เป็นคำถามแบบปลายเปิด

การรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยนำหนังสือขอความร่วมมือจากผู้อำนวยการสามัญศึกษาจังหวัดมุกดาหาร ไปยังผู้บริหารสถานศึกษา ในโรงเรียนมัธยมศึกษา 31 โรงเรียน ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล และเก็บรวบรวมแบบสอบถามจากโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างด้วยตัวเอง ส่งแบบสอบถามจำนวน 193 ชุด ได้รับคืน 193 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100

การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป เพื่อหาค่าสถิติดังนี้ สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) เป็นการพรรณนาให้เห็นคุณลักษณะของกลุ่มตัวอย่างที่ได้ทำการศึกษาโดยวิธีแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) ได้นำมาใช้ใน

การหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม ทดสอบสมมติฐานโดยใช้สถิติทีและสถิติเอฟ (t-test , F-test)

สรุปผลการวิจัย

1. กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุระหว่าง 41–50 ปี สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี ประกอบอาชีพรับราชการ มีรายได้ต่อเดือนไม่เกิน 5,000 บาท อาศัยอยู่ในชุมชน 31–45 ปี เป็นคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในตำแหน่งผู้ทรงคุณวุฒิและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานส่วนใหญ่เป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคม เช่น กลุ่มสหกรณ์การเกษตร กลุ่มสหกรณ์ออมทรัพย์และกรรมการวัด เป็นต้น
2. คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง
3. คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีความเชื่อถือศรัทธาในคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับมาก
4. คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีส่วนร่วมบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการบริหารงานทั่วไป ด้านการบริหารงานบุคคล ด้านวิชาการและด้านงบประมาณ
5. ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้แก่ ระดับการศึกษา การประกอบอาชีพ ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน ตำแหน่งในคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและความเชื่อถือศรัทธาในคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา ส่วนปัจจัยที่ไม่มีผลต่อการมีส่วนร่วมบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้แก่ อายุ รายได้และการเป็นหรือไม่เป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคม

ข้อเสนอแนะสำหรับทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดมุกดาหาร ตามตัวแปรขนาดหรือที่ตั้งของสถานศึกษา
2. ควรศึกษาถึงอุปสรรคและปัญหาในการปฏิบัติงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้งที่เป็นปัญหาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและที่เป็นปัญหาของข้าราชการครูในโรงเรียน
3. ควรศึกษาบทบาทและพฤติกรรมของผู้บริหารโรงเรียนที่เอื้อต่อการมีส่วนร่วมบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานตามความต้องการของกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและความคิดเห็นของชุมชน

4. ควรศึกษาขอบเขตอำนาจหน้าที่จัดการศึกษาของกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ควรจะเป็น เพื่อใช้เป็นแนวทางกำหนดระเบียบปฏิบัติที่ชัดเจนต่อไป

5. ควรศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดมุกดาหาร ตามทัศนะของข้าราชการ ครูสายผู้สอนและผู้บริหารโรงเรียน

6. ควรศึกษาการมีส่วนร่วมบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีจากตัวแทนชุมชนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดมุกดาหาร

ชื่อเรื่อง   ศึกษาสภาพและปัญหาการมีส่วนร่วมพัฒนาการศึกษาของชุมชนใน
โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพิจิตร

ผู้วิจัย   ประทุมทิพย์ พ่วงวัฒนวงศ์

ปีที่งานวิจัยเสร็จ   พ.ศ.2545

ลักษณะของงานวิจัย งานวิจัยส่วนบุคคล ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยประเภททั่วไปจาก
คณะกรรมการวิจัยการศึกษา การศาสนาและการวัฒนธรรม ของ
กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2543

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสภาพการมีส่วนร่วมพัฒนาคุณภาพการศึกษาของชุมชนในโรงเรียน
ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพิจิตร

2. เพื่อศึกษาปัญหาการมีส่วนร่วมพัฒนาคุณภาพการศึกษาของชุมชนในโรงเรียน
ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพิจิตร

วิธีดำเนินการวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ประชาชนในจังหวัดพิจิตรที่อยู่ในชุมชนเขต
บริการการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพิจิตร
ซึ่งประกอบด้วย กรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครองนักเรียน ผู้นำศาสนา ผู้นำองค์กรเอกชน
จำนวน 61,489 คน เลือกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน ตามอำเภอ
และโรงเรียนเป็นขั้นของการสุ่ม ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 380 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น แบ่งเป็น 2 ตอน คือ
ตอนที่ 1 เกี่ยวกับสภาวะของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ
ตอนที่ 2 เกี่ยวกับสภาพการมีส่วนร่วมพัฒนาการศึกษาของชุมชนในโรงเรียนประถมศึกษา

และปัญหาการมีส่วนร่วมพัฒนาการศึกษาของชุมชนในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดพิจิตร มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

การรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอนโดยแต่งตั้งคณะกรรมการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยในระดับอำเภอทุกอำเภอ โดยสำนักงานการศึกษาจังหวัดพิจิตร จัดประชุมชี้แจงการใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลแก่คณะกรรมการทุกคน พร้อมมอบเครื่องมือให้คณะกรรมการไปดำเนินการเก็บข้อมูล และคณะกรรมการจัดเก็บข้อมูลปฏิบัติการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามในชุมชนเขตบริการของกลุ่มโรงเรียนตัวอย่าง 1 สัปดาห์ จำนวน 380 คน และรวบรวมนำส่งผู้วิจัย ณ สำนักงานการศึกษาจังหวัดพิจิตร ผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามกลับคืน จำนวน 355 ชุด คิดเป็นร้อยละ 93.42

การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สรุปผลการวิจัย

1. สภาพการมีส่วนร่วมพัฒนาการศึกษาของชุมชนในโรงเรียนประถมศึกษา ชุมชนมีส่วนร่วมในระดับปานกลางทุกด้าน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ชุมชนมีส่วนร่วมพัฒนาการศึกษา ด้านกิจกรรมชุมชนสัมพันธ์มากที่สุด และมีส่วนร่วมพัฒนาการศึกษาด้านการเรียนการสอนน้อยที่สุด

2. ปัญหาการมีส่วนร่วมพัฒนาการศึกษาของชุมชนในโรงเรียนประถมศึกษา ชุมชนมีปัญหาในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ปัญหาการมีส่วนร่วมพัฒนาการศึกษาของชุมชนในโรงเรียนประถมศึกษา ด้านการบริหารจัดการ มีปัญหามากที่สุด และชุมชนมีปัญหาการมีส่วนร่วมพัฒนาการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา ด้านกิจกรรมชุมชนสัมพันธ์น้อยที่สุด

ข้อเสนอแนะสำหรับทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับความต้องการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมพัฒนาการศึกษาของโรงเรียน

2. ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา และโรงเรียนมัธยมศึกษา

3. ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษา

ชื่อเรื่อง การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการโรงเรียนในการกำหนดเนื้อหางาน
พื้นฐานอาชีพที่สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นของโรงเรียน
ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอปะทิว จังหวัดชุมพร

ผู้วิจัย วันเพ็ญ อำนวย

ปีทำงานวิจัยเสร็จ พ.ศ.2544

ลักษณะของงานวิจัย งานวิจัยส่วนบุคคล ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยประเภททั่วไปจาก
คณะกรรมการวิจัยการศึกษา การศาสนาและการวัฒนธรรม ของกระทรวง
ศึกษาธิการ พ.ศ. 2542

วัตถุประสงค์

1. เพื่อจัดเนื้อหาการเรียนการสอนงานพื้นฐานอาชีพให้สอดคล้องกับความต้องการ
ของท้องถิ่น โดยการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการโรงเรียนในการกำหนดเนื้อหา
2. เพื่อทดลองใช้เนื้อหางานพื้นฐานอาชีพที่ได้จากการมีส่วนร่วมในการกำหนด
ของคณะกรรมการโรงเรียน
3. เพื่อศึกษาผลกระทบของการกำหนดเนื้อหาการเรียนการสอนงานพื้นฐานอาชีพ ที่มี
ต่อครอบครัวของนักเรียนด้านเศรษฐกิจ
4. เพื่อศึกษาปัญหาการกำหนดเนื้อหางานพื้นฐานอาชีพโดยการมีส่วนร่วม
ของกรรมการโรงเรียน

วิธีดำเนินการวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ โรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานการ
ประถมศึกษาอำเภอปะทิว จำนวน 34 โรงเรียน กระจายอยู่ในพื้นที่ทั้งในเขตที่มีลักษณะ
ทางภูมิศาสตร์ที่ใกล้เคียงกันและแตกต่างกันแบ่งได้เป็น 3 เขต คือ เขตพื้นที่เป็นที่ราบสูง
เชิงเขาและเนินเขา เขตที่ราบและที่ราบลุ่ม และเขตที่ราบชายฝั่งทะเล การเลือกกลุ่มตัวอย่าง
ผู้วิจัยกำหนดการเลือกเอาโรงเรียนที่มีความแตกต่างกันทางภูมิศาสตร์กายภาพ เขตพื้นที่ละ
1 โรงเรียน เพื่อดำเนินการวิจัยเป็นเฉพาะกรณี (Case Study) ดังนี้ 1) เขตพื้นที่เป็นที่
ราบสูงและเนินเขา คือ โรงเรียนบ้านเขาเลี้ยว ตำบลเขา ไชยราช 2) เขตพื้นที่ที่ราบและ
ที่ราบลุ่ม คือ โรงเรียนบ้านวังช้าง ตำบลชุมโค 3) เขตพื้นที่ที่ราบชายฝั่งทะเล คือ โรงเรียน
บ้านถ้ำธง ตำบลปากคลอง ผู้วิจัยกำหนดให้คณะกรรมการโรงเรียนทุกคนของทั้ง 3 โรงเรียน
ดังกล่าวเป็นผู้ให้ข้อมูลในการมีส่วนร่วมในการกำหนดเนื้อหาในการเรียนการสอนงานพื้นฐาน
อาชีพของโรงเรียนที่ตนเองเป็นคณะกรรมการ และมีส่วนร่วมในการพิจารณารายละเอียดของ
กิจกรรมการเรียนการสอน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ประกอบด้วย

1. แนวคำถามสำหรับการสนทนากลุ่มย่อยกับกรรมการโรงเรียน เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นเพื่อกำหนดเนื้อหางานพื้นฐานอาชีพสำหรับนักเรียนของคณะกรรมการโรงเรียน

2. แนวคำถามสำหรับการสนทนากลุ่มย่อยกับกรรมการโรงเรียน เพื่อศึกษาความคิดเห็นในการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการโรงเรียนในแต่ละกิจกรรมที่กำหนดไว้ในโครงสร้างหลักสูตรและแผนการสอนของครู

3. แบบบันทึกการสังเกตพฤติกรรมของคณะกรรมการโรงเรียนจากการเยี่ยมชมการสอนของครู

4. แนวคำถามสำหรับการสนทนากลุ่มย่อยกับคณะกรรมการโรงเรียน เพื่อศึกษาความคิดเห็นของคณะกรรมการโรงเรียนที่มีต่อการมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครู

5. แนวคำถามสำหรับการสนทนากลุ่มย่อยกับคณะกรรมการโรงเรียน เพื่อศึกษาความคิดเห็นของคณะกรรมการโรงเรียนในผลของการสอนงานพื้นฐานอาชีพจากเนื้อหาที่ร่วมกันกำหนดขึ้น

6. แบบสอบถามสำหรับคณะกรรมการโรงเรียน เพื่อศึกษาความคิดเห็นของคณะกรรมการโรงเรียนว่าโดยภาพรวมตนเองมีส่วนร่วมในการกำหนดเนื้อหางานพื้นฐานอาชีพและกระบวนการจัดการเรียนการสอนเพียงใด

การรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากคณะกรรมการโรงเรียนแต่ละโรงเรียน โดยใช้วิธีการจัดประชุมปฏิบัติการ ร่วมปฏิบัติกิจกรรมพร้อมกับสังเกตพฤติกรรม จัดสนทนากลุ่มย่อยโดยกำหนดขอบเขตคำถามไว้ล่วงหน้า โดยมีขั้นตอนดำเนินงานดังนี้

1. ขั้นตอนการดำเนินงานให้คณะกรรมการโรงเรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดเนื้อหาการสอนงานพื้นฐานอาชีพ ผู้วิจัยเน้นวิธีการประชุมชี้แจงกับคณะกรรมการโรงเรียนให้ทราบถึงจุดประสงค์ของการพัฒนาการเรียนการสอนงานพื้นฐานอาชีพ การพิจารณาข้อมูลพื้นฐานของชุมชน สภาพแวดล้อม ข้อกำหนดและปัจจัยสนับสนุน ทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนและโรงเรียนขีดความสามารถของชุมชนและโรงเรียน ภูมิปัญญาท้องถิ่น และแนวโน้มของสภาพเศรษฐกิจและสังคม พร้อมทั้งให้เวลาคณะกรรมการได้ร่วมปรึกษารื้อกับคนในชุมชนที่ไม่ใช่กรรมการโรงเรียนแล้วนัดพบกันอีกครั้งเพื่อขอความคิดเห็นในการตัดสินใจกำหนดเนื้อหาเพื่อมาจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

2. ขั้นตอนการดำเนินงานให้คณะกรรมการโรงเรียนมีส่วนร่วมในการจัดปัจจัยสนับสนุนการจัดการเรียนการสอน ผู้วิจัยมีจุดประสงค์ที่จะศึกษาว่าการกำหนดเนื้อหา เพื่อการจัด

การเรียนการสอนโดยการเสนอของคณะกรรมการโรงเรียนนั้น คณะกรรมการโรงเรียนมีความรู้สึกว่าคุณเองควรมีส่วนช่วยเหลือโรงเรียนในเรื่องใด และช่วยเหลือได้เพียงใดหรือไม่ ทั้งนี้เพื่อนำผลของการศึกษามวิเคราะห์ผลของการมีส่วนร่วมในการกำหนดเนื้อหาการจัดการเรียนการสอนโดยกรรมการโรงเรียนต่อไป

3. ขั้นตอนการดำเนินงานให้โรงเรียนทดลองจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษาว่าครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนงานพื้นฐานอาชีพ โดยใช้เนื้อหาที่คณะกรรมการโรงเรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดและมีส่วนร่วมในการจัดปัจจัยสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนแล้วนั้น ครูสามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้ประสบความสำเร็จเพียงใด ซึ่งผู้วิจัยจะศึกษาข้อมูลในประเด็นนี้โดยประเมินจากความพึงพอใจของครูผู้สอน คณะกรรมการโรงเรียนและนักเรียน

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ดังนี้

1. ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการโรงเรียนในการกำหนดเนื้อหาการสอนงานพื้นฐานอาชีพ ผู้วิจัยสรุปจากบันทึกการประชุมและการสนทนากลุ่มเป็นข้อความบรรยาย (Descriptive) เป็นรายโรงเรียน

2. ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมในการจัดปัจจัยสนับสนุนการจัดการเรียนการสอน ผู้วิจัยสรุปจากการสนทนากลุ่มเรียนเป็นข้อความบรรยาย (Descriptive) เป็นรายโรงเรียน

3. ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานให้โรงเรียนทดลองจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยประเมินความพึงพอใจของคณะกรรมการโรงเรียน ผู้วิจัยวิเคราะห์จากแบบสอบถามโดยการหาค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และจากการสนทนากลุ่มนำเสนอเป็นข้อความบรรยาย (Descriptive)

4. ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการกำหนดเนื้อหางานอาชีพ โดยการมีส่วนร่วมของกรรมการโรงเรียน ผู้วิจัยสรุปจากแบบสอบถามที่คณะกรรมการโรงเรียนประเมินตนเองในลักษณะการประมวลประเด็นสำคัญ

สรุปผลการวิจัย

1. คณะกรรมการโรงเรียนแต่ละโรงกำหนดให้นักเรียนเรียนงานพื้นฐานที่สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น ดังนี้

- 1) โรงเรียนบ้านเขาเลี้ยว คือ งานปลูกผักปลอดสารพิษ (ผักกางมุ้ง)
- 2) โรงเรียนบ้านวังช้าง คือ งานประดิษฐ์ดอกไม้จากรังไหม
- 3) โรงเรียนบ้านถ้ำธง คือ งานการสร้างอวนเข็น

2. ในระหว่างการจัดการเรียนการสอนโดยใช้เนื้อหาที่คณะกรรมการโรงเรียนแต่ละโรงกำหนดขึ้นนั้น พบว่า คณะกรรมการโรงเรียนทุกโรงมีส่วนร่วมทั้งในด้านการร่วมกันติดตามผลการจัดการเรียนการสอน การร่วมแก้ปัญหาเฉพาะหน้า การวางแผนแก้ปัญหาหรือพัฒนางานต่อเนื่องในอนาคตอย่างน่าพอใจเป็นอย่างมาก และแสดงความคิดเห็นว่า ผลกระทบที่สำคัญที่จะเกิดขึ้นกับนักเรียน คือ การมีนิสัยรักการทำงาน การมีโอกาสช่วยครอบครัวในด้านแรงงาน และการได้นำความรู้ไปประกอบอาชีพในอนาคต สำหรับประเด็นที่คณะกรรมการโรงเรียนเห็นว่าตนเองมีปัญหาในกระบวนการมีส่วนร่วมในการกำหนดงานพื้นฐานอาชีพที่สอดคล้องกับท้องถิ่น ขั้นตอนการร่วมศึกษาโครงสร้างของเนื้อหาที่กำหนดให้นักเรียนได้เรียนและการสังเกตการสอนของครู ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า การให้คณะกรรมการโรงเรียนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดเนื้อหาพื้นฐานที่สอดคล้องกับท้องถิ่นนั้นได้ส่งผลให้คณะกรรมการโรงเรียนมีวิสัยทัศน์ในการปฏิบัติบทบาทหน้าที่ที่มีต่อโรงเรียนเปลี่ยนไปจากความรู้สึกเดิมๆ ที่เคยมองเห็นเพียงว่าคณะกรรมการโรงเรียนคือผู้ที่ต้องบริจาคทรัพย์สินให้โรงเรียนเป็นกลุ่มบุคคลแรก และยังสามารถประเมินได้ว่าการให้คณะกรรมการโรงเรียนมีส่วนร่วมดังกล่าว ได้สร้างความรู้สึกรักเป็นเจ้าของแนวความคิดเจ้าของโครงการสอนในโรงเรียน ซึ่งส่งผลต่อความภาคภูมิใจและสัมพันธภาพที่ดียิ่งระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

ข้อเสนอแนะ

1. โรงเรียนหรือครูผู้สอนควรนำเสนอผลการจัดการเรียนการสอนเสนอต่อชุมชนหรือคณะกรรมการโรงเรียนด้วยวิธีการและโอกาสที่เหมาะสม
2. การให้คณะกรรมการโรงเรียนหรือชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน โดยเฉพาะในกลุ่มกิจการและพื้นฐานอาชีพ โรงเรียนควรดำเนินการเป็นอย่างยิ่ง เพราะนอกจากโรงเรียนจะสามารถจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นแล้วจะทำให้โรงเรียนและชุมชนมีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน โรงเรียนสามารถแก้ปัญหาต่างๆ ได้ด้วยความร่วมมือจากชุมชน และสร้างความภาคภูมิใจในภูมิปัญญาท้องถิ่นของตนเองสำหรับนักเรียนได้เป็นอย่างดี
3. การแก้ปัญหาการเรียนการสอนในกลุ่มประสบการณ์อื่นๆ ก็ควรจะทดลองนำชุมชนหรือผู้ปกครองเข้ามามีส่วนรับรู้ปัญหาและหาแนวทางแก้ไขร่วมกันด้วย ซึ่งจะส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน และนักเรียนได้พัฒนาคุณลักษณะได้เต็มตามศักยภาพ
4. ควรนำผลวิจัยเสนอต่อคณะกรรมการโรงเรียนเพื่อให้มองเห็นภาพการมีส่วนร่วมในด้านการจัดการเรียนการสอนทั้งในปัจจุบันและอนาคต

ข้อเสนอแนะสำหรับทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำวิจัยเปรียบเทียบการพัฒนาหลักสูตรในระดับโรงเรียนระหว่างโรงเรียนที่ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน กับโรงเรียนที่ชุมชนไม่มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
2. ครูผู้สอนควรให้นักเรียนทำโครงการที่เกี่ยวข้องกับอาชีพการประมงในพื้นที่ในประเด็นที่สนใจ เพื่อฝึกความสามารถในเชิงวิจัยให้กับนักเรียน

ชื่อเรื่อง การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียนในการส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนในเขตอำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี

ผู้วิจัย สุวัช พานิชวงษ์

ปีทำงานวิจัยเสร็จ พ.ศ.2546

ลักษณะของงานวิจัย วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต ภาควิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพของผู้ปกครองนักเรียน ความรู้เกี่ยวกับบทบาทการมีส่วนร่วมและเจตคติต่อการมีส่วนร่วมกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียนในการส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน
2. เพื่อศึกษาตัวแปรในการพยากรณ์การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียน ในการส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้ปกครองนักเรียนที่มีบุตรหลานเรียนอยู่ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมืองสุพรรณบุรี สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรี 63 โรงเรียน แยกเป็น 8 กลุ่มโรงเรียน มีจำนวนนักเรียนระดับประถมศึกษารวมทั้งสิ้นในปีการศึกษา 2545 จำนวน 12,552 คน การเลือกกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster) และการสุ่มอย่างง่ายที่มีหลายขั้นตอน โดยการจับฉลากจำนวน 3 กลุ่มโรงเรียนจาก 8 กลุ่มโรงเรียน และสุ่มโรงเรียนกลุ่มโรงเรียนละ 3 โรงเรียน จะได้กลุ่มตัวอย่างเป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ 3 โรงเรียน ขนาดกลาง 3 โรงเรียน และขนาดเล็ก 3 โรงเรียน ได้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ปกครองนักเรียนทั้งสิ้น 214 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามผู้ปกครองนักเรียนซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเองจากแนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยศึกษาจากหลักเกณฑ์การสร้างแบบสอบถามของ อุทุมพร จามรมาน (2530) และแบบสอบถามจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของประชาชนมาปรับปรุงและดัดแปลงให้สอดคล้องเหมาะสมกับเรื่องที่ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาวิจัย แบ่งเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบเลือกรายการ ตอนที่ 2 เป็นข้อมูลความรู้เกี่ยวกับบทบาทการมีส่วนร่วม และเจตคติต่อการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียน เพื่อวัดความรู้และเจตคติในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษา ตอนที่ 3 เป็นข้อมูลด้านการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียนในการส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน

การทดสอบเครื่องมือ ผู้วิจัยตรวจสอบค่าความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) โดยนำแบบสอบถามที่สร้าง เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบเนื้อหาเมื่อแก้ไขปรับปรุงแล้วนำเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิ 5 คนเป็นผู้ตรวจสอบความชัดเจนถูกต้องในด้านเนื้อหาและลักษณะของเนื้อเรื่องในการวัด และนำแบบสอบถามที่ได้รับการตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้กับผู้ปกครองนักเรียนในกลุ่มนักเรียนที่ไม่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ในอำเภอเมืองสุพรรณบุรี 50 คน เพื่อหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา ของครอนบาค แบบสอบถามมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ .92

การรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลผ่านผู้บริหารโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างสังกัดอำเภอเมืองสุพรรณบุรี 9 โรงเรียน และกำหนดวันจัดเก็บข้อมูล จัดทำปฏิทินการเก็บข้อมูล โดยผู้วิจัยชี้แจงการเก็บข้อมูลให้ผู้บริหารโรงเรียนทราบและขอความร่วมมือในการแจกแบบสอบถามให้กับผู้ปกครองนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 214 คน ผู้วิจัยได้แบบสอบถามกลับคืนจำนวน 209 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 97.66

การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows สถิติที่ใช้ ได้แก่ หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ โดยคัดเลือกตัวแปร แบบ stepwise

สรุปผลการวิจัย

1. สถานภาพของผู้ปกครองนักเรียน

สถานภาพของผู้ปกครองนักเรียน ในเขตอำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี จากการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ผู้ปกครองนักเรียนส่วนใหญ่จบการศึกษาในระดับประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 80.90 ประกอบอาชีพรับจ้าง คิดเป็นร้อยละ 51.70 อาชีพเกษตรกร คิดเป็นร้อยละ 23.40 อาชีพค้าขาย คิดเป็นร้อยละ 16.30 สำหรับ

จำนวนบุตรนั้นผู้ปกครองนักเรียนส่วนใหญ่มีบุตรน้อย (1-3 คน) คิดเป็นร้อยละ 87.60 และมีบุตรมาก (4 คนขึ้นไป) คิดเป็นร้อยละ 12.40 ส่วนตำแหน่งทางสังคมในท้องถิ่น ผู้ปกครองนักเรียนส่วนใหญ่ไม่มีตำแหน่งทางสังคมในท้องถิ่น คิดเป็นร้อยละ 88.00 และมีตำแหน่งทางสังคมในท้องถิ่น คิดเป็นร้อยละ 12.00

ในเรื่องความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมส่งเสริมการเรียนรู้ ผู้ปกครองนักเรียนส่วนใหญ่มีความรู้เกี่ยวกับบทบาทการมีส่วนร่วมส่งเสริมการเรียนรู้ในระดับปานกลาง โดยมีระดับคะแนนเฉลี่ย 2.20 และในด้านเจตคติต่อการมีส่วนร่วมส่งเสริมการเรียนรู้ ผู้ปกครองนักเรียนส่วนใหญ่มีความรู้ในระดับมาก มีระดับคะแนนเฉลี่ย 2.61

2. การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียนในการส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน

การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียนในการส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน ในเขตอำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี พบว่า ผู้ปกครองนักเรียนมีส่วนร่วมส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน ด้านความรู้ ในเรื่องการให้คำปรึกษาอยู่ในระดับมาก และผู้ปกครองนักเรียนมีส่วนร่วมส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนเรื่องสภาพแวดล้อมของท้องถิ่น การกำกับดูแลการทำงาน และความร่วมมือกับโรงเรียนประเมินผลตามสภาพที่แท้จริง อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนภาพรวมด้านความรู้ อยู่ในระดับปานกลาง สำหรับด้านพฤติกรรมในเรื่องวินัยของนักเรียน การส่งเสริมความประพฤติและเพศศึกษา ผู้ปกครองนักเรียนมีส่วนร่วมส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนในระดับมาก ด้านอาชีพผู้ปกครองนักเรียนมีส่วนร่วมส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาโดยภาพรวมทั้ง 3 ด้านแล้ว พบว่า ผู้ปกครองนักเรียนมีส่วนร่วมส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนอยู่ในระดับมาก

3. การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์

3.1 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านสถานภาพของผู้ปกครองนักเรียน พบว่า วุฒិการศึกษามีความสัมพันธ์ทางบวกกับการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน ในด้านความรู้ ด้านพฤติกรรม และในภาพโดยรวม

อาชีพมีความสัมพันธ์ทางลบกับการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนในด้านความรู้ และด้านพฤติกรรม

จำนวนบุตรไม่ปรากฏว่ามีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนทั้งในด้านความรู้ ด้านพฤติกรรม ด้านอาชีพ และในภาพโดยรวม

ตำแหน่งทางสังคมในท้องถิ่น ปรากฏผลเช่นเดียวกับจำนวนบุตร คือ ไม่ปรากฏว่ามีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนทั้งในปัจจัยย่อย และในภาพโดยรวม

3.2 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านความรู้เกี่ยวกับบทบาทการมีส่วนร่วมกับการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนใน 3 ด้าน คือ ด้านความรู้ ด้านพฤติกรรม ด้านอาชีพ และในภาพโดยรวม ผลการวิจัยพบว่า ความรู้เกี่ยวกับบทบาทการมีส่วนร่วมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนทั้งในปัจจัยย่อยและในภาพโดยรวมทุกปัจจัย

3.3 ความสัมพันธ์ระหว่างเจตคติต่อการมีส่วนร่วมกับการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนใน 3 ด้าน คือ ด้านความรู้ ด้านพฤติกรรม ด้านอาชีพ และในภาพโดยรวม ผลการวิจัยพบว่า เจตคติต่อการมีส่วนร่วมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนทั้งในปัจจัยย่อย และในภาพโดยรวมทุกปัจจัยเช่นเดียวกับปัจจัยด้านความรู้เกี่ยวกับบทบาทการมีส่วนร่วม

4. การหากลุ่มตัวพยากรณ์ที่มีนัยสำคัญ (ประสิทธิภาพสูงสุด) ในการพยากรณ์การมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน สรุปได้ดังนี้

4.1 ด้านความรู้ ผลการพยากรณ์พบว่า ตัวแปรที่สามารถพยากรณ์การมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนในด้านความรู้ มีเพียงปัจจัยเดียว คือ ปัจจัยด้านความรู้เกี่ยวกับบทบาทการมีส่วนร่วม โดยสามารถพยากรณ์ได้ร้อยละ 48

4.2 ด้านพฤติกรรม ผลการพยากรณ์พบว่า ตัวแปรที่สามารถพยากรณ์การมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนในด้านพฤติกรรม คือ เจตคติต่อการมีส่วนร่วม และความรู้เกี่ยวกับบทบาทการมีส่วนร่วม โดยทั้งสองปัจจัยสามารถร่วมกันพยากรณ์ได้ร้อยละ 44

4.3 ด้านอาชีพ ผลการพยากรณ์พบว่า ตัวแปรที่สามารถพยากรณ์การมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนในด้านอาชีพ คือ ความรู้เกี่ยวกับบทบาทการมีส่วนร่วม และเจตคติต่อการมีส่วนร่วม โดยทั้งสองปัจจัยสามารถร่วมกันพยากรณ์ได้ร้อยละ 13

4.4 ในภาพโดยรวมของการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน ตัวแปรที่สามารถพยากรณ์การมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน โดยเริ่มจากตัวแปรที่มีค่าพยากรณ์มากที่สุด คือ ความรู้เกี่ยวกับบทบาทการมีส่วนร่วม เจตคติต่อการมีส่วนร่วม และผลการพยากรณ์พบว่า ความรู้เกี่ยวกับบทบาทการมีส่วนร่วม เจตคติต่อการมีส่วนร่วม และวุฒิการศึกษา โดยทั้งสามปัจจัยสามารถร่วมกันพยากรณ์ได้ร้อยละ 41

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยที่พบว่า สถานภาพของผู้ปกครองในส่วนปัจจัยย่อย วุฒิกการศึกษา ความรู้เกี่ยวกับบทบาทการมีส่วนร่วม เจตคติต่อการมีส่วนร่วม มีความสัมพันธ์

ทางบวกและสถานภาพของผู้ปกครองในส่วนปัจจัยย่อย อาชีพ มีความสัมพันธ์ทางลบกับการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน อีกทั้งความรู้เกี่ยวกับบทบาทการมีส่วนร่วมและเจตคติต่อการมีส่วนร่วมยังเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ ดังนี้

ผลการวิจัยที่พบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสถานภาพของผู้ปกครองในส่วนปัจจัยย่อย วุฒิการศึกษา ความรู้เกี่ยวกับบทบาทการมีส่วนร่วม เจตคติต่อการมีส่วนร่วม มีความสัมพันธ์ทางบวก และเป็นตัวแปรที่สามารถพยากรณ์การมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน แสดงให้เห็นว่า ตัวแปรวุฒิการศึกษา ความรู้เกี่ยวกับบทบาทการมีส่วนร่วม และเจตคติต่อการมีส่วนร่วม เป็นปัจจัยสำคัญส่วนบุคคลของผู้ปกครองนักเรียน ซึ่งจะส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน ผู้วิจัยขอเสนอวิธีการนำไปใช้แยกเป็นรายด้าน ดังนี้

จากข้อค้นพบที่ว่า วุฒิการศึกษา ที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนในด้านความรู้และด้านพฤติกรรม มีข้อเสนอแนะการนำไปใช้ ดังนี้

1. จัดฝึกอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับเทคนิควิธีการสอนการบ้าน และวิธีการส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนที่บ้าน ทั้งด้านความรู้และด้านพฤติกรรม
2. จัดบริการให้คำปรึกษาแก่ผู้ปกครองนักเรียนที่มีปัญหาด้านการสอนการบ้าน และการส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนที่บ้าน

สำหรับสถานภาพของผู้ปกครองในส่วนปัจจัยย่อย อาชีพ ที่มีความสัมพันธ์ทางลบกับการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนในด้านความรู้และด้านพฤติกรรมมีข้อเสนอแนะการนำไปใช้ ดังนี้

- 1) ประสานงานกับศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน สถาบันพัฒนาฝีมือและแรงงาน เพื่อฝึกอาชีพให้กับผู้ปกครองนักเรียนที่มีอาชีพไม่มั่นคง เช่น อาชีพรับจ้าง ได้มีโอกาสประกอบอาชีพที่มีรายได้เพียงพอ
- 2) ฝึกอาชีพให้กับนักเรียนเพื่อให้ให้นักเรียนมีรายได้ระหว่างเรียนและมีนิสัยรักการทำงาน อีกทั้งช่วยลดภาระค่าใช้จ่ายของผู้ปกครองอีกด้วย

ในส่วนของความรู้เกี่ยวกับบทบาทการมีส่วนร่วมที่มีความสัมพันธ์ทางบวกเป็นตัวแปรที่สามารถพยากรณ์การมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนใน 3 ด้าน คือ ด้านความรู้ ด้านพฤติกรรม และด้านอาชีพ มีข้อเสนอแนะการนำไปใช้ ดังนี้

1) เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองนักเรียนได้เข้ามีส่วนร่วมจัดกิจกรรมทางการศึกษา และรับทราบปัญหาการเรียนการสอนของโรงเรียน เพื่อให้เกิดความรู้สึกลอยlakมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหา

2) จัดให้ผู้ปกครองนักเรียนเข้ารับการอบรมเชิงปฏิบัติการ และพาไปศึกษาดูงานโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จด้านการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียน

เจตคติต่อการมีส่วนร่วมเป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ทางบวกและเป็นตัวแปรที่สามารถพยากรณ์การมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนใน 3 ด้าน คือ ด้านความรู้ ด้านพฤติกรรม และด้านอาชีพ มีข้อเสนอแนะการนำไปใช้ดังนี้

1. ผู้บริหารโรงเรียนสามารถนำข้อมูลไปใช้ในการวางแผนจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษา โดยพัฒนาความรู้เกี่ยวกับบทบาทการมีส่วนร่วมส่งเสริมการเรียนรู้ และสร้างเจตคติที่ดีให้กับผู้ปกครองนักเรียน เพื่อให้ผู้ปกครองนักเรียนได้เข้าใจบทบาท และหน้าที่ในการส่งเสริมการเรียนรู้ให้กับนักเรียน ด้วยวิธีการที่เหมาะสม เช่น การเผยแพร่ความรู้ด้วยเอกสารแผ่นพับเดือนละ 1 ฉบับ จัดฝึกอบรมให้ความรู้แก่ผู้ปกครองนักเรียนภาคเรียนละ 1 ครั้ง

2. ผู้บริหารและบุคลากรทางการศึกษา รวมทั้งคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน และผู้ปกครองนักเรียน ควรร่วมกันวางแผนพัฒนาการศึกษาในระยะยาว ด้วยการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเพื่อพัฒนาอาชีพให้กับนักเรียนและสมาชิกของชุมชน สามารถประกอบอาชีพที่มั่นคง มีรายได้เพียงพอสำหรับการศึกษาที่เหมาะสมกับความสามารถของแต่ละบุคคลซึ่งจะเป็นการแก้ปัญหาที่ยั่งยืน

3. ผู้บริหารการศึกษาระดับเขตพื้นที่การศึกษาสามารถนำข้อมูลไปใช้ในการวางแผนดำเนินนโยบายในการพัฒนาการส่งเสริมการเรียนรู้ให้กับผู้ปกครองนักเรียนในเขตพื้นที่การศึกษาที่รับผิดชอบ โดยจัดสรรงบประมาณและบุคลากรเพื่อใช้ในการฝึกอบรมให้ความรู้ พัฒนาทักษะการมีส่วนร่วมส่งเสริมการเรียนรู้ และจัดทำหลักสูตร คู่มือการฝึกอบรม สำหรับใช้ในการฝึกอบรมให้กับผู้ปกครองนักเรียน

ชื่อเรื่อง การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานประจำโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดพิษณุโลก

ผู้วิจัย ศุภมาศ การะเกตุ

ผู้วิจัยร่วม วินัย ปานโท และ อุทุมพร ปานโท

ปีที่งานวิจัยเสร็จ พ.ศ.2546

ลักษณะของงานวิจัย งานวิจัยส่วนบุคคล ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยประเภททั่วไปจาก คณะกรรมการวิจัยการศึกษา การศาสนาและการวัฒนธรรม ของ กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2544

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสภาพการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานประจำโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดพิษณุโลก ทางด้านบริหาร และการจัดการ ด้านวิชาการ และด้านการสนับสนุนการศึกษา
2. เพื่อเปรียบเทียบสภาพการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานประจำโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดพิษณุโลก โดยจำแนกตามประเภทของคณะกรรมการ
3. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานประจำโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดพิษณุโลก ในเขตเทศบาล และนอกเขตเทศบาล

วิธีดำเนินการวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่

ขั้นตอนที่ 1 การสำรวจสภาพการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

ประชากรในการวิจัย คือ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานประจำโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดพิษณุโลก ปีการศึกษา 2544 จาก 450 โรงเรียน จำนวน 2,700 คน เลือกกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% และยอมให้เกิดความคลาดเคลื่อนของค่าเฉลี่ยเกิดขึ้นได้ไม่เกิน + 5% โดยใช้ขนาดของโรงเรียนในแต่ละเขตพื้นที่เป็นชั้นของการสุ่ม

ขั้นตอนที่ 2 การจัดสนทนากลุ่ม

ผู้ให้ข้อมูล คือ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานประจำโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดพิษณุโลก โดยแบ่งตามขนาดโรงเรียน คือ ขนาดใหญ่ กลาง และเล็ก และสถานที่ตั้ง ได้แก่ โรงเรียนที่อยู่ในเขตเทศบาลและนอกเขตเทศบาล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มีดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การสำรวจสภาพการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยปรับปรุงจากแนวทางการปฏิบัติหน้าที่ ซึ่งเสนอโดยสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2543) แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสภาพของผู้ตอบ ได้แก่ ประเภทคณะ

กรรมการสถานศึกษา เพศ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน และการมีบุตรหลาน เรียนอยู่ในโรงเรียนที่เป็นกรรมการสถานศึกษา ตอนที่ 2 สอบถามข้อมูลสภาพการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาใน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านบริหาร และการจัดการ ด้านวิชาการ และด้านการสนับสนุนการศึกษา มีค่าความเที่ยงเชิงความสอดคล้องภายใน มีค่าเท่ากับ .80

ขั้นตอนที่ 2 การจัดสนทนากลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 1) กลุ่มผู้ดำเนินการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ได้แก่ ผู้ดำเนินการสนทนา (Moderator) ผู้จดบันทึกการสนทนากลุ่ม (Note Taker) และเจ้าหน้าที่ทั่วไป (Provider) 2) แนวทางการสนทนากลุ่ม เรื่องการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาใน 3 ด้าน คือ ด้านบริหารและการจัดการ ด้านวิชาการ และด้านการสนับสนุนการศึกษา

การรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยประสานงานกับหน่วยงานศึกษานิเทศก์ในแต่ละอำเภอ เพื่อดำเนินการส่งแบบสอบถามไปยังโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง โรงเรียนละ 6 ฉบับ โดยให้แต่ละโรงเรียนเก็บรวบรวมข้อมูลกับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียน แล้วดำเนินการส่งแบบสอบถามที่เก็บรวบรวมเสร็จเรียบร้อยแล้วไปยังฝ่ายศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอที่โรงเรียนสังกัด การเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ได้รับแบบสอบถามกลับคืนทั้งหมด จำนวน 707 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 70.35 ของแบบสอบถามที่ส่งไปทั้งหมด ส่วนการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสนทนากลุ่ม ผู้วิจัยซักซ้อมความเข้าใจในหลักการและขั้นตอนการสนทนากลุ่มระหว่างผู้ดำเนินการสนทนา ผู้จดบันทึกข้อมูล ก่อนดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล และในขณะสนทนากลุ่มได้บันทึกเสียงและบันทึกภาพเก็บไว้ด้วย

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

1. ข้อมูลสภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยการหาค่าร้อยละ
2. เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาระหว่างเพศ โดยใช้สถิติที (t-test)
3. เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานประจำโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดพิษณุโลก โดยจำแนกตามประเภท โดยใช้สถิติความแปรปรวนทางเดียว (One-way Analysis of Variance)
4. ข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่มใช้วิธีวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ข้อความที่จัดหมวดหมู่ในแต่ละหัวข้อการสนทนาโดยพิจารณาความคล้ายคลึงและความแตกต่างของทัศนคติ และความคิดเห็นที่หลอมรวมกันอยู่และพยายามหาคำอธิบายปัจจัยที่มีผลให้สมาชิกในกลุ่มมีความคิดเห็นที่แตกต่างหรือคล้ายคลึงกัน

สรุปการวิจัย

1. คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนรายด้าน คณะกรรมการสถานศึกษาเข้ามามีส่วนร่วมด้านการสนับสนุนการศึกษาอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านบริหารและการจัดการ ด้านวิชาการ มีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง

2. ระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา เมื่อจำแนกตามประเภทของคณะกรรมการ พบว่า คณะกรรมการสถานศึกษาที่เป็นผู้แทนครู มีระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาสูงสุดทั้งในภาพรวมและรายด้าน ส่วนคณะกรรมการสถานศึกษาที่เป็นผู้แทนผู้ปกครอง มีระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาน้อยที่สุด ทั้งในโดยรวมและรายด้าน

3. ผลการเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษา โดยจำแนกตามประเภทของคณะกรรมการ โดยรวมด้านการบริหารและการจัดการ ด้านการสนับสนุนการศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านวิชาการไม่แตกต่างกัน

4. ปัจจัยที่สนับสนุนและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน แบ่งออกเป็น 2 ด้าน ได้แก่ ด้านคณะกรรมการ และด้านโรงเรียน

ปัจจัยที่สนับสนุนด้านคณะกรรมการ ได้แก่ การเป็นคนในชุมชน การมีเวลาว่าง การเป็นศิษย์เก่า ผลตอบแทน ส่วนในด้านโรงเรียน ได้แก่ ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน การปฏิบัติของผู้บริหารและคณะครู

ปัจจัยที่เป็นอุปสรรคด้านคณะกรรมการ ได้แก่ การไม่รับทราบหน้าที่ การไม่มีเวลาว่าง ไม่ได้เป็นคนในพื้นที่ สถานที่ไม่เอื้อ ส่วนด้านโรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนจัดประชุมบ่อย ผู้บริหารและคณะครูไม่ให้ความสำคัญกับชุมชน

ข้อเสนอแนะ

1. จากผลการวิจัย พบว่า ในด้านการบริหารจัดการ ด้านวิชาการ คณะกรรมการสถานศึกษายังมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้นในส่วนของโรงเรียนควรเปิดโอกาสให้คณะกรรมการสถานศึกษาเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในด้านดังกล่าวเพิ่มมากขึ้น

2. การที่คณะกรรมการสถานศึกษาไม่ทราบถึงบทบาทหน้าที่ของตนเอง ทำให้การปฏิบัติงานของคณะกรรมการสถานศึกษาไม่ครอบคลุมหน้าที่ ดังนั้นทางโรงเรียนหรือหน่วยงานที่รับผิดชอบควรจัดทำเป็นเอกสารแจกหรือจัดอบรม และมีการประเมิน

ความรู้ความเข้าใจของผู้ผ่านการอบรมด้วย ที่ผ่านมาจะเป็นลักษณะจัดงบประมาณการอบรมมาให้ แต่ไม่มีการประเมินผลติดตาม

3. ในกรณีที่ทางโรงเรียนมีการจัดประชุมบ่อย ทางโรงเรียนควรให้ความสำคัญโดยเชิญให้คณะกรรมการสถานศึกษาเข้าร่วมการประชุมประจำเดือนทุกครั้ง เพราะจะทำให้คณะกรรมการสถานศึกษาได้ทราบความเคลื่อนไหวทางการศึกษา และ

4. ในส่วนของคณะกรรมการสถานศึกษาบางคนยังมีแนวคิดว่าการจัดการเรียนการสอนเป็นหน้าที่ของครูฝ่ายเดียว ไม่จำเป็นต้องให้คณะกรรมการสถานศึกษามาแสดงความคิดเห็น ซึ่งเป็นแนวคิดที่ไม่ถูกต้อง ดังนั้นควรได้มีการทำความเข้าใจโดยให้ความสำคัญของการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาให้บุตรหลานของตนให้ครบตามกระบวนการ ตั้งแต่การวางแผนกำหนดแนวทางการจัดการเรียนการสอน ตลอดจนการติดตามประเมินผล

ข้อเสนอแนะสำหรับทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษารายกรณี ด้วยวิธีวิจัยเชิงคุณภาพในเรื่องการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาโดยคัดเลือกสถานศึกษาที่ได้รับความร่วมมือจากคณะกรรมการสถานศึกษาเป็นอย่างดีเป็นกรณีศึกษาว่ามีกระบวนการ หรือปัจจัยอะไรที่ทำให้ได้รับความร่วมมือจะทำให้ได้ข้อมูลเชิงลึกที่ชัดเจนกว่า

2. ควรมีการศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาแต่ละด้าน

3. ควรทำการวิจัยศึกษาความต้องการทั้งฝ่ายโรงเรียนว่าต้องการให้คณะกรรมการมีส่วนร่วมในเรื่องใด และในส่วนคณะกรรมการสถานศึกษาประจำโรงเรียนว่าต้องการมีส่วนร่วมในเรื่องใดบ้าง

4. ควรได้มีการศึกษาวิจัยเช่นเดียวกับการวิจัยในครั้งนี้ ในพื้นที่จังหวัดอื่นๆ ที่มีความแตกต่างทางวัฒนธรรม ประเพณี เช่น โรงเรียนที่ตั้งอยู่ในชุมชนชาวเขา เป็นต้น

ชื่อเรื่อง การศึกษาการมีส่วนร่วมของบุคลากรท้องถิ่นในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 8

ผู้วิจัย วิจิตรา ไสยะ

ปีทำงานวิจัยเสร็จ พ.ศ.

ลักษณะของงานวิจัย วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของบุคลากรท้องถิ่นในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 8 ด้านนโยบายในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ด้านการปรับหลักสูตรแม่บทให้เข้ากับสภาพท้องถิ่นและด้านการสร้างหลักสูตรท้องถิ่นเสริมหลักสูตรแม่บท

วิธีดำเนินการวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ศึกษานิเทศก์จำนวน 102 คน ผู้บริหารโรงเรียนจำนวน 204 คน ครูผู้รับผิดชอบในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น จำนวน 204 คน ผู้ปกครองนักเรียนที่ได้จากการประมาณโรงเรียนละ 30 คน รวมเป็นจำนวน 6,120 คน รวมประชากรทั้งหมด 7,038 คน เลือกกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรการหากลุ่มตัวอย่างของ ทาโร่ ยามาเน่ (Taro Yamane) กำหนดความคลาดเคลื่อนที่ 0.05 ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยจำนวน 378 คน และใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน โดยใช้โรงเรียนประถมศึกษาที่มีการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเป็นเกณฑ์ในการสุ่ม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นเครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเองมี 2 ชนิด คือ แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ แบบสอบถามมีจำนวน 4 ชุด ได้แก่ 1) แบบสอบถามศึกษานิเทศก์ 2) แบบสอบถามผู้บริหารโรงเรียน 3) แบบสอบถามครู 4) แบบสอบถามผู้ปกครองนักเรียน และแบบสัมภาษณ์ชนิดกึ่งมีโครงสร้างจำนวน 6 ชุด ได้แก่ 1) แบบสัมภาษณ์ศึกษานิเทศก์ 2) แบบสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน 3) แบบสัมภาษณ์ครู 4) แบบสัมภาษณ์ผู้ปกครองนักเรียน 5) แบบสัมภาษณ์สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล 6) แบบสัมภาษณ์ผู้นำท้องถิ่น

การวิเคราะห์ข้อมูล ข้อมูลที่ได้จากการสอบถามและแบบสัมภาษณ์ได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ

สรุปผลวิจัย

1. ด้านนโยบายในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ศึกษานิเทศก์ ผู้บริหารโรงเรียนและครู ส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลและผู้นำท้องถิ่นส่วนใหญ่มีส่วนร่วมโดยการแสดงความคิดเห็นในการกำหนดนโยบาย สำหรับผู้ปกครองนักเรียนส่วนใหญ่ยังไม่มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย
2. ด้านการปรับหลักสูตรแม่บทให้เข้ากับสภาพท้องถิ่น ศึกษานิเทศก์และผู้บริหาร โรงเรียนส่วนใหญ่มีส่วนร่วมโดยการเป็นผู้สนับสนุนครู ครูส่วนใหญ่เป็นผู้ดำเนิน

การปรับหลักสูตรแม่บท ผู้ปกครองนักเรียนและผู้นำท้องถิ่นส่วนใหญ่ให้ความร่วมมือด้านทุนทรัพย์ และสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่ให้การสนับสนุนการจัดสรรงบประมาณให้แก่โรงเรียน

3. ด้านการสร้างหลักสูตรท้องถิ่นเสริมหลักสูตรแม่บท ศึกษาวิเคราะห์ส่วนใหญ่ให้การสนับสนุนในการสร้างหลักสูตรท้องถิ่น และร่วมเป็นคณะทำงานในการสร้างหลักสูตรท้องถิ่น ในขณะที่ผู้บริหารโรงเรียนครู ผู้ปกครองนักเรียน สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล และผู้นำท้องถิ่นส่วนใหญ่ ไม่มีส่วนร่วมในการสร้างหลักสูตรท้องถิ่นเสริมหลักสูตรแม่บท

ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องให้แก่ผู้บริหารโรงเรียนเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เนื่องจากผลการวิจัยพบว่าการดำเนินการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นนั้นผู้บริหาร โรงเรียนได้มอบหมายให้ครูหนึ่งคนดำเนินการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น แต่การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ที่จะต้องเกิดจากความร่วมมือของทุกฝ่ายตั้งแต่การคิด การดำเนินงาน และการประเมินหลักสูตรท้องถิ่น โดยควรจัดอบรมและนำผู้บริหารโรงเรียนไปศึกษาดูงานโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น

2. สำหรับการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจของครูในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นนั้น จากผลการวิจัยพบว่าสาเหตุสำคัญประการหนึ่งในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น คือ การที่ครูขาดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นทำให้ครูมีดำเนินการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นในลักษณะของการสร้างหลักสูตรท้องถิ่นเสริมหลักสูตรแม่บทน้อย ดังนั้น ควรมีการจัดอบรมให้ความรู้แก่ครู รวมทั้งจัดสรรเวลาในการทำงานที่เหมาะสมให้แก่ครู เพื่อให้ครูจะได้มีเวลาในการดำเนินการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น

3. ควรส่งเสริมความรู้ความเข้าใจแก่ผู้ปกครองนักเรียน สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล และผู้นำท้องถิ่นให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทในการที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เนื่องจากผลการวิจัยพบว่าผู้ปกครองนักเรียนและผู้นำท้องถิ่น เข้ามามีส่วนร่วมในด้านนโยบายในการพัฒนาหลักสูตรน้อย ดังนั้นจึงควรมีการจัดอบรมให้ความรู้ และให้คำแนะนำที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเข้าไปมีส่วนร่วมของบุคลากรท้องถิ่นในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

การมีส่วนร่วมของบุคลากรท้องถิ่นในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเป็นสิ่งที่มีความสำคัญที่จะทำให้การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นนั้นมีประสิทธิภาพ แต่จากการศึกษาการมีส่วนร่วมของบุคลากรท้องถิ่นนั้น บุคลากรท้องถิ่นยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการ

พัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ดังนั้นจึงควรมีการศึกษากระบวนการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นและการมีส่วนร่วมของบุคลากรท้องถิ่นในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ในโรงเรียนประถมศึกษาที่ประสบความสำเร็จในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ในเชิงคุณภาพ เพื่อเป็นตัวอย่างที่ดีในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นและเป็นตัวอย่างให้แก่บุคลากรท้องถิ่นในการที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น

ชื่อเรื่อง บทบาทการมีส่วนร่วมในการบริหารวิชาการของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนประถมศึกษาในเขตพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 5 สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น

ผู้วิจัย สวัสดิ์ แก้วชนะ

ปีที่งานวิจัยเสร็จ พ.ศ.

ลักษณะของงานวิจัย วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสภาพการมีส่วนร่วมในการบริหารวิชาการของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. เพื่อศึกษาปัญหาในการมีส่วนร่วมในการบริหารวิชาการ ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
3. เพื่อศึกษาความต้องการมีส่วนร่วมในการบริหารวิชาการของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

วิธีดำเนินการวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research)

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนประถมศึกษา เขตพัฒนาการศึกษาที่ 5 สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น จำนวน 2,940 คน ใน 196 โรงเรียน ใน 5 อำเภอ กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ Yamane ได้จำนวน 352 คน แล้วทำการสุ่มตาม สัดส่วนของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานแต่ละอำเภอ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง แบ่งออกเป็น 4 ตอน ตอนที่ 1 เกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ ตอนที่ 2 เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตอน

ที่ 3 เกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคของการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตอนที่ 4 เกี่ยวกับความต้องการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ การหาประสิทธิภาพของเครื่องมือผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นให้อาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ความตรงเชิงโครงสร้าง (Construct Validity) และนำไปทดลองใช้ (Try out) เพื่อหาค่าความเที่ยงโดยใช้วิธีของ Cronbach ได้ค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงเท่ากับ .95

การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลใช้โปรแกรม SPSS/PC+ for Windows คำนวณค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สรุปผลการวิจัย

1. คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีส่วนร่วมบริหารวิชาการอยู่ในระดับ “ปานกลาง” 3 อันดับแรกคือ 1) การส่งเสริมการสอน 2)งานห้องสมุด 3) วัสดุประกอบหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน

2. ปัญหาการมีส่วนร่วมบริหารวิชาการอยู่ในระดับ “ปานกลาง” คือ ด้านปัญหาส่วนตัวและด้านปัญหาเกี่ยวกับโรงเรียน ยกเว้นด้านปัญหาเกี่ยวกับผู้บริหารและครู อยู่ในระดับ “น้อย”

3. ความต้องการในการมีส่วนร่วมบริหารวิชาการของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานอยู่ในระดับ “มาก” เรียงตามลำดับคือ ความต้องการระดับปฏิบัติการ ความต้องการพัฒนาตนเอง และความต้องการระดับนโยบาย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะต่อคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

1. ควรมุ่งเน้นการสนับสนุนการจัดการศึกษา และการบริหารการศึกษาให้มากขึ้น การระดมทรัพยากรและการสนับสนุนให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมร่วมกับโรงเรียนมากขึ้น

2. ควรเป็นสื่อกลางระหว่างสถานศึกษา กับชุมชน มุ่งเน้นการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ให้การสนับสนุนซึ่งกันและกัน

3. ควรทำความเข้าใจในกระบวนการบริหารวิชาการ ควรศึกษาติดตามความเคลื่อนไหวทางการศึกษา การปฏิรูปการศึกษา และการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

4. ควรเพิ่มพูนความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ทางวิชาการ

ข้อเสนอแนะโรงเรียน

1. ให้ความร่วมมือกับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างจริงจังและจริงจัง ร่วมกันวิเคราะห์ปัญหา แก้ไขปัญหา และพัฒนาการจัดการศึกษาในส่วนที่จำเป็น
2. ให้ความรู้ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา การบริหารหลักสูตร การติดตามประเมินผล และการบริหารจัดการโรงเรียน ให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีความเข้าใจอย่างถ่องแท้ เพื่อเพิ่มความเข้าใจในการดำเนินงานร่วมกัน
3. ครูและผู้บริหารควรเห็นความสำคัญของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้ความสนใจและร่วมมือกันเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา สร้างความสมัครสมานสามัคคี ร่วมแรงร่วมใจกันในการสร้างสรรค์ และพัฒนาการศึกษาของท้องถิ่น

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้สอดคล้องกับความต้องการของสถานศึกษาและท้องถิ่น ในทุกจังหวัด หรือเขตการศึกษา
2. ควรศึกษาคุณสมบัติหรือคุณลักษณะที่สำคัญของคณะกรรมการสถานศึกษา ที่เหมาะสมกับการพัฒนาสถานศึกษา
3. ควรศึกษารูปแบบการพัฒนาสมรรถภาพและการมีส่วนร่วมให้แก่คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อให้เกิดการพัฒนาบริหารวิชาการให้เกิดประสิทธิภาพ

ชื่อเรื่อง ศึกษาการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ของผู้บริหารและครู สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน จังหวัดสงขลา

ผู้วิจัย มุหัมหมัด เบ็ญนุ้ย

ปีที่งานวิจัยเสร็จ พ.ศ.2546

ลักษณะของงานวิจัย วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต ภาควิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยทักษิณ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จังหวัดสงขลา ของผู้บริหารและครู
2. เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จังหวัดสงขลา ของผู้บริหารและครู ตามตัวแปรคุณวุฒิวิชาชีพและกลุ่มวิชาที่สอน และประมวลข้อเสนอแนะต่าง ๆ

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารและครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดสงขลา ปีการศึกษา 2544 ในประชากรที่ศึกษาจากจำนวน 522 คน และกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสุ่มตัวอย่าง ของเครจซี่และมอร์แกน ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 230 คน แล้ว ใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นตามตัวแปรคุณวุฒิวิชาชีพและกลุ่มวิชาที่สอนและสุ่มอย่างง่ายโดยการจับสลาก

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการศึกษาเอกสารผลงาน วิจัยที่เกี่ยวกับภารกิจการบริหารงานโรงเรียนเอกชนทั้งหกงาน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา เอกชน แบ่งเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามของผู้บริหารและครูตามภารกิจการบริหารโรงเรียน 6 งาน คือ งานวิชาการ งานบุคลากร งานธุรการและการเงิน งาน กิจการนักเรียน งานอาคารสถานที่ และงานความสัมพันธ์กับชุมชน จำนวน 73 ข้อ ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิดเพื่อทราบข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการมีส่วนร่วมในการบริการนักเรียน

การทดสอบคุณภาพของเครื่องมือ ผู้ทรงคุณวุฒิได้ตรวจสอบความเที่ยงตรง ความสมบูรณ์ถูกต้องด้านเนื้อหา และนำไปทดลองใช้ (try-out) กับผู้บริหารและครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อนำไปวิเคราะห์หาความเชื่อมั่น ผลปรากฏมีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.9550

การรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยนำหนังสือราชการจากมหาวิทยาลัยทักษิณ เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมแจ้งผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม เพื่อให้ผู้บริหารและครูในกลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถาม และผู้วิจัยดำเนินการรวบรวมและสอบถาม พร้อมตรวจสอบคัดเลือกฉบับที่สมบูรณ์

การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for windows สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าจำนวนร้อยละ ค่าเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่า (t-test)

สรุปผลการวิจัย

ผลการศึกษาตามความมุ่งหมายของการศึกษา พบว่า

1. ผู้บริหารและครู โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดสงขลา มีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนโดยภาพรวมและรายด้าน อยู่ระดับปานกลาง
2. ผู้บริหารและครูที่มีวุฒิทางวิชาชีพครู และไม่มีวุฒิทางวิชาชีพครูมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนโดยภาพรวม และรายด้านไม่แตกต่างกัน

3. ผู้บริหารและครูที่สอนกลุ่มวิชาสามัญและสอนกลุ่มวิทยาศาสตร์ มีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนโดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

4. ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการมีส่วนร่วมของผู้บริหารและครูโรงเรียนเอกชนสรุปเป็นรายด้าน

4.1 งานวิชาการ ผู้บริหารควรเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ กำหนดเป้าหมาย วางแผนการบริหารงานวิชาการ การเข้าร่วมกิจกรรมวิชาการ ให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหารวิชาการและเป็นแหล่งการเรียนรู้ ตลอดจนถึงการใช้สื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัย

4.2 งานบุคลากร ผู้บริหารควรเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการจัดสวัสดิการ ประเมินผลการปฏิบัติงาน จัดบุคลากร กำหนดระเบียบของบุคลากร รับฟังความคิดเห็น พัฒนาบุคลิกภาพครูและเสริมกำลังใจอย่างต่อเนื่อง

4.3 งานธุรการและการเงิน ผู้บริหารควรเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการวางแผน จัดระบบติดตามการใช้งบประมาณ เผยแพร่ข่าวสาร จัดทำข้อมูลสารสนเทศ จัดทำเอกสารคู่มือปฏิบัติงาน การจัดระบบเงินเดือน หาบุคลากรด้านการเงินโดยเฉพาะ

4.4 งานกิจการนักเรียน ผู้บริหารควรเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการวางแผนติดตามประเมินผลการปฏิบัติงาน ร่วมกิจกรรมต่างๆ จัดกิจกรรมหลากหลายอย่างต่อเนื่อง พัฒนาศักยภาพบุคลากรด้านกิจกรรม ส่งเสริมงานสถานักเรียน โดยคำนึงถึงระเบียบวินัยและหลักจริยธรรมทางศาสนา

4.5 งานอาคารสถานที่ ควรให้ครูมีส่วนร่วมในการจัดทำแผน วางผังรูปแบบอาคาร การใช้อาคารและประเมินผลการใช้อาคารสถานที่

4.6 งานความสัมพันธ์ชุมชน ควรเปิดโอกาสให้ครูและชุมชนร่วมกิจกรรม และจัดโรงเรียนให้เป็นศูนย์การเรียนรู้ของชุมชน

ชื่อเรื่อง การศึกษารูปแบบการจัดการศึกษาท้องถิ่นของจังหวัดสกลนคร
 ในอนาคต

ผู้วิจัย ปัญยุต นันทราช

ผู้วิจัยร่วม นักรบ หอมไกรลาศ และ สุกัญญา สุทธิอาจ

ปีทำงานวิจัยเสร็จ พ.ศ.2544

ลักษณะของงานวิจัย งานวิจัยส่วนบุคคล ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยประเภททั่วไปจาก
 คณะกรรมการวิจัยการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ของกระทรวง
 ศึกษาธิการ พ.ศ. 2542

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษารูปแบบการจัดการศึกษาส่วนท้องถิ่นของจังหวัดสกลนครในอนาคต

วิธีดำเนินการวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Research) โดยใช้เทคนิคการวิจัยแบบ
 เดลฟาย (Delphi Technique)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการศึกษาส่วนท้องถิ่น
 จำนวน 19 คน ที่มีคุณสมบัติข้อใดข้อหนึ่ง ดังนี้

1. เป็นกลุ่มการเมืองท้องถิ่น ผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
 ของท้องถิ่น ในจังหวัดสกลนคร มีประสบการณ์ไม่น้อยกว่า 8 ปี
2. เป็นผู้บริหารหน่วยงาน ผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ศึกษา-
 นิเทศก์ ครู-อาจารย์ที่มีประสบการณ์เกี่ยวกับการจัดการศึกษาของท้องถิ่นจังหวัดสกลนคร
 ไม่น้อยกว่า 8 ปี

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นเครื่องมือการวิจัยแบบเดลฟาย ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้น
 ตามกระบวนการดังนี้

แบบสอบถามรอบที่ 1 ผู้วิจัยนำข้อมูลพื้นฐานที่ได้จากการศึกษาค้นคว้า แนวคิด
 ทฤษฎี ขอบเขต และรวบรวมข้อมูลพื้นฐานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาส่วน
 ท้องถิ่น จากเอกสาร วารสาร หนังสือ และผลการวิจัยที่เกี่ยวข้อง นำมากำหนดเป็นกรอบ
 ในการถาม ได้แก่ นโยบายของรัฐในการจัดการศึกษาท้องถิ่น รูปแบบการจัดการศึกษา
 ส่วนท้องถิ่น การบริหารทางวิชาการศึกษาส่วนท้องถิ่น การบริหารงบประมาณการศึกษาส่วน
 ท้องถิ่น การบริหารงานทั่วไปทางการศึกษาส่วนท้องถิ่น

จากกรอบที่ได้จากการศึกษาและรวบรวมข้อมูลดังกล่าว ผู้วิจัยได้นำมาสร้างเป็น
 แบบสอบถามปลายเปิด ได้สอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับการจัดการศึกษา
 ส่วนท้องถิ่นในอนาคต โดยให้ตอบอย่างอิสระ

แบบสอบถามรอบที่ 2 ผู้วิจัยนำคำตอบที่ได้รับจากผู้เชี่ยวชาญในการตอบแบบสอบถามรอบที่ 1 มาวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เพื่อสร้างเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) โดยแบ่งระดับการวัดเป็น 5 ระดับ คือ ต้องการมากที่สุด ต้องการ เฉยๆ ไม่ต้องการ ไม่ต้องการมากที่สุด และกำหนดช่วงเวลา ที่คาดว่าจะเกิดเป็น 5 ช่วง คือ พ.ศ.2545-2549 , 2550-2554 , 2555-2559, 2560-2564 และ 2565-2569

แบบสอบถามรอบที่ 3 ผู้วิจัยจะนำคำตอบที่ได้จากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญในการตอบแบบสอบถามรอบที่ 2 นำมาคำนวณหาค่ามัธยฐาน และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ ของแต่ละข้อ แล้วสร้างเป็นแบบสอบถามฉบับใหม่ที่ใช้อธิบายความเต็มตำแหน่งของมัธยฐาน ช่วงพิสัยระหว่างควอไทล์ และตำแหน่งที่ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนตอบในรอบที่ 2

การตอบแบบสอบถามรอบนี้ ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนจะทราบว่าตนเองมีความคิดเห็นแตกต่าง หรือไม่แตกต่างกันไปจากความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด เพื่อจะได้พิจารณาว่าเห็นด้วยกับความสอดคล้องกับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญอื่นๆ หรือไม่ หากไม่เห็นด้วยก็แสดงว่า เหตุผลประกอบยืนยันคำตอบเดิม กรณีคำตอบเดิมอยู่นอกพิสัยระหว่างควอไทล์

การรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

รอบที่ 1 ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามแบบปลายเปิด พร้อมคำชี้แจงประกอบแบบสอบถามไปให้ผู้เชี่ยวชาญตอบอย่างอิสระ เพื่อนำไปวิเคราะห์และสร้างแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

รอบที่ 2 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นจากการแสดงความคิดเห็นตามทัศนะของผู้เชี่ยวชาญรอบที่ 1 ไปให้ผู้เชี่ยวชาญตอบอีกครั้งหนึ่ง โดยการส่งทางไปรษณีย์หรือไปขอรับแบบสอบถามที่ตอบเสร็จเรียบร้อยแล้วแล้วกลับมาวิเคราะห์

รอบที่ 3 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่มีรายละเอียดจากรอบที่ 2 ไปให้ผู้เชี่ยวชาญชุดเดิมตอบอีกครั้งหนึ่ง เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามนี้มาวิเคราะห์ทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามปลายเปิด จากการให้ข้อมูลของผู้เชี่ยวชาญในรอบแรกมาวิเคราะห์เพื่อจำแนกและจัดหมวดหมู่ของข้อคำถาม เพื่อสร้างเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) และนำคำตอบของผู้เชี่ยวชาญในรอบที่ 2 และรอบที่ 3 มาหาค่ามัธยฐาน (Median) เพื่อสรุปเป็นระดับของการพยากรณ์แต่ละข้อ และเอาค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range) กับค่ามัธยฐาน เป็นเกณฑ์ในการพิจารณาความสอดคล้อง (Consensus)

สรุปผลการวิจัย

รูปแบบการจัดการศึกษาส่วนท้องถิ่นในด้านต่างๆ ของจังหวัดสกลนครในอนาคต ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่ต้องการมากที่สุด และคาดว่าจะเกิดในช่วงปี พ.ศ. 2545-2549 สรุปได้ดังนี้

1. ด้านนโยบายในการจัดการศึกษาท้องถิ่น ได้แก่ สนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดการศึกษาได้เอง โดยมีหน่วยงานเฉพาะชั้นมารองรับ บริหารเป็นองค์คณะบุคคล โดยสรรหาจากหลากหลายสาขาในท้องถิ่น สนับสนุน/ส่งเสริมพัฒนาผู้บริหารบุคลากรและสมาชิกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 การปฏิรูปการศึกษาอย่างแท้จริงและต่อเนื่อง สนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้อง โดยคำนึงถึงคุณภาพของผู้เรียน ประโยชน์ของประเทศชาติเป็นสำคัญ

2. ด้านรูปแบบโครงสร้างการบริหารการศึกษาท้องถิ่น ได้แก่ จัดการศึกษาท้องถิ่นทั้ง 3 รูปแบบ คือ การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จัดการศึกษาระดับอนุบาลและระดับประถมศึกษาทันที ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (การศึกษาขั้นพื้นฐาน) ถึงระดับอุดมศึกษาที่ต่ำกว่าปริญญาตรี ดำเนินการตามลำดับความพร้อม จัดให้สถานศึกษาเป็นนิติบุคคล มีอำนาจบังคับบัญชา ดูแล บำรุงรักษา ใช้ และหาผลประโยชน์จากทรัพยากรของสถานศึกษามาพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน

3. ด้านการบริหารวิชาการของการศึกษาส่วนท้องถิ่น ได้แก่ พัฒนาคู่มือมีครูต้นแบบ ครูเชี่ยวชาญแต่ละวิชา ฝึกอบรมเข้มข้นและขยายเครือข่ายให้ครอบคลุม พัฒนาครูจากภูมิปัญญาท้องถิ่น ตั้งเป็นชมรมภูมิปัญญา ถ่ายทอดวิชาชีพ อนุรักษ์ประเพณี วิถีชีวิต และวัฒนธรรมของท้องถิ่น

4. ด้านการดำเนินการบริหารงบประมาณด้านการศึกษาส่วนท้องถิ่น ได้แก่ จัดสรรงบประมาณทางการศึกษาโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้เพียงพอ เป็นสัดส่วนงบประมาณทางการศึกษาโดยเฉพาะ และได้รับการจัดสรรเงินอุดหนุนจากรัฐบาลกลางส่วนหนึ่ง

5. ด้านการบริหารงานบุคลากรทางการศึกษาส่วนท้องถิ่น ได้แก่ บริหารงานบุคลากรทางการศึกษาส่วนท้องถิ่นในรูปของคณะบุคคลจากผู้แทนหลายฝ่าย รวมทั้งผู้ทรงคุณวุฒิโดยกำหนดคุณสมบัติคุณวุฒิปริญญาตรีขึ้นไป

ส่วนรูปแบบการจัดการศึกษาส่วนท้องถิ่นในด้านต่างๆ ของจังหวัดสกลนครในอนาคต ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่ต้องการมากที่สุด และคาดว่าจะเกิดในช่วงหลังปี พ.ศ. 2550 สรุปได้ดังนี้

1. ด้านนโยบายในการจัดการศึกษาท้องถิ่น ได้แก่ กระจายโอกาสให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาทุกระดับ ทุกประเภท ตามความพร้อมและความต้องการของท้องถิ่น

2. ด้านรูปแบบโครงสร้างการบริหารการศึกษาท้องถิ่น ได้แก่ จัดตั้งหน่วยงานจัดการศึกษาท้องถิ่นระดับจังหวัด เป็นสำนักการศึกษาท้องถิ่นจังหวัด มีกองมาตรฐานการศึกษาและวิชาชีพ กองการศึกษาท้องถิ่น กองงานบุคคล กองงบประมาณการศึกษา และกองนโยบายและแผน ขึ้นกับกระทรวงการปกครองท้องถิ่นซึ่งตั้งขึ้นใหม่

3. ด้านการบริหารวิชาการของการศึกษาส่วนท้องถิ่น ได้แก่ การผลิตครูโดยหลักสูตร 5 ปี ให้มีความรู้ มีคุณธรรม ทักษะ ประสบการณ์ จิตวิญญาณความเป็นครูและรักท้องถิ่นอย่างแท้จริง จัดอบรมหลักสูตรฝึกอบรมครูและบุคลากรทางการศึกษาครอบคลุมทุกวิชา พัฒนาระบบการเรียนการสอนหลายรูปแบบ รวมทั้งใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น หลักสูตร มีความหลากหลาย และจัดหาเทคโนโลยีทางการศึกษาที่มีความเหมาะสมกับท้องถิ่น

4. ด้านการดำเนินการบริหารงบประมาณด้านการศึกษาส่วนท้องถิ่น ได้แก่ จัดภาษีการศึกษาโดยรัฐบาลโดยการกำหนดภาษีมูลค่าเพิ่มการศึกษาแล้วจัดสรรเงินอุดหนุนการศึกษาท้องถิ่นในสัดส่วนที่เหมาะสม ปรับปรุงระเบียบการจัดเก็บภาษีของท้องถิ่นใหม่ให้ลดหย่อนภาษีเพื่อจูงใจให้เอกชนลงทุนการศึกษามากขึ้น

5. ด้านการบริหารงานบุคลากรทางการศึกษาส่วนท้องถิ่น ได้แก่ จัดตั้งคณะกรรมการ ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาของท้องถิ่นให้มีมาตรฐาน การกำหนดตำแหน่งและอื่นๆ คล้ายองค์กรกลางบริหารงานบุคคลของกระทรวงการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

6. ด้านการจัดการศึกษาส่วนท้องถิ่นด้านอื่นๆ ได้แก่ จัดให้มีเงินวิทยพัฒน์ท้องถิ่นพิเศษ เพื่อจูงใจบุคลากรให้ทำงานทางการศึกษา พัฒนาท้องถิ่นอย่างจริงจังปีละครั้ง จำนวนเงินตามความเหมาะสมของท้องถิ่น จัดหาครูและบุคลากรทางการศึกษาด้านวิชาชีพที่มีความรู้ ความสามารถ โดยการจ้างสอนในอัตราพิเศษ รวมทั้งจัดหาอาสาสมัครภูมิปัญญาท้องถิ่นมาสอนในรูปแบบให้เงินค่าตอบแทน

ข้อเสนอแนะ

1. ควรนำข้อมูลที่ค้นพบได้ ประกอบการพิจารณาวางแผนรองรับการกระจายอำนาจการจัดการศึกษาสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2. ควรจัดประชุมสัมมนา รวบรวมข้อคิดเห็นไว้ประกอบการพิจารณาวางแผนรองรับการกระจายอำนาจการจัดการศึกษาสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

3. ควรจัดทำประชาพิจารณ์ ตรวจสอบข้อมูลประกอบไว้พิจารณาวางแผนรองรับการกระจายอำนาจการจัดการศึกษาสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

4. ควรนำข้อมูลเป็นข้อมูลพื้นฐานประกอบการพิจารณากระจายอำนาจการจัดการศึกษาสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นระดับประเทศ

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาวิจัยในอีกหลายมิติ เช่น วิจัยเชิงสำรวจความคิดเห็นกลุ่มตัวอย่างที่หลากหลาย ครอบคลุมประชากรทุกกลุ่ม

2. ควรศึกษาในหลายภูมิภาค เพื่อเป็นการเปรียบเทียบหาข้อมูลที่ค้นพบที่เป็นประโยชน์อย่างแท้จริง

ชื่องานวิจัย การวิเคราะห์บทบาทขององค์กรบริหารส่วนตำบลในการจัดการศึกษาและการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

ผู้วิจัย ประภาพรณ ไชยวงษ์

ปีที่ทำวิจัยเสร็จ พ.ศ. 2545

ลักษณะของงานวิจัย วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การกระจายอำนาจการจัดการศึกษาสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นับเป็นนโยบายสำคัญที่กำหนดไว้ในกฎหมายสำคัญหลายฉบับ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิที่จะจัดการศึกษาอบรม และฝึกอาชีพตามความเหมาะสมและความต้องการภายในท้องถิ่นนั้น และเข้าไปมีส่วนร่วมจัดการศึกษาอบรมของรัฐ ซึ่งแสดงถึงเจตนารมณ์ในการกระจายอำนาจการศึกษา ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใน 2 ลักษณะ คือ ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิในการจัดการศึกษาอบรมเองและมีสิทธิในการเข้าไปมีส่วนร่วมจัดการศึกษาอบรมของรัฐ และต่อมาพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้กำหนดไว้อย่างชัดเจนว่า การจัดระบบโครงสร้างและกระบวนการจัดการศึกษาให้ยึดหลักการกระจายอำนาจไปสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิจัดการศึกษาระดับใดระดับหนึ่งหรือทุกระดับตามความพร้อม ความเหมาะสมและความต้องการภายในท้องถิ่น และให้กระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินความพร้อมในการจัดการศึกษาขององค์กร

ปกครองส่วนท้องถิ่น และมีหน้าที่ประสานและส่งเสริมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้สามารถจัดการศึกษาสอดคล้องกับนโยบายและได้มาตรฐานการศึกษา รวมทั้งการเสนอแนะการจัดสรรงบประมาณอุดหนุนการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

หลังจากนั้นได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2542 ซึ่งกำหนดนโยบายกระจายอำนาจการจัดการศึกษาให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยให้เทศบาลเมืองพัทยา องค์การบริหารส่วนตำบล องค์การบริหารส่วนจังหวัด และกรุงเทพมหานคร มีอำนาจหน้าที่ในการจัดการศึกษา จากนโยบายดังกล่าว อบต. ซึ่งเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบหนึ่งจึงสามารถเข้าไปมีบทบาททั้งการจัดการศึกษาและการเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาได้ ตามที่กฎหมายกำหนด อย่างไรก็ตาม บทบาทของ อบต.ในการจัดและการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาจะขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลายประการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งพื้นฐานที่เคยปฏิบัติอยู่เดิมของ อบต. ความคาดหวังของ อบต.และผู้ที่เกี่ยวข้อง ที่เห็นว่า อบต.ควรเข้าไปมีบทบาทในการจัดและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาหรือไม่ อบต. มีความพร้อมมากน้อยเพียงใด และปัจจัยต่างๆ โดยเฉพาะในบริบทที่เกี่ยวข้องมีลักษณะเกื้อหนุนหรือเป็นอุปสรรคต่อการจัดและการมีส่วนร่วมอย่างไร แต่จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า มีการศึกษาเฉพาะที่เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของ อบต. และส่วนใหญ่เป็นการศึกษาสภาพการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของ อบต. โดยยังเป็นการศึกษาที่จำกัดอยู่ในวงแคบไม่ครอบคลุมทั่วประเทศ และยังไม่ม้งานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับบทบาทของ อบต. ในการจัดการศึกษาโดยตรงซึ่งเป็นบทบาทหน้าที่ที่ อบต. กำลังดำเนินการ ด้วยเหตุนี้ จึงได้ศึกษาบทบาทของ อบต. ในการจัดการศึกษาและการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

วัตถุประสงค์

1. เพื่อวิเคราะห์บทบาทที่ อบต. ปฏิบัติจริงในการจัดการศึกษาและการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาตามการรับรู้ของ อบต. และผู้ที่เกี่ยวข้อง
2. เพื่อวิเคราะห์บทบาทของ อบต. ในการจัดการศึกษาและการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาตามความคาดหวังของ อบต. และผู้ที่เกี่ยวข้อง ความพร้อม ปัจจัยที่ส่งเสริมและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคในการปฏิบัติบทบาทการจัดการศึกษาและการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของ อบต.

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive research) และการวิจัยจากกรณีศึกษา (Case study) โดยมีวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

1. การวิจัยเชิงพรรณนา

ประชากร คือ อบต. จำนวน 617 แห่ง กลุ่มตัวอย่าง คือ อบต.จำนวน 242 แห่ง ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ บุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาและการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของ อบต. คือ 1) ประธานกรรมการบริหาร อบต. จำนวน 242 คน 2) ปลัด อบต. จำนวน 242 คน 3) ผู้บริหารและผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน สังกัดกรมสามัญศึกษา จำนวน 165 คน และสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ จำนวน 290 คน 4) ผู้อำนวยการศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ จำนวน 165 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามและแบบสำรวจ ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามและแบบสำรวจไปยังกลุ่มตัวอย่าง และขอให้กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามส่งคืนมาทางไปรษณีย์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ และค่าเฉลี่ย

2. การวิจัยจากกรณีศึกษา

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ อบต. ที่ได้จัดตั้งขึ้นในปี 2538 จำนวน 617 แห่ง กรณีศึกษามีจำนวน 2 แห่ง โดยพิจารณาเลือก อบต. ที่มีบทบาทด้านการศึกษามาก คือ อบต. ที่จัดการศึกษาเอง และมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษากับสถานศึกษาหรือหน่วยงานอื่น จำนวน 1 แห่ง และอบต. ที่มีบทบาทด้านการศึกษาน้อย คือ อบต. ที่มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเท่านั้น จำนวน 1 แห่ง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วยแนวทางการสัมภาษณ์ประธานกรรมการบริหาร อบต. ปลัด อบต. ผู้บริหารโรงเรียน และผู้อำนวยการ ศบอ. และแบบบันทึกการสังเกต การเก็บรวบรวมข้อมูลใช้วิธีการศึกษาเอกสาร การสังเกตโดยใช้ทั้งการสังเกตแบบมีส่วนร่วม และการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม และการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ การวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา สร้างข้อสรุปจากข้อมูลสรุปผลการวิจัย

1. บทบาทที่ปฏิบัติจริง : อบต. ส่วนใหญ่จัดการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยมากกว่าการศึกษาในระบบ การศึกษาในระบบ จัดระดับก่อนประถมศึกษา การศึกษานอกระบบที่จัดมากที่สุดคือจัดอบรมด้านสิ่งแวดล้อม การศึกษาตามอัธยาศัยครอบคลุมการจัดศูนย์กีฬา นันทนาการ และที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน เรื่องที่ดำเนินการส่วนใหญ่ คือ การป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน และการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนส่ง

เด็กเข้าเรียน สำหรับการมีส่วนร่วมจัดการศึกษา อบต. ส่วนใหญ่ร่วมจัดในระดับก่อนประถม ศึกษาและประถมศึกษา และมีส่วนร่วมจัดการศึกษาทั้ง 3 รูปแบบ คือ การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย

2. ความคาดหวัง : ผู้บริหารสถานศึกษาคาดหวังให้ อบต. จัดการศึกษาระดับก่อน ประถมศึกษาและประถมศึกษา แต่ อบต. ส่วนใหญ่คาดหวังให้ อบต. จัดการศึกษาถึงระดับ มัธยมศึกษาตอนต้น สำหรับการมีส่วนร่วม ทั้ง อบต. และผู้บริหารสถานศึกษาคาดหวังให้ อบต. ร่วมจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาถึงมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยจัดและมีส่วนร่วม จัดการศึกษาทั้ง 3 รูปแบบ และดำเนินการทั้งด้านงานวิชาการ งานงบประมาณ งาน บริหารบุคคล และงานบริหารทั่วไป

3. ความพร้อม : ในปี 2544 อบต. เห็นว่า อบต. มีความพร้อมในการพร้อม ในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาและพร้อมมีส่วนร่วมจัดการศึกษาทั้งระดับ ก่อนประถมศึกษาและประถมศึกษา แต่ผู้บริหารสถานศึกษาเห็นว่า อบต. ไม่พร้อมทั้งใน การจัดและมีส่วนร่วมจัดการศึกษาทุกระดับการศึกษา สำหรับในปี 2549 ผู้บริหารสถาน ศึกษาเห็นว่า อบต. พร้อมจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา แต่ อบต. เห็นว่า อบต. มีความพร้อมในการจัดการศึกษาถึงระดับประถมศึกษา และทั้ง 2 กลุ่มเห็นว่า ในปี ดังกล่าว อบต. มีความพร้อมเพิ่มขึ้นทั้งในการจัดและการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาทุกระดับ และทุกรูปแบบ โดยภาพรวม การปฏิบัติจริง ความคาดหวัง และความพร้อมด้านวิชาการ ของ อบต. ยังอยู่ในระดับน้อย

4. ปัจจัยส่งเสริมและปัจจัยอุปสรรคในการจัดและการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาของ อบต. : ปัจจัยส่งเสริมส่วนใหญ่ ได้แก่ สถานศึกษาเปิดโอกาสให้ อบต. มีส่วนร่วมจัดการ ศึกษา และความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้บริหารสถานศึกษากับ อบต. ปัจจัยอุปสรรค คือ ประสบการณ์ในการจัดการศึกษาของสมาชิกสภา อบต. ผู้บริหาร และบุคลากรของ อบต. อย่างไรก็ตาม จากกรณีศึกษาพบว่า ภาวะผู้นำ วิสัยทัศน์ทางการศึกษา และการเห็นความ สำคัญของการศึกษาของผู้บริหาร อบต. เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งเสริมและเป็นอุปสรรคต่อ การจัดและการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาของ อบต.

จากผลการวิจัยข้างต้นจะเห็นได้ว่า ปัจจุบัน อบต. ยังมีบทบาทในการจัดการ ศึกษาน้อย กล่าวคือ อบต. มีการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาเพียงระดับเดียว โดยจัดอนุบาล 3 ขวบในโรงเรียน อันเนื่องมาจากรัฐมีนโยบายถ่ายโอนการจัดอนุบาล 3 ขวบ ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และมีการจัดการศึกษานอกระบบโดยจัดศูนย์ พัฒนาเด็กเล็ก แต่ยังไม่มีการจัด อบต. ใดที่จัดการศึกษาในระดับที่สูงกว่า เนื่องจากจะต้อง ผ่านการประเมินความพร้อม ซึ่งในขณะนี้การจัดทำเกณฑ์ดังกล่าวยังไม่แล้วเสร็จ จึงทำ

ให้ อดต. บางแห่งที่อาจจะมีความพร้อมไม่มีโอกาสจัดการศึกษาในระดับที่สูงขึ้นได้ใน สภาวะการณ์ที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ดังนั้นจึงจำเป็นต้องเร่งจัดทำเกณฑ์การประเมินความ พร้อม เพื่อเปิดโอกาสให้ อดต. ที่มีความพร้อมจัดการศึกษาระดับที่สูงขึ้น

นอกจากการจัดศูนย์พัฒนาเด็กและจัดอนุบาล 3 ขวบแล้ว อดต. ยังจัดการ ศึกษาจากระบบโดยการจัดอบรม ให้ความรู้ด้านสิ่งแวดล้อมและการประกอบอาชีพ และจัด การศึกษาตามอัธยาศัยโดยมีการจัดที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน ศูนย์กีฬา/นันทนาการ/ ลานกีฬา

ข้อค้นพบดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงบทบาทของ อดต. ในการจัดการศึกษาใน ปัจจุบัน จำกัดอยู่ที่การจัดการศึกษาในระดับก่อนประถมศึกษา และโดยเฉพาะรูปแบบ ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก การจัดอบรม ให้ความรู้ด้านสิ่งแวดล้อมและการประกอบ อาชีพ และการจัดที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน ซึ่งการจัดการศึกษาในรูปแบบดังกล่าวนี้ อดต. สามารถดำเนินการได้โดยไม่ต้องลงทุนสูงเมื่อเทียบกับการจัดการศึกษาในระบบ

เมื่อพิจารณาในเรื่องความคาดหวังและความพร้อมของ อดต. ในการจัดการศึกษา ตามอัธยาศัย ซึ่งพบว่า อดต. มีความคาดหวังและเห็นว่า อดต. มีความพร้อมในการจัดการ ศึกษาตามอัธยาศัยสูงกว่าการจัดการศึกษาในระบบ ทำให้เห็นว่าการจัดการศึกษาตามอัธยาศัย ในรูปแบบที่หลากหลายตามมาตรา 25 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 น่าจะเป็นบทบาทที่เหมาะสม ในระยะเริ่มต้นในการถ่ายโอนการจัดการศึกษาให้กับ อดต. ดำเนินการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับ อดต. ชั้น 4-5 ซึ่งมีรายได้น้อย และหาก สามารถใช้แหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่มีอยู่ในชุมชน ให้เป็นแหล่งสร้างกระบวนการ เรียนรู้ตามมาตรา 29 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติได้ จะเป็นการสร้างให้ เกิดสังคมแห่งการเรียนรู้ในชุมชน โดยมี อดต. เป็นแกนในการจัดการศึกษา ประสาน กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และจัดกระบวนการเรียนรู้ในชุมชน โดยการระดมทรัพยากร ต่างๆ ในชุมชนและนอกชุมชนมาใช้ในการศึกษา ก็จะทำให้บทบาทของ อดต. ในการจัด การศึกษาตามอัธยาศัยมีความชัดเจนยิ่งขึ้น

นอกจากนี้ข้อค้นพบแสดงให้เห็นว่า อดต. ยังมีบทบาทในการจัดการศึกษานอก ระบบ โดยเฉพาะการจัดอบรมวิชาชีพ ซึ่ง อดต. ส่วนใหญ่จัดทำเป็นหลักสูตรฝึกอบรม เป็นรายวิชา แต่ข้อค้นพบจากกรณีศึกษา แสดงให้เห็นว่า ผู้ที่มาอบรมมีจำนวนน้อย และ นำไปประกอบอาชีพ เพียงไม่กี่ราย ส่วนใหญ่ผู้ที่อบรมให้เหตุผลว่า มาอบรมเพียงเพราะ อยากรู้ ยังไม่คิดจะประกอบอาชีพ และเมื่อพิจารณาถึงความสัมพันธ์ระหว่างเนื้อหาของ อาชีพที่ อดต. จัดให้กับคนในชุมชน พบว่า เนื้อหาที่จัดไม่สอดคล้องหรือเอื้อประโยชน์ต่อ การสร้างอาชีพหลัก การทำมาหากิน หรือวิถีชีวิตของคนใน ชุมชนเท่าที่ควร ดังนั้นหาก

อบต. จะจัดการศึกษานอกระบบ ในรูปการจัดฝึกอบรมอาชีพ จำเป็นต้องสำรวจและวิเคราะห์ความจำเป็นที่แท้จริงของชุมชนก่อน

ดังนั้น หาก อบต. จัดอบรมอาชีพที่สามารถสร้างงานให้กับคนในชุมชน โดยมีตลาดรองรับแรงงานที่ผลิตขึ้นหรือผู้รับการอบรมสามารถสร้างงานได้เอง จำเป็นต้องประสานหลายฝ่าย โดยเฉพาะสถานประกอบการ ซึ่งจะเป็นผู้กำหนดความต้องการกำลังคน สถาบันการศึกษาที่มีความรู้ เทคนิควิชาการที่จะช่วยพัฒนาฝีมือแรงงานของผู้เข้ารับการอบรม และ อบต. ซึ่งเป็นตัวแทนของชุมชน ในฐานะผู้กำหนดทิศทางการพัฒนาชุมชนและผู้ประสานความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษา และ สถานประกอบการ ดังนั้น การจัดการศึกษาของ อบต. จึงจำเป็นจะต้องมีความหลากหลาย ไม่ยึดติดกับรูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง เนื่องจาก อบต. มีความพร้อมที่แตกต่างกัน

2. การบริหารจัดการศึกษาของ อบต. ยังขาดบุคลากรที่มีความรู้และประสบการณ์ ด้านการศึกษาที่รับผิดชอบงานด้านการศึกษา แม้ว่าในปัจจุบัน อบต. มีการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ในรูปของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และฝึกอบรมวิชาชีพ แต่ยังไม่มีส่วนงานที่รับผิดชอบงานด้านการศึกษาโดยตรง งานด้านการศึกษาเป็น "งานฝาก" อยู่ที่สำนักงานปลัด อบต. ผู้ที่ได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบงานด้านการศึกษายังไม่มีพื้นฐานความรู้และประสบการณ์ด้านการศึกษา การเข้าไปมีบทบาทในการจัดการศึกษาและการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาด้านวิชาการมีน้อยกว่าด้านอื่นๆ

จากกรณีศึกษา ปลัด อบต. ได้มอบหมายให้รองปลัด อบต. เป็นผู้รับผิดชอบโดยตรง ปลัด อบต. ไม่มีพื้นฐานความรู้ ประสบการณ์เกี่ยวกับการจัดการศึกษามาก่อนและพบว่าคณะกรรมการของศูนย์ฯ ยังไม่มีผู้ที่มีความรู้และประสบการณ์ด้านการศึกษาร่วมเป็นกรรมการ และยังไม่ได้มีบทบาทในการบริหารงานของศูนย์ฯ บุคลากรของศูนย์ฯ ไม่ได้รับการเตรียมความพร้อม และขาดการประสานงานกับหน่วยงานที่มีประสบการณ์ในการจัดศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก นอกจากนี้ในส่วนของการจัดฝึกอบรมอาชีพและการจัดกลุ่มอาชีพยังไม่สอดคล้องกับบริบทชุมชนและไม่ได้รับความสนใจจากประชาชนเท่าที่ควร ซึ่งเป็นเรื่องที่ต้องจะมีการปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้ อบต. สามารถจัดการศึกษาได้อย่างมี คุณภาพ และสนองต่อความต้องการของท้องถิ่น

ข้อค้นพบดังกล่าว แสดงให้เห็นว่า บทบาทของ อบต. ในการจัดการศึกษา ถูกจำกัดด้วยเงื่อนไข "ความเป็นวิชาการ" แต่เนื่องจาก อบต. ต้องดำเนินการตามนโยบายการกระจายอำนาจการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พุทธศักราช 2542 ดังนั้นการเสริมเรื่องวิชาการในรูปแบบต่างๆ เช่น การฝึกอบรม การดูงาน หรือการจัดตั้งคณะกรรมการวิชาการ

โดยเชิญผู้ทรงคุณวุฒิทั้งในและนอกชุมชนเข้าร่วมเป็นกรรมการ จึงเป็นสิ่งสำคัญที่ อบต. ควรให้ความสนใจ เพราะจะเป็นระบบทดแทน ซึ่งเป็นทางออกที่จะช่วยให้ อบต. สามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพ และเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เรียนรู้และร่วมกันทำกิจกรรมทางการศึกษาเพื่อประโยชน์ของท้องถิ่น สำหรับการ จัดให้มี ส่วนงานการศึกษาเพื่อทำหน้าที่รับผิดชอบการดำเนินงานด้านการศึกษาของ อบต. นั้น ก็เป็นทางออกอีกทางหนึ่งที่จะช่วยให้ อบต. สามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพมากขึ้น เพราะมีการกำหนดโครงสร้างและขอบเขตของงานที่ชัดเจน ซึ่งในขณะนี้ได้มีประกาศของคณะกรรมการกลางพนักงานส่วนตำบล เรื่องมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับโครงสร้างการแบ่ง ส่วนราชการ ซึ่งเปิดโอกาสให้ อบต. มีส่วนงานด้านการศึกษาได้ อย่างไรก็ตาม การที่จะ จัดให้มีส่วนงานการศึกษาในโครงสร้างองค์การของ อบต. ควรคำนึงปริมาณงานการจัดการ ศึกษาที่ อบต. จะดำเนินงาน โดยพิจารณาถึงความเหมาะสมและความจำเป็นของ อบต. แต่ละแห่ง

3. อบต. ส่วนใหญ่ยังมีบทบาทในการมีส่วนร่วมด้านวิชาการน้อย ลักษณะการมี ส่วนร่วมส่วนใหญ่เป็นการสนับสนุนทรัพยากรมากกว่าการให้ความคิดเห็นด้านวิชาการ การ ที่ อบต. ยังไม่ได้เข้ามา มีบทบาทด้านวิชาการเท่าที่ควรนั้น จากข้อค้นพบที่ได้จากกรณีศึกษา พบว่าเนื่องจากสมาชิกสภา อบต. ส่วนใหญ่ยังไม่เข้าใจบทบาทของ อบต. ด้านการ ศึกษาโดยเห็นว่าการจัดการเรียนการสอนเป็นหน้าที่ของโรงเรียน และโรงเรียนยังไม่ได้เปิด โอกาสให้ อบต. มีส่วนร่วมด้านวิชาการ เพราะเห็นว่าสมาชิกสภา อบต. ส่วนใหญ่มีวุฒิการ ศึกษาเพียงระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา และขาดความรู้ความเข้าใจด้านการศึกษา จากกรณีศึกษา ยังพบว่า อบต. ที่มีผู้บริหารและสมาชิกสภา อบต. ที่มีความรู้ ความสามารถจะ มีบทบาทด้านวิชาการมากกว่า อบต. ที่มีผู้บริหารและสมาชิกสภา อบต. ที่มีวุฒิการศึกษา ต่ำ ข้อค้นพบนี้สอดคล้องกับแนวคิดของ Cohen (1979: 35) ที่กล่าวว่า การที่บุคคลไม่ สามารถปฏิบัติบทบาทได้ เนื่องมาจากความไม่เข้าใจในบทบาทและไม่มีความสามารถที่จะ แสดงบทบาทนั้น ดังนั้นการที่สมาชิกสภา อบต. มีวุฒิการศึกษาไม่สูงนักอาจส่งผลกระทบต่อ ความสามารถในการแสดงบทบาทนั้นๆ ได้ ดังจะเห็นได้จากการแสดงบทบาทของ อบต. ที่จำกัดอยู่เพียงการสนับสนุนทรัพยากร ในรูปของงบประมาณหรือเงินสนับสนุน โดยเฉพาะด้านสิ่งก่อสร้าง ด้านวัสดุ อุปกรณ์และครุภัณฑ์ และอื่นๆ ที่ไม่ใช่ด้านวิชาการ จาก ข้อค้นพบดังกล่าว หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง กระทรวงมหาดไทยควร จะเตรียมความพร้อมแก่สมาชิกสภา อบต. ได้ความรู้ความเข้าใจในบทบาท และมีทักษะ พื้นฐานที่จำเป็นในการเข้าไปมีบทบาทจัดและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา การปฏิรูป การศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ได้เปิดโอกาสให้

องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมจัดการศึกษาได้ในหลายลักษณะ เช่น การเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำสารของหลักสูตรขั้นพื้นฐาน ตามมาตรา 27 การนำประสบการณ์ ความรอบรู้ ความชำนาญ และภูมิปัญญาท้องถิ่น มาใช้เป็นทรัพยากรในการจัดการศึกษา ตามมาตรา 57 ดังนั้น ความรู้ที่จำเป็นในการจัดการศึกษาจึงเป็นความรู้ที่หลากหลาย รวมทั้งความรู้ความเข้าใจในบทบาทของ อบต. ความรู้ความเข้าใจและทักษะพื้นฐานที่จำเป็นในการจัดและมีส่วนร่วมบริหารงานทุกด้าน โดยเฉพาะในด้านวิชาการ

4. จากข้อค้นพบเชิงปริมาณ ปรากฏชัดเจนว่า ปัจจัยเกี่ยวกับคนเป็นองค์ประกอบหลักที่ส่งเสริมและเป็นอุปสรรคต่อการจัดและการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาของ อบต. กล่าวคือ เจตคติของสมาชิกสภา อบต. และบุคลากรที่มีต่อการศึกษา ภาวะผู้นำ และวิสัยทัศน์ทางการศึกษาของผู้บริหาร อบต. เป็นปัจจัยเสริม ส่วนประสบการณ์ในการจัดการศึกษาของสมาชิกสภา อบต. และบุคลากรของ อบต. ความรู้ความเข้าใจและความสามารถในการจัดการศึกษาของสมาชิกและบุคลากรของ อบต. เป็นปัจจัยอุปสรรค ซึ่งสอดคล้องกับข้อค้นพบจากกรณีศึกษา ที่พบว่า การที่ผู้บริหาร อบต. เห็นความสำคัญของการศึกษา มีภาวะผู้นำ และวิสัยทัศน์ทางการศึกษา เป็นปัจจัยส่งเสริมที่สำคัญมากกว่า รายได้ของ อบต. ดังจะเห็นได้จากกรณีศึกษาที่ 1 ซึ่งมีบทบาทด้านการศึกษามาก มีผู้บริหาร อบต. ที่มีคุณลักษณะดังกล่าว ในขณะที่กรณีศึกษาที่ 2 ซึ่งมีบทบาทด้านการศึกษาน้อย แม้ว่าจะมีลักษณะใกล้เคียงกันทั้งในด้านรายได้ ระดับชั้นของ อบต. นอกจากนี้เมื่อพิจารณาถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับสถานศึกษา ก็ยังพบว่าความสัมพันธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับ อบต. เป็นปัจจัยสำคัญ เช่นกัน กิจกรรมการพัฒนาบุคลากรจึงต้องเน้นในเรื่อง การเสริมสร้างภาวะผู้นำแก่ สมาชิกสภา อบต.

5. อบต. ที่มีรายได้สูงส่วนใหญ่จะนำรายได้มาใช้จ่ายเพื่อการศึกษาสูงกว่า อบต. ที่มีรายได้ต่ำ และ อบต. มีการนำรายได้ของ อบต. มาใช้จ่ายเพื่อการศึกษาสูงกว่างบประมาณที่ได้รับอุดหนุนจากรัฐบาล แสดงถึงความเต็มใจของ อบต. ที่จะลงทุนด้านการศึกษา นอกจากนี้ยังพบว่า ปัจจุบันมี อบต. ที่ใช้งบประมาณเพื่อการก่อสร้างไปแล้วค่อนข้างมาก ทำให้ความจำเป็นในเรื่องการก่อสร้าง ใกล้จะอึดตัว และน่าจะสามารถนำงบประมาณของ อบต. มาลงทุนด้านการศึกษาได้มากขึ้น ดังนั้น อบต. ที่มีความพร้อมในด้านทรัพยากร และมีความต้องการที่จะจัดการศึกษาจึงสมควรได้รับการส่งเสริมสนับสนุนให้จัดการศึกษาในทุกระดับและทุกรูปแบบ สำหรับ อบต. ที่มีรายได้ต่ำแต่นำรายได้มาใช้จ่ายเพื่อการศึกษาสูงกว่า อบต. ที่มีรายได้สูงกว่า น่าจะได้ศึกษาเปรียบเทียบในเชิงลึกว่าอะไรเป็นตัวแปรที่ส่งผลต่อพฤติกรรมดังกล่าว

ข้อเสนอแนะ

1. อบต.ทุกแห่งควรจัดการศึกษาอย่างน้อยรูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง โดยคำนึงถึงความพร้อม ความเหมาะสม และความต้องการของท้องถิ่น การจัดการศึกษาของ อบต.ควรมีรูปแบบที่หลากหลายตามความพร้อมโดย อบต. ที่มีความพร้อมสูงควรให้จัดการศึกษาในระบบเอง อบต. ที่มีความพร้อมปานกลางอาจจัดการศึกษาในระบบในลักษณะที่เป็นเครือข่าย ส่วนกลุ่มที่ยังไม่พร้อมควรจัดการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย โดยเน้นการระดมทรัพยากรในท้องถิ่นมาใช้เพื่อการศึกษา

2. ควรจัดให้มีระบบทดแทน เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งด้านวิชาการให้แก่ อบต. ในรูปแบบที่หลากหลาย เช่น มีการแต่งตั้งคณะกรรมการการศึกษา หรือคณะกรรมการวิชาการ ซึ่งประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิและประชาชนในท้องถิ่น เพื่อกำหนดนโยบายและแนวทางในการจัดการศึกษา ให้คำปรึกษาแนะนำด้านวิชาการ และติดตามประเมินผลการดำเนินการจัดการศึกษา

3. อบต. ควรวิเคราะห์ความต้องการของชุมชนก่อนจัดการศึกษา เพื่อให้สามารถจัดการศึกษาได้สอดคล้องกับสภาพความจำเป็นและความต้องการของประชาชน เพื่อให้สามารถนำไปประกอบอาชีพได้ โดยประสานงานและร่วมมือกับฝ่ายรัฐบาล เอกชน องค์กรพัฒนาเอกชน ภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อให้เกิดการดำเนินงานที่เป็นระบบ และเกิดการเชื่อมโยงอย่างเป็นเครือข่าย ตั้งแต่เริ่มวางแผนดำเนินการ จนถึงขั้นตอนติดตามประเมินผล

4. สถานศึกษาของ อบต. ควรรวมกลุ่มกันเองหรือรวมกลุ่มกับสถานศึกษาต่างสังกัดที่อยู่ใกล้เคียงกันเพื่อช่วยเหลือ/แลกเปลี่ยนเรียนรู้และร่วมกันจัดบริการให้แก่เด็กในพื้นที่

5. หน่วยงานด้านการศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องระดับจังหวัด/อำเภอ และโรงเรียนควรให้ความช่วยเหลือด้านวิชาการแก่ อบต. ที่จัดการศึกษาทั้งในเรื่องการพัฒนาบุคลากร การนิเทศ ให้คำปรึกษาแนะนำแก่บุคลากรในการจัดการศึกษาของ อบต. เช่น การจัดศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และการฝึกอบรมวิชาชีพ

6. กระทรวงมหาดไทยควรร่วมกับกระทรวงศึกษาธิการดำเนินการพัฒนาบุคลากรด้านการศึกษาของ อบต. ผู้บริหารและสมาชิกสภา อบต. ให้มีเจตคติที่ดีต่อการศึกษา เห็นความสำคัญและตระหนักถึงความสำคัญของการศึกษาที่มีต่อการพัฒนาท้องถิ่น และมีความรู้ ความเข้าใจในบทบาทด้านการศึกษา ทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ บริหารงานบุคคลและบริหารงานทั่วไป รวมถึงความสามารถในการบริหารและการจัดการศึกษา ก่อนและระหว่างดำเนินการจัดการศึกษา โดยจัดในรูปแบบการประชุมเชิงปฏิบัติการ และ

จัดทำคู่มือหรือแนวทางการดำเนินงานจัดการศึกษา รวมทั้งนิเทศ ติดตามผลการดำเนินงาน เพื่อให้ความช่วยเหลือแก่ อบต. ให้สามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพ และสอดคล้อง กับความต้องการของท้องถิ่น โดยให้มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

7. กรณีที่ อบต. จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในระบบ ควรจัดให้มีส่วนงานการศึกษา ในโครงสร้างองค์การของ อบต. โดยมีบุคลากรที่รับผิดชอบการศึกษาเป็นการเฉพาะ ใน ส่วนของพนักงานตำบลซึ่งเป็นพนักงานประจำให้มีเท่าที่จำเป็นกับความต้องการของท้องถิ่น โดยให้มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และใช้วิธีการจ้างบุคลากร ลูกจ้างชั่วคราวตามความ ต้องการ เพื่อไม่ให้เป็นการระดมงบประมาณแก่ อบต. และคล่องตัวในการปรับเปลี่ยน บุคลากรได้ง่ายเมื่อความจำเป็นทางการศึกษามีการเปลี่ยนแปลงไป

8. กระทรวงศึกษาธิการควรเร่งจัดทำเกณฑ์การประเมินความพร้อมของ อบต. ในการจัดการศึกษา และดำเนินการประเมินความพร้อมของ อบต. และร่วมกับกระทรวง มหาดไทยในการวางแผนการเตรียมความพร้อมในการจัดการศึกษาให้แก่ อบต. และ ติดตามประเมินผลการจัดการศึกษาของ อบต. ขณะเดียวกันกระทรวงศึกษาธิการต้อง สร้างความตระหนักให้แก่สถานศึกษาในการให้ อบต. มีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษา จัดทำหลักสูตรท้องถิ่นและการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยให้ อบต. ร่วมคิด ร่วม ตัดสินใจในการดำเนินการ

สำหรับสถานศึกษาเอง ก็ควรเปิดโอกาสให้ อบต. เข้าไปมีส่วนร่วมในด้าน วิชาการมากขึ้น ตัวอย่างเช่น การจัดทำหลักสูตร การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และ การประเมินผล

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

1. ควรมีการวิจัยเพื่อนำเสนอรูปแบบที่หลากหลายในการจัดการศึกษาและการ มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของ อบต.

2. ควรมีการวิจัยและพัฒนารูปแบบการพัฒนาผู้บริหารของ อบต. เพื่อเป็นการ รองรับนโยบายกระจายอำนาจการศึกษาให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยนำเสนอ รูปแบบการพัฒนาผู้บริหารของ อบต. ในการจัดและมีส่วนร่วมจัดการศึกษา

3. ควรมีการศึกษาเพื่อพัฒนาระบบเครือข่ายในการจัดการศึกษาของ อบต. ทั้ง ในรูปแบบที่เป็นเครือข่ายของ อบต. เอง และรูปแบบที่เป็นเครือข่ายระหว่าง อบต. กับ หน่วยงานทางการศึกษาและหน่วยงานอื่น ๆ เพื่อให้เกิดการประสานความร่วมมือในการ ดำเนินงานและการใช้ทรัพยากรร่วมกัน ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพการศึกษา

4. ควรมีการศึกษาค่าใช้จ่ายเพื่อการศึกษาของ อบต. เพื่อให้ทราบถึงศักยภาพ ของ อบต. ในด้านการศึกษา

ชื่อเรื่อง ความเหมาะสมในการถ่ายโอนสถานศึกษา ของกระทรวงศึกษาธิการ
ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น : บทสะท้อนจากกลุ่มผู้มีส่วนได้เสีย

ผู้วิจัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ปีที่งานวิจัยเสร็จ พ.ศ.2544

ลักษณะของงานวิจัย งานวิจัยของหน่วยงาน เสนอต่อสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการ
พลเรือน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อวิเคราะห์นโยบายการถ่ายโอนสถานศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการให้แก่
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
2. เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยบ่งชี้ความสำเร็จในการถ่ายโอนสถานศึกษาของกระทรวง
ศึกษาธิการให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
3. เพื่อเสนอทางเลือกและกลยุทธ์ที่เหมาะสมในการถ่ายโอนสถานศึกษา ของ
กระทรวงศึกษาธิการ ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

วิธีดำเนินการวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย

1. กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ เลือกผู้เชี่ยวชาญทางด้านรัฐศาสตร์ และด้านการศึกษา ที่มี
บทบาทในเชิงแนวคิดหรือการมีส่วนร่วมกำหนดนโยบายและแผนการกระจายอำนาจทาง
การศึกษา รวมผู้เชี่ยวชาญจำนวน 10 คน เป็นผู้เชี่ยวชาญทางด้านรัฐศาสตร์ จำนวน
5 คน ด้านการศึกษา จำนวน 5 คน
2. กลุ่มผู้มีส่วนได้เสียประเภทผู้รับโอนและผู้ถูกโอน ได้จากการสุ่มหลายขั้นตอน
ดังนี้

2.1 เลือกแบบเจาะจงเขตพื้นที่การศึกษา 8 เขต จาก 13 เขต ซึ่งกระจาย
ทุกภาค ได้แก่ เขตที่ 1 4 6 7 8 9 12 และส่วนกลาง (กรุงเทพมหานคร)

2.2 เลือกแบบเจาะจงจังหวัดในแต่ละเขตการศึกษา เพื่อให้ได้ภาพรวม
ของจังหวัดที่มีขนาดและศักยภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่หลากหลาย รวม 8
จังหวัด ได้แก่ นครปฐม อ่างทอง อุดรธานี เชียงราย พิษณุโลก ชลบุรี ภูเก็ต และ
กรุงเทพมหานคร

2.3 ในแต่ละจังหวัดเลือกแบบเจาะจง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน
23 แห่ง หน่วยงานการศึกษา 21 แห่ง และโรงเรียนครบทุกประเภทและขนาด จำนวน
40 โรงเรียน กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่

- องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ฝ่ายรับโอน) ประกอบด้วย ฝ่ายบริหารและฝ่าย นิติบัญญัติ 75 คน ครูและผู้บริหารโรงเรียนเทศบาลและอื่น ๆ 205 คน
- กระทรวงศึกษาธิการ (ฝ่ายถูกโอน) ประกอบด้วย ครู ผู้บริหาร และนักการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ และกรมสามัญศึกษา รวม 674 คน

3. กลุ่มผู้มีส่วนได้เสียประเภทผู้ปกครองและองค์กรประชาชน เพื่อทำการสัมภาษณ์เดี่ยวหรือกลุ่ม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ผู้บริหารและฝ่ายนิติบัญญัติขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กลุ่มผู้ปกครอง และองค์กรประชาชน แบบสอบถามผู้บริหารครู และบุคลากรทางการศึกษาในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ และแบบบันทึกการสังเกตบริบทของสถานศึกษาในการจัดการศึกษา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในด้านความพร้อมขององค์กร

การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้กระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพเป็นหลัก เสริมด้วยกระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณเฉพาะส่วนสำหรับข้อมูลที่ได้จากการสำรวจด้วยแบบสอบถาม

สรุปผลการวิจัย

1. ความพร้อมของบริบทบริบททางกฎหมาย และการเมืองการปกครองของไทย ยังไม่พร้อมรับนโยบายการถ่ายโอนสถานศึกษา กล่าวคือ

1.1 มีความเข้าใจที่สับสน และขัดแย้งในการตีความกฎหมายที่เกี่ยวข้องทั้ง 3 ฉบับ กล่าวคือ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542

1.2 ภาคการเมืองการปกครองในระดับท้องถิ่นยังไม่เข้มแข็ง

1) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังไม่เข้มแข็งและไม่เป็นอิสระจากระบบอำนาจและอิทธิพล

2) ประชาคมในท้องถิ่น ยังไม่มีส่วนร่วมอย่างเข้มแข็งในการร่วมคิดร่วมทำ และร่วมตรวจสอบในระบบการเมืองการปกครองส่วนท้องถิ่น

1.3 นโยบายการถ่ายโอนสถานศึกษา ก่อตัวขึ้นจากระดับบน และเป็นการบังคับด้วยกฎหมาย ขาดการมีส่วนร่วมเท่าที่ควรในระดับล่าง

1.4 ท่าทีของฝ่ายต่าง ๆ ทั้งภาคการเมือง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นผู้รับนโยบายและประชาคมการศึกษา ยังไม่เป็นไปในทิศทางที่สนับสนุนนโยบายการถ่ายโอนสถานศึกษา

2. ทรรศนะจากกลุ่มผู้มีส่วนได้เสีย

จากการศึกษาความคิดเห็นของกลุ่มผู้มีส่วนได้เสียในระดับปฏิบัติ 3 ฝ่ายสรุปได้ว่า

2.1 ฝ่ายรับโอน คือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นผู้รับนโยบายไปปฏิบัติ มีความเห็นค่อนข้างสอดคล้องกันว่า นโยบายในการถ่ายโอนภารกิจด้านการศึกษา มีความเหมาะสมตามหลักการกระจายอำนาจ และเป็นภารกิจที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องรับโอนตามกฎหมาย แต่ในทางปฏิบัติความเหมาะสมในการรับโอนภารกิจนี้ขึ้นอยู่กับประเภทและระดับขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่วนใหญ่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นส่วนตำบล (อบต.) ประเมินศักยภาพของตนเองว่ายังไม่พร้อมและยังไม่ต้องการรับภาระในการจัดการศึกษา

2.2 ฝ่ายถูกโอน คือ ครูและบุคลากรทางการศึกษาในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ มีความเห็นว่า นโยบายการถ่ายโอนภารกิจการศึกษาไม่เหมาะสมกับบริบทของไทย ในขณะนี้ ทั้งนี้เพราะองค์กรท้องถิ่นและประชาคมท้องถิ่นยังไม่เข้มแข็ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้บริหารขององค์กรท้องถิ่นและประชาคมท้องถิ่นยังไม่เข้มแข็ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้บริหารขององค์กรท้องถิ่นส่วนมากไม่มีวิสัยทัศน์ทางการศึกษา ชาวการศึกษาประเมินว่าองค์กรท้องถิ่นส่วนใหญ่ โดยเฉพาะ อบต. ยังไม่มีความพร้อมและความเหมาะสมในการจัดการศึกษา อีกทั้งเห็นว่า การถ่ายโอนสถานศึกษาจะก่อให้เกิดผลกระทบเชิงลบหลายประการ จึงควรชะลอการดำเนินการตามนโยบายนี้ หรือดำเนินการแบบค่อยเป็นค่อยไปตามความพร้อม

2.3 ฝ่ายประชาชน คือ ผู้รับบริการซึ่งจะได้รับผลโดยตรงจากการจัดการศึกษา มีความเห็นที่โน้มเอียงไปในทิศทางเดียวกับชาวการศึกษา กล่าวคือ เห็นด้วยในหลักการของการกระจายอำนาจ แต่ไม่มีความศรัทธาเชื่อมั่นในความพร้อมของการเมืองการปกครองระดับท้องถิ่น อีกทั้งเห็นว่าประชาชนยังไม่สามารถมีส่วนร่วมในการตรวจสอบทางการเมืองการปกครองได้อย่างแท้จริงและปลอดภัย ดังนั้น จึงยังไม่มี ความเหมาะสมที่จะดำเนินการตามนโยบายการถ่ายโอนภารกิจด้านการศึกษา ซึ่งเป็นงานที่มีความละเอียดอ่อนอย่างยิ่ง อย่างไรก็ตาม ประชาคมในท้องถิ่นในระดับล่าง ส่วนใหญ่ยังไม่รับรู้และไม่ให้ความสนใจประเด็นในเรื่องการถ่ายโอนการศึกษามากนัก

เสียงสะท้อนของผู้ให้ข้อมูลทั้ง 3 กลุ่มนี้ บ่งบอกว่าการถ่ายโอนภารกิจด้านการศึกษาให้บังเกิดผลดีต่อทุกฝ่ายและต่ออนาคตการศึกษาของชาติ จำเป็นต้องพิจารณาปัจจัยที่เกี่ยวข้องอย่างรอบคอบและรอบด้าน ประเด็นความเหมาะสมจึงไม่ได้อยู่ที่การบังคับตามเงื่อนไขเวลา แต่อยู่ที่ความพร้อมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

ชื่อเรื่อง   ปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
ผู้วิจัย   หน่วยงานนิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเสิงสาง
    สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา

ปีที่งานวิจัยเสร็จ   พ.ศ.2545

ลักษณะของงานวิจัย   งานวิจัยส่วนบุคคล ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยประเภททั่วไปจาก
    คณะกรรมการวิจัยการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ของกระทรวง
    ศึกษาธิการ พ.ศ. 2545

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
2. เพื่อศึกษาความต้องการปัจจัยในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
3. เพื่อศึกษาความคาดหวังในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

วิธีดำเนินการวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ สมาชิกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 186 คน แยกเป็นสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) จำนวน 6 ตำบล รวม 162 คน สมาชิกสภาเทศบาล (สท.) จำนวน 2 เทศบาล รวม 24 คน และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 246 คน แยกเป็น ผู้นำท้องถิ่น จำนวน 81 หมู่บ้าน รวม 81 คน ผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 33 โรงเรียน รวม 66 คน ผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 33 โรงเรียน รวม 33 คน และครูผู้สอน 33 โรงเรียน รวม 66 คน การเลือกกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ได้แก่ สมาชิกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 186 คน แยกเป็นสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) จำนวน 6 ตำบล รวม 162 คน สมาชิกสภาเทศบาล (สท.) จำนวน 2 เทศบาล รวม 24 คน และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 180 คน แยกเป็นผู้นำท้องถิ่น จำนวน 81 หมู่บ้าน รวม 81 คน ผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 33 โรงเรียน รวม 33 คน ผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 33 โรงเรียน รวม 33 คน และครูผู้สอน 33 โรงเรียน รวม 33 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัญหา ความต้องการปัจจัยและความคาดหวัง รวมทั้งข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ได้สร้างเครื่องมือวิจัย จำนวน 2 ชุด สำหรับเก็บข้อมูลจากสมาชิกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จากการทดสอบเครื่องมือการวิจัยปรากฏว่าแบบสอบถามแต่ละฉบับมีระดับความ

เชื่อมั่น ชุดที่ 1 (สำหรับสมาชิกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น) เท่ากับ 0.97 ชุดที่ 2 (สำหรับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน) เท่ากับ 0.99

แบบสอบถามสำหรับสมาชิกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แบ่งเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไป ตอนที่ 2 เกี่ยวกับสภาพปัญหาและความต้องการปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการจัดการศึกษา ตอนที่ 3 เป็นข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการจัดการศึกษา ส่วนแบบสอบถามสำหรับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน แบ่งเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไป ตอนที่ 2 เป็นความคาดหวังในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตอนที่ 3 เป็นข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการจัดการศึกษา

การรวบรวมข้อมูล คณะผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากสมาชิกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยให้คณะครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเสิงสาง จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 33 คน เป็นผู้ช่วยเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงนับความถี่ หาค่าร้อยละ หาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สรุปผลการวิจัย

1. ด้านบุคลากร พบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ขาดบุคลากรทางศึกษาที่มีวุฒิและความรู้ตรงตามสาขาวิชา และความต้องการของชุมชน มีความต้องการแนวทางการเสริมสร้างขวัญและกำลังใจแก่บุคลากร ส่วนความคาดหวัง พบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาให้มีความรู้ความสามารถได้ตามความต้องการของท้องถิ่น

2. ด้านการเงิน พบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ขาดงบประมาณสำหรับรองรับการถ่ายโอนการจัดการศึกษาอย่างเพียงพอ มีความต้องการและความคาดหวังที่สอดคล้องกัน คือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรมีการจัดทำบัญชีการเงินและพัสดุอย่างเป็นระบบและสามารถตรวจสอบได้

3. ด้านวัสดุและอุปกรณ์ พบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ขาดวัสดุอุปกรณ์สำหรับการจัดการศึกษาในท้องถิ่นอย่างเพียงพอ มีความต้องการบุคลากรที่มีความรู้ในการใช้วัสดุอุปกรณ์ส่วนความคาดหวัง พบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรมีการใช้วัสดุอุปกรณ์เพื่อให้เกิดประโยชน์ในการจัดการศึกษา

4. ด้านการบริหารจัดการ พบว่า บุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ขาดความรู้ความเข้าใจในการถ่ายโอนการจัดการศึกษา มีความต้องการให้มีการควบคุม กำกับ

นิเทศ ติดตามการจัดการศึกษาของท้องถิ่นอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ ส่วนความคาดหวัง พบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรมีการประสานงาน และร่วมมือในการจัดการศึกษากับหน่วยงานอื่น

5. ด้านโครงสร้างและนโยบาย พบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ขาดการกำหนดโครงสร้างการบริหารจัดการศึกษาในท้องถิ่นที่ชัดเจน มีความต้องการและความคาดหวังที่สอดคล้องกัน คือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

6. ด้านผลผลิตและการบริหาร พบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและสถานศึกษาขาดความร่วมมือกันในการกำหนดแนวทางในการให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนนักเรียนในท้องถิ่น ส่วนความคาดหวัง พบว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรร่วมมือกับสถานศึกษาในการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ และเป็นที่ยอมรับของชุมชน จากการศึกษาวิจัยชี้ให้เห็นว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น หากทุกฝ่ายให้การสนับสนุนและช่วยเหลืออย่างจริงจังก็จะส่งผลต่อคุณภาพการจัดการศึกษาของท้องถิ่น

ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีการวางแผนและกำหนดแนวทางการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ชัดเจนและต่อเนื่อง
2. ควรกำหนดโครงสร้างและนโยบาย ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของท้องถิ่นทุกขั้นตอน
3. สำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ยังไม่พร้อมในภารกิจการถ่ายโอนการจัดการศึกษา ควรจัดสรรงบประมาณสนับสนุนให้แก่นักเรียนในท้องถิ่น
4. ควรกำหนดเกณฑ์ในการประเมินความพร้อม ในขอรับการถ่ายโอนภารกิจจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
5. ควรมีการระดมทรัพยากรจากทั้งภาครัฐ เอกชน ประชาชน และท้องถิ่นในการสนับสนุนการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาวิจัยรูปแบบและแนวทางการเตรียมความพร้อมในการรองรับการถ่ายโอนภารกิจจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ชื่อเรื่อง รูปแบบการนิเทศภายในที่มีประสิทธิภาพในโรงเรียนประถมศึกษา
สังกัดสำนักงานการศึกษา จังหวัดนนทบุรี

ผู้วิจัย พุฒิชัย กันตรง

ปีที่งานวิจัยเสร็จ พ.ศ.

ลักษณะของงานวิจัย วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาการบริหารการ
ศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร พระราชวังสนามจันทร์

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ทราบถึงสภาพการจัดการนิเทศ และประสิทธิภาพการนิเทศภายใน
โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดนนทบุรี
2. เพื่อให้ทราบถึงสภาพการจัดการนิเทศ ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการนิเทศ
ภายในโรงเรียนประถมศึกษา
3. เพื่อให้ได้มาซึ่งรูปแบบการนิเทศภายใน ที่มีประสิทธิภาพในโรงเรียนประถม
ศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดนนทบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงพัฒนา (development research) โดยใช้แผนแบบการวิจัยกลุ่ม
เดียวที่มีการวัดครั้งเดียวในช่วงระยะเวลาหลัง (one shot post test non experimental
research design)

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ โรงเรียนประถมศึกษาที่สังกัดสำนักงานการศึกษา
จังหวัดนนทบุรี จำนวน 148 โรงเรียน เลือกกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มแบบ
หลายระดับตามลำดับชั้น (multistage stratified random sampling) ให้ได้ครบตามขนาด
ของกลุ่มตัวอย่างที่กำหนด 115 โรงเรียน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามประกอบการสัมภาษณ์ จำแนกเป็น 3
ตอน คือ ตอนที่ 1 เกี่ยวกับสภาพส่วนตัวของผู้บริหารหรือผู้ทำการนิเทศการศึกษาภายใน
โรงเรียน ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการจัดการนิเทศ ตอนที่ 3 เป็นการ
วัดประเมินประสิทธิภาพการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน โดยประเมินผลที่เกิดขึ้นกับ
ผู้รับการนิเทศ

การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS สถิติที่ใช้ได้แก่
ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Stepwise
Multiple Regression) การวิเคราะห์เส้นทาง (Path Analysis) วิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์
สหสัมพันธ์ (Correlation Coefficient)

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัย พบว่า สภาพการจัดการนิเทศภายในของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนนทบุรี ในด้านการจัดการนิเทศ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาในรายละเอียดของตัวแปรทุกตัว ประกอบด้วย ทักษะในการนิเทศ นโยบายในการบริหารงาน การพัฒนาความรู้ความสามารถ การเสริมสร้างกำลังใจในการทำงาน ภาวะผู้นำ การได้รับการยอมรับ สภาพแวดล้อมในการทำงาน การมีส่วนร่วม และช่วยเหลือ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน ในส่วนของประสิทธิภาพการจัดการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา โดยภาพรวม ผลที่เกิดขึ้นกับผู้รับการนิเทศมีค่าระดับมากทุกตัวแปร ผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของ นักเรียนอยู่ในระดับดี เมื่อวิเคราะห์ถึงสภาพการจัดการนิเทศที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา โดยภาพรวม ไม่พบว่า ส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา แต่เมื่อพิจารณาในรายละเอียดพบว่า สภาพการจัดการนิเทศ ในด้านการจัดการนิเทศ มีเพียงตัวแปรตัวเดียวเท่านั้นคือ การเสริมสร้างกำลังใจในการทำงานที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการนิเทศภายใน ในด้านผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน และการเสริมสร้างกำลังใจในการทำงาน การได้รับการยอมรับ สภาพแวดล้อมในการทำงาน ทักษะในการนิเทศ ส่งผลต่อกระบวนการนิเทศ รูปแบบการนิเทศภายในที่มีประสิทธิภาพในโรงเรียนประถมศึกษา ได้แก่ รูปแบบการจัดการนิเทศที่ประกอบด้วย การเสริมสร้างกำลังใจในการทำงาน สภาพแวดล้อมในการทำงาน การได้รับการยอมรับ และทักษะในการนิเทศ

ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีการศึกษาพฤติกรรมของผู้ทำการนิเทศภายใน ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการนิเทศ เพื่อให้ทราบถึงคุณลักษณะของผู้ทำการนิเทศ ที่ทำให้การจัดการนิเทศเกิดผลดี ทั้งนี้จะได้เป็นแนวทางในการนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดการนิเทศภายในโรงเรียนต่อไป
2. ควรมีการศึกษาวิจัยหารูปแบบการนิเทศภายในที่มีประสิทธิภาพ ในโรงเรียนประถมศึกษา ในเขตการศึกษาอื่นๆ เพื่อให้ได้มาซึ่งรูปแบบการนิเทศที่หน่วยงานอื่นๆ ให้การสนับสนุน ยอมรับ และนำไปใช้ในการจัดการนิเทศภายในโรงเรียนนั้น ๆ
3. ควรมีการศึกษาวิจัยถึงปัจจัย และองค์ประกอบในด้านอื่นๆ ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการนิเทศภายใน ทั้งนี้เพื่อให้ทราบถึงปัจจัยและองค์ประกอบนั้นๆ เพื่อเป็นแนวทางในการจัดการนิเทศในหน่วยงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ชื่อเรื่อง   องค์ประกอบพฤติกรรมการติดต่อสื่อสาร และกระบวนการตัดสินใจ
ของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานวิชาการในโรงเรียนมัธยมศึกษา
สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร

ผู้วิจัย   พชรพันธ์ รัตโนดม

ปีที่งานวิจัยเสร็จ   พ.ศ.

ลักษณะของงานวิจัย วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาการบริหารการ
ศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร พระราชวังสนามจันทร์

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาระดับองค์ประกอบพฤติกรรมการติดต่อสื่อสาร กระบวนการตัดสินใจ
ของผู้บริหาร และการปฏิบัติงานวิชาการในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา
กรุงเทพมหานคร

2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบพฤติกรรมการติดต่อสื่อสาร กับ
การปฏิบัติงานวิชาการในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร

3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการใช้กระบวนการตัดสินใจของผู้บริหาร กับ
การปฏิบัติงานวิชาการในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร

4. เพื่อศึกษาองค์ประกอบพฤติกรรมการติดต่อสื่อสาร และกระบวนการตัดสินใจ
ของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานวิชาการในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญ
ศึกษา กรุงเทพมหานคร

5. เพื่อเปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่าง องค์ประกอบพฤติกรรมการติดต่อ
สื่อสารกับการปฏิบัติงานวิชาการในโรงเรียนมัธยมศึกษา ที่ผ่านเกณฑ์การประเมินมาตรฐาน
ทางด้านวิชาการ และโรงเรียนที่ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินมาตรฐาน สังกัดกรมสามัญ
ศึกษา กรุงเทพมหานคร

6. เพื่อเปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างกระบวนการตัดสินใจของผู้บริหารกับ
การปฏิบัติงานวิชาการในโรงเรียนมัธยมศึกษาที่ผ่านเกณฑ์การประเมินมาตรฐาน
มาตรฐานทางด้านวิชาการ และโรงเรียนที่ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินมาตรฐาน สังกัดกรม
สามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร

วิธีดำเนินการวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (descriptive research)

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูที่ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา
สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2536

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม จำนวน 2 ชุด คือ 1) แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ในเรื่องเพศ อายุ วุฒิสูงสุดทางการศึกษา อายุราชการ สถานภาพสมรส ตำแหน่ง และประสบการณ์ในการทำงานในโรงเรียนที่สอนในปัจจุบัน มีลักษณะเป็นแบบตัวเลือกที่กำหนดให้ (forced choice) 2) แบบสอบถามเกี่ยวกับองค์ประกอบพฤติกรรมการติดต่อสื่อสารที่ผู้วิจัยปรับปรุงจากแบบสอบถามที่สร้างโดย นคร ตั้งคะพิภพ ซึ่งยึดองค์ประกอบตามความคิดของ คัทลิป เซนเตอร์ และบรูม (Cutlip, Center and Broom) จำนวน 35 ข้อ จำแนกตามตัวแปรย่อยทั้ง 7 ตัวแปร 3) แบบสอบถามเกี่ยวกับกระบวนการตัดสินใจของผู้บริหาร ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้นตามแนวความคิดของ คอฟแมน (Kaufman) มีข้อคำถามทั้งสิ้น จำนวน 15 ข้อ จำแนกตามตัวแปรย่อยทั้ง 5 ตัวแปร 4) แบบสอบถามเกี่ยวกับการปฏิบัติงานวิชาการตามเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนมัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้นตามขอบข่ายและลักษณะงานของกรมสามัญศึกษา ที่กำหนดไว้ทั้งสิ้น จำนวน 30 ข้อ จำแนกตามตัวแปรย่อยทั้ง 6 ตัวแปรแบบสอบถาม ตอนที่ 2 3 4 มีลักษณะเป็นแบบสอบถามชนิดจัดลำดับคุณภาพ 5 ระดับ ของ ไลเคอร์ท (Likert's rating scale)

การวิเคราะห์ข้อมูล สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r_{xy}) ของเพียร์สัน (Pearson's product-moment correlation coefficient) วิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise multiple regression analysis)

สรุปผลการวิจัย

1. ระดับองค์ประกอบพฤติกรรมการติดต่อสื่อสาร กระบวนการตัดสินใจของผู้บริหาร และการปฏิบัติงานวิชาการในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อแยกพิจารณาเป็นรายด้านปรากฏว่าองค์ประกอบพฤติกรรมการติดต่อสื่อสารอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกับทุกด้าน กระบวนการตัดสินใจของผู้บริหาร มีเพียงด้านเดียวที่อยู่ในระดับปานกลาง คือการปฏิบัติตามทางเลือกที่คัดเลือกไว้ และการปฏิบัติงานวิชาการในโรงเรียนมัธยมศึกษา พบว่า มีเพียงด้านเดียวเช่นกันที่อยู่ในระดับปานกลาง คือ ด้านการประเมินผลงาน วิชาการ

2. ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบพฤติกรรมการติดต่อสื่อสารกับการปฏิบัติงานวิชาการในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา โดยภาพรวม มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

3. ความสัมพันธ์ระหว่างกระบวนการตัดสินใจของผู้บริหาร กับการปฏิบัติงานวิชาการในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา โดยภาพรวม มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

4. องค์ประกอบพฤติกรรมกรรมการติดต่อสื่อสารและกระบวนการตัดสินใจของผู้บริหาร ที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานวิชาการในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร

ข้อเสนอแนะ

1. ผู้บริหารโรงเรียนควรปฏิบัติงานวิชาการให้อยู่ในระดับสูงขึ้นทุกระดับ โดยเฉพาะด้านการประเมินผลงานเป็นพิเศษ และมีความจำเป็นต้องทำในทุกระดับองค์กร เพราะนอกจาก ผู้บริหารจะนำผลไปปรับปรุงงานให้มีประสิทธิภาพ ยังเป็นการตรวจสอบหลักฐานการดำเนินงานด้านต่าง ๆ ด้วยว่าบรรลุตามเป้าหมายหรือไม่

2. ผู้บริหารควรให้ความสำคัญต่อการใช้พฤติกรรมกรรมการติดต่อสื่อสารและเทคนิคต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับความสามารถของผู้รับ เพื่อเป็นการจูงใจให้ผู้ร่วมงานมีความพร้อมที่จะรับข่าวสาร การสร้างสัมพันธภาพกับเพื่อนร่วมงานในทุกระดับให้มากขึ้น การให้บริการข่าวสาร ข้อมูล คำสั่งต่าง ๆ มีการทบทวน-ย้าให้ผู้ปฏิบัติเข้าใจง่ายขึ้น สิ่งเหล่านี้ย่อมทำให้เกิดความเข้าใจตรงกัน ในขณะเดียวกันเมื่อผู้บริหารได้ดำเนินการปฏิบัติไปแล้ว ควรมีการประเมินผลด้วยว่าเป็นไปตามจุดประสงค์ที่ต้องการหรือไม่ และนำผลการประเมินนั้นไปปรับปรุงแก้ไขให้การปฏิบัติงานประสบผลสำเร็จตามต้องการ

3. ผู้บริหารโรงเรียนควรให้ความสำคัญกับองค์ประกอบพฤติกรรมกรรมการติดต่อสื่อสารและกระบวนการตัดสินใจให้มากขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ทุกองค์ประกอบ เพื่อให้สอดคล้องกับการ เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ โดยเฉพาะความน่าเชื่อถือของข้อมูล ข่าวสารชัดเจน ควรแสดงออกทุกรูปแบบไม่ว่าจะเป็นลายลักษณ์อักษร การพูดคุย เปิดโอกาสให้มีการเสนอแนะ ตอบข้อซักถาม การแจ้งนโยบาย และการกำหนดเป้าหมายของงานต่าง ๆ อย่างกว้างขวาง อาจดำเนินการใน รูปของการประชุมสัมมนา เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกัน ซึ่งจะทำให้กระบวนการตัดสินใจของ ผู้บริหารในการคัดเลือกทางเลือก การใช้องค์ประกอบพฤติกรรมกรรมการติดต่อสื่อสาร เพื่อนำไปใช้ในการปฏิบัติงานที่มีอยู่หลาย ๆ ทางนั้น สามารถเลือกได้อย่างเหมาะสมกับข้อมูลข่าวสารที่น่าเชื่อถือได้ประกอบการตัดสินใจได้อย่างเหมาะสม และผู้บริหารสามารถปฏิบัติตามทางเลือกที่ได้เลือกไว้ตามแผน หรือโครงการที่ได้วางไว้ทุกประการ ย่อมจะเป็นผลดีต่อการปฏิบัติงานวิชาการในโรงเรียนให้ดีขึ้นอีกด้วย

4. ผู้บริหารจำเป็นต้องปรับปรุงให้ดีขึ้น โดยการพัฒนาบุคลากรในโรงเรียนให้มีความรู้ในด้านการวางแผน การจัดการเรียนการสอน การผลิตสื่ออุปกรณ์การสอน จัดให้มี

การนิเทศติดตามผล การวัดผลประเมินผลการเรียน เป็นการสร้างเสริมประสบการณ์ให้แก่ครู อาจทำได้โดยการฝึกอบรม ประชุมสัมมนาโดยโรงเรียนจัดเอง หรือหน่วยงานอื่นจัดขึ้นแล้วส่งครูเข้าร่วมรับการอบรม พาครูไปศึกษาดูงานโรงเรียนดีเด่น เปิดโอกาสให้ครูได้ศึกษาต่อ เพื่อให้ครูมีโอกาสพัฒนาตนเอง นอกจากนี้ผู้บริหารควรจัดให้มีการติดตามผลการปฏิบัติงานอยู่ตลอดเวลา จะทำให้การปฏิบัติงานวิชาการดีขึ้น เป็นไปตามความต้องการ และมาตรฐานทางวิชาการสูงขึ้นด้วย

ชื่อเรื่อง การบริหารแผนปฏิบัติการประจำปีในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัด
กรมสามัญศึกษา ในจังหวัดอุบลราชธานี

ผู้วิจัย ว่าที่ร้อยตรี สุรพล สืบพรหม

ปีที่งานวิจัยเสร็จ พ.ศ.

ลักษณะของงานวิจัย ภาคนิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการพัฒนา
สังคม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาระดับการบริหารแผนปฏิบัติการประจำปี ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดอุบลราชธานี
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อระดับการบริหารแผนปฏิบัติการประจำปี ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดอุบลราชธานี
3. เพื่อนำผลที่ได้จากการศึกษามาใช้ เป็นแนวทางในการบริหารแผนปฏิบัติการประจำปีในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดอุบลราชธานี ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป

วิธีดำเนินการวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกองการมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ จังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 72 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม แบ่งเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 เป็นความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารแผนปฏิบัติการประจำปีในโรงเรียน 3 ขั้นตอน คือ การจัดทำแผนปฏิบัติการ การปฏิบัติตามแผนปฏิบัติการ การประเมินผลแผนปฏิบัติการ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตอนที่ 3 เป็นความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับการบริหารแผนงาน

ประจำปี การตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถาม ให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความเที่ยงตรง ปรับปรุงแก้ไข นำไปทดลองใช้ วิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นใช้วิธีคำนวณสัมประสิทธิ์แอลฟา ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ .9237

การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรม SPSS/PC+ สถิติที่ใช้ ดังนี้

1. สถิติเชิงพรรณนา ใช้วิเคราะห์ค่าร้อยละสำหรับข้อคำถามที่เป็นแบบเลือก รายการ วิเคราะห์เนื้อเรื่อง (Content Analysis) ในข้อคำถามแบบปิดและวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สำหรับข้อคำถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า

2. สถิติเชิงอนุมาน ใช้วิเคราะห์หาค่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม ได้แก่ t-test และ F-test

สรุปผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไป ผลการศึกษาพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุไม่เกิน 50 ปี มีอายุราชการ 26 ปีขึ้นไป ดำรงตำแหน่งไม่เกินระดับ 7 สมรสแล้ว จบการศึกษาระดับปริญญาตรี ได้รับการฝึกอบรม จำนวน 2-3 ครั้ง มีภูมิลำเนาเดิมอยู่ในจังหวัดอุบลราชธานี

2. ผู้บริหารสถานศึกษาส่วนใหญ่มีผลการบริหารแผนปฏิบัติการประจำปี ในภาพรวมอยู่ในระดับดี และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ การจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี การดำเนินงานตามปฏิบัติตามแผนปฏิบัติการประจำปี และการประเมินผลแผนปฏิบัติการประจำปีตามลำดับ

3. ปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารแผนปฏิบัติการประจำปีของผู้บริหารสถานศึกษา ได้แก่ ระดับการศึกษาและการได้รับการฝึกอบรม ส่วนปัจจัยที่ไม่มีผลต่อการบริหารแผนปฏิบัติการประจำปีของผู้บริหารสถานศึกษา ได้แก่ เพศ อายุ อายุราชการ ระดับตำแหน่งสถานภาพสมรสและภูมิลำเนาเดิม

ข้อเสนอแนะ

1. จากผลการศึกษาพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีผลการบริหารแผนปฏิบัติการประจำปีด้านการประเมินผลแผนปฏิบัติการประจำปีต่ำที่สุด สำนักงานสามัญศึกษาจังหวัดจึงควรกำหนดนโยบายส่งเสริมให้ผู้บริหารสถานศึกษาได้ตระหนักถึงความสำคัญของการประเมินผลตามแผนปฏิบัติการ เพื่อการนำผลการประเมินมาใช้ประโยชน์ในการวางแผนการบริหารงานต่อไป

2. จากผลการศึกษาพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาไม่ค่อยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องอย่างละเอียดก่อนนำมาจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี สำนักงานสามัญศึกษาจังหวัดควรตั้งคณะทำงานเพื่อติดตามตรวจสอบแผนปฏิบัติการของสถานศึกษาเพื่อ

ประเมินว่าแผนปฏิบัติการของแต่ละสถานศึกษามีการวางแผนเป็นไปตามข้อมูลที่มีอยู่หรือไม่เพียงใด

3. จากผลการศึกษาพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาไม่ค่อยจัดลำดับความสำคัญของแผนงาน/โครงการ ในการนำไปปฏิบัติ สำนักงานสามัญศึกษาจังหวัดควรจัดประชุมสัมมนาเกี่ยวกับการประเมินผลการวางแผนว่าเป็นไปตามหลักการหรือไม่ เพียงใด

4. จากผลการศึกษาพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาไม่ได้ตกลงในเรื่องระยะเวลาการประเมินกับผู้รับการประเมินแผนการปฏิบัติการ สำนักงานสามัญศึกษาจังหวัดควรส่งเสริมให้สถานศึกษากำหนดปฏิบัติการการประเมินผลการปฏิบัติงานให้ชัดเจน

5. จากผลการศึกษาพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน จะมีระดับการบริหารแผนปฏิบัติการประจำปีในโรงเรียนแตกต่างกัน และผู้บริหารสถานศึกษาที่จบการศึกษาระดับสูงกว่าปริญญาตรี จะมีค่าเฉลี่ยของการบริหารแผนปฏิบัติการประจำปีสูงกว่าผู้บริหารสถานศึกษาที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรี สำนักงานสามัญศึกษาจังหวัดจึงควรส่งเสริมให้ผู้บริหารสถานศึกษามีโอกาสศึกษาต่อให้มากขึ้น

6. จากผลการศึกษาพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีจำนวนครั้งในการฝึกอบรมมากกว่าจะมีผลการบริหารแผนปฏิบัติการประจำปีดีกว่า สำนักงานสามัญศึกษาจังหวัดจึงควรจัดการประชุมเกี่ยวกับการบริหารแผนปฏิบัติการเป็นประจำทุกปีการศึกษา

ชื่อเรื่อง การศึกษาตัวบ่งชี้ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของผู้บริหาร
วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี เขตภาคเหนือตอนบน

ผู้วิจัย สำราญ รื่นราย

ปีที่ทำวิจัยเสร็จ พ.ศ.2545

ลักษณะของงานวิจัย วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการ
ศึกษา สถาบันราชภัฏเชียงใหม่

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาตัวบ่งชี้ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารวิทยาลัย
เกษตรและเทคโนโลยีเขตภาคเหนือตอนบน

2. เปรียบเทียบความคิดเห็นของครู-อาจารย์ผู้สอนกับผู้บริหารเกี่ยวกับตัวบ่งชี้
ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของผู้บริหาร

วิธีดำเนินการวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้อำนวยการ ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายจัดการศึกษา หัวหน้างานทะเบียน หัวหน้างานหลักสูตรการสอนและประเมินผล หัวหน้างานส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรม หัวหน้างานกิจกรรมเสริมหลักสูตร หัวหน้างานแนะแนวการศึกษา หัวหน้างานฝึกอบรมและบริการวิชาชีพ หัวหน้าคณะวิชา และครู-อาจารย์ผู้สอนในวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีเขตภาคเหนือตอนบน คือ วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีเชียงราย 76 คน วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีเชียงใหม่ 46 คน วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีลำพูน 48 คน และวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีพะเยา 26 คน โดยแยกเป็นผู้บริหาร 90 คน ครู-อาจารย์ผู้สอน 106 คน รวมทั้งสิ้น 196 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับตัวบ่งชี้ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารวิทยาเขตและเทคโนโลยีเขตภาคเหนือตอนบนในด้านต่างๆ แบ่งเป็น 2 ตอน คือ ตอน 1 เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ ตอนที่ 2 เป็นความคิดเห็นเกี่ยวกับตัวบ่งชี้ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีในด้านต่างๆ จำนวน 112 ข้อ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดยมีเนื้อหา 6 ด้าน คือ ด้านงานทะเบียน ด้านงานหลักสูตรการสอนและประเมินผล ด้านงานกิจกรรมเสริมหลักสูตร ด้านงานแนะแนวการศึกษา ด้านงานส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรม และด้านงานฝึกอบรมและบริการวิชาชีพ

การรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยขอหนังสือจากคณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏเชียงราย ถึงผู้อำนวยการวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีเขตภาคเหนือตอนบน เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล และรวบรวมข้อมูลส่งกลับคืน ซึ่งผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามกลับคืนจำนวน 196 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/PC สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สรุปผลการวิจัย

1. ข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถาม จากผลการศึกษาผู้ให้ข้อมูลจำนวน 196 คน เป็นครู-อาจารย์ผู้สอน 106 คน เป็นผู้บริหาร 90 คน ในภาพรวมพบว่า ส่วนใหญ่มีระยะเวลาในการปฏิบัติงานในตำแหน่ง 6-10 ปี น้อยกว่า 5 ปี และ 16-20 ปี มีอายุราชการอยู่ระหว่าง 16-20 ปี มากกว่า 20 ปี และ 6-10 ปี มีวุฒิการศึกษาในระดับปริญญาตรี ปริญญาโท และต่ำกว่าปริญญาตรี ตามลำดับ

2. ความคิดเห็นเกี่ยวกับตัวบ่งชี้ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของครู-อาจารย์ ผู้สอนและผู้บริหาร พบว่า

2.1 ด้านงานทะเบียน

2.1.1 การวางแผน ตัวบ่งชี้ที่มีความสำคัญมากที่สุด ได้แก่ มีแผน กำหนดการลงทะเบียนนักเรียนนักศึกษาประจำปีการศึกษา รองลงมา คือ กำหนดแผน การรับสมัครนักเรียนนักศึกษาประจำปีการศึกษา และจัดทำปฏิทินปฏิบัติงานของงาน ทะเบียนประจำปี ตามลำดับ

2.1.2 การให้บริการ ตัวบ่งชี้ที่มีความสำคัญมากที่สุด ได้แก่ จัดระบบ การให้บริการงานทะเบียนโดยคำนึงถึงความสะดวก รวดเร็วและถูกต้อง รองลงมาคือ อำนวยความสะดวกให้กับนักเรียนนักศึกษาในการจัดทำบัตรประจำตัวนักเรียนนักศึกษา และเปิดบริการพิเศษนอกเวลาราชการในการติดต่อราชการกับงานทะเบียนของนักเรียน นักศึกษา ตามลำดับ

2.1.3 การประสานงาน ตัวบ่งชี้ที่มีความสำคัญมากที่สุด ได้แก่ ประสาน งานกับอาจารย์ผู้สอนในการตรวจสอบความถูกต้อง และแก้ไขผลการเรียนของนักเรียน นักศึกษา รองลงมา ได้แก่ ประสานงานกับอาจารย์ที่ปรึกษาในการจัดเตรียมผลการเรียน ของนักเรียนนักศึกษาเพื่อรายงานให้ผู้ปกครองทราบ และประสานงานกับเจ้าหน้าที่ การเงิน ในการคิดเงินค่าลงทะเบียนเรียน ตามลำดับ

2.1.4 การใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ ตัวบ่งชี้ที่มีความสำคัญมากที่สุด ได้แก่ การนำคอมพิวเตอร์มาใช้ในการจัดทำประวัติของนักเรียนนักศึกษา รองลงมา ได้แก่ จัดทำโปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่จำเป็นต้องใช้ในงานทะเบียน เช่น โปรแกรมการจัดทำค่า ผลการเรียนเฉลี่ย (GPA) และค่าตำแหน่งเปอร์เซ็นต์ไทล์ (PR) และส่งเสริมสนับสนุนให้ บุคลากรของงานทะเบียนเข้ารับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการใช้คอมพิวเตอร์ในงานทะเบียน ตามลำดับ

2.2 ด้านงานหลักสูตรการสอนและประเมินผล

2.2.1 การนำหลักสูตรไปใช้ ตัวบ่งชี้ที่มีความสำคัญมากที่สุด ได้แก่ ผู้บริหารมีความรู้ความเข้าใจในงานหลักสูตรการสอนและประเมินผล รองลงมาคือ การ เผยแพร่หลักสูตรที่เปิดสอนให้ครู-อาจารย์ผู้สอนได้เข้าใจในหลักการ จุดมุ่งหมาย และ หลักเกณฑ์ในการใช้หลักสูตรและการเผยแพร่หลักสูตรที่เปิดสอนให้นักเรียนนักศึกษา ผู้ปกครอง และชุมชนในท้องถิ่นได้ทราบ ตามลำดับ

2.2.2 การจัดหาเอกสารประกอบการสอน ตัวบ่งชี้ที่มีความสำคัญมากที่สุด ได้แก่ ส่งเสริมสนับสนุนให้ครู-อาจารย์จัดทำเอกสารประกอบการสอน รองลงมาคือ

จัดทำแบบฟอร์มต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอน เช่น แผนการสอน สมุดบันทึกโครงการ ฯลฯ และจัดหาคู่มือ ตำรา เอกสารประกอบการสอนไว้บริการให้ผู้สอน ยืมเพื่อใช้ประกอบการเรียนการสอน ตามลำดับ

2.2.3 การมีส่วนร่วมของชุมชน ตัวบ่งชี้ที่มีความสำคัญมากที่สุด ได้แก่ การประชุมร่วมกับชุมชนเพื่อวางแผนจัดการศึกษา กำหนดหลักสูตรให้เป็นไปตามความต้องการของชุมชน รองลงมาคือ การแต่งตั้งตัวแทนของชุมชนเป็นกรรมการที่ปรึกษาของสถานศึกษาเพื่อให้คำชี้แนะ ให้ข้อมูล ตลอดจนเสนอความคิดเห็นในการจัดทำหลักสูตรฯ และแต่งตั้งตัวแทนของชุมชนเป็นกรรมการจัดทำหลักสูตร ตามลำดับ

2.2.4 การจัดการเรียนการสอน ตัวบ่งชี้ที่มีความสำคัญมากที่สุด ได้แก่ จัดครู-อาจารย์เข้าสอนได้เหมาะสมตรงกับความรู้ความสามารถ รองลงมาคือ จัดทำแผนการเรียนให้เป็นไปตามหลักสูตร และจัดทำตารางเรียน ตารางสอน ตารางการใช้ห้องเรียน ตามลำดับ

2.2.5 การนิเทศ ตัวบ่งชี้ที่มีความสำคัญมากที่สุด ได้แก่ จัดให้มีการนิเทศการฝึกงานภายนอกของนักศึกษา รองลงมา คือ จัดให้มีการนิเทศติดตามผลการจัดการเรียนการสอนของผู้สอนอย่างสม่ำเสมอ และแต่งตั้งผู้รับผิดชอบในการนิเทศผู้สอน เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนโดยเฉพาะ ตามลำดับ

2.2.6 การวัดผลประเมินผล ตัวบ่งชี้ที่มีความสำคัญมากที่สุด ได้แก่ การดำเนินการกำกับ ดูแล และตรวจสอบการวัดผลประเมินผลการเรียนของผู้สอนให้เป็นไปตามระเบียบการวัดผลประเมินผล รองลงมาคือ การชี้แจงระเบียบการประเมินผลการเรียนที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรให้ครู-อาจารย์ผู้สอนทราบ และผู้บริหารมีความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับการดำเนินการโอนผลการเรียน การสอบเทียบโอนความรู้ประสบการณ์ทักษะวิชาชีพ เป็นต้น

2.3 ด้านงานกิจกรรมเสริมหลักสูตร

2.3.1 การจัดกิจกรรมที่หลากหลาย ตัวบ่งชี้ที่มีความสำคัญมากที่สุด ได้แก่ จัดหาอุปกรณ์ดนตรี กีฬาและพลาณามัยให้พอเพียง รองลงมาคือ จัดตั้งองค์การเกษตรกรในอนาคตแห่งประเทศไทย และส่งเสริมสนับสนุนนักเรียน นักศึกษา ในการจัดแข่งขันกีฬาทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา เป็นต้น

2.3.2 การมีส่วนร่วมของผู้เรียน ตัวบ่งชี้ที่มีความสำคัญมากที่สุด ได้แก่ จัดให้นักเรียนนักศึกษาร่วมเป็นกรรมการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อรณรงค์รักษาสภาพแวดล้อม ป้องกันการระบาดของโรคภัยร้ายแรง และป้องกันการแพร่ของสิ่งเสพติด รองลงมาคือ สนับสนุนให้นักเรียนนักศึกษาร่วมจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อวิทยาลัย

และท้องถิ่น และจัดให้นักเรียนนักศึกษาเลือกตั้งคณะกรรมการดำเนินการจัดกิจกรรม และสรุปผลการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ของนักเรียนนักศึกษา ซึ่งมีค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นเท่ากัน

2.4 ด้านงานแนะแนวการศึกษา

2.4.1 การบริการรวบรวมข้อมูล ตัวบ่งชี้ที่มีความสำคัญ ได้แก่ จัดทำแบบสอบถามเกี่ยวกับประวัติของนักเรียน นักศึกษา รองลงมา คือ จัดทำแบบสอบถามเกี่ยวกับความต้องการด้านการศึกษา อาชีพของนักเรียน นักศึกษา และจัดทำแบบสำรวจสภาพความเป็นอยู่ ฐานะ และความต้องการช่วยเหลือด้านทุนการศึกษา ตามลำดับ

2.4.2 การบริการสนเทศ ตัวบ่งชี้ที่มีความสำคัญมากที่สุด ได้แก่ ประสานงานกับฝ่าย งาน คณะวิชาต่าง ๆ ในการจัดปฐมนิเทศนักเรียน นักศึกษาใหม่ก่อนเปิดภาคเรียน รองลงมา คือ จัดหาเอกสารด้านการศึกษาต่อและการประกอบอาชีพจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สถาบันการศึกษา กรมการจัดหางาน และจัดปฐมนิเทศโดยเชิญวิทยากรที่มีความรู้ด้านการศึกษา และการประกอบอาชีพที่นักเรียนนักศึกษาสนใจมาอภิปราย ตามลำดับ

2.4.3 การบริการให้คำปรึกษา ตัวบ่งชี้ที่มีความสำคัญมากที่สุด ได้แก่ ให้คำปรึกษาแก่นักเรียน นักศึกษา และผู้ปกครองที่มีปัญหาในด้านการศึกษาอาชีพและสังคมโดยประสานงานกับทุกฝ่ายในการแก้ไขปัญหา รองลงมาคือ จัดสถานที่ที่เหมาะสมสำหรับบริการให้คำปรึกษา และจัดตารางวันเวลาว่างของผู้ให้การแนะแนวที่จะให้คำปรึกษาติดประกาศไว้ให้นักเรียนนักศึกษาทราบ ตามลำดับ

2.4.4 การบริการจัดวางตัวบุคคล ตัวบ่งชี้ที่มีความสำคัญมากที่สุด ได้แก่ จัดทำข้อมูลที่สามารถบอกความประสงค์ในการหางานของนักเรียนนักศึกษาในระหว่างเรียน และหลังจากจบการศึกษาแล้ว รองลงมาคือ จัดให้ครูแนะแนวมีการพบปะเป็นระยะๆ กับนักเรียนนักศึกษาที่ต้องการหางาน เพื่อให้ให้นักเรียนนักศึกษาได้รู้โอกาสของการทำงาน และประสานงานกับหน่วยงานราชการหรือสถานประกอบการเพื่อทราบความต้องการ และตำแหน่งงานที่จะรับ ตามลำดับ

2.4.5 การบริการติดตามผลและการวิจัย ตัวบ่งชี้ที่มีความสำคัญมากที่สุด ได้แก่ ติดตามผลการศึกษาต่อและการประกอบอาชีพของผู้สำเร็จการศึกษาไปแล้ว และติดตามผลการเรียนของนักเรียนนักศึกษาเป็นระยะ มีค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นสูงสุดเท่ากัน 2 ตัวบ่งชี้ รองลงมา คือ ติดตามผลการให้คำปรึกษาแก่นักเรียน นักศึกษา

2.5 ด้านงานส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรม

2.5.1 การปฏิบัติตามระเบียบ ตัวบ่งชี้ที่มีความสำคัญมากที่สุด ได้แก่ การยกย่องให้กำลังใจและให้รางวัลแก่ผู้มีความประพฤติในด้านต่างๆ อยู่เสมอ รองลงมาคือ การจัดการกระบวนการควบคุม ป้องกัน และแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของนักเรียน นักศึกษา และประชุมชี้แจงระเบียบข้อปฏิบัติของวิทยาลัยฯ ที่เกี่ยวข้องกับนักเรียน นักศึกษา ให้ทราบโดยทั่วกัน ตามลำดับ

2.5.2 การมีส่วนร่วมในการดูแลเกี่ยวกับระเบียบวินัย ตัวบ่งชี้ที่มีความสำคัญมากที่สุด ได้แก่ สนับสนุนให้นักเรียนนักศึกษาดำเนินการจัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อฝึกและส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรม รองลงมา ได้แก่ สนับสนุนให้นักเรียนนักศึกษาเข้ามามีส่วนร่วมเป็นสมาชิกกิจกรรมสหกรณ์เพื่อให้รู้จักความสามัคคี การรวมกลุ่มและการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และจัดให้มีตัวแทนของนักเรียนนักศึกษาเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดตามระเบียบของวิทยาลัยฯ ตามลำดับ

2.5.3 การประสานงานกับบุคคลและหน่วยงาน ตัวบ่งชี้ที่มีความสำคัญมากที่สุด ได้แก่ ส่งเสริมสนับสนุนให้ครู-อาจารย์ควบคุมดูแลและพัฒนานักเรียนนักศึกษา ให้เป็นผู้มีคุณธรรมและจริยธรรม รองลงมามีค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นเท่ากัน ได้แก่ ประสานงานกับครูอาจารย์ เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องและผู้ปกครองอย่างสม่ำเสมอในการแก้ไขปัญหาด้านความประพฤติของนักเรียนนักศึกษา และประสานงานกับฝ่ายจัดการศึกษา กำหนดให้ครู-อาจารย์ผู้สอนในแต่ละรายวิชาเขียนแผนการสอนโดยมีการกำหนดจุดประสงค์ กิจกรรมการเรียนรู้ การวัดผลประเมินผลด้านคุณธรรมและจริยธรรมไว้ด้วยทุกรายวิชา ตามลำดับ

2.6 ด้านงานฝึกอบรมและบริการวิชาชีพ

2.6.1 ความจำเป็นในการฝึกอบรม ตัวบ่งชี้ที่มีความสำคัญมากที่สุด ได้แก่ การวิเคราะห์สภาพปัญหาของเกษตรกร หรือผู้เข้ารับการฝึกอบรมเพื่อเป็นข้อมูลเบื้องต้นในการจัดฝึกอบรมวิชาชีพ รองลงมาคือ การศึกษาสภาพพื้นที่ สภาพภูมิอากาศ ปริมาณน้ำฝน แหล่งอาหารของสัตว์ ฯลฯ แต่ละพื้นที่ก่อนกำหนดหลักสูตรการฝึกอบรมวิชาชีพ และการกำหนดคุณสมบัติของผู้เข้ารับการฝึกอบรมในแต่ละหลักสูตร ตามลำดับ

2.6.2 การกำหนดหลักสูตรและแผนการฝึกอบรม ตัวบ่งชี้ที่มีความสำคัญมากที่สุด ได้แก่ มีการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรการฝึกอบรมวิชาชีพเป็นระยะๆ รองลงมา ได้แก่ การประชาสัมพันธ์ และเปิดรับสมัครผู้เข้ารับการฝึกอบรมอย่างทั่วถึงตามความสนใจและการจัดทำแผนปฏิบัติงานการฝึกอบรมวิชาชีพที่ชัดเจน ตามลำดับ

2.6.3 การดำเนินการฝึกอบรม ตัวบ่งชี้ที่มีความสำคัญมากที่สุด ได้แก่ ดำเนินการฝึกอบรมวิชาชีพที่เน้นการฝึกปฏิบัติมากกว่าทฤษฎี รองลงมาได้แก่ การนำอุปกรณ์ สื่อการสอนที่ทันสมัยมาใช้ในการฝึกอบรม และการจัดทัศนศึกษาดูงานที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรการฝึกอบรม ตามลำดับ

2.6.4 การประเมินผลการฝึกอบรม ตัวบ่งชี้ที่มีความสำคัญมากที่สุด ได้แก่ การมอบใบประกาศเกียรติคุณให้กับผู้สอบผ่านเกณฑ์การประเมินผล รองลงมาได้แก่ การประเมินผลภาคความรู้และภาคปฏิบัติในเรื่องที่ได้รับการฝึกอบรม และการกำหนดเกณฑ์การสอบผ่านในการประเมินผลทั้งภาคความรู้และภาคปฏิบัติ ตามลำดับ

2.6.5 การติดตามผลการฝึกอบรม ตัวบ่งชี้ที่มีความสำคัญมากที่สุด ได้แก่ การนำผลการติดตามผลการฝึกอบรมมาใช้ในการปรับปรุงการฝึกอบรม รองลงมาได้แก่ การนิเทศติดตามผลผู้เข้ารับการฝึกอบรมวิชาชีพเป็นระยะ ๆ และจัดตั้งทีมงานติดตามผล คอยแนะนำให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ที่เคยรับการฝึกอบรมไปแล้ว ตามลำดับ

3. เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับตัวบ่งชี้ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการ ระหว่างครู-อาจารย์ผู้สอนกับผู้บริหาร ด้านงานทะเบียน ด้านงานหลักสูตรการสอนและประเมินผล ด้านงานกิจกรรมเสริมหลักสูตร ด้านงานแนะแนวการศึกษา ด้านงานส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรม และด้านงานฝึกอบรมและบริการวิชาชีพ ในภาพรวมพบว่าทุกด้านไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

1. สถานศึกษาควรมีนโยบายที่ชัดเจนในการพัฒนาเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของผู้บริหารในการบริหารงานตามตัวบ่งชี้ต่าง ๆ โดยเฉพาะเกี่ยวกับการนำคอมพิวเตอร์มาใช้ในการจัดทำประวัตินักเรียนนักศึกษา การจัดครู-อาจารย์เข้าสอนได้เหมาะสมตรงกับความรู้ความสามารถ การจัดให้นักเรียนนักศึกษาเข้าร่วมเป็นกรรมการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อณรงค์รักษาสภาพแวดล้อม ป้องกันการระบาดของโรคติดต่อร้ายแรง และป้องกันการแพร่กระจายของสิ่ง เสพย์ติด การจัดทำแบบสอบถามเกี่ยวกับประวัติของนักเรียนนักศึกษา การยกย่องให้กำลังใจและให้รางวัลแก่ผู้มีความประพฤติดีในด้านต่าง ๆ อยู่เสมอ และดำเนินการฝึกอบรมวิชาชีพที่เน้นการฝึกปฏิบัติมากกว่าทฤษฎี

2. สถานศึกษาควรส่งเสริมสนับสนุนให้มีการจัดอบรมและปรับปรุงระบบการดำเนินงานของผู้บริหาร โดยเชิญบุคคลที่มีความเชี่ยวชาญในแต่ละด้านของตัวบ่งชี้มาเป็นวิทยากร เพื่อให้ผู้บริหารมีความรู้ความสามารถนำไปพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

3. สถานศึกษาควรมีการประเมินประสิทธิภาพการปฏิบัติงานผู้บริหารตามตัวบ่งชี้ต่าง ๆ ทุกปีการศึกษา เพื่อนำผลของการประเมินมาปรับปรุงพัฒนาการปฏิบัติงานของผู้บริหารต่อไป

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยเฉพาะสถานศึกษาแต่ละแห่ง เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์และนำมาเป็นแนวทางในการพัฒนาต่อไป

2. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับตัวบ่งชี้ประสิทธิภาพการบริหารงานของผู้บริหารในด้านอื่น ๆ ด้วย เช่น ด้านงานบริการศึกษา งานธุรกิจศึกษา และงานแผนงานการศึกษา เป็นต้น

ชื่อเรื่อง การศึกษาสภาพและปัญหาของการบริหารงานวิชาการเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา

ผู้วิจัย ประกอบ กุญโพนธ์

ปีที่งานวิจัยเสร็จ พ.ศ.2545

ลักษณะของงานวิจัย วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา สถาบันราชภัฏนครราชสีมา

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานวิชาการ เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในโรงเรียนประถมศึกษา ตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา

2. เพื่อเปรียบเทียบสภาพการบริหารงานวิชาการ เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา ตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จำแนกตามสถานภาพการปฏิบัติงาน และขนาดของโรงเรียน

3. เพื่อเปรียบเทียบปัญหาการบริหารงานวิชาการ เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา ตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จำแนกตามสถานภาพการปฏิบัติงาน และขนาดของโรงเรียน

วิธีดำเนินการวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research)

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ข้าราชการครูที่ปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา ในปีการศึกษา 2544 รวมจำนวนทั้งสิ้น 15,895 คน แยกเป็น ผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 1,349 คน และครูผู้สอน จำนวน 14,546 คน จากโรงเรียนจำนวน 1,349 โรงเรียน การเลือกกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi - stage sampling) ได้กลุ่มตัวอย่างรวม 447 คน แยกเป็น ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 198 คน ครูผู้สอน จำนวน 249 คน จากโรงเรียน 198 โรงเรียน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถาม แบ่งเป็น 3 ตอน ตอนที่ 1 เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 เกี่ยวกับสภาพและปัญหาการบริหารงานวิชาการเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ รวม 7 ด้าน คือ 1) ด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ 2) ด้านการเรียนการสอน 3) ด้านวัสดุประกอบหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน 4) ด้านการวัดผลและประเมินผล 5) ด้านห้องสมุด 6) ด้านการนิเทศการศึกษา 7) ด้านการประชุมอบรมทางวิชาการ โดยนำสาระการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (Child - centered) มาตรา 22 - 30 ในหมวด 4 ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาประสาน (Integrate) เข้าด้วยกันให้เป็นเนื้อเดียวกัน (Unity) ที่บ่งชี้ได้อย่างเป็นรูปธรรม มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 4 ระดับ ตอนที่ 3 เป็นความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ มีลักษณะเป็นคำถามแบบปลายเปิด

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ โดยการทดลองใช้ (Tryout) กับกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจริง จำนวน 60 คน ทำการวิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือโดยใช้การคำนวณค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient method) ปรากฏว่า ได้ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ดังนี้

สภาพของการบริหารงานวิชาการเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ .9722 และรายด้าน ดังนี้ ด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ ได้ค่าความเชื่อมั่น = .8166 ด้านการเรียนการสอน ได้ค่าความเชื่อมั่น = .9048 ด้านวัสดุประกอบหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน ได้ค่าความเชื่อมั่น = .8842 ด้านการวัดผลและประเมินผล ได้ค่าความเชื่อมั่น = .8268 ด้านห้องสมุด ได้ค่าความเชื่อมั่น = .8102 ด้านการนิเทศการศึกษา ได้ค่าความเชื่อมั่น = .9256 ด้านการประชุมอบรมทางวิชาการ ได้ค่าความเชื่อมั่น = .8556

ปัญหาของการบริหารงานวิชาการเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ .9857 และรายด้าน ดังนี้ ด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ ได้ค่าความเชื่อมั่น = .9029 ด้านการเรียนการสอน ได้ค่าความเชื่อมั่น = .9567 ด้านวัสดุประกอบหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน ได้ค่าความเชื่อมั่น = .9351 ด้านการวัดผลและประเมินผล ได้ค่าความเชื่อมั่น = .9424 ด้านห้องสมุด ได้ค่าความเชื่อมั่น = .8840 ด้านการนิเทศการศึกษา ได้ค่าความเชื่อมั่น = .9527 ด้านการประชุมอบรมทางวิชาการ ได้ค่าความเชื่อมั่น = .9369

การรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยส่งแบบสอบถาม จำนวน 447 ชุด ให้กับกลุ่มตัวอย่าง และเก็บรวบรวมแบบสอบถามกลับคืนด้วยตนเอง และทางไปรษณีย์ ในระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ 2545 ได้รับแบบสอบถามกลับคืน จำนวน 440 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 98.40

การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป SPSS for Windows สถิติที่ใช้ ได้แก่ การแจกแจงความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การทดสอบค่าที (t - test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One - way ANOVA) ถ้ามีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทำการเปรียบเทียบเป็นรายคู่ โดยใช้วิธีการทดสอบของนิวแมนคูลส์ (Newman - Keuls Method)

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัย พบว่า

1. สภาพของการบริหารงานวิชาการ เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับปานกลาง ด้านที่มีการปฏิบัติมากที่สุด คือ ด้านการวัดผลและประเมินผล รองลงมาคือ ด้านการเรียนการสอน ด้านการประชุมอบรมทางวิชาการ ด้านการนิเทศการศึกษา ด้านวัสดุประกอบหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน ด้านห้องสมุด และน้อยที่สุด คือด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ตามลำดับ

2. ปัญหาของการบริหารงานวิชาการ เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ในรายด้านนั้น ด้านที่มีปัญหาในการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลางมี 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการเรียนการสอน ด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ ด้านห้องสมุด และด้านวัสดุประกอบหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน ส่วนด้านที่มีปัญหาในการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยมี 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการนิเทศการศึกษา ด้านการวัดผลและประเมินผล และด้านการประชุมอบรมทางวิชาการ

3. ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่มีต่อสภาพและปัญหาของการบริหารงานวิชาการ เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. สภาพของการบริหารงานวิชาการ เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งโดยภาพรวมและรายด้านทุกด้าน โดยภาพรวมโรงเรียนขนาดใหญ่ มีการปฏิบัติมากกว่าโรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็ก ยกเว้นด้านห้องสมุด

5. ปัญหาของการบริหารงานวิชาการ เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งโดยภาพรวมและรายด้านทุกด้าน โดยภาพรวมโรงเรียนขนาดเล็ก มีปัญหามากกว่าโรงเรียนขนาดกลางและขนาดใหญ่

6. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ ที่ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน มีความเห็นสอดคล้องกันเป็นส่วนใหญ่ คือ ครูต้องรับผิดชอบงานหลายด้าน ทำให้มีเวลาสอนน้อย ควรจัดอัตรากำลังให้ครบและเหมาะสม ให้ครูมีเวลาสอนอย่างเต็มที่ ตลอดจนโรงเรียนขาดงบประมาณ ขาดสื่อการเรียนการสอน ขาดวัสดุอุปกรณ์ ที่ทันสมัยและเพียงพอ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

1. โรงเรียนควรพัฒนา ปรับปรุง การบริหารงานวิชาการ ทุกด้านเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ ด้านห้องสมุด และด้านวัสดุประกอบหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน ตามลำดับ เนื่องจากมีการปฏิบัติอยู่ในระดับที่น้อยกว่าด้านอื่น ๆ

2. โรงเรียนควรพัฒนา ปรับปรุง การบริหารงานวิชาการเพิ่มมากขึ้น ในด้านที่มีปัญหาในการปฏิบัติมากกว่าด้านอื่น ๆ คือ ด้านการเรียนการสอน ด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ ด้านห้องสมุด และด้านวัสดุประกอบหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน ตามลำดับ

3. โรงเรียนทุกขนาด ทั้งขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ ควรได้รับการสนับสนุนช่วยเหลืออย่างเท่าเทียมกันจนสามารถปฏิบัติงานด้านวิชาการได้มาตรฐานทัดเทียมกัน

ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาหาปัจจัยที่จะทำให้ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน มีการบริหารงานวิชาการที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ให้มีประสิทธิภาพ
2. ควรศึกษาในกลุ่มตัวอย่างอื่น ๆ เช่น ในจังหวัดอื่น ๆ หรือทุกจังหวัด เพื่อที่จะได้รับผลการวิจัยที่ครอบคลุมและกว้างขวางขึ้น
3. ควรมีการศึกษาสภาพและปัญหาของการบริหารงานวิชาการ ในด้านที่มีการปฏิบัติน้อย และด้านที่มีปัญหามากกว่าด้านอื่น ๆ คือ ด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ และด้านการเรียนการสอน เป็นการเฉพาะเจาะจงให้ลึกซึ้งอย่างละเอียด
4. ควรมีการศึกษากิจการปฏิบัติงานด้านอื่น ๆ เช่น งานบุคลากร งานอาคารสถานที่ งานกิจการนักเรียน งานธุรการการเงินและพัสดุ งานความสัมพันธ์กับชุมชน

ชื่อเรื่อง   สภาพปัญหาและความต้องการเกี่ยวกับการให้บริการงานวิชาการของ
นักศึกษาระดับปริญญาตรี ภาควิชามัธยมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ผู้วิจัย   นิตยา สอาดล้วน

ปีที่งานวิจัยเสร็จ   พ.ศ. 2545

ลักษณะของงานวิจัย งานวิจัยส่วนบุคคล

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการของนักศึกษาระดับปริญญาตรีเกี่ยวกับการให้บริการงานวิชาการของภาควิชามัธยมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

วิธีดำเนินการวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย เป็นนักศึกษาสาขาวิชาเอก 6 สาขาวิชา ได้แก่ วิชาสังคมศึกษา วิชาวิทยาศาสตร์ วิชาคณิตศาสตร์ วิชาภาษาไทย วิชาภาษาอังกฤษ และวิชาภาษาฝรั่งเศส ในปีการศึกษา 2543 จำนวน 250

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือแบบสอบถาม แบ่งเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ ตอนที่ 2 เป็นสภาพปัญหาและความต้องการเกี่ยวกับการให้บริการงานวิชาการของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ภาควิชามัธยมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า ตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการ

ให้บริการงานวิชาการ เป็นแบบสอบถามปลายเปิด โดยให้ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับการให้บริการวิชาการทั้ง 8 เรื่อง คือ การลงทะเบียนกระบวนวิชา การเพิ่มและการถอนกระบวนวิชา การย้ายสาขาวิชา การลา การวัดผลและ ประเมินผลการศึกษา การฝึกประสบการณ์วิชาชีพ การพัฒนสภาพนักศึกษา การให้บริการวิชาการ

การรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยขอความอนุเคราะห์จากนักศึกษา 6 สาขาวิชา สังกัดภาคศึกษามัธยมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ในการตอบแบบสอบถาม และรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ตามวัน เวลา โดยขอความร่วมมือและฝากแบบสอบถามกับอาจารย์ที่ปรึกษาหรืออาจารย์ผู้สอน ซึ่งดำเนินการระหว่างวันที่ 2 ตุลาคม 2544 ถึงวันที่ 20 ธันวาคม 2544 จากแบบสอบถามที่ส่งไปทั้งหมด 250 ฉบับ ได้รับคืนเต็มจำนวน คิดเป็นร้อยละ 100

การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows สถิติที่ใช้ ได้แก่ การหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สรุปผลการวิจัย

นักศึกษาโดยส่วนรวมประสบปัญหามากในด้านต่อไปนี้คือ การลงทะเบียนเรียน การย้ายสาขาวิชา การลา การวัดผลประเมินผล การฝึกประสบการณ์วิชาชีพ และการพัฒนสภาพ นักศึกษา ส่วนด้านการบอกเพิ่มและการถอนกระบวนวิชา การให้บริการ วิชาการ ประสบปัญหาปานกลาง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะต่อนักศึกษา

1. นักศึกษาควรสนใจและขอรับคู่มือการบริการ เอกสาร ขั้นตอน วิธีการเพิ่ม-ถอนกระบวนวิชาทางอินเทอร์เน็ต ซึ่งสำนักทะเบียนและประมวลผลแจก เพื่อไปศึกษาให้เข้าใจในระบบต่าง ๆ
2. นักศึกษาควรติดตามข่าวการศึกษาตามประกาศของคณะฯ หรือผ่านทาง Website ของสำนักทะเบียนและประมวลผล
3. นักศึกษาควรลงทะเบียนกระบวนวิชาเอง เพื่อจะทราบถึงปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้น และสามารถแก้ไขได้
4. นักศึกษาควรปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาเกี่ยวกับที่เกิดจากการลงทะเบียนกระบวนวิชาทุกครั้ง
5. นักศึกษาควรให้ความสนใจกับการลงทะเบียนเรียนอื่นๆ เพื่อประโยชน์ของนักศึกษาเอง

ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ที่เกี่ยวข้อง

1. คณะฯ ควรกระตุ้นให้นักศึกษามีความสนใจเรียนรู้เกี่ยวกับการลงทะเบียนทางอินเทอร์เน็ตให้มากขึ้น เพราะมีนักศึกษาบางส่วนยังไม่เข้าใจระบบอินเทอร์เน็ต ควรแนะนำให้นักศึกษา ดำเนินการเพิ่ม-ถอนกระบวนกรวิชาตามขั้นตอนให้มากขึ้น
2. คณะฯ ควรประสานงานกับอาจารย์ผู้สอน ภาควิชา เรื่องการเปลี่ยนแปลงเวลาเรียน กระบวนวิชาที่เปิด-ปิด ห้องเรียน ผู้สอน โดยแจ้งให้นักศึกษาทราบก่อนการลงทะเบียน หรือช่วงของการเพิ่ม-ถอนกระบวนวิชา และแจ้งสำนักทะเบียนและประมวลผลแก้ไขข้อมูลในฐาน ข้อมูลด้วย ทั้งนี้ควรอยู่ในช่วงเวลาของการลงทะเบียน เพราะนักศึกษาจะสามารถเปลี่ยนแปลงเวลาได้ทัน ทำให้เวลาเรียนไม่ซ้ำซ้อนกัน
3. คณะฯ ควรมีกล่องรับฝากข้อความแสดงความคิดเห็นของนักศึกษา
4. คณะฯ ควรมีหน่วยงานให้นักศึกษาเข้าไปปรึกษาได้ตลอดเวลาทั้งเรื่องส่วนตัว เรื่องทั่วไป และเรื่องวิชาการ
5. อาจารย์ที่ปรึกษาควรชี้แจงให้นักศึกษาตรวจสอบการลงทะเบียน เมื่อลงทะเบียนของนักศึกษาเสร็จสิ้นแล้ว
6. อาจารย์ที่ปรึกษาควรสนใจและดูแลนักศึกษาอย่างใกล้ชิด
7. อาจารย์ที่ปรึกษาควรนัดพบนักศึกษาอย่างน้อย 2 ครั้งต่อไป (สรุปผลการประชุมกลุ่มย่อย เรื่องอาจารย์ที่ปรึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพบัณฑิต)
8. อาจารย์ผู้สอนควรแจ้งที่ว่างและจำนวนนักศึกษาในแต่ละวิชาให้ชัดเจน เพื่อสะดวกในการลงทะเบียนและถอนกระบวนวิชา
9. ในกรณีที่ผู้สอนย้ายห้องเรียน ควรติดประกาศหน้าห้องเรียนเดิม เพราะการแจ้งทางอินเทอร์เน็ต อาจมีนักศึกษาบางคนไม่เข้าดู ทำให้ไม่ทราบ และเกิดความสับสนวุ่นวาย
10. อาจารย์ผู้สอนควรจัดทำตารางกิจวัตรประจำวัน รวมทั้งระบุรายชื่อบุคคลที่สามารถเข้าพบแทนได้

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับสภาพปัญหาและความต้องการด้านบริการวิชาการของนักศึกษา ระดับปริญญาตรีที่สังกัดภาควิชาอื่น ๆ ในคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เพื่อศึกษาเปรียบเทียบว่านักศึกษาสังกัดภาควิชาอื่น ๆ ที่ประสบปัญหาและความต้องการความช่วยเหลือหรือไม่อย่างไร

2. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับสภาพปัญหาและความต้องการด้านบริการวิชาการของนักศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษา สังกัดสาขาวิชาต่างๆ ในคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เพื่อศึกษาว่านักศึกษาทั้งสองระดับประสบปัญหาและมีความต้องการความช่วยเหลือหรือไม่อย่างไร

ชื่อเรื่อง สมรรถภาพในงานของผู้นิเทศที่ส่งผลต่อการพัฒนางานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาเอกชนในกรุงเทพมหานคร

ผู้วิจัย สุนีรัตน์ มิตรเจริญถาวร

ปีทำงานวิจัยเสร็จ พ.ศ.

ลักษณะของงานวิจัย วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต ภาควิชาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยศิลปากร พระราชวังสนามจันทร์

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาระดับสมรรถภาพในงานของผู้นิเทศการศึกษา และการพัฒนางานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาเอกชนในกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถภาพในงานของผู้นิเทศการศึกษา และการพัฒนางานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาเอกชนในกรุงเทพมหานคร
3. เพื่อศึกษาสมรรถภาพในงานของผู้นิเทศการศึกษา ที่ส่งผลต่อการพัฒนางานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาเอกชนในกรุงเทพมหานคร

วิธีดำเนินการวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (descriptive research)

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ โรงเรียนประถมศึกษาเอกชน ที่มีนักเรียนตั้งแต่ 500 คนขึ้นไป จำนวน 174 โรงเรียน ในกรุงเทพมหานคร ซึ่งประกอบด้วยผู้บริหารและครู จำนวน 7,128 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกเป็น เพศ อายุ อายุการทำงาน ระดับการศึกษา ตำแหน่ง และประสบการณ์ด้านการอบรมหรือสัมมนา มีลักษณะเป็นแบบตัวเลือกที่กำหนดให้ (Forced choice) 2) แบบสอบถามที่นำมาจากแนวคิดของ แฮร์ริส (Harris) เกี่ยวกับสมรรถภาพในงานของผู้นิเทศการศึกษา ในโรงเรียนประถมศึกษาเอกชนในกรุงเทพฯ จำแนกตามตัวแปรย่อย 9 ตัวแปร 3) แบบสอบถามเกี่ยวกับการปฏิบัติงานด้านวิชาการ

ของโรงเรียนประถมศึกษาเอกชนในกรุงเทพมหานคร มีลักษณะเป็นแบบจัดลำดับคุณภาพ 5 ระดับของ ไลเคอร์ท (Likert's rating scale)

การวิเคราะห์ข้อมูล สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's product moment correlation coefficient) วิเคราะห์การถดถอยพหุคูณตามลำดับความสำคัญของการนำเข้ามาของตัวแปร (Stepwise multiple regression analysis)

สรุปผลการวิจัย

1. ระดับสมรรถภาพในงานของผู้นิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนประถมศึกษาเอกชนในกรุงเทพมหานคร ทั้งในภาพรวม และเมื่อแยกพิจารณาเป็นรายด้าน อยู่ในระดับปานกลาง โดยสามารถเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยได้ดังนี้ คือ การจัดระบบการเรียนการสอน การพัฒนาหลักสูตร การจัดวัสดุอุปกรณ์การสอน การประเมินผลการสอน การจัดอบรมครูประจำการ การจัดเตรียมสิ่งอำนวยความสะดวกในการเรียนการสอน การเตรียมบุคลากรเพื่อการสอน การจัดบริการพิเศษ การสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน ส่วนระดับการพัฒนางานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาเอกชนในกรุงเทพมหานคร ทั้งโดยภาพรวม และเมื่อแยกพิจารณาเป็นรายด้าน ปรากฏว่า อยู่ในระดับมาก สามารถเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ย ได้ดังนี้คือ งานด้านการวัดผลและประเมินผล งานด้านหลักสูตร งานด้านกิจกรรมการเรียนการสอน และงานด้านสื่อการเรียนการสอน

2. ความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถภาพในงานของผู้นิเทศกับการพัฒนางานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาเอกชนในกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวม มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

3. สมรรถภาพในงานของผู้นิเทศที่ส่งผลต่อการพัฒนางานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาเอกชนในกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมมี 2 สมรรถภาพ คือ การจัดระบบการเรียนการสอนและการจัดวัสดุอุปกรณ์การสอน

ข้อเสนอแนะ

1. ผู้บริหารควรศึกษา หรือเข้าร่วมสนทนา เพื่อเพิ่มพูนสมรรถภาพในการทำงาน ด้านการนิเทศการศึกษาและสามารถนำมาใช้ในการบริหารการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ผู้บริหารควรให้ความสำคัญกับงานนิเทศการศึกษาโดยดำเนินการนิเทศด้วยตนเอง ทั้งนี้เพื่อให้เกิดขวัญและกำลังใจแก่ครู เป็นการเสริมกำลังใจให้ครูมานะพยายาม พัฒนาปรับปรุงการสอนของตนให้ดีขึ้นเรื่อย ๆ

3. ผู้บริหารควรจัดอบรมหรือสัมมนาเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับงานด้านหลักสูตร เพื่อให้ครูสามารถมีส่วนร่วมในการจัดระบบการเรียนการสอนให้สอดคล้องสนองต่อจุดมุ่งหมายของหลักสูตรและของตัวผู้เรียน
4. ผู้บริหารควรส่งเสริมความสัมพันธ์กับชุมชน โดยให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานของโรงเรียน ประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนที่เกี่ยวข้องทราบเกี่ยวกับโครงการปฏิบัติงาน และกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน
5. ผู้บริหารควรจัดโครงการเสริมสร้างประสิทธิภาพงานวิชาการขึ้นเป็นพิเศษ เพื่อให้เหมาะสมและเพียงพอกับความต้องการของบุคลากร อันจะช่วยให้บุคลากรมีความสามารถและมั่นใจในการปฏิบัติงาน เช่น จัดหาผู้เชี่ยวชาญมาให้คำแนะนำช่วยเหลือบุคลากรภายในโรงเรียน หรือแนะนำแหล่งบริการที่สามารถให้ความช่วยเหลือแก่บุคลากร
6. ผู้บริหารควรจะให้ความช่วยเหลือในการดำเนินการจัดหา จัดซื้อ หรือผลิตสื่อการเรียนการสอนเพื่อให้เพียงพอ เหมาะสมกับความต้องการ อีกทั้งสนับสนุนให้ครูใช้อย่างคุ้มค่า ตลอดจนบำรุงรักษาให้อยู่ในสภาพดี

ชื่อเรื่อง การนิเทศภายในอย่างเป็นระบบเพื่อพัฒนาความเป็นครูมืออาชีพของ
โรงเรียนบ้านวังสารอำเภอบางกระทุ่ม จังหวัดพิษณุโลก

ผู้วิจัย นवलจันทร์ จันทร์เจริญ

ปีที่งานวิจัยเสร็จ พ.ศ.2545

ลักษณะของงานวิจัย งานวิจัยส่วนบุคคล ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยประเภททั่วไปจาก
คณะกรรมการวิจัยการศึกษา การศาสนาและการวัฒนธรรม ของ
กระทรวงศึกษาธิการ ประจำปี 2544

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาผลการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษามีระบบ
พร้อมปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้น
2. เพื่อศึกษาและพัฒนาพฤติกรรมการสอนของครูให้มีลักษณะเป็นครูมืออาชีพ
มากขึ้น
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของครูผู้รับการนิเทศภายในโรงเรียนอย่างมีระบบ

วิธีดำเนินการวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงทดลอง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ คณะครูในโรงเรียนบ้านวังสาร อำเภอบางกระทุ่ม
จังหวัดพิษณุโลก ทั้งหมด 9 คน แยกเป็นชาย 4 คน หญิง 5 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มี 2 ชนิด คือ 1. ชุดฝึกอบรมด้วยตนเอง เรื่องการ
นิเทศภายในโรงเรียนอย่างเป็นระบบ เป็นชุดฝึกปฏิบัติที่ประกอบด้วยกิจกรรม 18 กิจกรรม
ตั้งแต่กิจกรรมเพื่อการศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนของครู องค์กรประกอบที่มีผลต่อ
ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากร การพิจารณาวิธีการหรือกิจกรรมนิเทศ การเขียน
แผนการนิเทศ 2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบบันทึกพฤติกรรม
ครูมืออาชีพ แบบประเมินความพึงพอใจของครูผู้รับการนิเทศ

การรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้แต่งตั้งคณะครูภายในโรงเรียน เป็นคณะเก็บรวบรวม
ข้อมูลการประเมินมาตรฐานการเรียนการสอนขึ้น 2 กลุ่ม คือ กลุ่ม A ประกอบด้วยคณะ
ครู 4 คน กลุ่ม B ประกอบด้วยคณะครู 5 คน ทำหน้าที่ประเมินและรายงานผลการ
ประเมินในลักษณะของทีมงาน โดยปฏิบัติตามขั้นตอนและตรวจสอบเอกสารหลักฐาน
ร่องรอย ตามคำสั่งของเครื่องมือการประเมินทุกอย่าง ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล มี
ทั้งหมด 3 ระยะ คือ ระยะที่ 1 เก็บข้อมูลจำนวนครูมืออาชีพก่อนทำการทดลอง ระยะที่ 2
เก็บข้อมูลจำนวนครูมืออาชีพหลังการทดลอง ครั้งที่ 1 ระยะที่ 3 เก็บข้อมูลจำนวนครูมือ

อาชีพหลังการทดลองครั้งที่ 2 เพื่อสรุปผลการวิจัยพร้อมทั้งประเมินความพึงพอใจของผู้รับการนิเทศด้วย

การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์โดยการหาค่าร้อยละของจำนวนครูมืออาชีพก่อนทำการวิจัยและหลังวิจัย และหาค่าร้อยละความพึงพอใจของครูผู้รับการนิเทศทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านกิจกรรมการนิเทศ ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านผลงานและผลที่เกิดกับตนเอง

สรุปผลการวิจัย

1. ก่อนทำการทดลอง คณะครูโรงเรียนบ้านวังสาร จำนวน 9 คน ได้รับการประเมินมาตรฐานการเรียนการสอน เพื่อหาลักษณะพฤติกรรมความเป็นครูมืออาชีพปรากฏว่า ไม่มีใครมีพฤติกรรมเป็นครูมืออาชีพเลย และโดยภาพรวมของโรงเรียนมีมาตรฐานการเรียนการสอนอยู่ในเกณฑ์ระดับคุณภาพ 2 โดยมีคะแนนเฉลี่ย 1.87

เมื่อทำการทดลองโดยผ่านกระบวนการนิเทศภายในอย่างเป็นระบบ ตามแผนนิเทศภายในของโรงเรียน และกิจกรรมตามขอบข่ายงานนิเทศทั้ง 5 งาน คือ การให้ความช่วยเหลือแก่ครูโดยตรง การเสริมสร้างประสบการณ์ทางวิชาชีพ การพัฒนาทักษะการทำงานกลุ่ม การพัฒนาหลักสูตรและการวิจัยในห้องเรียนแล้ว ปรากฏว่าในการเก็บรวบรวมข้อมูลหลังการทดลองครั้งที่ 1 ยังไม่มีใครมีพฤติกรรมเป็นครูมืออาชีพ แต่โดยภาพรวมของโรงเรียนมีมาตรฐานการเรียนการสอนเป็นคะแนนเฉลี่ยเพิ่มมากขึ้น คือ ค่าคะแนนเท่ากับ 2.06 ยังอยู่ในเกณฑ์ระดับมาตรฐานระดับคุณภาพ 2 เช่นเดิม

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล หลังการทดลองครั้งที่ 2 ปรากฏว่า จำนวนครูมืออาชีพเพิ่มขึ้นจาก 0 เป็น 3 คน และโดยภาพรวมของโรงเรียนมีมาตรฐานการเรียนการสอนเป็นคะแนนเฉลี่ยเพิ่มมากขึ้น คือ มีค่าคะแนนเท่ากับ 2.42 และยังอยู่ในเกณฑ์ระดับคุณภาพ 2 เช่นเดิม

จากผลคะแนนเฉลี่ยระดับคุณภาพ และจำนวนครูมืออาชีพที่เพิ่มขึ้น แสดงให้เห็นว่านิเทศภายในอย่างเป็นระบบมีผลต่อการพัฒนาทักษะพฤติกรรมครูมืออาชีพของโรงเรียนบ้านวังสารได้ โดยมีค่าร้อยละของครูมืออาชีพเพิ่มขึ้น 33.33 %

2. ครูผู้รับการนิเทศภายในโรงเรียนมีความพึงพอใจในด้านต่างๆ ดังนี้ ด้านกิจกรรมการนิเทศมีความพึงพอใจมาก ด้านกิจกรรมการเรียนการสอนมีความพึงพอใจมาก ด้านผลงานและผลที่เกิดกับตนเองมีความพึงพอใจมาก

ข้อเสนอแนะ

1. โรงเรียนที่จะจัดระบบนิเทศภายในให้มีประสิทธิภาพ ควรสร้างมนุษยสัมพันธ์ที่ดีในโรงเรียนก่อน เพื่อเป็นพื้นฐานในการบริหารงานนิเทศให้ประสบความสำเร็จได้ง่าย

2. บุคลากรในสถานที่ทำงานมักแบ่งออกได้เป็น 3 ประเภท คือ ประเภทกระตุ้นได้ สามารถกระตุ้นได้ และไม่มีส่วนร่วม ผู้บริหารไม่ควรละทิ้งกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง ควรพัฒนาไปพร้อมๆ กัน ตามลักษณะปัญหาของแต่ละคน อีกทั้งควรใช้ลักษณะการทำงานเป็นทีม เพื่อลดความเครียด และเป็นวิธีแบ่งปันถ่ายทอดความรู้ความสามารถให้แก่กันและกันได้ เป็นการพัฒนาบุคลากรทางอ้อมอีกวิธีหนึ่ง

3. ควรให้ชุมชนมีส่วนร่วมรับรู้ และแสดงความชื่นชมต่อคณะครูที่มีการพัฒนาดีขึ้นตามควรแก่โอกาส และสถานที่ เพื่อให้เกิดกำลังใจและคงพฤติกรรมที่ดีต่อไป

4. ผู้บริหารมีส่วนสำคัญที่สุดในงานนิเทศภายในอย่างเป็นระบบ เพราะเป็นผู้วิจัยและตัดสินใจขั้นตอนสุดท้าย จึงควรพัฒนาตนเองให้รอบรู้ในงานวิชาการ เร่งสร้างภาวะผู้นำตามระบอบประชาธิปไตย เพื่อให้เกิดความศรัทธาแก่ผู้ร่วมงาน อันเป็นสาเหตุหนึ่งส่งผลให้การนิเทศภายในโรงเรียนดำเนินได้อย่างราบรื่น พัฒนาองค์การได้ตามที่ต้องการ

5. โรงเรียนขนาดใหญ่ที่ต้องการพัฒนาการนิเทศภายในอย่างเป็นระบบ ต้องอาศัยการสร้างทีมงานให้เป็นผู้ที่เข้าใจหลักการนิเทศและนำไปใช้ได้ถูกต้อง โดยผู้บริหารต้องเอาใจใส่ ติดตามกำกับดูแลไปตามขั้นตอน ด้วยวิธีการหลายๆ รูปแบบ เพื่อให้เกิดขวัญและกำลังใจต่อบุคลากรอย่างทั่วถึงกัน

ชื่อเรื่อง   แรงจูงใจที่สัมพันธ์กับความท้าทายในการปฏิบัติงานของคุณ

โรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร

ผู้วิจัย   นันทพร ชูทรัพย์

ปีทำงานวิจัยเสร็จ   พ.ศ. 2544

ลักษณะของงานวิจัย   วิทยานิพนธ์ครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการ
บริหารอาชีวศึกษา สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหาร
ลาดกระบัง

วัตถุประสงค์

1. ศึกษาระดับความท้อแท้ของครูโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร ใน 3 ด้าน คือ

- 1) ด้านความอ่อนล้าทางอารมณ์
- 2) ด้านความสูญเสียความสัมพันธ์ส่วนบุคคล
- 3) ด้านความไม่สมหวังในผลสำเร็จของตน

2. ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจ ด้านปัจจัยกระตุ้น และด้านปัจจัยค้ำจุน กับความท้อแท้ของครูอาชีวศึกษาเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร ใน 3 ด้าน คือ ด้านความอ่อนล้าทางอารมณ์ ด้านความสูญเสียความสัมพันธ์ส่วนบุคคล และด้านความไม่สมหวังในผลสำเร็จของตน

วิธีดำเนินการวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ครูโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน ในเขตกรุงเทพมหานคร ในปีการศึกษา 2542 จาก 103 โรงเรียน จำนวน 6,074 คน เลือกกลุ่มตัวอย่างดำเนินการดังนี้ ชั้นที่ 1 สุ่มโรงเรียนมาร้อยละ 90 ของโรงเรียนทั้งหมด ได้โรงเรียน จำนวน 93 แห่ง ชั้นที่ 2 เปิดตาราง Krejcie R.V. และ D.W. Morgan สุ่มครูมาได้จำนวน 364 คน โดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถาม แบ่งเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 เกี่ยวกับแบบวัดความท้อแท้ของ Maslach (MBI ; Maslach Burmout Inventory) โดยสอบถามเกี่ยวกับทรศนะที่มีต่องานและบุคคลที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติงาน มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 7 ระดับ โดยแบ่งความท้อแท้ออกเป็น 3 ด้าน คือ ด้านความอ่อนล้าทางอารมณ์ ด้านการสูญเสียความสัมพันธ์ส่วนบุคคล และด้านความไม่สมหวังในผลสำเร็จของตน ตอนที่ 3 เกี่ยวกับการวัดแรงจูงใจในการทำงานของครู มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดยพิจารณาปัจจัยที่มีผลต่อแรงจูงใจในการทำงานจากทฤษฎี 2 องค์ประกอบ คือ ปัจจัยกระตุ้น และปัจจัยค้ำจุน

การรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามไปให้กลุ่มตัวอย่างโดยทางไปรษณีย์ จำนวน 372 ฉบับ พร้อมแนบจดหมายตอบกลับ สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ได้ส่งแบบสอบถามกลับคืนตามกำหนด ผู้วิจัยได้สอบถามทางโทรศัพท์ และส่งแบบสอบถามไปให้ใหม่อีกครั้งทางไปรษณีย์ และติดต่อไปปรับแบบสอบถามเองในอีก 1 สัปดาห์ ปรากฏว่าได้รับแบบสอบถามกลับมาครบ และสมบูรณ์ทั้ง 372 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/PC⁺ สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation)

สรุปผลการวิจัย

1. ครูโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนมีความท้อแท้ด้านความอ่อนล้าทางอารมณ์อยู่ในระดับต่ำ คิดเป็นร้อยละ 55.92 รองลงมาอยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 24.46 และอยู่ในระดับสูง คิดเป็นร้อยละ 19.62

2. ครูโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนมีความท้อแท้ด้านการสูญเสียความสัมพันธ์ส่วนบุคคลอยู่ในระดับต่ำ คิดเป็นร้อยละ 76.61 รองลงมาอยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 3.17 และอยู่ในระดับสูง คิดเป็นร้อยละ 10.22

3. ครูโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนมีความท้อแท้ด้านความไม่สมหวังในผลสำเร็จของตนอยู่ในระดับต่ำ คิดเป็นร้อยละ 50 รองลงมาอยู่ในระดับสูง คิดเป็นร้อยละ 33.06 และอยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 16.94

4. ครูโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน มีแรงจูงใจด้านปัจจัยกระตุ้นและด้านปัจจัยค้ำจุน อยู่ในระดับปานกลาง

5. แรงจูงใจด้านปัจจัยกระตุ้น มีความสัมพันธ์ในทางลบกับความท้อแท้ด้านความอ่อนล้าทางอารมณ์ ด้านการสูญเสียความสัมพันธ์ส่วนบุคคล และด้านความไม่สมหวังในผลสำเร็จของตน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

6. แรงจูงใจด้านปัจจัยค้ำจุน มีความสัมพันธ์ในทางลบกับความท้อแท้ ด้านความอ่อนล้าทางอารมณ์ และด้านการสูญเสียความสัมพันธ์ส่วนบุคคล และด้านความไม่สมหวังในผลสำเร็จของตน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน

1. ควรจัดให้มีการจัดตำแหน่งทางวิชาการแก่ครูที่มีผลงาน เพื่อเป็นขวัญกำลังใจในการพัฒนางานในวิชาชีพครูต่อไป

2. จัดให้มีความร่วมมือกับสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาในระดับปริญญาตรีขึ้นไป เพื่อสามารถส่งเสริมให้ครูได้ศึกษาต่อทั้งในประเทศและต่างประเทศ

3. ควรให้มีการจัดหาแหล่งเงินทุนกู้ยืมเพื่อพัฒนาด้านการลงทุน ทั้งด้านเงินกู้ดอกเบี้ยต่ำในการปลูกสร้างอาคารเรียน อาคารประกอบ รวมถึงการให้กู้เพื่อจัดซื้อวัสดุฝึกต่างๆ เนื่องจากวัสดุของตรงเรียนในสายอาชีวศึกษาหากต้องการผลิตนักเรียนให้สามารถเข้าสู่ตลาดแรงงานได้อย่างมีคุณภาพ ควรจะต้องมีการจัดหาวัสดุฝึกที่ทันสมัย

ซึ่งต้องใช้งบประมาณค่อนข้างสูง นอกจากนั้นเสนอให้มีการลดภาษีเกี่ยวกับวัสดุและอุปกรณ์การศึกษา

ข้อเสนอแนะสำหรับทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาถึงสาเหตุ หรือปัจจัยที่ทำให้ครูโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน เกิดความท้อแท้
2. ควรศึกษาเปรียบเทียบความท้อแท้ด้านลักษณะประชากร (Demographic Variables) เพื่อให้ทราบถึงปัญหาและการแก้ไขให้ถูกต้องตามสภาพของแต่ละกลุ่ม เช่น จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน เป็นต้น

ชื่อเรื่อง การศึกษาบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนเกี่ยวกับการเสริมสร้างและพัฒนาจรรยาบรรณครู ในโรงเรียนระดับประถมศึกษาและโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดนครราชสีมา

ผู้วิจัย เอื้อ ทรวงโพธิ์

ปีที่งานวิจัยเสร็จ พ.ศ.2545

ลักษณะของงานวิจัย วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา สถาบันราชภัฏนครราชสีมา

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาบทบาทของผู้บริหารโรงเรียน เกี่ยวกับการเสริมสร้างและพัฒนาจรรยาบรรณครูในโรงเรียนระดับประถมศึกษา และโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดนครราชสีมา
2. เพื่อเปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารโรงเรียน ในการเสริมสร้างและพัฒนาจรรยาบรรณครู จำแนกตามสังกัด เพศ อายุ ประสบการณ์ในการบริหาร

วิธีดำเนินการวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา และผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดนครราชสีมา จำนวน 1,458 โรงเรียน โดยแยกเป็นผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา จำนวน 1,350 คน และผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา 108 คน เลือกกลุ่มตัวอย่างโดยการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple random sampling) โดยใช้ตารางของ Krejcie และ Morgan ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 388 คน โดยเป็นผู้บริหารในโรงเรียนระดับประถมศึกษา จำนวน 302 คน ผู้บริหารในโรงเรียนมัธยมศึกษา จำนวน 86 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้ออกแบบขึ้นเอง แบ่งเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ สังกัด เพศ อายุ และประสบการณ์ในการทำงาน มีลักษณะเป็นแบบแบบเลือกตอบ (checklist) ตอนที่ 2 เกี่ยวกับระดับการปฏิบัติของผู้บริหารโรงเรียนที่เกี่ยวข้องกับการเสริมสร้างและพัฒนาจรรยาบรรณครู ตามระเบียบคุรุสภาว่าด้วยจรรยาบรรณครู พ.ศ. 2539 มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตอนที่ 3 เป็นข้อเสนอแนะ หรือแสดงความคิดเห็นโดยเสรี มีลักษณะเป็นแบบปลายเปิด

ในขั้นตอนของการสร้างและการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการ ดังนี้ 1) ศึกษาบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารโรงเรียนเกี่ยวกับการพัฒนาบุคลากรและจรรยาบรรณครู ตามระเบียบคุรุสภาว่าด้วยจรรยาบรรณครู พ.ศ.2539 2) กำหนดขอบเขตของเนื้อหาที่จะสร้างแบบสอบถาม 3) สร้างแบบสอบถามเพื่อขอความเห็นชอบจากคณะกรรมการที่ปรึกษางานวิจัยและทำการปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ 4) นำแบบสอบถามที่ได้ให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 7 คน ตรวจสอบอีกชั้นหนึ่ง 5) นำแบบสอบถามซึ่งผ่านการตรวจสอบของคณะกรรมการและผู้เชี่ยวชาญไปทดลองใช้กับผู้บริหารโรงเรียนในจังหวัดนครราชสีมา ที่ไม่ได้เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 40 คน ทำการตอบแบบสอบถาม 6) หาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ตามวิธีของ Cronbach ได้ค่าความเชื่อมั่น 0.96

การรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ใช้วิธีเก็บรวบรวมข้อมูลเป็น 2 แบบ คือ 1) จัดส่งและตอบกลับทางพัสดุไปรษณีย์ สำหรับผู้บริหารในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา 2) นำแบบสอบถามไปแจกและเก็บด้วยตนเอง สำหรับผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดนครราชสีมา ในการรับแบบสอบถามคืน ผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามกลับคืน จำนวน 344 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 86.60 ของแบบสอบถามที่จัดส่งไป

การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้คอมพิวเตอร์ โปรแกรม SPSS for Windows สถิติที่ใช้ ได้แก่ หาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่า (t-test) และวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA)

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัย พบว่า

1. ผู้บริหารโรงเรียนมีบทบาทในการเสริมสร้างและพัฒนาจรรยาบรรณครูโดยรวมทั้ง 9 ข้อ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.16$, S.D. = 0.45) โดยมีบทบาทในการเสริมสร้างและพัฒนาจรรยาบรรณครูเรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ลำดับที่ 1 จรรยาบรรณครูข้อ 4 ครูต้องไม่กระทำตนเป็นปฏิปักษ์ต่อความเจริญทางกาย สติปัญญา จิตใจ อารมณ์

และสังคมของศิษย์ ($\bar{X} = 4.32$, S.D. = 0.49) ลำดับที่ 2 จรรยาบรรณครูข้อ 7 ครูยอมรับและศรัทธาในวิชาชีพครูและเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรวิชาชีพครู ($\bar{X} = 4.29$, S.D. = 0.52) ลำดับที่ 3 จรรยาบรรณครูข้อ 3 ครูต้องประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ศิษย์ทั้งทางกาย วาจา และจิตใจ ($\bar{X} = 4.22$, S.D. = 0.55) ลำดับที่ 4 จรรยาบรรณครูข้อ 8 ครูพึงช่วยเหลือเกื้อกูลครูและชุมชนในทางสร้างสรรค์ ($\bar{X} = 4.21$, S.D. = 0.57) ลำดับที่ 5 จรรยาบรรณครูข้อ 5 ครูต้องไม่แสวงหาผลประโยชน์อันเป็นอามิสสินจ้างจากศิษย์ในการปฏิบัติหน้าที่ตามปกติและไม่ใช้ให้ศิษย์กระทำการใดๆ อันเป็นการหาประโยชน์ให้แก่ตน ($\bar{X} = 4.20$, S.D. = 0.56) ลำดับที่ 6 จรรยาบรรณครูข้อ 6 ครูย่อมพัฒนาตนเองทั้งในด้านวิชาชีพ ด้านบุคลิกภาพและวิสัยทัศน์ให้ทันต่อการพัฒนาทางวิทยาการ เศรษฐกิจ สังคมและการเมืองอยู่เสมอ ($\bar{X} = 4.18$, S.D. = 0.54) ลำดับที่ 7 จรรยาบรรณครูข้อ 2 ครูต้องอบรมสั่งสอน ฝึกฝน เสริมสร้างความรู้ ทักษะและนิสัยที่ดีงามให้เกิดแก่ศิษย์อย่างเต็มความสามารถและบริสุทธิ์ใจ ($\bar{X} = 4.06$, S.D. = 0.57) ลำดับที่ 8 จรรยาบรรณครูข้อ 9 ครูพึงประพฤติปฏิบัติตนให้เป็นผู้รักในการอนุรักษ์และพัฒนาภูมิปัญญา และวัฒนธรรมไทย ลำดับที่ 9 จรรยาบรรณครูข้อ 1 ครูต้องรักและเมตตาศิษย์โดยให้ความช่วยเหลือส่งเสริมให้กำลังใจในการศึกษาเล่าเรียนแก่ศิษย์โดยเสมอหน้า ($\bar{X} = 3.95$, SD = 0.56)

2. กิจกรรมที่ผู้บริหารโรงเรียนปฏิบัติในการเสริมสร้างและพัฒนาจรรยาบรรณครูมากเป็นอันดับสูงสุด ได้แก่ กิจกรรมการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์เพื่อให้เป็นตัวอย่างแก่ครู และศิษย์ ($\bar{X} = 4.64$, S.D. = 0.58) กิจกรรมที่ปฏิบัติรองลงไป ได้แก่ การสนับสนุนส่งเสริมให้ครูรับการอบรมเพื่อพัฒนาตนเองอยู่เสมอ ($\bar{X} = 4.61$, S.D. = 0.55) และกิจกรรมที่ปฏิบัติอยู่ในลำดับสุดท้าย ได้แก่ การจัดให้ครูออกเยี่ยมบ้านนักเรียนเป็นประจำ ($\bar{X} = 3.58$, SD = 0.90)

3. การเปรียบเทียบความเห็นของผู้บริหารโรงเรียนที่สังกัดต่างกัน พบว่า มีบทบาทในการเสริมสร้างและพัฒนาจรรยาบรรณครูไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

4. การเปรียบเทียบความเห็นของผู้บริหารโรงเรียนที่เพศต่างกัน พบว่า มีบทบาทในการเสริมสร้างและพัฒนาจรรยาบรรณครูไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

5. การเปรียบเทียบความเห็นของผู้บริหารโรงเรียนที่อายุต่างกัน พบว่า มีบทบาทในการเสริมสร้างและพัฒนาจรรยาบรรณครูไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

6. การเปรียบเทียบความเห็นของผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสบการณ์ในการบริหารต่างกัน พบว่ามีบทบาทในการเสริมสร้างและพัฒนาจรรยาบรรณครูไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

7. จากแบบสอบถามปลายเปิด ผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นว่า ผู้บริหารโรงเรียนต้องทำตัวเป็นตัวอย่างที่ดีในด้านการรักษาระเบียบวินัย มีจรรยาบรรณ และปลูกจิตสำนึกให้ครูเห็นความสำคัญของจรรยาบรรณอย่างจริงจังและต่อเนื่อง โดยให้มุ่งเน้นที่นักเรียนเป็นหลัก (ความถี่ = 8)

ข้อเสนอแนะ

1. ผู้บริหารโรงเรียนต้องเอาใจใส่เกี่ยวกับการรักษาระเบียบวินัยและการปฏิบัติตามจรรยาบรรณครูของครูอย่างใกล้ชิด โดยเฉพาะอย่างยิ่งจรรยาบรรณครูข้อที่ 1 ครูต้องรักและเมตตาศิษย์โดยเสมอหน้า ซึ่งพบว่ามีความเฉลี่ยต่ำสุด ทั้งนี้ เพื่อให้สอดคล้องกับแนวทางการปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ที่เน้นให้ความสำคัญแก่นักเรียนทุกคนเท่าเทียมกัน

2. ผู้บริหารโรงเรียนต้องทำตัวเป็นแบบอย่างที่ดีในการปฏิบัติตามจรรยาบรรณครูและปลูกจิตสำนึกให้ครูเห็นความสำคัญของจรรยาบรรณครูอย่างจริงจัง ต่อเนื่อง และสม่ำเสมอ

3. องค์กรที่เกี่ยวข้องกับครูและรัฐบาล ควรให้ความสำคัญแก่ครู โดยจัดสวัสดิการและค่าตอบแทนที่เพียงพอต่อการดำรงชีพของครู เพื่อให้ครูมีขวัญกำลังใจในการปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่และยึดมั่นในจรรยาบรรณครูอย่างจริงจัง

ชื่อเรื่อง การศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานการพัฒนาบุคลากรในโรงเรียนแกนนำปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้และโรงเรียนประถมศึกษาทั่วไป สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา

ผู้วิจัย วาสนา ราชนิล

ปีที่งานวิจัยเสร็จ พ.ศ.2545

ลักษณะของงานวิจัย วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา สถาบันราชภัฏนครราชสีมา

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานการพัฒนาบุคลากรในโรงเรียนแกนนำปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้และโรงเรียนประถมศึกษาทั่วไป สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนใน 4 ด้านคือ ด้านความต้องการการพัฒนาบุคลากร ด้านการวางแผนการพัฒนาบุคลากร ด้านการคัดเลือก

ออกแบบและดำเนินกิจกรรมการพัฒนาบุคลากร และด้านการประเมินผลการพัฒนาบุคลากร

2. เพื่อศึกษาปัญหาในการพัฒนาบุคลากรในโรงเรียนแกนนำปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้และโรงเรียนประถมศึกษาทั่วไปทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านความต้องการการพัฒนาบุคลากร ด้านการวางแผนการพัฒนาบุคลากร ด้านการคัดเลือกออกแบบและดำเนินกิจกรรมการพัฒนาบุคลากรและด้านการประเมินผลการพัฒนาบุคลากร

3. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานการพัฒนาบุคลากรระหว่างโรงเรียนแกนนำปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้และโรงเรียนประถมศึกษาทั่วไป สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา
วิธีดำเนินการวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา จำนวน 1,351 โรงเรียน ประกอบด้วยผู้บริหารโรงเรียนจำนวน 1,351 คน ครูผู้สอนจำนวน 14,596 คน จำแนกตามประเภทโรงเรียนดังนี้ 1) โรงเรียนแกนนำปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ จำนวน 32 โรงเรียน จำแนกประชากรเป็นผู้บริหารโรงเรียนจำนวน 32 คน ครูผู้สอนจำนวน 536 คน เลือกกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามประชากรดังนี้ 1) โรงเรียนแกนนำปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ผู้บริหารโรงเรียนกำหนดประชากรเป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 32 คน ครูผู้สอนกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของ R.V. Krejcie และ D.W. Morgan และสุ่มตัวอย่างโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 226 คน 2) โรงเรียนประถมศึกษาทั่วไปกำหนดให้ผู้บริหารโรงเรียนมีจำนวนเป็น 2 เท่า ของผู้บริหารโรงเรียนแกนนำปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ส่วนครูผู้สอนกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของ R.V. Krejcie และ D.W. Morgan และสุ่ม ตัวอย่างโดยวิธีสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) ได้กลุ่มตัวอย่างผู้บริหาร จำนวน 64 คน ครูผู้สอนจำนวน 278 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้น แบ่งเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 สถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นคำถามปลายปิด เกี่ยวกับประเภทของโรงเรียนขนาดของโรงเรียน ตอนที่ 2 สภาพปัจจุบันและปัญหาในการพัฒนาบุคลากรเป็นคำถามเกี่ยวกับการพัฒนาบุคลากรใน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านความต้องการการพัฒนาบุคลากร ด้านการวางแผนการพัฒนาบุคลากร ด้านการคัดเลือกออกแบบและดำเนินกิจกรรมการพัฒนาบุคลากร และด้านการประเมินผล การพัฒนาบุคลากรในแต่ละด้าน แบ่งเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงาน มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วน

ประมาณค่า (Rating Scale) และเกี่ยวกับปัญหาในการพัฒนาบุคลากรในโรงเรียนมีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ โดยให้ผู้ตอบเลือกตอบส่วนที่เป็นปัญหามากที่สุด 1 ข้อ พร้อมให้เขียนระบุสภาพปัญหาและแนวทางแก้ไข ตอนที่ 3 เป็นข้อเสนอแนะในการพัฒนาบุคลากรเป็นคำถามปลายเปิด ให้ผู้ตอบแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการพัฒนาบุคลากรทั้ง 4 ด้าน

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ ผู้วิจัยได้นำเครื่องมือที่สร้างขึ้นไปดำเนินการตรวจสอบตามขั้นตอนดังนี้ 1) นำเครื่องมือที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบในด้านความตรงเชิงเนื้อหาและโครงสร้าง แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข 2) นำเครื่องมือตามที่ได้ปรับปรุงแก้ไข เสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อขอคำแนะนำ และปรับปรุงแก้ไขเพื่อนำไปทดลองใช้ 3) นำเครื่องมือที่ได้ปรับปรุงแก้ไขจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ไปทดลองใช้ (Tryout) กับผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอบำเหน็จณรงค์ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชัยภูมิ ซึ่งมีลักษณะเช่นเดียวกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 60 คน 4) นำเครื่องมือที่นำไปทดลองใช้ มาคำนวณหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟา (Coefficient alpha) ของ Cronbach ได้ค่าความเชื่อมั่นโดยรวมและรายด้านดังนี้ ด้านความต้องการการพัฒนาบุคลากรได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.8808 ด้านการวางแผนการพัฒนาบุคลากรได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.7154 ด้านการคัดเลือกออกแบบและดำเนินกิจกรรมการพัฒนาบุคลากรได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.9372 ด้านการประเมินผลการพัฒนาบุคลากรได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.7280 และได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ 0.9384

การรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยทำหนังสือถึงคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย สถาบันราชภัฏนครราชสีมาเพื่อขอความร่วมมือไปยังผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมาให้ช่วยออกหนังสือถึงหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอในจังหวัดนครราชสีมาขอความร่วมมือไปยังผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง และส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ไปยังโรงเรียนแกนนำปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้และโรงเรียนประถมศึกษาทั่วไป พร้อมด้วยซองเปล่าติดแสตมป์เพื่อส่งกลับมายังผู้วิจัย โดยในบางส่วนผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ได้แบบสอบถามคืนมาคิดเป็นร้อยละ 100

การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS For windows สถิติที่ใช้ ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ หาค่าเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที่ (t-test)

สรุปผลการวิจัย

1. ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนในโรงเรียนแกนนำปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ และโรงเรียนประถมศึกษาทั่วไป มีความคิดเห็นว่า การดำเนินงานการพัฒนาบุคลากรโดยภาพรวมมีการปฏิบัติในระดับปานกลาง เพื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านความต้องการการพัฒนาบุคลากรปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ส่วนอีก 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการวางแผนการพัฒนาบุคลากร ด้านการคัดเลือกออกแบบและดำเนินกิจกรรมการพัฒนาบุคลากร และด้านการประเมินผลการพัฒนาบุคลากรมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง

2. ปัญหาการดำเนินการพัฒนาบุคลากรทั้ง 4 ด้าน

2.1 ด้านความต้องการพัฒนาบุคลากรในโรงเรียนแกนนำปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน ระบุสอดคล้องกันว่าปัญหาอันดับ 1 เกี่ยวกับประเด็นที่โรงเรียนใช้ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานเป็นตัวกำหนดการพัฒนาบุคลากร ส่วนในโรงเรียนประถมศึกษาทั่วไป ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนระบุสอดคล้องกันว่า ปัญหาอันดับ 1 เกี่ยวกับประเด็น การพัฒนาบุคลากรตามความต้องการที่กำหนดสามารถแก้ไข ปัญหาได้จริง

2.2 ด้านการวางแผนการพัฒนาบุคลากร ในโรงเรียนแกนนำปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนระบุสอดคล้องกันว่า ปัญหาอันดับที่ 1 เกี่ยวกับประเด็นที่โรงเรียนจัดให้มีการบูรณาการโครงการต่างๆ ให้เป็นไปตามแผน ส่วนในโรงเรียนประถมศึกษาทั่วไป ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนระบุไม่สอดคล้องกัน กล่าวคือ ปัญหาอันดับที่ 1 ที่ผู้บริหารโรงเรียนระบุเกี่ยวกับประเด็น โรงเรียนจัดสรรทรัพยากรให้แก่แต่ละโครงการตามลำดับความจำเป็น/ต้องการ ในขณะที่ครูผู้สอนระบุปัญหาอันดับที่ 1 เกี่ยวกับประเด็น โรงเรียนจัดให้มีการบูรณาการโครงการต่างๆ ให้เป็นไปตามแผน

2.3 ด้านการคัดเลือกออกแบบและดำเนินกิจกรรมการพัฒนาบุคลากรในโรงเรียนแกนนำปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้บริหารโรงเรียนระบุปัญหาอันดับที่ 1 เกี่ยวกับประเด็น โรงเรียนได้กำหนดเทคนิควิธีการที่หลากหลายมาพัฒนาบุคลากรในขณะที่ครูผู้สอนระบุปัญหาอันดับที่ 1 เกี่ยวกับประเด็นที่ โรงเรียนได้กำหนดเนื้อหาสาระในการพัฒนาบุคลากรโดยผู้เข้าอบรมมีส่วนร่วม ส่วนโรงเรียนประถมศึกษาทั่วไป ผู้บริหารระบุปัญหาอันดับที่ 1 เกี่ยวกับประเด็นที่โรงเรียนได้กำหนดหลักสูตรในการพัฒนาบุคลากรโดยคำนึงถึงเนื้อหาที่สำคัญเป็นหลัก ในขณะที่ครูผู้สอนระบุปัญหาอันดับที่ 1 ตรงกับครูผู้สอนในโรงเรียนแกนนำปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้

2.4 ด้านการประเมินผลการพัฒนาบุคลากร ในโรงเรียนแกนนำปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ และโรงเรียนประถมศึกษาทั่วไป ทั้งผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนระบุปัญหาอันดับที่ 1 สอดคล้องกันเกี่ยวกับประเด็นที่โรงเรียนมีการประเมินผลได้ครอบคลุมทั้งการกำหนดความต้องการ การวางแผนการคัดเลือกออกแบบและดำเนินกิจกรรมการพัฒนาบุคลากร

2.5 การเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานการพัฒนาบุคลากรทั้งระหว่างผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน ระหว่างโรงเรียนแกนนำปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ กับโรงเรียนประถมศึกษาทั่วไป พบว่า โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนในรายด้านพบว่าด้านการวางแผนการพัฒนาบุคลากรแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

1. จากผลการวิจัยสภาพและปัญหาการดำเนินงานการพัฒนาบุคลากรทั้ง 4 ด้าน ในโรงเรียนแกนนำปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้และโรงเรียนประถมศึกษาทั่วไป พบว่า ด้านการประเมินผลการพัฒนาบุคลากรมีการปฏิบัติน้อยที่สุด อนึ่งในด้านการกำหนดความต้องการ การวางแผน การคัดเลือกออกแบบและดำเนินกิจกรรมการพัฒนาบุคลากร ผู้เกี่ยวข้องนำที่จะได้นำผลการวิจัยไปจัดทำหลักสูตรการอบรม เพื่อให้ผู้บริหารโรงเรียนสามารถดำเนินการพัฒนาบุคลากรได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. จากผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานการพัฒนาบุคลากร พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนมีความคิดเห็นแตกต่างกันในด้านการวางแผนการพัฒนาบุคลากรโดยเฉพาะเรื่องโรงเรียนจัดสรรทรัพยากรให้แก่ละโครงการตามลำดับความจำเป็น/ต้องการ ซึ่งควรเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วม และหน่วยงานทางการศึกษาควรจัดสรรงบประมาณในการดำเนินการพัฒนาบุคลากรให้แก่โรงเรียนอย่างเพียงพอ ทั้งถึงและต่อเนื่อง

3. โดยภาพรวมจากข้อเสนอแนะของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนพบว่าการพัฒนาบุคลากรนั้น ผู้เกี่ยวข้องทางการศึกษาการนำผลการวิจัยไปดำเนินการดังนี้

3.1 จัดทำหลักสูตรการอบรมด้านการวางแผน และการประเมินผล การพัฒนาบุคลากร

3.2 จัดสรรงบประมาณการพัฒนาบุคลากรให้เพียงพอทั้งถึงและต่อเนื่อง

3.3 มีนโยบายและกรอบงานในการพัฒนาบุคลากรที่ชัดเจน เพื่อให้การพัฒนาบุคลากรเป็นไปในแนวทางเดียวกัน

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาหาปัจจัยที่ทำให้การดำเนินงานการพัฒนาบุคลากรมีประสิทธิภาพ
2. ควรศึกษาแรงจูงใจที่ทำให้ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนมีความต้องการในการพัฒนา
3. ควรศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาบุคลากรในโรงเรียนประถมศึกษาเชิงคุณภาพ เพื่อจะได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาบุคลากรมากขึ้น

ชื่อเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการบริหารกับการปฏิบัติงานตาม
กระบวนการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา
ในจังหวัดนราธิวาส

ผู้วิจัย วันชาวีรา เบ็ญละเตะ

ปีทำงานวิจัยเสร็จ พ.ศ.2546

ลักษณะของงานวิจัย วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาระดับทักษะการบริหารกับระดับการปฏิบัติงาน ตามกระบวนการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ในจังหวัดนราธิวาส
2. เพื่อเปรียบเทียบทักษะการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ในจังหวัดนราธิวาส จำแนกตามประสบการณ์ในการดำรงตำแหน่งผู้บริหารโรงเรียน และขนาดโรงเรียน
3. เพื่อเปรียบเทียบการปฏิบัติงานตามกระบวนการบริหารงานบุคคล ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดนราธิวาส จำแนกตามประสบการณ์ในการดำรงตำแหน่งผู้บริหารโรงเรียน และขนาดโรงเรียน
4. เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างทักษะด้านความคิดรวบยอดกับการปฏิบัติงานตามกระบวนการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ในจังหวัดนราธิวาส
5. เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานตามกระบวนการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ในจังหวัดนราธิวาส
6. เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างทักษะด้านเทคนิคกับการปฏิบัติงานตามกระบวนการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ในจังหวัดนราธิวาส

วิธีดำเนินการวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดนราธิวาส 343 คน การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างใช้สูตรยามาเน่ (Yamane') และนำกลุ่มตัวอย่างที่คำนวณได้มากำหนดสัดส่วนเป็นรายอำเภอ โดยแบ่งเป็นขนาดโรงเรียน คือ ขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ แล้วทำการสุ่มอย่างง่าย โดยจับฉลากชื่อโรงเรียนในแต่ละอำเภอ ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 185 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามโดยผู้วิจัยสร้างขึ้นเองจากการศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาเป็นกรอบแนวคิดในการสร้างแบบสอบถาม แบ่งเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 เกี่ยวกับสถานการณ์ของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ โดยถามเกี่ยวกับประสบการณ์ในการดำรงตำแหน่งผู้บริหาร และขนาดโรงเรียนที่ผู้บริหารปฏิบัติงาน ตอนที่ 2 เกี่ยวกับทักษะการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียน ตามแนวคิดของแคทซ์ จำแนกเป็น 3 ด้าน คือ ด้านความคิดรวบยอด ด้านมนุษยสัมพันธ์ และด้านความคิดรวบยอด มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามแบบของลิเคอร์ท (Likert) 5 ระดับ ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามกระบวนการบริหารงานบุคคล แบ่งเป็น 5 ขั้นตอน คือ การวางแผนกำลังคน การสรรหาและคัดเลือกบุคคล การพัฒนาบุคคล การบำรุงรักษาบุคลากร และการประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากร มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับตามแบบของลิเคอร์ท (Likert) 5 ระดับ

การสร้างเครื่องมือ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของข้อความตามตัวแปรที่ศึกษา และสร้างแบบสอบถาม แล้วนำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จเรียบร้อยแล้วเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบและแนะนำให้ปรับปรุงแก้ไข นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน พิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) และสิ่งที่ควรปรับปรุงแก้ไขให้ถูกต้องสมบูรณ์ยิ่งขึ้น แล้วนำผลการพิจารณาไปทำการวิเคราะห์หาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยใช้ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อรายการกับประเด็นหลักของการใช้ทักษะการบริหารและการปฏิบัติงานตามกระบวนการบริหารงานบุคคลในแต่ละขั้นตอนที่ศึกษาวิจัย ตามวิธีการของโรวินลีย์และแฮมเบลตัน นำแบบสอบที่ผ่านการวิเคราะห์หาความเที่ยงตรงแล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับผู้บริหารประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนราธิวาส จำนวน 30 คน ซึ่งไม่เป็นกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ นำผลการทดลองมาวิเคราะห์หาความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -

Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค สำหรับค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเกี่ยวกับทักษะการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา มีค่าเท่ากับ .97 และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามกระบวนการบริหารงานบุคคล ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา มีค่าเท่ากับ .974

การรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยขอหนังสือแนะนำตัวจากคณะศึกษาศาสตร์ถึงผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดนราธิวาสเพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูลในการทำวิจัย สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนราธิวาสมีหนังสือถึงหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอเพื่อขอความร่วมมือในการแจกและเก็บแบบสอบถามจากผู้บริหารโรงเรียนภายในอำเภอ และนำหนังสือจากสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนราธิวาสไปถึงสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ เพื่อส่งแบบสอบถามไปยังผู้บริหารโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง หลังจากส่งแบบสอบถามแล้ว 2 สัปดาห์ ผู้วิจัยไปรับแบบสอบถามคืนที่สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ หากยังไม่ได้รับแบบสอบถามคืน ผู้วิจัยจะไปรับแบบสอบถามด้วยตนเอง

การวิเคราะห์ข้อมูล สถิติที่ใช้ ได้แก่ หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t-test) การทดสอบเอฟ (F-test) แบบ One Way Analysis of Variance วิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

สรุปผลการวิจัย

1. ระดับทักษะการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ในจังหวัดนราธิวาส โดยรวมปรากฏว่าอยู่ในระดับมาก หากพิจารณาเป็นรายด้าน ทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านความคิดรวบยอด ด้านมนุษยสัมพันธ์ และด้านเทคนิค พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก

2. ระดับการปฏิบัติงานตามกระบวนการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดนราธิวาส โดยรวมปรากฏว่าอยู่ในระดับมาก หากพิจารณารายขั้นตอน คือ การวางแผนกำลังคน การสรรหาและคัดเลือกบุคลากร การพัฒนาบุคลากร การบำรุงรักษาบุคลากร และการประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากร พบว่า การสรรหาและคัดเลือกบุคลากรอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนขั้นตอนอื่นๆ ที่เหลือทั้งหมด อยู่ในระดับมาก

3. ผลการเปรียบเทียบทักษะการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ในจังหวัดนราธิวาส โดยรวมไม่แตกต่างกัน จำแนกตามตัวแปรประสบการณ์ในการดำรงตำแหน่งผู้บริหารโรงเรียนต่ำกว่า 5 ปี และตั้งแต่ 5 ปี ขึ้นไป ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

4. ผลการเปรียบเทียบทักษะการบริหาร ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ในจังหวัดนราธิวาส โดยรวมไม่แตกต่างกัน จำแนกตามตัวแปรขนาดโรงเรียน คือ ขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

5. ผลการเปรียบเทียบการปฏิบัติงานตามกระบวนการบริหารงานบุคคล ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดนราธิวาส โดยรวมไม่แตกต่างกัน จำแนกตามตัวแปรประสบการณ์ในการดำรงตำแหน่งผู้บริหารโรงเรียนต่ำกว่า 5 ปี และตั้งแต่ 5 ปี ขึ้นไป ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

6. ผลการเปรียบเทียบการปฏิบัติงานตามกระบวนการบริหารงานบุคคล ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดนราธิวาส โดยรวมไม่แตกต่างกัน จำแนกตามตัวแปรขนาดโรงเรียน คือ ขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

7. ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการบริหารทั้ง 3 ด้าน คือ ทักษะด้านความคิดรวบยอด ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ และทักษะด้านเทคนิค กับการปฏิบัติงานตามกระบวนการบริหารงานบุคคล ทั้ง 5 ขั้นตอน คือ การวางแผนกำลังคน การสรรหาและคัดเลือกบุคลากร การพัฒนาบุคลากร การบำรุงรักษาบุคลากร และการประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากร โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์ทางบวก ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

7.1 ทักษะด้านความคิดรวบยอด มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปฏิบัติงานตามกระบวนการบริหารงานบุคคล เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานตามกระบวนการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดนราธิวาส ในแต่ละขั้นตอนพบว่า ทักษะด้านความคิดรวบยอด มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปฏิบัติงานตามกระบวนการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดนราธิวาส ในขั้นตอนการสรรหาและคัดเลือกบุคลากร มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลางส่วนขั้นตอนอื่นๆ มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับค่อนข้างสูง

7.2 ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปฏิบัติงานตามกระบวนการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดนราธิวาส โดยมีความสัมพันธ์กัน เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานตามกระบวนการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดนราธิวาส ในแต่ละขั้นตอน พบว่า ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปฏิบัติงานตามกระบวนการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดนราธิวาส ในขั้นตอนการ

สรรหาและคัดเลือกบุคลากร การวางแผนกำลังคน มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนขั้นตอนอื่น ๆ มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับค่อนข้างสูง

7.3 ทักษะด้านเทคนิคมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปฏิบัติงานตามกระบวนการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ในจังหวัดนราธิวาส โดยมีความสัมพันธ์กัน เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานตามกระบวนการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดนราธิวาส ในแต่ละขั้นตอน พบว่า ทักษะด้านเทคนิคมีความสัมพันธ์ทางบวก การปฏิบัติงานตามกระบวนการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดนราธิวาสในขั้นตอนการสรรหาและคัดเลือกบุคลากรมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนขั้นตอนอื่น ๆ มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับค่อนข้างสูง

ข้อเสนอแนะ

1. จากผลการวิจัย พบว่า ทักษะการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดนราธิวาส โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ทักษะด้านเทคนิค ผู้บริหารต้องปรับปรุงเกี่ยวกับการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารของโรงเรียนอย่างต่อเนื่องและหลายรูปแบบ ผู้บริหารต้องค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมด้วยตนเองอย่างสม่ำเสมอให้ทันยุคสมัย และนำมาปฏิบัติเพื่อให้เกิดผลดีต่อโรงเรียนประถมศึกษาสืบต่อไป

2. จากผลการวิจัย พบว่า การปฏิบัติงานตามกระบวนการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดนราธิวาส โดยภาพรวมมีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายขั้นตอนคือ การวางแผนกำลังคน การสรรหาและคัดเลือกบุคลากร การพัฒนาบุคลากร การบำรุงรักษาบุคลากร และการประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากร พบว่า การสรรหาและคัดเลือกบุคลากรอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนขั้นตอนอื่นๆ ที่เหลือทั้งหมดอยู่ในระดับมาก ฉะนั้น ควรเปิดโอกาสให้ผู้บริหารโรงเรียนมีส่วนร่วมในการสรรหาและคัดเลือกมากกว่าเดิม ผู้บริหารจึงควรปรับปรุงตนเองและศึกษาแนวทางที่จะเพิ่มประสิทธิภาพ ในการปฏิบัติงานตามกระบวนการบริหารงานบุคคล โดยเฉพาะงานการสำรวจความต้องการ ด้านบุคลากรของโรงเรียน เพื่อวางแผนให้ได้บุคลากรตามที่โรงเรียนต้องการ การกำหนดการสรรหาและคัดเลือกบุคลากรได้ทันกับความต้องการของโรงเรียน การขออนุมัติใช้อัตราว่างเพื่อบรรจุและแต่งตั้งและการให้ผู้ร่วมงานมีส่วนร่วมในการสรรหาและคัดเลือกบุคลากร

3. จากผลการวิจัย พบว่า การเปรียบเทียบทักษะการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาโดยจำแนกตามประสบการณ์ในการดำรงตำแหน่งผู้บริหารโรงเรียน ในจังหวัดนราธิวาส พบว่า ไม่มีความแตกต่างกัน แต่หน่วยงานต้นสังกัดควรส่งเสริมและควรให้

ความรู้แก่ผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสบการณ์ต่ำกว่า 5 ปี มากขึ้น ในด้านเทคนิคและด้านความคิดรวบยอด

4. จากผลการวิจัย พบว่า การเปรียบเทียบทักษะการบริหาร ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา โดยจำแนกตามขนาดโรงเรียนในจังหวัดนราธิวาส พบว่า ไม่มีความแตกต่างกัน แต่ผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็กและขนาดกลางควรปรับปรุงและค้นคว้าความรู้เพิ่มขึ้น ในด้านความคิดรวบยอดและด้านเทคนิค เพื่อใช้เป็นกลยุทธ์ในการนิเทศภายในแก่บุคลากรให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น

5. จากผลการวิจัย พบว่า การเปรียบเทียบการปฏิบัติงานตามกระบวนการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดนราธิวาส จำแนกตามตัวแปรประสบการณ์ในการดำรงตำแหน่งผู้บริหารโรงเรียน พบว่า ไม่มีความแตกต่างกัน ฉะนั้นผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสบการณ์ต่ำกว่า 5 ปี และประสบการณ์ตั้งแต่ 5 ปี ขึ้นไป ควรจะปรับปรุงและพัฒนาตนเองในการปฏิบัติงานตามกระบวนการบริหารงานบุคคลในขั้นตอนการสรรหาและคัดเลือกบุคลากร

6. จากผลการวิจัย พบว่า การเปรียบเทียบการปฏิบัติงานตามกระบวนการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดนราธิวาส จำแนกตามขนาดโรงเรียน พบว่าไม่แตกต่างกัน แต่ผู้บริหารโรงเรียนขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก ควรปรับปรุงและพัฒนาการปฏิบัติงานตามกระบวนการบริหารงานบุคคล ในขั้นตอนการสรรหาและขั้นตอนการวางแผนกำลังคน

7. ผลการวิจัย พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการบริหารด้านความคิดรวบยอดกับการปฏิบัติงานตามกระบวนการบริหารงานบุคคล โดยรวมพบว่ามีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ฉะนั้นผู้บริหารควรเอาใจใส่ให้มากคือ ทักษะการบริหารด้านความคิดรวบยอดกับการสรรหาและคัดเลือกบุคลากร เนื่องจากมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง

8. ผลการวิจัย พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการบริหารด้านมนุษยสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานตามกระบวนการบริหารงานบุคคล มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ฉะนั้นผู้บริหารควรเอาใจใส่ให้มาก คือ ทักษะการบริหารด้านมนุษยสัมพันธ์กับการวางแผนกำลังคน และการสรรหาและคัดเลือกบุคลากร เนื่องจากอยู่ในระดับปานกลางเท่านั้น

9. จากผลการวิจัย พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการบริหารด้านเทคนิคกับการปฏิบัติงานตามกระบวนการบริหารงานบุคคล มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญที่

ระดับ .01 ฉะนั้นผู้บริหารควรจะปรับปรุงและเอาใจใส่ให้มาก คือ ทักษะการบริหารด้านเทคนิคกับการสรรหาและคัดเลือกบุคลากร เนื่องจากอยู่ในระดับปานกลางเท่านั้น

ชื่อเรื่อง รูปแบบการกำกับ ดูแล การปฏิบัติตามจรรยาบรรณของวิชาชีพครู

ผู้วิจัย สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา

ปีที่งานวิจัยเสร็จ พ.ศ.2544

ลักษณะของงานวิจัย งานวิจัยของหน่วยงาน สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา กระทรวงศึกษาธิการ

วัตถุประสงค์

เพื่อกำหนดรูปแบบการกำกับ ดูแล การปฏิบัติตามจรรยาบรรณของวิชาชีพครู
วิธีดำเนินการวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพต่างๆ รวมทั้งแนวทางการพัฒนาวิสัย จรรยาบรรณ และจริยธรรมของข้าราชการครูและข้าราชการพลเรือนเป็นสำคัญ เช่น พระราชบัญญัติวิชาชีพเวชกรรม พระราชบัญญัติวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ พระราชบัญญัติทนายความ พระราชบัญญัติวิศวกร พระราชบัญญัติสถาปนิก แบบแผนพฤติกรรมตามจรรยาบรรณครู พ.ศ.2539 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ร่างสาระบัญญัติเพื่อการแก้ไขปรับปรุงพระราชบัญญัติครู พุทธศักราช 2488 แนวทางการพัฒนาวิสัยและจริยธรรมของข้าราชการครูและข้าราชการพลเรือน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบการวิเคราะห์ความสอดคล้องของเอกสารเกี่ยวกับการกำกับ ดูแลการปฏิบัติตามจรรยาบรรณวิชาชีพต่างๆ โดยการวิเคราะห์คำสำคัญ (Key Word) ของรูปแบบ

การรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยสำรวจและคัดเลือกเอกสารที่เกี่ยวข้องให้สอดคล้องกับการดำเนินงานองค์กรวิชาชีพครูตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 กำหนดกรอบแนวคิด ศึกษา/วิเคราะห์สาระสำคัญและรายละเอียดในเอกสารที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการกำกับ ดูแล การปฏิบัติตามจรรยาบรรณของวิชาชีพต่างๆ

การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธีวิเคราะห์เนื้อหา เรียบเรียง และ นำเสนอข้อมูลในลักษณะการพรรณนาเชิงวิเคราะห์

สรุปผลการวิจัย

1. แนวคิดในการกำหนดรูปแบบการกำกับ ดูแล การปฏิบัติตามจรรยาบรรณของวิชาชีพ ดังนี้

แนวคิดที่ 1 การเสริมสร้างและพัฒนาจรรยาบรรณครู ควรเริ่มตั้งแต่การผลิต การสรรหาบุคคลมาเป็นครู

แนวคิดที่ 2 การสร้างเสริมและพัฒนาจรรยาบรรณครู ควรส่งเสริมและพัฒนาอย่างต่อเนื่องเป็นระบบตลอดชีวิตการทำงานของครู

แนวคิดที่ 3 การเสริมสร้างและพัฒนาจรรยาบรรณครู ควรเน้นมาตรการในการส่งเสริมให้ครูมีจรรยาบรรณและวินัยในตนเองและการป้องกันเป็นสำคัญมากกว่า มาตรการในการลงโทษ

แนวคิดที่ 4 จรรยาบรรณครูเป็นผลที่เกิดจากภาวะผู้นำของผู้บังคับบัญชา ผู้บังคับบัญชาเป็นตัวอย่างที่ดีของครู และช่วยในการกำกับ ติดตาม เร่งรัด การปฏิบัติตามจรรยาบรรณครู

แนวคิดที่ 5 การเสริมสร้างและพัฒนาจรรยาบรรณครู เป็นการพัฒนาด้านจิตใจไม่สามารถบังคับได้ การให้สังคมรับรู้และสังคมยอมรับ จะทำให้สังคมเป็นผู้กำกับดูแล และติดตามให้ครูมีจรรยาบรรณ

แนวคิดที่ 6 การกำกับ ดูแล และการติดตามจรรยาบรรณครูควรใช้การลงโทษเป็นมาตรการสุดท้าย และควรแต่งตั้งคณะกรรมการจรรยาบรรณครูทำหน้าที่กำกับดูแล และติดตามจรรยาบรรณ

2. รูปแบบการกำกับ ดูแล การปฏิบัติตามจรรยาบรรณของวิชาชีพครู

2.1 การกำกับ ดูแล การปฏิบัติตามจรรยาบรรณก่อนเป็นครู

1) การผลิตครู เสริมสร้างจรรยาบรรณให้กับผู้ที่เรียนวิชาชีพครู 3 ด้าน โดยให้ความรู้ความเข้าใจ สร้างความรู้สึกหรือเจตคติ และการแสดงพฤติกรรมหรือการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม

2) การสรรหาครู กำหนดเรื่องจรรยาบรรณครูไว้ในหลักสูตร การสอบแข่งขัน การสอบคัดเลือก และการคัดเลือกครูใหม่

3) การปฐมนิเทศครูใหม่ มีการเสริมสร้างจรรยาบรรณทั้ง 3 ด้าน และจัดให้มีการปฏิญาณตนก่อนเข้าเป็นครู

4) การประเมินผลการทดลองปฏิบัติราชการ หรือทดลองงาน มีการประเมินจรรยาบรรณครูด้วย

5) การออกใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู มีการประเมินจรรยาบรรณครูด้วย

2.2 การกำกับ ดูแล การปฏิบัติตามจรรยาบรรณระหว่างเป็นครู ควรเน้นที่การเสริมสร้างและพัฒนาจรรยาบรรณครูมากกว่าการลงโทษ

2.2.1 การเสริมสร้างและพัฒนา

1) มีการเสริมสร้างและพัฒนาจรรยาบรรณครูอย่างต่อเนื่อง และเป็นระบบตลอดชีวิตการทำงานครู

2) เสริมสร้างและพัฒนาจรรยาบรรณครูให้ครบ 3 ด้าน คือ การให้ความรู้ความเข้าใจ สร้างความรู้สึกหรือเจตคติ และการแสดงพฤติกรรมหรือการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม

3) เน้นการสร้างศรัทธาให้เกิดขึ้นในตัวครู

4) ใช้หลักในการสร้างการจูงใจเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรม

5) ใช้กระบวนการเสริมสร้างค่านิยม (Value Clarification)

6) ใช้กระบวนการปรับพฤติกรรม (Behavior Modification)

7) ใช้กระบวนการเรียนรู้ทางสังคม (Social Learning)

8) ยกย่องและเชิดชูเกียรติครูครูเพื่อเป็นการสร้างพฤติกรรมแบบอย่าง (Modeling) โดยการเลือกครูดีเด่น ให้เกียรติบัตรและรางวัล

9) ใช้ภาวะผู้นำของบังคับบัญชาเป็นการจูงใจให้ประพฤติปฏิบัติตามจรรยาบรรณ

10) จัดทำชุดพัฒนาจรรยาบรรณครูใช้ฝึกอบรม

11) จัดทำคู่มือให้ครูได้ใช้เป็นแนวทางในการประพฤติปฏิบัติ

12) จัดทำสื่อหลากหลายรูปแบบ เพื่อใช้ในการรณรงค์ประชาสัมพันธ์เพื่อจูงใจ และสร้างศรัทธาให้เกิดขึ้นกับครู

13) ส่งเสริมและสนับสนุนให้หน่วยงานและองค์กรต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน ช่วยเสริมสร้างและพัฒนาจรรยาบรรณครู

14) ส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูรวมกลุ่มกันตั้งชมรมหรือสมาคมเพื่อทำกิจกรรม กลุ่มเสริมสร้างและพัฒนาจรรยาบรรณ

15) ให้ผู้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงาน นักเรียน ผู้ปกครอง และสังคม มีส่วนร่วมในกิจกรรมเสริมสร้างและพัฒนาจรรยาบรรณครูและยกย่องเชิดชูเกียรติครู

16) รณรงค์ทุกรูปแบบ เพื่อสร้างความรู้สึที่ดีให้สังคมยอมรับว่า วิชาชีพครูเป็นอาชีพที่มีเกียรติ และครูเป็นบุคคลสำคัญเป็นปูชนียบุคคลที่สมควรให้การยกย่องนับถือ

17) สอดแทรกเรื่องจรรยาบรรณครู ไว้ในหลักสูตรอบรมทุกหลักสูตร และจัดให้มีการประชุมอบรมเป็นประจำ

18) จัดตั้งกองทุนพัฒนาจรรยาบรรณครู

19) ครูสภาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จัดให้มีการพัฒนาจรรยาบรรณครูโดยจัดให้มีแผนระยะยาวและแผนงานประจำปี

20) ครูสภาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดให้มีงบประมาณสนับสนุน ในการพัฒนาจรรยาบรรณครูทั้งภาครัฐและเอกชน

2.2.2 การควบคุม

1) แต่งตั้งคณะกรรมการจรรยาบรรณครูมีอำนาจหน้าที่ และการลงโทษ ดังนี้

- ออกข้อบังคับและระเบียบให้ปฏิบัติ
- แต่งตั้งอนุกรรมการเฉพาะกิจเพื่อทำหน้าที่เฉพาะกิจที่จำเป็นและเกี่ยวข้อง เช่น ทำหน้าที่แสวงหาข้อเท็จจริงในเรื่องที่ได้รับการร้องเรียน เสนอต่อคณะกรรมการจรรยาบรรณครู

- ตรวจสอบ กำกับ ดูแล และติดตามจรรยาบรรณครู
- วินิจฉัยชี้ขาดการปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณครู

2) มอบหมายหรือขอความร่วมมือผู้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงาน ตรวจสอบ ติดตาม สอดส่องการปฏิบัติตามจรรยาบรรณ

3) ใช้วิธีการควบคุมจากภายนอก โดยให้บุคคลในวิชาชีพเดียวกัน ควบคุม กันเอง ตั้งหน่วยเฉพาะกิจและประชาชน ตรวจสอบสอดส่อง ดูแล ส่งคำติชม ร้องเรียนหรือกล่าวหา

4) ควรกำหนดให้มีหน่วยงานสำหรับรับเรื่องราวร้องทุกข์เกี่ยวกับจรรยาบรรณครู

5) ควรกำหนดให้หน่วยงานพิเศษทำหน้าที่เฉพาะ

6) กำหนดบทลงโทษของผู้ที่ประพฤติผิดจรรยาบรรณให้ชัดเจน เป็นรูปธรรม โดยเปิดเผยและไม่เลือกปฏิบัติ

2.2.3 ชั้นการลงโทษ ชั้นลงโทษอาจกำหนดเช่นเดียวกับวิชาชีพต่าง ๆ

ดังนี้

1) สำหรับกรณีที่ไม่มีความผิดตามข้อกล่าวหา ก็ให้พิจารณา ยกข้อกล่าวหาหรือกล่าวโทษ

2) สำหรับกรณีที่มีความผิดตามข้อกล่าวหา ก็อาจพิจารณาลงโทษตามลำดับดังนี้ คือ ว่ากล่าวตักเตือน พักใช้ใบอนุญาตประกอบวิชาชีพมีกำหนดเวลาตามที่เห็นควร และเพิกถอนใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ

3) ในกรณีที่เป็นข้าราชการครูและอุทกโทษตามข้อ 1) และ 2) ก็ควรแจ้งให้ผู้บังคับบัญชาพิจารณาลงโทษทางวินัยด้วย

สำหรับกระบวนการตรวจสอบ สอบสวน และการพิจารณาโทษจะต้องดำเนินการด้วยความโปร่งใส ชัดเจนและมีมาตรฐาน

2.3 การกำกับ ดูแล การปฏิบัติตามจรรยาบรรณเมื่อพ้นจากการเป็นครู

ควรจัดกิจกรรมยกย่องเชิดชูเกียรติครูที่ปฏิบัติตามจรรยาบรรณเมื่อพ้นจากสภาพความเป็นครู รวมทั้งจัดสวัสดิการให้สมกับฐานะความเป็นครูและบุชฌนียบุคคลที่ควรเคารพยกย่อง เช่น ให้เข็มเชิดชูเกียรติ ให้เกียรติบัตร หรือโล่เชิดชูเกียรติ ให้เงินทุนเลี้ยงชีพ ประชาสัมพันธ์เชิดชูเกียรติทางสื่อมวลชน ทั้งนี้จะเป็นต้นแบบหรือตัวอย่างกับผู้ที่ยังเป็นครู

ข้อเสนอแนะ

ครูสภาในฐานะที่เป็นองค์กรครูที่มีบทบาทในการส่งเสริม ควบคุม กำกับ ดูแลเกี่ยวกับจรรยาบรรณครู จะต้องเป็นผู้ประสานงานกับหน่วยงานองค์กรต่างๆ ในการส่งเสริมและพัฒนาจรรยาบรรณครู ดังนี้

1. ประสานงานกับสถาบันการศึกษาที่ผลิตครู ให้บรรจุเรื่องจรรยาบรรณครูไว้ในหลักสูตรการเรียนการสอนทุกระดับการศึกษา และควรกำหนดให้มีการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างจรรยาบรรณให้ครบทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านการให้มีความรู้ความเข้าใจ ด้านการสร้างความรู้สึกและด้านการแสดงพฤติกรรมโดยปกติแล้วสถาบันผลิตครู เช่น สถาบันราชภัฏจะมีรายวิชา ความเป็นครู กำหนดไว้ในหลักสูตรอยู่แล้ว แต่ส่วนมากจะจัดให้มีกิจกรรมการเรียนการสอนเกี่ยวกับจรรยาบรรณครูเฉพาะด้านการให้มีความรู้ความเข้าใจเท่านั้น

2. ประสานงานกับสถาบันการศึกษา และหน่วยงานที่ทำหน้าที่ในการสรรหาครู และปฐมนิเทศครูใหม่ ให้กำหนดเรื่องจรรยาบรรณครูไว้ในหลักสูตรการสอบแข่งขัน การสอบ คัดเลือกครู และการปฐมนิเทศครูใหม่ สำหรับการปฐมนิเทศครูอาจจัดกิจกรรมได้ทั้งด้านการให้มีความรู้ความเข้าใจ และสร้างความรู้สึก เช่นเดียวกับวิชาชีพต่างๆ เช่น ทนายความ ผู้พิพากษา เป็นต้น

3. ประสานงานกับหน่วยงานที่ออกใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู ให้กำหนด มาตรการเกี่ยวกับจรรยาบรรณครูเป็นเงื่อนไขไว้ด้วย เช่น ผู้ที่จะได้รับใบอนุญาตประกอบ วิชาชีพครูจะต้องผ่านการอบรมหรือผ่านการประเมิน เรื่องจรรยาบรรณครู

4. ประสานงานกับองค์กรกลางการบริหารงานบุคคลของข้าราชการครู และหน่วย งานที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติวิชาชีพครูในวงจรรายอย่างเป็นระบบตลอดชีวิตการทำงานของครู ให้สอดคล้องเป็นระบบเดียวกันในองค์ประกอบที่สำคัญ ได้แก่ การประเมินคุณภาพครู การออกและเพิกถอนใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู การให้ค่าตอบแทนและยกย่องเชิดชู เกียรติครู รวมทั้งการพัฒนาครู

5. รมรงค์และส่งเสริมให้ครูมีจรรยาบรรณและวินัยในตนเองและการป้องกันเป็น สำคัญ

6. เผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ให้ผู้ปกครอง หน่วยงานภาคเอกชน ชุมชน และ สังคมได้ทราบและมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับจรรยาบรรณครูเพื่อประโยชน์ในการตรวจ สอบ กำกับ ดูแล ติดตาม และสอดส่องการปฏิบัติตนของครูให้อยู่ในกรอบจรรยาบรรณ

7. ประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องผลักดันให้เป็นนโยบายในการพิจารณาความดี ความชอบเป็นกรณีพิเศษให้แก่ข้าราชการครูที่ประพฤติดีตามกรอบของจรรยาบรรณ

8. กำหนดบทลงโทษที่ผู้ประพฤติผิดจรรยาบรรณให้ชัดเจนเป็นรูปธรรม โดย เปิดเผยและไม่เลือกปฏิบัติ รวมทั้งการผลักดันให้มีการลงโทษอย่างเด็ดขาดในการเพิก ถอนใบอนุญาตประกอบวิชาชีพสำหรับข้าราชการครูที่ประพฤติผิดจรรยาบรรณ

9. พิจารณาบทบาทระเบียบคุรุสภาว่าด้วยจรรยาบรรณครู พ.ศ.2539 ให้สอดคล้องกับบทบาทของครูและเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับการประเมินคุณภาพของครู และสถานศึกษาจากหน่วยงานภายในและภายนอก ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542

10. จัดงบประมาณสนับสนุนในการพัฒนาจรรยาบรรณครู หรือจัดให้มีกองทุน พัฒนาจรรยาบรรณครู

11. จัดให้มีแผนงานระยะยาวและแผนงานประจำปีในการพัฒนาจรรยาบรรณครู

12. ควรจัดให้มีกิจกรรมยกย่องเชิดชูเกียรติครู เมื่อพ้นจากการเป็นครู เช่น ให้ เข้มเชิดชูเกียรติ ให้เงินทุนเลี้ยงชีพ เป็นต้น

ข้อเสนอแนะสำหรับทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรทำการศึกษาโดยใช้แบบสอบถาม หรือสัมภาษณ์หรือสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) กับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้รู้ ผู้ทรงคุณวุฒิ หรือครูดีเด่นเพิ่มเติม

ชื่อเรื่อง แรงจูงใจในการทำงานที่ส่งผลต่อความผูกพันของครูโรงเรียนประถมศึกษา
ศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนนทบุรี

ผู้วิจัย ชัตติยา ต้วงสำราญ

ปีที่งานวิจัยเสร็จ พ.ศ.2543

ลักษณะของงานวิจัย วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาการบริหารการ
ศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร พระราชวังสนามจันทร์

วัตถุประสงค์

1. เพื่อทราบระดับของแรงจูงใจในการทำงานของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนนทบุรี
2. เพื่อทราบระดับความผูกพันของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนนทบุรี
3. เพื่อทราบแรงจูงใจในการทำงานที่ส่งผลต่อความผูกพันของครู โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนนทบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (descriptive research)

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ข้าราชการครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนนทบุรี ปีการศึกษา 2542 จำนวน 2,700 คน ใน 145 โรงเรียน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างด้วยตารางสำเร็จรูปของเครชชีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan) ได้ตัวอย่างจำนวน 337 คน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (multi state random sampling) ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้ 1) จัดโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนนทบุรี จำนวน 145 โรงเรียนในทุกอำเภอแต่ละอำเภอแบ่งเป็นสามขนาด ตามเกณฑ์การดำเนินงานการบริหารงานบุคคลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ทั้งนี้เพื่อให้ตัวอย่างได้กระจายอยู่ในโรงเรียนทุกขนาด คือ โรงเรียนขนาดใหญ่ (นักเรียน 301 คนขึ้นไป) ขนาดกลาง (นักเรียน 121-300 คน) และขนาดเล็ก (นักเรียน 1-120 คน) ได้โรงเรียนขนาดใหญ่ 51 โรงเรียน ขนาดกลาง 56 โรงเรียน และขนาดเล็ก 38 โรงเรียน 2) สุ่มโรงเรียนแต่ละขนาดมาร้อยละ 25 ด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (simple random sampling) แยกเป็นรายอำเภอได้ 37 โรงเรียน เป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ 13 โรงเรียน ขนาดกลาง 14 โรงเรียน และขนาดเล็ก 10 โรงเรียน 3) จากโรงเรียนที่สุ่มได้ จะได้ตัวอย่างผู้ให้ข้อมูลดังนี้ ผู้บริหารโรงเรียนๆ ละ 1 คน รวม 37 คน ครูในโรงเรียนที่สุ่มได้ใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (simple random sampling) โดยกำหนดสัดส่วนครูในแต่ละขนาดโรงเรียน คือ โรงเรียนขนาดเล็ก กลาง

และใหญ่ เป็น 6:8:10 ตามลำดับ ได้ครู 302 คน รวมจำนวนผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ 339 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม มีลักษณะของแบบสอบถาม แบ่งเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 เกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบ มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (check list) ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับแรงจูงใจในการทำงานตามแนวคิดของ เฮอริชเบอร์ก (Herzberg) และแนวคิดของเบนท์เลย์และเรมเพล (Bentley and Rempel) โดยผู้วิจัยพัฒนามาจากแบบสอบถามของ อุทัย ปัญญาโกณ

การรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยทำหนังสือถึงคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร เพื่อออกหนังสือขอความร่วมมือจากผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดนนทบุรี และหัวหน้าการการประถมศึกษาอำเภอทุกอำเภอ ในการขอความร่วมมือจากโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทราบ ผู้วิจัยดำเนินการส่งแบบสอบถามด้วยตนเอง และเดินทางไปเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองจากโรงเรียนที่มีครูเป็นกลุ่มตัวอย่าง

การวิเคราะห์ข้อมูล สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่ามัชฌิมเลขคณิต ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (stepwise multiple regression analysis)

สรุปผลการวิจัย

1. ระดับแรงจูงใจในการทำงานของครูโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนนทบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อแยกพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากจำนวน 5 ด้าน คือ ฐานะและความมั่นคงของอาชีพ ลักษณะของงาน ความสำเร็จของงาน ความสัมพันธ์กับผู้ร่วมงาน และปริมาณงานและความรับผิดชอบ ส่วนกลุ่มที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางมีจำนวน 6 ด้าน ได้แก่ ความก้าวหน้าในงาน สภาพการทำงาน การมีส่วนร่วมของชุมชน นโยบายการบริหารและการนิเทศ การได้รับการยอมรับนับถือ และเงินเดือนและค่าจ้าง เมื่อแยกพิจารณาตามขนาดโรงเรียนพบว่า โรงเรียนขนาดเล็กมีระดับแรงจูงใจโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อแยกพิจารณาเป็นรายด้านปรากฏว่า แรงจูงใจในการทำงานที่อยู่ในระดับมาก ได้แก่ ฐานะและความมั่นคงของอาชีพ ลักษณะของงาน ความสำเร็จของงาน ความสัมพันธ์กับผู้ร่วมงาน ปริมาณงานและความรับผิดชอบ สภาพการทำงาน และ โอกาสและความก้าวหน้าในงาน แรงจูงใจที่มีค่าอยู่ในระดับปานกลางได้แก่ นโยบายการบริหารและการนิเทศ เงินเดือนและค่าจ้าง การมีส่วนร่วมของชุมชน และการได้รับการยอมรับนับถือ โรงเรียนขนาดกลางพบว่า โดยภาพรวมแรงจูงใจในการทำงานอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อแยกพิจารณาเป็นรายด้านปรากฏว่า แรงจูงใจในการทำงานที่มีค่าอยู่ในระดับมากจำนวน

5 ด้าน คือ ฐานะและความมั่นคงของอาชีพ ความสำเร็จของงาน ลักษณะของงาน ความสัมพันธ์กับผู้ร่วมงาน ปริมาณงานและความรับผิดชอบ ด้านแรงจูงใจในการทำงาน ที่มีค่าระดับปานกลาง ได้แก่ โอกาสและความก้าวหน้าในงาน นโยบายบริหารและการนิเทศ สภาพการทำงาน การมีส่วนร่วมของชุมชน การได้รับการยอมรับนับถือ เงินเดือนและค่าจ้าง สำหรับโรงเรียนขนาดใหญ่มีแรงจูงใจในการทำงานโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อแยกพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า แรงจูงใจในการทำงานที่อยู่ในระดับมากจำนวน 5 ด้าน ได้แก่ ฐานะและความมั่นคงของอาชีพ ลักษณะของงาน ความสำเร็จของงาน ความสัมพันธ์กับผู้ร่วมงาน ปริมาณงานและความรับผิดชอบ ส่วนแรงจูงใจในการทำงานที่อยู่ในระดับปานกลางจำนวน 6 ด้าน ได้แก่ โอกาสและความก้าวหน้าในงาน การมีส่วนร่วมของชุมชน สภาพการทำงาน นโยบายการบริหารและการนิเทศ การได้รับการยอมรับนับถือ และเงินเดือนและค่าจ้าง

2. ระดับความผูกพันของครูที่มีต่อโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนนทบุรีโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อแยกพิจารณาเป็นรายด้านและตามขนาดโรงเรียน พบว่า ทุกขนาดโรงเรียนความผูกพันของครูที่มีต่อโรงเรียนและต่องานอยู่ในระดับมากทุกด้าน

3. แรงจูงใจในการทำงานที่ส่งผลต่อความผูกพันของครูโดยภาพรวม (Y_{tot}) ประกอบด้วย แรงจูงใจในการทำงานด้านสภาพการทำงาน (X_9) ด้านความสำเร็จของงาน (X_1) และด้านฐานะและความมั่นคงของอาชีพ (X_8) เมื่อแยกพิจารณาแรงจูงใจในการทำงานที่ส่งผลต่อความผูกพันของครูในแต่ละด้าน พบว่า แรงจูงใจในการทำงานที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์การของครู (Y_1) ได้แก่ สภาพการทำงาน (X_9) กับปริมาณงานและความรับผิดชอบ (X_4) ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์การของครู (Y_1) ส่วนแรงจูงใจในการทำงานที่ส่งผลต่อความผูกพันต่องานของครู (Y_2) ได้แก่ ความสำเร็จของงาน (X_1) ฐานะและความมั่นคงของอาชีพ (X_8) การได้รับการยอมรับนับถือ (X_2) โดยที่แรงจูงใจในการทำงานด้านการได้รับการยอมรับนับถือ (X_2) มีความสัมพันธ์เชิงผกผันกับความผูกพันของครู

ข้อเสนอแนะ

1. ผลจากการวิจัยที่พบว่า ระดับแรงจูงใจในการทำงานของครูโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนนทบุรีโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งการที่แรงจูงใจอยู่ในระดับมากนั้น เป็นผลดีทั้งต่อองค์การ ต่อผู้บริหารและต่อบุคลากร ดังนั้นผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้องจึงต้องพยายามสร้างเสริมแรงจูงใจให้เกิดขึ้นต่อครูมากที่สุด โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องให้ความสำคัญกับการเสริมสร้างแรงจูงใจโดยการจัดหลักสูตร

เกี่ยวกับเรื่องดังกล่าว ในการอบรม ประชุม สัมมนาผู้บริหาร เพื่อให้ผู้บริหารเล็งเห็นความสำคัญของการสร้างแรงจูงใจในการทำงานของครู และมีความรู้เกี่ยวกับวิธีการเสริมสร้างแรงจูงใจในการทำงานแก่ครูให้มากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะแรงจูงใจในการทำงานจำนวน 5 ด้านที่มีค่าระดับปานกลาง ได้แก่ โอกาสและความก้าวหน้าในงาน สภาพการทำงาน การมีส่วนร่วมของชุมชน นโยบายการบริหารและการนิเทศ การได้รับการยอมรับนับถือ และเงินเดือนและค่าจ้าง ซึ่งสามารถสร้างเสริมได้โดยการเพิ่มโอกาสและความก้าวหน้าในงานของครู ทั้งการได้รับการเลื่อนขั้นเลื่อนตำแหน่งให้สูงขึ้นตามขั้นตอน และกฎเกณฑ์โอกาสที่จะได้รับการแต่งตั้งเลื่อนตำแหน่งต้องเปิดกว้างอย่างยุติธรรม รวมทั้งการได้รับการฝึกอบรมและศึกษาต่อเพื่อเพิ่มทักษะวิชาชีพด้วย ส่วนในด้านสภาพการทำงานจะต้องมีการจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพและทางสังคมให้อำนวยความสะดวกต่อการปฏิบัติงาน ด้วยการจัดบริเวณอาคารสถานที่ให้ดึงดูดใจ จัดอุปกรณ์วัสดุในการทำงานให้เหมาะสมและเพียงพอ รวมทั้งสร้างบรรยากาศในการทำงานร่วมกันให้เกิดขึ้น สำหรับการมีส่วนร่วมของชุมชนจะต้องคำนึงถึงความสนใจ ความคาดหวังของสังคมที่มีต่อตัวครูและโรงเรียน รวมทั้งให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาตามขอบเขตที่กฎหมายกำหนด นอกจากนี้ควรส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนด้วย การทำกิจกรรมร่วมกันในวันสำคัญต่าง ๆ ให้บริการด้านอาคารสถานที่แก่ชุมชน จัดกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ของนักเรียน หรือกิจกรรมพัฒนาชุมชนจะช่วยให้ความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนกับโรงเรียนดำเนินไปในทางที่ดี ในด้านนโยบายการบริหารและการนิเทศจะต้องเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย มีการกระจายและมอบหมายงานอย่างเหมาะสม รวมทั้งการช่วยเหลือแนะนำ ติดตาม ตรวจสอบ ส่งเสริมศักยภาพของบุคลากร และมีความยุติธรรมในการบริหาร ในด้านการได้รับการยอมรับนับถือ ผู้บริหารจะต้องให้การยอมรับนับถือครูอย่างจริงจัง ส่งเสริมให้ทุกคนรู้จักเคารพนับถือซึ่งกันและกัน ผู้บริหารจะต้องรู้จักยกย่อง ชมเชย และให้รางวัล รวมทั้งรู้จักยอมรับฟังความคิดเห็นของครู นอกจากนี้การเพิ่มเงินเดือนให้ครูในระดับที่เหมาะสมก็จะทำให้ครูมีขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงาน และเป็นการจูงใจให้คนเก่งคนดี มารับราชการครูเพิ่มมากขึ้น

2. ผลจากการวิจัยที่พบว่า ระดับความผูกพันของครูโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนนทบุรี ทั้งโดยภาพรวมและแยกพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับมากนั้นเป็นผลดีต่อองค์การอย่างยิ่ง ดังนั้น ผู้บริหารโรงเรียนและผู้ที่เกี่ยวข้องจะต้องหาแนวทางในการเพิ่มระดับความผูกพันของครูให้มากยิ่งขึ้น ขยับไป ทั้งความผูกพันต่อองค์การและความผูกพันต่องาน โดยคำนึงถึงแรงจูงใจในการทำงานที่ส่งผลต่อความ

ผูกพันของครู ซึ่งจากผลการวิจัยพบว่า แรงจูงใจในการทำงานที่ส่งผลต่อความผูกพันของครูนั้น มี 5 ตัวแปรคือ

2.1 แรงจูงใจในการทำงานด้านความสำเร็จของงาน ส่งผลต่อความผูกพันของครูโดยภาพรวมและส่งผลต่อความผูกพันต่องานของครู ดังนั้นเพื่อสร้างเสริมให้ครูมีความผูกพันมากยิ่งขึ้น หน่วยงานแต่ละระดับที่มีส่วนเกี่ยวข้องควรปฏิบัติดังนี้

2.1.1 หน่วยงานต้นสังกัดจะต้องส่งเสริมให้ครูได้มีโอกาสพัฒนาตนเอง ด้วยการส่งเสริมให้มีการจัดการอบรม ประชุมสัมมนา เพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานของครู สำรวจความต้องการในการพัฒนาของครู รวมทั้งการพัฒนาตนเองเกี่ยวกับการทำผลงานทางวิชาการ รวมทั้งประกาศเกียรติคุณครูผู้มีผลงานดีเด่นเป็นที่ยอมรับในโอกาสสำคัญต่างๆ ซึ่งจะทำให้ครูมีแนวทางในการทำงานให้ประสบความสำเร็จ มีกำลังใจที่จะปฏิบัติงานให้ดียิ่งๆ ขึ้นไป

2.1.2 ผู้บริหารจะต้องให้คำแนะนำหรือตั้งเป้าหมายในการทำงานร่วมกับครู ส่งเสริมและอำนวยความสะดวกในการทำงานในทุก ๆ ด้าน เพื่อลดอุปสรรคในการปฏิบัติงานและเมื่อเกิดปัญหาขึ้น ถ้าครูไม่สามารถแก้ปัญหาได้ ผู้บริหารจะต้องให้ความช่วยเหลือแนะนำจนปัญหาดังกล่าวลุล่วงไป และเมื่อครูทำงานได้สำเร็จตามเป้าหมาย ผู้บริหารจะต้องรู้จักยกย่องชมเชย จะทำให้ครูมีกำลังใจในการทำงานมากขึ้น

2.2 แรงจูงใจในการทำงานด้านฐานะและความมั่นคงของอาชีพ ส่งผลต่อความผูกพันของครูโดยภาพรวม และส่งผลต่อความผูกพันต่องานของครู หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรหาแนวทางในการเพิ่มความผูกพันโดย

2.2.1 หน่วยงานต้นสังกัดที่มีหน้าที่ในการวางแผนหรือกำหนดนโยบาย จะต้องสร้างความชัดเจนในการประเมินผลการปฏิบัติงาน ชี้แจงทำความเข้าใจให้ครูเกิดความเชื่อมั่นว่าจะได้รับความช่วยเหลือในการปฏิบัติงาน รวมทั้งพยายามผลักดันให้วิชาชีพครูเป็นวิชาชีพชั้นสูง ให้สังคมยอมรับ เพื่อให้อาชีพครูเป็นอาชีพที่มีเกียรติและศักดิ์ศรีทัดเทียมหรือยิ่งกว่าวิชาชีพชั้นสูงอื่นๆ พยายามจัดการประชาสัมพันธ์ให้สังคมได้รับรู้ถึงเกียรติคุณดีเด่นของครู เพื่อให้เกิดการยอมรับและเห็นความสำคัญของวิชาชีพครู

2.2.2 ผู้บริหารโรงเรียนซึ่งเป็นผู้ที่ดูแลการปฏิบัติงานของครู และใกล้ชิดกับครูมากที่สุด จะต้องพยายามอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงานของครู ให้กำลังใจอยู่เสมอ ส่งเสริมให้ครูได้เข้ารับการอบรมเพื่อพัฒนาตนเอง สร้างความตระหนักเกี่ยวกับวิชาชีพครูอยู่เสมอ พยายามให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมของโรงเรียนและเป็นผู้นำครูในการช่วยเหลือชุมชน และการพัฒนาท้องถิ่น เพื่อให้ชุมชนเห็น

ความสำคัญของครู ยอมรับในวิชาชีพครู ซึ่งจะทำให้ครูเกิดความภาคภูมิใจในฐานะของตนเองและรู้สึกมั่นคงกับอาชีพครู

2.3 แรงจูงใจในการทำงานด้านสภาพการทำงาน ส่งผลต่อความผูกพันของครูโดยภาพรวม และส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของครู ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องจัดสภาพการทำงานให้เอื้ออำนวยต่อการปฏิบัติงานของครูดังนี้

2.3.1 หน่วยงานต้นสังกัด ซึ่งมีหน้าที่ในการให้นโยบาย และจัดสรรงบประมาณ จะต้องพยายามจัดสรรงบประมาณเพื่อพัฒนาด้านอาคารสถานที่ของโรงเรียนให้เพียงพอ รวมทั้งจัดสรรวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นต่อการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้ครูสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งมอบนโยบายให้โรงเรียนตระหนักถึงความสำคัญของการจัดบริเวณให้เกิดความร่มรื่นสวยงามเป็นระเบียบ โดยอาจจัดโครงการประกวดเพื่อให้โรงเรียนตื่นตัวและเห็นความสำคัญของการจัดสภาพแวดล้อมในการทำงานให้เหมาะสมกับการทำงาน

2.3.2 ผู้บริหารโรงเรียน จะต้องเป็นผู้นำในการจัดสภาพแวดล้อมทั้งทางกายภาพและทางสังคมให้เอื้ออำนวยต่อการปฏิบัติงาน การจัดบริเวณอาคารสถานที่ให้ดึงดูดใจ จัดอุปกรณ์วัสดุในการทำงานให้เพียงพอ รวมทั้งการสร้างบรรยากาศในการทำงานร่วมกันเป็นหมู่คณะ จัดกิจกรรมพบปะสังสรรค์ให้แก่ครู จะช่วยให้ครูมีความผูกพันโดยรวมเพิ่มมากขึ้น ซึ่งจะทำให้ความผูกพันต่อองค์กรของครูเพิ่มขึ้นด้วย

2.4 แรงจูงใจในการทำงาน ด้านปริมาณงานและความรับผิดชอบส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของครู ดังนั้นเพื่อให้ครูมีความผูกพันต่อองค์กรมากยิ่งขึ้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรปฏิบัติเกี่ยวกับปริมาณงานและความรับผิดชอบดังนี้

2.4.1 หน่วยงานต้นสังกัดจะต้องพยายามจัดอัตรากำลังครูในแต่ละโรงเรียนให้เหมาะสมกับภาระงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในโรงเรียนที่ขาดแคลนเพราะถ้าครูต้องรับผิดชอบงานมากเกินไปจะทำให้ความผูกพันของครูลดน้อยลงได้ โดยการเฉลี่ยอัตรากำลังจากโรงเรียนที่เกินเพราะโรงเรียนที่มีครูมากเกินไป ภาระงานที่รับผิดชอบก็จะน้อย ทำให้ครูรู้สึกว่าคุณเองไม่มีความสำคัญ ซึ่งจะทำให้ความผูกพันของครูลดน้อยลงได้เช่นกัน

2.4.2 ผู้บริหารจะต้องมอบหมายงานให้กับครู โดยคำนึงถึงความเหมาะสมทั้งด้านความรู้ ความสามารถ ความถนัด และความพึงพอใจของครู เปิดโอกาสให้ครูได้ใช้ความสามารถอย่างอิสระและมีส่วนรับผิดชอบกับผลของงานที่เกิดขึ้น ซึ่งจะทำให้ครูเกิดความผูกพันต่อองค์กร ซึ่งจะส่งผลให้ครูเกิดความผูกพันต่อโรงเรียนมากยิ่งขึ้น

2.5 แรงจูงใจในการทำงานด้านการได้รับการยอมรับนับถือ ซึ่งส่งผลในด้านลบต่อความผูกพันของครู ดังนั้นถ้าต้องการให้ครูที่ได้รับการยอมรับนับถือเกิดความผูกพันต่องานด้วย ทั้งผู้บริหารและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องทำการประเมินผลการปฏิบัติงานของครูเป็นระยะ ๆ โดยเน้นการประเมินคุณภาพของผลการปฏิบัติงานที่จะเกิดกับนักเรียนโดยตรง จะทำให้ข้าราชการครูที่ประสบความสำเร็จในด้านตำแหน่งหน้าที่ทางวิชาการแล้ว จะยังคงความเอาใจใส่ต่องานเช่นเดิม และตัวครูเองก็จะต้องตระหนักอยู่เสมอว่า หน้าที่ที่สำคัญของครูคือการพัฒนาให้นักเรียนให้เจริญก้าวหน้าในทุกๆ ด้าน และผลงานทางวิชาการที่ได้มานั้นเกิดจากการปฏิบัติงานในหน้าที่ดังกล่าว ดังนั้นจึงต้องให้ความสำคัญกับหน้าที่หลักอย่างมั่นคงและสม่ำเสมอ

ชื่อเรื่อง   ศึกษาความคิดเห็นของนักบริหารระดับสูงต่อหลักสูตรฝึกอบรมของสถาบันพัฒนาข้าราชการพลเรือน

ผู้วิจัย   เบญจพร ลัทธิตเดช

ปีที่งานวิจัยเสร็จ   พ.ศ.2544

ลักษณะของงานวิจัย วิทยานิพนธ์ครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชา
หลักสูตรและการสอนอาชีวศึกษา สถาบันเทคโนโลยี
พระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักบริหารระดับสูง ที่มีต่อหลักสูตรการฝึกอบรมของสถาบันพัฒนาข้าราชการพลเรือน 7 หมวดวิชา คือ หมวดวิชาการพัฒนาคุณภาพชีวิต หมวดวิชาสภาวะแวดล้อมทางการบริหารในยุคโลกาภิวัตน์ หมวดวิชาการคิดและบริหารเชิงกลยุทธ์ หมวดวิชาการบริหารการเปลี่ยนแปลง หมวดวิชาเทคนิคการบริหารและบริหารการเป็นผู้นำ หมวดวิชาการบริหารทรัพยากรบุคคล หมวดวิชาการบริหารสู่ความเป็นเลิศ

2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักบริหารระดับสูง ที่มีหลักสูตรการฝึกอบรมของสถาบันพัฒนาข้าราชการพลเรือนทั้ง 7 หมวดวิชา จำแนกตามตำแหน่ง ประสบการณ์ในการทำงาน วุฒิการศึกษา และปีที่ได้รับการอบรม

วิธีดำเนินการวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักบริหารระดับสูงในตำแหน่งนักบริหารระดับ 9-11 ที่ผ่านการฝึกอบรมหลักสูตรฝึกอบรมหลักสูตรนักบริหารระดับสูง ของสถาบัน

พัฒนาข้าราชการพลเรือน ปี 2541 จำนวน 90 คน และปี 2542 จำนวน 100 คน รวมเป็นจำนวน 190 คน เลือกกลุ่มตัวอย่างจากการเปิดตาราง Krejcie and Morgan โดยการสุ่มแบบแบ่งชั้นของจำนวนนักบริหารระดับสูงในแต่ละปี ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 127 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามความคิดเห็นของนักบริหารระดับสูง ที่ผ่านการฝึกอบรมจากหลักสูตรฝึกอบรมนักบริหารระดับสูง แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 เกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของนักบริหารระดับสูง มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ ได้แก่ ตำแหน่ง ประสบการณ์ในการทำงาน วุฒิการศึกษา ปีที่ได้รับการอบรม ตอนที่ 2 เกี่ยวกับความคิดเห็นของนักบริหารระดับ 9-11 ต่อหลักสูตรการฝึกอบรม โดยแบ่งเนื้อหาตามหมวดวิชา มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด เพื่อสำรวจความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรม

การรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยติดต่อประสานงานเพื่อขอความร่วมมือจากสถาบันพัฒนาข้าราชการพลเรือนช่วยอนุเคราะห์ออกหนังสือแนะนำในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากนักบริหารระดับสูงที่ผ่านการฝึกอบรมหลักสูตรนักบริหารระดับสูง จากสถาบันพัฒนาข้าราชการพลเรือน ในปี 2541 และ 2542 แจกแบบสอบถามและเก็บกลับคืนด้วยตนเองตั้งแต่วันที่ 15 มีนาคม 2544 ถึง 11 พฤษภาคม 2544 ได้แบบสอบถามกลับคืนครบทั้ง 127 ฉบับ การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows version 10.0 สถิติที่ใช้ได้แก่ การแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t-test) วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) เมื่อค่า F มีนัยสำคัญทางสถิติ ทดสอบหาความแตกต่างเป็นรายคู่ โดยวิธีของ Scheffe

สรุปผลการวิจัย

1. นักบริหารระดับสูงมีความคิดเห็นในการนำหลักสูตรฝึกอบรมนักบริหารระดับสูงของสถาบันพัฒนาข้าราชการพลเรือนไปใช้ในการบริหารงาน โดยรวมและรายหมวดวิชาอยู่ในระดับมาก โดยเรียงตามลำดับดังนี้ หมวดวิชาการบริหารทรัพยากรบุคคล หมวดวิชาการคิดและบริหารเชิงกลยุทธ์ หมวดวิชาการพัฒนาคุณภาพชีวิต หมวดวิชาการบริหารการเปลี่ยนแปลง หมวดวิชาเทคนิคการบริหารและบริหารการเป็นผู้นำ หมวดวิชาการบริหารสู่ความเป็นเลิศ และหมวดวิชาสภาวะแวดล้อมทางการบริหารในยุคโลกาภิวัตน์

2. เปรียบเทียบความคิดเห็นของนักบริหารระดับสูง จากหลักสูตรฝึกอบรมนักบริหาร ระดับสูงของสถาบันพัฒนาข้าราชการพลเรือนไปใช้ในการบริหารงาน โดยจำแนกตามตำแหน่งประสบการณ์ในการทำงาน วุฒิการศึกษา ปีที่ได้รับการอบรม สรุปได้ดังนี้

2.1 นักบริหารระดับสูงที่มีตำแหน่งต่างกัน มีความคิดเห็นในการนำความรู้ไปใช้โดยรวมและรายหมวดวิชาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.2 นักบริหารระดับสูงที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นในการนำความรู้ไปใช้โดยรวม และหมวดวิชาการคิดและบริหารเชิงกลยุทธ์ หมวดวิชาการบริหารการเปลี่ยนแปลง หมวดวิชาเทคนิคการบริหารและบริหารการเป็นผู้นำ และหมวดวิชาการบริหารสู่ความเป็นเลิศ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยรายหมวดวิชาอื่น ๆ มีความคิดเห็นในการนำความรู้ไปใช้ไม่แตกต่างกัน

2.3 นักบริหารระดับสูงที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นในการนำความรู้ไปใช้โดยรวมไม่แตกต่างกัน ยกเว้นหมวดวิชาสภาวะแวดล้อมทางการบริหารในยุคโลกาภิวัตน์ และหมวดวิชาการบริหารสู่ความเป็นเลิศ มีความคิดเห็นในการนำความรู้ไปใช้แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 05

2.4 นักบริหารระดับสูงที่ผ่านการฝึกอบรมในปีที่ต่างกัน มีความคิดเห็นในการนำความรู้ไปใช้โดยรวมและรายหมวดวิชาไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ในหมวดวิชาสภาวะแวดล้อมทางการบริหารในยุคโลกาภิวัตน์ มีการนำความรู้ที่ได้รับจากการฝึกอบรมไปใช้อันดับสุดท้าย โดยในเนื้อหาวิชา การเปลี่ยนแปลงและผลกระทบทางสังคม/วัฒนธรรม/สิ่งแวดล้อม มีการนำไปใช้ในระดับปานกลาง สมควรนำไปพิจารณาปรับปรุงเพื่อให้ นักบริหารระดับสูงนำความรู้ไปใช้เพิ่มมากขึ้น

2. ควรมีการติดตามผลการฝึกอบรมเป็นระยะๆ เพื่อการทบทวนเนื้อหาที่ได้รับจากการฝึกอบรม

ข้อเสนอแนะสำหรับทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ได้จากการสอบถามนักบริหารระดับสูงที่ผ่านการฝึกอบรม ดังนั้นเพื่อให้การวิจัยมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ควรเก็บรวบรวมข้อมูลจากบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้องกับ ผู้ผ่านการฝึกอบรม เช่น ผู้บังคับบัญชา ผู้ใต้บังคับบัญชา เป็นต้น

2. ในการวิจัยครั้งนี้ ได้ศึกษาความคิดเห็นของนักบริหารระดับสูง ในหลักสูตรฝึกอบรมนักบริหารระดับสูง ควรมีการศึกษาในหลักสูตรฝึกอบรมหลักสูตรอื่นของสถาบันพัฒนาข้าราชการพลเรือน

ชื่อเรื่อง สภาพการบริหารงานของครูใหญ่โรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษา ในเขต
กรุงเทพมหานคร

ผู้วิจัย พวงเพชร แต่งตั้ง

ปีที่งานวิจัยเสร็จ พ.ศ.2544

ลักษณะของงานวิจัย วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต สาขาวิชาการ
บริหารอาชีวศึกษา สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า
เจ้าคุณทหารลาดกระบัง

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารงานของครูใหญ่โรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษา ในเขต
กรุงเทพมหานคร

2. เพื่อเปรียบเทียบการบริหารงานของครูใหญ่โรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษา ใน
เขตกรุงเทพมหานคร จำแนกตามประสบการณ์ทางการบริหารและขนาดของโรงเรียน

วิธีดำเนินการวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ครูใหญ่โรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษา ในสังกัดสำนัก
งานคณะกรรมการศึกษาเอกชน ในเขตกรุงเทพมหานคร ทั้งหมดจำนวน 108 คน โดย
ใช้ประชากรทั้งหมด 108 คน เป็นกลุ่มในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นโดยมีโครงสร้างของแบบสอบถาม
ครอบคลุมลักษณะของการบริหารงานทั้ง 6 ด้าน คือ ด้านการบริหารงานการวางแผน
ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงานบุคคล ด้านการบริหารอาคารสถานที่และ
สิ่งอำนวยความสะดวก ด้านการบริหารงานธุรการ และด้านการสร้างความสัมพันธ์ภายนอก
ลักษณะของแบบสอบถาม แบ่งเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 เกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัว
ของผู้ตอบแบบสอบถามที่เกี่ยวข้องกับสถานศึกษา มีลักษณะเป็นแบบให้เลือกตอบ
(Check-List) ตอนที่ 2 เกี่ยวกับความคิดเห็นของครูใหญ่โรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษา
ที่มีต่อสภาพการบริหารงาน มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale)
ตอนที่ 3 เป็นปัญหาและข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงาน ของครูใหญ่โรงเรียนเอกชน
อาชีวศึกษามีลักษณะเป็นแบบปลายเปิด

การรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอน โดยขอหนังสือขอความ
ร่วมมือในการตอบแบบสอบถามถึงผู้อำนวยการวิทยาลัยสังกัดกรมอาชีวศึกษาจากคณะ
ครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง ไปยัง
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน เพื่อออกหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวม

รวมข้อมูลไปยังสถานศึกษาที่กำหนดไว้ในกลุ่มตัวอย่าง จากนั้นผู้วิจัยก็รวบรวมข้อมูลด้วยตนเองโดยแจกแบบสอบถาม 108 ชุด และได้รับกลับคืนมาจำนวน 108 ชุด

การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรม SPSS for Windows จากนั้นจึงนำเสนอข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์ในรูปแบบของตารางและแปลผลโดยการบรรยาย ส่วนสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วย ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วนำเสนอในรูปแบบตารางและบรรยายผลประกอบ

สรุปผลการวิจัย

1. การศึกษาสภาพการบริหารงานของครูใหญ่โรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมทั้ง 6 ด้านอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับคือ ด้านการบริหารงานธุรการ ด้านการบริหารงานการวางแผน ด้านการบริหารงานการสร้างความสัมพันธ์ภายนอก ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก

2. การเปรียบเทียบระดับการปฏิบัติงานของครูใหญ่ ในโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษาที่มีประสบการณ์ในการบริหารงานมากกว่า 15 ปี และครูใหญ่ที่มีประสบการณ์ในการบริหารงานน้อยกว่า 15 ปี ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการบริหารงานการวางแผน ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงานบุคคล ด้านการบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านการบริหารงานการสร้างสัมพันธ์ภายนอก และด้านการบริหารงานธุรการ ไม่แตกต่างกันทุกด้าน โดยค่าเฉลี่ยของครูใหญ่ที่มีประสบการณ์ในการบริหารงานมากกว่า 15 ปี สูงกว่าค่าเฉลี่ยของครูใหญ่ที่มีประสบการณ์ในการบริหารงานน้อยกว่า 15 ปี

3. การเปรียบเทียบระดับการปฏิบัติงานของครูใหญ่ ในโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษาที่มีนักเรียนมากกว่า 5,000 คน และที่มีนักเรียนน้อยกว่า 5,000 คน ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการบริหารงานการวางแผน ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงานบุคคล ด้านการบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านการบริหารงานการสร้างความสัมพันธ์ภายนอก และด้านการบริหารงานธุรการ ไม่แตกต่างกันทุกด้าน โดยค่าเฉลี่ยของโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษาที่มีนักเรียนน้อยกว่า 5,000 คน มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษาที่มีนักเรียนมากกว่า 5,000 คน

ข้อเสนอแนะ

1. ผลการวิจัยในครั้งนี้ ครูใหญ่โรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานครให้ความสำคัญกับการบริหารงานด้านธุรการเป็นลำดับแรก แทนที่จะให้ความสำคัญกับงานวิชาการ ซึ่งถือเป็นหัวใจหลักของสถานศึกษา ดังนั้น สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ควรที่จะมีนโยบายที่ชัดเจนว่า โรงเรียนเอกชน ควรที่จะให้ครูใหญ่ หรือผู้บริหารให้ความสำคัญกับงานด้านวิชาการ มากกว่างานด้านอื่น ๆ

2. ครูใหญ่ ควรให้ความสำคัญกับงานวิชาการ และงานการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนไปพร้อม ๆ กัน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ควรทำหน้าที่เป็นหน่วยกลางในการช่วยประสานความสัมพันธ์ ระหว่างโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษากับสถานประกอบการ ธุรกิจและอุตสาหกรรม ทั้งนี้เพื่อให้ภาคเอกชนเชื่อถือศรัทธา เข้ามาร่วมมือสร้างความสัมพันธ์ใกล้ชิด กับโรงเรียนเอกชนได้รวดเร็ว

3. ผลการวิจัยครั้งนี้ พบว่า สภาพการบริหารงานของครูใหญ่โรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร มีการปฏิบัติงานบริหารทั้ง 6 ด้าน อยู่ในระดับการปฏิบัติมาก จึงถือได้ว่าเป็นส่วนดีที่ครูใหญ่มีความตระหนักในบทบาทหน้าที่และมีความรับผิดชอบเป็นอย่างดี ซึ่งครูใหญ่ทุกคน ควรที่จะรักษาระดับการปฏิบัติงานที่ดีนี้ไว้ และพัฒนาตนเองด้วยการศึกษาหาความรู้และเพิ่มพูนทักษะการปฏิบัติอย่างต่อเนื่องต่อไป

4. การปฏิบัติงานบริหารของครูใหญ่ ถึงแม้ว่าจะมีระดับการปฏิบัติมากในทุกด้านก็ไม่ใช่ว่าจะถึงประสิทธิภาพและประสิทธิผล ของการดำเนินงานในโรงเรียน ดังนั้น ครูใหญ่พึงได้ศึกษาจุดบกพร่องในกระบวนการปฏิบัติงานแต่ละด้าน และปรับปรุงให้ดีขึ้นอยู่เสมอ

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับลักษณะการบริหารโรงเรียนที่พึงประสงค์ กับที่ปฏิบัติจริงของผู้บริหาร และครูโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษา แต่ละประเภทเพื่อศึกษาความแตกต่างกันระหว่างประเภทวิชา

2. ควรมีการวิจัยเรื่องสภาพการบริหารงานของครูใหญ่ระหว่างโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษากับโรงเรียนภาครัฐบาลว่ามีความแตกต่างกันอย่างไร

ชื่อเรื่อง สภาพปัจจุบัน ปัญหา และการพัฒนาการบริหารงานบุคคลใน
โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้

ผู้วิจัย ชาร์รีฟท์ สือนิ

ปีที่งานวิจัยเสร็จ พ.ศ.2546

ลักษณะของงานวิจัย วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต ภาควิชาการบริหารการ
ศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาการบริหารงานบุคคล ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้
2. เพื่อเปรียบเทียบสภาพปัจจุบันและปัญหาการบริหารงานบุคคล ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้จำแนกตามขนาดของโรงเรียนและจังหวัดที่โรงเรียนตั้งอยู่
3. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารงานบุคคล ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้
4. เพื่อรวบรวมข้อเสนอแนะในการบริหารงานบุคคล ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้

วิธีดำเนินการวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive Research) และเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research)

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารที่ปฏิบัติงานโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ จำนวนทั้งหมด 232 คน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากตารางเครจซี่และมอร์แกนได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 146 คน แล้วใช้วิธีการสุ่มแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) และแบ่งตามสัดส่วนของแต่ละจังหวัดที่โรงเรียนตั้งอยู่และจำนวนขนาดของโรงเรียน โดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Sampling Random) และวิธีการจับฉลากต่อไป

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถาม มี 4 ตอน คือ ตอนที่ 1 เกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 เกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและปัญหาการบริหารงานบุคคล ตอนที่ 3 เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการบริหารงานบุคคล ตอนที่ 4 เป็นข้อเสนอแนะในการบริหารงานบุคคลในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยมีค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability) เป็นรายด้านอยู่ระหว่าง .72 - .91 และทั้งหมดเท่ากับ .91

การรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยเก็บข้อมูลโดยการส่งแบบสอบถามถึงโรงเรียนทางไปรษณีย์จำนวน 146 ชุด หลังจาก 15 วัน ผู้วิจัยขอความร่วมมือจากผู้ตอบแบบสอบถามส่งกลับทางไปรษณีย์ โดยผู้วิจัยจำหน่ายถึงตัวเองแนบซองติดแสตมป์ไว้ด้วย และแบบสอบถามบางส่วนผู้วิจัยไปรับด้วยตนเองที่โรงเรียนจนครบจำนวน 146 ชุด

การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบค่าเอฟ (F-test)

สรุปผลการวิจัย

1. สภาพปัจจุบันและปัญหาการบริหารงานบุคคล ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทั้งทางด้าน การสรรหาบุคลากร ด้านการพัฒนาบุคลากร ด้านการบำรุงรักษาบุคลากร และด้านการให้บุคลากรพ้นจากงาน อยู่ในระดับปานกลางเช่นกัน

2. สภาพปัจจุบันและปัญหาการบริหารงานบุคคลในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้จำแนกตามขนาดของโรงเรียนในภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สภาพปัจจุบันการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารในโรงเรียนขนาดใหญ่มีสภาพการปฏิบัติมากกว่าในโรงเรียนขนาดกลาง และในโรงเรียนขนาดเล็ก ตามลำดับ ยกเว้น ด้านการพัฒนาบุคลากรที่ผู้บริหารในโรงเรียนขนาดกลางมีสภาพการปฏิบัติมากกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่และโรงเรียนขนาดเล็ก ส่วนปัญหาการบริหารงานบุคคลนั้น พบว่า ด้านการให้บุคลากรพ้นจากงานเท่านั้น ผู้บริหารในโรงเรียนขนาดเล็กมีปัญหามากกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่

3. สภาพปัจจุบันและปัญหาการบริหารงานบุคคลในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้จำแนกตามจังหวัดที่โรงเรียนตั้งอยู่ในภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

4. แนวทางการพัฒนาการบริหารงานบุคคลในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานบุคคลด้านการสรรหาบุคลากรโดยใช้วิธีการสรรหาครูจากบุคคลที่มีความเข้าใจในหลักศาสนาอิสลามและมีความเข้าใจสภาพสังคม 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้และจัดครูเข้าปฏิบัติงานโดยคำนึงถึงวิชาเอก ความถนัด และความสามารถ ด้านการพัฒนาบุคลากรควรมีการส่งเสริมครูที่มีความสามารถโดยให้ความรู้แก่ครูด้วยกันในฐานะวิทยากร ส่งเสริม เผยแพร่ผลงานทางวิชาการในที่ประชุมวิชาการ ด้านการบำรุงรักษาบุคลากรควรให้คำปรึกษากับครูที่ต้องการความช่วยเหลือ ควรจัดสวัสดิการอย่างจริงจัง มีความ

รับผิดชอบร่วมกันในการสร้างความปลอดภัย ด้านการให้บุคลากรพ้นจากงานควรให้ครูมีการพ้นจากตำแหน่งหน้าที่เมื่อกระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง

5. ข้อเสนอแนะการบริหารงานบุคคลในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ด้านการสรรหาบุคลากร ควรคัดเลือกบุคลากรให้ตรงตามสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษา ควรเลือกบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถในทุกๆ ด้าน โดยเฉพาะด้านการสอน ด้านการพัฒนาบุคลากร ควรได้รับการเข้าอบรมทั้งในและนอกประเทศ ศึกษาดูงานทั้งในและนอกสถานที่ โดยเฉพาะสถานศึกษาที่มีชื่อเสียงและประสบความสำเร็จในด้านต่างๆ เพื่อเปิดโลกทัศน์ให้กว้างขึ้น ด้านการบำรุงรักษาบุคลากร ควรสร้างขวัญและกำลังใจให้กับบุคลากรในโรงเรียนในทุกๆ ด้านตามศักยภาพของแต่ละโรงเรียน จัดสวัสดิการก่อนและหลังการเกษียณอายุหรือการพ้นจากตำแหน่ง และด้านการให้บุคลากรพ้นจากงาน ควรให้บุคลากรพ้นจากงาน เมื่อกระทำผิดอย่างร้ายแรง ขาดความรับผิดชอบ และทุจริตต่อหน้าที่

ข้อเสนอแนะ

1. จากผลการวิจัยที่พบว่า สภาพปัจจุบัน และปัญหาการบริหารงานบุคคลในโรงเรียน เอกชนสอนศาสนาอิสลามใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง หมายถึงว่า สภาพการปฏิบัติงานการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารโรงเรียนต้องปรับปรุงทั้ง 4 ด้านให้มากขึ้นกว่าเดิม ซึ่งผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการปรับปรุงและพัฒนาการบริหาร งานบุคคลในแต่ละด้าน ดังต่อไปนี้

1.1 ด้านการสรรหาบุคลากร การสรรหาครูควรพิจารณาจากการสรรหานักเรียนทุนทั่วไปของโรงเรียนเพื่อเตรียมมาเป็นครูได้ครูที่มีคุณสมบัติตามที่โรงเรียนต้องการครูที่มีความรู้ ความสามารถ และตรงตามวิชาเอกที่สำเร็จการศึกษา

ส่วนปัญหาที่ควรปรับปรุง คือ ควรมีการวางแผนกำลังคนเพื่อการพยากรณ์ด้านบุคลากรครูในโรงเรียน ได้ทราบจำนวน ตำแหน่ง และคุณสมบัติครูตามที่โรงเรียนต้องการ และควรบรรจุครูใหม่พิจารณาตามความรู้ ความสามารถ และมีความเหมาะสมกับตำแหน่ง เพื่อแก้ปัญหการใช้ระบบพวกพ้องและทำให้ได้ครูที่มีคุณภาพตามที่โรงเรียน ต้องการ

1.2 ด้านการพัฒนาบุคลากร ควรให้การสนับสนุนครูให้ศึกษาต่อในระดับสูงขึ้นเพื่อเป็นการพัฒนาความรู้ ความสามารถ และวิสัยทัศน์ของครูและสามารถนำความรู้ นำมาพัฒนาตนเอง พัฒนาในหน้าที่การงาน และพัฒนาโรงเรียนต่อไป

ส่วนปัญหาที่ควรปรับปรุง คือโรงเรียนควรนำผลการประเมินการปฏิบัติงานครูไปใช้ในการพัฒนาครู เพื่อให้เกิดความยุติธรรมในการปฏิบัติงานของครูเป็นการ

สร้างขวัญและกำลังใจแก่ครูที่ขยันทำงาน หรือครูที่มีผลงานเด่น ไม่ควรเลือกที่รักมักที่ชัง พิจารณาความดีความชอบโดยการพิจารณาพวกพ้องโดยมิได้พิจารณาคุณภาพผลงาน เป็นต้น

1.3 ด้านการบำรุงรักษาบุคลากร ควรจัดสวัสดิการต่างๆ ที่เหมาะสม เช่น สวัสดิการกองทุนการเงิน สวัสดิการด้านพยาบาล เป็นต้น เพื่อให้ครูมีความรู้สึกมีความมั่นคงในหน้าที่การงาน และควรจัดกิจกรรมแสดงมุทิตาจิตแก่ครูที่เกษียณอายุ เพื่อสร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูในทุกๆ ด้าน ครูมีความรู้สึกว่าตนเป็นส่วนหนึ่งของโรงเรียน

ส่วนปัญหาที่ควรปรับปรุง คือ โรงเรียนควรจัดตั้งกองทุน สวัสดิการต่างๆ ให้เหมาะสม และที่สำคัญควรเปิดโอกาสให้ครูได้แสดงความสามารถอย่างเต็มที่ ยอมรับความคิดเห็นของครูโดยใช้เหตุผล และควรให้การสนับสนุนครูที่มีความสามารถในการพัฒนาตนเองต่อไป เพื่อให้ครูมีกำลังใจในการทำงาน

1.4 ด้านการให้บุคลากรพ้นจากงาน ควรพัฒนาการจัดสรรผลประโยชน์แก่ครูที่เกษียณอายุ ทำให้เกิดความรู้สึกมั่นคงในชีวิตหลังการเกษียณอายุ

ส่วนปัญหาที่ควรปรับปรุง คือ ควรมีการตัดเตือนครูในกรณีที่กระทำผิดวินัย เพื่อไม่ให้เป็นตัวอย่างไม่ดีให้กับคนอื่น และที่สำคัญเพื่อสร้างความตระหนักและความเข้าใจแก่ครูในการรักษาวินัย ควรให้คำปรึกษาที่ดีกับผู้ใต้บังคับบัญชา

2. จากผลการวิจัยเพื่อเปรียบเทียบสภาพปัจจุบันการบริหารงานบุคคลในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ดังต่อไปนี้

2.1 จากผลการวิจัยเพื่อเปรียบเทียบสภาพปัจจุบันการบริหารงานบุคคล ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้จำแนกตามขนาดของโรงเรียน ในภาพรวมแตกต่างกัน โดยสภาพการปฏิบัติของผู้บริหารในโรงเรียนขนาดใหญ่ใน 3 ด้าน สูงกว่าโรงเรียนขนาดกลาง และขนาดเล็ก ยกเว้น ด้านการพัฒนาบุคลากรที่ผู้บริหารในโรงเรียนขนาดกลางมีสภาพการปฏิบัติที่สูงกว่าในโรงเรียนขนาดใหญ่ และขนาดเล็ก ตามลำดับ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะว่า ผู้บริหารในโรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็กควรศึกษาดูงาน ขอคำปรึกษาจากโรงเรียนขนาดใหญ่ที่ประสบความสำเร็จ โดยเฉพาะด้านการบริหารโรงเรียน การบริหารงาน การบริหารบุคลากร และอื่นๆ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนควรจัดอบรมผู้บริหารทั้ง 3 ขนาดโรงเรียนมาประชุมสัมมนาให้บ่อยขึ้น เพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์การทำงาน โดยเฉพาะด้านการบริหารงานบุคคล เพื่อระดมความคิดเห็นและกำหนดข้อยุติ ยุทธศาสตร์ ระเบียบ และ กฎเกณฑ์ต่างๆ อย่างเป็นระบบ ส่วนด้านการพัฒนาบุคลากรนั้น ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะว่า ผู้บริหารโรงเรียน

ขนาดใหญ่ควรมีการบริหารอย่างเป็นระบบ บริหารงานอย่างโปร่งใส มีความยุติธรรม มีการกระจายงานให้ทั่วถึง ไม่เลือกที่รักมักที่ชัง ปฏิบัติตนกับบุคลากรทุกคนอย่างเสมอภาค

2.2 จากผลการวิจัยเพื่อเปรียบเทียบสภาพปัจจุบันการบริหารงานบุคคลในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ จำแนกตามจังหวัดที่โรงเรียนตั้งอยู่ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะว่าผู้บริหารทั้ง 3 จังหวัด ควรมีการปรึกษาหารือ จัดอบรมสัมมนาเพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์การทำงานเพื่อหา มาตรการหรือกลยุทธ์ในการบริหารงานบุคคลที่มีประสิทธิภาพต่อไปโดยควรได้รับความ ร่วมมือจากสำนักงานต้นสังกัดในการจัดงบประมาณสนับสนุน

3. จากผลการวิจัยเพื่อเปรียบเทียบปัญหาการบริหารงานบุคคล ในโรงเรียน เอกชนสอนศาสนาอิสลามใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ดังต่อไปนี้

3.1 จากผลการวิจัยเพื่อเปรียบเทียบปัญหาการบริหารงานบุคคลในโรงเรียน เอกชนสอนศาสนาอิสลามใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้จำแนกตามขนาดของโรงเรียน ใน ภาพรวมแตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า เฉพาะด้านการให้บุคลากรพ้น จากงานเท่านั้นที่มีความแตกต่างกัน โดยผู้บริหารในโรงเรียนขนาดเล็กมีปัญหาในการ ปฏิบัติงานสูงกว่าผู้บริหารในโรงเรียนขนาดใหญ่ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะว่าผู้บริหารในโรงเรียน ขนาดเล็กควรจัดสรรผลประโยชน์ให้กับครูอย่างเหมาะสม สวัสดิการดี และให้มีความ ทัดเทียมกับโรงเรียนขนาดใหญ่ และควรจ้างครูที่เกษียณอายุสอนต่อไป เพื่อแก้ปัญหา การขาดแคลนครู

3.2 จากผลการวิจัยเพื่อเปรียบเทียบปัญหาการบริหารงานบุคคลในโรงเรียน เอกชนสอนศาสนาอิสลามใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ จำแนกตามจังหวัดที่โรงเรียนตั้ง อยู่ ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะว่า ผู้บริหารทั้ง 3 จังหวัด ควรมี การสัมมนา อบรมสัมมนา เพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์การทำงาน ร่วมกันศึกษาปัญหา ที่เกิดขึ้นในการบริหารงานบุคคล เพื่อหามาตรการ วิธีการแก้ปัญหา หรือกลยุทธ์ในการ บริหารงานบุคคลที่มี ประสิทธิภาพต่อไปโดยควรได้รับความร่วมมือจากสำนักงานต้น สังกัดในการจัดงบประมาณสนับสนุน

4. จากผลการวิจัยที่พบว่า แนวทางการพัฒนาการบริหารงานบุคคลในโรงเรียน เอกชนสอนศาสนาอิสลามใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ในแต่ละด้านดังนี้

4.1 ผู้บริหารมีความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการบริหารงานบุคคลด้านการ สรรหาบุคลากรมากที่สุด คือ ควรใช้วิธีการสรรหาครูจากบุคคลที่มีความรู้ ความเข้าใจ ในหลักศาสนาอิสลาม และรองลงมา คือ มีความเข้าใจสภาพสังคม 3 จังหวัดชายแดน ภาคใต้ ส่วนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดครูเข้าปฏิบัติงาน คือ คำนึงถึงวิชาเอกที่สำเร็จ

การศึกษามากที่สุด รองลงมาคือ ตามความถนัดและความสามารถผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะว่า ผู้บริหารควรสรรหาและคัดเลือกบุคคลที่อยู่ในท้องถิ่นที่มีความเข้าใจสภาพสังคม ความเป็นอยู่ ขนบธรรมเนียมประเพณี โดยเฉพาะบุคคลที่นับถือศาสนาอิสลาม และควรคำนึงถึงวิชาเอกในการจัดเข้าปฏิบัติงาน และควรรับบุคคลที่มีวุฒิครูด้วย

4.2 ผู้บริหารมีความคิดเห็นในแนวทางการบริหารงานบุคคลด้านการพัฒนาบุคลากรมากที่สุด คือ ควรส่งเสริมหรือสนับสนุนครูที่มีความรู้ ความสามารถโดยทำให้ความรู้แก่ครูด้วยกันในฐานะวิทยากร และรองลงมา คือ ทำงานทางวิชาการและงานวิจัยต่างๆ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะว่า ควรสนับสนุนบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถให้มีการพัฒนาตนยิ่งขึ้น ขึ้นต่อไป เช่น ส่งเสริมและสนับสนุนให้เป็นวิทยากรในระดับโรงเรียน อำเภอ จังหวัด ควรสนับสนุนให้มีการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น และส่งเสริมให้มีการทำงานวิจัย เป็นต้น

4.3 ผู้บริหารโรงเรียนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการบริหารงานบุคคลด้านการบำรุงบุคลากรมากที่สุดคือ ควรจัดสวัสดิการและประโยชน์เกื้อกูลให้แก่ครูในเรื่องการบริการให้คำปรึกษาและคำแนะนำจากครูที่ต้องการความช่วยเหลือมากที่สุด และรองลงมาคือ การจัดสหกรณ์ร้านค้าในโรงเรียนเพื่อสร้างความร่วมมือในการทำงาน ผู้บริหารโรงเรียนมีความคิดเห็นมากที่สุดในการจัดสวัสดิการให้แก่ครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียน คือ คำนึงถึงเรื่องการจัดได้อย่างจงใจเพื่อให้ครูทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ และรองลงมาคือ ตอบสนองความต้องการของครู ผู้บริหารโรงเรียนมีความคิดเห็นมากที่สุดในการสร้างขวัญและกำลังใจให้แก่ครูที่ปฏิบัติงานใน โรงเรียนโดยยึดหลัก คือ การมีระบบระเบียบที่ชัดเจน และรองลงมาคือ ให้รางวัลและทำโทษอย่างมีเหตุผล ผู้บริหารมีความคิดเห็นมากที่สุดในเรื่องการมีมาตรการในการสร้างความปลอดภัยให้แก่ครูที่ทำงานในโรงเรียน คือ การรับผิดชอบร่วมกันในการรักษาความปลอดภัย และรองลงมาคือ ตระหนักและเห็นชอบในการส่งเสริมความปลอดภัย และจัดให้มีการศึกษาและฝึกอบรมด้านความปลอดภัยผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะว่า ผู้บริหารควรให้คำปรึกษาและเป็นพี่ปรึกษาให้กับบุคลากรได้ทุกเมื่อ เพื่อสร้างขวัญและกำลังใจในการทำงาน ควรจัดสวัสดิการอย่างเหมาะสม มีระบบอย่างชัดเจน และผู้บริหารควรสร้างความตระหนักในการรักษาความปลอดภัย

4.4 ผู้บริหารโรงเรียนมีความคิดเห็นในแนวทางการบริหารงานบุคคลด้านการให้บุคลากรพ้นจากงานมากที่สุด คือ การสนับสนุนให้ครูในโรงเรียนมีการพ้นจากตำแหน่งหน้าที่ด้วยวิธีการลงโทษทางวินัยเมื่อกระทำผิดจริง และรองลงมาคือ อำนวยความสะดวกแก่ครูเมื่อมีการเกษียณอายุ

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะว่า ผู้บริหารควรให้บุคลากรมีการพ้นจากงานโดยเฉพาะ เมื่อมีการกระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรงจริง แต่ควรผ่านขั้นตอนการสืบสวน สอบสวนให้ ข้อเท็จจริงก่อน

ชื่อเรื่อง อนาคตภาพการบริหารงานบุคลากรโรงเรียนเอกชนในจังหวัดเชียงราย

ผู้วิจัย ดอน ไชยดวง

ปีที่ทำการวิจัยเสร็จ 2545

ลักษณะของงานวิจัย วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
สถาบันราชภัฏเชียงราย

วัตถุประสงค์

เพื่อวิเคราะห์สภาพปัจจุบันของการบริหารงานบุคลากรและศึกษาอนาคตภาพการบริหารงานบุคลากรโรงเรียนเอกชนในจังหวัดเชียงราย ระหว่างปีการศึกษา 2545-2550 ตามทัศนะของผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยแบ่งประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ออกเป็น 3 กลุ่ม คือ 1) ผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัญหาการบริหารงานบุคลากรโรงเรียนเอกชน ในจังหวัดเชียงราย ประเภทสามัญ กลุ่มประชากร ได้แก่ ผู้บริหารและครูผู้สอนทั้งหมดในโรงเรียนเอกชนในจังหวัดเชียงราย ปีการศึกษา 2544 จำนวน 986 คน เลือกกลุ่มตัวอย่างที่ระดับความเชื่อมั่น 95% จากตารางของ Darwin Hendel และใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 277 คน 2) กลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่ให้ข้อมูล เกี่ยวกับการบริหารงานบุคลากรโรงเรียนเอกชน ใน 5 ด้าน คือ ด้านการวางแผนกำลังคน ด้านการสรรหา ด้านการคัดเลือก ด้านการพัฒนาและด้านการประเมินบุคลากร จำนวน 3 ท่าน คือ คณบดี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ผู้อำนวยการโรงเรียนมงฟอร์ตวิทยาลัยจังหวัดเชียงใหม่ และที่ปรึกษาสมาคมโรงเรียนเอกชนจังหวัดเชียงใหม่ 3) กลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่ใช้ในการพยากรณ์ 15 ท่าน ใช้วิธีการคัดเลือกแบบเจาะจงตามเกณฑ์คุณสมบัติของผู้เชี่ยวชาญที่กำหนด เพื่อใช้พยากรณ์อนาคตภาพของการบริหารงานบุคลากรโรงเรียนเอกชน ในจังหวัดเชียงราย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แบบสอบถามสภาพปัจจุบันการบริหารงานบุคลากรโรงเรียนเอกชนในจังหวัดเชียงราย มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับของ Likert Scale 2) แบบสัมภาษณ์แนวโน้มอนาคตในการบริหารงานบุคลากรโรงเรียนเอกชนในจังหวัดเชียงราย เป็นแบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง มีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด 3) แบบสอบถามแนวโน้มในอนาคตในการบริหารงานบุคลากรโรงเรียนเอกชนในจังหวัดเชียงราย มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

การรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยมีการดำเนินการดังนี้

1. การศึกษาสภาพปัจจุบันของการบริหารงานบุคลากรโรงเรียนเอกชน ในจังหวัดเชียงราย ผู้วิจัยขอหนังสือจากภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏเชียงราย ไปถึงศึกษาธิการจังหวัด เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยขอหนังสืออนุญาตจากศึกษาธิการจังหวัดถึงผู้รับใบอนุญาตโรงเรียนเอกชนในจังหวัดเชียงราย และขอความร่วมมือผู้บริหาร และครูในการกรอกแบบสอบถาม และนัดหมายวันเวลาในการส่งคืนให้ผู้วิจัย

2. การศึกษาอนาคตภาพการบริหารงานบุคลากรโรงเรียนเอกชน ในจังหวัดเชียงราย ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนของเทคนิคการสร้างอนาคตภาพ โดยวิธีการดังนี้ 1) ศึกษาข้อมูลจากการสำรวจสภาพปัจจุบันของการบริหารงานบุคลากรฯ 2) พยากรณ์สถานการณ์ โดยใช้เทคนิค EDRF โดยการสร้างแบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง มีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด นำไปสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ และนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาสร้างแบบสอบถาม และนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นนี้ส่งให้ผู้เชี่ยวชาญ เพื่อให้ทำหน้าที่ความสำคัญของการบริหารงานบุคลากรโรงเรียนเอกชนในจังหวัดเชียงราย หลังจากนั้นได้จัดส่งแบบสอบถามชุดที่ผู้เชี่ยวชาญให้นำหน้าที่ความสำคัญแล้วนั้นกลับคืนให้ผู้เชี่ยวชาญเพื่อพิจารณาทบทวนคำตอบอีกครั้งว่าต้องการยืนยัน คำตอบหรือเปลี่ยนแปลง เมื่อเห็นความแตกต่างระหว่างคำตอบของตนเอง ฐานนิยม มัธยฐาน ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของคำตอบที่ได้จากกลุ่มผู้ตอบทั้งหมดแล้วพิจารณาอีกครั้งว่าต้องเปลี่ยนแปลงคำตอบหรือยืนยันคำตอบเดิม

3. วิเคราะห์ผลกระทบไขว้ ผู้วิจัยนำแนวโน้มการบริหารงานบุคลากรโรงเรียนเอกชนในจังหวัดเชียงรายในแต่ละด้านที่ผู้เชี่ยวชาญได้พยากรณ์ไว้มาวิเคราะห์ตรวจสอบความเป็นไปได้และปฏิสัมพันธ์กัน โดยวิธีการวิเคราะห์ผลกระทบไขว้ เพื่อดูว่าแนวโน้มในข้อใดบ้างที่ส่งเสริมกันมากน้อยเพียงใด หรือไม่มีผลกระทบต่อกันเลย โดยให้ผู้เชี่ยวชาญกลุ่มเดิมเป็นผู้วิเคราะห์และพิจารณาแนวโน้มของแต่ละด้าน เมื่อได้ข้อมูลจากการวิเคราะห์ผลกระทบไขว้ วิเคราะห์หาค่าความถี่ ร้อยละ แล้วนำข้อมูลที่ได้มาเขียนอนาคตภาพ

การวิเคราะห์ข้อมูล สถิติที่ใช้ ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่ามัธยฐาน (Median) ฐานนิยม (Mode) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range) และการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

สรุปผลการวิจัย

1. สภาพปัจจุบันของการบริหารงานบุคลากรโรงเรียนเอกชนในจังหวัดเชียงราย จากการศึกษาข้อมูลที่ได้รับรวบรวมในปีการศึกษา 2544 ของการบริหารงานบุคลากรโรงเรียนเอกชนในจังหวัดเชียงราย โดยภาพรวมมีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งแสดงว่าโรงเรียนเอกชนในจังหวัดเชียงรายยังให้ความสำคัญกับการบริหารงานบุคลากรอยู่ในระดับปานกลาง ดังจะเห็นได้จากการดำเนินงานด้านต่างๆ ที่ผู้วิจัยได้ศึกษาใน 5 ด้านดังนี้

1.1 การวางแผนกำลังคน โรงเรียนเอกชนในจังหวัดเชียงรายส่วนใหญ่มีศึกษาสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนหรือภาพรวมของโรงเรียน และการขยายตัวของโรงเรียน เพื่อใช้ในการกำหนดนโยบายการจัดวางแผนกำลังคน และปรับโครงสร้างการบริหารงานให้สอดคล้องและเหมาะสมกับสภาพของโรงเรียน ส่วนการกำหนดวัตถุประสงค์ด้านบุคลากรและการกำหนดภารกิจหรือกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานบุคลากร ไม่มีความชัดเจน การสำรวจทักษะที่จำเป็นของแต่ละงานมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง การตรวจสอบ และการคาดคะเนจำนวนบุคลากรที่ขาดแคลน และส่วนที่เกินของแต่ละแผนงานมีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งประกอบกับการศึกษาความเจริญก้าวหน้าของเทคโนโลยีเพื่อนำมาใช้ในการวางแผนบุคลากรมีการศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง จึงเป็นสาเหตุที่ทำให้ผลการดำเนินงานด้านการวางแผนกำลังคนโรงเรียนเอกชนในจังหวัดเชียงรายโดยภาพรวมมีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งทางโรงเรียนเอกชนในจังหวัดเชียงรายก็ได้มีการตรวจสอบและปรับปรุงแผนการบริหารงาน และกระบวนการวางแผนกำลังคนให้สอดคล้องกับความต้องการของโรงเรียนเพิ่มมากขึ้น

1.2 การสรรหาคูลากรโรงเรียนเอกชนในจังหวัดเชียงราย สรุปได้ว่าโรงเรียนเอกชนในจังหวัดเชียงรายส่วนใหญ่มีการนำข้อมูลจากการวางแผนกำลังคนมาใช้ในการวางแผนการสรรหาคูลากร มีการวิเคราะห์งานในด้านต่างๆ ที่โรงเรียนต้องการ เพื่อกำหนดคุณลักษณะของบุคลากร มีการกำหนดวิธีการและขั้นตอนการดำเนินการสรรหา และมีการประเมินผลการดำเนินงานในการสรรหาคูลากร ซึ่งการดำเนินการต่าง ๆ โดยรวมของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดเชียงรายได้มีการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง

1.3 การคัดเลือกบุคลากรโรงเรียนเอกชนในจังหวัดเชียงราย ส่วนใหญ่มีการคัดเลือกจากใบสมัครของผู้ที่สมัครสอบเรียบร้อยแล้ว มีการเรียกมาสัมภาษณ์เพื่อดูเจตคติและบุคลิกภาพ มีการทดลอง และทดสอบความสามารถก่อนการจ้างงาน ขณะ

เดียวกันก็มีการตรวจสอบประวัติของผู้สมัคร และตรวจสอบสุขภาพก่อนการจ้างงาน การประชาสัมพันธ์ยังไม่กว้างขวางพอ ซึ่งในภาพรวมของการดำเนินงานกิจกรรมต่างๆ ด้านการคัดเลือกบุคลากรของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดเชียงรายมีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง

1.4 การพัฒนาบุคลากรโรงเรียนเอกชนในจังหวัดเชียงราย โดยภาพรวมแล้วมีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งแต่ละกิจกรรมที่ทางโรงเรียนเอกชนส่วนใหญ่ในจังหวัดเชียงรายได้ดำเนินการและมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากนั้น ได้แก่ การเตรียมความพร้อมบุคลากรเพื่อความเจริญก้าวหน้าของงานและการขยายตัวของโรงเรียนในอนาคต มีการถ่ายทอดข่าวสารและข้อมูลที่เป็นประโยชน์เพื่อช่วยให้บุคลากรได้เข้าใจนโยบายและเป้าหมายของโรงเรียน จัดให้มีการเพิ่มทักษะและเทคนิคในการปฏิบัติงานให้มีความรู้ความเข้าใจ พัฒนาทัศนคติและบุคลิกภาพในการปฏิบัติงานที่ถูกต้องและเหมาะสม และพัฒนาบุคลากรให้สามารถปรับตัวให้สอดคล้องกับความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีที่ใช้ในการปฏิบัติงาน ส่วนกิจกรรมที่มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ การประเมินและวิเคราะห์ความต้องการในการพัฒนาบุคลากร การเสริมสร้างสัมพันธ์ที่ดีระหว่างบุคลากรฝ่ายปฏิบัติและฝ่ายบริหาร การช่วยแก้ไขปัญหาดังกล่าวที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงานของบุคลากร การปฐมนิเทศบุคลากรใหม่ การสำรวจความต้องการในการพัฒนาตนเองของบุคลากร การพัฒนาด้านขวัญและกำลังใจ การทัศนศึกษาเพื่อประโยชน์ทางวิชาการ และการหมุนเวียนหน้าที่ของบุคลากรเพื่อให้ความรู้ความสามารถแก่บุคลากรในหลายๆ ด้าน

1.5 การประเมินบุคลากรโรงเรียนเอกชนในจังหวัดเชียงราย โดยภาพรวมมีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งเมื่อพิจารณาจากกิจกรรมที่ทางโรงเรียนเอกชนในจังหวัดเชียงรายส่วนใหญ่ที่ได้มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ได้แก่ การประเมินบุคลากรโดยผู้บริหารเป็นผู้ประเมิน การประเมินมีการกำหนดจุดมุ่งหมายในการประเมินผลการปฏิบัติงาน มีการกำหนดนโยบายการประเมินผลการปฏิบัติงานของโรงเรียน มีการแจ้งให้ผู้ประเมินและผู้ถูกประเมินให้เข้าใจตรงกันเกี่ยวกับระบบการประเมิน โดยยึดเป้าหมายและมาตรฐานตามเกณฑ์ของโรงเรียนและแผนงานเป็นหลัก ส่วนกิจกรรมที่มีการปฏิบัติในระดับปานกลาง ได้แก่ การประเมินโดยคณะกรรมการที่ทางโรงเรียนแต่งตั้ง การประเมินโดยเพื่อนร่วมงาน ประเมินโดยบุคลากรภายนอก ประเมินโดยผู้ปกครองและการประเมินตนเอง ในการกำหนดเป้าหมาย มาตรฐาน และขั้นตอนในการดำเนินการประเมินผลการปฏิบัติงานนั้นบุคลากรในโรงเรียนมีส่วนร่วมในการกำหนด การประเมินมีการตรวจสอบจุดเด่นจุดด้อยในการปฏิบัติงานของบุคลากรแต่ละคน มีการนำข้อมูลที่ได้จาก

การประเมินมากำหนดทิศทางในการพัฒนาวิธีการปฏิบัติงานในอนาคต มีการนำผลการประเมินมาอภิปรายให้บุคลากรได้รับทราบและจัดทำสรุปผลการประเมินเป็นเอกสาร

2. อนาคตภาพการบริหารงานบุคลากรโรงเรียนเอกชน ในจังหวัดเชียงราย ระหว่างปีการศึกษา 2545-2550

2.1 แนวโน้มการวางแผนกำลังคนของโรงเรียนเอกชน ในจังหวัดเชียงราย ระหว่างปีการศึกษา 2545-2550 คาดว่าจะให้ความสำคัญและคำนึงถึงความต้องการของนักเรียนและผู้ปกครองมากขึ้น และจะเปิดโอกาสให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับทางโรงเรียนเอกชน เช่น คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครองนักเรียน เป็นต้น เข้ามามีส่วนร่วมในการให้คำปรึกษาในการวางแผนกำลังคนของโรงเรียนเอกชน และจะมีการนำเอาเทคโนโลยีด้านสารสนเทศเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนกำลังคน ได้แก่ ข้อมูลด้านสถิติของสภาพเศรษฐกิจและสังคม เป็นต้น

2.2 แนวโน้มการสรรหาคูคลากรของโรงเรียนเอกชน ในจังหวัดเชียงราย ระหว่างปีการศึกษา 2545-2550 คาดว่าจะมีลักษณะวิธีการสรรหาไม่แตกต่างไปจากเดิมที่ได้ดำเนินการอยู่ในปัจจุบัน คือ จะมีการดำเนินการสรรหาคูบุคลากรโดยวิธีการประกาศรับสมัครจากสถาบันผลิตครู หรือสถาบันที่ผลิตบุคลากรตามสาขาวิชาที่โรงเรียนต้องการ หรือ ประชาสัมพันธ์ตามสื่อต่างๆ เป็นต้น

2.3 แนวโน้มการคัดเลือกบุคลากรของโรงเรียนเอกชน ในจังหวัดเชียงราย ระหว่าง ปีการศึกษา 2545-2550 คาดว่าจะมีการคัดเลือกโดยวิธีการทดสอบความสามารถ ความเข้าใจเฉพาะด้านของผู้สมัครมากที่สุด รองลงมาคือ ทดสอบสติปัญญา (IQ) และทดสอบด้านคุณธรรม (MQ) ซึ่งคุณลักษณะของบุคลากรที่โรงเรียนเอกชนในจังหวัดเชียงรายมีความต้องการในอีก 5 ปีข้างหน้าคาดว่าจะต้องเป็นบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถเฉพาะด้าน และเป็นผู้ที่มีคุณธรรม

2.4 แนวโน้มการพัฒนาบุคลากรของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดเชียงราย ระหว่างปีการศึกษา 2545-2550 คาดว่าจะมีการพัฒนาในระดับที่มากที่สุด คือ พัฒนาบุคลากรให้มีความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ เพื่อความสะดวกในการปฏิบัติงานและพัฒนาบุคลากรให้สามารถพัฒนาตนเองจากสื่อที่ทันสมัย เช่น internet เป็นต้น และคาดว่าโรงเรียนเอกชนในจังหวัดเชียงรายจะมีการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการศึกษาเพิ่มมากขึ้น

2.5 แนวโน้มการประเมินบุคลากรของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดเชียงรายระหว่างปีการศึกษา 2545-2550 คาดว่าโรงเรียนเอกชนในจังหวัดเชียงรายจะมีการดำเนินการจัดทำมาตรฐานในการประเมินบุคลากรของโรงเรียนที่ชัดเจน เพื่อให้เกิดความยุติธรรมในการประเมินมากที่สุด ส่วนผู้ประเมินนั้นจะมีทั้งบุคลากรภายในโรงเรียน ได้แก่ ผู้บริหาร

หัวหน้าฝ่าย เป็นต้น และบุคลากรจากภายนอก ได้แก่ ผู้ปกครองนักเรียน องค์กรภายนอก เป็นต้น

ข้อเสนอแนะ

1. การวิจัยครั้งนี้ทำให้ทราบถึงสภาพปัจจุบันของการบริหารงานบุคลากร และแนวโน้มในอนาคตของการบริหารงานบุคลากรของโรงเรียนเอกชน ในจังหวัดเชียงราย ระหว่างปีการศึกษา 2545-2550 ซึ่งสามารถนำไปใช้ในการวางแผนพัฒนางานและกำหนดนโยบายในการบริหารงานบุคลากรในโรงเรียนเอกชน สำหรับผู้บริหาร ครู และผู้ที่เกี่ยวข้องต่อไป

2. ควรจัดให้มีการประชุมสัมมนาหรือการประชุมอภิปรายปัญหา เพื่อพัฒนางานบุคลากรให้มีคุณภาพและมาตรฐานต่อไป

3. การวิจัยครั้งนี้เป็นแนวทางให้กับสถานศึกษาและหน่วยงานอื่น ๆ ในการพัฒนาบุคลากรให้มีประสิทธิภาพต่อไป

4. การวิจัยครั้งนี้สามารถใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการค้นคว้าและวิจัยในการพัฒนางานคุณภาพของบุคลากรในองค์กรได้

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารต่อสภาพและแนวทางในการบริหารงานบุคลากรโรงเรียนเอกชน

2. ควรมีการศึกษาการบริหารงานบุคลากรในสถานศึกษาทุกประเภท โดยใช้เทคนิคการวิจัยเชิงอนาคต

3. ควรมีการใช้เทคนิคการสร้างภาพอนาคตภาพ พยากรณ์สถานการณ์ หรือเหตุการณ์อื่น ๆ

ชื่อเรื่อง การนำเสนอรูปแบบการบริหารโรงเรียนในกำกับของรัฐสำหรับประเทศไทย

ผู้วิจัย จินตนา ศักดิ์ภู่อารัม

ปีที่งานวิจัยเสร็จ พ.ศ.2546

ลักษณะของงานวิจัย วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต ภาควิชาการบริหารการศึกษา
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วัตถุประสงค์

เพื่อนำเสนอรูปแบบการบริหารโรงเรียนในกำกับของรัฐสำหรับประเทศไทย

วิธีดำเนินการวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา

ขั้นตอนการดำเนินงานวิจัย

1. ศึกษา วิเคราะห์ และสังเคราะห์เอกสาร เกี่ยวกับแนวคิด ทฤษฎี ผลการวิจัย เรื่องโรงเรียนในกำกับของรัฐในต่างประเทศ และระบบบริหารการศึกษาของไทย เพื่อกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย และนำสาระสำคัญไปใช้ในการร่างรูปแบบ

2. ศึกษากรณีศึกษาการบริหารโรงเรียนที่มีลักษณะบางประการของโรงเรียนในกำกับของรัฐในประเทศไทย โดยเครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบวิเคราะห์เอกสาร และแบบสัมภาษณ์ผู้บริหาร ครูและเจ้าหน้าที่ นักเรียน และผู้ปกครอง

3. ร่างรูปแบบการบริหารโรงเรียนในกำกับของรัฐสำหรับประเทศไทย ครั้งที่ 1

4. สัมภาษณ์ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิที่มีต่อร่างรูปแบบครั้งที่ 1 ซึ่งประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียน นักวิชาการด้านการบริหารการศึกษา และผู้บริหารหน่วยงานที่กำกับดูแลนโยบายการศึกษา โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง วิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา และปรับปรุงเป็นร่างรูปแบบ ครั้งที่ 2

5. ตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของร่างรูปแบบ ครั้งที่ 2 โดยการจัดประชุมสัมมนาผู้ทรงคุณวุฒิ รวม 3 ฝ่าย ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน นักวิชาการด้านการบริหารการศึกษา และผู้บริหารหน่วยงานที่กำกับดูแลนโยบายการศึกษา เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของร่างรูปแบบ

6. ปรับปรุงและนำเสนอรูปแบบการบริหารโรงเรียนในกำกับของรัฐสำหรับประเทศไทย

สรุปผลการวิจัย

รูปแบบการบริหารโรงเรียนในกำกับของรัฐสำหรับประเทศไทย ประกอบด้วย ส่วนสำคัญ 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ความนำ

สภาพการจัดการศึกษาไทยที่ผ่านมาแม้จะประสบความสำเร็จในเชิงปริมาณที่เพิ่มขึ้น แต่ก็ยังมีผู้ที่ไม่ได้รับโอกาสทางการศึกษาส่วนหนึ่ง ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นผู้ที่ยากจน และด้อยโอกาสต่างๆ รวมทั้งยังมีเด็กจำนวนหนึ่งที่ออกกลางคันอีกด้วย ประกอบกับบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ที่กำหนดให้รัฐต้องจัดการศึกษาให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่า 12 ปี อย่างทั่วถึง และมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย ยิ่งจะทำให้ผู้เรียนที่มีปัญหาด้านต่างๆ เข้ามาอยู่ในระบบการศึกษามากขึ้น โดยเฉพาะกลุ่มที่มีความต้องการพิเศษ นอกจากนี้คุณภาพการศึกษาไทยที่ผ่านมาก็ยังอยู่ในระดับที่ไม่น่าพอใจ ซึ่งขึ้นกับปัจจัยหลายประการ แต่ปัจจัยที่สำคัญคือ การบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาที่ยังประสบปัญหาจากระบบราชการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการบริหารงานบุคคล

ปัญหาการศึกษาไทยที่ประสบ นับว่ามีความสอดคล้องกับสภาพปัญหาที่ต่างประเทศประสบอยู่เช่นกัน แนวทางแก้ไขปัญหาประการหนึ่งที่ประสบความสำเร็จในระดับสูงในต่างประเทศ คือ การจัดโรงเรียนในกำกับของรัฐ โดยเฉพาะในสหรัฐอเมริกา ซึ่งเป็นทางเลือกหนึ่งในการจัดการศึกษาที่สามารถแก้ไขปัญหาดังกล่าวข้างต้นได้ รวมทั้งยังเปิดโอกาสให้ชุมชน สังคมได้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาที่ตอบสนองปรัชญา/ความเชื่อในวิถีชุมชนอีกด้วย โรงเรียนในกำกับของรัฐนับเป็นแนวคิดที่สอดคล้องกับความต้องการของประเทศไทย และสภาพบริบทในสังคมไทยในหลายประการ ผู้วิจัยจึงได้ดำเนินการวิจัยในเรื่องนี้ เพื่อให้เป็นแนวคิดใหม่ในการบริหารการศึกษา ที่กระตุ้นให้มีการบริหารที่แตกต่างออกไปจากเดิม และมีการพัฒนาการบริหารการศึกษาที่ดีขึ้นกว่าเดิม

ส่วนที่ 2 รูปแบบการบริหารโรงเรียนในกำกับของรัฐสำหรับประเทศไทย

ประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญ 5 ส่วนดังนี้

1. หลักการแนวคิดในการกำหนดรูปแบบ ได้แก่

1.1 หลักการกระจายอำนาจโดยเน้นการมีส่วนร่วม

1) มุ่งเน้นให้พ่อแม่ ผู้ปกครอง ชุมชน ครู บุคคล กลุ่มบุคคล องค์กร ต่างๆ มีโอกาสจัดตั้งหรือร่วมจัดตั้ง สนับสนุน และควบคุมสถานศึกษา

2) การให้สถานศึกษาเป็นองค์กรหลักในการเปลี่ยนแปลง

1.2 หลักสิทธิและสิทธิประโยชน์ของบุคคล กลุ่มบุคคล ในการรับและจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1.3 หลักความเป็นอิสระในการบริหารและอิสระจากระเบียบที่ใช้บังคับกับโรงเรียนทั่วไป

1.4 หลักการมีกฎหมายรองรับสถานะของโรงเรียนในกำกับของรัฐ

1.5 หลักความร่วมมือที่จะให้ตรวจสอบผลการดำเนินงานตามกฎหมาย

1.6 หลักการจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นคุณภาพเป็นหลัก โดยถือว่าผู้เรียนสำคัญที่สุด และต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพของแต่ละคน

2. วัตถุประสงค์ของรูปแบบ

เพื่อเป็นทางเลือกในการจัดการศึกษารูปแบบหนึ่ง ที่เปิดโอกาสให้บุคคลกลุ่มบุคคล องค์กร ร่วมกันจัดหรือมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียนในกำกับของรัฐ

3. ลักษณะเฉพาะของโรงเรียนในกำกับของรัฐ ประกอบด้วย ความหมาย กฎบัตร ผู้จัดตั้ง ผู้สนับสนุนการจัดตั้ง ผู้อนุมัติการจัดตั้ง ประเภทของโรงเรียน จำนวนโรงเรียน การรับนักเรียน ความมีอิสระในการบริหาร การได้รับเงินอุดหนุนรายหัวจากรัฐ และความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้

4. กฎบัตรของโรงเรียนในกำกับของรัฐ กฎบัตรเป็นข้อสัญญาการดำเนินงานของโรงเรียนในกำกับของรัฐระหว่างผู้จัดตั้งกับหน่วยงานที่มีอำนาจอนุมัติการจัดตั้ง ที่เป็นกลไกกำกับกำกับการดำเนินงานของโรงเรียนที่โยกไปสู่การจัดโครงสร้างองค์การ และการบริหารงานด้านต่างๆ รวมทั้งการตรวจสอบความรับผิดชอบของโรงเรียน

5. การบริหารโรงเรียนในกำกับของรัฐ แบ่งออกเป็น 2 ส่วน

5.1 การบริหารโดยคณะกรรมการบริหารโรงเรียน เป็นการกำหนดอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารโรงเรียน องค์ประกอบและวิธีการได้มาซึ่งคณะกรรมการบริหารโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียน และโครงสร้างการบริหารโรงเรียน

5.2 การบริหารงานโรงเรียนในกำกับของรัฐ ครอบคลุมงาน 4 ด้าน โดยแต่ละด้านมีลักษณะที่สำคัญ ดังนี้

1) งานวิชาการ โรงเรียนสามารถจัดทำหลักสูตรที่เหมาะสมสำหรับโรงเรียนได้เอง หลักสูตรของโรงเรียนจะประกอบด้วย 2 ส่วน คือ หลักสูตรแกนกลางและหลักสูตรท้องถิ่น โดยหลักสูตรแสดงวิธีการทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่สามารถวัดได้ชัดเจน โรงเรียนมีอิสระในการกำหนดกิจกรรมการเรียนการสอนได้เอง ซึ่งเน้นการมีส่วนร่วมระหว่างครู นักเรียน และผู้ปกครอง ในการจัดการเรียนการสอน กำหนดกิจกรรม เน้นการสร้างและใช้นวัตกรรมในการจัดการเรียนการสอน กิจกรรมการเรียนการสอนนักเรียนแต่ละคน

อาจมีลักษณะเฉพาะที่แตกต่างกัน มีการใช้สื่อ เทคโนโลยี และแหล่งการเรียนรู้อื่น ๆ อย่างกว้างขวาง มีการวัดและประเมินผลผู้เรียนที่บอกถึงความก้าวหน้าและตอบสนองต่อหลักสูตร

2) **งานบุคคล** โรงเรียนมีอำนาจอิสระในการบริหารงานบุคคลทุกด้าน นับตั้งแต่การวางแผนบุคลากร จนให้บุคลากรออกจากงาน โดยไม่ต้องอยู่ภายใต้ระบบราชการ คณะกรรมการบริหารโรงเรียนกำหนดระเบียบ หลักเกณฑ์การบริหารงานบุคคลของโรงเรียน ครูมีอิสระในการกำหนดกิจกรรมการเรียนการสอน และทำงานเพิ่มขึ้นในด้านการบริหารหรือหลักสูตร บุคลากรส่วนใหญ่ปฏิบัติงานเต็มเวลาตามสัญญาจ้างซึ่งมีระยะเวลาสั้น มีวิธีการจ้างบุคลากรโดยสัญญา มีการคัดสรรบุคลากรที่มีประสิทธิภาพ กรณีที่ปรับจากโรงเรียนที่มีอยู่เดิม จะมีการประเมินบุคลากรของโรงเรียนที่ประสงค์จะเป็นบุคลากรของโรงเรียนที่ปรับใหม่และจัดทำสัญญาจ้าง จัดให้มีสิ่งจูงใจให้คนที่มีความรู้ความสามารถมาสมัครเป็นครู จัดให้มีแผนการพัฒนาบุคลากรที่ตรงกับความต้องการอย่างต่อเนื่อง ตลอดจนจัดให้มีการประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรและนำผลการประเมินมาประกอบการเลื่อนเงินเดือนและการต่อสัญญาการปฏิบัติงาน

3) **งานการเงิน** โรงเรียนได้รับรายได้และสามารถจัดหารายได้ จากหลายแหล่ง โรงเรียนคาดคะเนค่าใช้จ่ายตามภารกิจในกฎบัตร โดยจัดทำแผนการเงินระยะต่างๆ ของโรงเรียน คณะกรรมการบริหารโรงเรียน ออกระเบียบข้อบังคับ วางระบบการเงิน บัญชี พัสดุ การจัดซื้อจัดจ้างของโรงเรียน รวมทั้งการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินของโรงเรียนได้เอง โรงเรียนมีการรายงานการเงินของโรงเรียน รวมทั้งจัดให้มีผู้ตรวจสอบภายในของโรงเรียน

4) **งานบริหารทั่วไป** การรับนักเรียน โรงเรียนรับนักเรียนที่เป็นกลุ่มเป้าหมายตามที่กำหนดในกฎบัตร กรณีที่นักเรียนมาสมัครเกินกว่าจำนวนที่รับได้ โรงเรียนจะไม่ใช้การทดสอบความรู้ทางวิชาการในการรับเด็กแต่จะใช้วิธีการอื่นแทน ยกเว้น โรงเรียนที่มุ่งจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่เน้นความเป็นเลิศทางวิชาการ โรงเรียนเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองชุมชน มีส่วนร่วมสนับสนุนการดำเนินงานของโรงเรียนให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ รวมทั้งจัดกิจกรรมพัฒนาความรู้และทักษะให้กับผู้ปกครองและเยาวชน โรงเรียนอำนวยความสะดวกและจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวกให้กับผู้ปฏิบัติงานในโรงเรียน รวมทั้งในระยะต้นโรงเรียนจะไม่สร้างอาคารแต่จะใช้ระบบทดแทนอื่น ๆ เท่าที่ทำได้

ส่วนที่ 3 แนวทางการนำรูปแบบไปใช้

1. เร่งดำเนินการออกกฎหมายรองรับการดำเนินงานของโรงเรียนในกำกับของรัฐ โดยดำเนินการเป็น 3 ระยะ ดังนี้ ระยะที่ 1 ออกเป็นคำสั่งของกระทรวงมอบอำนาจให้

โรงเรียนมีอำนาจตัดสินใจเพิ่มมากขึ้น ระยะที่ 2 โรงเรียนดำเนินการโดยอาศัยพระราชบัญญัติองค์การมหาชน ออกเป็นพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งโรงเรียนเป็นนิติบุคคล และไม่อยู่ภายใต้ระเบียบราชการ ระยะที่ 3 ออกเป็นพระราชบัญญัติโรงเรียนในกำกับของรัฐเป็นการเฉพาะ

2. เผยแพร่ข้อมูลและสร้างความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับการดำเนินงานของโรงเรียนในกำกับของรัฐแก่กลุ่มเป้าหมายหลัก

3. จูงใจอาสาสมัครที่มีความสามารถ และสนใจเข้าร่วมโครงการนำร่องในลักษณะที่เป็นเครือข่าย

4. จัดให้มีคณะบุคคลให้คำปรึกษา สนับสนุนวิชาการ งบประมาณและวิจัย ติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่องไปพร้อมครูและผู้บริหารของโรงเรียนในโครงการนำร่อง

5. สร้างทัศนคติ ความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการบริหารโรงเรียนในกำกับของรัฐให้กว้างขวางแพร่หลาย

ส่วนที่ 4 เจ็อนไซหรือข้อจำกัดของรูปแบบ

เจ็อนไซสู่ความสำเร็จ

1. เร่งดำเนินการให้มึนโยบบาย หรือกฎหมายรองรับการจัดตั้งโรงเรียนในกำกับของรัฐ

2. กำหนดเกณฑ์การคัดเลือกผู้บริหารโรงเรียนในกำกับของรัฐที่มีวิสัยทัศน์ ภาวะผู้นำ และมีทักษะในการบริหาร ซึ่งจะทําให้โรงเรียนในกำกับของรัฐมีความก้าวหน้ารวดเร็วกว่าโรงเรียนของรัฐ

3. คณะกรรมการโรงเรียน ประกอบด้วย ผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ มีประสบการณ์ มีวิสัยทัศน์ที่หลากหลายสาขาวิชาชีพ และตั้งใจทําประโยชน์ให้สถานศึกษา

ข้อจำกัดของรูปแบบ

1. แนวคิดโรงเรียนในกำกับของรัฐ ไม่สามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้อย่างสมบูรณ์แบบ หากไม่มีการออกกฎหมายรองรับการดำเนินงานโรงเรียนในกำกับของรัฐเป็นการเฉพาะ

2. บริบทสังคมไทยและวัฒนธรรมองค์กรยังไม่เอื้อต่อการเปลี่ยนแปลง เนื่องจากยังยึดติดและความเคยชินกับวัฒนธรรมองค์กรในระบบเดิมที่มีความมั่นคงถาวร มีความสะดวกสบายในการปฏิบัติงานโดยไม่ต้องมีการประเมินผลการปฏิบัติงาน

ข้อเสนอแนะ

1. กระทรวงศึกษาธิการควรเร่งออกกฎหมายเพื่อรองรับสถานะและความเป็นอิสระของโรงเรียนในกำกับของรัฐสำหรับประเทศไทย
2. กระทรวงศึกษาธิการและหน่วยงานที่ทำหน้าที่ส่งเสริมสนับสนุนโรงเรียนสังกัดต่างๆ ควรเผยแพร่ข้อมูลและสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานของโรงเรียนในกำกับของรัฐแก่กลุ่มเป้าหมายหลักต่างๆ เพื่อให้ได้รับความร่วมมือและการสนับสนุนจากส่วนต่างๆ ของสังคมในวงกว้าง พร้อมทั้งส่งเสริมสนับสนุนผู้สนใจที่จะจัดตั้งโรงเรียนในกำกับของรัฐ
3. กระทรวงศึกษาธิการและหน่วยงานที่ทำหน้าที่ส่งเสริมสนับสนุนโรงเรียนสังกัดต่างๆ จูงใจอาสาสมัครที่มีความสามารถและสนใจ เข้าร่วมดำเนินการโครงการนำร่องโรงเรียนในกำกับของรัฐ ในลักษณะที่เป็นเครือข่ายแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน
4. กระทรวงศึกษาธิการและหน่วยงานที่ทำหน้าที่ส่งเสริมสนับสนุนโรงเรียนสังกัดต่างๆ จัดให้มีหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรง มีหน้าที่ ให้คำปรึกษา สนับสนุนวิชาการ งบประมาณและวิจัยติดตามประเมินผลโรงเรียนในกำกับของรัฐอย่างต่อเนื่อง ควบคู่ไปกับการวิจัยภายในของโรงเรียนในกำกับของรัฐ
5. กระทรวงศึกษาธิการและหน่วยงานที่ทำหน้าที่ส่งเสริมสนับสนุนโรงเรียนสังกัดต่างๆ สร้างทัศนคติ ความรู้ ความเข้าใจ การบริหารโรงเรียนในกำกับของรัฐให้กว้างขวาง แพร่หลาย

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิจัยเพื่อกำหนดแนวทางในการออกกฎหมายที่เอื้อต่อการเป็นโรงเรียนในกำกับของรัฐตามหลักการที่แท้จริง
2. ควรศึกษาความเป็นไปได้ทางด้านการเงินของโรงเรียนในกำกับของรัฐ นับจากการกำหนดจุดมุ่งหมายการจัดการศึกษาของโรงเรียนที่มุ่งให้เกิดผลผลิตในด้านต่างๆ จำเป็นที่โรงเรียนต้องมีรายได้จากแหล่งใดในจำนวนเท่าใด และค่าใช้จ่ายของโรงเรียนที่จะเกิดขึ้นในการดำเนินงานเพื่อให้เกิดผลผลิตตามจุดมุ่งหมาย รวมทั้งระยะเวลาการดำเนินงานของโรงเรียนที่จะก่อให้เกิดสภาพค้ำคูณของโรงเรียนในเรื่องรายได้และรายจ่าย
3. ควรมีการวิจัยในลักษณะทดลองดำเนินงานเป็นโครงการนำร่อง ในโรงเรียนที่มีลักษณะหลากหลาย ให้ทราบปัญหาอุปสรรคในการดำเนินการตามสภาพจริง และแนวทาง

ชื่อเรื่อง การศึกษาความคิดเห็นของครู อาจารย์ เกี่ยวกับบทบาทการปฏิบัติจริง และบทบาทที่คาดหวังของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา เขตการศึกษา 5 ในการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน

ผู้วิจัย จิรพรรณ คชสวัสดิ์

ปีที่งานวิจัยเสร็จ พ.ศ.

ลักษณะของงานวิจัย วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร

วัตถุประสงค์

1. เพื่อทราบระดับความคาดหวังของผู้บริหารโรงเรียน เกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน
2. เพื่อทราบระดับพฤติกรรมการปฏิบัติจริงของผู้บริหารโรงเรียนเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน
3. เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างความคาดหวังและการปฏิบัติจริงของผู้บริหารโรงเรียนเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน
4. เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างความคาดหวังและการปฏิบัติงานจริงของผู้บริหารโรงเรียนเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ตามความคิดเห็นของครู-อาจารย์ในโรงเรียน
5. เพื่อทราบความสัมพันธ์ระหว่างการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน กับการพัฒนางานวิชาการของโรงเรียน

วิธีดำเนินการวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (descriptive research)

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครู-อาจารย์ที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนประถมศึกษา เขตการศึกษา 5 รวม 6 จังหวัด คือ กาญจนบุรี ประจวบ-คีรีขันธ์ เพชรบุรี ราชบุรี สมุทรสงคราม สุพรรณบุรี จำนวน 1,864 โรงเรียน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม แบ่งเป็น 6 ตอน คือ ตอนที่ 1 เกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 เกี่ยวกับการรับรู้ภารกิจหน้าที่ของผู้บริหารโรงเรียน ตอนที่ 3 เกี่ยวกับการรับรู้ของผู้บริหารโรงเรียนทางด้านการนิเทศภายในโรงเรียน ตอนที่ 4 เกี่ยวกับพฤติกรรมการทำงานตามหน้าที่ ในด้านกระบวนการนิเทศการศึกษา ตอนที่ 5 เกี่ยวกับพฤติกรรมตามบทบาทหน้าที่ในการพัฒนางานวิชาการของโรงเรียน ตอนที่ 6 สรุปรวปัญหาและข้อเสนอแนะในการบริหารงานวิชาการ

ของผู้บริหารโรงเรียน แบบสอบถามตอนที่ 2-5 มีลักษณะเป็นแบบสอบถามชนิดจัดลำดับคุณภาพ 5 ระดับ ของ ลิเคิร์ต (Likert's five rating scale)

การวิเคราะห์ข้อมูล สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบแบบที (t-test) และหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์วิธีของเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient)

สรุปผลการวิจัย

1. การวิเคราะห์รายละเอียดเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ตัวอย่างที่เป็นผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 318 คน ในส่วนของผู้บริหาร ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุระหว่าง 35 ปีขึ้นไป ถึง 45 ปี มีประสบการณ์การทำงานในตำแหน่ง 15 ปีขึ้นไป และมีวุฒิทางการศึกษาระดับปริญญาตรี ในส่วนของครูผู้สอนส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 35 ปีขึ้นไป ถึง 45 ปี มีประสบการณ์การทำงานในตำแหน่งสูงสุด 15 ปีขึ้นไป และมีวุฒิทางการศึกษาระดับปริญญาตรี

2. การวิเคราะห์ระดับความคาดหวังของผู้บริหารโรงเรียน ในเขตการศึกษา 5 ในการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน พบว่า ในภาพรวมทุกด้านระดับความคาดหวังอยู่ในระดับมากในทุก ๆ ด้าน โดยมีความคาดหวังในการพัฒนางานวิชาการมากที่สุด มีระดับค่าเฉลี่ย 4.33 และมีความคาดหวังในกระบวนการนิเทศน้อยที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย 3.94

3. การวิเคราะห์ระดับพฤติกรรมการปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียน ในเขตการศึกษา 5 เกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน พบว่า ในภาพรวม มีการปฏิบัติจริงอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีการพัฒนางานวิชาการมีการปฏิบัติจริงอยู่ในระดับมาก คือ มีค่าเฉลี่ย 3.60 และมีการปฏิบัติจริงด้านการรับรู้ภารกิจตามหน้าที่ของผู้บริหารโรงเรียน ด้านการรับรู้ภารกิจการนิเทศการศึกษา และด้านกระบวนการนิเทศ อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีการปฏิบัติจริงด้านกระบวนการนิเทศ มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ 3.28

4. การวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างความคาดหวังและการปฏิบัติจริงของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา เขตการศึกษา 5 เกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน โดยภาพรวมทุกด้าน พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติทุกด้าน โดยความคาดหวังสูงกว่าการปฏิบัติจริง

5. การวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างความคาดหวังและการปฏิบัติจริงของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา เขตการศึกษา 5 เกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนตามความคิดเห็นของครู-อาจารย์ในโรงเรียน ในภาพรวมทุกด้านพบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในทุก ๆ ด้าน โดยความคาดหวังสูงกว่าการปฏิบัติจริง

6. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการนิเทศการศึกษากับการพัฒนางานวิชาการ ในโรงเรียนในภาพรวมทุกๆ ด้าน พบว่ามีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยความสัมพันธ์อยู่ในระดับมากในทุกๆ ด้าน โดยค่าความสัมพันธ์ระหว่างกระบวนการนิเทศกับการพัฒนางานวิชาการ โดยค่าสหสัมพันธ์มากที่สุด คือ .8628 และค่าความสัมพันธ์ระหว่างด้านการรับรู้ภารกิจงานนิเทศการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนกับการพัฒนางานวิชาการ มีค่าความสัมพันธ์น้อยที่สุด คือ .7939

ข้อเสนอแนะ

1. ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา เขตการศึกษา 5 ส่วนใหญ่ยังไม่สามารถปฏิบัติภารกิจหน้าที่ต่าง ๆ ได้ตามที่คาดหวังไว้สูงกว่าการปฏิบัติจริงในทุกด้าน โดยเฉพาะด้านการรับรู้ภารกิจหน้าที่ของผู้บริหารมีค่าความแตกต่างสูงที่สุด ในด้านการจัดการศึกษาอบรมให้สอดคล้องกับท้องถิ่น ผู้บริหารมีความคาดหวังว่าจะปฏิบัติจริงในระดับสูง แต่ในด้านการปฏิบัตินั้นมีปัญหาในด้านบุคลากรผู้ให้ความรู้ ในด้านงบประมาณ เพราะการจ้างบุคคลภายนอกนั้นต้องเสียค่าใช้จ่ายมาก ดังนั้น ผู้บริหารจึงจำเป็นต้องอาศัยบุคลากรที่มีอยู่ในโรงเรียนให้เป็นประโยชน์ โดยส่งให้ไปฝึกอบรมกับท้องถิ่น แล้วนำไปความรู้ไปถ่ายทอดอีกทีหนึ่ง น่าจะเป็นการแก้ปัญหาได้

2. ข้อเสนอแนะในการนิเทศการศึกษาสำหรับผู้บริหาร ผู้นำการนิเทศ และผู้รับการนิเทศ จากผลการวิจัย ความสัมพันธ์ระหว่างการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนด้านกระบวนการนิเทศ มีความสัมพันธ์กับการพัฒนางานวิชาการในระดับสูง ซึ่งแสดงให้เห็นว่าถ้าผู้บริหารปฏิบัติการนิเทศเป็นอย่างดีแล้ว จะทำให้การพัฒนางานวิชาการเป็นไปอย่างดีด้วย แต่ในปัจจุบันนี้ ผู้บริหาร ผู้นิเทศ และผู้รับการนิเทศ ยังไม่เข้าใจถึงความหมายที่แท้จริงของการนิเทศ ยังไม่เข้าใจ รูปแบบและวิธีการที่ถูกต้อง ทำให้มีความคับข้องใจเมื่อมีการนิเทศเกิดขึ้น จึงจำเป็นต้องชี้แจงให้รู้ถึงบทบาทที่ถูกต้อง และให้ทุกฝ่ายได้ร่วมปรึกษาหารือ เพื่อมีส่วนร่วมในการนิเทศ และได้เต็มใจในการปรับปรุงแก้ไข พร้อมทั้งช่วยแนะนำผู้อื่นต่อไป

ชื่อเรื่อง การศึกษาสภาพการดำเนินการกระจายอำนาจ การจัดซื้อจัดจ้าง
ระดับโรงเรียน

ผู้วิจัย หน่วยตรวจสอบภายใน สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ
กระทรวงศึกษาธิการ

ปีที่งานวิจัยเสร็จ พ.ศ.2544

ลักษณะของงานวิจัย งานวิจัยของหน่วยงาน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาผลการดำเนินการกระจายอำนาจการจัดซื้อจัดจ้างให้โรงเรียน ในสังกัดของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ปีงบประมาณ 2543
2. เพื่อกำหนดรูปแบบ แนวทางการดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างในโรงเรียนสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ในปีงบประมาณถัดไป

วิธีดำเนินการวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด หัวหน้าฝ่ายการเงินและพัสดุจังหวัด หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ หัวหน้างานการเงินและพัสดุอำเภอ/กิ่งอำเภอ ผู้บริหารโรงเรียน ครูพัสดุโรงเรียน และครูผู้สอน การเลือกกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย ได้กลุ่มตัวอย่างดังนี้ 1) ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด หัวหน้าฝ่ายการเงินและพัสดุจังหวัด 76 จังหวัด จำนวน 152 คน 2) หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ และหัวหน้างานการเงินและพัสดุอำเภอ/กิ่งอำเภอ จำนวน 435 อำเภอ จำนวน 870 คน 3) ผู้บริหารโรงเรียน ครูพัสดุโรงเรียนและครูผู้สอน โรงเรียนละ 2 คน จำนวน 1,545 โรงเรียน จำนวน 6,180 คน รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 7,202 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามที่มีทั้งแบบปลายเปิดและปลายปิด ที่สร้างตามประเด็นจากกรอบการวิจัย โดยประชุมระดมความคิดเห็นคณะทำงานสร้างเครื่องมือทดลองและปรับปรุงคุณภาพเครื่องมือวิจัยกับแหล่งข้อมูลในระดับโรงเรียน ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน ครูพัสดุโรงเรียนและครูผู้สอนจำนวนแบบสอบถามมีทั้งหมด 5 ชุด แยกตามประเภทของแหล่งข้อมูล ได้แก่ ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด ผู้บริหารโรงเรียน ครูพัสดุโรงเรียน และครูผู้สอน สำหรับหัวหน้าฝ่ายการเงินและพัสดุจังหวัด หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ และหัวหน้างานการเงินและพัสดุอำเภอ/กิ่งอำเภอใช้แบบสอบถามชุดเดียวกัน

การรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการจัดส่งแบบสอบถามโดยจัดส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ พร้อมทั้งติดแสตมป์ไปให้กลุ่มตัวอย่างแต่ละกลุ่ม ระหว่างวันที่ 20-24 พฤศจิกายน 2543 และให้กลุ่มตัวอย่างส่งแบบสอบถามกลับคืนมาที่หน่วยตรวจสอบภายในสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ระหว่างวันที่ 8 ธันวาคม ถึง 12 มกราคม 2544 ได้แบบสอบถามกลับคืนจากกลุ่มตัวอย่างดังนี้ ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด 43 ฉบับ หัวหน้าฝ่ายการเงินและพัสดุจังหวัด 41 ฉบับ หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ 167 ฉบับ หัวหน้างานการเงินและพัสดุอำเภอ/กิ่งอำเภอ

143 ฉบับ ผู้บริหารโรงเรียน 673 ฉบับ ครูพัสดุโรงเรียน 641 ฉบับ และครูผู้สอน 1,243 ฉบับ รวมแบบสอบถามที่ได้รับคืน 2,951 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 40.97 ของแบบสอบถามทั้งหมด

การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการแจกแจงนับความถี่ข้อมูลปลายปิด (เชิงปริมาณ) และสังเคราะห์เนื้อหาข้อมูลปลายเปิด (เชิงคุณภาพ) โดยใช้สถิติอย่างง่ายคือ ความถี่ ร้อยละ และค่าเฉลี่ย

สรุปการวิจัย

1. ผลการดำเนินการกระจายอำนาจการจัดซื้อจัดจ้างระดับโรงเรียนในสังกัดสำนักงานสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

1.1 ผลการปฏิบัติการจัดซื้อจัดจ้าง โดยวิธีตกลงราคา ระดับโรงเรียนตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูพัสดุโรงเรียน ครูผู้สอนในโรงเรียนทุกขนาด เห็นว่าโรงเรียนสามารถปฏิบัติงานตามขั้นตอนการจัดซื้อจัดจ้างได้ดี

1.2 ผลการปฏิบัติการจัดซื้อจัดจ้าง โดยวิธีสอบราคา ระดับโรงเรียน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนทุกขนาด เห็นว่า ขั้นตอนรายงานขอซื้อขอจ้างอยู่ในระดับดี ส่วนครูพัสดุโรงเรียนเห็นว่า ขั้นตอนตรวจรับพัสดุ/งานจ้าง อยู่ในระดับดีสำหรับในเรื่องการเปิดซองสอบราคาและพิจารณาผลการสอบราคา ทั้งผู้บริหารโรงเรียนและครูพัสดุโรงเรียนทุกขนาด มีความเห็นตรงกันว่าต้องปรับปรุงในเรื่องการให้ความรู้เกี่ยวกับระเบียบ ขั้นตอนการเปิดซองสอบราคาคุณลักษณะเฉพาะและข้อสงวนสิทธิ์

1.3 การสนับสนุนความช่วยเหลือจากสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ ในการจัดซื้อจัดจ้างให้มีประสิทธิภาพ ผู้บริหารโรงเรียน ครูพัสดุโรงเรียน และครูผู้สอนโรงเรียนทุกขนาด ต้องการการสนับสนุนช่วยเหลือมากที่สุดคือ การแจ่งอนุมัติเงินประจำงวดอย่างรวดเร็ว และน้อยที่สุดคือ จัดให้มีเจ้าหน้าที่พัสดุโดยตรง สำหรับผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด หัวหน้าฝ่ายการเงินและพัสดุจังหวัด หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ และหัวหน้างานการเงินและพัสดุอำเภอ/กิ่งอำเภอก็มีความเห็นเช่นเดียวกัน

1.4 ในการดำเนินการจัดซื้อจัดจ้าง วัสดุ ครุภัณฑ์และสิ่งก่อสร้างที่จัดสรรให้โรงเรียนราชการได้รับประโยชน์ดังนี้

1.4.1 กรณีที่สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด หรือสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ เป็นผู้ดำเนินการจัดซื้อจัดจ้าง ผู้บริหารโรงเรียน ครูพัสดุโรงเรียน และครูผู้สอนโรงเรียนทุกขนาด มีความเห็นว่า ทุกรายการราชการได้รับประโยชน์ในระดับปานกลาง แต่ผู้บริหารโรงเรียนทุกขนาด และครูพัสดุดังเรียนขนาดจํานวนนักเรียน

ไม่เกิน 120 คน เห็นว่า ราชการได้รับประโยชน์ในกรณีที่โรงเรียนได้รับของทันเวลาการใช้งานในระดับน้อย ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด และหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอเห็นว่า ราชการจะประหยัดงบประมาณมาก หัวหน้าฝ่ายการเงินและพัสดุจังหวัดเห็นว่าเป็นไปตามความต้องการของโรงเรียน และประหยัดงบประมาณ หัวหน้างานการเงินและพัสดุอำเภอเห็นว่าเป็นไปตามความต้องการของโรงเรียน นอกจากนี้ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด เห็นว่า โรงเรียนใช้ประโยชน์จากสิ่งของที่ได้รับจัดสรรมาก

1.4.2 กรณีโรงเรียนเป็นผู้ดำเนินการจัดซื้อ/จัดจ้างเอง ผู้บริหารโรงเรียน ครูพัสดุโรงเรียน และครูผู้สอนโรงเรียนทุกขนาดเห็นว่า ทุกรายการราชการได้ประโยชน์ในระดับมาก ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด หัวหน้าฝ่ายการเงินและพัสดุจังหวัด หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ และหัวหน้างานการเงินและพัสดุอำเภอ/กิ่งอำเภอเห็นว่า เป็นไปตามความต้องการของโรงเรียนมาก และผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดเห็นว่า ทำให้ราชการประหยัดงบประมาณน้อย หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ และหัวหน้างานการเงินและพัสดุอำเภอ/กิ่งอำเภอเห็นว่า โรงเรียนใช้ประโยชน์จากสิ่งของที่ได้รับจัดสรรอยู่ในระดับมาก นอกจากนี้หัวหน้างานการเงินและพัสดุอำเภอ/กิ่งอำเภอเห็นว่า โรงเรียนได้รับสิ่งของที่มีคุณภาพอยู่ในระดับมาก

1.5 ผลกระทบในกรณีที่โรงเรียนดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างเอื้อและ/หรือเป็นข้อจำกัดต่อครู และกระบวนการเรียนการสอนดังนี้

1.5.1 ผลกระทบต่อตัวครูในกรณีที่โรงเรียนดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างเอง

1) สิ่งที่เกี่ยวข้องต่อตัวครู ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูพัสดุโรงเรียน และครูผู้สอน เห็นว่า ทำให้ครูได้รับของตรงตามความต้องการ ได้รับของรวดเร็วทันเวลาการใช้งาน และครูได้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานซึ่งจะทำให้เห็นคุณค่าของสิ่งของที่ได้รับ และได้ของที่เหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพและตรงตามความต้องการของท้องถิ่น

2) สิ่งที่เป็นข้อจำกัดต่อตัวครู ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูพัสดุโรงเรียน และครูผู้สอน เห็นว่า งบประมาณโรงเรียนที่ได้รับมีน้อยทำให้ไม่ได้ของเพียงพอ และตรงตามความต้องการ และครูมีงานสอนเป็นหน้าที่หลัก ทำให้มีเวลาจำกัดในการดำเนินการและเป็นภาระต่องานด้านการสอนด้วย

1.5.2 ผลกระทบต่อกระบวนการเรียนการสอน ในกรณีที่โรงเรียนดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างเอง

1) สิ่งที่เกี่ยวข้องต่อกระบวนการเรียนการสอน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูพัสดุโรงเรียน และครูผู้สอนเห็นว่า ได้ใช้วัสดุที่ตรงกับหลักสูตร

เนื้อหาวิชา แผนการสอน และกระบวนการเรียนการสอน ทำให้กระบวนการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ และได้ใช้อุปกรณ์การเรียนการสอนสอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น และทำให้มีสื่อวัสดุที่มีคุณภาพครบถ้วนและตรงกับความต้องการของผู้ใช้

2) ข้อจำกัดต่อกระบวนการเรียนการสอน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูพี่สตูดิโอโรงเรียน และครูผู้สอน เห็นว่า ทำให้เสียเวลาในการจัดการเรียนการสอน เนื่องจากต้องใช้เวลาในการดำเนินการจัดซื้อจัดจ้าง งบประมาณที่ได้รับน้อย บางรายการราคาสูงกว่าราคากลางมาก ทำให้ไม่สามารถจัดซื้อจัดจ้างได้

2. รูปแบบและแนวทางการดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างในโรงเรียน

2.1 ผู้บริหารโรงเรียน ครูพี่สตูดิโอโรงเรียน และครูผู้สอนโรงเรียนทุกขนาด ต้องการให้โรงเรียนแต่ละโรงเรียนเป็นผู้ดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างเอง

2.2 ผู้บริหารโรงเรียน ครูพี่สตูดิโอโรงเรียน และครูผู้สอนโรงเรียนทุกขนาด มีความต้องการให้ส่วนกลางมอบอำนาจในการดำเนินการให้โรงเรียนในสังกัดเต็มรูปแบบ กล่าวคือ โรงเรียนจะได้รับงบประมาณเป็นก้อนโดยไม่มีการแบ่งหมวดรายจ่าย ไม่กำหนดคุณลักษณะและราคากลางและโรงเรียนที่รับมอบอำนาจสามารถกำหนดรายการที่จะจัดซื้อจัดจ้างเองได้ โดยการจัดทำแผนกลยุทธ์ ในขณะที่ส่วนกลางจะควบคุมด้านนโยบาย กำหนดมาตรการ มาตรฐานอย่างกว้าง ๆ และกำกับติดตามงบประมาณ

ข้อเสนอแนะ

ควรให้โรงเรียนแต่ละโรงเรียนดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างเอง โดยใช้งบประมาณเป็นก้อนไปบริหารจัดการ ไม่กำหนดคุณลักษณะและราคากลาง ส่วนกลางจะควบคุมด้านนโยบาย กำหนดมาตรการ มาตรฐานอย่างกว้าง ๆ และกำกับติดตามงบประมาณอย่างสม่ำเสมอทุกระดับ จัดทำเอกสารคู่มือที่ใช้ในการปฏิบัติงานจัดให้มีการประชุมชี้แจงความรู้ความเข้าใจ ส่วนโรงเรียนขนาดเล็กมีบุคลากรน้อย อาจให้มีหน่วยงานหรือบุคลากรเฉพาะช่วยดำเนินการ

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยการดำเนินการบริหารงบประมาณการจัดซื้อจัดจ้างทั้งระบบเพื่อปรับปรุงการดำเนินงานเป็นระยะตลอดปี

2. ควรวินิจฉัยปัจจัยที่ส่งผลต่อการตรวจสอบภายในทุกระดับ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินการติดตามตรวจสอบการดำเนินการจัดซื้อจัดจ้าง

ชื่อเรื่อง   บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดลำปางในการสร้างเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน

ผู้วิจัย   เพชร กันทาดี

ปีที่งานวิจัยเสร็จ   พ.ศ.2546

ลักษณะของงานวิจัย   การค้นคว้าแบบอิสระ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาความสนใจและการมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดลำปาง
2. เพื่อศึกษาบทบาทของผู้บริหารโรงเรียน ในการสร้างเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดลำปาง
3. เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับทางการเมืองการเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนมัธยม ศึกษาจังหวัดลำปาง

วิธีดำเนินการวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้อำนวยการ อาจารย์ใหญ่ และครูใหญ่โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดลำปาง ปีการศึกษา 2543 จำนวนทั้งสิ้น 31 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม แบ่งเป็น 4 ตอน คือ ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ ตอนที่ 2 ความสนใจและการมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครอง ตามระบอบประชาธิปไตยของผู้บริหารโรงเรียนเป็นแบบเลือกตอบ และแบบปลายเปิด โดยมีขอบเขตเนื้อหา 3 ด้าน ประกอบด้วย 1) การปฏิรูปการเมือง 2) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 และ 3) การปฏิรูปการศึกษาและพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ตอนที่ 3 บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการสร้างเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน โดยมีขอบเขตเนื้อหา 4 ด้าน เป็นแบบเลือกตอบ ประกอบด้วย 1) การจัดการบริหารแบบประชาธิปไตย 2) การจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมประชาธิปไตย 3) การจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมประชาธิปไตย และ 4) การจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่เป็นประชาธิปไตย ตอนที่ 4 ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการสร้างเสริมประชาธิปไตย และในโรงเรียนเป็นแบบปลายเปิด

การวิเคราะห์ข้อมูล สถิติที่ใช้ ได้แก่ ความถี่ ค่าร้อยละ

สรุปผลการวิจัย

1. ผู้บริหารมีความสนใจและเห็นด้วยกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองในด้านการปฏิรูปการเมืองเพียงอย่างเดียว ไม่อาจลดหรือหยุดยั้งการซื้อสิทธิ ขายเสียงได้ หากรัฐไม่เร่งปฏิรูปการศึกษาควบคู่กันไปด้วย รองลงมาคือ การปฏิรูปทางการเมืองจะทำให้ประชาชนทั่วไปมีจิตสำนึกทางการเมืองดีขึ้น ส่วนในเรื่องที่ไม่เห็นด้วยคือ การเมืองเป็นเรื่องของนักการเมืองเท่านั้น

2. บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา ในการสร้างเสริมประชาธิปไตยในการจัดองค์การบริหาร ให้มีลักษณะเป็นประชาธิปไตย ได้มีการกระจายงานไปยังผู้ช่วยผู้บริหาร หัวหน้าฝ่าย หัวหน้าหมวดวิชาเพื่อให้ร่วมรับผิดชอบ รองลงมาได้ส่งเสริมให้บุคลากรได้ทำงานตามความรู้ความสามารถและความถนัดของแต่ละคน ส่วนในด้านการจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมประชาธิปไตย ได้มีการส่งเสริมครูให้ปฏิบัติต่อนักเรียนอย่างเสมอภาคกัน โดยไม่คำนึงถึงฐานะและอาชีพของผู้ปกครอง รองลงมาคือ ส่งเสริมครูผู้สอนทุกรายวิชาให้มีความตระหนักถึงความสำคัญของการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมประชาธิปไตย ได้มีการจัดทำแผนปฏิบัติงานหรือปฏิทินกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน รองลงมา ได้ส่งเสริมให้ครูร่วมกันจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมประชาธิปไตย และสนับสนุน ส่งเสริมครู ให้นำนักเรียนออกไปร่วมกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตย ผู้บริหารมีบทบาทสำคัญยิ่งในการสร้างสภาพแวดล้อมที่ดี ที่เป็นประชาธิปไตยขึ้นในโรงเรียน รองลงมา ได้ส่งเสริมครูในโรงเรียนเห็นความสำคัญและปฏิบัติตามหลักการประชาธิปไตยในโรงเรียน ตามหลักคุณธรรม และหลักสามัคคีธรรม

ข้อเสนอแนะ

1. ควรนำชุมชนเข้ามาเป็นกรรมการโรงเรียน เพื่อให้ชุมชนในท้องถิ่นได้มีโอกาสเข้ามาช่วยดำเนินการในกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน และชุมชนก็สามารถให้ความร่วมมือกับโรงเรียนอย่างเต็มที่

2. โรงเรียนควรเปิดโอกาสให้นักเรียนและครูเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการสร้างเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน

3. โรงเรียนควรให้ความสำคัญต่องานส่งเสริมประชาธิปไตย เพื่อแจ้งข่าวสารความเคลื่อนไหวให้นักเรียนและครูทราบอย่างสม่ำเสมอ

4. ผู้บริหาร ครู และนักเรียนควรมีจิตสำนึกในการเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานของ โรงเรียน สร้างความรู้สึกเป็นเจ้าของร่วมกัน อันก่อให้เกิดความสามัคคี

5. ผู้บริหารสถานศึกษาต้องให้ความสำคัญต่อการสร้างเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนอย่างจริงจัง ต่อเนื่อง เป็นระบบ การบริหารที่ดีครบวงจร

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน เช่น เนื้อหา หลักสูตร กระบวนการเรียนการสอน สื่อการเรียน และกิจกรรมที่สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน
2. ควรศึกษาบทบาทของผู้ช่วยบริหาร และครูผู้สอนสังคมศึกษา ด้านสร้างเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน เพื่อเป็นข้อมูลเปรียบเทียบ

ชื่อเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

ผู้วิจัย ภารดี อนันต์นาวิ

ปีทำงานวิจัยเสร็จ พ.ศ.2545

ลักษณะของงานวิจัย วิทยานิพนธ์การศึกษาดุฎิบัณฑิต ภาควิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ
2. เพื่อสร้างแบบจำลองความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้น ของปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

วิธีดำเนินการวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา 30,870 คน ครูผู้สอนโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ จำนวน 352,009 คน เลือกกลุ่มตัวอย่างโดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Sampling) ได้ครูผู้สอน เขตการศึกษาละ 2 จังหวัด จำนวน 24 จังหวัด จำนวน 379 โรงเรียน มี 3 ขนาด คือ โรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ ได้ครูผู้สอนโรงเรียนละ 2 คน จำนวนทั้งหมด 758 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถาม ประกอบด้วย ตอนที่ 1 เกี่ยวกับสถานภาพของผู้บริหารโรงเรียน ขนาดของโรงเรียน และระดับฐานะทางเศรษฐกิจของผู้ปกครองนักเรียน และตอนที่ 2-8 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็น ตอนที่ 2 เกี่ยวกับ

ความสามารถในการบริหารของผู้บริหารโรงเรียน ตอนที่ 3 เกี่ยวกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของผู้บริหารโรงเรียน ตอนที่ 4 เกี่ยวกับพฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารโรงเรียน ตอนที่ 5 เกี่ยวกับบรรยากาศของโรงเรียน ตอนที่ 6 เกี่ยวกับการสนับสนุนทางสังคมของครู ตอนที่ 7 เกี่ยวกับความพึงพอใจในงานของครู ตอนที่ 8 เกี่ยวกับความสำเร็จในการผลิตนักเรียน

การรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา เพื่อขอความร่วมมือและอนุเคราะห์จากผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดในกลุ่มตัวอย่าง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ และขอความกรุณาจากหัวหน้าฝ่ายการเจ้าหน้าที่ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดในกลุ่มตัวอย่าง นำแบบสอบถามส่งถึงผู้บริหารโรงเรียนเพื่อนำส่งกลุ่มตัวอย่าง การเก็บแบบสอบถามคืน ผู้วิจัยขอความกรุณาให้ครูผู้สอนส่งแบบสอบถามที่ผู้บริหารโรงเรียน และขอความกรุณาให้ผู้บริหารโรงเรียนนำแบบสอบถามส่งคืนผู้ช่วยวิจัย หรือผู้วิจัยทางไปรษณีย์ และจากการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยส่งแบบถาม จำนวน 758 ฉบับ ไปยังผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 758 คน ได้รับคืนจำนวน 730 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 96.30

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่สมบูรณ์มาให้คะแนนน้ำหนักแต่ละข้อบันทึกแจกแจงลงในกระดาษแบบฟอร์มที่จัดเตรียมไว้ ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรม SPSS version 9.0 วิเคราะห์ข้อมูลโดย 1) หาค่าร้อยละ หาค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน 2) หาค่าความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนด้วยสถิติสหสัมพันธ์แบบโพลีคอร์ริค (Polychoric Correlation) โดยใช้โปรแกรม PERLIS 2.30 3) วิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันเครื่องมือ (Confirmatory factor analysis) เพื่อยืนยันองค์ประกอบตามโครงสร้างที่กำหนดไว้ และวิเคราะห์แบบจำลองความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้น (Linear Structural Relation Model Evaluation) ของปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป LISREL version 8.30 4) นำผลการคำนวณวิเคราะห์ข้อมูลดังกล่าวไปแปรผลตามที่ผู้วิจัยศึกษาเกณฑ์การให้คะแนนแบบสอบถามและการแปลความหมายของคะแนนที่กำหนดแบบสอบถามที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน และตรวจสอบแบบจำลองสมมติฐานที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น (Model Evaluation) โดยการประเมินผลความถูกต้องของแบบจำลอง ประเมิน 2 ส่วน 5) ประเมินความกลมกลืนของแบบจำลองกับข้อมูลเชิงประจักษ์ในภาพรวม (Overall Model Fit Measure) ได้แก่ ค่าสถิติไค-สแควร์ ดัชนีบ่งบอกความกลมกลืน (Fit Index) ดัชนีวัดค่าเฉลี่ยส่วนที่เหลือจากการเปรียบเทียบขนาดของความแปรปรวน และความแปรปรวนร่วมระหว่าง

ตัวแปรประชากรกับการประมาณค่า (Root Mean Squared Residual) 6) ประเมินความกลมกลืนของผลลัพธ์ในส่วนประกอบที่สำคัญในแบบจำลอง (Component Fit Measure) ภายหลังจากการประเมินความกลมกลืนของแบบจำลองในภาพรวมแล้ว ได้แก่ ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน (Standard Errors) ค่าสหสัมพันธ์พหุคูณกำลังสอง (Squared Multiple Correlation)

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ปัจจัยที่ส่งผลทางบวกและทางตรงสูงสุดต่อประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้แก่ ปัจจัย สถานการณ์โรงเรียน รองลงมาคือ คุณลักษณะผู้นำของผู้บริหาร และบรรยากาศของโรงเรียน ตามลำดับ และร่วมกันทำนายประสิทธิผลของโรงเรียนได้ร้อยละ 79 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ สอดคล้องกับ ฮอยและมิสเกล (Hoy & Miskel, 1991, p. 288) ที่กล่าวว่าปัจจัยคุณลักษณะผู้นำของผู้บริหาร ลักษณะ สถานการณ์ของโรงเรียน บรรยากาศองค์การ เป็นตัวแปรที่ทำให้การบริหารของผู้บริหารโรงเรียนประสบความสำเร็จเกิดประสิทธิผลของโรงเรียนซึ่งปัจจัยแต่ละปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนจะประกอบไปด้วยตัวแปรที่สังเกตได้ ตั้งแต่หนึ่งตัวขึ้นไปเป็นตัวแปรแฝงและส่งผลไปยังประสิทธิผลของโรงเรียน

2. สถานการณ์โรงเรียนส่งผลทางบวกและทางอ้อมผ่านบรรยากาศของโรงเรียนไปยังประสิทธิผลของโรงเรียน และส่งผลทางตรงไปยังแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของผู้บริหารอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เนื่องจากความพร้อมความสามัคคีในโรงเรียนก่อให้เกิดบรรยากาศที่ดีและส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ รัสเซลและคณะ (Russell et al., 1987, p. 269) พบว่า การได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหารเป็นตัวแปรสำคัญที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครูผู้สอนให้บรรลุผลสำเร็จ และส่งผลถึงความสำเร็จในการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนและประสิทธิผลของการจัดการศึกษาเป็นอย่างมาก และบรรยากาศของโรงเรียนมีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน เป็นตัวแปรหนึ่งที่ช่วยให้โรงเรียนมีสภาพแวดล้อมที่ดีและส่งผลต่อความสำเร็จของโรงเรียนประถมศึกษา (Mckenzie, 1987, p. 4257 - A)

3. ปัจจัยคุณลักษณะผู้นำของผู้บริหารส่งผลทางตรงต่อแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของผู้บริหาร แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของผู้บริหารส่งผลทางตรงต่อพฤติกรรมการบริหาร พฤติกรรมการบริหารส่งผลทางตรงต่อบรรยากาศของโรงเรียน เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ปัจจัย

คุณลักษณะผู้นำของผู้บริหารส่งผลทางตรงต่อแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของผู้บริหาร เนื่องจากคุณลักษณะผู้นำของผู้บริหารเป็นองค์ประกอบส่วนตัวประกอบด้วยบุคลิกภาพ ความสามารถ ความรู้เกี่ยวกับงาน ศักยภาพ ระดับพลัง ทักษะทางสังคม ที่ผู้บริหารจะต้องประยุกต์ใช้ความรู้ ความเข้าใจ ทักษะต่าง ๆ ในการบริหารงานโรงเรียนประถมศึกษาเพื่อให้งานประสบความสำเร็จตามเป้าหมายเกิดประสิทธิผลและผู้ที่ใฝ่สัมฤทธิ์สูงต้องเป็นผู้มีความสามารถ มีพลังจิต ที่จะเอาชนะอุปสรรค มุ่งมั่นที่จะทำสิ่งที่ยาก ตั้งใจที่จะปฏิบัติให้สำเร็จให้ได้ (Murray, 1988, pp. 152–216) สอดคล้องกับงานวิจัยของ สตีเฟนสัน (Stephenson, 1977, pp. 3445 – 3446 ; Fox, 1969, pp. 1331– 1332 อ้างถึงใน เลิศศิลป์ รัตนมุสิก, 2538, หน้า 29) พบว่า ผู้ที่ใฝ่สัมฤทธิ์สูงสุดจะมีความสามารถในการแก้ปัญหาดีกว่ากลุ่มที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำสุด และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มีความสัมพันธ์กับตัวแปรอื่นๆ คือ เซวานปัญญา ระดับความปรารถนาทางการศึกษา ความสามารถในการแก้ปัญหา

4. สถานการณ์โรงเรียนมีความสัมพันธ์กับคุณลักษณะผู้นำของผู้บริหาร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เนื่องจากการที่ครูได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากผู้บริหาร และเพื่อนร่วมงานในโรงเรียน ช่วยเหลือทำให้การปฏิบัติงานประสบความสำเร็จ มีผลทำให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียน เพราะการที่ผู้บริหารโรงเรียนจะมอบหมายงานให้ครูผู้ใดปฏิบัติงานใดจะต้องให้ทราบความรู้ความสามารถ ความถนัดและมอบให้ตรงตามความสามารถ เพื่อให้งานสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ เมื่อการปฏิบัติงานสำเร็จมีประสิทธิผลจะทำให้เกิดความภูมิใจ เกิดกำลังใจในการปฏิบัติงานเพิ่มขึ้นและมีความพยายามที่จะปฏิบัติงานที่ยากให้สำเร็จได้ โดยการใช้พฤติกรรมการปฏิบัติงานให้เหมาะสมกับสถานการณ์ต่างๆ สอดคล้องกับพฤติกรรมการณ์เป็นผู้นำขึ้นกับสถานการณ์ตามแนวคิดของฟีตเลอร์ (Fiedler, 1976, p. 116) ที่ว่า แบบผู้นำหนึ่งจะเหมาะสมกับสถานการณ์หนึ่ง

5. ได้รูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ที่มีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์และยอมรับได้ คือ ปัจจัยคุณลักษณะผู้นำของผู้บริหาร ประกอบด้วย ความสามารถในการบริหารส่งผลทางบวกทางตรงไปยังประสิทธิผลของโรงเรียน ปัจจัยคุณลักษณะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนส่งผลทางบวกทางตรงไปยังแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของผู้บริหาร แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของผู้บริหารส่งผลทางตรงไปยังพฤติกรรมการบริหาร พฤติกรรมการบริหารส่งผลทางตรงไปยังบรรยากาศของโรงเรียน บรรยากาศของโรงเรียนส่งผลไปยังประสิทธิผลของโรงเรียน ปัจจัยสถานการณ์โรงเรียนส่งผลทางบวก

ทั้งทางตรงและทางอ้อม ผ่านและไม่ผ่านบรรยากาศของโรงเรียนไปยังประสิทธิผลของโรงเรียน และส่งผลทางตรงไปแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของผู้บริหาร ปัจจัยสถานการณ์โรงเรียนมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันกับปัจจัยคุณลักษณะผู้นำของผู้บริหาร จากผลการวิจัยปรากฏว่า เป็นไปแบบจำลองโครงสร้างเชิงเส้นปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ที่ได้สร้างขึ้น สอดคล้องกับ ฮอย และ มิสเกล และ แครนนี่ สมิท และ สโตน (Hoy & Miskel, 1991, pp. 286– 289 ; Cranny , Smith & Stone, 1992, p. XV) ที่กล่าวว่า ปัจจัยการบริหารของผู้บริหารที่มีประสิทธิผลประสบความสำเร็จในการบริหาร ประกอบด้วยคุณลักษณะผู้นำของผู้บริหาร สถานการณ์โรงเรียน บรรยากาศของโรงเรียน และความสำเร็จในการบริหาร ประกอบด้วย ความสำเร็จในการผลิตนักเรียน ครูมีความพึงพอใจในงาน ประกอบกับ แมคแคนแลนด์ และ วินเทอร์ (McClellan & Winter, 1961, p. 100) ที่พบว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์เป็นหัวใจสำคัญของความสำเร็จของผู้บริหาร โดยผู้บริหารที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มีลักษณะปรารถนากระทำการใดๆ ให้เป็นผลสำเร็จในการบริหารงาน และ แบส และ แบส และอโวลิโอ (Bass, 1985 ; Bass & Avolio, 1990, p. 15) ที่พบว่า ภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนสภาพเป็นผู้นำที่นำองค์การไปสู่ทิศทางใหม่มีความสามารถที่จะช่วยให้สมาชิกขององค์การตระหนักว่าเป้าหมายทั้งหมดขององค์การเป็นอย่างไร และสามารถที่จะช่วยให้องค์การบรรลุเป้าหมาย และภาวะผู้นำแบบแลกเปลี่ยนด้านการให้รางวัลตามสถานการณ์ ที่ผู้นำเสริมแรงที่เหมาะสมเมื่อผู้ตามปฏิบัติตามข้อตกลง ทำให้องค์การบรรลุเป้าหมายตามต้องการ จึงเห็นได้ว่า ปัจจัยดังกล่าวเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญและจำเป็นต่อการบริหารให้เกิดประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติได้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในระดับนโยบายและปฏิบัติ

1. กระทรวงศึกษาธิการ และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรส่งเสริม สนับสนุนกำหนดนโยบาย วิธีการ รูปแบบการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาให้มีทักษะบริหาร วางแผนกลยุทธ์ การสร้างบรรยากาศการบริหารโดยมุ่งเน้นผลงาน การสนับสนุนทางสังคมของครูเพื่อให้การบริหารการศึกษาสำเร็จตามเป้าหมายอย่างมีคุณภาพ โดยให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ร่วมกับประชาชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นองค์กรเอกชน สังคม ชุมชน ดำเนินการได้อย่างเป็นรูปธรรมเพื่อให้เกิดประสิทธิผลของโรงเรียนที่ชัดเจน

2. กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรสนับสนุน ส่งเสริม กำหนดวิธีการพัฒนารูปแบบการพัฒนาผู้บริหารให้มีทักษะการบริหาร การวางแผนกลยุทธ์ การสร้างบรรยากาศการปฏิบัติงานที่ดี การบริหารงานที่มุ่งเน้นผลงาน เป็นผู้บริหารมืออาชีพ สามารถบริหารการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพเกิด ประสิทธิภาพต่อโรงเรียนที่เป็นรูปธรรม โปร่งใส เป็นที่ยอมรับของประชาชน และสังคม

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. สำหรับนักวิจัยที่สนใจศึกษาเกี่ยวกับการส่งเสริมการบริหาร ของผู้บริหาร สถานศึกษา อาจลองนำแบบจำลองความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้น ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อ ประสิทธิภาพของโรงเรียนประถมศึกษาไปศึกษาในตัวแปร วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ การบริหาร แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ พฤติกรรมการบริหารตามทฤษฎีอื่น บรรยากาศของ โรงเรียน ขนาดของโรงเรียน และสถานะเศรษฐกิจทางสังคมภายนอก ให้ได้องค์ความรู้ ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพของโรงเรียนเพิ่มเติม

2. ควรสร้างแบบจำลองศึกษารูปแบบการพัฒนา การเสริมสร้างแรงจูงใจให้แก่ ครูผู้สอน ผู้บริหารโรงเรียน การสร้างบรรยากาศที่ดีในการบริหาร ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

3. ควรสร้างแบบจำลองศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อสถานการณ์โรงเรียน บรรยากาศ ของโรงเรียน ปัจจัยคุณลักษณะผู้นำของผู้บริหารประกอบด้วยตัวแปรเพิ่มเติมอะไรบ้าง ที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

3. ควรสร้างแบบจำลองศึกษารูปแบบการบริหารของผู้บริหารมืออาชีพ

ชื่อเรื่อง รูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างรัฐ กับสถาบันอุดมศึกษาของรัฐใน กำกับ ในการบริหารการศึกษาระดับอุดมศึกษา

ผู้วิจัย สุทธศรี วงษ์สมาน

ปีที่ทำวิจัยเสร็จ พ.ศ. 2545

ลักษณะของงานวิจัย วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาอุดมศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างรัฐ กับสถาบันอุดมศึกษาของรัฐในกำกับ
2. เพื่อเสนอรูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างรัฐ และสถาบันอุดมศึกษาของรัฐใน กำกับตาม พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ประกอบด้วยความสัมพันธ์ด้านนโยบาย และแผน ด้านมาตรฐานการศึกษาระดับอุดมศึกษา ด้านการสนับสนุนทรัพยากร ด้าน การติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผล

วิธีดำเนินการวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive Research) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่

1. ผู้ทรงคุณวุฒิด้านอุดมศึกษาที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการร่างและพิจารณา พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ได้แก่ คณะกรรมการอำนวยการร่างกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษาของชาติ และคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่าง พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ... สภาผู้แทนราษฎร โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง เฉพาะผู้ทรงคุณวุฒิด้านอุดมศึกษาตามเกณฑ์ที่กำหนด จำนวน 9 คน และผู้ทรงคุณวุฒิด้านอุดมศึกษาที่ไม่ได้อยู่ในคณะกรรมการดังกล่าว อีก 8 คน รวมทั้งสิ้น 17 คน

2. ผู้บริหารในหน่วยงาน/องค์กรของรัฐที่เกี่ยวข้อง จำนวน 6 คน ได้แก่ ทบวงมหาวิทยาลัย สำนักงานประมาณ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานปฏิรูปการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการปฏิรูประบบบริหารราชการแผ่นดิน สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา

3. ผู้บริหารในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ จำนวน 7 คน ได้แก่ อธิการบดีสถาบันอุดมศึกษาของรัฐในกำกับ 4 คน อธิการบดีสถาบันของรัฐในสังกัด 2 คน อธิการบดีสถาบันสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ 1 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสัมภาษณ์ปลายเปิด และไม่ชี้แนะ จำนวน 3 ฉบับ ได้แก่ ฉบับที่ 1 สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิด้านอุดมศึกษา และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการร่าง พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ฉบับที่ 2 สัมภาษณ์ผู้บริหารหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง ฉบับที่ 3 สัมภาษณ์ผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ผู้ทรงคุณวุฒิผู้บริหาร และผู้ปฏิบัติงานในหน่วยงานของรัฐและสถาบันอุดมศึกษา ที่ให้ข้อคิดเห็นในการประชุมสนทนากลุ่มและการสัมภาษณ์ เพื่อสร้างรูปแบบความสัมพันธ์และตรวจสอบรูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างรัฐ กับสถาบันอุดมศึกษาระดับปริญญา ของรัฐในกำกับ

ขั้นตอนการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาเอกสาร รายงาน แนวคิด ทฤษฎี และผลการวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการสร้างรูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างรัฐ กับสถาบันอุดมศึกษาของรัฐในกำกับ

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างรูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับสถาบันอุดมศึกษาของรัฐในกำกับ โดยดำเนินการดังนี้

2.1 สร้างแบบสัมภาษณ์ปลายเปิด (Open-Ended) และไม่ชี้แนะ (Non-Directed) เพื่อสัมภาษณ์ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง 3 กลุ่ม จำนวน 30 คน โดยใช้วิธีการคัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจง ตามคุณสมบัติที่กำหนด

2.2 สรุปผล และวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ประเภทวิเคราะห์เนื้อหาเพื่อหาความหมาย (Krippendorff, 1980)

2.3 ร่างรูปแบบความสัมพันธ์ 4 ด้านตามวัตถุประสงค์การวิจัย

2.4 จัดประชุมสนทนากลุ่ม (Focused Group Discussion) เพื่อพัฒนารูปแบบที่สร้างขึ้น และนำข้อคิดเห็นมาปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติม รวม 2 ครั้ง

2.5 สรุปผลที่ได้จากการประชุมสนทนากลุ่มแต่ละประเด็น นำไปพิจารณาปรับปรุง แก้ไขรูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับสถาบันอุดมศึกษาของรัฐในกำกับ
ขั้นตอนที่ 3 การตรวจสอบความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติของรูปแบบที่สร้างขึ้น

3.1 จัดประชุมสัมมนา (Connoisseurship) เพื่อตรวจสอบความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติของรูปแบบที่สร้างขึ้น และให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไข

3.2 สรุปผลจาก 3.1 นำไปปรับปรุงรูปแบบที่สร้างขึ้น

3.3 เสนอรูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับสถาบันอุดมศึกษาของรัฐในกำกับ ในการบริหารการศึกษาระดับอุดมศึกษา

สรุปผลการวิจัย

ความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับสถาบันอุดมศึกษาของรัฐในกำกับ เป็นความสัมพันธ์เชิงกำกับและตรวจสอบ โดยรัฐกำกับในเชิงนโยบาย แผน และมาตรฐาน และใช้การสนับสนุนงบประมาณ และการติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผล เป็นกลไกในการกำกับ โดยยึดหลักการกระจายอำนาจ การมีส่วนร่วมการบริหารจัดการที่ดีและหลักการตาม พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ให้มหาวิทยาลัยในกำกับมีอิสระคล่องตัวในการบริหารจัดการ ให้การดำเนินงานสิ้นสุดที่ระดับสภามหาวิทยาลัยมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

1. ความสัมพันธ์ในด้านนโยบายและแผนนั้น รัฐต้องกำหนดนโยบายและแผนพัฒนาอุดมศึกษาที่ชัดเจน กำหนดเป้าหมายการผลิตกำลังคนและทำความเข้าใจกับมหาวิทยาลัยเพื่อให้ดำเนินการผลิตตามจำนวน สาขาวิชา และงบประมาณตามที่ตกลง เพื่อให้เกิดการแข่งขัน โดยคำนึงถึงคุณภาพและประสิทธิภาพ

2. ในด้านมาตรฐานอุดมศึกษา รัฐกำหนดมาตรฐานเป็นกรอบกว้าง เป็นมาตรฐานกลางที่มีความยืดหยุ่น เป็นมาตรฐานสากล และเป็นมาตรฐานเดียวกัน ที่ใช้กันทุกสถาบัน ควรกำหนดมาตรฐานบัณฑิตที่เป็นมาตรฐานผลผลิต(output) และ ผลที่ตามมา(outcome) และใช้การประกันคุณภาพภายในและภายนอก เป็นกลไกพัฒนาไปสู่มาตรฐานที่ดีขึ้น

3. ความสัมพันธ์ในด้านการการสนับสนุนงบประมาณ รัฐควรจัดสรรให้สถาบันในกำกับในลักษณะเงินอุดหนุนทั่วไป (Block Grants) คิดจากค่าใช้จ่ายต่อหัว แต่ละสาขาวิชา โดยเน้นผลการดำเนินงาน และคำนึงถึงเอกลักษณ์ของแต่ละแห่ง รวมทั้งควรมีเงินสมทบเพิ่มสำหรับคุณภาพที่เพิ่มขึ้น ใช้การจัดสรรงบประมาณเป็นกลไกกำกับนโยบายการพัฒนาคุณภาพ และมาตรฐานของสถาบัน โดยให้คณะกรรมการ/สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษามีบทบาทในการจัดสรรระดับสถาบัน และควรมีรูปแบบการจัดสรรที่หลากหลาย โดนคำนึงถึง ผู้เรียนเป็นสำคัญ

4. รัฐต้องมีระบบติดตาม ตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินงานของสถาบันที่เข้มแข็ง จริงจัง และเชื่อมโยงกับการสนับสนุนงบประมาณ โดยเน้นการติดตาม ประเมินผลประสิทธิภาพ ประสิทธิผลการปฏิบัติงานตามนโยบายและแผน และตรวจสอบการใช้จ่ายเงินในลักษณะตรวจสอบภายหลัง (Post Auditing) ขณะเดียวกันกับสถาบันอุดมศึกษาต้องมีระบบควบคุมตรวจสอบภายในและระบบการรายงานที่ดี เชื่อถือได้

ชื่อเรื่อง   วัฒนธรรมองค์การและปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อประสิทธิผล
โรงเรียนเหล่าสายวิทยาการของกองทัพบก

ผู้วิจัย   พันเอก พร ภิเศก

ปีที่งานวิจัยเสร็จ   พ.ศ.2546

ลักษณะของงานวิจัย   วิทยานิพนธ์การศึกษาดุฎิบัณฑิต (การบริหารการศึกษา)
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

วัตถุประสงค์

การวิจัยมีจุดมุ่งหมายเพื่อ ศึกษาลักษณะของวัฒนธรรมองค์การ และปัจจัยบางประการซึ่งประกอบด้วยแนวปฏิบัติของกองทัพบกต่อโรงเรียนและความพึงพอใจในงานของอาจารย์ในโรงเรียนเหล่าสายวิทยาการของกองทัพบก และเพื่อศึกษาผลของวัฒนธรรมองค์การ แนวปฏิบัติของกองทัพบกและความพึงพอใจในงานต่อประสิทธิผลโรงเรียนเหล่าสายวิทยาการของกองทัพบก

โรงเรียนเหล่าสายวิทยาการของกองทัพบกเป็นสถาบันการศึกษาซึ่งให้การพัฒนาบุคลากรประจำการของกองทัพบกในลักษณะของการฝึกอบรม (In-service Training) เพื่อเตรียมบุคลากรที่ได้รับการเลื่อนตำแหน่งสูงขึ้นให้สามารถปฏิบัติงานในตำแหน่งใหม่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยให้การฝึกอบรมทั้งนายทหารชั้นสัญญาบัตรและนายทหารชั้นประทวนทุกคนในกองทัพบกที่มีชั้นยศตั้งแต่สิบตรี – ร้อยเอก และบางโรงเรียนยังทำหน้าที่ในการผลิตบุคลากรในระดับต่ำกว่าชั้นสัญญาบัตรด้วย

ประชากรในการศึกษา คือ อาจารย์ 875 คน (กลุ่มตัวอย่างที่กำหนด 382 คน) ซึ่งเป็นนายทหารสัญญาบัตรที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานมาแล้วอย่างน้อย 1 ปี ในโรงเรียนเหล่าสายวิทยาการของกองทัพบก จำนวน 21 แห่ง คือ 1) โรงเรียนทหารราบ 2) โรงเรียนทหารม้า 3) โรงเรียนทหารปืนใหญ่ 4) โรงเรียนทหารช่าง 5) โรงเรียนทหารสื่อสาร 6) โรงเรียนทหารขนส่ง 7) โรงเรียนทหารพลธิการ 8) โรงเรียนทหารสารวัตร 9) โรงเรียนทหารเสนารักษ์ 10) โรงเรียนทหารการเงิน 11) โรงเรียนทหารสารบรรณ 12) โรงเรียนส่งกำลังบำรุงทหารบก 13) โรงเรียนทหารการสัตว 14) โรงเรียนทหารการข่าว 15) โรงเรียนทหารสรรพาวุธ 16) โรงเรียนกิจการพลเรือนทหารบก 17) โรงเรียนวิทยาศาสตร์ทหารบก 18) โรงเรียนกำลังสำรองทหารบก 19) โรงเรียนดุริยางค์ทหารบก 20) โรงเรียนสงครามพิเศษ และ 21) โรงเรียนการบินทหารบก

เครื่องมือในการวิจัยคือ แบบสอบถามแบบประเมินค่าที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นเองโดยส่งแบบสอบถามไปเก็บข้อมูล 486 ฉบับ ได้รับคืน 421 ฉบับ และเป็นแบบสอบถามที่สมบูรณ์นำมาวิเคราะห์จำนวน 393 ฉบับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์คือการวิเคราะห์อทธิพล (Path Analysis)

ในการศึกษาได้พัฒนาตัวแบบสาเหตุ (Causal Model) เพื่อวิเคราะห์อทธิพลของตัวแปรอิสระต่อตัวแปรตาม โดยตัวแปรอิสระคือ วัฒนธรรมองค์การ แนวปฏิบัติของกองทัพบกและความพึงพอใจในงานและตัวแปรตามคือประสิทธิผลโรงเรียน

การศึกษาวัฒนธรรมองค์การใช้ตัวแบบวัฒนธรรมองค์การของคาเมรอนและเอตติงตัน (Cameron & Ettington : 1988) เพื่อกำหนดประเภทของวัฒนธรรมองค์การ โดยตัวแบบวัฒนธรรมองค์การประกอบด้วยวัฒนธรรมย่อย 4 แบบคือ 1) วัฒนธรรมแบบครอบครัว 2) วัฒนธรรมแบบเปลี่ยนแปลงพัฒนา 3) วัฒนธรรมแบบราชการ และ 4) วัฒนธรรมแบบการตลาด

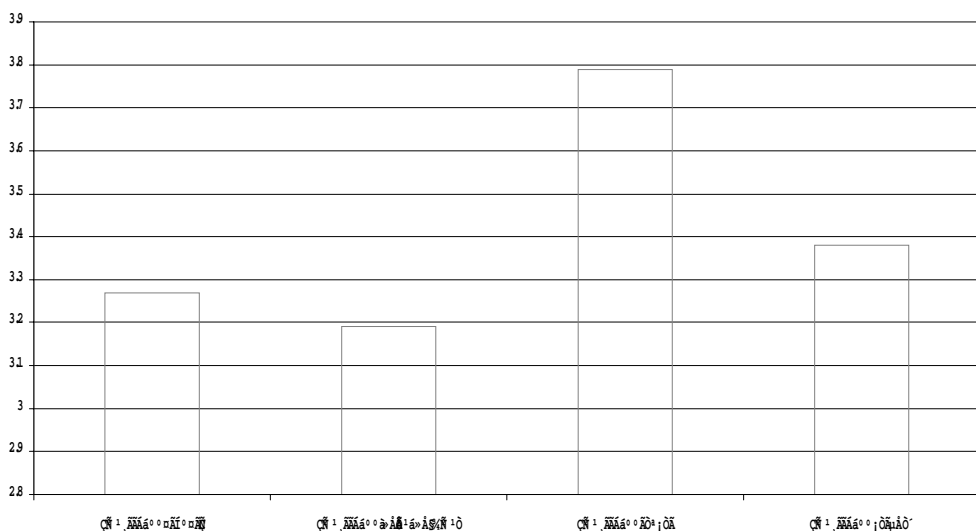
แนวปฏิบัติของกองทัพบกประยุกต์มาจากหลักความแตกต่างแบบเขตพื้นที่ (Zonal Differentiation) ตามแนวคิดของคัฟโพลและฮิกส์ (Caplow & Hicks. 1995) ซึ่งเป็นแนวการปฏิบัติในเวลาสงครามที่หน่วยทหารต่างๆในแนวหน้ามีลำดับความเร่งด่วนสูงกว่าในการได้รับการสนับสนุนจากกองทัพบก รวมทั้งกำลังพลที่ปฏิบัติงานในหน่วยดังกล่าวมีเกียรติภูมิสูงกว่าผู้ที่ปฏิบัติงานในหน่วยในแนวหลัง โดยแนวคิดการปฏิบัติในเวลาสงครามดังกล่าวยังคงมีอิทธิพลต่อการปฏิบัติของกองทัพบกในเวลาปกติอย่างต่อเนื่อง ซึ่งแนวปฏิบัติของกองทัพบกในการศึกษาคั้งนี้ประกอบด้วยมิติย่อย 2 ด้าน คือ เกียรติภูมิทหารซึ่งเป็นการรับรู้ในเชิงเปรียบเทียบระหว่างทหารที่ทำหน้าที่อาจารย์และทหารที่ทำหน้าที่อื่น ๆนอกเหนือจากตำแหน่งอาจารย์ และการให้คุณค่าโรงเรียน

การศึกษาความพึงพอใจในงานใช้ตัวแบบด้านของงาน (The Facet Model of Job Satisfaction) ของไวส์และคณะ (Weisse, & et al. 1967) ประกอบด้วยการใช้ ความรู้ความสามารถ การบรรลุผลสำเร็จ ความก้าวหน้า ความรับผิดชอบ การได้รับการ ยอมรับ การมีอำนาจ การใช้ความคิดสร้างสรรค์ ความเป็นอิสระ ความหลากหลายของ งานและผลประโยชน์เกื้อกูล

การศึกษาประสิทธิผลโรงเรียนใช้ตัวแบบประสิทธิผลองค์การซึ่งประยุกต์มาจาก ตัวแบบการแข่งขันคุณค่า (The Competing Values Model) ของควินน์และโรห์โบว์ (Quinn & Rohrbaugh. 1979) ซึ่งมีมิติประสิทธิผลที่นำมาศึกษา 3 ด้านคือ ความสามัคคี ของบุคลากร นวัตกรรมในโรงเรียนและการพัฒนาบุคลากร

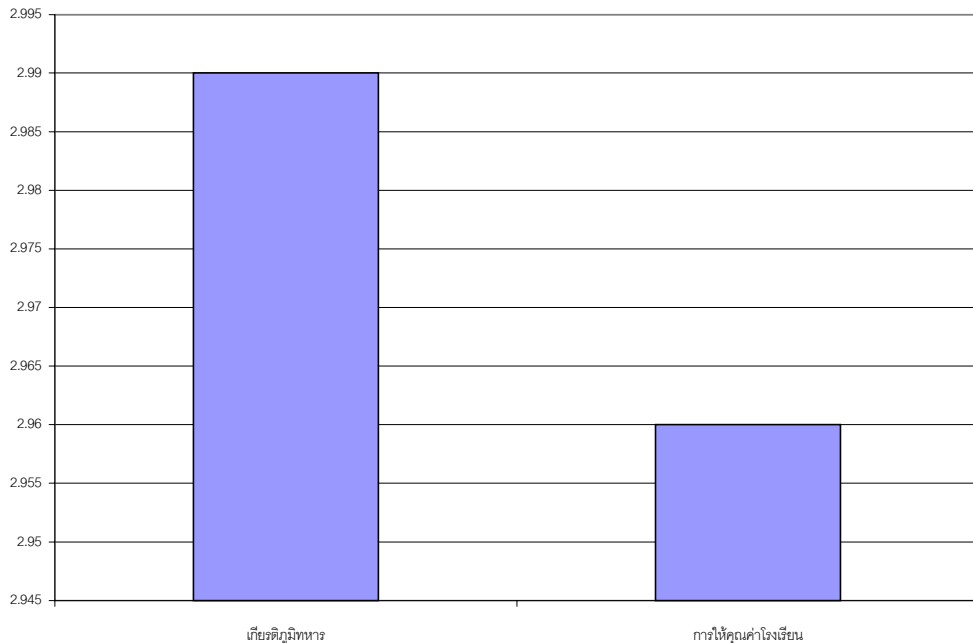
สรุปผลการวิจัย

1. การศึกษาลักษณะของวัฒนธรรมองค์การในโรงเรียนเหล่าสายวิทยาการของ กองทัพบก พบว่า ลักษณะวัฒนธรรมองค์การเป็นวัฒนธรรมแบบผสมระหว่างวัฒนธรรม แบบครอบครัว วัฒนธรรมแบบการเปลี่ยนแปลงพัฒนา วัฒนธรรมแบบราชการและ วัฒนธรรมแบบการตลาด โดยวัฒนธรรมเด่นที่มีการปฏิบัติมากที่สุดคือ วัฒนธรรมแบบ ราชการ ส่วนวัฒนธรรมอื่นๆ ที่มีการปฏิบัติในระดับรองลงมาตามลำดับ คือ วัฒนธรรม แบบการตลาด วัฒนธรรมแบบครอบครัว และวัฒนธรรมแบบเปลี่ยนแปลงพัฒนา ซึ่ง แสดงได้ตามภาพดังนี้

ด้านแนวปฏิบัติของกองทัพบก

แนวปฏิบัติของกองทัพบกต่อโรงเรียนเหล่าสายวิชาการของกองทัพบกทั้ง 2 ด้านคือ เกียรติภูมิทหาร และการให้คุณค่าโรงเรียนแสดงได้ตามภาพ ดังนี้

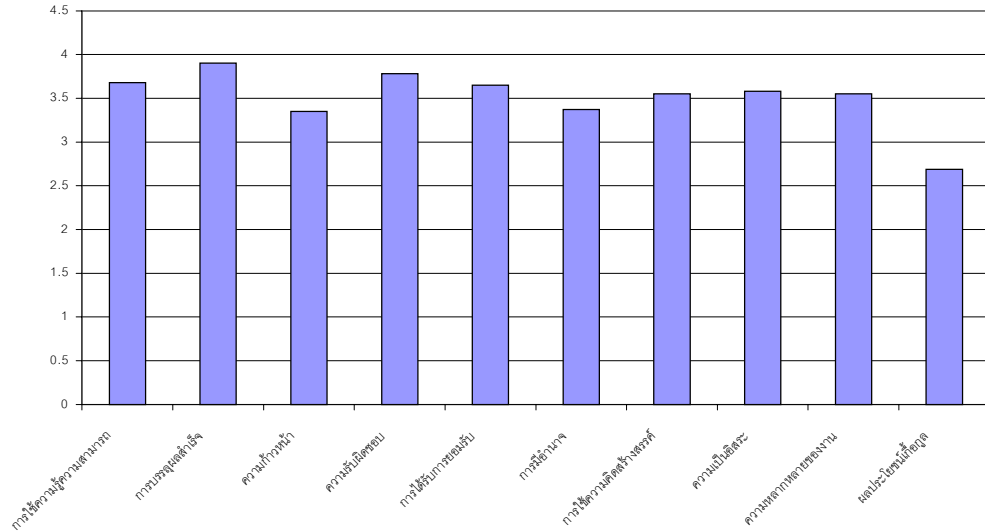

แนวปฏิบัติของกองทัพบกที่ทำให้อาจารย์รู้สึกว่ามีเกียรติภูมิน้อยในเชิงเปรียบเทียบกับบุคลากรอื่นๆ ในกองทัพบกคือ การที่กองทัพบกเห็นความสำคัญของบทบาทอาจารย์น้อยกว่าบุคลากรสายงานอื่นๆ อาจารย์ขาดโอกาสที่จะหมุนเวียนไปปฏิบัติงานในหน่วยอื่นๆ และการมีโอกาสในการเจริญก้าวหน้าอยู่ในระดับปานกลางเมื่อเปรียบเทียบกับบุคลากรสายงานอื่นๆ

ส่วนการให้คุณค่าโรงเรียนที่อาจารย์เห็นว่า แม้วกองทัพบกจะมีแนวทางที่เป็นรูปธรรมให้โรงเรียนเพื่อเร่งพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา และผู้บัญชาการโรงเรียนให้ความสำคัญกับโรงเรียนมากก็ตาม แต่โรงเรียนได้รับการสนับสนุนงบประมาณและสิ่งอุปกรณ์ต่างๆ จากกองทัพบกจำกัด รวมทั้งปัญหาการใส่ใจในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง

ด้านความพึงพอใจในงาน

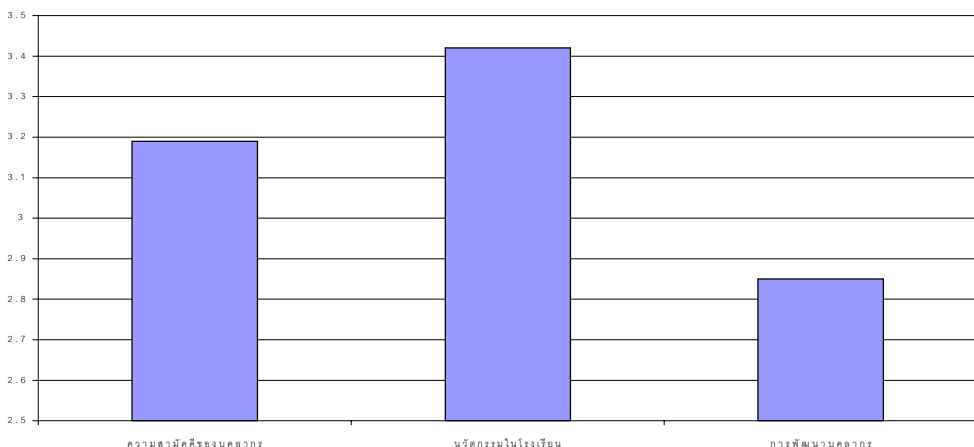
ความพึงพอใจในงานทั้ง 10 ด้านของอาจารย์โรงเรียนเหล่าสายวิทยาการของ กองทัพบกแสดงได้ตามภาพดังนี้

อาจารย์มีความพึงพอใจในงานมากในด้านของการบรรลุผลสำเร็จ ความรับผิดชอบ การได้ใช้ความรู้ความสามารถ การได้รับการยอมรับ ความเป็นอิสระ การได้ใช้ความคิดสร้างสรรค์ และความหลากหลายของงาน และพึงพอใจในงานปานกลางในด้าน การมีอำนาจ ความก้าวหน้า และผลประโยชน์อื่นๆ

ด้านประสิทธิผลโรงเรียน

ประสิทธิผลโรงเรียนทั้ง 3 ด้าน คือ ความสามัคคีของบุคลากร นวัตกรรมในโรงเรียนและการพัฒนาบุคลากรแสดงได้ตามภาพ ดังนี้

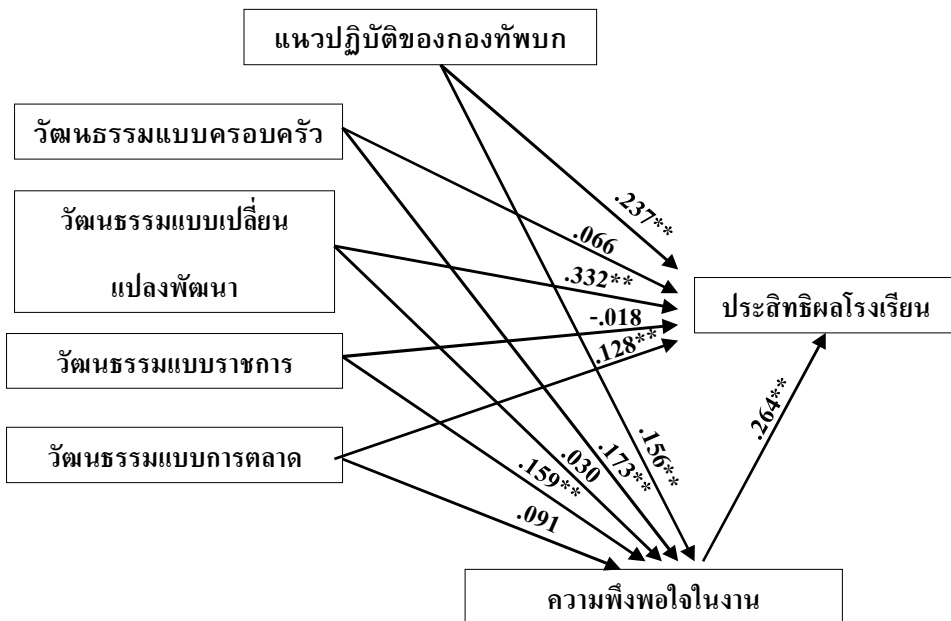

ด้านความสามัคคีของบุคลากรนั้นมีลักษณะสำคัญคือผู้บริหารในระดับสูงของโรงเรียน มีความยุติธรรม ตรงไปตรงมา มีการรักษาความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันในฐานะรุ่นพี่รุ่นน้อง หรือผู้ใหญ่ผู้น้อย แต่อย่างไรก็ตามพบว่ามีปัญหาในด้านของการแบ่งพรรคแบ่งพวก และมีความผูกพันเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันน้อย

ด้านนวัตกรรมที่สำคัญในโรงเรียน คือ การนำระบบการวัดและประเมินผลใหม่ๆ และแนวคิดการประกันคุณภาพการศึกษามาประยุกต์ใช้ และมีการปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรต่างๆ

ด้านการพัฒนาบุคลากร พบว่า การให้การฝึกอบรมเพื่อเพิ่มพูนความรู้ให้อาจารย์ทั้งในระดับโรงเรียนและในระดับกองทัพบกยังมีอยู่น้อย รวมทั้งบุคลากรที่เข้ามาปฏิบัติงานใหม่ยังขาดกระบวนการติดตามช่วยเหลืออย่างเป็นระบบเพื่อให้พร้อมสำหรับการปฏิบัติงาน

2. การศึกษาผลของวัฒนธรรมองค์การ และปัจจัยบางประการซึ่งประกอบด้วยแนวปฏิบัติของกองทัพบกและความพึงพอใจในงานต่อประสิทธิผลโรงเรียนเหล่าสายวิทยาการของกองทัพบกสรุปได้ดังภาพต่อไปนี้

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2.1 วัฒนธรรมองค์การและแนวปฏิบัติของกองทัพบก ส่งผลตรงต่อความพึงพอใจในงาน โดยประเภทของวัฒนธรรมองค์การซึ่งส่งผลตรงต่อความพึงพอใจในงานคือ วัฒนธรรมแบบครอบครัว วัฒนธรรมแบบราชการ โดยวัฒนธรรมองค์การสามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนในความพึงพอใจในงานได้มากกว่าแนวปฏิบัติของกองทัพบก

2.2 วัฒนธรรมองค์การ แนวปฏิบัติของกองทัพบก และความพึงพอใจในงานส่งผลตรงต่อประสิทธิผลโรงเรียน ประเภทของวัฒนธรรมองค์การ ซึ่งส่งผลตรงต่อประสิทธิผลโรงเรียน คือ วัฒนธรรมแบบเปลี่ยนแปลงพัฒนา และวัฒนธรรมแบบการตลาด โดยวัฒนธรรมองค์การสามารถอธิบายความแปรปรวนในประสิทธิผลโรงเรียนได้มากที่สุด รองลงมาคือแนวปฏิบัติของกองทัพบกและความพึงพอใจในงานตามลำดับ

ในด้านแนวปฏิบัติของกองทัพบกนั้นเมื่อแยกศึกษาเกียรติภูมิทหารและการให้คุณค่าโรงเรียนพบว่า เกียรติภูมิทหารส่งผลสูงต่อความพึงพอใจในงาน ส่วนการให้คุณค่าโรงเรียนส่งผลสูงต่อประสิทธิผลโรงเรียน

2.3 วัฒนธรรมองค์การและแนวปฏิบัติของกองทัพบก ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียนผ่านความพึงพอใจในงาน โดยประเภทของวัฒนธรรมองค์การซึ่งส่งผลทางอ้อมสูง คือ วัฒนธรรมแบบครอบครัวและวัฒนธรรมแบบราชการ

2.4 ตัวแปรอิสระที่ส่งอิทธิพลรวมต่อประสิทธิผลโรงเรียนมากตามลำดับคือ 1) วัฒนธรรมแบบเปลี่ยนแปลงพัฒนา 2) แนวปฏิบัติของกองทัพบก 3) ความพึงพอใจในงาน 4) วัฒนธรรมแบบการตลาด และ 5) วัฒนธรรมแบบครอบครัว ตามรายละเอียดในตาราง ดังนี้

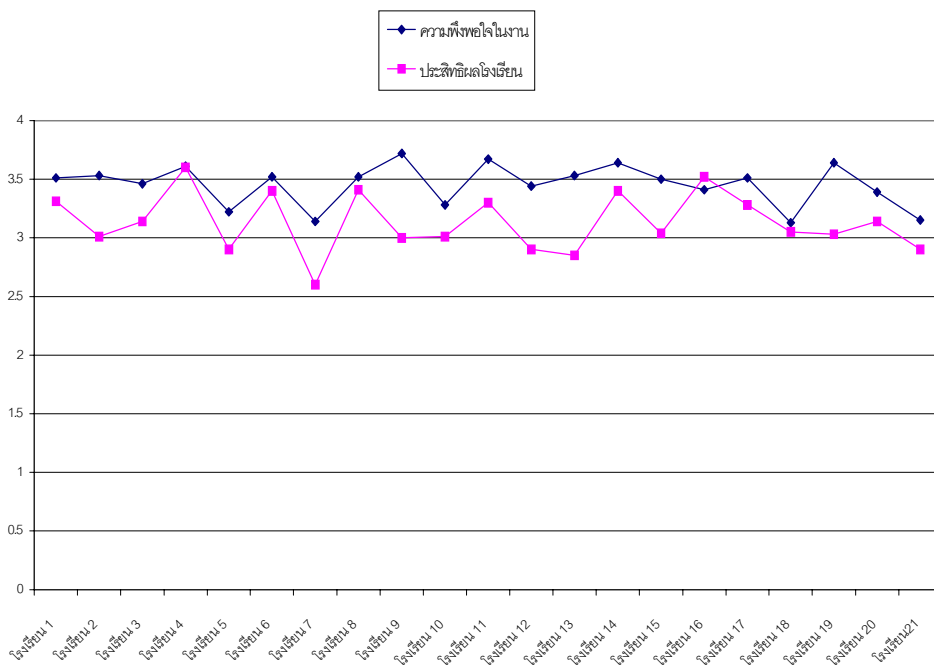
สรุปค่าอิทธิพลทางตรง(DE) อิทธิพลทางอ้อม(IE) และอิทธิพลรวม(TE) ของตัวแปรสาเหตุต่อตัวแปรตาม

ตัวแปรสาเหตุ	ตัวแปรตาม					
	ความพึงพอใจในงาน			ประสิทธิผลโรงเรียน		
	DE	IE	TE	DE	IE	TE
1. วัฒนธรรมแบบครอบครัว	.173		.173	.066	.046	.112
2. วัฒนธรรมแบบเปลี่ยนแปลงพัฒนา	.030		.030	.332	.008	.340
3. วัฒนธรรมแบบราชการ	.159		.159	-.018	.042	.024
4. วัฒนธรรมแบบการตลาด	.091		.091	.128	.024	.152
5. แนวปฏิบัติของกองทัพบก	.156		.156	.237	.041	.278
6. ความพึงพอใจในงาน				.264		.264

3. การศึกษาเพิ่มเติม พบว่า อาจารย์ซึ่งมีระดับการศึกษาและระดับความพึงพอใจในงานต่างกันรับรู้การมีประสิทธิผลโรงเรียนต่างกัน โดยอาจารย์ซึ่งจบการศึกษาต่ำกว่าระดับปริญญาตรีรับรู้ประสิทธิผลโรงเรียนสูงกว่าอาจารย์ซึ่งจบการศึกษาในระดับปริญญาตรีและปริญญาโท และในกลุ่มโรงเรียนที่อาจารย์มีความพึงพอใจในงานมาก รับรู้การมีประสิทธิผลโรงเรียนสูงกว่าในกลุ่มโรงเรียนที่อาจารย์มีความพึงพอใจในงานปานกลาง โดยความพึงพอใจในงานมีลักษณะสัมพันธ์กับประสิทธิผลโรงเรียน

แหล่งที่มาของอาจารย์มีความสัมพันธ์กับจำนวนปีที่อาจารย์อยู่ปฏิบัติงานในโรงเรียน โดยอาจารย์กลุ่มที่มีแหล่งที่มาจากโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า มีระยะเวลาอยู่ปฏิบัติงานเป็นอาจารย์ 5 ปีและน้อยกว่าสูงถึง ร้อยละ 78.2 และอยู่ปฏิบัติงานจนเกิน 5 ปีเพียงร้อยละ 21.8 เท่านั้น ขณะที่อาจารย์ซึ่งมีแหล่งที่มาจากมหาวิทยาลัย เลื่อนฐานะจากนายทหารชั้นประทวนและจากแหล่งที่มาอื่นๆ มีระยะเวลาปฏิบัติงานที่เป็นอาจารย์นานกว่า 5 ปี สูงตั้งแต่ร้อยละ 56.4 จนถึงร้อยละ 75

การเปรียบเทียบความพึงพอใจในงานและประสิทธิผลโรงเรียนพบว่าความพึงพอใจในงานมีลักษณะสัมพันธ์กับประสิทธิผลโรงเรียนคือ ระดับประสิทธิผลโรงเรียนมีลักษณะเพิ่มขึ้นหรือลดลงตามระดับความพึงพอใจในงานของอาจารย์ ตามภาพดังนี้

ผลการศึกษาครั้งนี้สะท้อนให้เห็นลักษณะขององค์การแบบราชการที่สำคัญคือ วัฒนธรรมการปฏิบัติงานแบบราชการส่งผลในทางลบกับประสิทธิผลองค์การ แต่ส่งผลต่อความพึงพอใจในงานของข้าราชการ ซึ่งเป็นการปฏิบัติงานในลักษณะที่ยึดถือกฎระเบียบ ทำตามคำสั่ง ไม่ค่อยมีการริเริ่มเปลี่ยนแปลง ขณะที่วัฒนธรรมแบบเปลี่ยนแปลงพัฒนาซึ่งเป็นวัฒนธรรมที่ส่งผลในทางบวกต่อประสิทธิผลองค์การมากที่สุดแต่กลับมีระดับการปฏิบัติอยู่น้อยที่สุด อีกทั้งข้าราชการไม่พึงพอใจเพราะวัฒนธรรมดังกล่าวทำให้ข้าราชการจะต้องมีการ พัฒนาตนเอง พัฒนางาน ใช้ความริเริ่มสร้างสรรค์ เพื่อพัฒนาองค์การให้เกิดความก้าวหน้าอยู่ตลอดเวลาและทันกับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป

ในด้านการศึกษาของอาจารย์ในกลุ่มที่มีการศึกษต่ำกว่าระดับปริญญาตรีแต่รับรู้การมีประสิทธิผลโรงเรียนสูงกว่าอาจารย์ที่มีการศึกษาในระดับปริญญาตรีและปริญญาโทนั้นสะท้อนให้เห็นว่า อาจารย์ที่มีการศึกษต่ำกว่าระดับปริญญาตรีพอใจกับระดับประสิทธิผลโรงเรียนว่าดีอยู่แล้วหรือสูงอยู่แล้ว ซึ่งเป็นการรับรู้ที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาประสิทธิผลโรงเรียนต่อไป ขณะที่อาจารย์กลุ่มที่มีระดับการศึกษาตั้งแต่ปริญญาตรีขึ้นไปรับรู้ประสิทธิผลโรงเรียนต่ำกว่าซึ่งเป็นกลุ่มที่ยังไม่พอใจกับสภาพประสิทธิผลโรงเรียนที่เป็นอยู่ และจะมีผลต่อการพยายามที่จะพัฒนาต่อไป ซึ่งการรับรู้ที่แตกต่างกันดังกล่าวเปรียบเสมือนแรงดันและแรงดึงในการพัฒนาองค์การ

ข้อเสนอแนะ

1. กองทัพบกควรมีระบบการสรรหาอาจารย์ การพัฒนา การหมุนเวียน การจูงใจ และความก้าวหน้าตามสายอาชีพของอาจารย์ในระบบการศึกษาของกองทัพบก การให้การสนับสนุนงบประมาณ และสิ่งอุปกรณ์อย่างพอเพียงเพื่อพัฒนาประสิทธิผลโรงเรียน รวมทั้งการให้อำนาจการตัดสินใจในระดับโรงเรียนเพื่อให้เกิดความคล่องตัวในการบริหารมากขึ้น

2. โรงเรียนเหล่าสายวิทยาการของกองทัพบกควรส่งเสริมวัฒนธรรมการปฏิบัติงานในรูปแบบที่มุ่งเน้นการปรับปรุงพัฒนาให้มากขึ้นยิ่งกว่าการยึดถือระเบียบแบบแผนให้ความสำคัญกับการพัฒนาอาจารย์อย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่การบรรจุหรือปรับย้ายเข้าไปปฏิบัติงานที่โรงเรียน ทั้งในรูปแบบการปฐมนิเทศ การฝึกอบรม การสัมมนา การดูงาน และการศึกษาต่อเพื่อเพิ่มคุณวุฒิ และใส่ใจกับการพัฒนาสวัสดิการในระดับหน่วยมากขึ้น

ชื่อเรื่อง กระบวนการวางแผนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการ
ประถมศึกษาจังหวัดอุดรธานี

ผู้วิจัย ขจรเกียรติ มานิกลักษณ์

ปีทำงานวิจัยเสร็จ พ.ศ.2546

ลักษณะของงานวิจัย วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการ
ศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาการปฏิบัติตามกระบวนการวางแผนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัด
สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุดรธานี ตามสถานภาพตำแหน่งและขนาดของโรงเรียน
2. เพื่อเปรียบเทียบการปฏิบัติตามกระบวนการวางแผนในโรงเรียนประถมศึกษา
สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุดรธานี ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน
และหัวหน้างานที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดต่างกัน
3. เพื่อศึกษาปัญหาการปฏิบัติตามกระบวนการวางแผนในโรงเรียนประถมศึกษา
สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุดรธานี

วิธีดำเนินการวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน และหัวหน้างานในโรงเรียน
ประถมศึกษาจังหวัดอุดรธานี ปีการศึกษา 2541 จำนวน 5,596 คน กำหนดขนาดกลุ่ม
ตัวอย่างโดยใช้เกณฑ์ร้อยละ 10 ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบ 2 ขั้นตอน (Two-stage Sampling)
ได้ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 87 คน และหัวหน้างาน จำนวน 473 คน รวมกลุ่มตัวอย่าง
รวม 560 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น แบ่งเป็น 3 ตอน
คือ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ ตอนที่ 2 เกี่ยวกับกระบวนการ
วางแผนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุดรธานี
มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตอนที่ 3 ปัญหาในการปฏิบัติตามกระบวนการ
วางแผนในโรงเรียนประถมศึกษา มีลักษณะเป็นคำถามแบบปลายเปิด

การหาประสิทธิภาพของเครื่องมือ นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญ
พิจารณาความเที่ยงตรง ปรับปรุงแก้ไขแล้วนำไปทดลองใช้ วิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนก
เป็นรายข้อ โดยใช้ Item-total Correlation ได้ค่าอำนาจจำแนกรายข้อระหว่าง 0.51
ถึง 0.86 วิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา ของ
ครอนบาค ได้ค่าเชื่อมั่นรวมทั้งฉบับเท่ากับ 0.97

การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรม SPSS for Windows สถิติที่ใช้ ได้แก่ หาค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์ความแปรปรวน 2 ทาง (Two-way Analysis of Variance) เมื่อพบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยรายคู่ตามวิธีของนิวแมนคูลส์ (Newman keuls Method)

สรุปผลการวิจัย

1. บุคลากรโดยส่วนรวมและจำแนกตามสภาพและขนาดโรงเรียนเห็นว่า มีการปฏิบัติตามกระบวนการวางแผนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุดรธานี โดยภาพรวมและแต่ละขั้นตอนในระดับปานกลาง ยกเว้นผู้บริหารโรงเรียนเห็นว่ามี การปฏิบัติโดยภาพรวม และเป็นรายด้านอยู่ในระดับมาก

2. ผู้บริหารโรงเรียนและหัวหน้างานเห็นว่ามี การปฏิบัติโดยภาพรวมแต่ละขั้นตอนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยผู้บริหารโรงเรียนเห็นว่ามี การปฏิบัติมากกว่าหัวหน้างาน นอกจากนี้บุคลากรในโรงเรียนที่มีขนาดแตกต่างกันเห็นว่ามี การปฏิบัติโดยภาพรวมแต่ละขั้นตอนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยบุคลากรในโรงเรียนขนาดใหญ่เห็นว่ามี การปฏิบัติมากกว่าบุคลากรในโรงเรียนขนาดกลาง และขนาดเล็ก และไม่มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพกับขนาดโรงเรียนเกี่ยวกับการปฏิบัติตามกระบวนการวางแผนทั้งโดยภาพรวมแต่ละขั้นตอน

3. ปัญหาการปฏิบัติตามกระบวนการวางแผนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุดรธานี ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและหัวหน้างาน จำแนกเป็นแต่ละขั้นตอน มีดังนี้ ชั้นศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ ปัญหาคือ ขาดทรัพยากรที่ใช้ประกอบในการวางแผน ขาดข้อมูลเบื้องต้นที่จำเป็นต่อการวางแผน และขาดการจัดระบบสารสนเทศอย่างเป็นระบบ ถูกต้อง และเป็นปัจจุบัน ขึ้นกำหนดแผน ปัญหาคือ ขาดทรัพยากรในการจัดทำแผน ขาดคณะกรรมการในการจัดทำแผน และคณะกรรมการขาดความรู้ความสามารถในเรื่องการจัดทำแผน ขึ้นนำแผนไปปฏิบัติ ปัญหาคือ มีเวลาจำกัดในการนำแผนไปปฏิบัติ ขาดทรัพยากรที่ใช้ปฏิบัติตามแผน และขาดบุคลากรที่ปฏิบัติตามแผน และขึ้นติดตามประเมินผลแผน ปัญหาคือ ไม่มีการติดตามประเมินผลแผน ขาดบุคลากรที่รับผิดชอบในการติดตามประเมินผลแผน และขาดแบบประเมินผลแผนที่ได้มาตรฐาน

ข้อเสนอแนะ

1. โรงเรียนควรจัดหางบประมาณที่ใช้ในการวางแผนอย่างเพียงพอ มีการส่งเสริมให้บุคลากรในโรงเรียนได้รับความรู้ในเรื่องสารสนเทศที่จำเป็นต่อการวางแผน และลดภาระงานในหน้าที่ของคณะกรรมการในการวางแผนให้น้อยลง

2. ผู้บริหารโรงเรียนควรมีการแต่งตั้งคณะกรรมการในการประเมินผลแผนไว้อย่างต่อเนื่อง จัดหาหรือสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผลแผนที่ได้มาตรฐานและง่ายต่อการปฏิบัติ และควรมีการกำหนดระยะเวลาที่จะประเมินผลแผนไว้ให้ชัดเจน

3. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษา ควรเร่งรัดส่งเสริม และให้ความสำคัญกับโรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็ก ให้มีการปฏิบัติตามกระบวนการวางแผนให้มากขึ้นกว่าเดิม เพื่อให้กระบวนการวางแผนในโรงเรียนประถมศึกษาทุกระดับมีคุณภาพที่เท่าเทียมกัน

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยสุ่มจากโรงเรียนประถมศึกษาทั้งจังหวัดอุดรธานี การวิจัยในครั้งต่อไปควรทำการวิจัยเชิงคุณภาพจากโรงเรียนประสบผลสำเร็จในเรื่องกระบวนการวางแผน

2. การวิจัยครั้งนี้ได้ผลในระดับจังหวัดเท่านั้น ควรมีการวิจัยโดยขยายประชากรและกลุ่มตัวอย่างเป็นระดับเขตการศึกษา ระดับภาค และระดับประเทศต่อไป เพื่อให้ได้ภาพรวมของกระบวนการวางแผนในโรงเรียนประถมศึกษาในระดับประเทศ

ชื่อเรื่อง การใช้พฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารโรงเรียน ที่ส่งผลต่อขวัญในการปฏิบัติงานของพนักงานครูเทศบาลโรงเรียนสังกัดเทศบาล และเมืองพัทยา เขตการศึกษา 1

ผู้วิจัย สมถวิล ชูทรัพย์

ปีที่งานวิจัยเสร็จ พ.ศ.

ลักษณะของงานวิจัย วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร พระราชวังสนามจันทร์

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาระบบการใช้พฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนและระดับขวัญในการปฏิบัติงานของพนักงานครูเทศบาล โรงเรียนสังกัดเทศบาลและเมืองพัทยา เขตการศึกษา 1

2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการใช้พฤติกรรมการบริหาร ของผู้บริหารโรงเรียนกับขวัญในการปฏิบัติงานของพนักงานครูเทศบาล โรงเรียนสังกัดเทศบาลและเมืองพัทยา เขตการศึกษา 1

3. เพื่อศึกษาการใช้พฤติกรรมกรรมการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนที่ส่งผลต่อขวัญในการปฏิบัติงานของพนักงานครูเทศบาล โรงเรียนสังกัดเทศบาลและเมืองพัทยา เขตการศึกษา 1

วิธีดำเนินการวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (descriptive research)

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ พนักงานครูเทศบาล ซึ่งปฏิบัติการสอนอยู่ในโรงเรียน สังกัดเทศบาลและเมืองพัทยา เขตการศึกษา 1 ในปีการศึกษา 2536 จากโรงเรียนในสังกัดทั้งสิ้น 26 โรงเรียน มีพนักงานครูเทศบาลทั้งสิ้น 871 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม แบ่งเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 เกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของพนักงานครูเทศบาล มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ ตอนที่ 2 เกี่ยวกับระบบการใช้พฤติกรรมกรรมการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนแต่ละองค์ประกอบเพื่อหาค่าประกอบของพฤติกรรมกรรมการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนที่สัมพันธ์กับขวัญในการปฏิบัติงานของพนักงานครูเทศบาล และเพื่อหาค่าประกอบของพฤติกรรมกรรมการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนที่ส่งผลต่อขวัญในการปฏิบัติงานของพนักงานครูเทศบาล ตอนที่ 3 เกี่ยวกับความคิดเห็นเกี่ยวกับขวัญในการปฏิบัติงานของพนักงานครูเทศบาล โดยใช้แบบสอบถามที่ สมศักดิ์ คงเที่ยง ได้แปลและดัดแปลงมาจาก The Purdue Teacher Opinionnaire ตามแนวความคิดของเบนท์ลีย์ และเรมเพล (Bentley and Pempel) แห่งมหาวิทยาลัยเพอร์ดูร์ ประเทศสหรัฐอเมริกา

การวิเคราะห์ข้อมูล สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์ของการกระจาย วิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ r_{xy} ของเพียร์สัน

สรุปผลการวิจัย

1. ระบบการใช้พฤติกรรมกรรมการบริหารของผู้บริหารโรงเรียน โรงเรียนสังกัดเทศบาลและเมืองพัทยา เขตการศึกษา 1 โดยภาพรวมอยู่ในระบบที่สาม หรือระบบการปรึกษาหารือ (consultative) และเมื่อแยกพิจารณาเป็นรายด้านปรากฏว่าอยู่ในระบบที่สามหรือระบบการปรึกษาหารือ รวม 7 ด้าน ตามลำดับดังนี้ การควบคุมการปฏิบัติงาน การกำหนดเป้าหมาย การปฏิบัติสัมพันธ์และการมีอิทธิพลต่อกัน การจูงใจ การตัดสินใจ การเป็นผู้นำ การติดต่อสื่อสาร และอยู่ในระบบที่สองหรือระบบเผด็จการแบบมีศิลป์ (benevolent authoritative) 1 ด้าน คือ การกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงานและการฝึกอบรม สำหรับระดับขวัญในการปฏิบัติงานของพนักงานครูเทศบาล โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อแยกพิจารณาเป็นรายด้าน อยู่ในระดับมาก 1 ด้าน คือ ความพอใจในหน้าที่การทำงาน อยู่ในระดับปานกลาง 9 ด้าน เรียงลำดับได้ดังนี้ ภาวะกดดันของสังคม ปริมาณการ

สอน สัมพันธภาพระหว่างครู สถานภาพของครู อาคารสถานที่และการบริการ ชุมชนกับการสนับสนุนการศึกษา หลักสูตร ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับผู้บริหาร และเงินเดือน

2. ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้พฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนกับขวัญในการปฏิบัติงานของพนักงานครูเทศบาล ทั้งโดยภาพรวมและแยกวิเคราะห์เป็นรายด้าน ความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และมีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลางทุกองค์ประกอบ

3. การใช้พฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนที่ส่งผลต่อขวัญในการปฏิบัติงานของพนักงานครูเทศบาล โดยภาพรวมมี 4 องค์ประกอบ คือ การกำหนดมาตรฐาน การปฏิบัติงานและการฝึกอบรม การเป็นผู้นำ การปฏิสัมพันธ์และการมีอิทธิพลต่อกัน และการติดต่อสื่อสาร เมื่อแยกพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การใช้พฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนที่ส่งผลต่อขวัญในการปฏิบัติงานของพนักงานครูเทศบาล แต่ละด้านมีดังนี้ ด้านความสัมพันธ์ระหว่างครูกับผู้บริหาร มี 3 องค์ประกอบคือ การเป็นผู้นำ การกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงานและการฝึกอบรม และการปฏิสัมพันธ์และการมีอิทธิพลต่อกัน ด้านความพอใจในหน้าที่การงาน มี 3 องค์ประกอบ คือ การกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงานและการฝึกอบรม การปฏิสัมพันธ์และการมีอิทธิพลต่อกัน และการกำหนดเป้าหมาย ด้านสัมพันธภาพระหว่างครู มี 3 องค์ประกอบ คือ การจูงใจ การติดต่อสื่อสาร และการควบคุมการปฏิบัติงาน ด้านเงินเดือนมี 3 องค์ประกอบ คือ การกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงานและการฝึกอบรม การเป็นผู้นำ และการปฏิสัมพันธ์และการมีอิทธิพลต่อกัน ด้านปริมาณการสอนมี 2 องค์ประกอบ คือ การปฏิสัมพันธ์และการมีอิทธิพลต่อกัน และการเป็นผู้นำ ด้านหลักสูตรมี 2 องค์ประกอบ คือ การปฏิสัมพันธ์และการมีอิทธิพลต่อกัน และการกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงานและการฝึกอบรม ด้านสถานภาพของครู มี 2 องค์ประกอบ คือ การกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงานและการฝึกอบรม และการกำหนดเป้าหมาย ด้านชุมชนกับการสนับสนุนการศึกษามี 2 องค์ประกอบ คือ การกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงานและการฝึกอบรม และการปฏิสัมพันธ์และการมีอิทธิพลต่อกัน ด้านอาคารสถานที่และการบริการมี 3 องค์ประกอบ คือ การกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงานและการฝึกอบรม การปฏิสัมพันธ์และการมีอิทธิพลต่อกัน และการกำหนดเป้าหมาย ด้านภาวะกดดันของสังคมมี 2 องค์ประกอบ คือ การกำหนดเป้าหมาย และการเป็นผู้นำ

ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพเกี่ยวกับปัจจัยด้านอื่น ๆ ที่ส่งผลต่อขวัญในการปฏิบัติงานของพนักงานครูเทศบาล นอกเหนือจากปัจจัยด้านการใช้พฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารโรงเรียน เช่น ปัจจัยด้านลักษณะโรงเรียน ลักษณะบุคลากร เป็นต้น เพื่อให้ทราบว่า มี ตัวแปรอะไรบ้างที่ทำให้ขวัญของครูดี
2. ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับองค์การอื่น ๆ ที่เป็นข้าราชการครู ว่ามีตัวแปรใดบ้างที่ส่งผลต่อขวัญในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนสังกัดอื่น ๆ เพราะต่างองค์การกัน ปัจจัยอาจต่างกัน

ชื่อเรื่อง การใช้พลังอำนาจของผู้บริหารโรงเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตการศึกษา 1

ผู้วิจัย สมบูรณ์ นนท์สกุล

ปีที่งานวิจัยเสร็จ พ.ศ.

ลักษณะของงานวิจัย วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต ภาควิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร พระราชวังสนามจันทร์

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาการใช้พลังอำนาจจากฐานต่างๆ ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตการศึกษา 1
2. เพื่อศึกษาการใช้พลังอำนาจจากฐานต่างๆ ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตการศึกษา 1
3. เพื่อศึกษาระดับประสิทธิภาพการบริหารงานของโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตการศึกษา 1
4. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการใช้พลังอำนาจจากฐานต่างๆ ของผู้บริหารโรงเรียนกับประสิทธิภาพการบริหารงานของโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตการศึกษา 1
5. เพื่อศึกษาว่าฐานพลังอำนาจใดที่ใช้โดยผู้บริหารโรงเรียนส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานของโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตการศึกษา 1
6. เพื่อศึกษาว่าฐานพลังอำนาจใดที่ใช้โดยผู้บริหารโรงเรียนที่มีขนาดแตกต่างกัน ส่งผลต่อการประสิทธิภาพการบริหารงานของโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตการศึกษา 1

วิธีดำเนินการวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (survey study)

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครู อาจารย์โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตการศึกษา 1 ที่มีระยะเวลาการปฏิบัติงานตั้งแต่ 1 ปีการศึกษาขึ้นไป โดยจะต้องปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนที่ผู้บริหารโรงเรียนมีระยะเวลาการดำรงตำแหน่งตั้งแต่ 1 ปีการศึกษาขึ้นไป ซึ่งในปีการศึกษา 2534 มีจำนวนโรงเรียน 47 โรงเรียน และครูอาจารย์ จำนวน 2,845 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม แบ่งเป็น 4 ตอน ตอนที่ 1 เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามด้านต่างๆ ตอนที่ 2 เกี่ยวกับการใช้พลังอำนาจของผู้บริหารโรงเรียน ตอนที่ 3 เกี่ยวกับผลการปฏิบัติงานของโรงเรียน ตอนที่ 4 เกี่ยวกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน

การวิเคราะห์ข้อมูล สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (one way analysis of variance) และถ้าพบมีความแตกต่างใช้วิธีการเปรียบเทียบเชิงพหุคูณ (mutiple comparison) แบบเซฟเฟ้ (Sheffe) วิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation) วิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (stepwise multiple regression)

สรุปผลการวิจัย

1. การให้พลังอำนาจจากฐานต่างๆ ของผู้บริหารโรงเรียนอยู่ระดับปานกลาง โดยใช้พลังอำนาจตามกฎหมาย พลังอำนาจความเชี่ยวชาญ พลังอำนาจข่าวสาร พลังอำนาจพึ่งพา พลังอำนาจการให้รางวัล พลังอำนาจอ้างอิง อยู่ในระดับสูง ส่วนพลังอำนาจการบังคับ อยู่ในระดับปานกลาง
2. การใช้พลังอำนาจจากฐานต่างๆ ของผู้บริหารโรงเรียนขนาดกลาง อยู่ในระดับสูง สำหรับผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็กกับผู้บริหารโรงเรียนขนาดใหญ่ อยู่ในระดับปานกลาง
3. ประสิทธิภาพการบริหารของโรงเรียนโดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง
4. การใช้พลังอำนาจจากฐานต่างๆ ของผู้บริหารโรงเรียน มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการบริหารงานของโรงเรียน อยู่ในระดับสูง
5. การใช้พลังอำนาจส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานของโรงเรียน

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยในเรื่องนี้ซ้ำอีก แต่ดำเนินการวิจัยในเชิงคุณภาพซึ่งอาจจะได้ข้อมูลอื่นๆ ที่ละเอียดลึกซึ้งยิ่งขึ้น อันจะทำให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้พลังอำนาจมากยิ่งขึ้น

2. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับการใช้พลังอำนาจของผู้บริหารโรงเรียน ที่ส่งผลต่อการบริหารงานแต่ละงาน เพื่อประโยชน์ต่อการบริหารงานมากยิ่งขึ้น
3. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับการใช้พลังอำนาจของผู้บริหารโรงเรียนของสถานศึกษาสังกัดกรมอื่น ๆ ในกระทรวงศึกษาธิการ
4. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับการสร้าง และการใช้พลังอำนาจของผู้บริหารโรงเรียนดีเด่น

ชื่อเรื่อง การเตรียมพร้อมของมหาวิทยาลัยของรัฐเพื่อเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ

ผู้วิจัย เทียนฉาย กิระนันท์

ผู้วิจัยร่วม อุทุมพร จามรมาน , ทศพร ศิริสัมพันธ์ , ธิติรัตน์ วิศาลเวทย์ และ พิษณศ เจษฎาฉัตร

ปีที่งานวิจัยเสร็จ พ.ศ.2544

ลักษณะของงานวิจัย งานวิจัยส่วนบุคคล ได้รับสนับสนุนการวิจัยจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย พ.ศ. 2542

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษารูปแบบต่างๆ ขององค์กรอิสระทั้งที่อยู่ในประเทศและต่างประเทศ และที่เกี่ยวกับการศึกษาและไม่เกี่ยวกับการศึกษาในประเด็นต่อไปนี้ 8 ประเด็น คือ
  - 1) องค์กรบริหารปกครองสูงสุดของมหาวิทยาลัย (สภามหาวิทยาลัย)
  - 2) ผู้บริหาร (อธิการบดี คณบดี/ ผู้อำนวยการสำนัก หัวหน้าภาควิชา)
  - 3) พนักงานมหาวิทยาลัยฝ่ายวิชาการ (อาจารย์)
  - 4) พนักงานมหาวิทยาลัยฝ่ายสนับสนุน (สาย ข, ค)
  - 5) ทรัพยากร (เงิน) และการตรวจสอบ
  - 6) พ.ร.บ. ของมหาวิทยาลัย
  - 7) การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ
  - 8) การปรับพฤติกรรมจากการเป็นข้าราชการไปสู่การเป็นพนักงานมหาวิทยาลัยในกำกับ
2. เพื่อเสนอทางเลือกในประเด็นทั้ง 8
3. เพื่อสังเคราะห์ประเด็นทั้ง 8 และเสนอทางเลือกให้มหาวิทยาลัย 2 รูปแบบ คือ
  - 3.1 มหาวิทยาลัยที่เน้นการวิจัย
  - 3.2 มหาวิทยาลัยที่เน้นการเรียนการสอน

วิธีดำเนินการวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คณะผู้วิจัยได้คัดเลือกผู้ที่มาศึกษาประเด็นต่างๆ ทั้ง 8 ประเด็น จำนวน 11 ท่าน ดังนี้

1. ประเด็นองค์กรบริหารปกครองสูงสุด ผู้ศึกษาคือ รศ.ดร.ทศพร ศิริสัมพันธ์
2. ประเด็นผู้บริหาร ผู้ศึกษาคือ ผศ.ดร.สุชาติ ต้นธนะเดชา และ ดร.พันธ์ศักดิ์ ผลสารมัย
3. ประเด็นพนักงานมหาวิทยาลัยฝ่ายวิชาการ (อาจารย์) ผู้ศึกษาคือ รศ.ดร. อุทัย บุญประเสริฐ รศ.ดร.สุกัญญา โขวิไลกุล และ ดร.มุสดี ผลสารมัย
4. ประเด็นพนักงานมหาวิทยาลัยฝ่ายสนับสนุน (สาย ข, ค) ผู้ศึกษา คือ รศ.ดร. จุฑา มนัสไพบูรณ์
5. ประเด็นทรัพยากร (เงิน) และการตรวจสอบ ผู้ศึกษาคือ ดร.ธิดีรัตน์ วิศาลเวทย์
6. ประเด็นพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัย ผู้ศึกษาคือ รศ.ดร. ธงทอง จันทรางศุ
7. ประเด็นการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ ผู้ศึกษาคือ รศ.ดร. อรวรรณ ปิรันธม์ โอวาท
8. ประเด็นการปรับพฤติกรรมจากการเป็นข้าราชการ ผู้ศึกษาคือ รศ.ดร.สมโภชน์ เอี่ยมสุภาชิต

กลุ่มผู้เข้าร่วมสัมมนา ในรอบแรกจะเป็นการเชิญเฉพาะผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3-5 คน ร่วมกับคณะผู้วิจัย และผู้จัดทำรายงานทั้ง 8 ประเด็น จนครบ 8 ประเด็น แล้วจึงขยายวงกว้างไปยังผู้เกี่ยวข้อง ซึ่งได้แก่กลุ่มต่อไปนี้

1. องค์กรบริหารปกครองสูงสุดของมหาวิทยาลัย (สภามหาวิทยาลัย) กลุ่มผู้ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ นายกสภามหาวิทยาลัย กรรมการสภามหาวิทยาลัย ประธานกรรมการ ปฏิรูประบบราชการ
2. ผู้บริหาร (อธิการบดี รองอธิการ คณบดี ผู้อำนวยการสำนัก / สถาบัน หัวหน้าภาค) กลุ่มผู้ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ อธิการบดี รองอธิการบดี คณบดี ผู้อำนวยการสำนัก / สถาบัน หัวหน้าภาค รวมทั้งอธิบดีมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐบาล
3. พนักงานมหาวิทยาลัยฝ่ายวิชาการ (อาจารย์) กลุ่มผู้ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ประธานสภาคณาจารย์ อาจารย์บางคน อาจารย์ในมหาวิทยาลัยในกำกับรัฐ พนักงานในองค์กรอิสระบางแห่ง ตัวแทนจาก ก.พ. และสำนักงานงบประมาณ

4. พนักงานมหาวิทยาลัยฝ่ายสนับสนุน (สาย ข, ค) กลุ่มผู้ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ประธานข้าราชการในมหาวิทยาลัยสาย ข และ ค พนักงานในองค์กรอิสระ ตัวแทน ก.พ. และสำนักงบประมาณ

5. ทรัพยากร (เงิน) และการตรวจสอบ กลุ่มผู้ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ รองอธิการบดีฝ่ายบริหารและวางแผน เจ้าหน้าที่ด้านงบประมาณของมหาวิทยาลัย สำนักงบประมาณ สำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน ทบวงมหาวิทยาลัย

6. พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัย กลุ่มผู้ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านร่างพระราชบัญญัตินักกฎหมายการศึกษา องค์กรพัฒนาเอกชน (NGO) และผู้ที่กำลังร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัย

7. การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ กลุ่มผู้ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านสื่อสารมวลชน ผู้เชี่ยวชาญด้านสื่อสิ่งพิมพ์ สื่อโทรทัศน์ วิทยุ ผู้รับสื่อและผู้ส่งสื่อทั้งในและนอกมหาวิทยาลัย รวมถึงนักนิเทศศาสตร์ นักประชาสัมพันธ์ ตลอดจนประชาสัมพันธ์ของมหาวิทยาลัย

8. การปรับพฤติกรรมจากการเป็นข้าราชการ ไปสู่การเป็นพนักงานมหาวิทยาลัย ในกำกับรัฐ กลุ่มผู้ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ นักจิตวิทยาสาขาที่เกี่ยวข้อง ประชาสัมพันธ์ของมหาวิทยาลัย ตัวแทนมหาวิทยาลัยในกำกับ และหน่วยงานอิสระ

การรวบรวมข้อมูล คณะผู้วิจัยทั้ง 5 คน ได้ประชุมเพื่อเตรียมงาน 2 ครั้ง ในเดือนมีนาคม 2543 เพื่อสรรหาชื่อผู้เชี่ยวชาญมาทำการศึกษาในประเด็นต่างๆ 8 ประเด็น หลังจากที่ได้รายชื่อผู้ที่จะทำการศึกษาในแต่ละประเด็นแล้ว ได้ประชุมรวมกันทั้งหมด เพื่อทำความเข้าใจในวัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย วัตถุประสงค์ที่ต้องการจากรายงานในแต่ละประเด็น วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า วิธีนำเสนอผลการศึกษาสู่กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิเป็นระยะๆ และตารางเวลาที่กำหนด เมื่อตกลงกันแล้ว ได้ขอให้ผู้ที่ทำการศึกษาทั้ง 8 ประเด็น ไปศึกษาโดยใช้เวลา 1 เดือน เพื่อนำผลที่ได้มาเป็นฐานในการสัมมนากับผู้ทรงคุณวุฒิ แล้วนำไปปรับแก้ เพื่อมาเป็นฐานในการสัมมนากับผู้ที่เกี่ยวข้องต่อไป

โดยสรุป โครงการวิจัยนี้ได้จัดสัมมนา รวม 22 ครั้ง ในช่วง 6 เดือน โดยเป็นการประชุมเตรียมงานสัมมนาเพื่อขยายความคิด สัมมนาเพื่อหาข้อเสนอแนะจากผู้ปฏิบัติงาน/ผู้เกี่ยวข้อง ประชุมเพื่อพิจารณาร่างรายงานวิจัย และสัมมนาเพื่อสรุปความ

การวิเคราะห์ข้อมูล ในรายงานย่อยแต่ละประเด็น ผู้ที่รับผิดชอบจะศึกษาเอกสารจากแหล่งต่างๆ วิเคราะห์รูปแบบนำเสนอในที่ประชุมสัมมนา วิเคราะห์คำตอบจากคำถามและแนวคิดที่ได้จากการสัมมนาต่างๆ มาประมวลเข้าด้วยกัน เพื่อให้ได้ทางเลือกต่างๆ ตลอดจนจุดอ่อน จุดแข็งของทางเลือกดังกล่าว ซึ่งจากการสัมมนา พบว่า ความ

คิดเห็นและข้อเสนอแนะทั้งจากผู้ทรงคุณวุฒิและผู้ปฏิบัติงานเป็นประเด็นที่เกี่ยวข้องเชื่อมโยงซึ่งกันและกันทั้ง 8 ประเด็น แต่มีบางประเด็นที่มีความเกี่ยวข้องกันมาก เช่น โครงสร้างองค์การบริหารปกครองสูงสุดกับอธิการบดี คณาจารย์กับผู้ปฏิบัติงานสาย ข, ค การสื่อสารกับการับพฤติกรรม เป็นต้น

สรุปผลการวิจัย

จากวัตถุประสงค์ของการวิจัย 3 ข้อ คือ การศึกษารูปแบบต่างๆ ขององค์การอิสระที่อยู่ในประเทศและต่างประเทศ และที่อยู่เป็นสถาบันการศึกษาและไม่ใช้การศึกษาในประเด็นต่างๆ 8 ประเด็น คือ

1. องค์การบริหารปกครองสูงสุด

ในต่างประเทศ กำเนิดจาก (ก) ทางศาสนา จึงมีโครงสร้างคล้ายโครงสร้างทางศาสนา ผู้นำสูงสุดขององค์กรของสถานศึกษา คือ ผู้นำทางศาสนา (ข) ประชาชน จึงมีโครงสร้างคล้ายการปกครองแบบประชาธิปไตย มีตัวแทนประชาชนเป็นกรรมการในองค์กรสูงสุด

ผลการวิเคราะห์สรุปโครงสร้างขององค์กรสูงสุด ได้ 2 รูปแบบ คือ รูปแบบที่ 1 องค์กรสูงสุดมีหน่วยงานต่าง ๆ ที่ช่วยให้สามารถตรวจสอบการทำงานของฝ่ายบริหารได้ โครงสร้างจึงเน้นการให้อำนาจสูงสุดที่สภามหาวิทยาลัย

รูปแบบที่ 2 องค์กรสูงสุดใช้หน่วยงานของฝ่ายบริหาร โครงสร้างจึงให้ฝ่ายบริหารทำงานได้เต็มที่และสภามหาวิทยาลัยรับข้อมูลผ่านฝ่ายบริหาร

ทั้ง 2 รูปแบบ มีข้อดีข้อเสียต่างกัน จากการสัมมนาสรุปได้ว่า รูปแบบที่เหมาะสมกับประเทศไทยน่าจะได้แก่การมีองค์กรสูงสุดที่ทำหน้าที่ช่วยให้ฝ่ายบริหารสามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ในกรณีของมหาวิทยาลัยที่เน้นวิจัยและเน้นการเรียนการสอน องค์กรสูงสุดจะมีนโยบายลักษณะของกรรมการแตกต่างกันด้วย

2. ผู้บริหาร

จากโครงสร้างขององค์กรสูงสุด 2 รูปแบบ ส่งผลให้ฝ่ายบริหารมีความแตกต่างกันทั้งในเรื่องวิธีทำงาน อำนาจหน้าที่และคุณสมบัติ

จากการสัมมนาหลายครั้ง สรุปลักษณะ บทบาท อำนาจ หน้าที่ของอธิการบดีได้ คือ 1) มีอาชีพ 2) ทำงานเป็นทีม 3) ถูกประเมินผลการปฏิบัติงานโดยองค์กรสูงสุด 4) คุณลักษณะเป็นไปตามเป้าหมายของมหาวิทยาลัย 5) รับผิดชอบและชอบตามกฎหมาย 6) เงินเดือนตามความสามารถและภาระงาน 7) เมื่อพ้นเทอมการเป็นอธิการบดีแล้ว ไม่กลับมาเป็นอาจารย์ในสถาบันนั้น ๆ 8) ทำงานเป็นทีม ผู้บริหาร

ระดับรองลงมา ส่วนคนบดี/ผู้อำนวยการสำนัก/หัวหน้าภาค ก็จัดเป็นเทอมเช่นกันแต่อาจกลับมาเป็นอาจารย์ได้

3. พนักงานมหาวิทยาลัยฝ่ายวิชาการ (อาจารย์)

พนักงานมหาวิทยาลัยทั้งในต่างประเทศและในประเทศ (เช่น ม.เทคโนโลยีสุรนารี) เป็นกรณีตัวอย่างที่ศึกษา พบข้อสรุป คือ 1) เป็นผู้มีความรู้ในเนื้อหาสาระอย่างดี และมีเทคนิควิธีการทางครุศาสตร์ 2) ผ่านกระบวนการคัดเลือกตามที่มหาวิทยาลัยกำหนด 3) ทำงานเป็นเทอมตามสัญญา 3-5 ปี 4) ถูกประเมินโดยนักศึกษาทุกภาคการศึกษา 5) ถูกประเมินโดยกลุ่มผู้เกี่ยวข้อง เช่น ผู้ทรงคุณวุฒิเมื่อต้องต่อสัญญา 6) ถ้าผลการประเมินแสดงความสามารถในการสอนในระดับที่พอใจติดต่อกัน จะได้เป็นอาจารย์ประจำ (Tenure) คือ ไม่ต้องต่อสัญญา แต่ยังคงถูกประเมินทุกภาคการศึกษา 7) ผลงานสอดคล้องตามสัญญา 8) ได้รับเงินเดือนตามความสามารถและภาระงาน

4. พนักงานมหาวิทยาลัยฝ่ายสนับสนุน

จำนวนพนักงานมหาวิทยาลัยฝ่ายสนับสนุน จะมีจำนวนเท่าที่จำเป็น งานจำนวนหนึ่งจะอยู่ในลักษณะการจัดจ้าง เช่น ยานพาหนะ คนขับรถ รักษาความปลอดภัย ทำความสะอาด ส่งเอกสารภายนอก งานพัฒนาบุคลากรภายใน ฯลฯ

ตำแหน่งงานในมหาวิทยาลัยจะเหลือไม่มากนัก ดังนั้น ผู้ที่จะมาทำงานในตำแหน่งดังกล่าว จึงมีลักษณะเป็นมืออาชีพที่ผ่านประสบการณ์มาแล้ว ทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ พนักงานเหล่านี้จะถูกประเมินการปฏิบัติงานทั้งประจำปี และเพื่อต่อสัญญาเงินเดือนตามภาระงานและความรับผิดชอบ

ในกรณีที่มหาวิทยาลัยเน้นวิจัย ตำแหน่งที่จำเป็นคือ ผู้ช่วยวิจัยและบรรณารักษ์ ซึ่งต้องได้คนที่มีความรู้ มีศักยภาพในด้านวิจัยมาช่วยในสาขาที่มหาวิทยาลัยเน้น

ในกรณีที่มหาวิทยาลัยเน้นการเรียนการสอน ตำแหน่งที่จำเป็น คือ ฝ่ายสนับสนุนการเรียนการสอนและการศึกษา เช่น เจ้าหน้าที่ฝ่ายผลิตสื่อต่างๆ ฝ่ายจัดห้องอาคารสถานที่ ฝ่ายห้องสมุด ซึ่งต้องเข้าใจเรื่องการเรียนรู้ของนักศึกษา และการสอนของอาจารย์ เจ้าหน้าที่ฝ่ายฝึกทักษะการเรียนรู้ และทักษะการสอน

5. ทรัพยากร (เงิน) และการตรวจสอบ

จากสภาพมหาวิทยาลัยของรัฐที่ได้รับเงินงบประมาณมาใช้เป็นรายปี ก่อให้เกิดนิสัยในการไม่วางแผนการใช้เงินตามความจำเป็น การเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับจึงต้องให้ความสำคัญในเรื่องนี้ก่อน โดยวางระบบการเงินด้วยคอมพิวเตอร์เป็นรายกิจกรรม (PPBS) อีกทั้งอบรมเจ้าหน้าที่การเงินให้ใช้ระบบนี้ให้เป็น ซึ่งเป็นงานที่ใช้เวลาประมาณ 4-6 ปี

ผลการวิเคราะห์ด้านทรัพยากร (เงิน) ได้ข้อสรุปที่ชัดเจนอีกประการหนึ่ง คือ ต้องมีการวางแผนการใช้เงินตามวัตถุประสงค์ที่เน้นของมหาวิทยาลัย ตลอดจนเน้นการประเมินที่ผลงาน มิใช่ที่กระบวนการ (Process)

การรับเงินงบประมาณจากประเทศในรูป Block Grant จะต้องวางระเบียบการเงินให้คล่องตัว แต่กันความรวดเร็วและทุจริตให้ได้

ในกรณีที่มหาวิทยาลัยเน้นการวิจัย เงินที่ใช้ในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องต้องแยกให้ชัด เช่น เงินเดือน ค่าใช้จ่ายในการวิจัย เงินค่าวัสดุ ครุภัณฑ์ เงินค่าวิเคราะห์ข้อมูล เงินค่าเผยแพร่ผลวิจัย หรือหมวดอื่นๆ เพื่อให้เป็นภาพว่าผลงานวิจัยนี้ใช้เงินเท่าไร ทั้งในรูปเม็ดเงินและเงินแฝง ทั้งในรูปเงินบริหารงานวิจัยและเงินเพื่อทำการวิจัยว่าสอดคล้องกับสาขาที่เน้นและทิศทางของมหาวิทยาลัยหรือไม่

ในกรณีที่มหาวิทยาลัยเน้นการเรียนการสอน เงินที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน การพัฒนาหลักสูตร เงินที่ใช้ซื้อ จ้าง ผลิต สื่อต่างๆ เงินที่ใช้กับห้องสมุด เงินเดือนผู้เกี่ยวข้องเทียบกับความรู้ที่นักศึกษาได้รับ ตลอดจนคุณภาพบัณฑิต ต้องสัมพันธ์กันและซื่ออกมาให้ได้ว่ามหาวิทยาลัยได้ใช้เงินเพื่อการเรียนการสอนจริงมากน้อยเพียงใด ในสาขาใด

6. พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัย

ประเด็นที่ควรพิจารณาใน พ.ร.บ. มหาวิทยาลัย ได้แก่

- 1) กฎหมายเดิม ต้องปรับแก้ประเด็นใดบ้าง
- 2) การปรับ แก้ ต้องพิจารณา
  - 2.1) พ.ร.บ. องค์กรมหาชนอิสระ
  - 2.2) ตรากฎหมายกลางก่อน
  - 2.3) แก้ไข พ.ร.บ. เดิม
  - 2.4) ตรากฎหมายการอุดมศึกษา ควบคู่กับ พ.ร.บ. ของแต่ละแห่ง
- 3) สาระสำคัญที่ควรมีใน พ.ร.บ. มหาวิทยาลัย
  - 3.1) สถานภาพของมหาวิทยาลัย
  - 3.2) ความเป็นอิสระ (สิ้นสุดที่องค์กรสูงสุด)
  - 3.3) วัตถุประสงค์ อำนาจ หน้าที่
  - 3.4) ทรัพย์สิน รายได้ และการจัดการ
  - 3.5) องค์กรบริหาร
  - 3.6) การบริหารงาน
  - 3.7) การประกันและการประเมินคุณภาพ
  - 3.8) การบริหารงานบุคคล

- 3.9) ความสัมพันธ์ระหว่างมหาวิทยาลัยกับรัฐ
- 3.10) การทำบัญชี และการตรวจสอบ
- 3.11) ตำแหน่งทางวิชาการ
- 3.12) ปริญญา เครื่องหมายวิทยฐานะ
- 3.13) ความผิดและโทษ
- 4) ประเด็น พ.ร.บ. มหาวิทยาลัย กับ พ.ร.บ. อื่น
  - 4.1) กฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน
  - 4.2) กฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณ
  - 4.3) กฎหมายว่าด้วยที่ราชพัสดุ
  - 4.4) กฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองแรงงาน
  - 4.5) กฎหมายว่าด้วยแรงงานสัมพันธ์
  - 4.6) พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ
  - 4.7) พ.ร.บ. สำนักรับรองมาตรฐาน และประเมินคุณภาพการศึกษา
  - 4.8) กฎหมายรัฐธรรมนูญ
  - 4.9) พ.ร.บ. ข้อมูลข่าวสาร

ในกรณีเป็นมหาวิทยาลัยที่เน้นการวิจัย พ.ร.บ. ของมหาวิทยาลัยต้องชี้ชัดถึงนโยบาย วัตถุประสงค์ ตลอดจนบทบาท หน้าที่ คุณลักษณะของผู้เกี่ยวข้อง ตลอดจนมีการประกันคุณภาพผลงานวิจัย

ในกรณีที่เป็นมหาวิทยาลัยที่เน้นการเรียนการสอน พ.ร.บ. ของมหาวิทยาลัยต้องชี้ชัดถึงนโยบาย วัตถุประสงค์ ตลอดจนบทบาท หน้าที่ คุณลักษณะ ของผู้เกี่ยวข้อง ตลอดจนมีการประกันคุณภาพบัณฑิต

7. การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ

จากการวิเคราะห์เทคนิคต่างๆ ในการสื่อสารทั้งภายในมหาวิทยาลัยและภายนอกมหาวิทยาลัยและจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้ปฏิบัติงานสรุปได้ว่า วิธีสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ ได้แก่ การเปิดเผย ข้อมูลด้านการเงิน ด้านการปฏิบัติงาน ด้านปัญหาอุปสรรค ตลอดจนคุณภาพบัณฑิตในสายตาคูคณาจารย์นอก ให้กับคนในมหาวิทยาลัยได้ทราบพร้อมๆ กันหลายๆ ด้าน และชี้ภัยคุกคามจากต่างประเทศ โดยเฉพาะเรื่องการศึกษาเสรี (มหาวิทยาลัยต่างประเทศสามารถมาตั้งและให้บริการการศึกษาในประเทศไทยได้ในอนาคตอันใกล้ตามข้อตกลงขององค์การการค้าเสรี หรือ WTO) ซึ่งจะมีผลต่อจำนวนนักศึกษาและคุณภาพการอุดมศึกษาของประเทศ ตลอดจนคุณลักษณะของบัณฑิตไทยในอนาคต

ในกรณีที่เป็นมหาวิทยาลัยที่เน้นวิจัย การสื่อสารที่เน้นเรื่องนโยบายวิจัย การจัดการด้านการวิจัย นักวิจัย สาขาที่เน้น ผลวิจัย การเผยแพร่ต่าง ๆ ต้องทำมากกว่าเรื่องอื่น

ในกรณีที่เป็นมหาวิทยาลัยที่เน้นการเรียนการสอน การสื่อสารที่เน้นนโยบาย คุณภาพบัณฑิต การจัดการด้านการเรียนการสอน เทคนิคการสอน การประเมินการเรียน การสอน อาจารย์ที่สอนเก่ง คุณภาพนักศึกษา และบัณฑิต ต้องทำมากกว่าเรื่องอื่น

8. การปรับพฤติกรรมจากการเป็นข้าราชการไปสู่การเป็นพนักงานมหาวิทยาลัย ในกำกับของรัฐ

จากการวิเคราะห์เทคนิคการปรับพฤติกรรมของคนในองค์กรตามแนวทางของนักจิตวิทยาประกอบกับการสัมภาษณ์ สรุปได้ว่า ต้องมีการปรับความคิดโดยการให้ข้อมูลข่าวสารดังที่เสนอไว้ในข้อ 7 และการกำหนดแรงจูงใจ และมาตรการพร้อมๆ กัน ตลอดจนจนสร้างบรรยากาศที่ยั่วให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่มุ่งงานสร้างสรรค์มากกว่าปฏิบัติตัวเป็นข้าราชการที่อิงระเบียบแต่เพียงอย่างเดียว

ในกรณีที่มหาวิทยาลัยเน้นการวิจัย การปรับเปลี่ยนความคิดและพฤติกรรมให้เป็นนักวิจัยย่อมทำได้ยาก สิ่งที่ทำได้คือการปรับให้บุคลากรที่ไม่สามารถจะเป็นนักวิจัยได้สามารถอ่านผลวิจัยรู้เรื่อง และมีทัศนคติที่ดีต่อการวิจัยก็พอ ในเบื้องต้น

ในกรณีที่เป็นมหาวิทยาลัยที่เน้นการเรียนการสอน การปรับพฤติกรรมด้านครุศาสตร์โดยเพิ่มประสบการณ์ที่เกี่ยวกับเทคนิคการสอนแบบต่างๆ ให้ข้อมูลผลประเมินการสอนของอาจารย์ โดยบุคคลกลุ่มต่างๆ ให้ข้อมูลคุณภาพของนักศึกษา และบัณฑิตของตนเทียบกับของผู้อื่นจะทำให้เกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมได้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะต่อรัฐบาล

1. ต้องแสดงท่าทีที่ชัดเจนว่า มหาวิทยาลัยทั้ง 19 แห่ง ต้องส่งร่าง พ.ร.บ. มหาวิทยาลัย ให้ ค.ร.ม. พิจารณา และผ่านให้ได้ภายในปี พ.ศ.2545
2. ต้องระบุชัดเจนถึงงบประมาณที่จะให้กับมหาวิทยาลัยในกำกับว่า จะให้เท่าไรอย่างไร และจะมีการตรวจสอบการใช้เงินโดยวิธีใด ได้มีผลวิจัยเสนอแนะว่ารัฐควรให้งบลงทุนทั้งหมด และงบดำเนินการบางส่วน
3. ต้องระบุชัดเจนว่า การเปลี่ยนแปลงสถานภาพของมหาวิทยาลัยเพื่อความ เป็นอิสระทางวิชาการ ปลอดจากภัยคุกคามทางการเมืองและไม่มุ่งลดคนลง ยกเว้นผู้ที่ ไม่สามารถจะทำงานตามมาตรฐานการปฏิบัติงานในมหาวิทยาลัยได้
4. ควรตั้งคณะกรรมการจัดสรรเงินอุดหนุนมหาวิทยาลัย (University Grants Committee) เพื่อจัดสรรเงินอุดหนุนมหาวิทยาลัยเป็นเงินก้อน โดยให้มีรองนายก

รัฐมนตรีเป็นประธาน รัฐมนตรีกระทรวงการคลังและรัฐมนตรีทบวงมหาวิทยาลัยเป็นกรรมการ ในการดำเนินงานเป็นตัวกลางระหว่างรัฐบาลกับมหาวิทยาลัยเพื่อประมวลความต้องการของมหาวิทยาลัยด้านการเงินเสนอต่อรัฐบาล และนำเอานโยบายของรัฐบาลถ่ายทอดสู่ มหาวิทยาลัย พร้อมทั้งติดตามงานและเงินด้วย

ข้อเสนอแนะต่อมหาวิทยาลัยของรัฐ 19 แห่ง

1. ผู้บริหารของมหาวิทยาลัยต้องให้ความสำคัญกับการสร้างความเข้าใจในหมู่ประชาคมและสร้างความพร้อมภายใน
2. ผู้บริหารของมหาวิทยาลัยควรเร่งเรื่องการวางแผนระบบการเงินบนฐานของกิจกรรมและการร่าง พ.ร.บ. มหาวิทยาลัย ให้ออกจากมหาวิทยาลัยให้ได้โดยเร็ว
3. สภามหาวิทยาลัยควรให้ความสำคัญกับทีมผู้บริหาร ที่มุ่งเปลี่ยนสถานภาพของมหาวิทยาลัยอย่างต่อเนื่องและให้ทันการมากกว่าทีมที่ชลองานดังกล่าว (ในกรณีที่มีการเปลี่ยนทีม)

ข้อเสนอแนะต่อบุคลากรมหาวิทยาลัย 19 แห่ง

1. ควรลดการเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัว เช่น มุ่งได้รับเงินเดือนสูงแต่ขาดประสิทธิภาพในการทำงาน หรือไม่พยายามทำความเข้าใจเรื่องข้อดี/ข้อเสียของการเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับ
2. ควรรวมกำลังมุ่งสร้างคุณภาพให้เกิดแก่ผลผลิตของมหาวิทยาลัยทั้งในเรื่องคุณภาพบัณฑิต และคุณภาพงานวิจัย เพื่อให้สามารถแข่งขันกับมหาวิทยาลัยต่างประเทศให้ได้

ข้อเสนอแนะสำหรับทำวิจัยครั้งต่อไป

1. การศึกษารายกรณี (Case Study Research) ในมหาวิทยาลัย (19 แห่ง) ถึงการเปลี่ยนแปลงตั้งแต่ต้นจนการออกเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับในปัจจุบัน
2. การศึกษาผลกระทบของบุคลากรมหาวิทยาลัยในการต่อต้านการไม่ออกเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับว่าจะส่งผลต่อการอุดมศึกษาของชาติมากน้อยเพียงใด
3. การติดตามศึกษาจุดอ่อน – จุดแข็งของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรีว่ามีจุดอ่อน-แข็งที่ใด ปัญหาอยู่ที่ไหน และแก้ไขอย่างไร
4. การร่วมคิดงบประมาณให้กับสำนักงบประมาณ เพื่อจัดสรรให้มหาวิทยาลัยแต่ละแห่งเห็นว่าควรจะได้เท่าไร/ปี จะใช้สูตรใด และจะจัดสรร ตลอดจนตรวจสอบอย่างไร จึงจะทำให้มหาวิทยาลัยสามารถดำเนินงานไปสู่คุณภาพสูงสุดได้

ชื่อเรื่อง การบริหารงานธุรการในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา
จังหวัดน่าน

ผู้วิจัย อุมภาพรณ วัฒนรัตน์

ปีที่งานวิจัยเสร็จ พ.ศ.2545

ลักษณะของงานวิจัย วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
สถาบันราชภัฏอุตรดิตถ์

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสภาพการปฏิบัติงานและปริมาณงานธุรการในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดน่าน ขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก
2. เพื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบสภาพปัญหาการปฏิบัติงานธุรการในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดน่าน ขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก
3. เพื่อศึกษากรอบอัตรากำลังที่เหมาะสมของงานธุรการในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดน่าน ขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก
4. เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความพึงพอใจของครูอาจารย์ ต่องานธุรการในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดน่าน ขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก

วิธีดำเนินการวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูอาจารย์ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดน่าน 31 โรงเรียนจำนวน 975 คน การเลือกกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีการสุ่มอย่างง่ายโดยใช้สัดส่วนร้อยละ 50 แบ่งออกเป็น 3 กลุ่มตามขนาดโรงเรียน คือ ขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 356 คน ประกอบด้วยผู้บริหารโรงเรียนและผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนฝ่ายธุรการ จำนวน 27 คน เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานธุรการ จำนวน 115 คน ครูอาจารย์ผู้รับบริการ จำนวน 224 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มีจำนวน 4 ชุด ประกอบด้วย

1. แบบสัมภาษณ์ฝ่ายบริหารโรงเรียนและเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานธุรการ เป็นแบบสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมาย (Focus Group Interview)
2. แบบสำรวจสภาพการปฏิบัติงานธุรการ ปริมาณงาน และกรอบอัตรากำลังที่เหมาะสมมีประสิทธิภาพต่อการบริหารงานธุรการสำหรับฝ่ายบริหารโรงเรียนและเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานธุรการ โดยหาดำร้อยละและเกณฑ์พิจารณาปัญหาวิกฤติ (ระพีพันธ์ โพธิ์ศรี. 2541 : 1-18)

3. แบบสอบถามสภาพปัญหาการปฏิบัติงานธุรการ สำหรับฝ่ายบริหารโรงเรียน เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานธุรการและผู้เกี่ยวข้อง เป็นการประเมินระดับความรุนแรงของปัญหา (ระพินทร์ โพธิ์ศรี. 2542 ก : 8) ใช้เกณฑ์มากกว่าร้อยละ 50 หมายถึง เป็นปัญหาอย่างยิ่ง ต่ำกว่าร้อยละ 50 หมายถึง ไม่เป็นปัญหา

4. แบบสอบถามความพึงพอใจสำหรับครูอาจารย์ในโรงเรียนที่เป็นผู้รับบริการ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

การรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยขอหนังสือจากประธานคณะกรรมการบัณฑิตศึกษา สถาบันราชภัฏอุดรดิตถ์ถึงผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดน่าน ที่เป็นเป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. ข้อมูลด้านสภาพของผู้ตอบ วิเคราะห์โดยหาค่าร้อยละ
2. ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ใช้วิธีวิเคราะห์สรุปจากเนื้อหาการสัมภาษณ์ทั้งหมด
3. ข้อมูลจากแบบสำรวจทั้งหมด ให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้และวิเคราะห์ โดยการประมาณค่าความต้องการของบุคลากรในแต่ละงานด้วยการใช้ค่าความเชื่อมั่น 95 % CI

4. ข้อมูลด้านสภาพการปฏิบัติงานวิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และใช้เกณฑ์พิจารณาปัญหาวิกฤติ (ระพินทร์ โพธิ์ศรี. 2541 : 1-18)

4. เปรียบเทียบปัญหาการปฏิบัติงานในโรงเรียนแต่ละขนาดด้วยค่าร้อยละ เนื่องจาก n มีขนาดเล็ก

6. เปรียบเทียบระดับความพึงพอใจของครูอาจารย์วิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ F - test

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. สภาพการปฏิบัติงานและปริมาณงานธุรการในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดน่าน ขนาดใหญ่ ขนาดกลาง ขนาดเล็ก

1.1 สภาพการปฏิบัติงานขอช่วยงานและปริมาณงานของผู้บริหารและผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายธุรการ พบว่า ด้านสภาพการปฏิบัติงาน ผู้บริหารและผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายธุรการปฏิบัติอยู่ในระดับมากในแต่ละสัปดาห์ คือ การบริหารงานทั่วไป งานสารบรรณ งานบุคลากรทะเบียนและสถิติ งานพัสดุ ส่วนงานการเงินการบัญชีอยู่ในระดับปานกลาง ด้านสภาพห้องปฏิบัติงาน โรงเรียนแต่ละขนาดมีการจัดห้องปฏิบัติงานตามความเหมาะสมของโรงเรียน เป็นไปตามระเบียบของทางราชการและเกิดความคล่องตัวในการปฏิบัติงาน

ด้านอุปกรณ์เครื่องใช้ในห้องสำนักงาน มีการใช้เครื่องคอมพิวเตอร์มาช่วยปฏิบัติงานในโรงเรียนทุกขนาด โดยโรงเรียนขนาดใหญ่มีการใช้เทคโนโลยีระบบเชื่อมต่อตรงและสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ เช่น โทรศัพท์ โทรสาร ระบบติดต่อภายใน และเครื่องอัดสำเนาเป็นต้น

1.2 สภาพการปฏิบัติงานและปริมาณงานธุรการที่เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานแต่ละงานปฏิบัติ พบว่า งานสารบรรณโรงเรียนขนาดใหญ่มีปริมาณมากเนื่องจากโรงเรียนขนาดใหญ่เป็นที่ตั้งของสหวิทยาเขตและที่ตั้งของกลุ่มโรงเรียนซึ่งผู้บริหารต้องทำหน้าที่เป็นประธานสหวิทยาเขตและประธานกลุ่มโรงเรียนด้วย และโรงเรียนขนาดใหญ่มีสมาคมผู้ปกครองและครู มีชมรมศิษย์เก่าและองค์กรภายนอกเข้ามาเกี่ยวข้องมาก ส่วนโรงเรียนขนาดกลางมีปริมาณงานสารบรรณในระดับปานกลางและโรงเรียนขนาดเล็กมีปริมาณงานสารบรรณในระดับน้อย ด้านงานการเงินการบัญชีโรงเรียนขนาดใหญ่มีปริมาณงานในระดับมากและงานที่ต้องใช้เวลาในการปฏิบัติมากที่สุด คือ การทำหลักฐานส่งใช้เงินเดือน การทำบัญชีรับจ่ายเงินเดือน เพราะในโรงเรียนขนาดใหญ่มีบุคลากรจำนวนมาก อีกทั้งยังมีงบประมาณสหวิทยาเขตและกลุ่มโรงเรียนมาเกี่ยวข้องด้วย ส่วนโรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็กปริมาณงานอยู่ในระดับปานกลาง ด้านงานบุคลากรทะเบียนและสถิติโรงเรียน ทุกขนาดมีปริมาณงานในระดับมากและใช้เวลาในการปฏิบัติมากในเรื่องการจัดทำทะเบียนประวัติข้าราชการครูและลูกจ้างประจำ และการเลื่อนขั้นเงินเดือนปีละ 2 ครั้ง ด้านงานพัสดุโรงเรียนขนาดใหญ่มีปริมาณงานในระดับมากเนื่องจากมีจำนวนบุคลากรมาก ความต้องการเอกสารในการจัดการเรียนการสอน การพัฒนาการเรียนการสอนจึงมีปริมาณมาก รวมทั้งงานสหวิทยาเขตและงานกลุ่มโรงเรียน ส่วนโรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็กเจ้าหน้าที่พัสดุไม่มีวุฒิโดยตรงและไม่มีความรู้เรื่องระเบียบต่างๆ ทั้งมีคาบสอนมากทำให้งานล่าช้าไม่เป็นปัจจุบันทำให้ปริมาณงานมีมากขึ้น

2. วิเคราะห์เปรียบเทียบสภาพปัญหาการปฏิบัติงานธุรการในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดน่าน ขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก

2.1 สภาพปัญหาการปฏิบัติงานของผู้บริหารและผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายธุรการจากการศึกษาพบว่า ในภาพรวมปัญหาการไม่สามารถจัดบุคลากรให้เหมาะสมกับงานธุรการบุคลากรที่รับผิดชอบงานขาดความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ที่รับผิดชอบ งบประมาณไม่เพียงพอในการบริหารงาน งานธุรการโรงเรียนมีปริมาณมากกว่าจำนวนผู้รับผิดชอบแต่ละงาน งานไม่เสร็จตามกำหนด การวางแผนและการจัดระบบบริหารงานธุรการยังไม่สามารถจัดให้มีประสิทธิภาพและเอื้อต่อการปฏิบัติงาน บรรยากาศในห้องธุรการไม่เอื้อต่อการปฏิบัติงาน ขาดวัสดุ-อุปกรณ์ เครื่องมือที่ทันสมัยมาช่วยสนับสนุนการ

ปฏิบัติงาน เมื่อแยกงานเป็นรายด้าน ด้านงานสารบรรณ โรงเรียนขนาดใหญ่มีปัญหา มากที่สุด คือ การจัดหาเครื่องมือและอุปกรณ์ที่ใช้ไม่เพียงพอกับความ ต้องการ ระบบ การจัดเก็บหนังสือไม่ตีพอ ฝ่าย/หมวด/งานไม่ส่งหนังสือราชการย้อนกลับตามกำหนด เจ้าหน้าที่สารบรรณขาดความละเอียดรอบคอบในการทำงาน โรงเรียนขนาดกลางและ ขนาดเล็กมีปัญหาเจ้าหน้าที่งานสารบรรณขาดความรู้ความเข้าใจในระเบียบและแนว ปฏิบัติงาน การรับ-ส่งหนังสือราชการ การทำลายหนังสือตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยงานสารบรรณ พ.ศ. 2526 ขาดคู่มือปฏิบัติงาน และเจ้าหน้าที่ขาดความ รอบคอบ ด้านการเงินการบัญชี โรงเรียนขนาดใหญ่มีปัญหาไม่สามารถเก็บรักษาเงินได้ ตามระเบียบที่กำหนด การใช้จ่ายเงินไม่เป็นไปตามแผนปฏิบัติการ โรงเรียนขนาดกลาง และขนาดเล็กมีปัญหา มากที่สุด คือ ขาดบุคลากรที่มีความรู้ในการปฏิบัติงานการเงินการ บัญชีโดยตรง ผู้ปฏิบัติงานจัดทำบัญชีไม่เป็นปัจจุบัน การจัดเก็บเอกสารหลักฐานการเงิน ไม่เป็นระเบียบ การใช้จ่ายเงินไม่เป็นไปตามแผนปฏิบัติการ ด้านงานบุคลากรทะเบียน และสถิติ ที่พบเป็นปัญหาในระดับมากในโรงเรียนขนาดใหญ่และเป็นปัญหา มากที่สุดในโรง เรียนขนาดกลางและขนาดเล็ก คือ การจัดทำทะเบียนต่างๆของโรงเรียนไม่ถูกต้องและ เป็นปัจจุบัน ไม่สามารถจัดทำข้อมูลสถิติเกี่ยวกับงานทะเบียนได้ครบทุกงานและไม่ตรง กับสภาพความเป็นจริง ด้านงานพัสดุ โรงเรียนทุกขนาดมีปัญหา มากที่สุดคือ ไม่สามารถ จัดทำบัญชีวัสดุ-ครุภัณฑ์ ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. 2535 ได้เนื่องจากเจ้าหน้าที่พัสดุไม่มีวุฒิและความรู้ด้านพัสดุโดยตรง โรงเรียนต้องมอบหมาย ให้ครูผู้สอนมาทำหน้าที่เจ้าหน้าที่พัสดุและมีคาบสอนมาก ไม่มีเวลาศึกษาศึกษาระเบียบ แนวปฏิบัติเกี่ยวกับพัสดุ ขาดเอกสารคู่มือการปฏิบัติงานพัสดุ ไม่มีสถานที่เก็บพัสดุ การเบิกจ่ายของโรงเรียนไม่เป็นระบบรัดกุม การจัดซื้อ-จัดจ้างล่าช้า ไม่คล่องตัวมีขั้นตอนซับซ้อน

2.2 สภาพปัญหาการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานธุรการแยกเป็นราย ด้าน พบว่า ในด้านงานสารบรรณ โรงเรียนทุกขนาดมีปัญหา มากที่สุด คือ การกำหนด สายงานธุรการไม่สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง หน่วยงานภายนอกส่งหนังสือราชการ ล่าช้าเจ้าหน้าที่ไม่สามารถดำเนินการทันตามกำหนด ผู้ที่เกี่ยวข้องเมื่อได้รับหนังสือเพื่อ ดำเนินการตามที่ผู้บริหารสั่งการมักทำหยาบและล่าช้า จำนวนบุคลากรในการปฏิบัติงาน สารบรรณไม่เพียงพอ ต้องการเจ้าหน้าที่ที่มีวุฒิด้านงานสารบรรณและมีความสามารถ โดยเฉพาะวัสดุ-อุปกรณ์ เทคโนโลยีในการปฏิบัติงานไม่เพียงพอ และบรรยากาศห้อง ธุรการไม่เหมาะสมต่อการปฏิบัติงาน ด้านการเงินการบัญชี ที่พบว่าเป็นปัญหา มากที่สุด ของโรงเรียนทุกขนาด คือ เจ้าหน้าที่การเงินการบัญชีไม่มีโอกาสอบรม ศึกษาดูงานอย่าง

สม่ำเสมอ ผู้ยืมเงินราชการสำรองจ่ายไม่ล้างหนี้ตามกำหนด บุคลากรมีน้อยไม่เหมาะสมกับงาน เจ้าหน้าที่การเงินมีคาบสอนทำให้งานล่าช้า บุคลากรในโรงเรียนไม่เข้าใจลักษณะงาน และระบบบัญชีไม่เป็นปัจจุบัน ด้านงานบุคลากรทะเบียนและสถิติ และงานพัสดุพบว่าที่เป็นปัญหา มากที่สุดในโรงเรียนทุกขนาด คือ ข้อมูลต่างๆ ไม่เป็นปัจจุบัน บุคลากรในโรงเรียนไม่เข้าใจลักษณะงาน เจ้าหน้าที่ไม่เพียงพอและมีคาบสอน ขาดอุปกรณ์ที่ทันสมัยและเทคโนโลยีมาใช้ในการปฏิบัติงาน การจัดเก็บข้อมูลในโรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็กไม่เป็นระบบและไม่มีมาตรฐาน เจ้าหน้าที่ไม่มีความรู้ในการจัดเก็บข้อมูล

3. กรอบอัตรากำลังที่เหมาะสมสำหรับงานธุรการในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดน่าน จากการศึกษาพบว่าในภาพรวมโรงเรียนขนาดใหญ่ควรมีอัตรากำลังที่เหมาะสมระหว่าง 12-16 คน โรงเรียนขนาดกลางควรมีกรอบอัตรากำลังที่เหมาะสม 11-16 คน และโรงเรียนขนาดเล็กควรมีกรอบอัตรากำลังที่เหมาะสม 6-10 คน เมื่อแยกเป็นรายด้านพบว่า ด้านงานสารบรรณโรงเรียนขนาดใหญ่ควรมีกรอบอัตรากำลังที่เหมาะสม 3 คน โรงเรียนขนาดกลางควรมีกรอบอัตรากำลังที่เหมาะสมระหว่าง 2-3 คน และโรงเรียนขนาดเล็กควรมีกรอบอัตรากำลังที่เหมาะสม 1-2 คน ด้านงานการเงินการบัญชี โรงเรียนขนาดใหญ่ควรมีกรอบอัตรากำลังที่เหมาะสมระหว่าง 4-5 คน โรงเรียนขนาดกลางควรมีกรอบอัตรากำลังที่เหมาะสมระหว่าง 3-5 คน และโรงเรียนขนาดเล็กควรมีกรอบอัตรากำลังที่เหมาะสมระหว่าง 2-3 คน ด้านงานบุคลากรทะเบียนและสถิติ โรงเรียนขนาดใหญ่ควรมี 2-3 คน โรงเรียนขนาดกลางควรมี 2-3 คน และโรงเรียนขนาดเล็กควรมี 1-2 คน ด้านงานพัสดุ โรงเรียนขนาดใหญ่ควรมี 4-6 คน โรงเรียนขนาดกลางควรมี 3-5 คน โรงเรียนขนาดเล็กควรมี 2-3 คน

4. ความพึงพอใจของครูอาจารย์ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดน่าน ขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก จากการศึกษาระดับความพึงพอใจของครูอาจารย์ในโรงเรียนซึ่งเป็นผู้รับบริการ พบว่า ในภาพรวมโรงเรียนทุกขนาดมีระดับความพึงพอใจต่องานธุรการในระดับปานกลาง เมื่อแยกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านงานสารบรรณ ครูอาจารย์ในโรงเรียนขนาดใหญ่และขนาดกลางมีความพึงพอใจในการจัดเก็บหนังสือราชการ ซึ่งมีความสะดวกรวดเร็วในการค้นหาและการนำมาใช้มากที่สุด ส่วนโรงเรียนขนาดเล็กมีความพึงพอใจในความมีมนุษยสัมพันธ์ดีในการให้บริการมากที่สุด ด้านงานการเงินการบัญชี โรงเรียนขนาดใหญ่และขนาดกลางมีความพึงพอใจในความซื่อสัตย์สุจริตในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่การเงินมากที่สุด โรงเรียนขนาดเล็กมีความพึงพอใจการจัดเก็บเอกสารหลักฐานการเงินและความซื่อสัตย์สุจริตในการปฏิบัติงานของ

เจ้าหน้าที่การเงินมากที่สุด ในด้านงานบุคลากรทะเบียนและสถิติ โรงเรียนทุกขนาดครูอาจารย์มีความพึงพอใจในระดับปานกลาง เนื่องจากบุคลากรในโรงเรียนไม่เข้าใจลักษณะงานบุคลากรทะเบียนและสถิติ ส่วนด้านงานพัสดุ พบว่า ครูอาจารย์ในโรงเรียนทุกขนาดมีความพึงพอใจในระดับปานกลาง เนื่องจากผู้รับบริการไม่ปฏิบัติตามขั้นตอนที่กำหนดไว้ และผู้รับบริการขาดความรู้ความเข้าใจในงานพัสดุ เจ้าหน้าที่มีน้อย สถานที่คับแคบไม่เป็นสัดส่วน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ควรมีการนำนโยบายไปปรับปรุงประสิทธิภาพของการบริหาร การวางแผน และการปฏิบัติงานอย่างจริงจังและต่อเนื่อง
2. ควรมีการพัฒนา นิเทศและติดตามผลอย่างเป็นระบบ ชัดเจน โดยมีการรายงานผลการปฏิบัติงานทุกๆ 1 ภาคเรียน
3. สถานศึกษาในเขตพื้นที่สหวิทยาเขตเดียวกัน หรือจังหวัดเดียวกันควรมีการร่วมมือกันจัดอบรมเสริมความรู้หรือแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเพื่อพัฒนาบุคลากร
4. ควรมีการวิเคราะห์สภาพปัญหาและความต้องการของผู้ปฏิบัติงานและผู้รับบริการด้วยวิธีการเชิงระบบและดำเนินกิจกรรมที่ตอบสนองต่อสภาพปัญหาและความต้องการ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. ข้อเสนอแนะสำหรับผู้บริหาร ควรจัดทำคู่มือปฏิบัติงานธุรการทุกงานที่แจ้งขั้นตอนอย่างละเอียด ชัดเจนและให้ปฏิบัติตามระยะเวลาของแต่ละขั้นตอนที่กำหนดไว้
2. ผู้บริหารควรมีการนิเทศงานให้แก่เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานด้านต่างๆ เป็นรายบุคคล เพื่อให้เจ้าหน้าที่มีความเข้าใจกฎ ระเบียบ และหลักเกณฑ์ในการปฏิบัติงานดีขึ้น
3. ควรมีการจัดอบรมเสริมความรู้เกี่ยวกับการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการปฏิบัติงาน และเพื่อพัฒนางานธุรการและโอกาสในความก้าวหน้าในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่
4. ควรมีการลดขั้นตอนการปฏิบัติงาน ระเบียบขั้นตอนไม่ควรมากซับซ้อนจนเกินไป
5. ควรจัดกรอบอัตรากำลังให้เหมาะสมกับงานที่ปฏิบัติ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษารูปแบบการบริหารงานธุรการในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดน่าน ซึ่งจะเป็นรูปแบบการบริหารงานธุรการที่มีประสิทธิภาพและแก้ไขสภาพปัญหาการบริหารงาน การปฏิบัติงานและสร้างความเข้าใจในลักษณะงานแก่ผู้มารับบริการจากงานธุรการ

ชื่อเรื่อง การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เอื้อต่อการมีส่วนร่วมของชุมชน
อย่างยั่งยืน เขตการศึกษา 12

ผู้วิจัย ทูลธรรม วรรณคำ

ผู้วิจัยร่วม สมบูรณ์ อรุณพงษ์, สมปอง รักษาธรรม และกอบกุล นาคพิทักษ์

ปีที่งานวิจัยเสร็จ พ.ศ.2544

ลักษณะของงานวิจัย งานวิจัยส่วนบุคคล ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยประเภททั่วไปจาก
คณะกรรมการวิจัยการศึกษา การศาสนาและการวัฒนธรรม ของ
กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2543

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสภาพการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

เพื่อเสนอแนวทางการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เอื้อต่อการมีส่วนร่วมของชุมชน
อย่างยั่งยืน

วิธีดำเนินการวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารและครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 30,175 คน และชุมชนในท้องถิ่นที่เป็นเขตบริการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้แก่ กรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครองนักเรียน และผู้นำท้องถิ่น หรือภูมิปัญญาท้องถิ่น จำนวน 30,175 คน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejeic and Morgan, 1970) ทำการแบ่งชั้นสถานศึกษาอำเภอเมืองของทุกจังหวัดในเขตการศึกษา 12 แล้วจึงทำการสุ่มอย่างง่าย ได้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริหารและครูจำนวน 381 คน ส่วนชุมชนในท้องถิ่นที่เป็นเขตบริการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและมีสถานภาพเป็นกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครองนักเรียน และผู้นำท้องถิ่น หรือภูมิปัญญาท้องถิ่น จำนวน 381 คน รวมทั้งสิ้นเป็น 762 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น แบ่งเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เอื้อต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนอย่างยั่งยืน 6 ด้าน คือ การมีส่วนร่วมด้านวิชาการ การมีส่วนร่วมด้านบุคลากร การมีส่วนร่วมด้านงบประมาณ การมีส่วนร่วมด้านอาคารสถานที่ การมีส่วนร่วมด้านกิจการนักเรียน และการมีส่วนร่วมด้านความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale)

การรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ประสานการจัดเก็บข้อมูลกับสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด และสำนักงานศึกษาธิการ เพื่อขอความช่วยเหลือจากนักวิชาการศึกษาของอำเภอ ในเขตการศึกษา 12 จัดเก็บรวบรวมข้อมูลให้ส่วนหนึ่ง และอีกส่วนหนึ่งผู้วิจัยได้ไปจัดเก็บด้วยตนเอง จากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 762 ฉบับ ผู้วิจัยได้แบบสอบถามกลับคืนที่มีความสมบูรณ์ จำนวน 694 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 91.07 ของแบบสอบถามที่ส่งไปทั้งหมด

การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows Version 9.01 สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าที (t-test)

สรุปผลการวิจัย

การมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เอื้อต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนอย่างยั่งยืน ตามความคิดเห็นของครูและชุมชน ทั้ง 6 ด้าน พบว่า ชุมชนควรมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในระดับมากทุกข้อทุกด้าน โดยเฉพาะด้านที่มีคะแนนเฉลี่ยสูง ได้แก่ ด้านอาคารสถานที่ ด้านความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน ด้านกิจการนักเรียน และด้านวิชาการ ตามลำดับ ส่วนแนวทางการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เอื้อต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนอย่างยั่งยืนนั้น ควรเป็นการบริหารและพัฒนาโดยการบูรณาการและให้เกิดพฤติกรรมการมีส่วนร่วมของผู้บริหาร ครู และชุมชน ตามองค์ประกอบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานทั้งหกด้าน ที่สำคัญคือ การมีส่วนร่วมด้านอาคารสถานที่ การมีส่วนร่วมด้านความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน การมีส่วนร่วมด้านกิจการนักเรียน การมีส่วนร่วมด้านวิชาการ การมีส่วนร่วมด้านงบประมาณ และการมีส่วนร่วมด้านบุคลากร ตามลำดับ รวมทั้งสถานศึกษาจะต้องเกื้อกูลและพัฒนาชุมชนด้วย

ข้อเสนอแนะ

1. สถานศึกษาควรให้ความรู้ ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการศึกษาให้แก่ชุมชน เพื่อสร้างความเข้าใจและพัฒนาความร่วมมือกับชุมชนให้มีคุณค่ายิ่งขึ้น
2. สถานศึกษาควรมีรายงานผลการดำเนินงานของสถานศึกษาในรอบปีแก่ชุมชน หรือสาธารณชน เพื่อจะได้ทราบปัญหาอุปสรรคหรือทิศทางการทำงานของสถานศึกษาที่ชัดเจน
3. การจัดการเรียนการสอนหรือกิจกรรมการศึกษาที่สถานศึกษาเห็นความสำคัญที่ต้องดำเนินการ ควรเป็นข้อตกลงหรือเป็นผลจากการปรึกษาหารือของสถานศึกษา กับชุมชน เพราะจะได้ทั้งงานและน้ำใจของผู้ที่เกี่ยวข้องร่วมกัน

ชื่อเรื่อง การประเมินโครงการโรงเรียนสีขาของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัด
กรมสามัญศึกษา จังหวัดนครปฐม

ผู้วิจัย สมจิต แก้วแสงขวัญ

ปีทำงานวิจัยเสร็จ พ.ศ. 2546

ลักษณะของงานวิจัย วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการ
ศึกษา สถาบันราชภัฏนครปฐม

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาบริบทหรือสภาพแวดล้อม ความพร้อมของปัจจัยเบื้องต้น กระบวนการ และผลผลิต รวมทั้งทัศนคติที่มีต่อการดำเนินงานของโครงการโรงเรียนสีขา ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดนครปฐม
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง ที่มีต่อการดำเนินงานโครงการโรงเรียนสีขา ระหว่างเพศชายกับเพศหญิง และระหว่างผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้รับผิดชอบโครงการ ตัวแทนผู้ปกครอง ตัวแทนนักเรียน ตัวแทนผู้นำชุมชน ตัวแทนผู้นำภูมิปัญญาท้องถิ่น

วิธีดำเนินการวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงประเมินโครงการ โดยประยุกต์รูปแบบจำลองซิป (CIPP Model) ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครปฐม จำนวน 29 โรงเรียน ผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้รับผิดชอบโครงการ ตัวแทนผู้ปกครอง ตัวแทนนักเรียน ตัวแทนผู้นำชุมชน ตัวแทนผู้นำภูมิปัญญาท้องถิ่น กลุ่มละ 1 คน รวมโรงเรียนละ 6 คน รวมทั้งสิ้น 174 คน โดยใช้วิธีสุ่มอย่างง่าย

(Simple Random Sampling) และกลุ่มตัวอย่างในการสัมภาษณ์ได้มาจากโรงเรียนขนาดใหญ่ 2 โรงเรียน โรงเรียนขนาดกลาง 2 โรงเรียน และโรงเรียนขนาดเล็ก 2 โรงเรียน รวม 6 โรงเรียนๆ ละ 6 คน คือ ตัวแทนกลุ่มละ 1 คน รวมทั้งสิ้น 36 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามมี 2 ฉบับ ฉบับที่ 1 เป็นแบบสอบถามประเมินผลการดำเนินงานโครงการโรงเรียนสีขาว สร้างขึ้นตามกรอบแนวคิดของการวิจัย โดยยึดวัตถุประสงค์ของการวิจัยและแนวทางการประเมินผลการดำเนินงานโครงการโรงเรียนสีขาวของกระทรวงศึกษาธิการ ปีการศึกษา 2541 มาเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม ฉบับที่ 2 เป็นแบบสัมภาษณ์ และตรวจสอบเครื่องมือด้วยวิธีการ IOC โดยผู้ทรงคุณวุฒิ 4 ท่าน

การรวบรวมข้อมูล รวบรวมข้อมูลจากผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้รับผิดชอบโครงการ นักเรียน ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนผู้นำชุมชน และผู้แทนผู้นำภูมิปัญญาท้องถิ่น ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดนครปฐม ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปแจกและรวบรวมแบบสอบถามด้วยตนเอง รวมทั้งสิ้น 174 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 พร้อมทั้งสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้อง โรงเรียนละ 6 คน จำนวน 6 โรงเรียน รวมผู้รับการสัมภาษณ์ 36 คน แล้วนำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาตรวจสอบความสมบูรณ์นำไปวิเคราะห์เพื่อประมวลผล

การวิเคราะห์ข้อมูล สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบ t-test และ One way ANOVA โดยการเปรียบเทียบภายหลังหาความแตกต่างระหว่างคู่ด้วยวิธีการของเซฟเฟ้ (Scheffe' s test) และการวิเคราะห์ความเรียงจากแบบสัมภาษณ์

สรุปผลการวิจัย

1. การดำเนินงานโครงการโรงเรียนสีขาว ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดนครปฐม โดยภาพรวมและรายด้าน คือ ด้านสภาพแวดล้อม ด้านกระบวนการ ด้านผลผลิต และด้านทัศนคติที่มีต่อการดำเนินงานโครงการฯ อยู่ในระดับมาก ส่วนด้านความพร้อมของปัจจัย-เบื้องต้น อยู่ในระดับปานกลาง

2. การเปรียบเทียบความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง ต่อการดำเนินงานโครงการโรงเรียนสีขาว ระหว่างเพศชายกับเพศหญิง พบว่า ไม่แตกต่างกัน ทั้งโดยภาพรวมและรายด้าน สำหรับการเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดกลุ่ม พบว่า ทัศนคติที่มีต่อการดำเนินงานโครงการโรงเรียนสีขาว ด้านความรู้ความเข้าใจโครงการโรงเรียนสีขาวระหว่างครูผู้รับผิดชอบโครงการกับผู้นำภูมิปัญญาท้องถิ่น และระหว่างนักเรียนกับผู้นำภูมิปัญญา

ท้องถิ่นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และในภาพรวม ระหว่างนักเรียน กับผู้นำภูมิปัญญาท้องถิ่น แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เช่นเดียวกัน

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยการประเมินโครงการโรงเรียนสีขาวของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดนครปฐม มีข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนาการดำเนินโครงการ ดังนี้

1. หน่วยงานที่รับผิดชอบในการจัดสรรงบประมาณ สื่อ เอกสาร วัสดุอุปกรณ์ ควรให้ความสำคัญและให้การสนับสนุน การจัดสรรในการดำเนินงานโครงการอย่างเพียงพอ และกระจายให้ทั่วถึงทุกพื้นที่ สำหรับงบประมาณบางส่วนโรงเรียนควรต้องรณรงค์หาเพิ่มเติมจากชุมชน

2. โรงเรียนควรมีนโยบายในการดำเนินงานโครงการโรงเรียนสีขาวอย่างชัดเจน ทั้ง 4 ส่วน คือ ส่วนของการป้องกันแก้ปัญหาเสพติด สื่อลามกอนาจาร การพนัน และการทะเลาะวิวาท โดยเฉพาะการประชุมชี้แจงทำความเข้าใจให้ผู้เกี่ยวข้อง นั่นคือ 4 ประสาน 2 คำ ซึ่งหมายถึง ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้รับผิดชอบโครงการ ตัวแทนนักเรียน ตัวแทนผู้ปกครองนักเรียน ผู้นำชุมชนและผู้นำภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยเฉพาะ 2 คำ คือ ผู้นำชุมชนและผู้นำภูมิปัญญาท้องถิ่น ยังมีบทบาทในการมีส่วนร่วม-ร่วมการดำเนินโครงการไม่มากนัก

3. โรงเรียนควรนำระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนมาใช้ในการดำเนินการอย่างเต็มรูปแบบเพื่อพัฒนานักเรียนอย่างทั่วถึงทุกคนในห้องเรียน โดยเริ่มตั้งแต่การแบ่งนักเรียนให้อาจารย์ที่ปรึกษาดูแลคนละประมาณ 20 คน การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การส่งเสริมนักเรียน การป้องกันและแก้ไข้ปัญหา การส่งต่อ

4. หน่วยงานทางการศึกษา ควรนำข้อค้นพบต่างๆ จากงานวิจัย การประเมินโครงการโรงเรียนสีขาวของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดนครปฐม ไปใช้ประโยชน์ในการจัดประชุมสัมมนา แลกเปลี่ยนเรียนรู้หรือจัดกิจกรรมรณรงค์ต่อต้านยาเสพติด สื่อลามกอนาจาร การพนันและการทะเลาะวิวาท โดยเฉพาะข้อคิดเห็นต่างๆ จาก การสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องโครงการจะเป็นประโยชน์อย่างมากกับโรงเรียนต่างๆ ที่จะนำไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินการจัดกิจกรรม

5. เพื่อให้การดำเนินงานโครงการโรงเรียนสีขาว ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ บรรลุเป้าหมายในการที่จะให้โรงเรียนปลอดจากสารเสพติด สื่อลามกอนาจาร การพนัน และการทะเลาะวิวาทอย่างถาวร ควรมีหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรงในการกำกับ ติดตาม นิเทศ และรายงานผลการดำเนินงานอย่างจริงจังและต่อเนื่อง

6. โรงเรียนควรมีการประสานงานการดำเนินงานกับผู้นำชุมชน หน่วยงานเอกชน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน ในการดูแล ส่งเสริม ส่งต่อ การบำบัด รักษาฟื้นฟูสภาพจิตใจ และแก้ปัญหานักเรียน เช่น สถานีนอนมัย โรงพยาบาล หรือ สถานที่อื่นๆ ในการร่วมแก้ปัญหานักเรียนติดสารเสพติดมากกว่าการไล่เด็กออกซึ่งเป็นการเพิ่มภาระให้กับสังคม

7. โครงการโรงเรียนสีขาวเป็นโครงการที่ดีมีประโยชน์ในการป้องกัน แก้ปัญหา ยาเสพติด สื่อลามกอนาจาร การพนัน และการทะเลาะวิวาทในโรงเรียนได้เป็นอย่างดี รวมทั้งเป็นการดึงชุมชน ผู้นำภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการวางแผนต่างๆ ได้อย่างเหมาะสม สมควรอย่างยิ่งที่จะต้องมีการดำเนินงานโครงการโรงเรียนสีขาวต่อไป

ชื่อเรื่อง การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในการดำเนินงานศูนย์การเรียนรู้ชุมชน : ศึกษาเฉพาะกรณีจังหวัดมุกดาหาร

ผู้วิจัย บุญส่ง บุญทศ

ปีที่งานวิจัยเสร็จ พ.ศ.2545

ลักษณะของงานวิจัย ภาคนิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิเคราะห์และวางแผนทางสังคม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของกรรมการศูนย์การเรียนรู้ในการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในจังหวัดมุกดาหาร
2. เพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของกรรมการศูนย์การเรียนรู้ในการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนจังหวัดมุกดาหาร
3. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของกรรมการศูนย์การเรียนรู้ ในการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในจังหวัดมุกดาหาร

วิธีดำเนินการวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ คณะกรรมการศูนย์การเรียนรู้ในจังหวัดมุกดาหาร จำนวน 42 ศูนย์การเรียนรู้ ศูนย์การเรียนรู้ละ 5 คน รวมทั้งสิ้น 210 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถาม แบ่งเป็น 5 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 ข้อมูลด้านบุคคล ส่วนที่ 2 เป็นความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทและหน้าที่ของคณะกรรมการศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในการดำเนินงานศูนย์การเรียนรู้ชุมชน มีหลักเกณฑ์การให้คะแนนเป็น 0, 1 ส่วนที่ 3 เป็นความเห็นของคณะกรรมการที่มีต่อการดำเนินงานศูนย์การเรียนรู้ชุมชน มีลักษณะลักษณะประเมินคำตอบ พิจารณา 4 ระดับ ส่วนที่ 4 เป็นระดับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการศูนย์การเรียนรู้ชุมชนของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบประเมินคำตอบ พิจารณา 3 ระดับ ส่วนที่ 5 เป็นปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะของการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการศูนย์การเรียนรู้ชุมชน มีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จแล้วไปทดลองใช้ (Try out) วิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่น โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา ((- Coefficient) ของ Cronbach ปรากฏว่า แบบสอบถามมีค่าความเชื่อมั่นในแต่ละส่วนดังนี้ ส่วนที่ 1 มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .8683 ส่วนที่ 2 มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .8938 ส่วนที่ 3 มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .8901

การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/PC สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบค่าที (t-test) และ F-test

สรุปผลการวิจัย

1. ประชากรส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุระหว่าง 31-40 ปี สำเร็จการศึกษาสูงสุด ป.4-ป.6 ประกอบอาชีพเกษตรกรกรรม มีรายได้สุทธิต่อปี 1-5,000 บาท อาศัยอยู่ในชุมชน 26-40 ปี ประชากรส่วนใหญ่เป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคม เช่น กลุ่มผู้นำชุมชน กลุ่มสหกรณ์ กรรมการโรงเรียน สมาชิก อพป. กรรมการวัด เป็นต้น มีการรับรู้ข่าวสารการจัดตั้งและดำเนินงานศูนย์การเรียนรู้ชุมชนจากสื่อของทางราชการ เช่น การอบรมคณะกรรมการศูนย์การเรียนรู้ ป้ายประกาศ กรรมการศูนย์การเรียนรู้ เจ้าหน้าที่ เป็นต้น

2. ประชากรมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของกรรมการศูนย์การเรียนรู้ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง

3. ประชากรมีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ในภาพชุมชนอยู่ในระดับปานกลาง

4. ประชากรมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ได้แก่ ร่วมกำหนดปัญหาของชุมชน ร่วมสำรวจข้อมูล ร่วมวางแผนการดำเนินงานและร่วมดำเนินงานศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล

5. ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา การประกอบอาชีพ ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน ความรู้ความเข้าใจและความคิดเห็นต่อการดำเนินงาน ส่วนปัจจัยที่ไม่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ได้แก่ เพศ รายได้ และการได้รับข่าวสาร

ข้อเสนอแนะ

1. จากผลการศึกษาพบว่า กรรมการมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของกรรมการศูนย์การเรียนรู้ในบางประเด็นผิด เช่น กรรมการศูนย์การเรียนรู้ชุมชน มีจำนวนไม่เกิน 5 คน จัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์เพื่อกระตุ้นให้คนในชุมชน ตระหนักถึงความสำคัญของชุมชนและบทบาทของคนที่อยู่ร่วมกันในชุมชนและกรรมการศูนย์การเรียนรู้ชุมชน หมายถึง บุคลากรที่เหมาะสมในชุมชนที่ดำเนินกิจกรรมได้อย่างสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง อำเภोजึงควรรณรงค์ ประชาสัมพันธ์ทำความเข้าใจเพื่อความเข้าใจที่ถูกต้อง เช่น การประชุม

2. จากการศึกษาพบว่า กรรมการมีความคิดเห็นในระดับไม่เห็นด้วยต่อการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในบางประเด็น เช่น งบประมาณในการดำเนินงาน ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนควรมาจากงบประมาณของชุมชนเอง รูปแบบการจัดศูนย์การเรียนรู้ชุมชนควรเป็นองค์การอิสระชุมชนคิดและจัดเอง และศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ชุมชนควรเป็นเจ้าของ เป็นผู้บริหาร ควบคุม ดูแลกิจกรรมด้วยตนเอง อำเภोजึงควรประชาสัมพันธ์ทำความเข้าใจเพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ถูกต้องและมีความคิดเห็นที่ดีต่อการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ชุมชน

3. จากการศึกษาพบว่า กรรมการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลน้อยมาก อำเภोजึงควรรณรงค์เพื่อให้คณะกรรมการได้ตระหนักถึงความสำคัญการติดตามประเมินผลการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ชุมชน โดยการจัดประชุมคณะกรรมการศูนย์การเรียนรู้ชุมชน

4. จากการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการศูนย์การเรียนรู้ในบางประเด็นน้อยมาก รวบรวมได้ดังนี้

ก. สำรวจความต้องการในการจัดการศึกษาสายสามัญ สายอาชีพ และการจัดการศึกษาตามอัธยาศัย

ข. ร่วมจัดลำดับความสำคัญของปัญหาเพื่อวางแผนการจัดกิจกรรมอำเภอ

ค. ร่วมกำหนดและวางแผนการจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน

ง. ร่วมกันประสานงานแสวงหาเงินทุนและทรัพยากรต่างๆ เพื่อส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ชุมชน

จ. ร่วมสรุปรายงานผลการนิเทศให้แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องอำเภोजึงควรจัดการนิเทศคณะกรรมการศูนย์การเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการดำเนินงานในด้านที่ยังมีการดำเนินงานน้อยดังกล่าว

5. อำเภोजึงควรส่งเสริมคณะกรรมการที่เป็นคนในท้องถิ่น เพราะการศึกษาพบว่า ระยะเวลาที่อยู่ในชุมชนมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ชุมชน

6. อำเภोजึงควรจัดการประชุมสัมมนากรรมการศูนย์การเรียนรู้ชุมชน เพื่อระดมความคิดเห็นในการหารูปแบบที่เหมาะสมในการดำเนินงาน

ชื่อเรื่อง การศึกษาความพึงพอใจของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา ที่มีต่อการปฏิบัติงาน
งานของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 11

ผู้วิจัย สมใจ กอปรสิริพัฒน์

ปีที่งานวิจัยเสร็จ พ.ศ.2546

ลักษณะของงานวิจัย วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา ที่มีต่อการปฏิบัติงาน
ของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 11
2. เพื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา ที่มีต่อการปฏิบัติ
งานของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 11 ที่ปฏิบัติงานในโรงเรียน
ขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก
3. เพื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีต่อการปฏิบัติ
งานของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 11 ระหว่างจังหวัด
นครราชสีมา จังหวัดชัยภูมิ จังหวัดบุรีรัมย์ จังหวัดสุรินทร์ และจังหวัดศรีสะเกษ

วิธีดำเนินการวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research)

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา
เขตการศึกษา 11 ประจำปีการศึกษา 2542 ในจังหวัดนครราชสีมา จังหวัดชัยภูมิ จังหวัด
บุรีรัมย์ จังหวัดสุรินทร์ และจังหวัดศรีสะเกษ จำนวน 13,144 คน กำหนดขนาดของกลุ่ม
ตัวอย่างโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) และกำหนดขนาดกลุ่ม
ตัวอย่างตามตาราง เครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie and Morgan) (บุญชม ศรีสะอาด.
2535 : 39-40) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 375 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น แบ่งเป็น 2 ตอน
คือ ตอนที่ 1 เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบ
รายการ (Checklist) ตอนที่ 2 เกี่ยวกับความพึงพอใจของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีต่อ
การปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 11 แบ่งเป็น 4
ด้าน คือ ด้านการวางแผน ด้านการจัดองค์การ ด้านการนำองค์การ และด้านการควบคุม
และติดตามผลการปฏิบัติงาน มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale)
5 ระดับ

การหาประสิทธิภาพของเครื่องมือ นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา ปรับปรุงแก้ไขแล้วนำไปทดลองใช้ วิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ โดยการหาสหสัมพันธ์อย่างง่ายระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมตามวิธีของเพียร์สัน (Pearson Simple Item-total Correlation) ได้ค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.38 ถึง 0.86 วิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นโดยหาสัมประสิทธิ์แอลฟาตามวิธีของครอนบาค ได้ค่าความเชื่อมั่นฉบับเท่ากับ 0.98

การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/PC+ สถิติที่ใช้ ได้แก่ หาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์ค่าความแปรปรวนทางเดียว (One-way Analysis of Variance)

สรุปผลการวิจัย

1. ครูโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยส่วนรวมและจำแนกตามขนาดโรงเรียน และจังหวัดที่ตั้งของโรงเรียนมีความพึงพอใจต่อการปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียน โดยรวมและรายด้านทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับมาก โดยมีรายข้อที่มีความพึงพอใจสูงสุดในแต่ละด้าน ดังนี้ ร่างแผนโดยตั้งอยู่บนพื้นฐานของข้อมูลหรือการวิจัย มีการสื่อความหมายหลายทางระหว่างผู้บริหารกับครู-อาจารย์ เพื่อก่อให้เกิดความเข้าใจอันดีระหว่างบุคคลในหน่วยงาน มีการยืดหยุ่นในการทำงาน รู้จักผ่อนหนักผ่อนเบา และประเมินผลในการปฏิบัติงานของครู-อาจารย์ด้วยความเที่ยงตรง

2. ครูโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก มีความพึงพอใจต่อการปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียน โดยรวมและรายด้าน ทั้ง 4 ด้าน ไม่แตกต่างกัน

3. ครูโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดนครราชสีมา จังหวัดชัยภูมิ จังหวัดสุรินทร์ จังหวัดบุรีรัมย์ และจังหวัดศรีสะเกษ มีความพึงพอใจต่อการปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียนโดยรวม และรายด้าน ทั้ง 4 ด้าน ไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ผู้บริหารโรงเรียนควรให้ความสนใจต่อความพึงพอใจของครูในการปฏิบัติงาน ให้ครอบคลุมปัจจัยในการบริหารงานทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ การวางแผน การจัดองค์การ การนำองค์การ การควบคุมและติดตามผลการปฏิบัติงาน ซึ่งจะส่งผลดีต่อประสิทธิภาพในการจัดการศึกษาต่อไป

2. ผู้บริหารควรตระหนักในคุณสมบัติของผู้นำ หรือผู้บริหารโรงเรียน การพัฒนาความรู้และทักษะด้านการบริหารอย่างต่อเนื่อง

3. ผู้บริหารควรให้ครูมีส่วนร่วมในการกำหนดปัจจัยการบริหารงานในโรงเรียนอย่างทั่วถึง

4. ผู้บริหารควรพิจารณาและตรวจสอบความพึงพอใจของครูต่อการบริหารงานอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้การบริหารงานโรงเรียนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับแนวทางการปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติ

5. ผู้บริหารควรส่งเสริมให้มีการนำเทคโนโลยีมาใช้งาน เช่น คอมพิวเตอร์ มีการเก็บรวบรวมข้อมูลอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยในเรื่องเดียวกันนี้ในเขตการศึกษาอื่นๆ เพื่อเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจของครูที่มีต่อผู้บริหาร

2. ควรมีการศึกษาตัวแปรอื่นๆ เช่น วุฒิการศึกษาของครู ครูที่มีระดับต่างกัน ครูที่มีผลงานทางวิชาการ และครูไม่มีผลงานทางวิชาการ เป็นต้น

3. ควรศึกษาคุณลักษณะและอื่นๆ ของผู้บริหารโรงเรียนที่มีลักษณะเป็นผู้นำในการพัฒนาการศึกษา หรือคุณลักษณะของผู้บริหารโรงเรียนที่สอดคล้องกับแนวทางการปฏิรูปการศึกษา เป็นต้น

4. ควรศึกษาปัจจัยอื่นๆ ที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของครูที่มีต่อผู้บริหาร ที่เจาะจงเฉพาะเรื่อง เช่น การพิจารณาความดีความชอบ การส่งเสริมการทำผลงานทางวิชาการของครู การพัฒนาครูสู่ความเป็นเลิศทางวิชาการ เป็นต้น

ชื่อเรื่อง การศึกษาสภาพปัญหาการปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผนพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ผู้วิจัย สมชาย กิจคาม

ปีที่งานวิจัยเสร็จ พ.ศ.2545

ลักษณะของงานวิจัย วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา สถาบันราชภัฏสุราษฎร์ธานี

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาในการปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผนพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในจังหวัดสุราษฎร์ธานี ตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษา และหัวหน้าฝ่าย/หมวด/งาน โดยภาพรวมและแต่ละขั้นตอน

2. เพื่อเปรียบเทียบระดับปัญหาการปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษา และหัวหน้าฝ่าย/หมวด/งาน ตามกระบวนการวางแผนพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษา สังกัด

กรมสามัญศึกษา จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยภาพรวมและแต่ละขั้นตอน จำแนกตามสถานภาพ
 ประสบการณ์ การดำรงตำแหน่ง และขนาดของสถานศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และหัวหน้าฝ่าย/หมวด/
 งานของสถานศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี จำนวน 528 คน จำแนก
 เป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 134 คน หัวหน้าฝ่าย/หมวด/งาน จำนวน 394 คน
 การเลือกกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random) ได้กลุ่มตัวอย่าง
 ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 57 คน และหัวหน้าฝ่าย/หมวด/งาน จำนวน 169 คน
 รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น จำนวน 226 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง แบ่งเป็น 2
 ตอน คือ ตอนที่ 1 เกี่ยวกับสถานภาพ ประสบการณ์การดำรงตำแหน่ง และขนาดของ
 สถานศึกษาที่ปฏิบัติงาน ตอนที่ 2 เกี่ยวกับสภาพปัญหาการปฏิบัติงานตามกระบวนการ
 วางแผนพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี ทั้ง
 5 ขั้นตอน คือ การเตรียมการวางแผน การจัดทำแผน การปฏิบัติการตามแผน การ
 ติดตามและประเมินผล การปรับแผนหรือการจัดทำแผนใหม่ มีลักษณะเป็นแบบมาตรา
 ส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งเป็น 5 ระดับ ผู้วิจัยได้นำร่างแบบสอบถามไป
 ตรวจสอบความเที่ยงตรง (Face Validity) จากผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน
 12 ท่าน และปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไข ต่อจากนั้นได้
 นำเครื่องมือ ไปหาความเชื่อมั่น (Reliability) ด้วยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาให้กับกลุ่ม
 ตัวอย่างที่ไม่ใช่กลุ่มที่ศึกษาวิจัย จำนวน 30 คน ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ .98

การรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ขอหนังสือแนะนำตัวและขอความร่วมมือในการ
 ตอบแบบสอบถามจากบัณฑิตวิทยาลัย สถาบันราชภัฏสุราษฎร์ธานี ถึงผู้อำนวยการสามัญ
 ศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี เพื่อออกหนังสือถึงผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดกรมสามัญ
 ศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี ทุกโรงเพื่อขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม โดยผู้วิจัย
 ได้ส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ และด้วยตนเอง จำนวน 226 ฉบับ ได้รับคืนมา 226
 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows
 ค่าสถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน Independent Sample t-test
 วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA)

สรุปผลการวิจัย

1. ผู้บริหารสถานศึกษา และหัวหน้าฝ่าย/หมวด /งาน จำแนกตามสถานภาพ ตำแหน่ง ประสบการณ์การดำรงตำแหน่ง และขนาดของสถานศึกษา พบว่า ในภาพรวม ปัญหาการปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผนพัฒนาการศึกษา มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาแต่ละขั้นตอน พบว่าปัญหาอยู่ในระดับปานกลางทุกขั้นตอน โดยในขั้นจัดทำแผน และขั้นการปรับแผน หรือจัดทำแผนใหม่ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ขั้นการติดตามประเมินผล ขั้นการเตรียมการวางแผน และขั้นการปฏิบัติตามแผนซึ่งมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด เมื่อพิจารณาเป็นรายขั้นตอนและพบว่าขั้นการเตรียมการวางแผนมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง โดยในข้อการจัดเตรียมทรัพยากรมาใช้ให้สอดคล้องกับความจำเป็นของสถานศึกษา มีระดับปัญหาด้วยค่าเฉลี่ยสูงสุด ขั้นการจัดทำแผนมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง โดยในข้อการจัดสรรงบประมาณให้แก่งาน/โครงการตามแผนพัฒนาการศึกษา มีระดับปัญหาด้วยค่าเฉลี่ยสูงสุด ขั้นการปฏิบัติตามแผน มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง โดยในข้อความสะดวกรวดเร็ว ในการเบิกจ่ายงบประมาณในการดำเนินงาน/โครงการ มีระดับปัญหาด้วยค่าเฉลี่ยสูงสุด ขั้นการติดตามและประเมินผล มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง โดยในข้อนำผลการประเมินมาวิเคราะห์ และใช้ในการวางแผนปีถัดไป มีระดับปัญหาด้วยค่าเฉลี่ยสูงสุด ขั้นการปรับแผนและจัดทำแผนใหม่ มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง โดยในข้อการรวบรวมข้อมูล ปัญหา อุปสรรคในการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ มีระดับปัญหาด้วยค่าเฉลี่ยสูงสุด

2. ผู้บริหารสถานศึกษา และหัวหน้าฝ่าย/หมวด/งาน จำแนกตามสภาพ ตำแหน่ง ประสบการณ์การดำรงตำแหน่ง และขนาดของสถานศึกษา มีปัญหาในการปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผนพัฒนาการศึกษา โดยภาพรวมและเป็นรายด้านทั้ง 5 ด้านไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยปัญหาการปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผนพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี มีข้อเสนอแนะการนำไปใช้ดังนี้

ระดับสำนักงานสามัญศึกษาจังหวัด

1. ควรจัดอบรมเชิงปฏิบัติการ เพื่อให้ความรู้และแนวปฏิบัติแก่บุคลากรในสถานศึกษา ในเรื่องเกี่ยวกับการจัดทำแผน โดยเฉพาะการจัดทำแผนกลยุทธ์ของสถานศึกษา และการจัดทำงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน (PBB) เพื่อสร้างความเข้าใจที่

ชัดเจนในการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาและนำไปสู่การปฏิบัติตามกระบวนการวางแผนที่มีประสิทธิภาพในสถานศึกษาต่อไป

2. ควรมีการชี้แจง ทำความเข้าใจ และประสานงานกับสถานศึกษาในสังกัด ในด้านการประสานแผนของหน่วยงานระดับจังหวัด เพื่อให้สถานศึกษามีความเข้าใจในการปฏิบัติ ตามนโยบาย และยุทธศาสตร์ของกรมสามัญศึกษาต่อไป

ระดับสถานศึกษา

1. ควรส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรในสถานศึกษา ได้รับความรู้ความเข้าใจ ในด้านกระบวนการวางแผน เพราะการวางแผนเป็นกระบวนการสำคัญที่ทำให้งานทุก งานประสบความสำเร็จได้อย่างมีประสิทธิภาพ ไม่ว่าจะเป็งานจัดการเรียนการสอน หรืองานบริหารจัดการของสถานศึกษา

2. ควรให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม และกระจายอำนาจ ในการจัดการศึกษาภายในสถานศึกษา จะทำให้บุคลากรเกิดการเรียนรู้ร่วมกัน เข้าใจ กระบวนการทำงานทุกขั้นตอน ทำให้เกิดความตระหนักในการปฏิบัติงานตามนโยบายได้ อย่างมีประสิทธิภาพ

3. ควรมีการจัดระบบสารสนเทศเพื่อการรวบรวมข้อมูล ปัญหา อุปสรรคใน การดำเนินงานอย่างเป็นระบบ ครบถ้วน เป็นปัจจุบัน เพื่อสามารถนำมาใช้ในการวาง แผนปีต่อไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4. ควรสนับสนุนและส่งเสริมให้บุคลากรหลักในด้านการวางแผนได้มีประสบ การณ์ในด้านการประเมินโครงการเพื่อนำมาใช้ในการติดตามประเมินผล และนำผลที่ได้ ไปใช้ในการปรับแผนและจัดทำแผนใหม่ หรือใช้ในการวางแผนใหม่ในปีต่อไป

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาประสิทธิภาพในการนำแผนพัฒนาการศึกษา ของสถานศึกษา ไปปฏิบัติในสถานศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยการวิจัยเชิงพัฒนา เพื่อให้ได้รูปแบบของการวางแผนพัฒนาการศึกษาต่อไป

2. ควรมีการศึกษาสภาพปัญหาในกระบวนการวางแผนเชิงกลยุทธ์ในสถานศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ชื่อเรื่อง การศึกษาสภาพและความต้องการพัฒนาความเป็นผู้บริหารมืออาชีพ
ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา
จังหวัดชัยภูมิ

ผู้วิจัย ถวัลย์ หงษ์ไทย

ปีทำงานวิจัยเสร็จ พ.ศ.2546

ลักษณะของงานวิจัย วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
สถาบันราชภัฏนครราชสีมา

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสภาพความเป็นผู้บริหารมืออาชีพของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชัยภูมิ ตามทัศนะของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชัยภูมิ
2. เพื่อศึกษาความต้องการในการพัฒนาตนเอง ไปสู่ความเป็นผู้บริหารมืออาชีพของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชัยภูมิ
3. เพื่อเปรียบเทียบสภาพความเป็นผู้บริหารมืออาชีพ ของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชัยภูมิ ที่มีวุฒิทางการศึกษาและประสบการณ์ในการบริหารโรงเรียนต่างกัน ตามทัศนะของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชัยภูมิ
4. เพื่อเปรียบเทียบความต้องการในการพัฒนาตนเอง ไปสู่ความเป็นผู้บริหารมืออาชีพของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชัยภูมิ ที่มีวุฒิทางการศึกษาและประสบการณ์ในการบริหารโรงเรียนต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชัยภูมิ ปีการศึกษา 2545 จากจำนวนโรงเรียนทั้งสิ้น 723 โรงเรียน มีผู้บริหารโรงเรียนจำนวน 723 คน และครูผู้สอนที่เป็นกลุ่มผู้ให้ข้อมูล จำนวนทั้งสิ้น 2,319 คน เลือกกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีการสุ่มตามระดับชั้นแบบเป็นสัดส่วน (Proportional stratified sampling) ใช้วุฒิทางการศึกษา และประสบการณ์ในการบริหารโรงเรียนเป็นชั้นภูมิ (Strata) กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตาราง Krejcie and Morgan จำนวน 254 คน และครูผู้สอนที่อยู่โรงเรียนเดียวกันกับผู้บริหารโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง โรงเรียนละ 3 คน เป็นครูวิชาการโรงเรียน 1 คน เป็นครูผู้สอน 2 คน จำนวนทั้งสิ้น 762 คน ครู

วิชาการได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง ครูผู้สอนได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย เป็นผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพความเป็นผู้บริหารมืออาชีพของผู้บริหารโรงเรียน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถาม 2 ฉบับ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating scale) 5 ระดับ แบ่งเป็น 2 ตอน และหาความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับโดยการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha coefficient) ตามวิธีการของ Cronbachs ดังนี้ ฉบับที่ 1 แบบสอบถามความต้องการพัฒนาตนเองไปสู่ความเป็นผู้บริหารมืออาชีพ แบ่งเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 ความต้องการพัฒนาตนเองไปสู่ความเป็นผู้บริหารมืออาชีพ 3 ด้าน คือ ด้านคุณสมบัติเฉพาะตัว ด้านทักษะและความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงาน และด้านประสบการณ์และผลสำเร็จในการปฏิบัติงาน มีค่าความเชื่อมั่นโดยรวมทั้งฉบับ เท่ากับ 0.94 ฉบับที่ 2 แบบสอบถามสภาพความเป็นผู้บริหารมืออาชีพ แบ่งเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 สภาพความเป็นผู้บริหารมืออาชีพของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา 3 ด้าน คือ ด้านคุณสมบัติเฉพาะตัว ด้านทักษะและความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงาน และด้านประสบการณ์และผลสำเร็จในการปฏิบัติงาน มีค่าความเชื่อมั่นโดยรวมทั้งฉบับ เท่ากับ 0.96

การรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยทำหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย สถาบันราชภัฏนครราชสีมา ขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชัยภูมิ และแจกแบบสอบถามโดยนำหนังสือที่สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชัยภูมิก่อนุญาตให้เก็บรวบรวมข้อมูลไปยังหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอทุกแห่งด้วยตนเอง เพื่อขอความอนุเคราะห์ให้หัวหน้าการประถมศึกษาแจกแบบสอบถามและรวบรวมแบบสอบถามที่ตอบกลับมาไว้ที่หัวหน้าการประถมศึกษาทุกอำเภอ ซึ่งผู้วิจัยได้รวบรวมด้วยตนเอง

การวิเคราะห์ข้อมูล สถิติที่ใช้ ได้แก่ การแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t - test)

สรุปผลการวิจัย

1. สภาพความเป็นผู้บริหารมืออาชีพของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชัยภูมิ ตามทัศนะของครูผู้สอน 3 ด้าน คือ ด้านคุณสมบัติเฉพาะตัว ด้านทักษะและความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงาน และด้านประสบการณ์และผลสำเร็จในการปฏิบัติงาน โดยรวมทุกด้าน อยู่ในระดับมาก

2. ผลการเปรียบเทียบสภาพความเป็นผู้บริหารมืออาชีพ ตามทัศนะของครูผู้สอน โดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านประสบการณ์และผลสำเร็จ

ในการปฏิบัติงาน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยผู้บริหารโรงเรียนที่มีวุฒิการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี มีสภาพความเป็นผู้บริหารมืออาชีพมากกว่าผู้บริหารโรงเรียนที่มีวุฒิการศึกษาปริญญาตรีหรือต่ำกว่า

3. ผลการเปรียบเทียบสภาพความเป็นผู้บริหารมืออาชีพของผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสบการณ์แตกต่างกัน โดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านทักษะความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงาน โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสบการณ์ 10 ปี หรือน้อยกว่า มีสภาพความเป็นผู้บริหารมืออาชีพมากกว่าผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสบการณ์มากกว่า 10 ปี

4. ความต้องการพัฒนาตนเองไปสู่ความเป็นผู้บริหารมืออาชีพ โดยรวมทุกด้าน ผู้บริหารมีความต้องการพัฒนาตนเองไปสู่ความเป็นผู้บริหารมืออาชีพ อยู่ในระดับมาก ประเด็นที่ผู้บริหารมีความต้องการพัฒนามากที่สุดมี 6 ประเด็น ได้แก่ 1) เรื่องความรับผิดชอบต่อการพัฒนาโรงเรียนทั้งในระยะสั้นและระยะยาว 2) เรื่องการสร้าง การสื่อสาร และการนำวิสัยทัศน์ไปสู่การปฏิบัติ 3) เรื่องการวางแผนงาน แผนกลยุทธ์ การกำกับติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงาน 4) เรื่องการสร้างภาวะผู้นำ 5) เรื่องการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ 6) เรื่องการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีสมัยใหม่ในการบริหารงาน

5. ผลการเปรียบเทียบความต้องการพัฒนาตนเองไปสู่ความเป็นผู้บริหารมืออาชีพที่มีวุฒิการศึกษาและประสบการณ์แตกต่างกัน โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน
ข้อเสนอแนะ

ด้านสภาพความเป็นผู้บริหารมืออาชีพ

1. ในการสรรหาผู้บริหารสถานศึกษา ควรกำหนดคุณสมบัติด้านวุฒิทางการศึกษาอย่างต่ำ ควรมีวุฒิทางการศึกษาในระดับปริญญาโท สาขาบริหารการศึกษา แผน ก เพื่อเป็นการประกันคุณภาพ ในด้านกระบวนการบริหารและจัดการที่มีประสิทธิภาพ

2. ผู้บริหารโรงเรียนควรมีการพัฒนาตนเองอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง โดยผู้บริหารเป็นผู้กำหนดการพัฒนาด้วยตนเอง รัฐควรสนับสนุนค่าใช้จ่ายทั้งหมด

3. ผู้บริหารโรงเรียนควรให้ความสนใจศึกษาค้นคว้า โดยการนำเสนอผลงานทางวิชาการ การเขียนตำรา และการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการบริหารงาน ตลอดจนศึกษางานวิจัยเพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาโรงเรียนให้มากยิ่งขึ้น เพื่อจะทำให้การพัฒนาโรงเรียนเป็นไปในทิศทางที่ถูกต้องมีคุณภาพ จนเป็นที่ยอมรับของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย

4. รัฐควรเร่งรัดพัฒนาผู้บริหารโรงเรียนให้มีวุฒิปริญญาโท แผน ก สาขาบริหาร การศึกษา โดยกำหนดช่วงเวลาให้ผู้บริหารได้เข้าศึกษาต่อในระดับปริญญาโท เพื่อเป็น มาตรการบังคับให้ผู้บริหารโรงเรียนต้องพัฒนาตนเอง

ด้านความต้องการพัฒนาตนเอง

1. ควรให้การสนับสนุนให้ผู้บริหารโรงเรียนได้รับการพัฒนาตนเอง ตามความ ต้องการ ซึ่งจะก่อให้เกิดผลดีต่อการพัฒนางาน และความก้าวหน้าในสายงานของผู้บริหารด้วย

2. ในการพัฒนาผู้บริหารควรพัฒนา ใน 6 ประเด็น คือ 1) เรื่องความรั บผิดชอบต่อการพัฒนาโรงเรียนทั้งในระยะสั้นและระยะยาว 2) เรื่องการสร้าง การสื่อ และการนำวิสัยทัศน์ไปสู่การปฏิบัติ 3) เรื่องการวางแผนงาน แผนกลยุทธ์ การกำกับติด ตามและประเมินผลการปฏิบัติงาน 4) เรื่องการสร้างภาวะผู้นำ 5) เรื่องการบริหารจัด การที่มีประสิทธิภาพ 6) เรื่องการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีสมัยใหม่ในการบริหารงาน

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิจัย เรื่องสภาพความเป็นผู้บริหารมืออาชีพในเขตพื้นที่ จังหวัดอื่น ๆ

2. ควรมีการศึกษาวิจัย เรื่องสภาพความเป็นผู้บริหารมืออาชีพ โดยการสัมภาษณ์ เจาะลึกข้อมูลโดยตรงจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

3. ควรมีการศึกษาวิจัย ปัจจัยที่ทำให้ผู้บริหารเป็นผู้บริหารมืออาชีพ

ชื่อเรื่อง การสังเคราะห์วิทยานิพนธ์ด้านการบริหารการศึกษาของมหาวิทยาลัย ศิลปากร

ผู้วิจัย พิศมร วิญญกุล

ปีที่งานวิจัยเสร็จ พ.ศ.2545

ลักษณะของงานวิจัย วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต ภาควิชาการบริหารการ ศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร พระราชวังสนามจันทร์

วัตถุประสงค์

เพื่อทราบผลสรุปการสังเคราะห์วิทยานิพนธ์ของภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

วิธีดำเนินการวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ วิทยานิพนธ์ของภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ที่พิมพ์เผยแพร่ระหว่างปี พ.ศ. 2527-2540 จำนวน 187 เรื่อง ในการวิจัยครั้งนี้ใช้ประชากรทั้งหมดมาวิเคราะห์

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสำรวจรายการของวิทยานิพนธ์ สาขาวิชา การบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ซึ่งใช้สำหรับสรุปรายงานวิจัย ในด้านข้อมูลพื้นฐาน เนื้อหาของการวิจัย และข้อมูลการวิเคราะห์ต่างๆ หลังจากนั้นนำ แบบสำรวจรายการเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงตาม เนื้อหา (content validity) และความเที่ยงตรงตามโครงสร้าง (construct validity) นำ แบบสำรวจรายการมาปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้เกิดความถูกต้อง ความเหมาะสม แล้วจึงนำ เครื่องมือดังกล่าวไปใช้จำแนกรายละเอียดข้อมูลจากวิทยานิพนธ์ต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) วิทยานิพนธ์เป็น รายเล่ม แล้วสังเคราะห์ข้อมูล (synthesis) เข้าด้วยกัน เพื่อนำเสนอเป็นผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัย

1. วิทยานิพนธ์ทั้งหมดเมื่อจำแนกตามวัตถุประสงค์การวิจัย เป็นการวิจัยประยุกต์ และเมื่อจำแนกตามลักษณะการวิเคราะห์ข้อมูลจะเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยเป็นการวิจัยเชิงบรรยายมากที่สุด แบบสอบถามเป็นเครื่องมือที่ใช้มากที่สุด โดยส่วนใหญ่ใช้ความถี่ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เป็นสถิติเพื่อการพรรณนา การทดสอบค่าที (t-test) และค่าเอฟ (F-test) เป็นสถิติเพื่อการทดสอบ และสหสัมพันธ์เป็นสถิติเพื่อการอธิบาย ความสัมพันธ์

2. เมื่อพิจารณาตามกรอบการวิจัยของบอยัน (Boyon 1998 : Vii-viii) พบว่า มีการทำวิทยานิพนธ์ด้านผู้บริหารมากที่สุด รองลงมาคือ องค์กร นโยบายและการเมือง เศรษฐศาสตร์และการคลังตามลำดับ โดยมีวิทยานิพนธ์ด้านหัวข้อพิเศษน้อยที่สุด ทั้งนี้ งานวิจัยส่วนใหญ่ศึกษาในหน่วยงานของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ดังตารางที่ 1 และ 2

ตารางที่ 1 ภูมิหลังและลักษณะทั่วไปของวิทยานิพนธ์

จำนวนวิทยานิพนธ์		ภูมิหลังนักวิจัย		ประเด็นในการวิจัย		ระดับการศึกษา/หน่วยงานที่ศึกษา		กรอบแนวคิด	
ปี	N (%)	เพศ	N (%)	ประเด็น	N (%)	หน่วยงาน	N (%)	แนวคิด	N (%)
2527	5 (2.7)	ชาย	128 (68.5)	ผู้บริหาร	91 (48.7)	1. กระทรวงศึกษาธิการ	-	สร้างตนเอง	10 (5.3)
2528	8 (4.3)	หญิง	59(31.5)	องค์การ	84 (44.9)	- สำนักงานปลัดกระทรวง	1 (.5)	ปรับปรุงและพัฒนา	172 (92.0)
2529	10 (5.4)			นโยบาย	9 (4.8)	- สนง. พัฒนาการศึกษาศาสนา และวัฒนธรรม	1 (.5)	นำมาใช้ทั้งหมด	5 (2.7)
2530	9 (4.8)			เศรษฐศาสตร์	2 (1.1)	- สนง. ศึกษาธิการจังหวัด	7 (3.8)		
2531	15 (8.0)			หัวข้อพิเศษ	1 (0.5)	- สนง. ศึกษาธิการอำเภอ	10 (5.4)		
2532	23 (12.3)					- กรมสามัญศึกษา			
2533	18 (9.6)					- สศจ.	1 (.5)		
2534	18 (9.6)					- ร.ร.มัธยมศึกษา	70 (37.8)		
2535	13 (7.0)					- สปช.	71 (38.1)		
2536	18 (9.6)					- สช.	7 (3.7)		
2537	8 (4.3)					- กรมพลศึกษา	-		
2538	20 (10.6)					- วิทยาลัยพลศึกษา	1 (.5)		
2539	10 (5.4)					- กรมอาชีวศึกษา	-		
2540	12 (6.4)					- วิทยาลัยเทคนิค	6 (3.3)		
						- สถาบันราชภัฏ	2 (1.1)		
						2. กระทรวงมหาดไทย	-		
						- เทศบาล	1 (.5)		
						- กทม.	7 (3.7)		
						3. ทบวงมหาวิทยาลัย	-		
						- มหาวิทยาลัยศิลปากร	1 (.5)		
						- มหาวิทยาลัยมหิดล	1 (.5)		
รวม	187 (100.0)	รวม	187 (100.0)	รวม	187 (100.0)	รวม	187 (100.0)	รวม	187 (100.0)

ตารางที่ 1 (ต่อ)

เครื่องมือที่ใช้		ลักษณะทั่วไปของงานวิจัย		ทุนสนับสนุน		ประเภทสถิติ	
รูปแบบ	N (%)	ประเภท	N (%)	-	N (%)		N (%)
1. แบบทดสอบ	6 (3.2)	1. การวิจัยเชิงปริมาณ		1. ได้รับทุน		- ใช้ค่าสถิติ	170 (90.9)
2. แบบสอบถาม	144 (77.0)	- เชิงประวัติศาสตร์	1 (0.5)	- ทุนจากรัฐบาล	10 (5.4)	- ใช้ค่าพารามิเตอร์	16 (8.6)
3. แบบสังเกต	8 (4.3)	- เชิงบรรยาย	181 (96.8)	- ทุนจากเอกชน	6 (3.2)	- ไม่ใช้ค่าสถิติ	1 (0.5)
4. แบบสัมภาษณ์	9 (4.8)	- เชิงทดลอง	5 (2.7)	2. ไม่ได้รับทุน	171 (91.4)		
5. ผู้วิจัยวิเคราะห์เอกสาร	1 (.5)	2. การวิจัยเชิงคุณภาพ					
6. ใช้ค่า 1 และ 2	2 (1.1)						
7. ใช้ค่า 1 และ 3	-						
8. ใช้ค่า 2 และ 3	6 (3.2)						
9. ใช้ค่า 2 และ 4	10 (5.4)						
รวม	187 (100.0)	รวม	187 (100.0)	รวม	187 (100.0)	รวม	187 (100.0)

ตารางที่ 2 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล					
สถิติที่ใช้อธิบายโครงสร้างข้อมูล	N (%)	สถิติทดสอบเพื่อการเปรียบเทียบ	N (%)	สถิติทดสอบเพื่อศึกษาความสัมพันธ์	N (%)
1. ความถี่	11 (6.8)	1. t-test	32 (30.5)	1. สหสัมพันธ์	37 (31.6)
2. ค่าเฉลี่ย	17 (10.5)	2. F-test	26 (24.8)	2. การทดสอบ	60 (51.3)
3. ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	32 (19.7)	3. Z-test	15 (14.3)	3. ไคสแควร์	6 (5.1)
4. ใช้ค่า 1 และ 2	-	4. U-test	13 (12.4)	4. ใช้ค่า 1 และ 2	14 (12.0)
5. ใช้ค่า 1, 2 และ 3	102 (63.0)	5. M-test	3 (2.8)		
		6. ใช้ค่า 1 และ 2	16 (15.2)		
		7. ใช้ค่า 3 และ 4	-		

ตารางที่ 3 แสดงปริมาณงานวิจัยจำแนกตามหน่วยงานหรือสังกัด

	กระทรวงศึกษาธิการ												มหาดไทย		ทบวงมหาวิทยาลัย		รวม	
	สพ.ศธ.				สศ.		สพช.			สช.	พศ.	อศ.	รภ.	เทศบาล	กทม.	มศก.		มม.
	สพ.ศธ.	ศศว.	ศชจ.	ศธอ.	ร.ร.	สศจ.	สพช.	สพจ.	สพอ.	ร.ร.	วพ.	วท.	รภ.	ร.ร.	ร.ร.	มศก.		มม.
2.3 การบูรณาการ																		
2.3.1 ความพึงพอใจ			1		1			1								1		4
2.3.2 บรรยากาศ				1	4		2		2			1						10
2.3.3 การสื่อสาร					2										1			3
2.3.4 ความขัดแย้ง					2	1	1	1										5
2.4 การริ่ษาแบบแผน																		
2.4.1 แรงจูงใจ							1	1				1						3
3. นโยบายและการเมือง																		
3.1 นโยบายระดับชาติ																		
3.2 นโยบายการบริหาร			2		3		1	3										9
3.3 นโยบายเฉพาะกิจ																		
4. เศรษฐศาสตร์และการคลัง					1					1								2
5. หัวข้อพิเศษ																		
5.1 กฎหมายการศึกษา					1													1
5.2 ความเสมอภาคทางการศึกษา																		
รวม	1	1	7	10	70	1	28	38	5	7	1	6	2	1	7	1	1	187

ชื่อเรื่อง ความพึงพอใจของคณาจารย์และบุคลากรในการจัดและบริหาร
สถาบันราชภัฏธนบุรี

ผู้วิจัย ทิพวรรณ จันทรสติตย์

ปีที่งานวิจัยเสร็จ พ.ศ.2546

ลักษณะของงานวิจัย เป็นงานวิจัยของหน่วยงาน สถาบันราชภัฏธนบุรี

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจในการจัดและการบริหารสถาบันราชภัฏธนบุรีของคณาจารย์ 4 คณะ คือ คณะครุศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี คณะวิทยาการจัดการ และบุคลากรของสถาบัน
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจ ในการจัดและบริหารสถาบันราชภัฏธนบุรีของคณาจารย์ 4 คณะ และบุคลากร
3. เพื่อสรุปสังเคราะห์ข้อเสนอแนะแนวทาง ในการปรับปรุงการจัดและบริหารสถาบันราชภัฏธนบุรีของคณาจารย์ และบุคลากร

วิธีดำเนินการวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงบรรยายและเปรียบเทียบ (Descriptive and Comparative Research)

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ คณาจารย์ และบุคลากรที่ปฏิบัติราชการอยู่ในสถาบันราชภัฏธนบุรี ในปี พ.ศ.2545 โดยจำแนกเป็น 2 กลุ่มคือ กลุ่มคณาจารย์ และกลุ่มบุคลากรที่ประกอบด้วยข้าราชการพลเรือน (PC) และลูกจ้างประจำ ดังนี้ คณาจารย์สังกัด 4 คณะ คือ คณะครุศาสตร์ 34 คน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ 61 คน คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี 45 คน คณะวิทยาการจัดการ 25 คน และบุคลากร 38 คน รวม 203 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการศึกษาตำรา เอกสาร เกี่ยวกับทฤษฎีและแนวคิดเกี่ยวกับความพึงพอใจในการจัดและบริหาร แบ่งเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน และหน่วยงานที่สังกัด เป็นคำถามแบบ Check list ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามระดับความพึงพอใจในการจัดและบริหารงานของสถาบันราชภัฏธนบุรี เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) แบ่งเป็น 5 ระดับ จำแนกงานบริหารเป็น 8 ด้าน คือ 1) การวางแผนและนโยบาย 2) การผลิตบัณฑิต 3) การสร้างองค์ความรู้ 4) การบริการชุมชนทางวิชาการ 5) การทุนบำรุงศาสนาและศิลปวัฒนธรรม 6) การส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ 7) ความ

เป็นนานาชาติ 8) การบริหารแบบมีส่วนร่วม ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด เกี่ยวกับความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการจัดและบริหารสถาบันราชภัฏธนบุรี ทั้ง 8 ด้าน

$$\text{ค่าเชื่อมั่นของเครื่อง โดยใช้สูตร } \alpha = \frac{n}{n-1} \left[1 - \frac{\sum Si^2}{St^2} \right]$$

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้ง 8 ด้าน มีดังนี้

1. การกำหนดนโยบายและการวางแผน ค่าความเชื่อมั่น = 0.8972
2. การผลิตบัณฑิต ค่าความเชื่อมั่น = 0.9266
3. การสร้างองค์ความรู้ ค่าความเชื่อมั่น = 0.9448
4. การบริการทางวิชาการแก่ชุมชน ค่าความเชื่อมั่น = 0.9249
5. การทุนบำรุงศาสนาและศิลปวัฒนธรรม ค่าความเชื่อมั่น = 0.9097
6. การส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ ค่าความเชื่อมั่น = 0.9368
7. ความเป็นนานาชาติ ค่าความเชื่อมั่น = 0.9505
8. การบริหารแบบมีส่วนร่วม ค่าความเชื่อมั่น = 0.9598

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ = 0.9773

การรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปแจกและเก็บคืนด้วยตนเอง แจกแบบสอบถาม 203 ฉบับ ได้รับคืน 172 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 84.72

การวิเคราะห์ข้อมูล ข้อมูลสถานสภาพทั่วไปวิเคราะห์หาค่าความถี่ และร้อยละ ข้อมูลระดับความพึงพอใจของคณาจารย์และบุคลากร วิเคราะห์หาค่าความถี่ และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ระดับความพึงพอใจของคณาจารย์ 4 คณะ และบุคลากรในการจัดและบริหารสถาบัน โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (F-test) ส่วนข้อมูลความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการจัดและบริหารสถาบันราชภัฏธนบุรีวิเคราะห์โดยหาค่าความถี่ของความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า

1. ระดับความพึงพอใจในการจัดและบริหารสถาบันของคณาจารย์ 4 คณะ และบุคลากรเป็นรายด้าน และรายข้อ พบว่า

1.1 ระดับความพึงพอใจเป็นรายด้าน ทั้ง 8 ด้าน คณาจารย์ 4 คณะ และบุคลากรมีความพึงพอใจในระดับปานกลาง ทั้ง 8 ด้าน เรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ การสร้างองค์ความรู้ การทุนบำรุงศาสนาและศิลปวัฒนธรรม การกำหนดนโยบาย

และการวางแผน การส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ การผลิตบัณฑิต การบริหารแบบมีส่วนร่วม การบริการทางวิชาการแก่ชุมชนและความเป็นนานาชาติ

1.2 ระดับความพึงพอใจเป็นรายชื่อ ทั้ง 8 ด้าน มีดังนี้

การกำหนดนโยบายและการวางแผน ระดับความพึงพอใจสูงสุดคือ การมีวิสัยทัศน์ที่ชัดเจน รองลงมาคือ มีนโยบายและกลยุทธ์ที่ชัดเจน ใช้เป็นทิศทางการบริหารได้

การผลิตบัณฑิต ระดับความพึงพอใจสูงสุดคือ การกำหนดคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ไว้ชัดเจน รองลงมาคือ การวัดและประเมินผลมีความเหมาะสม

การสร้างองค์ความรู้ ระดับความพึงพอใจสูงสุดคือ การส่งเสริมให้คณาจารย์ ผลิตตำรา และเอกสารประกอบการสอน รองลงมาคือ การจัดสรรทุนวิจัยได้อย่างเพียงพอ

การบริการทางวิชาการแก่ชุมชน ระดับความพึงพอใจสูงสุด คือ มีนโยบายและแผนงานด้านบริการวิชาการแก่ชุมชนตามความต้องการของชุมชน รองลงมาคือ การเผยแพร่ผลงานทางวิชาการสู่สังคมชุมชนอย่างต่อเนื่อง และการสนับสนุนคณาจารย์ในการให้บริการวิชาการแก่ชุมชน

การทบทวนบำรุงศาสนา และศิลปวัฒนธรรม ระดับความพึงพอใจสูงสุดคือ การสนับสนุนและส่งเสริมงานทบทวนบำรุงศาสนาและศิลปวัฒนธรรม รองลงมาคือ มีนโยบายในการ ทบทวนบำรุงศาสนา และศิลปวัฒนธรรม

การส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ ระดับความพึงพอใจสูงสุดคือ การให้บริการหอสมุด รองลงมาคือ การส่งเสริมการสอนคอมพิวเตอร์ทั้งภาคบังคับและไม่บังคับ

ความเป็นนานาชาติ ระดับความพึงพอใจสูงสุดคือ การเข้าสู่เครือข่าย Internet รองลงมาคือ ความสัมพันธ์กับสถาบันการศึกษาในต่างประเทศ และการแลกเปลี่ยนนักศึกษา/อาจารย์ระหว่างประเทศ

การบริหารแบบมีส่วนร่วม ระดับความพึงพอใจสูงสุดคือ พันธกิจของสถาบันมีความชัดเจน รองลงมาคือ คณาจารย์มีบทบาทเป็นผู้ร่วมงาน เป็นผู้ศึกษาและผู้ปฏิบัติ

2. การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระดับความพึงพอใจของคณาจารย์ 4 คณะ และบุคลากรในการจัดและบริหารสถาบัน พบว่า

2.1 ค่าเฉลี่ยระดับความพึงพอใจของคณาจารย์ทั้ง 4 คณะ และบุคลากร ในด้านการกำหนดนโยบายและการวางแผน การผลิตบัณฑิต การบริการทางวิชาการแก่สังคม และการทบทวนบำรุงศาสนาและศิลปวัฒนธรรม ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

ส่วนการสร้างองค์ความรู้ การส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ ความเป็นนานาชาติ และการบริหารแบบมีส่วนร่วม มีความแตกต่างกันอย่างนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2.2 การเปรียบเทียบเป็นรายคู่ตามวิธีการของเซฟเฟ่ พบว่า

การสร้างองค์ความรู้ ค่าเฉลี่ยระดับความพึงพอใจของคณาจารย์ คณะครุศาสตร์ และคณะวิทยาการจัดการ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และค่าเฉลี่ยระดับความพึงพอใจของคณาจารย์คณะวิทยาการจัดการ และบุคลากรมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ ค่าเฉลี่ยระดับความพึงพอใจของคณาจารย์คณะวิทยาการจัดการกับบุคลากรมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ความเป็นนานาชาติ ค่าเฉลี่ยระดับความพึงพอใจของคณาจารย์คณะวิทยาการจัดการกับบุคลากรมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และค่าเฉลี่ยระดับความพึงพอใจของคณาจารย์คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีกับบุคลากรมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การบริหารแบบมีส่วนร่วม ค่าเฉลี่ยระดับความพึงพอใจของคณาจารย์ คณะครุศาสตร์กับคณะวิทยาการจัดการมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. คณาจารย์และบุคลากรเสนอแนะแนวทางในการปรับปรุงการจัดและบริหารสถาบัน ดังนี้

3.1 การกำหนดนโยบายและการวางแผน อันดับแรกคือ ควรระดมความคิดเห็นจากบุคลากรทุกฝ่ายในการกำหนดนโยบาย และการวางแผน รองลงมาคือ นโยบายและแผนควรกำหนดให้ชัดเจน และควรมีการวิพากษ์แผนหรือทำประชาพิจารณ์ก่อนนำไปใช้จริง

3.2 การผลิตบัณฑิต อันดับแรกคือ ควรให้ความสำคัญกับคุณภาพมากกว่าปริมาณ รองลงมาคือ ควรมีระบบการคัดเลือกที่ดี และบัณฑิตของสถาบันต้องทั้งวิชาการ คุณธรรม จริยธรรม ขาดระเบียบวินัย กริยามารยาทไม่เหมาะสม

3.3 การสร้างองค์ความรู้ อันดับแรกคือ คณาจารย์มีปริมาณงานมากเกินไปทั้งการสอนและสนับสนุนการสอน ไม่มีเวลาทำผลงานทางวิชาการ รองลงมาคือ ควรส่งเสริมและให้โอกาสแก่คณาจารย์ทำวิจัย ควรกำหนดให้งานวิจัยเป็นภารกิจของคณาจารย์ด้วยและส่งเสริมให้คณาจารย์และนักศึกษาทำวิจัยร่วมกัน

3.4 การบริการทางวิชาการแก่ชุมชน อันดับแรกคือ สถาบันจัดกิจกรรมบริการทางวิชาการแก่ชุมชนน้อย ส่วนใหญ่เป็นการพัฒนาบุคลากร รองลงไปคือ ควรกำหนดให้งานบริการทางวิชาการแก่ชุมชนเป็นภารกิจของคณาจารย์และนับเป็นปริมาณงาน และการให้บริการทาง วิชาการชุมชน ควรตรงตามความต้องการของชุมชนด้วย

3.5 การทบทวนบูรณาการและศิลปวัฒนธรรม อันดับแรกคือ สถาบันดำเนินการไม่เป็นรูปธรรม นอกจากพิธีทางศาสนา รองลงมาคือ การดำเนินการทำในกลุ่มเล็ก ๆ ทำให้ขาดความร่วมมือจากฝ่ายอื่น ๆ ควรจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่องและสร้างสรรค์

3.6 การส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ อันดับแรกคือ ผู้บริหารควรส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการอย่างต่อเนื่อง รองลงมาคือ การสร้างบรรยากาศทางวิชาการมีน้อยค่อนข้างเฉื่อย ควรสร้างแรงจูงใจให้คณาจารย์ นักศึกษามีส่วนร่วม

3.7 ความเป็นนานาชาติ อันดับแรกคือ สถาบันควรสร้างความสัมพันธ์อันดีกับสถาบันการศึกษาในต่างประเทศที่มีคุณภาพ มีมาตรฐาน และได้รับการยอมรับ รองลงมาคือ ควรเร่งรัดพัฒนาสถาบันเพื่อก้าวเข้าสู่ระดับนานาชาติ

3.8 การบริหารแบบมีส่วนร่วม อันดับแรกคือ ควรให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการบริหารโดยเปิดเผย โดยระดมความคิดเห็นจากส่วนล่างสู่เบื้องบน รองลงมาคือ ควรรับฟังความคิดเห็นจากทุกฝ่ายทั้งคณาจารย์ บุคลากร นักศึกษา ชุมชนและผู้ปกครองเพื่อนำไปพัฒนาสถาบันให้เกิดประโยชน์แก่ส่วนรวม เพื่อความโปร่งใส ทุกฝ่ายมีความสุข และสร้างความรู้สึกร่วมเป็นเจ้าของสถาบัน

ข้อเสนอแนะ

1. การศึกษาวิจัยในอนาคตควรมีการวิจัยเรื่องความพึงพอใจของคณาจารย์ และบุคลากรในการจัดและบริหารสถาบันราชภัฏทั่วประเทศ เพื่อนำผลไปพัฒนาสถาบันราชภัฏให้เป็นมหาวิทยาลัยราชภัฏที่สมบูรณ์แบบ

2. ควรมีการวิจัยต่อเนื่องจากการวิจัยครั้งนี้ เนื่องจากฐานข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้มีความสมบูรณ์มาก อาจนำไปวิจัยเพื่อศึกษาวิเคราะห์องค์ประกอบของตัวแปรความพึงพอใจต่อการ จัดและการบริการสถาบันราชภัฏ โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์องค์ประกอบ (factor analysis) และอาจนำไปวิจัยเพื่อศึกษาปัจจัยด้านบุคลากรที่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจต่อการจัดและการบริหารสถาบันราชภัฏ โดยใช้ปัจจัยด้านภูมิหลังของบุคลากร คือ เพศ อายุ วุฒิการศึกษา จำนวนปีที่ทำงาน หน่วยงานที่สังกัดและตำแหน่งงานเป็นตัวแปรต้น และตัวแปรระดับความพึงพอใจทั้งในภาพรวม และรายมิติ 8 มิติเป็นตัวแปรตาม

3. สถาบันควรพัฒนาการจัดการและบริหารสถาบัน เพื่อก้าวเข้าสู่ความเป็นมหาวิทยาลัย โดยพัฒนาการจัดและบริหารดังนี้

3.1 นำหลักการและทฤษฎีการบริหารแบบมีส่วนร่วมไปสู่การปฏิบัติ

3.2 การพัฒนาคุณภาพของบัณฑิตของสถาบันให้มีคุณภาพสูง สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3.3 ควรส่งเสริมให้คณาจารย์ได้มีบทบาทสำคัญในการสร้างองค์ความรู้ทั้งในการวิจัย และการเขียนเอกสารทางวิชาการ

3.4 ควรส่งเสริมให้บัณฑิตมีความรู้คู่คุณธรรม

3.5 สถาบันควรพัฒนาไปสู่ความเป็นนานาชาติ

3.6 สถาบันควรพัฒนาให้เป็นศูนย์การศึกษา (education center) ของชุมชนอย่างแท้จริง

4. ควรมีการพัฒนาความรู้และทักษะของผู้บริหารระดับสูง ของสถาบันราชภัฏ ในด้านการจัดและบริหารสถาบันอุดมศึกษา ก่อนเข้ารับตำแหน่งทางบริหารเช่น คณบดี ผู้อำนวยการศูนย์/สำนัก รองอธิการบดี และอธิการบดี โดยจัดฝึกอบรมหลักสูตรระยะยาว 3 – 6 เดือน หรือมากกว่า เช่นเดียวกับผู้บริหารขององค์กรอื่น ๆ เช่น ทหาร ตำรวจ ข้าราชการฝ่ายปกครอง

ชื่อเรื่อง ประสิทธิภาพการใช้คอมพิวเตอร์ในการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา :
ศึกษาเฉพาะกรณี กลุ่มกรุงธนใต้ สังกัดกรุงเทพมหานคร

ผู้วิจัย รุ่งนภา เลิศพัชรพงศ์

ปีที่ทำวิจัยเสร็จ พ.ศ.2545

ลักษณะของงานวิจัย วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการ
ศึกษา สถาบันราชภัฏสวนดุสิต

วัตถุประสงค์

1. ศึกษาประสิทธิภาพใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ ในการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา

2. เปรียบเทียบประสิทธิภาพใช้คอมพิวเตอร์ ในการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาในงานต่าง ๆ

3. เปรียบเทียบประสิทธิภาพใช้คอมพิวเตอร์ในการบริหารโรงเรียนที่มีขนาดแตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา กลุ่มกรุงธนใต้ สังกัดกรุงเทพมหานคร 85 คน แบ่งตามขนาดของโรงเรียน 3 ขนาด คือ ผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็ก 22 คน ผู้บริหารโรงเรียนขนาดกลาง 23 คน และผู้บริหารโรงเรียนขนาดใหญ่ 40 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม แบ่งเป็น 4 ตอน ตอนที่ 1 เกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ ตอนที่ 2 เกี่ยวกับประสิทธิผลการใช้คอมพิวเตอร์ในการบริหารโรงเรียน ทั้ง 6 งาน ตอนที่ 3 เป็นความคิดเห็นเกี่ยวกับการนำคอมพิวเตอร์มาใช้ในการบริหารงานโรงเรียนได้ผลสำเร็จปานกลางหรือต่ำ มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ ตอนที่ 4 เป็นความคิดเห็นเกี่ยวกับการนำคอมพิวเตอร์มาใช้ในการบริหารงานโรงเรียนได้ผลสำเร็จสูง มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ

การรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยนำหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย สถาบันราชภัฏสวนดุสิต ถึงผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา กลุ่มกรุงธนใต้ เพื่อขออนุญาตส่งและเก็บข้อมูลในโรงเรียน โดยผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการส่งแบบสอบถามถึงผู้อำนวยการโรงเรียนด้วยตนเอง

การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรม SPSS/PC สถิติที่ใช้ ได้แก่ หาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน t-test และ F-test

สรุปผลการวิจัย

ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา กลุ่มกรุงธนใต้ สังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่าผู้บริหารส่วนใหญ่ไม่มีความรู้ด้านคอมพิวเตอร์ มีประสบการณ์การใช้คอมพิวเตอร์น้อยกว่า 5 ปี และโรงเรียนในกลุ่มกรุงธนใต้เป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ (มีจำนวนนักเรียนมากกว่า 800 คน)

1. ประสิทธิผลการใช้คอมพิวเตอร์ในการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา ในงานทั้ง 6 งาน พบว่า มีการใช้คอมพิวเตอร์ในการบริหารงานมีประสิทธิผลสูงในงานธุรการ งานวิชาการ งานความสัมพันธ์กับชุมชน และงานกิจการนักเรียน มีการใช้คอมพิวเตอร์ในการบริหารงานมีประสิทธิผลปานกลางในงานบุคลากร และงานอาคารสถานที่

เปรียบเทียบประสิทธิผลการใช้คอมพิวเตอร์ในงานต่างๆ พบว่า ระดับการใช้คอมพิวเตอร์ในการบริหารงานโรงเรียน ทั้ง 6 งาน ได้ดังนี้

1.1 การนำคอมพิวเตอร์มาใช้ในการบริหารวิชาการ พบว่า มีการนำคอมพิวเตอร์มาใช้ในการปฏิบัติงานวิชาการ คือ การจัดทำข้อสอบ การประมวลผลงาน การรายงานผล

งานทางด้านวิชาการ การจัดทำปฏิทินและแผนงานปฏิบัติงาน การจัดเก็บข้อมูล ครู นักเรียน ห้องเรียนและอื่นๆ การจัดครูเข้าสอนในห้องเรียน การเตรียมเอกสารทางวิชาการ ตามลำดับ

1.2 การนำคอมพิวเตอร์มาใช้ในการบริหารบุคลากร พบว่า มีการนำคอมพิวเตอร์มาใช้ในการปฏิบัติงานบุคลากร คือ การจัดทำเอกสารระเบียบ ข้อบังคับและกฎหมายต่างๆ การจัดเก็บข้อมูล จัดทำทะเบียนประวัติของบุคลากร การประมวลผลข้อมูล และรายงานผลการพิจารณาความดีความชอบ การวางแผนและวิเคราะห์งานบุคลากร ตามลำดับ

1.3 การนำคอมพิวเตอร์มาใช้ในการบริหารกิจการนักเรียน พบว่า มีการนำคอมพิวเตอร์มาใช้ในการปฏิบัติงานกิจการนักเรียน คือ การจัดเก็บบันทึก ข้อมูล สำมะโนนักเรียน การจัดทำทะเบียนประวัติของนักเรียน การบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับการรับนักเรียน การจัดทำเอกสารระเบียบข้อบังคับ ข้อปฏิบัติกิจการนักเรียน ตามลำดับ

1.4 การนำคอมพิวเตอร์มาใช้ในการบริหารธุรการ พบว่า มีการนำคอมพิวเตอร์มาใช้ในการปฏิบัติงานธุรการ การเงิน คือ การจัดเก็บข้อมูล การลงทะเบียนการจัดพิมพ์หนังสือราชการ การจัดทำรายงานเกี่ยวกับการเงิน ราชการ การวางแผนและวิเคราะห์งานธุรการ การเงิน ตามลำดับ

1.5 การนำคอมพิวเตอร์มาใช้ในการบริหารอาคารสถานที่ พบว่า มีการนำคอมพิวเตอร์มาใช้ในการปฏิบัติงานอาคารสถานที่ คือ การบันทึกแผนผังแสดงอาคารสถานที่ การจัดทำตารางการใช้อาคารสถานที่อย่างเป็นระบบ การวางแผนและวิเคราะห์งานอาคารสถานที่ การบันทึกข้อมูล การบำรุงรักษา การซ่อมแซม อาคารสถานที่ ตามลำดับ

1.6 การนำคอมพิวเตอร์มาใช้ในการบริหารความสัมพันธ์กับชุมชน พบว่า มีการนำคอมพิวเตอร์มาใช้ในการปฏิบัติงานความสัมพันธ์กับชุมชน คือ การจัดทำหนังสือติดต่อกับผู้อุปการะกับทางโรงเรียน การบันทึกและรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับประวัติผลงาน การให้ความร่วมมือของคณะกรรมการโรงเรียน การจัดทำเอกสารต่างๆ งานประชาสัมพันธ์วารสาร จุลสาร ตามลำดับ

2. ประสิทธิภาพการใช้คอมพิวเตอร์ในการบริหารโรงเรียน พบว่า ผู้บริหารโรงเรียน กลุ่มครูชั้นได้ สังกัดกรุงเทพมหานคร มีความคิดเห็นว่า โรงเรียนประถมศึกษาแม้มีการนำคอมพิวเตอร์มาใช้ในการบริหารยังอยู่ในระดับประสิทธิภาพที่ต่ำ โรงเรียนส่วนใหญ่ยังใช้คอมพิวเตอร์ในงานพิมพ์เอกสาร การจัดเก็บข้อมูลเป็นส่วนใหญ่

3. โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ผู้บริหารโรงเรียนได้ให้ความสำคัญ เห็นที่ ทำให้โรงเรียนคอมพิวเตอร์มาใช้ในการบริหารงานประสบความสำเร็จต่ำและปานกลาง คือ ขาดโปรแกรมที่จำเป็นและเหมาะสมกับการใช้งาน บุคลากรขาดความรู้ ความเข้าใจ และทักษะในการใช้คอมพิวเตอร์ ขาดบุคลากรที่มีความรู้ความเข้าใจในพื้นฐานการใช้คอมพิวเตอร์อย่างแท้จริงมาปฏิบัติงาน และขาดงบประมาณในการจัดหาเครื่องคอมพิวเตอร์ และวัสดุ อุปกรณ์ประกอบ ตลอดจนการซ่อมบำรุง

4. โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ผู้บริหารโรงเรียนได้ให้ความสำคัญ เห็นที่ ทำให้โรงเรียนคอมพิวเตอร์มาใช้ในการบริหารงานประสบความสำเร็จสูง คือ บุคลากร มีพื้นฐานความรู้ ความเข้าใจในการใช้คอมพิวเตอร์เป็นอย่างดีมีการเผยแพร่ความรู้ ความชำนาญให้กับบุคลากรอื่น ๆ ในโรงเรียนในการใช้คอมพิวเตอร์ มีงบประมาณที่ได้รับการจัดสรรอย่างพอเพียงที่จะนำไปและเหมาะสมกับงานได้รับการสนับสนุนด้านงบประมาณ จากภาคเอกชนและภาครัฐอย่างเพียงพอ มีการป้องกันแก้ไขข้อมูล โดยใช้ password อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ

จากผลที่ได้จากการวิจัยเรื่อง ประสิทธิภาพการใช้คอมพิวเตอร์ในการบริหารโรงเรียน กลุ่มกรุงธนใต้ สังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า คอมพิวเตอร์เป็นเทคโนโลยีที่เป็นที่ยอมรับกันในภาคการศึกษาถึงประสิทธิภาพการทำงานของคอมพิวเตอร์ที่สามารถทำงานทั้งในด้านการพิมพ์เอกสาร การจัดเก็บข้อมูล การประมวลผลข้อมูลเป็นคอมพิวเตอร์ช่วยสอน ฯลฯ คอมพิวเตอร์สามารถทำงานได้อย่างถูกต้อง รวดเร็วและแม่นยำ ส่งผลให้ได้งานที่ดีและมีประสิทธิภาพ แต่อย่างไรก็ตาม การนำคอมพิวเตอร์มาใช้ในการบริหารโรงเรียน ผู้บริหารจำเป็นต้องมีการบริหารจัดการ พัฒนาการนำคอมพิวเตอร์มาใช้ในการบริหารงานโรงเรียนในด้านต่าง ๆ ดังนี้

ข้อเสนอแนะหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

1. สำนักงานการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร

1.1 ควรให้การสนับสนุนในเรื่องงบประมาณ เพื่อนำมาใช้ในการจัดซื้อเครื่องคอมพิวเตอร์ โปรแกรม วัสดุอุปกรณ์ประกอบที่มีคุณภาพและทันสมัย ตลอดจนซ่อมบำรุงให้เพียงพอกับความต้องการ

ส่งเสริมให้โรงเรียนทุกโรงเรียนมีการติดตั้งระบบ Internet เพื่อประโยชน์ในการติดต่อประสานงานแลกเปลี่ยนข่าวสาร ข้อมูลกับศูนย์สารสนเทศทางการศึกษากรุงเทพมหานคร ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา

2.1 ควรมีการวางแผนการให้ความรู้ ความเข้าใจกับบุคลากรให้เห็นความสำคัญและประโยชน์ของเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์มาใช้ในการบริหารงานโรงเรียน และบูรณาการการใช้คอมพิวเตอร์ให้เกิดประโยชน์สูงสุด

2.2 ควรมีการสนับสนุนและส่งเสริมให้บุคลากรมีความรู้ ทั้งในภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติให้มีความรู้ความชำนาญในโปรแกรมที่สูงขึ้นอย่างสม่ำเสมอ

2.3 ควรมีการติดตามการปฏิบัติงาน ประเมินผลของบุคลากรในงานต่างๆ ที่ได้ปฏิบัติเพื่อให้ทราบถึงปัญหาการใช้คอมพิวเตอร์ในการปฏิบัติงาน โดยให้บุคลากรผู้ปฏิบัติงานได้มีส่วนร่วมในการทราบถึงปัญหาและหาแนวทางในการแก้ไขร่วมกัน เพื่อให้เกิดการพัฒนาการใช้คอมพิวเตอร์

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาถึงประสิทธิผลการใช้คอมพิวเตอร์ในการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาในกลุ่มอื่นๆ เพื่อเป็นข้อมูลในการวางแผนการใช้คอมพิวเตอร์ให้เกิดประสิทธิผลสูงสุด
2. ควรมีการเปรียบเทียบถึงประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษาของหลายสังกัด เช่น สปช. เอกชน ฯลฯ

ชื่อเรื่อง ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของคณะกรรมการโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดตรัง

ผู้วิจัย พิเชษฐ์ แจ้ทองศรี

ผู้วิจัยร่วม สุวิทย์ เศรษฐวิชัย , สุภาวดี พรหมมาก และโสภณ ธัญสกุลวงศ์

ปีที่งานวิจัยเสร็จ พ.ศ.2544

ลักษณะของงานวิจัย งานวิจัยส่วนบุคคล ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยประเภททั่วไปจาก คณะกรรมการวิจัยการศึกษา การศาสนาและการวัฒนธรรม ของ กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2543

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของคณะกรรมการโรงเรียนประถมศึกษา สังกัด สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดตรัง
2. เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของคณะกรรมการโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดตรัง

วิธีดำเนินการวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ คณะกรรมการโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดตรัง ซึ่งปฏิบัติงานในปีการศึกษา 2543 จำนวน 5,025 คน จากโรงเรียน จำนวน 335 โรงเรียน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยเทียบจากตารางอัตราส่วนของเครชชีและมอร์แกน ได้กลุ่มตัวอย่างขนาด 357 คน ประกอบด้วย 1) ผู้บริหารโรงเรียนและข้าราชการครู จำนวน 119 คน 2) ผู้ปกครองนักเรียน ศิษย์เก่าโรงเรียน จำนวน 119 คน 3) ผู้ทรงคุณวุฒิจากประชาชน ผู้นำศาสนา บุคคลในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือข้าราชการอื่นที่ไม่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ จำนวน 119 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ที่คณะผู้วิจัยสร้างขึ้น คือ

1. แบบสอบถามเกี่ยวกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของคณะกรรมการโรงเรียน แบ่งเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 เกี่ยวกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของคณะกรรมการโรงเรียน สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดตรัง ทั้ง 6 ด้าน คือ 1) ด้านกำหนดนโยบาย แผนแม่บท และแผนพัฒนาโรงเรียน 2) ด้านให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียน 3) ด้านให้คำปรึกษาและการมีส่วนร่วมในการบริหาร 4) ด้านการรับทราบความก้าวหน้า 5) ด้านการประสานงานและเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน 6) ด้านการแต่งตั้งที่ปรึกษาและอนุกรรมการ มีลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบเลือกตอบ แต่ละข้อกำหนดตัวเลือกไว้ 3 ตัวเลือก ตอนที่ 2 เกี่ยวกับปัญหา ข้อเสนอแนะ แนวทางแก้ไขปัญหาในการปรับปรุงประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของคณะกรรมการโรงเรียนประถมศึกษา มีลักษณะเป็นแบบสอบถามปลายเปิด

2. แบบสัมภาษณ์ที่คณะผู้วิจัยสร้างขึ้น มีโครงสร้างและคำถามปลายเปิด เพื่อสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียนและประธานคณะกรรมการโรงเรียน เกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะการปฏิบัติงานตามภาระหน้าที่ทั้ง 6 ด้าน

การรวบรวมข้อมูล คณะผู้วิจัยขอหนังสือรับรองจากผู้อำนวยการประถมศึกษาจังหวัดตรัง เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากหัวหน้าการศึกษาอำเภอแจ้งโรงเรียน เพื่อขอความร่วมมือโรงเรียนนำแบบสอบถามไปให้คณะกรรมการโรงเรียนประถมศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างได้ตอบแบบสอบถาม โดยคณะผู้วิจัยได้ติดต่อประสานงานด้วยตนเองอีกทางหนึ่ง และจากแบบสอบถามที่ส่งไปทั้งหมด 357 ชุด ได้รับคืน 357 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100 ของแบบสอบถามทั้งหมด

การวิเคราะห์ข้อมูล สถิติที่ใช้ ได้แก่ หาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนข้อมูลจากการสัมภาษณ์ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา

สรุปผลการวิจัย

1. ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของคณะกรรมการโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดตรัง โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง

2. ปัญหาในการปฏิบัติงานของคณะกรรมการโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดตรัง พบว่า กรรมการโรงเรียนไม่ทราบบทบาทหน้าที่ของตนเอง ไม่มีเวลาให้กับโรงเรียน ไม่มีความรู้เกี่ยวกับเรื่องแผน ไม่มีส่วนร่วมในการบริหารงบประมาณของโรงเรียน โรงเรียนขาดการประชาสัมพันธ์การดำเนินงานด้านต่าง ๆ ขาดการติดตามผลการดำเนินงานของส่วนที่เกี่ยวข้อง สำหรับข้อเสนอแนะ แนวทางแก้ไข ปัญหา โรงเรียนหรือหน่วยงานต้นสังกัดควรจัดอบรมชี้แจงบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการโรงเรียน ควรแต่งตั้งบุคคลที่มีความสามารถด้านการประสานงาน เพื่อเป็นตัวเชื่อมระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โรงเรียนกับส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง ควรให้มีค่าตอบแทน เกียรติบัตร ชมเชยยกย่องคณะกรรมการโรงเรียน

ข้อเสนอแนะ

1. หน่วยงานต้นสังกัดที่เกี่ยวข้อง ควรจัดให้มีการอบรมคณะกรรมการโรงเรียน เพื่อให้ความรู้และความเข้าใจบทบาทหน้าที่ โดยเน้นถึงบทบาทหน้าที่ในแต่ละด้านว่าควรมีการปฏิบัติตนอย่างไร

2. การเลือกคณะกรรมการโรงเรียน ควรมาจากความสมัครใจ และชุมชนมีส่วนร่วม คัดเลือกเสนอให้เป็นตัวแทนของชุมชนเข้าเป็นคณะกรรมการ และมีเวลาอุทิศตนให้กับสังคมได้

3. โรงเรียน ควรมีการประชุมชี้แจงประชาสัมพันธ์ผลการดำเนินงานของโรงเรียน เป็นระยะ ไม่ควรประชุมบ่อยครั้งเกินไปในภาคเรียน อย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง การประชาสัมพันธ์ในรูปแบบที่หลากหลาย เช่น วารสาร รายงานสรุป เป็นต้น จะทำให้ชุมชนเข้าใจ สนใจ และเข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียน

4. ผู้บริหารระดับอำเภอ ควรจัดกิจกรรมคัดเลือกโรงเรียนที่มีคณะกรรมการโรงเรียนดีเด่น ยกย่องประกาศเกียรติคุณ เพื่อสร้างขวัญและกำลังใจ

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการปฏิบัติงานของคณะกรรมการโรงเรียนประถมศึกษา

2. ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับความต้องการในการพัฒนาตนเองของคณะกรรมการโรงเรียน

ชื่อเรื่อง ปัจจัยทางวัฒนธรรมในโรงเรียนที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานด้านโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 6

ผู้วิจัย ณรงค์ศักดิ์ ถนอมศรี

ปีที่งานวิจัยเสร็จ พ.ศ.

ลักษณะของงานวิจัย วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร พระราชวังสนามจันทร์

วัตถุประสงค์

1. เพื่อทราบระดับปัจจัยทางวัฒนธรรมโรงเรียนและการปฏิบัติงานด้านโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 6
2. เพื่อเปรียบเทียบการปฏิบัติงานด้านโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 6 ตามสถานภาพของโรงเรียนที่แตกต่างกัน
3. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยทางวัฒนธรรมของโรงเรียน และการปฏิบัติงานด้านโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 6 ระหว่างกลุ่มผู้บริหารโรงเรียน และหัวหน้างานโรงเรียนกับชุมชน กับกลุ่มครูผู้ทำหน้าที่ปฏิบัติการสอน
4. เพื่อทราบความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางวัฒนธรรมโรงเรียนกับการปฏิบัติงานด้านโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 6
5. เพื่อทราบปัจจัยทางวัฒนธรรมโรงเรียนที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานด้านโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 6

วิธีดำเนินการวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (descriptive research)

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 6 จำนวน 126 โรงเรียน ประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 126 คน หัวหน้างานโรงเรียนกับชุมชน จำนวน 126 คน และครูผู้ทำหน้าที่ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา จำนวน 6,148 คน รวมทั้งสิ้น 6,400 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม แบ่งเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 เกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้บริหาร มีลักษณะเป็นแบบตัวเลือก ตอนที่ 2 เกี่ยวกับปัจจัยทางวัฒนธรรมโรงเรียนที่พัฒนาจากแบบสอบถามของนงลักษณ์ เรือนทอง แปลจากแบบสอบถามของ แพตเตอร์สัน ตอนที่ 3 เกี่ยวกับการปฏิบัติงานด้านโรงเรียนกับชุมชน

ของโรงเรียนมัธยมศึกษา ซึ่งแบบสอบถามตอนที่ 2 และ 3 เป็นแบบสอบถามชนิดจัดลำดับคุณภาพ 5 ระดับของไลเคอร์ท (Likert's rating scale)

การวิเคราะห์ข้อมูล สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบ t-test และ F-test วิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's product moment correlation coefficient) หรือเรียกว่า rxy วิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณแบบ stepwise multiple regression analysis

สรุปผลการวิจัย

1. ระดับปัจจัยทางวัฒนธรรมโรงเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 6 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อแยกพิจารณาในแต่ละปัจจัยพบว่า อยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน ตามลำดับ ดังนี้ ความไว้วางใจ การตัดสินใจ การมอบอำนาจ การยอมรับ ความมีคุณภาพ ความมุ่งประสงค์ของโรงเรียน ความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของโรงเรียน การบูรณาการ ความเอื้ออาทร และความหลากหลายของบุคลากร สำหรับระดับการปฏิบัติงานโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 6 โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อแยกพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมาก 1 ด้าน คือ การสร้างและเผยแพร่เกียรติประวัติของโรงเรียน ระดับปานกลาง 5 ด้านตามลำดับดังนี้ การได้รับความสนับสนุนจากชุมชน การให้บริการชุมชน การเป็นผู้นำและให้ความร่วมมือในการพัฒนาชุมชน การวางแผนสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน และการประเมินผลงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

2. การเปรียบเทียบการปฏิบัติงานด้านโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 6 ตามสถานภาพของโรงเรียนที่ต่างกัน พบว่า ไม่แตกต่างกัน

3. การเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยทางวัฒนธรรมโรงเรียน ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 6 ระหว่างกลุ่มผู้บริหารโรงเรียน และหัวหน้างานโรงเรียนกับชุมชนกับกลุ่มครูผู้ทำหน้าที่ปฏิบัติการสอน โดยภาพรวม กล่าวคือ อยู่ในระดับมากทั้งสองกลุ่ม กลุ่มของผู้บริหารโรงเรียนและหัวหน้างานโรงเรียนกับชุมชน มีระดับสูงกว่ากลุ่มครูผู้ทำหน้าที่ปฏิบัติการสอนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 สำหรับการเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงานด้านโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 6 ระหว่างกลุ่มผู้บริหารโรงเรียนและหัวหน้างานโรงเรียนกับชุมชน กับกลุ่มครูผู้ทำหน้าที่ปฏิบัติการสอน โดยภาพรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยที่กลุ่มของผู้บริหาร

โรงเรียนและหัวหน้างานโรงเรียนกับชุมชน มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ซึ่งสูงกว่ากลุ่มของครูผู้ทำหน้าที่ปฏิบัติการสอนที่มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง

4. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางวัฒนธรรมโรงเรียน กับการปฏิบัติงานด้านโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 6 โดยภาพรวม มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

5. ปัจจัยทางวัฒนธรรมโรงเรียนที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานด้านโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 6 โดยภาพรวม ได้แก่ ความมุ่งประสงค์ของโรงเรียน ความมีคุณภาพ และความหลากหลายของบุคลากร

ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีการศึกษาปัจจัยทางวัฒนธรรมโรงเรียนในหน่วยงาน หรือองค์การอื่นหรือระดับอื่นๆ เช่น ระดับอาชีวศึกษา หรือระดับอุดมศึกษา เป็นต้น เพื่อเปรียบเทียบระดับมัธยมศึกษาว่า เหมือนกันหรือแตกต่างกัน

2. ควรมีการศึกษาวิจัยปัจจัยทางวัฒนธรรมโรงเรียนที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานด้านอื่น ๆ ภายในโรงเรียน เช่น งานวิชาการ งานธุรการ เป็นต้น

3. ควรทำการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพเกี่ยวกับปัจจัยทางวัฒนธรรมโรงเรียนมาใช้ร่วมกับการวิจัยเชิงปริมาณ ซึ่งอาจจะได้ข้อค้นพบที่เจาะลึกในแต่ละปัจจัย เพื่อความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับปัจจัยทางวัฒนธรรมโรงเรียน ที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานด้านโรงเรียนกับชุมชนได้ถูกต้องชัดเจน และตรวจสอบความเชื่อมั่นได้มากยิ่งขึ้น

ชื่อเรื่อง ปัจจัยที่สัมพันธ์กับการเลือกสาขาวิชาของนักศึกษาระดับปริญญาตรี
ในสถาบันราชภัฏราชนครินทร์

ผู้วิจัย พรทิพย์ คำชาย

ปีที่งานวิจัยเสร็จ พ.ศ.2543

ลักษณะของงานวิจัย วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต ภาควิชาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านครอบครัวและปัจจัยลักษณะการจัดการกับการเลือกสาขาวิชาของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ในสถาบันราชภัฏราชนครินทร์

2. เพื่อค้นหาตัวแปรที่สามารถจำแนกการเลือกสาขาวิชา ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ในสถาบันราชภัฏราชชนครินทร์
วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักศึกษาภาคปกติระดับปริญญาตรี 4 ปี ชั้นปีที่ 1 ของสถาบันราชภัฏราชชนครินทร์ ทุกสาขาวิชา ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2542 จำนวน 1,380 คน การเลือกกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified random Sampling) โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากตารางเครซีและมอร์แกน ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 617 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม แบ่งเป็น 4 ตอน ตอนที่ 1 เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของนักศึกษา ได้แก่ สาขาวิชาที่กำลังศึกษา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน อาชีพของผู้ปกครอง รายได้ของครอบครัว มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ ตอนที่ 2 เกี่ยวกับการสนับสนุนของครอบครัว มาตรฐานของสาขาวิชา คณาจารย์ สื่อและนวัตกรรม มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า ตอนที่ 3 เกี่ยวกับค่านิยมในการทำงาน ซึ่งผู้วิจัยปรับปรุงมาจากแบบสอบถามค่านิยมในการทำงานของ ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์(2531) มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตอนที่ 4 เป็นแบบทดสอบวัดบุคลิกภาพ ซึ่งผู้วิจัยปรับปรุงมาจากแบบทดสอบวัดบุคลิกภาพ 5 องค์ประกอบ ของเยาวเรศ ไหลอุดม (2541) และ อนงค์ พรหมจักร (2538) มีลักษณะเป็นแบบทดสอบประเภทจัดลำดับความสำคัญ 5 ตัวเลือก

การหาคุณภาพของเครื่องมือ ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปจัดยที่สัมพันธ์กับการเลือกสาขาวิชาของนักศึกษาไปทดลองใช้กับนักศึกษาที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย จำนวน 100 คน เพื่อหาค่าอำนาจจำแนก และค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ซึ่งแบบสอบถามตอนที่ 2 ที่สอบถามเกี่ยวกับการสนับสนุนของครอบครัว มาตรฐานของสาขาวิชา คณาจารย์ และสื่อและนวัตกรรม ได้ค่าความเชื่อมั่น .90 และแบบสอบถามตอนที่ 3 ที่สอบถามวัดค่านิยมในการทำงาน ได้ค่าความเชื่อมั่น .94 แบบสอบถามตอนที่ 4 เป็นแบบสอบถามวัดบุคลิกภาพ 5 องค์ประกอบ ได้ค่าความเชื่อมั่น ดังนี้ 1) บุคลิกภาพการแสดงตัว ได้ค่าความเชื่อมั่น .75 2) บุคลิกภาพความสุภาพอ่อนโยน ได้ค่าความเชื่อมั่น .70 3) บุคลิกภาพความซื่อตรงต่อหน้าที่ ได้ค่าความเชื่อมั่น .78 4) บุคลิกภาพความมั่นคงทางอารมณ์ ได้ค่าความเชื่อมั่น .65 5) บุคลิกภาพสติปัญญา ได้ค่าความเชื่อมั่น .64

การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows Version 9.0 โดยการหาค่าสถิติพื้นฐานและทดสอบสมมุติฐาน ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้การคำนวณค่าร้อยละ ค่าคะแนนเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. วิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านครอบครัว และปัจจัยด้านลักษณะการจัดการที่สัมพันธ์กับการเลือกสาขาวิชาของนักศึกษาระดับปริญญาตรี โดยการวิเคราะห์การจำแนกพหุคูณ (Multiple classification Analysis) และค่าไค-สแควร์ (Chi-Square) เพื่อทดสอบสมมติฐานข้อ 1, 2 และ 3

3. วิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านครอบครัว และปัจจัยด้านลักษณะการจัดการที่สามารถจำแนกการเลือกสาขาวิชาของนักศึกษาระดับปริญญาตรี โดยการวิเคราะห์การจำแนกกลุ่ม (Discriminant Analysis) เพื่อทดสอบสมมติฐานข้อ 4

สรุปผลการวิจัย

ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 598 คน พบว่า เป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรี 4 ปี ชั้นปีที่ 1 สาขาวิชาศิลปศาสตร์ เป็นส่วนใหญ่ รองลงมาคือ สาขาวิชาการศึกษา และสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ โดยรวมมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ในระดับปานกลาง มีผู้ปกครองประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นส่วนใหญ่ มีรายได้ของครอบครัว อยู่ในระดับต่ำ มีค่านิยมในการทำงานด้านสัมฤทธิ์ผล มีบุคลิกภาพความซื่อตรงต่อหน้าที่ มีค่าเฉลี่ยด้านคณาจารย์ มาตรฐานของสาขาวิชาอยู่ในระดับมาก และมีค่าเฉลี่ยด้านสื่อและนวัตกรรม และการสนับสนุนของครอบครัวอยู่ในระดับปานกลาง

ผลการวิเคราะห์ ตามสมมติฐาน พบว่า

1. การเลือกสาขาวิชาของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในสถาบันราชภัฏราชชนครินทร์ กับตัวแปรผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ค่านิยมในการทำงานด้านความมีศักดิ์ศรี บุคลิกภาพสติปัญญา และค่านิยมในการทำงานด้านสภาพแวดล้อม ด้านผลตอบแทนทางเศรษฐกิจ ด้านบริการสังคม มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ .05 ตามลำดับ โดยที่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีค่า Eta สูงที่สุด (.20) ส่วนค่านิยมในการทำงานด้านบริการสังคม มีค่า Eta น้อยที่สุด (.10) แต่ไม่พบความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติของการเลือกสาขาวิชาของนักศึกษา กับตัวแปรค่านิยมในการทำงานด้านความคิดสร้างสรรค์ ด้านการบริหาร ด้านสัมฤทธิ์ผล ด้านความสัมพันธ์กับหัวหน้างาน ด้านวิถีชีวิต ด้านความมั่นคงปลอดภัย ด้านผู้ร่วมงาน ด้านสุนทรีย์ ด้านความมีอิสระ ด้านการทำงานหลายๆ ด้าน ด้านการกระตุ้นให้ใช้ปัญญา ด้านงานอาชีพอิสระและบุคลิกภาพการแสดงตัว บุคลิกภาพ ความสุภาพอ่อนโยน บุคลิกภาพความซื่อตรงต่อหน้าที่ และบุคลิกภาพความมั่นคงทางอารมณ์

2. การเลือกสาขาวิชาของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในสถาบันราชภัฏราชนครินทร์ กับตัวแปรอาชีพของผู้ปกครอง รายได้ของครอบครัว และการสนับสนุนของครอบครัว ไม่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

3. การเลือกสาขาวิชาของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในสถาบันราชภัฏราชนครินทร์ กับตัวแปรคณาจารย์ มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 แต่ไม่พบความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติของการเลือกสาขาวิชาของนักศึกษา กับตัวแปรมาตรฐานของสาขาวิชา และสื่อและนวัตกรรม

4. ปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านครอบครัว และปัจจัยด้านลักษณะการจัดการ สามารถจำแนกการเลือกสาขาวิชาของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ได้ 2 ฟังก์ชัน โดยในฟังก์ชันที่ 1 พบว่า ตัวแปร คณาจารย์ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ค่านิยมในการทำงานด้านสภาพแวดล้อม และบุคลิกภาพสติปัญญา เป็นตัวแปรที่จำแนกการเลือกสาขาวิชาของนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาศิลปศาสตร์ ออกจากสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ ส่วนในฟังก์ชันที่ 2 พบว่า ตัวแปรผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ค่านิยมในการทำงานด้านผลตอบแทนทางเศรษฐกิจ เป็นตัวแปรที่จำแนกการเลือกสาขาวิชาของนักศึกษา สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ สาขาวิชาศิลปศาสตร์ ออกจากสาขาวิชาการศึกษาศาสตร์

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาพบว่า การเลือกสาขาวิชาของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในสถาบันราชภัฏราชนครินทร์มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ค่านิยมในการทำงานด้านความมีศักดิ์ศรี ค่านิยมในการทำงานด้านสภาพแวดล้อม ค่านิยมในการทำงานด้านผลตอบแทนทางเศรษฐกิจ ค่านิยมในการทำงานด้านบริการสังคม บุคลิกภาพสติปัญญาและคณาจารย์ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. จากผลการวิจัยที่พบว่า นักศึกษามีค่านิยมที่สัมพันธ์กับงานที่มีสภาพแวดล้อมหรือบรรยากาศที่สุขสบาย งานที่มีเกียรติ และงานที่มีรายได้ แต่ไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญกับค่านิยมที่เกี่ยวข้องกับการมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีความเจริญงอกงามทางคุณธรรม มีพฤติกรรมทางสังคมที่ดีงาม รู้จักการช่วยเหลือเกื้อกูลประโยชน์แก่กันและกัน มีความสามารถและทักษะในการติดต่อสื่อสารกับบุคคลอื่น ซึ่งเป็นคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามจุดมุ่งหมายในการจัดการศึกษาของแผนการศึกษาแห่งชาติ ปีพุทธศักราช 2535 ที่กำลังใช้อยู่ในปัจจุบัน กล่าวคือ แผนฯ มีจุดเน้นในการพัฒนาบุคคลในหลายๆ ด้าน อันได้แก่ ด้านสติปัญญาให้ความสำคัญกับการส่งเสริมในเรื่องการพัฒนาความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ด้านจิตใจให้ความสำคัญกับการส่งเสริมให้พัฒนาในเรื่องความเจริญงอกงามทางคุณธรรม และด้านสังคมให้ความสำคัญกับการพัฒนาให้รู้จักช่วยเหลือเกื้อกูล

ประโยชน์แก่กันและกัน มีความสามารถและทักษะในการติดต่อสื่อสารกับบุคคลอื่น ดังนั้น ผู้บริหารและผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องในสถาบันราชภัฏราชชนครินทร์อาจส่งเสริม สนับสนุน ให้มีการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรการเรียนการสอนในแต่ละสาขาวิชาเพื่อเสริมสร้างและพัฒนาบุคคลให้ค่านิยมในการทำงานด้านความคิดสร้างสรรค์ ด้านผู้ร่วมงาน ด้านสุนทรีย์ และด้านบริการสังคม เพื่อให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายในการจัดการศึกษาของชาติและความต้องการของสังคม

2. ผลจากการวิจัยที่พบว่านักศึกษาให้ความสำคัญกับคณาจารย์หรือผู้ทำหน้าที่ถ่ายทอดความรู้ให้แก่นักศึกษา ดังนั้น ผู้บริหารและผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องในสถาบันราชภัฏราชชนครินทร์ควรมีการส่งเสริม สนับสนุนให้อาจารย์ได้เกิดความคล่องตัวในการพัฒนาความรู้และสร้างผลงานทางวิชาการ เพื่อความมีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับและจูงใจให้คนมาเรียน **ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป**

1. ควรมีการศึกษาวิจัยเรื่องนี้กับสถาบันอุดมศึกษาอื่นๆ นอกเหนือจากสถาบันราชภัฏราชชนครินทร์ ทั้งที่เป็นสถาบันอุดมศึกษาของรัฐบาลและสถาบันอุดมศึกษาของเอกชน รวมทั้งควรมีการศึกษาวิจัยกับระดับมัธยมศึกษาด้วย เพื่อจะได้ทราบปัจจัยที่สัมพันธ์กับการเลือกสาขาวิชาหรือเลือกอาชีพของนักศึกษา อันจะเป็นประโยชน์ในการสร้างความเข้าใจในการเลือกสาขาวิชาอย่างเหมาะสม

2. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับตัวแปรอื่น ๆ เช่น ค่าใช้จ่ายในการศึกษา ผลตอบแทนในการลงทุนของแต่ละสาขาวิชา ความสัมพันธ์ระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับความสำเร็จในวิชาชีพ เป็นต้น

ชื่อเรื่อง ปัญหา สาเหตุ และแนวทางแก้ปัญหาการปฏิบัติงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษา ที่ตั้งอยู่ในกลุ่มชาติพันธุ์ ไทยลาว, ไทยลาว-ไทยเขมร, ไทยลาว-ไทยส่วย, ไทยลาว-ไทยเยอ สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดศรีสะเกษ

ผู้วิจัย ณัฐพงศ์ แก้วตาปี

ปีที่งานวิจัยเสร็จ พ.ศ.2544

ลักษณะของงานวิจัย วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาปัญหาการปฏิบัติงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัด กรมสามัญศึกษา จังหวัดศรีสะเกษ ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้ปฏิบัติงานโรงเรียนกับชุมชนในโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในพื้นที่กลุ่มชาติพันธุ์ไทยลาว, ไทยลาว-ไทยเขมร, ไทยลาว-ไทยส่วย, ไทยลาว-ไทยเยอ

2. เพื่อศึกษาสภาพปัญหา สาเหตุ และแนวทางแก้ปัญหาการปฏิบัติงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดศรีสะเกษ ที่ตั้งอยู่ในพื้นที่กลุ่ม ชาติพันธุ์ไทยลาว, ไทยลาว-ไทยเขมร, ไทยลาว-ไทยส่วย, ไทยลาว-ไทยเยอ

วิธีดำเนินการวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหาร ครูที่ปฏิบัติงานโรงเรียนกับชุมชน โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดศรีสะเกษ ปีการศึกษา 2543 จำนวน 702 คน โดยแยกเป็น ผู้บริหาร จำนวน 312 คน ครูผู้ปฏิบัติงานโรงเรียนกับชุมชน จำนวน 390 คน จำแนกตามกลุ่มตัวอย่างตามวิธีวิจัยดังนี้

1. การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) กลุ่มตัวอย่างจำนวน 404 คน ซึ่งผู้วิจัยเลือกมาโดยการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ตามสถานภาพและเทียบจำนวนประชากรกับตารางสัดส่วนของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan) (บุญชม ศรีสะอาด. 2535 : 40) จำแนกเป็นผู้บริหาร 227 คน และครูผู้ปฏิบัติโรงเรียนกับชุมชน 267 คน

2. การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) กลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 12 โดยการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Random Sampling) ได้กลุ่มตัวอย่างจำแนกตามโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ กลุ่มละ 1 โรงเรียน โรงเรียนละ 3-4 คน ประกอบด้วย ผู้บริหาร 2 คน และครูผู้ปฏิบัติงานโรงเรียนละ 1-2 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มีดังนี้

1. การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามปัญหาการปฏิบัติงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดศรีสะเกษ ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้น มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่าตามวิธีของลิเคอร์ท์ มีการวัดระดับปัญหา 5 ระดับ จำนวน 60 ข้อ การหาประสิทธิภาพของเครื่องมือ นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้น ให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ทำการปรับปรุง

แก้ไขแล้ว นำไปทดลองใช้ วิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามเป็นรายข้อ (Item-total Correlation) โดยใช้สหสัมพันธ์อย่างง่าย พบว่าอยู่ระหว่าง .51-.84 และหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยใช้สัมประสิทธิ์อัลฟา ตามวิธีการของครอนบาค พบว่ามีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .89

2. การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ผู้วิจัยใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ แบบสังเกต เทปบันทึกเสียง และสมุดบันทึก

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของปัญหาการปฏิบัติงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษาที่ตั้งอยู่ในกลุ่มชาติพันธุ์ไทยลาว, ไทยลาว-ไทยเขมร, ไทยลาว-ไทยส่วย, ไทยลาว-ไทยเยอ สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดศรีสะเกษ โดยนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ค่าสถิติ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows โดยจำแนกตามทัศนคติของผู้บริหาร และครูผู้ปฏิบัติงานโรงเรียนกับชุมชน โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดศรีสะเกษ ซึ่งตั้งอยู่ในกลุ่มชาติพันธุ์ของชุมชนที่แตกต่างกัน นำค่าที่ได้ไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ย

2. วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามความมุ่งหมายและกรอบแนวคิดของการวิจัย เกี่ยวกับปัญหา สาเหตุ และแนวทางแก้ปัญหา การปฏิบัติงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษาที่ตั้งอยู่ในกลุ่มชาติพันธุ์ไทยลาว, ไทยลาว-ไทยเขมร, ไทยลาว-ไทยส่วย, ไทยลาว-ไทยเยอ สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดศรีสะเกษ

3. นำเสนอผลการวิจัยตามความมุ่งหมาย และกรอบแนวคิดของการวิจัย โดยการพรรณวิเคราะห์ (Descriptive Analysis)

สรุปผลการวิจัย

1. โรงเรียนที่ตั้งอยู่ในกลุ่มชาติพันธุ์ไทยลาว, ไทยลาว-ไทยเขมร, ไทยลาว-ไทยส่วย มีปัญหาการปฏิบัติงานโดยรวมและในแต่ละด้านอยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้นด้านการประเมินผลงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน มีปัญหาอยู่ในระดับมาก ส่วนโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในกลุ่มชาติพันธุ์ไทยลาว-ไทยเยอ มีปัญหาการปฏิบัติงานโดยรวมและในแต่ละด้านอยู่ในระดับน้อย ยกเว้น ด้านการประเมินผลงานสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง

2. สภาพปัญหา สาเหตุ และแนวทางการแก้ปัญหาการปฏิบัติงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชนของโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในพื้นที่กลุ่มชาติพันธุ์ไทยลาว, ไทยลาว-ไทยเขมร, ไทยลาว-ไทยส่วย, ไทยลาวและไทยเยอ มีความคล้ายคลึงกันคือ ด้านการวางแผนงาน ขาดความชัดเจนและระบบสารสนเทศไม่เป็นปัจจุบัน ด้านการสร้างและเผยแพร่เกียรติประวัติของโรงเรียนมีผลการปฏิบัติงานน้อย และนักเรียนบางส่วนมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ด้านการให้บริการชุมชนจัดกิจกรรมไม่หลากหลาย ด้านการเป็นผู้นำและให้ความร่วมมือในการพัฒนาชุมชน มีการจัดกิจกรรมที่ไม่ต่อเนื่อง ด้านการได้รับการสนับสนุนจากชุมชนยังได้รับความช่วยเหลือจำกัด และด้านการประเมินผลงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนไม่เป็นระบบและไม่นำผลการประเมินมาใช้ในการวางแผน สาเหตุของปัญหาเนื่องจาก โรงเรียนขาดบุคลากร ขาดงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์ ครูมีภาระกิจการสอนมาก ชุมชนมีฐานะยากจน ขาดการประสานงานที่ดีกับหน่วยราชการในพื้นที่เพื่อจัดทำแผนงาน ร่วมกัน แนวทางการแก้ไขปัญหาคือ ร่วมมือกับองค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อจัดระบบข้อมูลชุมชน ใช้การประสานงานแบบไม่เป็นทางการกับผู้เกี่ยวข้องเพื่อจัดทำแผน จัดสรรงบประมาณให้สมดุล ใช้นักเรียนเป็นสื่อกลางประชาสัมพันธ์ผลงานโรงเรียนสู่ชุมชน ส่งเสริมให้มีการสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่น และพัฒนาระบบการประเมินผลในรูปคณะกรรมการ เพื่อให้สามารถนำผลการประเมินเสนอต่อที่ประชุมเพื่อกำหนดแนวทางการแก้ปัญหาและการพัฒนาระบบการวางแผนให้ต่อเนื่องในปีต่อไป

ข้อเสนอแนะ

1. โรงเรียนควรให้ความสำคัญในพัฒนาการปฏิบัติงานด้านการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเพื่อให้สอดคล้องกับดำเนินของตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542
2. โรงเรียนควรพัฒนาระบบการวางแผนโดยสำรวจความต้องการชุมชนจัดระบบข้อมูลสารสนเทศ และให้คณะกรรมการสถานศึกษาเข้ามามีบทบาทในการวางแผน การติดตามประเมินผล และการนำผลการประเมินมาใช้ในการวางแผนในรอบปีต่อไปให้ชัดเจนและเป็นรูปธรรมมากขึ้น
3. โรงเรียนควรจัดทำแผนงานโครงการรองรับ และจัดสรรทรัพยากรเพื่อพัฒนา งานวิชาการ กีฬาและสุขภาพ วินัยและคุณธรรมจริยธรรม นันทนาการ รวมถึงการจัดบรรยากาศเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ และรณรงค์ให้ผู้ปกครองให้ความอบอุ่นแก่บุตรหลานเพิ่มขึ้น

4. โรงเรียนต้องสร้างความตระหนักในบทบาทด้านนี้โดยประสานแผนงานโครงการกับหน่วยงานหลักด้านพัฒนาชุมชน เพื่อบริหารเวลาและทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด

5. โรงเรียนควรประสานงานกับผู้นำชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดกิจกรรมการพัฒนาชุมชนตามความต้องการและสภาพทรัพยากรที่มีอย่างจำกัด

6. โรงเรียนควรทำหน้าที่เป็นแกนนำในการให้การศึกษาชุมชน ประสานงานร่วมกับหน่วยงานอื่นเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตโดยเน้นการพัฒนาที่ยั่งยืนและระบบเศรษฐกิจแบบพอเพียง

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน ปัญหา สาเหตุ และแนวทางการแก้ไข ปัญหาการปฏิบัติงานการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ด้านการวางแผน และด้านการประเมินผลในโรงเรียนที่มีผลงานดีเด่น

2. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการปฏิบัติงานด้านการสร้างสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนที่มีผลงานดีเด่น เพื่อให้ได้ข้อสนเทศ และแนวทางในการพัฒนาการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิผลเพิ่มขึ้น

3. ควรมีการศึกษาในทำนองเดียวกันกับหน่วยงานในสังกัดอื่นๆ ทั้งเชิงปริมาณ และคุณภาพ และเปรียบเทียบผลการดำเนินงานตามตัวแปร ได้แก่ ประเภทสถานศึกษา หลักสูตรที่ใช้ ที่ตั้ง ขนาด สถานภาพ เพื่อให้ได้ข้อสนเทศในการปรับปรุงพัฒนางานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับ ชุมชนที่ชัดเจนยิ่งขึ้น

4. ควรมีการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับบทบาทของชุมชน กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น อบต. เทศบาล ต่อการจัดการศึกษาตามแนวดำเนินการของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

5. ควรมีการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับบทบาทของโรงเรียนต่อการสร้างความเข้มแข็งของชุมชนเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน และการพัฒนาชุมชนตามระบบเศรษฐกิจชุมชนแบบพอเพียงเพื่อเป็นแนวทางในการจัดการศึกษาในอนาคต

ชื่อเรื่อง ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานพัสดุในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดหนองคาย

ผู้วิจัย นุชา อินทรสูต

ปีที่งานวิจัยเสร็จ พ.ศ.2544

ลักษณะของงานวิจัย วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น

วัตถุประสงค์

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาปัญหา และแนวทางการพัฒนาการบริหารงานพัสดุในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดหนองคาย

วิธีดำเนินการวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย เป็นข้าราชการครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดหนองคาย จำนวน 57 โรงเรียน ประกอบด้วย ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน ฝ่ายธุรการ จำนวน 57 คน เจ้าหน้าที่พัสดุโรงเรียน จำนวน 57 คน และผู้เกี่ยวข้อง ได้แก่ หัวหน้าฝ่าย/หัวหน้าหมวดวิชา จำนวน 759 คน รวมประชากรทั้งสิ้น 873 คน ผู้วิจัยได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Krejcie และ Morgan (อ้างถึงในประยูร อาษานาม, 2541) ได้กลุ่มตัวอย่าง 267 คน การเลือกโดยการสุ่มแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) กำหนดเกณฑ์การเลือกกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

1. ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนฝ่ายธุรการ ผู้วิจัยเลือกเอาประชากรทั้งหมด จำนวน 57 คน เป็นกลุ่มตัวอย่างเนื่องจากเป็นผู้มีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงกับการบริหารงานพัสดุในโรงเรียน

2. เจ้าหน้าที่พัสดุ ผู้วิจัยเลือกเอาประชากรทั้งหมด จำนวน 57 คน เป็นกลุ่มตัวอย่าง เนื่องจากมีเจ้าหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงกับการบริหารงานพัสดุในโรงเรียน

3. ผู้เกี่ยวข้อง ได้แก่ หัวหน้าหมวดฝ่าย หัวหน้าหมวดวิชา ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์ในการเลือกกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

1) โรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีผู้เกี่ยวข้อง 8 - 12 คน จำนวน 19 โรงเรียน เลือกกลุ่มตัวอย่างโรงเรียนละ 2 คน ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 38 คน

2) โรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีผู้เกี่ยวข้อง 13 - 17 คน จำนวน 38 โรงเรียน เลือกกลุ่มตัวอย่างโรงเรียนละ 3 คน ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 111 คน

3) โรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีผู้เกี่ยวข้องตั้งแต่ 18 คนขึ้นไป จำนวน 1 โรงเรียน เลือกลุ่มตัวอย่างโรงเรียนละ 4 คน ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 4 คน

รวมกลุ่มตัวอย่างของผู้เกี่ยวข้อง จำนวน 153 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้สร้างและพัฒนาขึ้นเอง ภายใต้การแนะนำ ตรวจสอบ จากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และการตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้าง (Construct Validity) ความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ภาษาที่ใช้ (Wording) และรูปแบบ (Format) โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 7 คน แล้วนำเครื่องมือไปทดลองใช้ (Try Out) กับโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดอุดรธานี จำนวน 2 โรงเรียน โดยสอบถามผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนฝ่ายธุรการ โรงเรียนละ 1 คน เจ้าหน้าที่พัสดุ โรงเรียนละ 1 คน และผู้เกี่ยวข้อง โรงเรียนละ 13 คน ได้ค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยง ดังนี้ ตอนที่ 2 ได้ค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงเท่ากับ 0.97 ตอนที่ 3 ได้ค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงเท่ากับ 0.96 ค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงของทั้งสองตอนได้เท่ากับ 0.97

การทดสอบคุณภาพของเครื่องมือ

1. ผู้วิจัยได้นำเครื่องมือที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบแก้ไข และปรับปรุงเครื่องมือให้เหมาะสม แล้วนำเครื่องมือไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 78 คน (ดังรายชื่อในภาคผนวก) ตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้าง (Construct Validity) ความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ภาษาที่ใช้ (Wording) ความชัดเจนของคำชี้แจง คำถามและรูปแบบ (Format) และทำการปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบเป็นครั้งสุดท้ายก่อนที่จะจัดพิมพ์เครื่องมือฉบับที่สมบูรณ์เพื่อนำไปทดลองใช้

2. นำเครื่องมือไปทดลองใช้ (Try out) กับผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนฝ่ายธุรการ เจ้าหน้าที่พัสดุ และผู้เกี่ยวข้องในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดอุดรธานี จำนวน 2 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนประจักษ์ศิลปาคาร และ โรงเรียนอุดรธานีพิทยาคม โรงเรียนละ 15 คน รวม 30 คน แล้วหาความเที่ยงของเครื่องมือ โดยใช้การคำนวณค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยง (Alpha - Coefficient) ของ Cronbach (อ้างถึงใน ประยูร อาษานาม, 2541) ได้ผลดังนี้ แบบสอบถามตอนที่ 2 ได้ค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงเท่ากับ 0.97 แบบสอบถามตอนที่ 2 ได้ค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงเท่ากับ 0.96 แบบสอบถามตอนที่ 2 และตอนที่ 3 รวมกัน ได้ค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงเท่ากับ 0.97

การวิเคราะห์ข้อมูล สถิติที่ใช้ ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สรุปผลการวิจัย

1. ปัญหาการบริหารงานพัสดุในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดหนองคาย โดยภาพรวม มีปัญหาการบริหารงานอยู่ในระดับ “ปานกลาง” เรียงตามลำดับ ได้แก่ ด้านการกำหนดความต้องการ ด้านการวางแผน ด้านระเบียบและเอกสารอื่นที่เกี่ยวข้องกับงานพัสดุ ยกเว้น ปัญหาการบริหารงานพัสดุในด้านการจัดหา ด้านการ เบิกจ่าย และด้านการจำหน่ายพัสดุ มีปัญหาอยู่ในระดับ “น้อย”

2. แนวทางพัฒนาการบริหารงานพัสดุในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดหนองคาย โดยภาพรวมผู้ตอบแบบสอบถาม มีความคิดเห็นตามแนวทางการพัฒนาการบริหารงานพัสดุอยู่ในระดับ “มาก” ยกเว้น เรื่องควรสนับสนุนให้เจ้าหน้าที่ได้ รับการฝึกอบรมดูงานพัสดุอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับ “มากที่สุด” สำหรับเรื่องที่มีความคิดเห็นอยู่ในระดับ “มาก” ทำเรื่องแรก ได้แก่

1) ควรดำเนินการบริหารงานพัสดุอย่างถูกต้องและโปร่งใส

2) ควรเผยแพร่ความรู้ ระเบียบ แนวปฏิบัติเกี่ยวกับพัสดุให้กับบุคลากรได้ รับทราบ

3) ควรมีห้องเก็บพัสดุ และห้องปฏิบัติงานพัสดุให้เป็นสัดส่วน มีความ ปลอดภัยเพียงพอ

4) ควรสนับสนุนด้านวัสดุ อุปกรณ์ และเครื่องอำนวยความสะดวกแก่เจ้าหน้าที่ ควรควบคุม กำกับ ติดตามให้การดำเนินการจำหน่ายพัสดุเป็นไปตามระเบียบ

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษา ปัญหา และแนวทางการพัฒนาการบริหารงานพัสดุในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดหนองคาย สามารถประมวลสรุปเป็นข้อเสนอแนะ ดังนี้ สำหรับฝ่ายบริหาร

1. ควรมีสำรวจความต้องการใช้พัสดุของครู-อาจารย์ในโรงเรียน แต่ละภาคเรียน เพื่อเป็นข้อมูลวางแผนการใช้พัสดุในโรงเรียน

2. ควรให้มีการปฏิบัติตามแผนการใช้พัสดุโรงเรียนโดยเคร่งครัด

3. ควรมีการจัดประชุมสัมมนา เรื่องการวางแผนการใช้พัสดุในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดหนองคาย

4. ควรเลือกสรรผู้ความรู้ ความสามารถ และมีความเข้าใจในการปฏิบัติงานพัสดุอย่างลึกซึ้งเพียงพอ มีความเสียสละ ซื่อสัตย์ ปฏิบัติงานอย่างโปร่งใสเพื่อทำหน้าที่เจ้าหน้าที่พัสดุ และควรกำหนดขอบเขตความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ให้ชัดเจน

สำหรับเจ้าหน้าที่

1. ควรวางแผนการปฏิบัติงาน จัดทำปฏิทินปฏิบัติงานสำหรับตนเองเพื่อใช้เป็นแนวทางในการทำงานให้เป็นไปตามนโยบาย เป้าหมายของการบริหารงานพัสดุของโรงเรียน
2. ควรเอาใจใส่งานในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ปรับพฤติกรรมในการทำงาน และควรให้บริการแก่ครู-อาจารย์ด้วยความรวดเร็ว ถูกต้อง และมีความเป็นกันเอง
3. ควรศึกษาแนวทาง และหาโอกาสในการสร้างความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่ให้กับตนเอง

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำการศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับสาเหตุของปัญหาด้านการวางแผน และด้านการกำหนดความต้องการ เพื่อเป็นข้อมูลที่สำคัญในการพัฒนาการบริหารงานพัสดุ
2. ควรทำการวิจัยแนวลึก เกี่ยวกับ ปัญหาการดำเนินการตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุในด้านการจัดหาโดยวิธีสอบราคา และวิธีประกวดราคา เนื่องจากการจัดหาโดยวิธีดังกล่าวมักมีผู้เสนอราคาที่มีผลประโยชน์ร่วมกัน และมีการขัดขวางการแข่งขันราคาอย่างเป็นธรรมเข้ามาเกี่ยวข้อง
3. ควรมีการศึกษาภาระงานของครู - อาจารย์ที่ทำหน้าที่พัสดุของโรงเรียน

ชื่อเรื่อง ผู้บริหารกับการเสริมสร้างพลังอำนาจตามการรับรู้ของครูในโรงเรียน
ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดราชบุรี

ผู้วิจัย จันทรลอย เครือเช้า

ปีที่งานวิจัยเสร็จ พ.ศ.2543

ลักษณะของงานวิจัย วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต ภาควิชาการบริหารการ
ศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร พระราชวังสนามจันทร์

วัตถุประสงค์

1. เพื่อทราบระดับการเสริมสร้างพลังอำนาจของผู้บริหารตามการรับรู้ของครู
ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดราชบุรี
2. เพื่อเปรียบเทียบการเสริมสร้างพลังอำนาจของผู้บริหาร ที่มีความแตกต่างทาง
ด้านเพศ อายุ อายุราชการ ประสบการณ์การบริหาร และระดับการศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (descriptive research) ที่มีแผนแบบการวิจัยแบบกลุ่มตัวอย่างกลุ่มเดียวและมีการวัดครั้งเดียว ไม่มีการทดลอง (one shot, non-experimental case study)

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดราชบุรี ปีการศึกษา 2541 จำนวน 359 โรงเรียน การเลือกกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีการสุ่มแบบหลาย ขั้นตอน (Multi-stage stratified random sampling) ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้ 1) การสุ่มตัวอย่าง โรงเรียน ใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (stratified random sampling) โดยการจับกลุ่มโรงเรียนในแต่ละอำเภอตามขนาดโรงเรียน แล้วทำการสุ่มโรงเรียนมาขนาดละ 25 เปอร์เซ็นต์ ได้โรงเรียนที่เป็นตัวอย่างตามขนาดดังนี้ โรงเรียนขนาดเล็ก 31 โรงเรียน ขนาดกลาง 41 โรงเรียน และโรงเรียนขนาดใหญ่ 18 โรงเรียน รวมจำนวนโรงเรียนทั้งสิ้น 90 โรงเรียน 2) จากโรงเรียนที่สุ่มได้ ผู้วิจัยกำหนดให้ ผู้บริหารโรงเรียน เป็นผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพและครูผู้สอนเป็นผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการเสริมสร้างพลังอำนาจ โดยสุ่มครูผู้ให้ข้อมูลในแต่ละงาน โดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (simple random sampling) มานานละ 1 คน จำนวนโรงเรียนละ 6 คน จะได้ผู้ให้ข้อมูลโรงเรียนละ 7 คน รวมผู้ให้ข้อมูลทั้งหมด 630 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถาม จำนวน 2 ฉบับ

ฉบับที่ 1 สำหรับผู้บริหาร เป็นแบบสอบถามเพื่อสำรวจสถานภาพของผู้บริหารโรงเรียน ซึ่งเป็นตัวแปรต้นที่นำมาศึกษา ได้แก่ เพศ อายุ อายุราชการ ประสบการณ์การบริหาร ระดับการศึกษา

ฉบับที่ 2 สำหรับครูผู้สอน มี 2 ตอน รายละเอียดดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเพื่อสำรวจสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ อายุราชการ ประสบการณ์การสอน และระดับการศึกษา

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเพื่อสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับการเสริมสร้างพลังอำนาจ (empowerment) ของผู้บริหารตามการรับรู้ของครูในโรงเรียน เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จากการศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง บทความ และเอกสารอ้างอิง ตามแนวคิดทฤษฎีของ สตีเฟน อาร์ โควี (Stephen R. Covey) เกี่ยวกับการเสริมสร้างพลังอำนาจ จำนวน 6 ตัวแปรย่อย คือ 1) คุณลักษณะ 2) ทักษะ 3) ความเห็นพ้องต้องกันในเรื่องของชัยชนะ 4) การนิเทศตนเอง 5) ระบบและโครงสร้างที่ให้ความช่วยเหลือ 6) การตรวจสอบ

แบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบสอบถามชนิดจัดลำดับคุณภาพ 5 ระดับ ของไลเคิร์ต (Likert's five rating scale) โดยผู้วิจัยกำหนดค่าคะแนนของช่วงน้ำหนักเป็น 5 ระดับ ซึ่งมีความหมาย ดังนี้ น้ำหนัก 1 หมายถึง ผู้บริหารโรงเรียนมีการเสริมสร้างพลังอำนาจอยู่ในระดับน้อยที่สุด น้ำหนัก 2 หมายถึง ผู้บริหารโรงเรียนมีการเสริมสร้างพลังอำนาจอยู่ในระดับน้อย น้ำหนัก 3 หมายถึง ผู้บริหารโรงเรียนมีการเสริมสร้างพลังอำนาจอยู่ในระดับปานกลาง น้ำหนัก 4 หมายถึง ผู้บริหารโรงเรียนมีการเสริมสร้างพลังอำนาจอยู่ในระดับมาก น้ำหนัก 5 หมายถึง ผู้บริหารโรงเรียนมีการเสริมสร้างพลังอำนาจอยู่ในระดับมากที่สุด

การสร้างเครื่องมือและการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

แบบสอบถามที่ใช้เป็นเครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นโดยมีขั้นตอนการดำเนินการดังนี้

ขั้นที่ 1 ศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องอย่างกว้างขวาง แล้วนำผลจากการศึกษามาสร้างเป็นเครื่องมือ ภายใต้คำปรึกษาของอาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์

ขั้นที่ 2 ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (content validity) ของแบบสอบถาม โดยนำแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาตรวจสอบ ปรับแก้ตามรายละเอียดของตัวแปรที่ได้นิยามไว้

ขั้นที่ 3 นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (try out) กับครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครปฐม จำนวน 60 คน ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างของงานวิจัยนี้

ขั้นที่ 4 นำแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมา ไปหาความเชื่อมั่นโดยวิธีของครอนบาค (Cronbach) ด้วยวิธีการหาความเชื่อมั่น โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (α -coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่น 0.9810

การรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ทำหนังสือถึงคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร เพื่อทำหนังสือขอความอนุเคราะห์จากสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดราชบุรี ให้ทำหนังสือถึงสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ เพื่อแจ้งโรงเรียนให้ความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถาม ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามไปยังโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างดังกล่าว โดยตรงทางไปรษณีย์ โดยแนบซองจดหมายและติดไปรษณียากรไปด้วย เพื่อให้ผู้ตอบใส่แบบสอบถามและผนึกซองส่งถึงผู้วิจัยโดยตรง

การวิเคราะห์ข้อมูล การวิจัยครั้งนี้ใช้โรงเรียนประถมศึกษา จำนวน 90 โรงเรียน เป็นหน่วยวิเคราะห์ (unit of analysis) โดยมีผู้ตอบแบบสอบถาม (respondence) จำนวน 630 คน ผู้วิจัยนำข้อมูลจากแบบสอบถาม ซึ่งได้รับกลับคืนมาและเป็นฉบับที่สมบูรณ์

จำนวน 623 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 98.89 แล้วนำมาจัดระบบ ลงรหัส และทำการจัดหมวดหมู่ ดังนี้ 1) จัดเป็นโรงเรียน แล้วหาค่าคะแนนเฉลี่ยรายข้อ ของผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นครูผู้ให้ข้อมูลในแต่ละงาน จำนวน โรงเรียน 6 คน เพื่อนำไปประมวลผลในโปรแกรมคอมพิวเตอร์ 2) จัดหมวดหมู่สถานภาพของ ผู้บริหารตามเพศ แบ่งเป็นเพศชายและเพศหญิง ตามอายุ แบ่งเป็น 4 ระดับ ไม่เกิน 30 ปี 31-40 ปี 41-50 ปี และมากกว่า 50 ปี ตามอายุราชการ แบ่งออกเป็น 5 ระดับ ไม่เกิน 5 ปี, 6-10 ปี 11-15 ปี 16-20 ปี และมากกว่า 20 ปี ตามประสบการณ์การบริหาร แบ่งเป็น 4 ระดับ ไม่เกิน 5 ปี 6-10 ปี 11-15 ปี และมากกว่า 15 ปี และตามระดับการศึกษา แบ่งเป็น 3 ระดับ ต่ำกว่าปริญญาตรี ปริญญาตรี และสูงกว่าปริญญาตรี 3) วิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/PC⁺ (Statistical Package for the Social Sciences) สถิติที่ใช้ได้แก่ ค่าความถี่ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าความถี่ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที่ t-test และการวิเคราะห์ความแปรปรวน (F-test) เมื่อพบความแตกต่างจะนำไปทดสอบรายคู่ โดยใช้วิธีของเชฟเฟ (Scheffe)

1. การศึกษาข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถามใช้
2. การศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับเพศ อายุ อายุราชการ ประสบการณ์การบริหาร ระดับการศึกษา ของผู้บริหารโรงเรียน ใช้ค่าความถี่และค่าร้อยละ
3. การวิเคราะห์สมมติฐานข้อ 1 ที่กล่าวว่า การเสริมสร้างพลังอำนาจของผู้บริหารตามการรับรู้ของครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดราชบุรี อยู่ในระดับต่ำ ใช้
4. การวิเคราะห์สมมติฐานข้อ 2 ที่กล่าวว่า การเสริมสร้างพลังอำนาจของผู้บริหารที่มีความแตกต่างทางด้านเพศ อายุ อายุราชการ ประสบการณ์การบริหาร และระดับการศึกษา มีความแตกต่างกัน ใช้เพื่อหาว่าคู่ใดแตกต่างกัน

สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏผลดังนี้

1. ระดับการเสริมสร้างพลังอำนาจของผู้บริหารตามการรับรู้ของครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดราชบุรี โดยภาพรวมและรายด้านพบว่า อยู่ในระดับปานกลาง
2. ผู้บริหารที่มีความแตกต่างทางด้านเพศและระดับการศึกษา มีการเสริมสร้างพลังอำนาจ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยผู้บริหารเพศชาย และผู้บริหารที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี มีการเสริมสร้างพลังอำนาจมากที่สุด ส่วนผู้

บริหารที่มีความแตกต่างทางด้านอายุ อายุราชการ และประสบการณ์การบริหาร มีการเสริมสร้างพลังอำนาจแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผู้บริหารที่มีอายุระหว่าง 41-50 ปี มีความแตกต่างกับผู้บริหารที่มีอายุมากกว่า 50 ปี โดยผู้บริหารที่มีอายุมากกว่า 50 ปี มีการเสริมสร้างพลังอำนาจมากที่สุด ผู้บริหารที่มีอายุราชการมากกว่า 20 ปี มีความแตกต่างกับผู้บริหารที่มีอายุราชการระหว่าง 11-15 ปี และอายุราชการระหว่าง 16-20 ปี โดยผู้บริหารที่มีอายุราชการมากกว่า 20 ปี มีการเสริมสร้างพลังอำนาจมากที่สุด ผู้บริหารที่มีประสบการณ์การบริหารระหว่าง 11-15 ปี มีความแตกต่างกับผู้บริหารที่มีประสบการณ์การบริหารมากกว่า 15 ปี โดยผู้บริหารที่มีประสบการณ์การบริหารมากกว่า 15 ปี มีการเสริมสร้างพลังอำนาจมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

1. ควรเร่งให้มีการจัดอบรมหลักการบริหารที่ถูกต้องให้กับผู้บริหาร ทั้งผู้บริหารปัจจุบันและผู้ที่จะเข้าสู่ตำแหน่งผู้บริหาร โดยเฉพาะในด้านคุณลักษณะ ด้านทักษะความเห็นพ้องต้องกันในเรื่องของชัยชนะ การนิเทศตนเอง ระบบโครงสร้างที่ให้ความช่วยเหลือ และการตรวจสอบ ตามทฤษฎีของ สตีเฟน อาร์ โควี (Stephen R. Covey)
2. ควรศึกษาการเสริมสร้างพลังอำนาจของผู้บริหาร โดยมีการเปรียบเทียบขนาดของโรงเรียนและตำแหน่งทางการบริหารของสถานศึกษา
3. ควรศึกษาเปรียบเทียบการเสริมสร้างพลังอำนาจ ของผู้บริหารของโรงเรียนดีเด่น และโรงเรียนทั่วไป
4. ควรศึกษาเปรียบเทียบการเสริมสร้างพลังอำนาจของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ ที่ได้เป็นสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอดีเด่นและสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอทั่วไป
5. ควรศึกษาเปรียบเทียบการเสริมสร้างพลังอำนาจของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด และผู้บริหารโรงเรียน

ชื่อเรื่อง สุขภาพองค์การของโรงเรียนอนุบาลเอกชน ในจังหวัดนนทบุรี

ผู้วิจัย ศิริพงษ์ ทิณรัตน์

ปีที่งานวิจัยเสร็จ พ.ศ.2545

ลักษณะของงานวิจัย วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบระดับสุขภาพองค์การของโรงเรียนอนุบาลเอกชนในจังหวัดนนทบุรี ตามขนาดและสถานที่ตั้งของโรงเรียน

วิธีดำเนินการวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Research)

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ โรงเรียนอนุบาลเอกชน จังหวัดนนทบุรี ซึ่งจัดการเรียนการสอนเพียงระดับชั้นอนุบาล 1- 3 เป็นหน่วยในการวิเคราะห์ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชากรทั้งหมดของโรงเรียนอนุบาลเอกชนจังหวัดนนทบุรี ผู้ให้ข้อมูลคือ ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนและครูที่ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนอนุบาลเอกชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ที่ปฏิบัติงานในปีการศึกษา 2545 รวมทั้งสิ้น 362 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามสภาวะการปฏิบัติงานในโรงเรียนอนุบาลเอกชนมีลักษณะเป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) 5 อันดับคือมากที่สุด มาก น้อย น้อยมาก และไม่ปรากฏ ประกอบด้วย ข้อกระทงคำถามจำนวน 99 ข้อ แบ่งตามระดับภารกิจของโรงเรียน 3 ระดับ และมีสุขภาพองค์การ 8 มิติ ได้แก่ 1) ระดับสถาบัน ประกอบด้วยมิติการกำหนดเป้าหมาย และบุรณภาพของสถาบัน 2) ระดับการจัดการ ประกอบด้วยมิติ การติดต่อสื่อสาร ภาวะผู้นำฉันทน์เพื่อนร่วมงาน และการเป็นผู้นำทางวิชาการ 3) ระดับเทคนิค ประกอบด้วยมิติ การมุ่งเน้นพัฒนาการของผู้เรียน ขวัญในการปฏิบัติงาน และการจัดกิจกรรมสนับสนุนการเรียนการสอน ผู้วิจัยได้พัฒนาแบบสอบถามดังกล่าวขึ้นโดยใช้แบบวัดสุขภาพองค์การ (OHI) ของฮอย (Hoy, 1998) และเครื่องมือวัดสุขภาพองค์การของโรงเรียนประถมศึกษาจากงานวิจัยของ พรธณี สุวัตติ เป็นแนวทางในการพัฒนา ทั้งนี้ได้นำเครื่องมือดังกล่าวไปทดลองใช้กับโรงเรียนอนุบาลเอกชนในกรุงเทพมหานคร จำนวน 3 โรงเรียน จึงวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์ $\alpha - Coefficient$ ตามวิธีของครอนบาค ได้ค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.9669

การรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยส่งแบบสอบถาม ให้ผู้บริหารโรงเรียนด้วยตนเอง พร้อมกับแนบซองเพื่อส่งคืนมายังผู้วิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows คำนวณหาค่าร้อยละจากข้อมูล เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามแล้วนำเสนอในรูปตาราง ประกอบความเรียง จากนั้นจัดทำคะแนนสุขภาพองค์การโดยการคำนวณหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของแต่ละมิติสุขภาพองค์การตามข้อกระทงที่กำหนดไว้ในแบบสอบถาม จำแนกเป็นรายโรงเรียน นำมาหาคะแนนมาตรฐาน (Standardized Scores : SdS) เป็นรายมิติสุขภาพองค์การของแต่ละโรงเรียน กำหนด

เกณฑ์การวัดระดับสุขภาพองค์การของโรงเรียนอนุบาลเอกชน จังหวัดนนทบุรีเป็นรายมิติ โดยใช้ค่าเปอร์เซ็นต์ไต่ที่ 75 (P_{75}) และเปอร์เซ็นต์ไต่ที่ 25 (P_{25}) ของคะแนนมาตรฐานในแต่ละมิติสุขภาพองค์การเพื่อใช้เปรียบเทียบระดับสุขภาพองค์การ ส่วนการวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างกลุ่มใช้การทดสอบค่าที (t-test)

สรุปผลการวิจัย

1. สุขภาพองค์การของโรงเรียนอนุบาลเอกชน ในจังหวัดนนทบุรี ทั้งโดยภาพรวมและรายมิติอยู่ในระดับปานกลาง

2. สุขภาพองค์การของโรงเรียนขนาดเล็กโดยภาพรวม รวมทั้งมิติการเป็นผู้นำทางวิชาการ การมุ่งเน้นพัฒนาการของผู้เรียน ขวัญในการปฏิบัติงาน และการจัดกิจกรรมสนับสนุนการเรียนการสอนอยู่ในระดับไม่สมบูรณ์ โรงเรียนขนาดใหญ่มีสุขภาพองค์การทั้งโดยภาพรวมและทุกมิติอยู่ในระดับปานกลาง

3.โรงเรียนขนาดใหญ่มีคะแนนสุขภาพองค์การสูงกว่าขนาดเล็กอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ.05โดยภาพรวมและในมิติการกำหนดเป้าหมาย บุคลากรของสถาบัน การเป็นผู้นำทางวิชาการ ขวัญในการปฏิบัติงานและการจัดกิจกรรมสนับสนุนการเรียนการสอน

(4) โรงเรียนที่ตั้งอยู่ในเขตเทศบาลและนอกเขตเทศบาล มีสุขภาพองค์การอยู่ในระดับปานกลางทุกมิติ และโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในเขตเทศบาลมีคะแนนสุขภาพองค์การสูงกว่าอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05ในมิติขวัญในการปฏิบัติงาน

ข้อเสนอแนะ

1. ควรศึกษาระดับสุขภาพองค์การและจำนวนโรงเรียนที่มีสุขภาพองค์การระดับต่างๆ ในจังหวัดอื่นๆ

2. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความสมบูรณ์ของสุขภาพองค์การ ของโรงเรียนอนุบาลเอกชนในแต่ละมิติ ทั้งในเชิงปริมาณและในเชิงคุณภาพ เปรียบเทียบความสอดคล้องและความแตกต่างเพื่อเป็นข้อสนเทศในการพัฒนาการศึกษาในระดับปฐมวัย

3. ควรศึกษาสาเหตุแห่งความไม่สมบูรณ์ของสุขภาพองค์การ และแนวทางแก้ไขปัญหาให้แก่โรงเรียนอนุบาลเอกชนที่สุขภาพองค์การยังไม่อยู่ในระดับที่สมบูรณ์

4. ควรศึกษาถึงผลกระทบและความสัมพันธ์ระหว่างระดับสุขภาพองค์การในมิติต่างๆ

5. ควรศึกษาระดับสุขภาพองค์การของโรงเรียนอนุบาลเอกชน ทั้งในจังหวัดต่างๆ และทั้งในระดับประเทศ หลังจากการนำหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พ.ศ.2546 และหลักสูตรสถานศึกษาการศึกษาปฐมวัยมาใช้ และเมื่อนำข้อกำหนดในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาใช้อย่างสมบูรณ์

6. ควรศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสุขภาพองค์การของโรงเรียนกับผลสัมฤทธิ์ทางด้านพัฒนาการของผู้เรียนในโรงเรียนอนุบาลทั้งในระดับจังหวัดและในระดับประเทศ

7. ควรทำการศึกษาเพื่อพัฒนาเกณฑ์มาตรฐานขึ้น เพื่อใช้ในการวัดระดับสุขภาพองค์การของโรงเรียนอนุบาลเอกชนทั่วประเทศ

ชื่อเรื่อง การพัฒนาชุดการเรียนรู้สำหรับครูช่างอุตสาหกรรม เพื่อเพิ่ม
สมรรถนะด้านการวางแผนการสอนวิชาทฤษฎีช่างอุตสาหกรรม

ผู้วิจัย พรเลิศ แสงกวีเลิศ

ปีทำงานวิจัยเสร็จ พ.ศ.2545

ลักษณะของงานวิจัย วิทยานิพนธ์ครุศาสตรอุตสาหกรรมดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาบริหาร
อาชีพและเทคโนโลยีศึกษา ภาควิชาบริหารเทคนิคศึกษา สถาบัน
เทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ

วัตถุประสงค์

เพื่อพัฒนาชุดการเรียนรู้ สำหรับครูช่างอุตสาหกรรมเพื่อเพิ่มสมรรถนะด้าน
ความรู้เกี่ยวกับการวางแผนการสอนวิชาทฤษฎีช่างอุตสาหกรรม

วิธีดำเนินการวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงเชิงทดลอง (Experimental Research) แบบ Randomized
Control – Group Pretest – Posttest Design.

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครู-อาจารย์ที่สอนวิชาทฤษฎี หมวดวิชาชีพ สาย
ช่างอุตสาหกรรมในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) และระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ
ชั้นสูง(ปวส.) ในสถาบันอาชีวศึกษาของประเทศไทย เลือกกลุ่มตัวอย่างโดยการเลือกตัว
อย่างแบบหลายครั้ง (Multi-Stage Sampling) โดยขั้นแรก สุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ
(Stratified Random Sampling) คือ แบ่งกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นกลุ่มครูอาชีวศึกษา ออก
ตามภาค รวม 5 ภาค คือ ภาคเหนือ ภาคใต้ ภาคกลาง ภาคตะวันออก และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
และกำหนดกลุ่มตัวอย่างเป็นแบบโควตา (Quota Sampling) ภาคละ
10 คน จากนั้นจึงเลือกแบบสุ่ม (Random Sampling) ได้กลุ่มตัวอย่างรวม 50 คน ซึ่งเลือก
ตามคุณสมบัติดังนี้ 1) กลุ่มตัวอย่างจะต้องสำเร็จการศึกษาสูงสุด ตั้งแต่ระดับประกาศ
นียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ขึ้นไป และไม่มีคุณวุฒิมัธยมศึกษา 2) กลุ่มตัวอย่างจะต้องสอน
อยู่ในสาขาช่างอุตสาหกรรมในเขตภาคเหนือ ภาคกลาง ภาคใต้ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
และภาคตะวันออกของประเทศ สาขาละ 2 คน จะได้กลุ่มตัวอย่าง 50 คน นำกลุ่มตัว
อย่างมาแยกออกเป็น 2 กลุ่ม โดยวิธีการสุ่มดังนี้ กลุ่มควบคุม 25 คน และกลุ่มทดลอง
25 คน แล้วทำการทดสอบก่อนเรียน (Pre-test) เพื่อทดสอบความรู้เดิมของทั้งสอง
กลุ่ม ปรากฏว่าความรู้พื้นฐานเดิมของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่มไม่แตกต่างกันทางสถิติที่
ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นเครื่องมือที่ผู้วิจัยออกแบบและสร้างขึ้นเอง ซึ่ง
ประกอบด้วย

1. แบบสังเกตการณ์และแบบทดสอบ สำหรับหาความต้องการสมรรถนะด้านการวางแผน การสอนของครู เพื่อนำไปใช้จำแนกสมรรถนะและสร้างชุดการเรียนรู้
  2. ชุดการเรียนรู้สำหรับช่างอุตสาหกรรม เพื่อเพิ่มสมรรถนะด้านการวางแผน การสอนวิชาทฤษฎีช่างอุตสาหกรรม
  3. แบบประเมินผลหาความเชื่อมั่นของชุดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้น
  4. แบบประเมินผลสัมฤทธิ์ของครูก่อนพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนด้วยชุดการเรียนรู้
  5. แบบประเมินผลสัมฤทธิ์ของครูหลังพัฒนาสมรรถนะด้านการสอน ด้วยชุดการเรียนรู้
- การสร้างเครื่องมือ มีขั้นตอนดังนี้
1. ศึกษาปัญหาและวัตถุประสงค์ของการวิจัย
  2. วิเคราะห์งานเกี่ยวกับชุดการเรียนรู้ ด้านการวางแผนการสอน วิชาทฤษฎีช่างอุตสาหกรรม จากเอกสาร ตำรา สิ่งพิมพ์ต่าง ๆ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
  3. ศึกษาชนิดและคุณลักษณะ พร้อมทั้งกำหนดรูปแบบของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
  4. สร้างเครื่องมือฉบับร่าง โดยการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับองค์ประกอบของแผนการสอน ได้แก่ ด้านวิธีการเขียนวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม การสร้างใบเนื้อหา วิธีการสอน การออกแบบ การสร้างและวิธีการใช้สื่อการสอน การสร้างใบทดสอบ การวางแผนการสอน โดยการศึกษาจากตำรา เอกสาร และสอบถามจากผู้เชี่ยวชาญ
  5. การวิเคราะห์งาน (Job Analysis) จากองค์ประกอบของแผนการสอนทั้ง 6 ด้าน โดยกำหนดหัวข้อหลัก (Main Elements) แล้วนำหัวข้อหลักมาแยกเป็นหัวข้อย่อย (Elements) หรือความรู้ (Knowledge) ตามลำดับ
  6. การกำหนดวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม (Behavioral Objective) วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมเขียนตรงตามหัวข้อย่อย (Elements) หรือความรู้ (Knowledge) ที่ผ่านการวิเคราะห์มาแล้ว
  7. การออกแบบและสร้างเครื่องมือ ซึ่งประกอบด้วยใบเนื้อหา กำหนดวิธีการสอน สื่อการเรียนการสอนและใบทดสอบ
  8. นำเครื่องมือฉบับร่างเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบเนื้อหาในส่วนที่เกี่ยวข้องกับความถูกต้อง ความชัดเจน และความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย พร้อมทั้งความเหมาะสมของตัวแปรและทำการปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา

9. นำเครื่องมือที่แก้ไขแล้ว เสนอ ผู้เชี่ยวชาญจากสถานศึกษาที่มีประสบการณ์เกี่ยวกับการวางแผนการสอน วิชาทฤษฎีช่างอุตสาหกรรม จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความเหมาะสมและความตรงด้านเนื้อหา (Validity) พร้อมทั้งแก้ไขปรับปรุงอีกครั้งหนึ่ง

10. ทดลองใช้เครื่องมือ (Try-out) กับครู-อาจารย์ จำนวน 25 คน และนำข้อมูลมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของเครื่องมือทั้งฉบับ ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่น = 0.824

11. แก้ไขปรับปรุงเครื่องมือจนสมบูรณ์ พร้อมเสนออาจารย์ที่ปรึกษาพิจารณาครั้งสุดท้ายก่อนนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูล

การรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. กลุ่มควบคุม จะเรียนด้วยชุดการเรียนรู้สำหรับครูช่างอุตสาหกรรม เพื่อเพิ่มสมรรถนะด้านการวางแผนการสอนวิชาทฤษฎีช่างอุตสาหกรรมด้วยการสอนปกติโดยดำเนินการทดลองดังนี้

1.1 ทำแบบทดสอบก่อนเรียน ใช้เวลาเรื่องละ 10 นาที

1.2 เรียนด้วยการสอนปกติ ใช้เวลาเฉลี่ยเรื่องละ 60 นาที

1.3 ทำแบบทดสอบหลังเรียน ใช้เวลาเรื่องละ 10 นาที

2. กลุ่มทดลอง จะเรียนด้วยชุดการเรียนรู้สำหรับครูช่างอุตสาหกรรม เพื่อเพิ่มสมรรถนะด้านการวางแผนการสอนวิชาทฤษฎีช่างอุตสาหกรรมที่ใช้คอมพิวเตอร์ช่วยสอน ซึ่งได้ดำเนินการทดลองดังนี้

2.1 ทำแบบทดสอบก่อนเรียน ใช้เวลาเรื่องละ 10 นาที

2.2 เรียนด้วยคอมพิวเตอร์ช่วยสอน ใช้เวลาเฉลี่ยเรื่องละ 60 นาที

2.3 ทำแบบทดสอบหลังเรียน ใช้เวลาเรื่องละ 10 นาที

การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรม SPSS For Windows สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ t-test และหาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบการหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (แบบทดสอบ) โดยการใช้วิธีของ คูเดอร์-ริชาร์ดสัน (Kuder - Richardson) สูตร KR - 20 (ล้วน และอังคณา, 2531 : 167)

สรุปผลการวิจัย

1. ชุดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น สามารถใช้เรียนรู้ด้วยตนเองในการพัฒนาสมรรถนะด้านความรู้เกี่ยวกับการวางแผนการสอนวิชาทฤษฎีช่างอุตสาหกรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ 95.03/90.66 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้คือ 80/80

2. สมรรถนะด้านความรู้เกี่ยวกับการวางแผนการสอน วิชาทฤษฎีช่างอุตสาหกรรมของครูที่เรียนโดยชุดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นสูงกว่าสมรรถนะด้านความรู้เกี่ยวกับการวางแผนการสอนวิชาทฤษฎีช่างอุตสาหกรรมของครูที่เรียนโดยวิธีปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. ความก้าวหน้าทางการเรียนของครูที่เรียนโดยชุดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น มีความก้าวหน้าทางการเรียนรู้สูงกว่าครูที่เรียนโดยวิธีปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ข้อเสนอแนะ

1. ก่อนนำชุดการเรียนรู้แบบคอมพิวเตอร์ช่วยสอนไปทดลอง ควรจัดเตรียมเครื่องมือ อุปกรณ์ประกอบการเรียนให้พร้อมในทุกด้าน เช่น ชุดอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ที่จะใช้ต้องมีคุณสมบัติสอดคล้องกับชุดการเรียนรู้ในด้านหน่วยความจำ ควรมีเครื่องปริ้นเอกสารเพื่อปริ้นผลการเรียนให้ผู้เรียน ซึ่งต้องการเก็บข้อมูลผลการเรียนของตนเองได้

2. ควรจัดเตรียมสถานที่ บรรยากาศและสิ่งแวดล้อม ให้เหมาะสมกับสภาพการเรียนรู้ด้วยตนเองมากที่สุด

3. ในการนำชุดการเรียนรู้ ซึ่งเป็นแบบคอมพิวเตอร์ช่วยสอนไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง ต้องมั่นใจว่ากลุ่มตัวอย่างนั้นสามารถใช้คอมพิวเตอร์หรือใช้ชุดการเรียนรู้แบบคอมพิวเตอร์ช่วยสอนได้อย่างคล่องแคล่วชำนาญแล้วทุกคนหรือก่อนทดลองใช้ชุดการเรียนรู้แบบคอมพิวเตอร์ช่วยสอน ต้องมีการฝึกวิธีการใช้ชุดการเรียนรู้ให้ทุกคนสามารถใช้ได้อย่างถูกต้องชำนาญ เพื่อขจัดความแตกต่างระหว่างบุคคลในด้านการใช้งาน ซึ่งอาจเป็นตัวแปรแทรกซ้อนที่จะมีผลต่อความสนใจความตั้งใจและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ในการสร้างชุดการเรียนรู้ซึ่งเป็นแบบคอมพิวเตอร์ช่วยสอนควรนำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่มีคุณสมบัติต่าง ๆ เหมือนกันหรือใกล้เคียงกันที่สุด เช่น ครู-อาจารย์ที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีช่างอุตสาหกรรมในสาขาวิชาเดียวกัน โดยไม่สำเร็จด้านการศึกษาและมีประสบการณ์ในการสอนแตกต่างกันไม่เกิน 5 ปี เป็นต้น จะช่วยให้การจำกัดตัวแปรต้น ซึ่งอาจเป็นผลให้เกิดตัวแปรตามที่เชื่อถือได้ยิ่งขึ้น

2. เมื่อนำชุดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น ซึ่งเป็นแบบคอมพิวเตอร์ช่วยสอนไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลตามทฤษฎีของชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองแล้ว ควรเว้นระยะเวลาช่วงหนึ่งจึงทำการประเมินผลเพื่อหาประสิทธิภาพของชุดการเรียนรู้ จะทำให้สามารถวัดความรู้ความเข้าใจได้จริงซึ่งสามารถประเมินประสิทธิภาพของชุดการเรียนรู้ได้อย่างแท้จริง ดีกว่าเมื่อเรียนจบแล้ววัดผลทันทีซึ่งผู้เรียนอาจใช้ความจำมาตอบ

3. เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นของชุดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นทั้งหมด เมื่อนำไปทดลอง เก็บรวบรวมข้อมูลเสร็จแล้ว ควรเว้นระยะเวลาช่วงหนึ่งแล้วนำไปเก็บข้อมูลซ้ำอีกครั้งเพื่อเปรียบเทียบกัน แล้วหาค่าความเชื่อมั่น จะทำให้ชุดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นน่าเชื่อถือยิ่งขึ้น

4. ควรมีการศึกษาวิจัยสร้างชุดการเรียนรู้สำหรับครูช่างอุตสาหกรรม เพื่อเพิ่มสมรรถนะด้านการวางแผนการสอนวิชาปฏิบัติช่างอุตสาหกรรม

5. ควรมีการนำชุดการเรียนรู้สำหรับครูช่างอุตสาหกรรม เพื่อเพิ่มสมรรถนะด้านการวางแผนการสอนวิชาทฤษฎีช่างอุตสาหกรรม ไปประยุกต์ใช้กับกลุ่มตัวอย่างอื่น ๆ

6. ควรศึกษาถึงรูปแบบการเรียนรู้ด้วยตนเอง ในหัวข้อที่เกี่ยวกับการพัฒนาสมรรถนะของครูผู้สอนในสถาบันด้านอาชีวศึกษา ทั้งนี้เนื่องจากการเรียนรู้ด้วยตนเองนั้น ผู้เรียนสามารถเรียนได้ตามศักยภาพของตนเอง และสามารถพัฒนาบุคลากรได้จำนวนมาก

ชื่อเรื่อง การศึกษาความคิดเห็นของผู้สำเร็จการศึกษาและความต้องการของผู้บังคับบัญชาต่อหลักสูตรครุศาสตร์อุตสาหกรรมบัณฑิต สาขาวิชาวิศวกรรมโทรคมนาคม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

ผู้วิจัย ประสงค์ แก้ววิจิตร

ปีที่งานวิจัยเสร็จ พ.ศ.2545

ลักษณะของงานวิจัย วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต ภาควิชาครุศาสตร์วิศวกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้สำเร็จการศึกษา ต่อหลักสูตรครุศาสตร์อุตสาหกรรมบัณฑิต สาขาวิชาวิศวกรรมโทรคมนาคม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง ในการนำไปปฏิบัติงานของผู้ที่ปฏิบัติงานทางด้านเทคนิควิศวกรรมและงานทางการศึกษา

2. เพื่อศึกษาความต้องการของผู้บังคับบัญชาของผู้สำเร็จการศึกษาต่อหลักสูตรครุศาสตร์อุตสาหกรรมบัณฑิต สาขาวิชาวิศวกรรมโทรคมนาคม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง ในการนำไปปฏิบัติงานของผู้ที่ปฏิบัติงานทางด้านเทคนิควิศวกรรมและงานทางการศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย ใช้เทคนิคการสำรวจ

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย

1. ผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตรครุศาสตร์อุตสาหกรรมบัณฑิต สาขาวิชาวิศวกรรมโทรคมนาคม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง ในระหว่างปีการศึกษา พ.ศ. 2539-2543 (สำนักทะเบียนและประมวลผล. 2544) มีผู้สำเร็จการศึกษาที่ปฏิบัติงานด้านเทคนิควิศวกรรม จำนวน 179 คน และผู้สำเร็จการศึกษาที่ปฏิบัติงานด้านการศึกษา จำนวน 85 คน

2. ผู้บังคับบัญชาของผู้สำเร็จการศึกษา หลักสูตรครุศาสตร์อุตสาหกรรมบัณฑิต สาขาวิชาวิศวกรรมโทรคมนาคม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง ในระหว่างปีการศึกษา พ.ศ. 2539-2543 ที่ปฏิบัติงานทางด้านเทคนิควิศวกรรม จำนวน 179 คนและผู้บังคับบัญชาของผู้สำเร็จการศึกษาที่ปฏิบัติงานทางการศึกษา จำนวน 85 คน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตาราง Krejcie และ Morgan (บุญชม ศรีสะอาด. 2535 : 40) และสุ่มตัวอย่างโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้ 1) ผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตรครุศาสตร์อุตสาหกรรมบัณฑิต สาขาวิชาวิศวกรรมโทรคมนาคม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง ในระหว่างปีพ.ศ.2539-2543 ได้ผู้สำเร็จการศึกษาที่ปฏิบัติงานทางด้านเทคนิควิศวกรรม จำนวน 106 คน และผู้สำเร็จการศึกษาที่ปฏิบัติงานทางการศึกษา จำนวน 51 คน 2) ผู้บังคับบัญชาของผู้สำเร็จการศึกษาที่ปฏิบัติงานทางด้านเทคนิควิศวกรรม จำนวน 106 คน และผู้บังคับบัญชาของผู้สำเร็จการศึกษาที่ปฏิบัติงานทางการศึกษา จำนวน 51 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเอง มี 2 ฉบับ คือ

ฉบับที่ 1 แบบสอบถามเพื่อถามความคิดเห็นของผู้สำเร็จการศึกษา แบ่งเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ (Check list) และแบบเติมข้อความ สอบถามเกี่ยวกับประเภทของงานที่ปฏิบัติ อยู่ในปัจจุบัน ชื่อสถานประกอบการหรือสถาบันการศึกษา ตำแหน่ง และประเภทของสถานที่ทำงานตามหน่วยงาน ตอนที่ 2 เกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้สำเร็จการศึกษาต่อหลักสูตรครุศาสตร์อุตสาหกรรมบัณฑิต สาขาวิชาวิศวกรรมโทรคมนาคม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง ในการนำไปปฏิบัติงาน ลักษณะของคำถาม ถามครอบคลุมองค์ประกอบของหลักสูตร ตามรายวิชาของกลุ่มวิชาต่างๆ ในหมวดวิชาศึกษาทั่วไป หมวดวิชาชีพเฉพาะ หมวดวิชาเลือกเสรี โดยข้อคำถามแต่ละข้อจะให้ผู้ตอบแบบ

สอบถาม ตอบว่าเคยเรียนวิชานี้หรือไม่เคยเรียน โดยเป็นลักษณะคำถามแบบเลือกตอบ และให้แสดงความคิดเห็นต่อรายวิชาที่อยู่ในกลุ่มวิชาต่างๆ ว่าสามารถนำไปปฏิบัติงานอยู่ในระดับใด มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) โดยให้แสดงความคิดเห็นในการนำไปปฏิบัติงาน แบ่งเป็น 5 ระดับ ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด เพื่อให้ผู้ตอบได้แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมทั่วไป ต่อหลักสูตรครุศาสตร์อุตสาหกรรมบัณฑิต สาขาวิชาวิศวกรรมโทรคมนาคม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

ฉบับที่ 2 แบบสอบถามเพื่อถามความต้องการของผู้บังคับบัญชาของผู้สำเร็จการศึกษา แบ่งเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ (Check list) และแบบเติมข้อความ สอบถามเกี่ยวกับเพศ อายุ ประสบการณ์ในการทำงาน วุฒิการศึกษาสูงสุด สาขาวิชาที่จบการศึกษาตามวุฒิการศึกษาสูงสุด ประเภทของงานที่ปฏิบัติงานอยู่ในปัจจุบัน ประเภทของสถานที่ทำงานตามหน่วยงาน ลักษณะการดำเนินธุรกิจของสถานประกอบการ (สำหรับผู้ที่อยู่ในหน่วยงานด้านโทรคมนาคม) ตอนที่ 2 เกี่ยวกับความต้องการของผู้บังคับบัญชาของผู้สำเร็จการศึกษาต่อหลักสูตรครุศาสตร์อุตสาหกรรมบัณฑิต สาขาวิชาวิศวกรรมโทรคมนาคม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง ลักษณะของคำถาม ถามครอบคลุมองค์ประกอบของหลักสูตรตามรายวิชาของกลุ่มวิชาต่างๆ ในหมวดวิชาศึกษาทั่วไป หมวดวิชาชีพเฉพาะ หมวดวิชาเลือกเสรี สำหรับการนำไปปฏิบัติงาน มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) ซึ่งแบ่งระดับความต้องการ ออกเป็น 5 ระดับ ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด เพื่อให้ผู้ตอบได้แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมทั่วไป ต่อหลักสูตรครุศาสตร์อุตสาหกรรมบัณฑิต สาขาวิชาวิศวกรรมโทรคมนาคม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

การรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการโดย 1) ทำบันทึกขออนุญาตและขอความอนุเคราะห์จากงานบัณฑิตศึกษา คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า เจ้าคุณทหารลาดกระบัง เพื่อออกหนังสือขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม 2) รวบรวมรายชื่อ ที่อยู่ของผู้สำเร็จการศึกษาตั้งแต่ปีการศึกษา พ.ศ.2539-2543 จากสำนักทะเบียน สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง พร้อมทั้งสอบถามข้อมูลเบื้องต้นจากผู้สำเร็จการศึกษาในแต่ละปีการศึกษาถึงประเภทการทำงานของเพื่อนร่วมผู้สำเร็จการศึกษาในปีละการศึกษา พบว่ามีประชากรผู้ที่ทำงานทางด้านเทคนิควิศวกรรมจำนวน 179 คน และผู้ที่ทำงานทางด้านการศึกษา จำนวน 85 คน 3) นำหนังสือจากงานบัณฑิตศึกษาของคณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหาร

ลาดกระบัง และจัดส่งแบบสอบถามจำนวน 157 ชุด ให้กลุ่มตัวอย่างทางไปรษณีย์ พร้อมทั้งติดดวงตราไปรษณีย์ไว้กับแบบสอบถาม เพื่อให้ส่งกลับมาได้ทันที สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่อยู่ในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล ผู้วิจัยดำเนินการด้วยตนเอง ได้แบบสอบถามกลับจำนวน 93 ฉบับ จาก 157 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 59.23 ส่วนแบบสอบถามของผู้บังคับบัญชาของผู้สำเร็จการศึกษาที่ปฏิบัติงานทางด้านเทคนิควิศวกรรมและทางการศึกษา ได้แบบสอบถามคืนจำนวน 65 ฉบับ จากที่ส่งไปจำนวน 157 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 41.40

การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/FW (SPSS for Windows) สถิติที่ใช้ ได้แก่ หาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยสรุปว่า

1. ผู้สำเร็จการศึกษาที่ปฏิบัติงานทางด้านเทคนิควิศวกรรม มีความคิดเห็นต่อหลักสูตรครุศาสตร์อุตสาหกรรมบัณฑิต สาขาวิชาวิศวกรรมโทรคมนาคม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง ในกลุ่มวิชาภาษา วิชาภาษาอังกฤษเพื่อการประกอบอาชีพ กลุ่มวิชาพื้นฐานทางสังคมศาสตร์ วิชาการบริหารธุรกิจ กลุ่มวิชาพื้นฐานทางมนุษยศาสตร์ วิชาจิตวิทยาทั่วไป กลุ่มวิชาคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์พื้นฐาน วิชาคณิตศาสตร์พื้นฐาน กลุ่มวิชาชีพครูทั่วไป วิชาการออกแบบคอมพิวเตอร์เพื่อช่วยในการศึกษา กลุ่มวิชาครุศาสตร์ วิศวกรรม วิชาการฝึกสอนภาคปฏิบัติและกลุ่มวิชาชีพวิศวกรรมโทรคมนาคม วิชาวิศวกรรม โทรศัพท์ ทั้งหมดเป็นวิชาที่นำไปปฏิบัติงานมากเป็นอันดับ 1 และในส่วนกลุ่มวิชาภาษา วิชาภาษาอังกฤษธุรกิจ กลุ่มวิชาพื้นฐานทางสังคมศาสตร์ วิชาการเงินและการธนาคาร กลุ่มวิชาพื้นฐานทางมนุษยศาสตร์ วิชาพุทธปรัชญากลุ่มวิชาคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์พื้นฐาน วิชาการคำนวณผลเชิงเลข กลุ่มวิชาชีพครูทั่วไป วิชากฎหมายการศึกษาและระเบียบปฏิบัติวิชาชีพครู กลุ่มวิชาครุศาสตร์วิศวกรรม วิชาการสอนวิชาเฉพาะและกลุ่มวิชาชีพวิศวกรรมโทรคมนาคม วิชาเศรษฐศาสตร์วิศวกรรม ทั้งหมดเป็นวิชาที่นำไปปฏิบัติงานน้อยที่สุด

2. ผู้สำเร็จการศึกษาที่ปฏิบัติงานทางการศึกษา มีความคิดเห็นต่อหลักสูตรครุศาสตร์อุตสาหกรรมบัณฑิต สาขาวิชาวิศวกรรมโทรคมนาคม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง ในกลุ่มวิชาภาษา วิชาภาษาอังกฤษเพื่อการประกอบอาชีพ กลุ่มวิชาพื้นฐานทางสังคมศาสตร์ วิชาการพัฒนาชุมชน กลุ่มวิชาพื้นฐานทางมนุษยศาสตร์ วิชามนุษยสัมพันธ์ กลุ่มวิชาคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์พื้นฐาน วิชาคณิตศาสตร์พื้นฐาน กลุ่มวิชาชีพครูทั่วไป วิชาสื่อการเรียนการสอน กลุ่มวิชาครุศาสตร์วิศวกรรม วิชาการฝึก

สอนภาคปฏิบัติ กลุ่มวิชาชีพวิศวกรรมโทรคมนาคม วิชาการทดลองปฏิบัติการทางอิเล็กทรอนิกส์ ทั้งหมดเป็นวิชาที่นำไปปฏิบัติงานมากเป็นอันดับ 1 และในส่วนกลุ่มวิชาภาษา วิชาภาษาอังกฤษธุรกิจ กลุ่มวิชาพื้นฐานทางสังคมศาสตร์ วิชาการจัดการธุรกิจขนาดย่อม กลุ่มวิชาพื้นฐานทางมนุษยศาสตร์ วิชาพุทธปรัชญา กลุ่มวิชาคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์พื้นฐาน วิชาการคำนวณผลเชิงเลข กลุ่มวิชาชีพครูทั่วไป วิชาโทรทัศน์เพื่อการศึกษาศาสตร์ กลุ่มวิชาครุศาสตร์วิศวกรรม วิชาการบริหารโรงงานและห้องทดลอง และกลุ่มวิชาชีพวิศวกรรมโทรคมนาคม วิชาเศรษฐศาสตร์วิศวกรรมทั้งหมดเป็นวิชาที่นำไปปฏิบัติงานน้อยที่สุด

3. ผู้บังคับบัญชาของผู้สำเร็จการศึกษาที่ปฏิบัติงานทางด้านเทคนิควิศวกรรม มีความต้องการต่อหลักสูตรครุศาสตร์อุตสาหกรรมบัณฑิต สาขาวิชาวิศวกรรมโทรคมนาคม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง ในกลุ่มวิชาภาษา วิชาภาษาอังกฤษเพื่อการประกอบอาชีพ กลุ่มวิชาพื้นฐานทางสังคมศาสตร์ วิชาการบริหารงานบุคคล กลุ่มวิชาพื้นฐานทางมนุษยศาสตร์ วิชามนุษยสัมพันธ์ กลุ่มวิชาคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์พื้นฐาน วิชาคณิตศาสตร์พื้นฐาน กลุ่มวิชาชีพครูทั่วไป วิชาการออกแบบคอมพิวเตอร์เพื่อช่วยในการศึกษา กลุ่มวิชาครุศาสตร์วิศวกรรม วิชาการฝึกสอนภาคปฏิบัติ กลุ่มวิชาชีพวิศวกรรมโทรคมนาคม วิชาการทดลองปฏิบัติการทางวิศวกรรมโทรคมนาคม ทั้งหมดเป็นวิชาที่ต้องการนำไปปฏิบัติงานมากเป็นอันดับ 1 และในส่วนกลุ่มวิชาภาษา วิชาภาษาอังกฤษครุศาสตร์วิศวกรรม กลุ่มวิชาพื้นฐานทางสังคมศาสตร์ วิชากฎหมายแรงงานและพ.ร.บ. วิชาชีพวิศวกรรม กลุ่มวิชาพื้นฐานทางมนุษยศาสตร์ วิชาเน้นทนการเบื้องต้น กลุ่มวิชาคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์พื้นฐาน วิชาการคำนวณผลเชิงเลข กลุ่มวิชาชีพครูทั่วไป วิชาการศึกษาหลักสูตร กลุ่มวิชาครุศาสตร์วิศวกรรม วิชาสัมมนาการสอนและกลุ่มวิชาชีพวิศวกรรมโทรคมนาคม วิชาวิศวกรรมโทรทัศน์ ทั้งหมดเป็นวิชาที่ต้องการนำไปปฏิบัติงานน้อยที่สุด

4. ผู้บังคับบัญชาของผู้สำเร็จการศึกษาที่ปฏิบัติงานทางการศึกษา มีความต้องการต่อหลักสูตรครุศาสตร์อุตสาหกรรมบัณฑิต สาขาวิชาวิศวกรรมโทรคมนาคม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง กลุ่มวิชาภาษา วิชาภาษาอังกฤษเพื่อการประกอบอาชีพและวิชาภาษาอังกฤษครุศาสตร์วิศวกรรม กลุ่มวิชาพื้นฐานทางสังคมศาสตร์ วิชาการบริหารงานบุคคล กลุ่มวิชาพื้นฐานทางมนุษยศาสตร์ วิชามนุษยสัมพันธ์ กลุ่มวิชาคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์พื้นฐาน วิชาคณิตศาสตร์วิศวกรรม กลุ่มวิชาชีพครูทั่วไป วิชาสื่อการเรียนการสอน กลุ่มวิชาครุศาสตร์วิศวกรรม วิชาการฝึกสอนภาคปฏิบัติ กลุ่มวิชาชีพวิศวกรรมโทรคมนาคม วิชาการทดลองปฏิบัติการทางวิศวกรรม

โทรคมนาคม ทั้งหมดเป็นวิชาที่ต้องการนำไปปฏิบัติงานมากเป็นอันดับ 1 และในส่วน
กลุ่มวิชาภาษา วิชาภาษาอังกฤษธุรกิจ กลุ่มวิชาพื้นฐานทางสังคมศาสตร์ วิชาการเงินและ
การธนาคาร กลุ่มวิชาพื้นฐานทางมนุษยศาสตร์ วิชานันทนาการเบื้องต้น กลุ่มวิชา
คณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์พื้นฐาน วิชาการคำนวณผลเชิงเลข กลุ่มวิชาชีพครูทั่วไป
วิชาการศึกษานอกกระบบ กลุ่มวิชาครุศาสตร์วิศวกรรม วิชาการบริหารโรงงานและห้องทดลอง
และกลุ่มวิชาชีพวิศวกรรมโทรคมนาคม วิชาวิศวกรรมโทรทัศน์ ทั้งหมดเป็นวิชาที่ต้องการ
นำไปปฏิบัติงานน้อยที่สุด

ข้อเสนอแนะ

จากข้อมูลที่ค้นพบโดยการวิจัย ผู้บริหารสถานศึกษา อาจารย์ผู้สอนและผู้ที่เกี่ยวข้อง
ข้อกับการพัฒนาหลักสูตร สามารถนำข้อมูลที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ ไปใช้ประกอบการ
พิจารณาในการวางแผนเลือกเนื้อหาวิชาที่จะทำการเรียนการสอน ในด้านการพัฒนา
ทางด้านวิชาการให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เพื่อผลิตบุคลากรระดับปริญญาตรีที่มีความรู้
ทางด้านต่าง ๆ ให้มีความเหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมปัจจุบัน จึงขอเสนอแนะ
การนำผลการวิจัยไปใช้ดังนี้

1. หลักสูตรควรเน้นที่วิชาทางด้านปฏิบัติทางวิศวกรรม เพื่อให้ผู้สำเร็จการ
ศึกษาเป็นผู้ที่มีความสามารถสอนทางด้านปฏิบัติในสถานศึกษาต่าง ๆ หรือในสถานประกอบ
การทั่วไปได้ดี มากกว่าการเรียนวิชาทางทฤษฎี ที่ต้องมาวิเคราะห์ห่ออกแบบทางวิศวกรรม
ในชั้นสูง และในวิชาที่เกี่ยวกับการวิเคราะห์ห่ออกแบบในชั้นสูงไม่ควรเน้นให้มากเกินไป
จำเป็น ควรเรียนรู้ทฤษฎีที่เป็นพื้นฐานต่าง ๆ ให้มากและมีความหลากหลาย มีการเรียนรู้
และเน้นเรียนภาคปฏิบัติมาก ๆ ถ้าสามารถทำงานทางด้านภาคปฏิบัติได้ดี ย่อมที่จะสามารถ
สอนบุคคลอื่นได้ เพราะฉะนั้นคณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม ควรจะเน้นที่เป็นครูช่าง
อุตสาหกรรม ที่สามารถป้อนเข้าสู่สถานศึกษาเพื่อสอนในวิชาภาคปฏิบัติต่าง ๆ และเพื่อ
เป็นครูช่างที่สามารถปฏิบัติงานในสถานประกอบการ เช่น โรงงาน บริษัทต่าง ๆ ทางด้าน
วิศวกรรมฝึกอบรม ให้กับตามบริษัทต่าง ๆ ได้

2. ผู้สำเร็จการศึกษาทางด้านครุศาสตร์อุตสาหกรรม ควรเป็นผู้ที่สามารถนำ
เสนองานข้อมูลในการทำงานต่าง ๆ ทั้งทางด้านทฤษฎีและการทำงานด้านปฏิบัติได้ดี มี
ทักษะการพูดการอธิบายและในการติดต่อสื่อสารในการทำงานด้านต่าง ๆ รวมถึงการนำเอา
เทคโนโลยีสมัยใหม่ทางด้านคอมพิวเตอร์เทคโนโลยีสารสนเทศ เข้ามาช่วยในการทำสื่อ
การนำเสนอข้อมูล ให้กับนักเรียนและบุคคลทั่วไปได้เป็นอย่างดี

3. การเพิ่มความรู้วิชาทางด้านภาษาต่างประเทศ เช่น ภาษาอังกฤษเพราะภาษา
อังกฤษเป็นภาษาสากลในการติดต่อสื่อสาร และเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งในการปฏิบัติงาน

ทางด้านวิศวกรรมและงานทางด้านการศึกษา เพราะฉะนั้นควรมีการเน้นทางด้านทักษะ การฟัง พูด อ่าน เขียนให้มากกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ซึ่งน้อยเกินไปสำหรับสังคมการทำงานที่ต้องทำการติดต่อสื่อสารกับชาวต่างประเทศอยู่ตลอดเวลา รวมถึงฝึกการพูด อ่าน และแปลเอกสาร ตำราต่างๆ อยู่เป็นประจำและควรมีการเพิ่มความหลากหลายของวิชา เลือกลงเกี่ยวกับวิชาภาษาต่างประเทศ และเน้นให้เห็นความสำคัญมากกว่านี้ เช่น ภาษาจีน ภาษาญี่ปุ่น เป็นต้น ทั้งในทฤษฎีและปฏิบัติ

4. ผู้สำเร็จการศึกษาทางด้านครุศาสตร์อุตสาหกรรม ควรเป็นผู้ที่สามารถแนะนำพื้นฐานความคิดเบื้องต้นในการทำงานต่างๆ ทั้งทางทฤษฎีและการทำงานด้านปฏิบัติ รวมถึงการฝึกฝีมือต่างๆ และการนำเอาเทคโนโลยีสมัยใหม่ทางด้านคอมพิวเตอร์ เทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาช่วยในการเรียนรู้และการปฏิบัติงาน ให้นักเรียนและบุคคลทั่วไปได้

5. การผลิตครูช่างอุตสาหกรรม จะต้องมีการปลูกฝัง ทางด้านการมีจิตวิทยาในการสอน มีเทคนิคในการสอน มีจิตวิญญาณของความเป็นครู มีจรรยาบรรณและต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถทางทฤษฎีช่าง และทักษะงานทางด้านช่างอุตสาหกรรม

6. หลักสูตรควรมีการส่งเสริมการเรียนรู้ทางด้านเทคโนโลยีสมัยใหม่ โดยการเชิญวิทยากรจากสถานประกอบการในการทำงานต่างๆ ทางด้านวิศวกรรมโทรคมนาคม มาอธิบายถึงการทำงานในปัจจุบันทั้งทฤษฎีและปฏิบัติต่างๆ เพื่อทราบถึงเทคโนโลยีใหม่ๆ รวมถึงการดูงานนอกสถานที่ตามสถานที่ปฏิบัติในด้านต่างๆ ที่ปฏิบัติงานจริงเรียนรู้จากประสบการณ์ทำงานจริง

7. คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม ควรเพิ่มวิชาพื้นฐานที่สามารถช่วยให้ผู้ที่จบการศึกษาออกไปประกอบอาชีพได้ เป็นบุคคลที่มีมนุษยสัมพันธ์กลุ่มที่ดี การพูดต่อหน้า ชุมชน มีบุคลิกภาพที่ดี มีความรับผิดชอบ ความคิดสร้างสรรค์ และความรับผิดชอบต่อหน้าที่ รักและจริงใจในอาชีพ เป็นผู้นำ และแสวงหาความรู้อยู่เสมอ

ข้อเสนอแนะจากกลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถาม

1. หลักสูตร (ค.อ.บ.) สาขาวิศวกรรมโทรคมนาคม เป็นหลักสูตรที่ดีสามารถนำความรู้ที่ได้ไปใช้ปฏิบัติงานได้ดี แต่หลักสูตรควรมีระยะเวลาในการศึกษาที่มากขึ้น จากเดิม เพื่อที่จะทำให้สามารถเพิ่มวิชาทางวิศวกรรมโทรคมนาคมบางส่วนเข้าไปได้ เช่น วิชาทางด้านระบบ Network การสื่อสารข้อมูล ระบบการสื่อสารเคลื่อนที่ การใช้คอมพิวเตอร์ในระบบสื่อสาร การติดตั้งข่ายสายอุปกรณ์ต่อนอก เป็นต้น เพื่อให้มีความรู้ทางด้านวิศวกรรมโทรคมนาคมมากยิ่งขึ้น

2. หลักสูตรควรเน้นที่วิชาทางด้านปฏิบัติ วิศวกรรมโทรคมนาคมและอิเล็กทรอนิกส์ รวมถึงการสร้างผลงานสิ่งประดิษฐ์ทางเทคโนโลยีทั้งฮาร์ดแวร์หรือซอฟต์แวร์

3. ควรพัฒนาหลักสูตรให้มีความทันสมัยทันกับเทคโนโลยีปัจจุบัน รวมถึงการพานักศึกษา ออกไปศึกษาดูงานตามสถานที่ต่าง ๆ ทำให้เกิดการเรียนรู้ในการทำงานจริง หรือการ เชิญวิทยากรจากสถานประกอบการต่าง ๆ เพื่อเรียนรู้เทคโนโลยีสมัยใหม่ที่ใช้ในการทำงานจริง

4. พัฒนาหลักสูตรในด้านวิชาภาษาต่างประเทศ ให้มีการเรียนการสอนให้มาก เพราะมีความสำคัญในการทำงาน เช่น ภาษาอังกฤษ ภาษาจีน ภาษาญี่ปุ่น เป็นต้น

หลักสูตรควรเพิ่มความหลากหลายทางวิชาการทั้งทางด้านเทคโนโลยีที่ทันสมัย ต่อสังคมปัจจุบันและวิชาทางด้านวิชาสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ ที่สามารถนำไป ประกอบอาชีพได้ในด้านความมีมนุษยสัมพันธ์กลุ่มที่ดี เพิ่มวิชาเกี่ยวกับทางด้านคุณธรรม มีศีลธรรม พุทธศาสนา จรรยาบรรณต่างๆ การเป็นคนดีมีน้ำใจ วิชาทางด้านเสริมสร้าง บุคลิกภาพ มีบุคลิกภาพต่างๆ ที่ดี มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ มีความคิดสร้างสรรค์ รักและจริงใจในอาชีพที่ทำเป็นผู้นำและแสวงหาความรู้อยู่เสมอ ความมั่นใจในตนเอง การ นำเสนอ การพูดติดต่อสื่อสาร มีจิตวิทยาในการเข้าใจตนเอง และผู้อื่น เพราะสำคัญมาก ในการดำเนินชีวิตการทำงานปัจจุบัน

6. หลักสูตรควรมีการส่งนักศึกษาออกไปฝึกสอน และฝึกงานตามโรงเรียนเอกชน และสถานประกอบการบ้าง

7. ควรมีการเชิญวิทยากรจากสถานประกอบการต่าง ๆ เพื่อเรียนรู้เทคโนโลยี สมัยใหม่ที่ใช้ในการทำงานจริง เพื่อที่จะสามารถนำไปประยุกต์ใช้งานได้ จริงทางด้าน อุตสาหกรรม

ชื่อเรื่อง   ความคิดเห็นของผู้บริหาร ครู-อาจารย์ที่มีต่อโครงสร้างหลักสูตร และเนื้อหาวิชาการระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) สาขาวิชาช่าง อิเล็กทรอนิกส์

ผู้วิจัย   ศวัสกร ไชยสุนทร

ปีที่งานวิจัยเสร็จ   พ.ศ.2545

ลักษณะของงานวิจัย   วิทยานิพนธ์ครุศาสตรอุตสาหกรรมมหาบัณฑิต ภาควิชาครุศาสตร์ วิศวกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาโครงสร้างหลักสูตรและเนื้อหาวิชา ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) สาขาวิชาช่างอิเล็กทรอนิกส์ ให้มีความสอดคล้องกับแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ และแผนพัฒนาอาชีวศึกษา

2. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหาร ครู-อาจารย์ ที่มีต่อโครงสร้างหลักสูตร และเนื้อหาวิชา ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) สาขาวิชาช่างอิเล็กทรอนิกส์

วิธีดำเนินการวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหาร ครู-อาจารย์ ในวิทยาลัยเทคนิคทั่วประเทศ ที่เปิดสอนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) สาขาวิชาช่างอิเล็กทรอนิกส์ จำนวน 87 วิทยาลัย โดยแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ 1) ผู้บริหาร ได้แก่ ผู้อำนวยการ วิทยาลัยเทคนิค ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ หัวหน้างานหลักสูตรและการสอน จำนวน 78 คน 2) ครู-อาจารย์ ได้แก่ ผู้ที่ทำหน้าที่สอนในแผนกวิชาช่างอิเล็กทรอนิกส์จำนวน 226 คน รวมประชากรทั้งสิ้น 304 คน การเลือกกลุ่มตัวอย่างดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้ 1) วิทยาลัยเทคนิค ทำการสุ่มแบบแบ่งชั้น โดยแบ่งตามกลุ่มวิทยาลัยเทคนิคภาค ใช้เกณฑ์ในการกำหนดกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 30 ได้จำนวน 26 วิทยาลัย 2) ผู้บริหารใช้การกำหนดจาก 26 วิทยาลัย วิทยาลัยละ 3 คนได้จำนวน 78 คน 3) ครู-อาจารย์ กำหนดโดยการเทียบสัดส่วนร้อยละ 80 จาก 26 วิทยาลัย ได้จำนวน 189 คน รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 267 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ โครงสร้างหลักสูตรและเนื้อหาวิชา ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) สาขาวิชาช่างอิเล็กทรอนิกส์ และแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง ซึ่งได้ผ่านการตรวจจากผู้ทรงคุณวุฒิ อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ และอาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ร่วม แบบสอบถามแบ่งเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ เพื่อถามข้อมูลเกี่ยวกับเพศ ตำแหน่งหน้าที่ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน ตอนที่ 2 เป็นความคิดเห็นของผู้บริหาร ครู-อาจารย์ที่มีต่อโครงสร้างหลักสูตรและเนื้อหาวิชา ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) สาขาวิชาช่างอิเล็กทรอนิกส์ ในวิทยาลัยเทคนิค สังกัดกองวิทยาลัยเทคนิค กรมอาชีวศึกษา จำนวน 6 กลุ่ม ตอนที่ 3 ให้ผู้ตอบแสดงความคิดเห็น และข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ 1) นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบ ความตรงของเนื้อหา และความถูกต้องของภาษาที่ใช้ 2) นำแบบ

สอบถามที่ผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้ข้อเสนอแนะแล้ว มาปรึกษาอาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ และอาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ร่วม เพื่อพิจารณาแก้ไขให้เหมาะสม แล้วจึงนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง เพื่อเก็บข้อมูลต่อไป

การรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้บันทึกเสนอขออนุญาตให้งานบัณฑิตศึกษา คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง ออกหนังสือขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามถึงกรมอาชีวศึกษา เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่ได้กำหนดไว้ และนำหนังสือของบัณฑิตวิทยาลัย โครงร่างวิทยานิพนธ์ แบบสอบถามเพื่อการวิจัย พร้อมทั้งรายชื่อวิทยาลัยเทคนิคที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเสนอต่อกรมอาชีวศึกษา เพื่อพิจารณาขออนุมัติ แล้วนำหนังสือที่ผ่านการพิจารณาแล้วมาเสนอต่อกองวิทยาลัยเทคนิค เพื่อออกหนังสือขอความร่วมมือไปยังผู้อำนวยการวิทยาลัยเทคนิคที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยนำหนังสือพร้อมแบบสอบถาม ที่กรมอาชีวศึกษาได้พิจารณาอนุมัติแล้ว ดำเนินการส่งทางไปรษณีย์เพื่อส่งไปยังวิทยาลัยเทคนิคที่กำหนดไว้ เพื่อขอความอนุเคราะห์ให้กลุ่มตัวอย่างกรอกแบบสอบถาม และเก็บรวบรวมส่งผู้วิจัยทางไปรษณีย์ ตามระยะเวลาที่กำหนด และหรือผู้วิจัยเดินทางไปส่งแบบสอบถาม พร้อมทั้งเก็บข้อมูลด้วยตนเอง รวมทั้งทำหนังสือติดตามการตอบแบบสอบถาม ระยะเวลาในการติดตามชุดแรกประมาณ 30 วัน ถ้ายังไม่ได้ให้ส่งหนังสือฉบับที่ 2 ติดตามไปเป็นระยะเวลา 30 วัน และหรือผู้วิจัยเดินทางไปเก็บแบบสอบถามด้วยตนเอง ในการเก็บรวบรวมแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้ตั้งเกณฑ์ในการเก็บแบบสอบถามไว้ประมาณ ร้อยละ 60-70 จากแบบสอบถามทั้งหมดที่ให้กับกลุ่มตัวอย่าง ในการเก็บรวบรวมแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามคืนจำนวน 229 ชุด จากทั้งหมด 267 ชุด เป็นแบบสอบถามที่สมบูรณ์ และนำมาใช้จำนวน 225 ชุด คิดเป็นร้อยละ 84.26

การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows สถิติที่ใช้ ได้แก่ หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า โครงสร้างหลักสูตรและเนื้อหาวิชาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) สาขาวิชาช่างอิเล็กทรอนิกส์ มีความเหมาะสมสอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ และแผนพัฒนาอาชีวศึกษา โดยในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เขียนโครงสร้างหลักสูตรและเนื้อหาวิชา โดยยึดหลักระบบการเรียนรู้โดยอาศัยความสามารถเป็นเกณฑ์หรือ CBE และการวิเคราะห์อาชีพแบบ DACUM ซึ่งจากความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่เก็บข้อมูลได้ คือ

1. ได้โครงสร้างหลักสูตรและเนื้อหาวิชาที่ประกอบด้วย 6 กลุ่มวิชา คือ กลุ่มวิชา ปรับพื้นฐานทางช่างอิเล็กทรอนิกส์ กลุ่มวิชาพื้นฐาน กลุ่มวิชาชีพหลัก กลุ่มวิชาความรู้ ความสามารถเสริม กลุ่มวิชาโครงการและฝึกงานในสถานประกอบการ และกลุ่มวิชา กิจกรรมเสริม ที่มีจำนวนชั่วโมงตลอดหลักสูตรรวม 2,960 ชั่วโมง

2. จากความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง ได้ผลการวิจัย ดังนี้

สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบส่วนใหญ่เป็นเพศชายร้อยละ 85.8 มีวุฒิการศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับปริญญาตรีร้อยละ 72.9 และมีประสบการณ์ในการทำงานตั้งแต่ 15 ปี ขึ้นไป ร้อยละ 46.7

โครงสร้างหลักสูตรและเนื้อหาวิชาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) สาขาวิชาช่างอิเล็กทรอนิกส์ ที่ประกอบด้วย 6 กลุ่มวิชา คือ 1) กลุ่มวิชาปรับพื้นฐานทางช่างอิเล็กทรอนิกส์ 160 ชั่วโมง 2) กลุ่มวิชาพื้นฐานแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มวิชาพื้นฐานสามัญ 160 ชั่วโมง และกลุ่มวิชาพื้นฐานอิเล็กทรอนิกส์ 400 ชั่วโมง รวม 560 ชั่วโมง 3) กลุ่มวิชาชีพแบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม คือ กลุ่มวิชาช่างวิทยุ-โทรทัศน์ 400 ชั่วโมง กลุ่มวิชาช่างโทรคมนาคม 304 ชั่วโมง กลุ่มวิชาช่างคอมพิวเตอร์ 400 ชั่วโมง กลุ่มวิชาช่างอิเล็กทรอนิกส์อุตสาหกรรม 352 ชั่วโมง รวม 1,456 ชั่วโมง 4) กลุ่มวิชาความรู้ความสามารถเสริม 224 ชั่วโมง 5) กลุ่มวิชาโครงการและฝึกงานในสถานประกอบการ 360 ชั่วโมง 6) กลุ่มวิชากิจกรรมเสริม ที่ใช้เวลาไม่น้อยกว่า 200 ชั่วโมง ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นโดยรวมต่อหลักสูตรว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

X=381

ข้อเสนอแนะ

1. ผลที่ได้จากการวิจัย จะเป็นข้อมูลพื้นฐานในการกำหนดโครงสร้างหลักสูตรและเนื้อหาวิชา ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) สาขาวิชาช่างอิเล็กทรอนิกส์ ของวิทยาลัยเทคนิค หรือสถานศึกษาต่าง ๆ

2. เป็นแนวทางในการปรับปรุงโครงสร้างหลักสูตรและเนื้อหาวิชา ให้เหมาะสม สอดคล้องกับแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ แผนพัฒนาอาชีวศึกษา พระราชบัญญัติอาชีวศึกษา และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

3. เป็นแนวทางในการพัฒนา และจัดระบบการเรียนการสอน เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน

4. เป็นแนวทางในการทำวิจัยเกี่ยวกับโครงสร้างหลักสูตรอื่นๆ ของกรมอาชีวศึกษาหรือหน่วยงานทางการศึกษาที่เกี่ยวข้อง

5. ใช้เป็นข้อมูลเพื่อการศึกษาค้นคว้า เกี่ยวกับหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) โดยเฉพาะในกรณีที่มีการนำหลักสูตรนี้ไปใช้ในสถานศึกษา

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ในการจัดทำหลักสูตร ควรให้ผู้ที่มีส่วนร่วมในสังคม เช่น สถานประกอบการ ผู้เชี่ยวชาญต่างๆ มาร่วมกันศึกษา วิเคราะห์ และพัฒนาหลักสูตร เพื่อให้ได้หลักสูตรที่มีความเหมาะสม และเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน

2. ก่อนการสร้างหรือการพัฒนาหลักสูตร ควรให้มีการสำรวจความต้องการของตลาดแรงงานและสถานประกอบการก่อนว่ามีความต้องการไปในทิศทางใด เพื่อให้ได้หลักสูตรที่เหมาะสมที่สุด

3. ควรให้มีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) สาขาวิชาต่างๆ พิจารณาดังปัญหา และแนวทางในการแก้ปัญหา ของสถานศึกษาในสังกัด กรมอาชีวศึกษา

4. ควรให้มีการศึกษาวิจัยอย่างต่อเนื่อง เพื่อติดตามผลและแก้ไขปรับปรุงหลักสูตร ให้ได้หลักสูตรที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ชื่อเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบการผลิตและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักศึกษาอาชีวศึกษาในทัศนะของผู้ประกอบการในจังหวัดเชียงราย

ผู้วิจัย พร้อมพร ณ เชียงใหม่

ปีที่ทำวิจัยเสร็จ 2545

ลักษณะของงานวิจัย วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา สถาบันราชภัฏเชียงราย

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาหาความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบการผลิตและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักศึกษาอาชีวศึกษาในทัศนะของผู้ประกอบการในจังหวัดเชียงราย

วิธีดำเนินการวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้ประกอบการและหัวหน้างานในสถานประกอบการในจังหวัดเชียงราย 426 คน และนักศึกษาฝึกงานในสถานประกอบการในจังหวัด

เชียงราย 498 คน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ระดับความเชื่อมั่น 99% ตามตารางของดาร์วิน และใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 386 คน โดยแยกเป็นผู้ประกอบการและหัวหน้างานในสถานประกอบการในจังหวัดเชียงราย 178 คน และนักศึกษาฝึกงานในสถานประกอบการในจังหวัดเชียงราย 208 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม จำนวน 2 ฉบับ ประกอบด้วย

1. แบบสอบถามองค์ประกอบการผลิต แบ่งเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (Checklist) ตอนที่ 2 เกี่ยวกับระดับการปฏิบัติตามองค์ประกอบการผลิต มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับและปลายเปิดที่ครอบคลุมองค์ประกอบ 4 ด้าน โดยยึดหลักแนวทางการประเมินภายในของสถานศึกษาตามมาตรฐานอาชีวศึกษา กรมอาชีวศึกษา คือ 1) ด้าน ผู้บริหาร 2) ด้านครู-อาจารย์ 3) ด้านการเรียนการสอน 4) ด้านกิจกรรมเสริมหลักสูตร

2. แบบสอบถามคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักศึกษาอาชีวศึกษา ในทัศนะของผู้ประกอบการในจังหวัดเชียงราย แบ่งเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ ตอนที่ 2 เกี่ยวกับระดับความคิดเห็นคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักศึกษาอาชีวศึกษาในทัศนะของผู้ประกอบการในจังหวัดเชียงราย มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ และปลายเปิดที่ครอบคลุม 4 คุณลักษณะ โดยยึดหลักแนวทางที่กองวิทยาลัยเทคนิค กรมอาชีวศึกษา กำหนดไว้ คือ 1) มีความรู้ความสามารถในด้านวิชาชีพทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติ 2) เป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรมสามารถดำรงตนอยู่ในสังคมที่ดีได้อย่างเต็มภาคภูมิ 3) เป็นผู้มีความรู้ความสามารถในศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการดำรงชีวิตในสังคมปัจจุบัน ได้แก่ มีความรู้พื้นฐานด้านคอมพิวเตอร์ มีความสนใจด้านวัฒนธรรมไทยหรือศิลปะและวรรณกรรม มีความสามารถในการเล่นกีฬา มีความรู้พื้นฐานภาษาต่างประเทศ 4) มีความสามารถในการจัดการ

การรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้มีหนังสือขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามและแบบสำรวจไปยังสถานประกอบการที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง และขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลทางไปรษณีย์ และเดินทางไปเก็บข้อมูลด้วยตนเองในบางสถานประกอบการ ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามและคัดเลือกแบบสอบถามที่สมบูรณ์แยกเป็นหมวดหมู่ เพื่อดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/FW สถิติที่ใช้ ได้แก่ การหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)

และหาค่าความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบการผลิตและคุณลักษณะที่พึงประสงค์โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์(r_{xy})

สรุปผลการวิจัย

1. องค์ประกอบการผลิต

สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า นักศึกษา ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย และกำลังศึกษาในสาขาวิชาช่างก่อสร้าง ช่างยนต์ ช่างไฟฟ้า ช่างอิเล็กทรอนิกส์ ช่างเทคนิคโลหะ ช่างโยธา ช่างเทคนิคอุตสาหกรรม ช่างเทคนิคการผลิต และช่างแมคคาทรอนิกส์ ส่วนใหญ่เป็นนักศึกษารอบข่าย มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 2.51-3.00 และมี ค่าใช้จ่ายต่อเดือนอยู่ในระหว่าง 1,501-2,000 บาท

ระดับการปฏิบัติในแต่ละองค์ประกอบการผลิตทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านผู้บริหาร ด้านครู-อาจารย์ ด้านการเรียนการสอน และด้านกิจกรรมเสริมหลักสูตร ในภาพรวม พบว่า มีระดับการปฏิบัติมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเป็น 3.58 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ค่าเฉลี่ยระดับการปฏิบัติตามองค์ประกอบการผลิตด้านครู-อาจารย์ ด้านผู้บริหาร และด้านเรียนการสอน มีระดับการปฏิบัติมาก ส่วนด้านกิจกรรมเสริม หลักสูตรมีค่าเฉลี่ยระดับการปฏิบัติปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยเป็น 3.36 เมื่อพิจารณาระดับการปฏิบัติตามองค์ประกอบการผลิตเป็นรายข้อของแต่ละด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ปรากฏผลดังนี้

ด้านครู อาจารย์ พบว่า มีระดับการปฏิบัติมากทุกข้อ โดยมีค่าเฉลี่ย 3.63 ถึง 3.98 ข้อที่มีค่าเฉลี่ยการปฏิบัติมากเป็นลำดับแรก คือ ครู อาจารย์ ได้รับมอบหมายให้สอนตรงตามสาขาวิชา ตามความถนัด และความรู้ความสามารถ รองลงมาคือ ครูอาจารย์ได้รับการพัฒนาตามสาขาวิชาชีพ หรือการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่องและสอดคล้องกับสภาพการเปลี่ยนแปลง ครูอาจารย์มีมนุษยสัมพันธ์ ยุติธรรม ซื่อสัตย์ ครูอาจารย์มีบุคลิกภาพวางตนเหมาะสมเป็นแบบอย่างที่ดีในการพัฒนาตนเองด้านวิชาชีพ ครูอาจารย์แสวงหาความรู้นวัตกรรมและเทคโนโลยีใหม่ๆ เพื่อนำมาสร้างเนื้อหาสาระและพัฒนากระบวนการเรียนการสอน ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยลำดับสุดท้าย คือ ครูอาจารย์มีวิสัยทัศน์ทันต่อการพัฒนาทางวิทยาการ เศรษฐกิจ สังคม และการเมือง โดยมีค่าเฉลี่ย 3.63

ด้านผู้บริหาร พบว่า มีระดับการปฏิบัติมากเกือบทุกข้อ โดยมีค่าเฉลี่ย 3.53-3.86 ข้อที่มีค่าเฉลี่ยระดับการปฏิบัติมากเป็นลำดับแรก คือ ผู้บริหารครองตนดี ไม่มีหนี้สินส่วนตัว ไม่เกี่ยวข้องอบายมุขและสิ่งเสพติด รองลงมาคือ ผู้บริหารให้ความสำคัญในการจัดการศึกษา ผู้บริหารมีความเป็นประชาธิปไตย ผู้บริหารให้การสนับสนุนส่งเสริมและสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับสถานประกอบการ ในการร่วมกันจัดการศึกษาวิชาชีพ

ผู้บริหารมีความรู้ความเข้าใจเรื่องหลักสูตรและเป้าหมายการจัดการศึกษาวิชาชีพ ยกเว้น
 ข้อที่ผู้บริหารมีความสามารถในการแก้ไขปัญหาย่างมีระบบมีค่าเฉลี่ยปานกลาง แต่มี
 การปฏิบัติที่น้อยเป็นลำดับสุดท้าย

ด้านการเรียนการสอน พบว่า มีค่าเฉลี่ยระดับการปฏิบัติมาก 6 ข้อ โดยมี
 ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.59-3.74 ข้อที่มีค่าเฉลี่ยระดับการปฏิบัติมากเป็นลำดับแรก คือ ครู
 อาจารย์มีความเข้าใจจุดหมายในการจัดการศึกษาวิชาชีพ รองลงมาคือ ครูอาจารย์มีความรู้
 ความสามารถในการอบรมสั่งสอนให้ผู้เรียนรู้คุณค่า ภูมิใจในภูมิปัญญาศิลปวัฒนธรรม ที่
 ดึงงามของไทย สถานศึกษา สถานประกอบการมีความร่วมมือแลกเปลี่ยนความรู้ในการจัด
 การศึกษา หลักสูตร และเนื้อหาสาระของหลักสูตรวิชาชีพเหมาะสมสอดคล้องกับการจัด
 การศึกษาตามความต้องการของผู้เรียนในท้องถิ่น ครูอาจารย์มีความสามารถในการผลิต
 พัฒนา เลือกใช้สื่อที่เหมาะสมกับเนื้อหาการเรียนการสอน และมีค่าเฉลี่ยระดับการปฏิบัติ
 ปานกลาง จำนวน 4 ข้อ โดยมีค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.19-3.42 ข้อที่มีค่าเฉลี่ยปานกลางแต่มี
 การปฏิบัติที่น้อยเป็นลำดับสุดท้าย คือ มีสื่อและเทคโนโลยีประกอบการเรียนการสอนที่
 หลากหลายเพียงพอ

ด้านกิจกรรมเสริมหลักสูตร พบว่า มีค่าเฉลี่ยระดับการปฏิบัติมาก จำนวน 3
 ข้อ โดยมีค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.52-3.68 ข้อที่มีค่าเฉลี่ยการปฏิบัติมากเป็นลำดับแรก คือ
 สภาพแวดล้อมของสถานศึกษา สะอาดร่มรื่นเป็นระเบียบเรียบร้อย มีความอบอุ่นและ
 ปลอดภัย รองลงมาคือ มีการจัดกิจกรรมพัฒนาการเสียสละเพื่อส่วนรวม เช่น การบริจาค
 โลหิต มีการประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างความเข้าใจให้กับบุคลากรในสถานศึกษา สถานประกอบการ
 มีความรู้ความเข้าใจ และเห็นความสำคัญในการจัดการศึกษาวิชาชีพ และมีค่าเฉลี่ย
 ระดับการปฏิบัติปานกลาง จำนวน 11 ข้อ โดยมีค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.09-3.47 ข้อที่มี
 ค่าเฉลี่ยปานกลางแต่มีการปฏิบัติที่น้อยเป็นลำดับสุดท้าย คือ มีกิจกรรมร่วมกันระหว่าง
 ผู้ปกครอง ชุมชน สถานประกอบการ และสถานศึกษา

ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงและพัฒนาองค์ประกอบการผลิตในแต่ละด้าน
 สรุปได้ดังนี้

ด้านผู้บริหาร พบว่า เรื่องที่มีจำนวนผู้เสนอแนะมากเป็นลำดับแรก คือ ผู้บริหารจะต้องพัฒนาคุณภาพของครูด้านการสอนให้มากขึ้น โดยส่งเข้ารับการฝึกอบรมด้านวิชาชีพให้ทันต่อสภาพการณ์ในปัจจุบัน รองลงมาคือ จัดสรรงบประมาณด้านการเรียนการสอน วัสดุ ครุภัณฑ์ให้มากขึ้น และเรื่องที่มีจำนวนผู้เสนอแนะน้อยเป็นลำดับสุดท้าย คือ ส่งเสริมสนับสนุนครูที่ทำการสอนดี และตั้งใจทำงานให้มีความก้าวหน้ายิ่งขึ้นและทำโทษครูที่ไม่สนใจสอน

ด้านครู อาจารย์ พบว่า เรื่องที่มีจำนวนผู้เสนอแนะมากเป็นลำดับแรก คือ ครู อาจารย์ควรเข้าสอนให้ตรงเวลา รองลงมา คือ ควรมีการเตรียมการสอน จัดทำแผนการสอนและนำสื่อเทคโนโลยีใหม่ๆ มาใช้ในการเรียนการสอน และเรื่องที่มีจำนวนผู้เสนอแนะ น้อยเป็นลำดับสุดท้าย คือ ครู อาจารย์ ควรพัฒนาและปรับปรุงตนเองโดยศึกษาความรู้ใหม่ๆ และให้ทันกับความก้าวหน้าของเทคโนโลยี

ด้านการเรียนการสอน พบว่า เรื่องที่มีจำนวนผู้เสนอแนะมากเป็นลำดับแรก คือ จะต้องพัฒนาปรับปรุงหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานในปัจจุบัน รองลงมาคือ เปิดโอกาสให้นักศึกษาได้ใช้เครื่องมือ ครุภัณฑ์ต่าง ๆ ให้มากขึ้น และเรื่องที่มี จำนวนผู้เสนอแนะน้อยเป็นลำดับสุดท้าย คือ ควรจัดให้มีการเรียนการสอนนอกสถานที่เพิ่มมากขึ้น เช่น ศึกษาตามสถานประกอบการต่าง ๆ ที่ได้มาตรฐาน เพื่อนักศึกษาจะได้มีประสบการณ์ตรง

ด้านกิจกรรมเสริมหลักสูตร พบว่า เรื่องที่มีจำนวนผู้เสนอแนะมากเป็นลำดับแรก คือ ควรจัดกิจกรรมการจัดหางานให้กับนักศึกษาหลังจบการศึกษาทุกปี รองลงมาคือ ควรให้บุคคลภายนอก เช่น เจ้าของกิจการสถานประกอบการมาบรรยายให้นักศึกษาได้รับฟังเกี่ยวกับความเคลื่อนไหวของตลาดแรงงานและสภาพสังคมในปัจจุบัน และเรื่องที่มีจำนวนผู้เสนอแนะน้อยเป็นลำดับสุดท้าย คือ ควรให้นักศึกษามีส่วนร่วมในการคิดและกำหนดกิจกรรมเพื่อนักศึกษาจะได้รับประโยชน์โดยตรงจากกิจกรรมนั้น ๆ

2. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักศึกษาอาชีวศึกษา ในทัศนะของผู้ประกอบการในจังหวัดเชียงราย สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเจ้าของกิจการ (ร้อยละ 54.5) โดยเป็นหัวหน้าควบคุมนักศึกษาฝึกงาน คิดเป็นร้อยละ 45.5 และผู้ตอบส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุระหว่าง 31-40 ปี มีวุฒิการศึกษาสูงสุดโดยเฉลี่ยเป็นวุฒิปริญญาตรี และมีประสบการณ์ในการทำงานในตำแหน่งอยู่ระหว่าง 5-10 ปี

ระดับความคิดเห็นคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักศึกษาอาชีวศึกษาในทัศนะของผู้ประกอบการทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ มีความรู้ความสามารถในด้านวิชาชีพทั้งภาคทฤษฎี

และปฏิบัติ เป็นผู้ที่มีคุณธรรมจริยธรรมสามารถดำรงตนอยู่ในสังคมที่ดีได้อย่างเต็มภาคภูมิ เป็นผู้มีความรู้ความสามารถในศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการดำรงชีวิตในสังคมปัจจุบัน ซึ่งประกอบด้วย มีความรู้พื้นฐานด้านคอมพิวเตอร์ มีความสนใจในด้านวัฒนธรรมไทยหรือ ศิลปะและวรรณกรรม มีความสามารถในการเล่นกีฬา มีความรู้พื้นฐานภาษาต่างประเทศ และ ด้านมีความสามารถในการจัดการ ในภาพรวมพบว่า มีระดับความคิดเห็นมาก โดยมี ค่าเฉลี่ย เป็น 3.69 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีระดับความคิดเห็นมากทุกด้าน โดยมี ค่าเฉลี่ย ระหว่าง 3.57-3.92 เมื่อพิจารณาระดับความคิดเห็นคุณลักษณะที่พึงประสงค์เป็น รายข้อของแต่ละด้าน โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ปรากฏผลดังนี้

ด้านความเป็นผู้มีคุณธรรมจริยธรรม สามารถดำรงตนอยู่ในสังคมที่ดีได้อย่าง เต็มภาคภูมิ พบว่า มีค่าเฉลี่ยระดับความเห็นมากทุกข้อ โดยมีค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.57-4.24 ข้อที่มีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นมากเป็นลำดับแรก คือ ไม่หมกมุ่นกับสิ่งเสพติด และ สิ่งลามก อนาจาร รongลงมา คือ ยอมรับฟังความคิดเห็นตามมติของกลุ่ม เคารพสิทธิของ ผู้อื่น มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงาน แต่งกายสะอาดเหมาะสมกับ ลักษณะงาน ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นน้อยเป็นลำดับสุดท้าย คือ รู้จักประหยัด และอดออม

ด้านการมีความรู้ความสามารถในวิชาชีพทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติ พบว่า มีค่า เฉลี่ยระดับความคิดเห็นมาก จำนวน 10 ข้อ โดยมีค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.52-4.02 ข้อที่มีค่า เฉลี่ยมากเป็นลำดับแรก คือ ปฏิบัติตามกฎหมายความปลอดภัยอย่างเคร่งครัด รongลงมา คือ มีความขยันอดทน ละเอียตรอบคอบ และมีกจนิสัยที่ดีในการทำงาน มีการพัฒนาปรับปรุงการ ทำงานให้ดีขึ้นตลอดเวลา มีความสามารถนำความรู้ทางวิชาชีพไปปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง ปฏิบัติงานตามคำสั่งได้อย่างไม่บกพร่องและเสร็จสมบูรณ์ตามเวลาที่กำหนด และมีค่าเฉลี่ย ระดับความคิดเห็นปานกลาง จำนวน 2 ข้อ โดยมีค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.39-3.46 ข้อที่มี ค่าเฉลี่ยปานกลางแต่มีความคิดเห็นที่น้อยเป็นลำดับสุดท้าย คือ ทำงานได้ดีโดยไม่ต้องมีการ ควบคุมหรือตรวจตรา

ด้านความสามารถในด้านการจัดการ พบว่า มีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นมาก เกือบทุกข้อ โดยมีค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.58-3.74 ข้อที่มีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นมากเป็น ลำดับแรก คือ สามารถทำงานตามลำดับขั้นตอนและมีผลงานที่ดี รongลงมาคือ ร่วมแก้ ปัญหาของการทำงานร่วมกันกับเพื่อนร่วมงานและหัวหน้างาน มีการรายงานความก้าวหน้า ในการปฏิบัติงานให้หัวหน้าทราบอยู่เสมอ มีการติดตามผลการปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ มีการกำหนดเป้าหมายในการปฏิบัติงานอย่างชัดเจน ยกเว้นข้อที่มีความสามารถวิเคราะห์

สังเคราะห์ มีวิจารณ์ญาณสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรอง และมีวิสัยทัศน์มีค่าเฉลี่ยปานกลางแต่มีความคิดเห็นที่น้อยเป็นลำดับสุดท้าย

ด้านความเป็นผู้มีความรู้ความสามารถในศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการดำรงชีวิตในสังคมปัจจุบัน พบว่า มีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นมาก จำนวน 4 ข้อ โดยมีค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.79-4.01 ข้อที่มีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นมากเป็นลำดับแรก คือ พุดจาสุภาพเรียบร้อย รองลงมา คือ แสดงความเคารพต่อบุคคลและต่อสถานที่ได้อย่างเหมาะสม ปฏิบัติตามวัฒนธรรมไทย เช่น รู้จักไปламаไหว้ สามารถเข้าร่วมกิจกรรม เช่น กีฬา ดนตรี กับเพื่อนร่วมงานได้ มีความรู้ความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ และมีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็น ปานกลางจำนวน 3 ข้อ โดยมีค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.07-3.20 ข้อที่มีค่าเฉลี่ยปานกลางแต่มีความคิดเห็นที่น้อยเป็นลำดับสุดท้าย คือ นักศึกษามีความสนใจด้านวัฒนธรรมไทยหรือศิลปะและวรรณกรรม

ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงและพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักศึกษาอาชีวศึกษา ในแต่ละด้าน สรุปได้ดังนี้

ด้านการมีความรู้ความสามารถในวิชาชีพทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติ พบว่า เรื่องที่มีจำนวนผู้เสนอแนะมากเป็นลำดับแรก คือ นักศึกษาควรนำความรู้ในภาคทฤษฎีมาประยุกต์ใช้กับการปฏิบัติให้มากที่สุด รองลงมาคือ นักศึกษาควรจะต้องหาความรู้เพิ่มเติมให้มากขึ้น โดยเฉพาะกับเทคโนโลยีใหม่ๆ และเรื่องที่มีจำนวนผู้เสนอแนะน้อยเป็นลำดับสุดท้าย คือ สถานศึกษาควรเพิ่มระยะเวลาการฝึกงานให้กับนักศึกษาให้มากขึ้น เพราะจะทำให้นักศึกษา มีความชำนาญมากขึ้น

ด้านความเป็นผู้มีความรู้คุณธรรมจริยธรรมสามารถดำรงตนอยู่ในสังคมที่ดีได้อย่างเต็มภาคภูมิ พบว่า เรื่องที่มีจำนวนผู้เสนอแนะมากเป็นลำดับแรก คือ นักศึกษาต้องมีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นอย่างมาก รองลงมาคือ นักศึกษาควรมีความตรงต่อเวลาทั้งเข้าและเลิกปฏิบัติงาน และเรื่องที่มีจำนวนผู้เสนอแนะน้อยเป็นลำดับ สุดท้าย คือ นักศึกษาควรมีความรับผิดชอบต่อหน้าที่

ด้านความเป็นผู้มีความรู้ความสามารถในศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการดำรงชีวิตในสังคมปัจจุบัน พบว่า เรื่องที่มีจำนวนผู้เสนอแนะมากที่สุด คือ สถานศึกษา ครู อาจารย์ ควรให้นักศึกษาได้ใช้คอมพิวเตอร์ให้มากที่สุด โดยเฉพาะโปรแกรมสำเร็จรูป การพิมพ์ และอินเทอร์เน็ต เป็นต้น รองลงมาคือ สถานศึกษาควรจัดกิจกรรมการเรียนรู้ต่าง ๆ เพิ่มเติมให้กับนักศึกษา เช่น การอบรมภาษาอังกฤษ และเรื่องที่มีจำนวนผู้เสนอแนะน้อยเป็นลำดับสุดท้าย คือ นักศึกษาต้องศึกษาสังคมที่ตนอยู่และปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของสังคมนั้น

ด้านมีความสามารถในการจัดการ พบว่า เรื่องที่มีจำนวนผู้เสนอแนะมากที่สุด คือ นักศึกษาจะต้องให้ความสำคัญของลูกค้ำเป็นอันดับแรก หมายถึง การเน้นด้านการบริการให้ดีที่สุด รองลงมาคือ นักศึกษาต้องหมั่นฝึกฝนและหาประสบการณ์ในการทำงานเพิ่มเติม และเรื่องที่มีจำนวนผู้เสนอแนะน้อยเป็นลำดับสุดท้าย คือ สถานศึกษาควรจัดครูอาจารย์ออกนิเทศนักศึกษาฝึกงานให้มากขึ้นเพราะจะได้แก้ปัญหาร่วมกันกับสถานประกอบการ

3. ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบการผลิตและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักศึกษาอาชีวศึกษา ในทัศนะของผู้ประกอบการในจังหวัดเชียงราย จากการศึกษา พบว่า ในภาพรวมความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบการผลิตและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักศึกษาอาชีวศึกษามีความสัมพันธ์เชิงบวกระดับปานกลางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 จึงสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ และเมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ในแต่ละด้าน พบว่า องค์ประกอบการผลิตและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักศึกษาอาชีวศึกษามีความสัมพันธ์เชิงบวกระดับต่ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 เกือบทุกข้อ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่าง .222-.394 ยกเว้นองค์ประกอบการผลิตด้านผู้บริหารและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักศึกษาอาชีวศึกษา ด้านการมีความรู้ความสามารถในวิชาชีพทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติกับองค์ประกอบการผลิตด้านผู้บริหารและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักศึกษาอาชีวศึกษา ด้านมีความสามารถในการจัดการมีความสัมพันธ์เชิงบวกระดับปานกลางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ .418 และ .404 ตามลำดับข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบการผลิตและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักศึกษาอาชีวศึกษา ในทัศนะของผู้ประกอบการในจังหวัดเชียงราย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. องค์ประกอบการผลิต พบว่า องค์ประกอบด้านครู อาจารย์ เป็นด้านที่นักศึกษาให้ระดับการปฏิบัติมากเป็นลำดับแรก ซึ่งควรที่สถานศึกษาจะต้องส่งเสริมศักยภาพของครูอาจารย์ต่อไป และให้มากขึ้น โดยจัดให้ครู อาจารย์เข้ารับการฝึกอบรมยังองค์กรหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อให้ครูอาจารย์มีความรู้เพิ่มขึ้น ทันต่อเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และทันต่อสภาพของตลาดแรงงานในปัจจุบัน นอกจากนี้ยังพบว่า องค์ประกอบการผลิตด้านกิจกรรมเสริมหลักสูตรมีระดับการปฏิบัติที่น้อยเป็นลำดับสุดท้าย สถานศึกษาจึงควรให้การสนับสนุนส่งเสริมกิจกรรมเสริมหลักสูตรให้มากขึ้น อันได้แก่ การจัด กิจ

กรรมที่หลากหลายและมีประโยชน์แก่นักศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดกิจกรรมด้านการส่งเสริมอาชีพ และควรให้นักศึกษามีส่วนร่วมในการคิดและกำหนดกิจกรรมด้วย

2. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักศึกษาอาชีวศึกษาในทัศนะของผู้ประกอบการในจังหวัดเชียงราย พบว่า ผู้ประกอบการให้ระดับความคิดเห็นคุณลักษณะที่ถึงประสงค์ของนักศึกษาอาชีวศึกษาด้านความเป็นผู้มีคุณธรรมจริยธรรม สามารถดำรงตนอยู่ในสังคมที่ดีได้อย่างเต็มภาคภูมิมากเป็นลำดับแรก ดังนั้นสถานศึกษาควรเน้นเรื่องการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมต่อไปและให้มากขึ้น โดยให้ครูอาจารย์สอดแทรกการอบรมคุณธรรมจริยธรรมเข้าไปในเนื้อหาวิชาที่เรียน และครูอาจารย์ต้องพัฒนาปรับปรุงตัวเองให้เป็นแบบอย่างที่ดีให้กับนักศึกษา นอกจากนี้ยังพบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักศึกษาที่ผู้ประกอบการมีระดับความคิดเห็นน้อยเป็นลำดับสุดท้าย คือ ด้านความเป็นผู้มีความรู้ความสามารถในศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการดำรงชีวิตในสังคมปัจจุบัน ดังนั้นสถานศึกษาจึงควรเร่งรัดการพัฒนากระบวนการสอนเท่าที่ทันสมัย จัดกิจกรรมนันทนาการให้สถานศึกษาให้มากขึ้น เพื่อที่จะให้นักศึกษามีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้ประกอบการและตลาดแรงงาน

3. ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบการผลิตและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักศึกษาอาชีวศึกษาในทัศนะของผู้ประกอบการในจังหวัดเชียงราย ผลการวิจัยพบว่า มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับปานกลางและระดับต่ำ สถานศึกษาจึงควรประสานสัมพันธ์กับสถานประกอบการให้มากขึ้น อาจจะทำกิจกรรมร่วมกัน เช่น การจัดทำหลักสูตรร่วมกัน หรือ การประชุมสัมมนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นด้านแรงงานและด้านวิชาชีพพร้อมกัน เพื่อที่จะนำข้อมูลจากการประชุมสัมมนามาพัฒนากระบวนการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาวิจัยความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบการผลิต และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักศึกษาอาชีวศึกษาในทัศนะของผู้ประกอบการ ผู้บริหาร ครู อาจารย์ ในสถานศึกษาอาชีวศึกษาอื่น ๆ ในทุกระดับการศึกษาในจังหวัดเชียงราย

2. ควรศึกษาวิจัยความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบการผลิตและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักศึกษาอาชีวศึกษาในทัศนะของผู้ประกอบการ ผู้บริหาร ครู อาจารย์ ในทุกภาคและทุกเขตการศึกษา

ชื่อเรื่อง การติดตามผลผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตรบัณฑิตศึกษา สาขาการบริหารการศึกษา

ผู้วิจัย สุพีพรรณ พัฒนพานิชย์ และ ทศนา แสงศักดิ์

ปีที่งานวิจัยเสร็จ พ.ศ.2544

ลักษณะของงานวิจัย งานวิจัยส่วนบุคคล ภาควิชาการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของบัณฑิตระดับปริญญาโท และระดับปริญญาเอก เกี่ยวกับการนำความรู้ไปใช้ในการทำงานและการพัฒนาตนเอง หลังจากสำเร็จการศึกษา
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของบัณฑิตเกี่ยวกับการนำความรู้ไปใช้ในการทำงานหลังสำเร็จการศึกษา จำแนกตามวุฒิการศึกษา อายุ เพศ หน่วยงานที่สังกัด และประเภทของหลักสูตรที่แตกต่างกัน
3. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของบัณฑิตเกี่ยวกับการพัฒนาตนเองหลังจากสำเร็จการศึกษา จำแนกตามวุฒิการศึกษา อายุ เพศ หน่วยงานที่สังกัด และประเภทของหลักสูตรที่แตกต่างกัน
4. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะของบัณฑิตเกี่ยวกับภาควิชาการบริหารการศึกษา ในเรื่องการผลิตบัณฑิต การเรียนการสอน กิจกรรมของภาควิชา อาจารย์ และอื่น ๆ

วิธีดำเนินการวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตรบัณฑิตศึกษา สาขาการบริหารการศึกษา ระดับปริญญาเอก และระดับปริญญาโท คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำนวน 806 คน จำแนกเป็นระดับปริญญาเอก 43 คน และระดับปริญญาโท 753 คน กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตรบัณฑิตศึกษา สาขาการบริหารการศึกษา ระดับปริญญาเอก รุ่นที่ 1 ถึง รุ่นที่ 4 จำนวน 43 คน และระดับปริญญาโท ภาคปกติ รุ่นที่ 20 – รุ่นที่ 24 จำนวน 102 คน ภาคพิเศษ รุ่นที่ 5 – รุ่นที่ 10 จำนวน 129 คน และภาคพิเศษ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ องค์กรักษ์ รุ่นที่ 1 จำนวน 33 คน รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 307 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามความคิดเห็นของบัณฑิตเกี่ยวกับการนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้จากการศึกษาไปใช้ประโยชน์ในการทำงาน และการพัฒนาตนเองของบัณฑิตหลังจากสำเร็จการศึกษา แบ่งเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ วุฒิการศึกษา อายุ เพศ หน่วยงานที่

สังกัด ประเภทของหลักสูตร ตำแหน่งงานปัจจุบัน และการศึกษาต่อหลังจากจบปริญญาโท มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ และเติมค่าลงในช่องว่าง ตอนที่ 2 เกี่ยวกับการนำความรู้ไปใช้ในการทำงาน และการพัฒนาตนเองของบัณฑิต หลังจบการศึกษา มีลักษณะเป็นชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิดเกี่ยวกับข้อเสนอแนะสำหรับภาควิชาการบริหารการศึกษา ในการผลิตบัณฑิตระดับปริญญาเอกและปริญญาโท โดยสอบถามเกี่ยวกับการผลิตบัณฑิตระดับปริญญาโท และปริญญาเอก การเรียนการสอน กิจกรรมของภาควิชาการบริหารการศึกษา อาจารย์ และอื่น ๆ

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการหาค่าความถี่ และร้อยละ

2. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการนำความรู้ไปใช้ในการทำงาน และการพัฒนาตนเองของบัณฑิตหลังจบการศึกษา โดยการหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เป็นรายข้อ รายด้าน และโดยรวม

3. วิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของบัณฑิตเกี่ยวกับการนำความรู้ไปใช้ในการทำงานและพัฒนาตนเอง หลังสำเร็จการศึกษา จำแนกตามระดับการศึกษา เพศ และประเภทของหลักสูตร วิเคราะห์โดยหาค่า t -test

4. วิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของบัณฑิตเกี่ยวกับการนำความรู้ไปใช้ในการทำงานและพัฒนาตนเองหลังสำเร็จการศึกษา จำแนกตามอายุ และหน่วยงานที่สังกัด วิเคราะห์โดยหาค่า F -test

5. วิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามปลายเปิดเกี่ยวกับข้อเสนอแนะ สำหรับภาควิชาการบริหารการศึกษาในการผลิตบัณฑิตระดับปริญญาเอก และระดับปริญญาโท โดยนำมาจัดกลุ่มของคำตอบ และเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงบรรยาย

สรุปผลการวิจัย

1. ข้อมูลเกี่ยวกับการนำความรู้ไปใช้ในการทำงานหลังจากสำเร็จการศึกษา พบว่า บัณฑิตมีการนำความรู้ไปใช้โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ส่วนใหญ่มีการนำความรู้ไปใช้อยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน ยกเว้นข้อที่เกี่ยวกับการเป็นตัวอย่งที่ดีของเพื่อนร่วมงาน และการวางแผนการทำงานอย่างเป็นขั้นตอน บัณฑิตมีการนำความรู้ไปใช้ในการทำงานอยู่ในระดับมากที่สุด

2. ข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนาตนเองหลังจากสำเร็จการศึกษา พบว่า บัณฑิตมีการพัฒนาตนเองหลังจากจบการศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ

พบว่า บัณฑิตมีการพัฒนาตนเองอยู่ในระดับมากที่สุดเป็นส่วนใหญ่ ข้อที่มีการพัฒนาอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ความเป็นประชาธิปไตยในการทำงาน การแก้ปัญหาเฉพาะหน้า การผลิตตำรา เอกสารและบทความ ข้อที่บัณฑิตมีการพัฒนาตนเองอยู่ในระดับปานกลาง และเป็นข้อที่มีการพัฒนาตนเองน้อยกว่าข้ออื่นๆ ได้แก่ การผลิตงานวิจัย

3. เปรียบเทียบความคิดเห็นของบัณฑิตเกี่ยวกับการนำความรู้ไปใช้ในการทำงานและการพัฒนาตนเองหลังจากสำเร็จการศึกษา พบว่า บัณฑิตภาคปกติและภาคพิเศษมีการนำความรู้ไปใช้ในการทำงานและการพัฒนาตนเองไม่แตกต่างกัน เมื่อเปรียบเทียบระหว่างบัณฑิตระดับปริญญาเอกและระดับปริญญาโท ก็พบว่าไม่แตกต่างกันทั้ง 2 เรื่อง สำหรับการเปรียบเทียบ โดยจำแนกตาม อายุ เพศ และหน่วยงานที่สังกัด พบว่ามีการนำความรู้ไปใช้ในการทำงานและมีการพัฒนาตนเองไม่แตกต่างกันเช่นเดียวกัน

4. ข้อเสนอแนะสำหรับภาควิชาการบริหารการศึกษา ในการผลิตบัณฑิตระดับปริญญาเอกและระดับปริญญาโท สรุปได้ดังนี้

4.1 ระดับปริญญาเอก

1) การผลิตบัณฑิต บัณฑิตเสนอแนะให้รักษามาตรฐานเอาไว้แต่เพิ่มจำนวนผลิต โดยเปิดหลักสูตรภาคพิเศษ และร่วมมือกับท้องถิ่นเพื่อขยายสาขาไปเปิดในวิทยาเขตต่างจังหวัด การคัดเลือกผู้เรียนให้คัดเลือกผู้ที่มีความพร้อมเข้าเรียน และให้รับนิสิตเข้าเรียนจากทุกสาขาวิชา โดยให้พิจารณาจากศิษย์เก่ามหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒก่อน

2) การเรียนการสอน บัณฑิตเสนอแนะให้ปรับปรุงหลักสูตรและวิธีการสอนให้มีคุณภาพและควรเพิ่มวิชาเลือกด้านการบริหารการศึกษาให้มากขึ้น ในการสอนควรสอนด้วยวิธีการสัมมนาและควรบูรณาการการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับการสนับสนุนส่งเสริมให้ชุมชนมีความเข้มแข็ง ในการสอนควรเชื่อมโยงหลักการทฤษฎีกับการปฏิบัติและสถานการณ์ปัจจุบันให้กลมกลืนกันและควรส่งเสริมให้ผู้เรียนค้นคว้า คิด วิเคราะห์ และอภิปรายอย่างกว้างขวาง ควรเสริมสร้าง ความรู้ด้านคอมพิวเตอร์ และภาษาอังกฤษ ให้แก่นิสิต และควรจัดให้มีการศึกษาดูงานทั้งในประเทศและต่างประเทศ เพื่อเพิ่มพูนประสบการณ์ให้แก่นิสิต

3) กิจกรรมของภาควิชาฯ บัณฑิตเสนอแนะให้จัดกิจกรรมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์และนิสิตทุกรุ่นและให้นิสิตได้มีส่วนร่วมในการสร้างผลงานทางวิชาการและงานวิจัยในระดับต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม เพื่อเผยแพร่สู่สาธารณชน

อย่างกว้างขวาง ภาควิชาฯ ควรจัดกิจกรรมอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมไทยและควรจัดให้นิสิต
ได้ไปทัศนศึกษา เพื่อเพิ่มพูนความรู้ให้กว้างขวางยิ่งขึ้น

4) อาจารย์ บัณฑิตเสนอแนะให้ภาควิชาฯ เพิ่มจำนวนอาจารย์ประจำ
ให้เพียงพอและให้เชิญผู้ทรงคุณวุฒิทางการบริหารการศึกษา สถานศึกษา หรืออาจารย์
ที่เกษียณอายุราชการแล้วมาเป็นอาจารย์สอนพิเศษ สำหรับความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์
กับนิสิต บัณฑิตเสนอแนะให้อาจารย์เพิ่มความเอาใจใส่ต่อนิสิตเพื่อช่วยให้นิสิตจบเร็วขึ้น
อาจารย์ควรให้เกียรติและเอาใจใส่ที่จะตอบปัญหาของนิสิต

5) อื่น ๆ บัณฑิตเสนอแนะให้ภาควิชาฯ เพิ่มสื่อต่างๆ และเอกสารการ
ค้นคว้าให้มากขึ้น และเสนอแนะให้จัดกิจกรรมเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม ให้แก่ผู้ที่
ดำรงตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษา และให้ภาควิชาฯ จัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้บัณฑิตมีความ
รับผิดชอบต่อสังคม และมีความภาคภูมิใจที่ได้เป็นบัณฑิตของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

4.2 ระดับปริญญาโท

1) การผลิตบัณฑิต บัณฑิตเสนอแนะให้รักษาคุณภาพไว้ แต่เพิ่ม
จำนวนให้มากขึ้นและขยายวิทยาเขตไปสู่ภูมิภาคให้มากขึ้น โดยร่วมมือกับสถาบันราชภัฏ
หรือสถานศึกษาในท้องถิ่นหรือร่วมมือกับสถาบันอุดมศึกษาอื่น ๆ ในการผลิตบัณฑิตที่มี
คุณภาพ

2) การเรียนการสอน บัณฑิตเสนอแนะให้ใช้กระบวนการเรียนการสอน
ที่หลากหลาย เน้นกระบวนการคิด วิเคราะห์และส่งเสริมการศึกษาวิจัยให้มากขึ้น ทั้งหลัก
สูตรแผน ก และหลักสูตรแผน ข หลักสูตรแผน ข ควรให้นิสิตทำวิจัยเช่นเดียวกับหลัก
สูตรแผน ก และควรให้นิสิตทำวิจัยเชิงคุณภาพมากกว่าการวิจัยเชิงสำรวจ และการทำวิจัย
ของนิสิตควรให้อิสระแก่นิสิตในการทำ ไม่ควรทำตามที่อาจารย์คิด และควรให้นิสิตมีส่วน
ร่วมในการจัดแผนการเรียนของภาควิชาด้วย ในการสอนควรใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยี
ใหม่ๆ ควรมีการสอนทางไกลโดยจัดชุดวิชาให้เรียนและพบอาจารย์เป็นคราวๆ การให้
งานแก่นิสิตไม่ควรให้ซ้ำกับปีที่เรียนผ่านมา เพื่อป้องกันการคัดลอกกันและควรฝึกเทคนิค
การพูดให้กับนิสิตให้มากขึ้น ในการสอนบัณฑิตเสนอแนะให้เชิญอาจารย์จากต่างประเทศ
มาบรรยายบ้าง และควรมีการเรียนการสอนด้วยภาษาอังกฤษในบางรายวิชาด้วย

3) กิจกรรมของภาควิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตเสนอแนะให้ภาค
วิชาฯ จัดค่ายปัจฉิมนิเทศ ค่ายแนะนำการทำวิจัยให้แก่นิสิต และควรร่วมมือกับสถาบันอื่น ๆ
จัดสัมมนาทางวิชาการ เพื่อให้ภาควิชาการบริหารการศึกษา มศว เป็นผู้นำของศาสตร์
สาขาการบริหารการศึกษา ภาควิชาฯ ควรจัดกิจกรรมให้หลากหลายเป็นสากลมากขึ้นและ
จัดอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้บัณฑิตบริหารการศึกษารุ่นใหม่ ได้มีโอกาสพบปะกับนักบริหารการ

ศึกษารุ่นเก่า และควรมีการเผยแพร่กิจกรรมของภาควิชาฯ ให้หน่วยงานภายนอก มหาวิทยาลัยต่าง ๆ ตลอดจนศิษย์เก่าทุกรุ่นได้รับทราบเป็นระยะ ๆ ด้วย ภาควิชาฯ ควรจัดกิจกรรมที่เชิดชูสถาบันและเน้นความผูกพัน สร้างสัมพันธ์ภาพระหว่างอาจารย์และนิสิตทุกรุ่นบัณฑิตฯ เสนอแนะให้คณะกรรมการนิสิตจัดกิจกรรมสัมพันธ์ปีละ 1 ครั้ง และให้นิสิตภาคพิเศษมีกิจกรรมเพิ่มมากขึ้น นอกจากนั้นภาควิชาฯ ควรจัดกิจกรรมให้นิสิตได้ศึกษาดูงานต่างประเทศ จัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาวิสัยทัศน์แก่นิสิต จัดกิจกรรมให้นิสิตมีส่วนร่วมพัฒนาชุมชนหรือสังคม นอกจากนั้นได้เสนอแนะให้ภาควิชาฯ จัดสัมมนาวิชาการระดับนานาชาติกับประเทศเพื่อนบ้าน และควรมีการสัมมนาเพื่อร่วมกันวิเคราะห์หาแนวทางในการพัฒนาภาควิชาฯ ให้ดีขึ้น

4) อาจารย์ บัณฑิตเสนอแนะให้ภาควิชาฯ คัดเลือกอาจารย์ผู้สอนโดยพิจารณาความเหมาะสมด้านอื่น ๆ ประกอบด้วยนอกเหนือจากคุณวุฒิของอาจารย์ และเสนอแนะให้อาจารย์ของภาควิชามีสัมพันธ์ภาพที่ดีต่อกัน ในการสอนอาจารย์ควรมีการเตรียมการสอนและควรมีความเชี่ยวชาญในเรื่องที่จะสอน อาจารย์ควรมีเวลาให้แก่นิสิตในการให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการทำปริญญานิพนธ์ อาจารย์ควรใช้คำพูดที่เหมาะสมกับนิสิต และไม่ควรเคร่งครัดในสิ่งที่ไม่ควรเคร่งครัด อาจารย์ควรให้กำลังใจแก่นิสิต มีเมตตา เอาใจใส่และวางแผนกับนิสิตในการทำปริญญานิพนธ์ อาจารย์ควรพัฒนาความรู้ให้ทันกับองค์ความรู้ใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้น และควรทำงานวิจัยควบคู่ไปด้วย ภาควิชาฯ ควรมีเครือข่ายกับสถาบันอื่น ๆ เพื่อแลกเปลี่ยนอาจารย์ และควรเชิญผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้บริหารสถานศึกษาที่ประสบความสำเร็จมาเป็นอาจารย์พิเศษบ้าง

5) อื่น ๆ บัณฑิตมีข้อเสนอแนะให้ภาควิชาฯ ปรับปรุงสถานที่เรียนให้เหมาะสม ปรับปรุงการบริการและการประชาสัมพันธ์ให้ดีขึ้น ภาควิชาฯ ควรเพิ่มเครื่องอำนวยความสะดวกและวัสดุอุปกรณ์ให้เพียงพอ นอกจากนั้นได้เสนอแนะให้ภาควิชาฯ จัดบริการให้คำแนะนำปรึกษาแก่หน่วยงานหรือสถานศึกษาอื่น ๆ ด้วย

ข้อเสนอแนะ

1. ควรเพิ่มเติมเนื้อหาเกี่ยวกับระเบียบวิธีการวิจัยไว้ในหลักสูตรให้มากขึ้น ทั้งระดับปริญญาเอกและระดับปริญญาโท และในการเรียนการสอนควรใช้กระบวนการวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนการสอน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำวิจัยแก่นิสิตให้มากขึ้น
2. ภาควิชาควรมีการพัฒนาเครือข่ายที่สามารถเชื่อมโยงระหว่างภาควิชาฯ กับศิษย์เก่า เพื่อให้เกิดช่องทางที่เอื้อประโยชน์ในการติดต่อและประสานงาน ได้แก่ การจัดทำจดหมายข่าว การจัดกิจกรรมพบปะระหว่างศิษย์เก่า ศิษย์ปัจจุบันและภาควิชา การเปิด

โอกาสให้บัณฑิตได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์กับนักศึกษาปัจจุบัน การจัดประชุมสัมมนา เป็นต้น

ข้อเสนอแนะสำหรับทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรติดตามผลผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตรบัณฑิตศึกษา โดยศึกษาจากบัณฑิตทุกรุ่นและทุกกลุ่ม
2. ควรศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน ของบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาโดยใช้วิธี การเชิงคุณภาพในการเก็บรวบรวมข้อมูล เช่น โดยการสัมภาษณ์ การสังเกต และสนทนากลุ่ม
3. ควรติดตามผลผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตรบัณฑิตศึกษาจากผู้บังคับบัญชา อาจารย์ ข้าราชการ และผู้ประกอบการ ซึ่งบัณฑิตทำงานอยู่

ชื่อเรื่อง การพัฒนาระบบการตรวจติดตามคุณภาพภายในของสถาบันราชภัฏ

ผู้วิจัย เฉลิมชัย หาญกล้า

ปีที่งานวิจัยเสร็จ พ.ศ.2546

ลักษณะของงานวิจัย วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต ภาควิชาการบริหารการศึกษา
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วัตถุประสงค์

เพื่อพัฒนาระบบการตรวจติดตามคุณภาพภายในของสถาบันราชภัฏ

วิธีดำเนินการวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย แบ่งงานวิจัยออกเป็น 5 ขั้นตอน คือ

1. การกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย

เป็นการศึกษาวิเคราะห์แนวคิดเกี่ยวกับการตรวจติดตามคุณภาพภายใน แนวคิดเกี่ยวกับระบบและการพัฒนาระบบ โดยใช้วิธีการศึกษาจากหนังสือ ตำรา ผลงานวิจัย เอกสารทางวิชาการที่เกี่ยวข้อง และการสัมภาษณ์บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับระบบการตรวจติดตามคุณภาพภายในของสถาบันราชภัฏ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการนำมากำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยที่มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการวิจัย ผลลัพธ์ที่ต้องการสำหรับการดำเนินการวิจัยในขั้นนี้ คือ หลักการ และกรอบแนวคิดในการวิจัย

2. การวิเคราะห์ระบบการตรวจติดตามคุณภาพภายในของสถาบันราชภัฏ

ประกอบด้วยกิจกรรมย่อย 2 ประการ คือ ประการแรก ศึกษาวิเคราะห์สภาพของระบบประกันคุณภาพและระบบการตรวจติดตามคุณภาพภายในของสถาบันราชภัฏที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ในการศึกษาวิเคราะห์สภาพของระบบดังกล่าวใช้การวิเคราะห์เอกสารที่เกี่ยวข้องกับระบบการตรวจติดตามคุณภาพภายใน เช่น แผน นโยบาย และรายงานต่าง ๆ ฯลฯ ประการที่สอง เป็นการศึกษาสภาพปัจจุบัน ประมวลปัญหา แนวทางแก้ไข และคุณลักษณะที่ต้องการของระบบการตรวจติดตามคุณภาพภายในของสถาบันราชภัฏ โดยการใช้แบบสัมภาษณ์ชนิดมีโครงสร้าง นำไปใช้ในการสัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้องกับระบบการตรวจติดตามคุณภาพภายในของสถาบันราชภัฏ ผลลัพธ์ที่ต้องการสำหรับการดำเนินการวิจัยในขั้นนี้ คือ สภาพปัจจุบัน ปัญหา แนวทางแก้ไข และคุณลักษณะที่ต้องการของระบบ

3. การออกแบบระบบการตรวจติดตามคุณภาพภายในของสถาบันราชภัฏ

นำผลการวิจัยในขั้นกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยและผลการวิจัยในขั้นการวิเคราะห์ระบบมาทำการศึกษาและสรุปเนื้อหา เพื่อดำเนินการตามกิจกรรมย่อยสองประการคือ ประการแรก เป็นการออกแบบส่วนประกอบและคุณสมบัติที่เหมาะสมของระบบการตรวจติดตามคุณภาพภายในของสถาบันราชภัฏ จากนั้นในประการที่สอง เป็นการจัดทำเป็นร่างระบบการตรวจติดตามคุณภาพภายในของสถาบันราชภัฏที่พร้อมจะนำไปสู่การตรวจสอบของผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งถือว่าเป็นผลลัพธ์ที่ต้องการของการวิจัยในขั้นตอนนี้

4. การตรวจสอบระบบการตรวจติดตามคุณภาพภายในของสถาบันราชภัฏ

เป็นการศึกษาความเหมาะสมของระบบที่มีการร่างไว้ โดยการสอบถามความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านการบริหารคุณภาพ และการบริหารอุดมศึกษา ผลลัพธ์ที่ต้องการในขั้นตอนนี้ คือ ระบบการตรวจติดตามคุณภาพภายในของสถาบันราชภัฏที่ผ่านการตรวจสอบความเหมาะสม

5. การประเมินระบบการตรวจติดตามคุณภาพภายในของสถาบันราชภัฏ

เป็นการนำระบบที่ผ่านการตรวจสอบความเหมาะสมโดยผู้ทรงคุณวุฒิในขั้นการตรวจสอบระบบแล้ว ไปสอบถามความคิดเห็นจากบุคคลที่มีความเกี่ยวข้องในระดับสถาบัน เพื่อเป็นการประเมินว่าระบบที่ผ่านการตรวจสอบมาแล้วนั้นมีความเป็นไปได้ต่อการนำไปปฏิบัติในสถานการณ์จริงเพียงใด หลังจากได้รวบรวมและประมวลความคิดเห็นจากผู้ที่เกี่ยวข้องแล้ว ผู้วิจัยนำมาสรุปและนำเสนอระบบการตรวจติดตามคุณภาพภายในของสถาบันราชภัฏในรูปแบบของรายงานการวิจัย ผลลัพธ์ในขั้นตอนนี้ซึ่งเป็นขั้น

สุดท้ายของการวิจัยต้องการให้มีระบบการตรวจติดตามคุณภาพภายในของสถาบันราชภัฏที่มีความสมบูรณ์

การวิเคราะห์ข้อมูล สถิติที่ใช้ ได้แก่ สถิติบรรยาย ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยสรุปได้ว่า ระบบการตรวจติดตามคุณภาพภายในของสถาบันราชภัฏที่พัฒนาขึ้น ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบดังนี้

1. องค์ประกอบด้านปัจจัยนำเข้าของระบบ ได้แก่ วัตถุประสงค์ของการตรวจติดตาม หลักการตรวจติดตาม บุคลากรซึ่งทำหน้าที่ผู้ตรวจติดตาม และเครื่องมือที่ใช้ในระบบการตรวจติดตาม

2. องค์ประกอบด้านกระบวนการของระบบ ประกอบด้วยขั้นตอน ดังนี้คือ การวางแผนการตรวจติดตาม การดำเนินการตรวจติดตาม การสรุปผลการตรวจติดตาม การประเมินประสิทธิผลการตรวจติดตาม การทบทวนของฝ่ายบริหาร และการปฏิบัติการแก้ไขและติดตามผลการตรวจติดตาม

3. องค์ประกอบด้านปัจจัยส่งออกของระบบ คือ รายงานผลการตรวจติดตามคุณภาพ

4. องค์ประกอบด้านข้อมูลป้อนกลับของระบบ คือ ข้อมูลที่ได้จากการประเมินประสิทธิผลการตรวจติดตาม การทบทวนของฝ่ายบริหาร และการปฏิบัติการแก้ไขและติดตามผลการตรวจติดตาม

5. องค์ประกอบด้านสภาพแวดล้อมของระบบ คือ การจัดการเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมภายนอก

ข้อเสนอแนะ

1. ควรจัดให้มีการฝึกอบรมเกี่ยวกับระบบการตรวจติดตามคุณภาพภายในของสถาบันราชภัฏที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น เพื่อให้บุคลากรของสถาบันราชภัฏทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีความเข้าใจถึงวัตถุประสงค์ หลักการ ตลอดจนแนวปฏิบัติในด้านต่างๆ ภายในระบบอย่างชัดเจน

2. การคัดสรรบุคลากรเพื่อเข้ามาทำหน้าที่ผู้ตรวจติดตามคุณภาพภายใน ควรให้ความสำคัญกับคุณสมบัติที่กำหนดไว้ในระบบเป็นอันดับแรก ไม่ควรคำนึงถึงปริมาณมากจนเกินไป เพราะจะทำให้ได้บุคลากรในการทำหน้าที่ดังกล่าวที่ขาดความรู้ ความสามารถ ซึ่งส่งผลให้การตรวจติดตามคุณภาพภายในขาดความน่าเชื่อถือ

3. เครื่องมือการตรวจติดตามคุณภาพภายใน ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นใช้ในระบบ เป็นเพียงแนวทางกว้างๆ ซึ่งแต่ละสถาบันสามารถปรับเปลี่ยนให้มีความยืดหยุ่น หรือนำ ไปประยุกต์ให้เหมาะสมกับบริบทของแต่ละแห่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งเกณฑ์การตรวจติดตาม คุณภาพภายใน ควรจะได้มีการทบทวนเป็นระยะๆ เพื่อให้องค์ประกอบคุณภาพดัชนี ตลอดจนเกณฑ์ที่สถาบันนำมาใช้ มีความสอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป

4. การวางแผนการตรวจติดตามคุณภาพภายในต้องเกิดจากความร่วมมือของ บุคลากรที่เกี่ยวข้องในทุกระดับ และเป็นที่ยอมรับร่วมกันของประชาคมภายในสถาบัน

5. การดำเนินการตรวจติดตามคุณภาพภายใน ควรใช้เวลาอย่างเพียงพอ โดย คำนึงถึงขอบข่ายของภารกิจตามองค์ประกอบคุณภาพที่เกี่ยวข้องกับหน่วยงานนั้นเป็น สำคัญ ไม่ควรกำหนดเวลาตายตัวว่า แต่ละหน่วยงานจะใช้เวลาในการตรวจเท่ากัน

6. การสรุปผลการตรวจติดตามคุณภาพภายใน ควรเป็นการนำเสนอข้อมูลต่อ หน่วยงานที่รับการตรวจในเชิงสร้างสรรค์ ซึ่งทำให้มองเห็นแนวทางในการแก้ไขข้อบกพร่อง

7. ควรนำผลการประเมินประสิทธิภาพการตรวจติดตามคุณภาพภายในมาใช้ในการ ปรับปรุงระบบการตรวจติดตามคุณภาพภายในให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้ต้อง ดำเนินการด้วยความจริงใจและเปิดเผย ซึ่งผู้ตรวจติดตามคุณภาพภายในต้องมีความ พร้อมที่จะรับฟังข้อเสนอแนะจากฝ่ายที่เกี่ยวข้องด้วยความเต็มใจ

8. ฝ่ายบริหารทุกระดับ ไม่ว่าจะเป็นในระดับคณะ/ศูนย์/สำนัก หรือระดับ คณะกรรมการบริหารสถาบันต้องถือว่าการทบทวนผลการตรวจติดตามของฝ่ายบริหาร เป็นบทบาทที่สำคัญ ซึ่งต้องมีการปฏิบัติภายหลังจากรับรายงานผลการตรวจติดตาม คุณภาพภายในอย่างเป็นทางการแล้วทุกครั้ง

9. ควรมีมาตรการในการกำกับ ดูแล และติดตามให้หน่วยงานที่รับการตรวจมี การปฏิบัติการแก้ไขข้อบกพร่องอย่างเป็นรูปธรรม เช่น การแจ้งเป็นลายลักษณ์อักษร ไปยังหน่วยงาน เพื่อกระตุ้นเตือน หากหน่วยงานเพิกเฉยต่อการแก้ไข หรือ การทำเป็น หนังสือแสดงความชื่นชม เมื่อหน่วยงานแสดงให้เห็นว่ามีความพยายามในการแก้ไขข้อ บกพร่อง

10. ผู้บริหารของสถาบันราชภัฏควรกำหนดให้การตรวจติดตามคุณภาพภายใน เป็นนโยบายคุณภาพที่สำคัญ ซึ่งต้องมีการปฏิบัติอย่างต่อเนื่องในทุกปีการศึกษา ทั้งนี้ เพื่อเป็นการเฝ้าระวังและรักษาระบบคุณภาพของสถาบันให้อยู่ในสภาพที่พึงประสงค์อยู่ ตลอดเวลา

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. เมื่อมีการนำระบบการตรวจติดตามคุณภาพภายในของสถาบันราชภัฏที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นไปใช้ในสภาพจริงแล้ว ควรมีการวิจัยเชิงประเมินเกี่ยวกับความสำเร็จและอุปสรรคของการนำระบบไปใช้ทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพ ซึ่งผลการวิจัยจะช่วยให้สถาบันราชภัฏ มีแนวทางในการนำระบบไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2. ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาเกณฑ์การตรวจสอบคุณภาพตนเองของสถาบันราชภัฏ โดยเทียบเคียงกับเกณฑ์รางวัลคุณภาพของต่างประเทศ เช่น Deming Prize, Malcolm Baldrige National Quality Awards หรือ European Quality Awards เป็นต้น ซึ่งถือว่าเป็นเกณฑ์ที่มีมาตรฐานในระดับสูง ทั้งนี้เพื่อเป็นการยกระดับสถาบันราชภัฏสู่ความเป็นสากล

ชื่อเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อประสิทธิภาพในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดกรมอาชีวศึกษา

ผู้วิจัย สิทธิรักษ์ รัชชศานติ

ปีที่งานวิจัยเสร็จ พ.ศ.2545

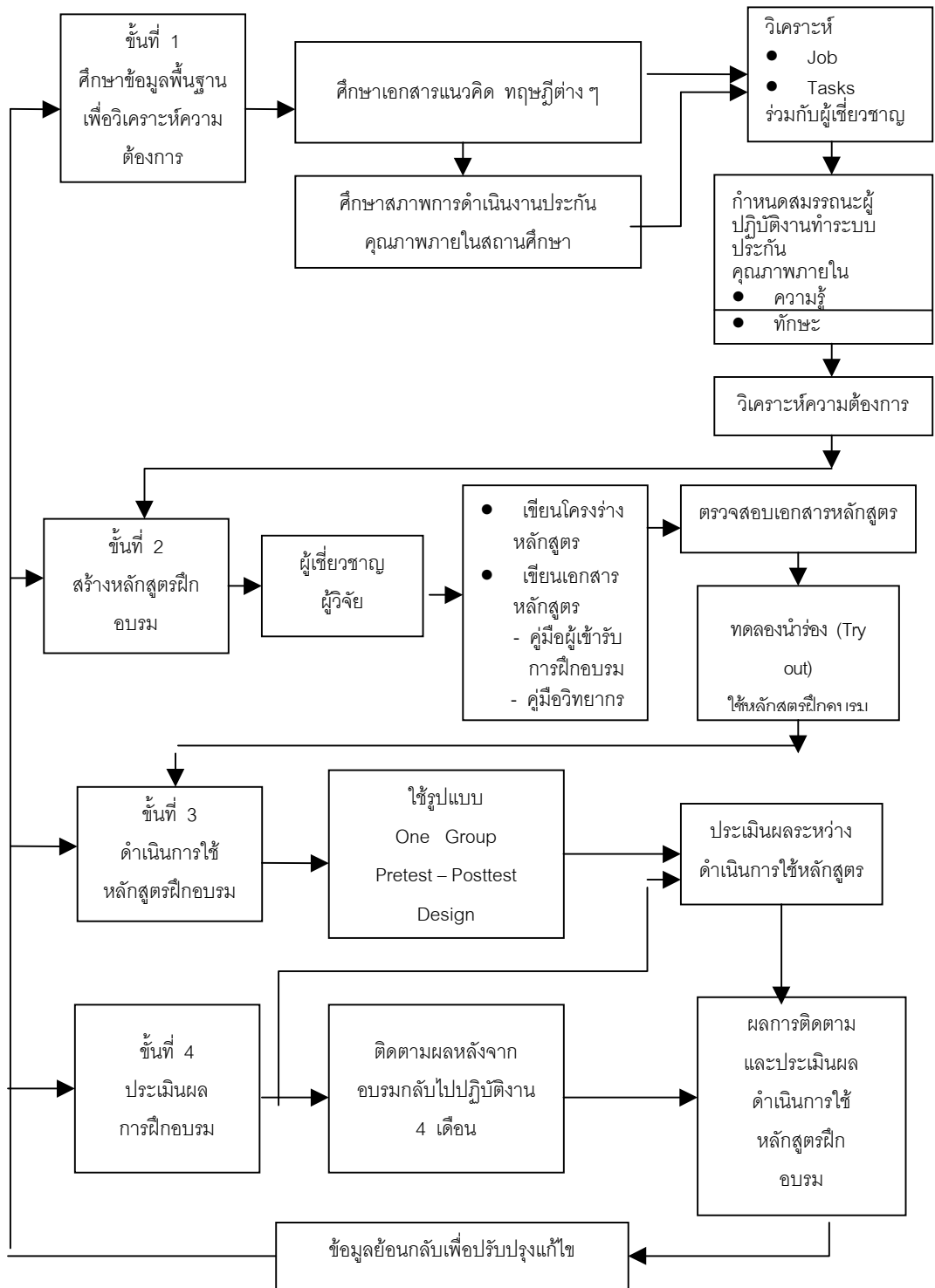
ลักษณะของงานวิจัย วิทยานิพนธ์ครุศาสตรอุตสาหกรรมดุสิตบัณฑิต สาขาวิจัยและพัฒนากลยุทธ์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ

วัตถุประสงค์

เพื่อพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมสำหรับบุคลากรของสถานศึกษาที่มีหน้าที่รับผิดชอบเป็นกรรมการการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดกรมอาชีวศึกษา ให้มีความรู้ ทักษะ และเจตคติในการปฏิบัติงาน เพื่อประสิทธิภาพในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

แนวคิดหรือทฤษฎีที่ใช้ในการวิจัย

การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อประสิทธิภาพการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ประยุกต์ใช้รูปแบบของ BCIT Curriculum Development Model (British Columbia Institute of Technology, 1995) ซึ่งมีขั้นตอนในการพัฒนา 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาข้อมูลพื้นฐานเพื่อวิเคราะห์ความต้องการ ขั้นตอนที่ 2 สร้างหลักสูตรฝึกอบรม ขั้นตอนที่ 3 ดำเนินการใช้หลักสูตรฝึกอบรม และ ขั้นตอนที่ 4 ประเมินผลการฝึกอบรม โดยแสดงเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยดังนี้

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อประสิทธิภาพในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดกรมอาชีวศึกษา ในครั้งนี้ ได้ดำเนินการในลักษณะการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) โดยเป็นการนำผลการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) มาพัฒนาต่อจนได้เป็นหลักสูตรฝึกอบรม แบ่งเป็น 4 ขั้นตอน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาข้อมูลพื้นฐาน เพื่อวิเคราะห์ความต้องการ

1. การศึกษาสภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดกรมอาชีวศึกษา

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาเป็นคณะกรรมการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาที่ปฏิบัติงานในวิทยาลัยเทคนิคขนาดใหญ่ และขนาดกลาง การกำหนดกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) แบ่งตามภาคการศึกษา 5 ภาค และสุ่มแบบเจาะจงเฉพาะเจาะจง (Purposive Random Sampling) กำหนดเป็นประเภทสถานศึกษาขนาดใหญ่ และขนาดกลาง ภาคละ 6 แห่ง รวม 30 แห่ง และกำหนดคณะกรรมการประกันคุณภาพภายในแห่งละ 4 คน รวมทั้งสิ้น 120 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ประกอบด้วย ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามแบบประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา จำนวน 32 ข้อ ใน 6 ด้าน ได้แก่ ด้านการเตรียมการวางแผนการปฏิบัติงาน การดำเนินการตามแผน การตรวจสอบประเมินผล การนำผลการประเมินมาปรับปรุงงาน และการรายงาน ตอนที่ 3 เป็นแบบปลายเปิดเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน นำเครื่องมือที่สร้างเสร็จแล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความตรง (Validity) และปรับปรุงแก้ไข จากนั้นนำเครื่องมือไปทดลองใช้กับบุคลากรที่ทำหน้าที่คณะกรรมการประเมินคุณภาพภายในที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน และวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ของ ครอนบาช (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม เป็น 0.9637

เก็บรวบรวมข้อมูล โดยวิธีส่งและรับทางไปรษณีย์

การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ด้วยความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของตัวแปร 2 กลุ่มด้วย t-test

สรุปผลการวิจัย

สภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดกรมอาชีวศึกษา มีการดำเนินงานอยู่ในระดับน้อยถึงระดับปานกลาง เรียงตามลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการวางแผนการปฏิบัติการ ด้านการดำเนินการตามแผน ด้านการเตรียมการ ด้านการนำผลการประเมินมาปรับปรุงงาน ด้านการตรวจสอบและประเมินผล และด้านการรายงาน

2. วิเคราะห์งาน (Job/Tasks Analysis) ได้ทำการวิเคราะห์งาน (Job) ประกอบด้วย 8 งาน (Job) ได้แก่ ทำความเข้าใจเกี่ยวกับระบบประกันคุณภาพการศึกษา ทำความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐานอาชีวศึกษาและตัวบ่งชี้ จัดทำแผนพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา/ธรรมนูญสถานศึกษา ระบบประเมินภายในสถานศึกษา พัฒนาเครื่องมือประเมิน วิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์จุดแข็งและจุดอ่อน เขียนรายงานประเมินตนเอง จากนั้น วิเคราะห์งานย่อย (Tasks) และกำหนดสมรรถนะด้านความรู้ และทักษะ ที่จะต้องใช้ในการปฏิบัติงาน สำหรับเจตคติได้พิจารณาด้านความตระหนักและกิจนิสัยในส่วนที่ต้องมี เพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

3. วิเคราะห์ความต้องการ ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา เป็นกลุ่มเดิมจากข้อ 1. เครื่องมือประกอบด้วย ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามแบบประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด ด้านความรู้และทักษะของบุคลากรที่ทำหน้าที่เป็นคณะกรรมการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ที่ควรจะต้องมีในการปฏิบัติงาน และมีอยู่เดิม เป็นด้านความรู้ จำนวน 33 ข้อ และด้านทักษะ จำนวน 28 ข้อ ซึ่งจะต้องระบุเป็นความต้องการในการฝึกอบรมของบุคลากรดังกล่าว ในหัวข้อหลักการและแนวคิดเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายใน มาตรฐานอาชีวศึกษา การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา/ธรรมนูญสถานศึกษา ระบบประเมินภายในสถานศึกษา การพัฒนาเครื่องมือ การวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อนของสถานศึกษา การจัดทำรายงานประเมินตนเอง ตอนที่ 3 เป็นแบบวัดเจตคติ แบบลิเคอร์ท (Likert) มี 5 ระดับ ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด มีข้อความทั้งทางบวก และทางลบ ด้านความตระหนัก 10 ข้อ และด้านกิจนิสัย 10 ข้อ รวม 20 ข้อ นำเครื่องมือที่สร้างเสร็จแล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความตรง (Validity) และปรับปรุงแก้ไข แล้วนำเครื่องมือไปทดลองใช้กับบุคลากรที่ทำหน้าที่คณะกรรมการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน และวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สูตร

สัมประสิทธิ์แอลฟา (∞ -Coefficient) ของครอนบาช (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ทั้งฉบับเท่ากับ 0.9324

การเก็บรวบรวมข้อมูล ด้วยวิธีส่งและรับทางไปรษณีย์ การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ด้วยค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของตัวแปร 2 กลุ่ม ด้วย t-test

สรุปผลการวิจัย

คณะกรรมการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา มีความต้องการในการพัฒนา ด้านความรู้ และทักษะ ในทุกหัวข้อ สำหรับด้านเจตคติ อยู่ในระดับปานกลาง

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างหลักสูตรฝึกอบรม นำข้อมูลจากขั้นตอนที่ 1 มาพิจารณาประกอบการสร้างหลักสูตรฝึกอบรม โดยวางแผนร่วมกับผู้เชี่ยวชาญเฉพาะสาขา กำหนดโครงสร้างหลักสูตรฝึกอบรม โดยแบ่งเป็น 8 หน่วย ได้แก่

หน่วยที่ 1 หลักการและแนวทางเกี่ยวกับการประกันคุณภาพสถานศึกษา ประกอบด้วย หัวข้อเรื่องที่ 1.1 ระบบประกันคุณภาพ หัวข้อเรื่องที่ 1.2 แนวทางการประกันคุณภาพอาชีวศึกษา

หน่วยที่ 2 มาตรฐานอาชีวศึกษา ประกอบด้วยหัวข้อเรื่องที่ 2.1 แนวคิดเกี่ยวกับมาตรฐานอาชีวศึกษา หัวข้อเรื่องที่ 2.2 มาตรฐานอาชีวศึกษา และตัวบ่งชี้

หน่วยที่ 3 การจัดทำธรรมนูญสถานศึกษา/แผนพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา ประกอบด้วย หัวข้อเรื่องที่ 3.1 แนวทางการจัดทำธรรมนูญสถานศึกษา/แผนพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา หัวข้อเรื่องที่ 3.2 โครงสร้างแผนพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา

หน่วยที่ 4 ระบบประเมินภายในสถานศึกษา ประกอบด้วย หัวข้อเรื่องที่ 4.1 หลักการและขั้นตอนการประเมินภายในสถานศึกษา หัวข้อเรื่องที่ 4.2 การวางแผนการประเมิน

หน่วยที่ 5 การพัฒนาเครื่องมือ ประกอบด้วย หัวข้อเรื่องที่ 5.1 การสร้างเครื่องมือ หัวข้อเรื่องที่ 5.2 การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

หน่วยที่ 6 การวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย หน่วยที่ 6.1 ลักษณะของข้อมูล หน่วยที่ 6.2 การเลือกใช้สถิติที่เหมาะสมในการวิเคราะห์ข้อมูล หน่วยที่ 6.3 การสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามตัวบ่งชี้และมาตรฐาน

หน่วยที่ 7 การวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อนของสถานศึกษา

หน่วยที่ 8 การเขียนรายงานการประเมินตนเอง

ได้จัดทำเอกสารเป็น 2 ฉบับ ได้แก่ เอกสารคู่มือวิทยากร และเอกสารบรรยาย การฝึกอบรมสำหรับผู้เข้ารับการฝึกอบรม นำเอกสารโครงร่างหลักสูตรไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 7 ท่าน ตรวจสอบความสอดคล้องขององค์ประกอบต่าง ๆ โดยใช้การวิเคราะห์ค่าความ สอดคล้อง (Item Objective Congruence : IOC) ได้ค่าความสอดคล้องเป็น 0.71 และ ตรวจสอบความเหมาะสมของหลักสูตรฝึกอบรม ได้ค่าเฉลี่ยของความเหมาะสมเป็น 4.22 นำหลักสูตรที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้กับบุคลากรของสถานศึกษาที่ทำ หน้าที่เป็นคณะกรรมการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ในสถานศึกษาประเภทวิทยาลัย เทคนิคที่เปิดสอนประเภทวิชาอุตสาหกรรมเป็นหลักจำนวน 30 แห่ง ในข้อ 6.1 เป็นการ ทดลองนำร่อง (Try out) ซึ่งเป็นสถานศึกษาที่ใช้ในการศึกษาข้อมูลพื้นฐานเพื่อวิเคราะห์ ความต้องการแห่งละ 1 คน จำนวน 30 คน เพื่อตรวจสอบความเข้าใจในภาษาที่ใช้ ความเป็นไปได้ในการฝึกปฏิบัติจริง และความเหมาะสมของระยะเวลาที่กำหนดในการฝึ กอบรม เพื่อให้ได้หลักสูตรที่สมบูรณ์ก่อนนำไปใช้จริง โดยจัดสภาพการ อบรมใกล้เคียงกับที่ ได้ใช้ในสภาพจริง พร้อมทั้งได้ทดลองใช้ (Try out) เครื่องมือในการวิจัยทุกประเภทด้วย

ขั้นตอนที่ 3 ดำเนินการใช้หลักสูตรฝึกอบรม

กลุ่มตัวอย่าง ใช้วิธีสุ่มแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Random Sampling) เป็นคณะกรรมการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ประเภทวิทยาลัยเทคนิคขนาด ใหญ่ ได้แก่วิทยาลัยเทคนิคราชสีหราชราม จำนวน 20 คน และประเภทวิทยาลัยเทคนิค ขนาดเล็ก ได้แก่ วิทยาลัยเทคนิคกาญจนาภิเษกมหานคร จำนวน 15 คน รวมจำนวน ทั้งสิ้น 35 คน โดยใช้แผนการวิจัยแบบ One group Pretest – Posttest Design

เครื่องมือประกอบด้วย

1. แบบวัดผลสัมฤทธิ์ เป็นแบบทดสอบเพื่อวัดความรู้ตามวัตถุประสงค์เชิงพฤติ กรรม เพื่อทดสอบก่อน (Pretest) และหลัง (Posttest) การฝึกอบรม สร้างข้อคำถามให้ ครอบคลุมเนื้อหาในหลักสูตรตามวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมที่กำหนดเป็นแบบเลือกตอบ จำนวน 60 ข้อ ในแต่ละข้อ มี 5 ตัวเลือก นำไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรง (Validity) ในเนื้อหา ภาษาที่ใช้ ตัวเลือกและตัวลวง และปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ จากนั้นนำแบบวัดผลสัมฤทธิ์ไปทดลองใช้กับบุคลากรที่ทำหน้าที่เป็นคณะกรรมการประกัน คุณภาพภายในสถานศึกษาที่ไม่ใช่กลุ่มทดลองจริง สำหรับการวิเคราะห์หาคุณภาพ หา ค่าความยากง่าย และ ค่าอำนาจจำแนก โดยแบ่งเป็นกลุ่มสูง กลุ่มต่ำ ใช้เทคนิค 27% คำนวณตามรายชื่อ โดยกำหนดเกณฑ์ในการคัดเลือกข้อคำถามที่ใช้ได้ คือ ข้อที่มีค่า ความยากง่ายระหว่าง 0.20 – 0.80 และค่าอำนาจจำแนก ตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไป คัดเลือก ข้อที่เหมาะสมและครอบคลุมเนื้อหาที่สุดไว้ 50 ข้อ หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของ

แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทั้งหมด โดยใช้สูตรของคูเดอร์ริชาร์ดสัน (Kuder-Richardson) (KR-20) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.82

2. แบบประเมินความเหมาะสมในการใช้หลักสูตรฝึกอบรม ประกอบด้วย 2 ลักษณะ ได้แก่ แบบประเมินคุณภาพของหลักสูตรแต่ละหัวข้อเรื่องเป็นแบบประเมินประจำวัน มีลักษณะเป็นแบบประมาณ 5 ระดับได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อยและน้อยที่สุด และ แบบประเมินเมื่อสิ้นสุดการฝึกอบรมในภาพรวมประกอบด้วย ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามชนิดประมาณค่า 5 ระดับ เกี่ยวกับการจัดการหลักสูตร วิธีการฝึกอบรม สื่อและอุปกรณ์ การประเมินผล วิทยากร ระยะเวลาและการจัดการ และตอนที่ 3 เป็นแบบปลายเปิด เกี่ยวกับข้อเสนอแนะต่าง ๆ นำแบบประเมินไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความตรง (Validity) ความเหมาะสมถูกต้อง และปรับปรุงแก้ไข จากนั้นนำไปทดลองใช้กับบุคลากรที่เป็นคณะกรรมการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ที่เป็นกลุ่มทดลอง หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบประเมินหลักสูตร ได้ค่าความเชื่อมั่น 0.89 และแบบสอบถามประเมินเมื่อสิ้นสุดการฝึกอบรมในภาพรวม ได้ค่าความเชื่อมั่น 0.91

การเก็บรวบรวมข้อมูล เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองขณะทดลองใช้หลักสูตร การวิเคราะห์ข้อมูล ผลสัมฤทธิ์ของการอบรม วิเคราะห์ด้วยค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนระหว่าง Pretest และ Posttest ด้วยสถิติ t-test ประเมินความเหมาะสมของหลักสูตรฝึกอบรม วิเคราะห์ด้วยค่าความถี่ และร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระหว่างตัวแปร 2 กลุ่ม ด้วย t-test สรุปผลได้ดังนี้

ผลสัมฤทธิ์ของการใช้หลักสูตรฝึกอบรม พิจารณาจากคะแนนก่อนการฝึกอบรม (Pretest) และหลังการฝึกอบรม (Posttest) พบว่าผู้เข้ารับการฝึกอบรมจำนวน 35 คน ได้คะแนนเฉลี่ยของคะแนนทดสอบก่อนการฝึกอบรม (Pretest) เท่ากับ 15.86 จากคะแนนเต็ม 50 คะแนน เมื่อทดสอบหลังการฝึกอบรม (Posttest) ได้คะแนนเฉลี่ย 28.17 คะแนน สำหรับหลักสูตรฝึกอบรมและการจัดฝึกอบรม ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความคิดเห็นว่ามีเหมาะสมในระดับมาก

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินผลการฝึกอบรม

ได้ติดตามผลการฝึกอบรมหลังจากผู้ผ่านการฝึกอบรมกลับไปปฏิบัติงานแล้ว 4 เดือน โดยศึกษาใน 2 หัวข้อ หัวข้อแรกได้แก่ พฤติกรรมที่เปลี่ยนไป เป็นการศึกษาพฤติกรรมการปฏิบัติงานด้านบริหาร ด้านทักษะ และด้านเจตคติ และหัวข้อที่ 2 ได้แก่ ผลลัพธ์ที่เกิดแก่สถานศึกษาเป็นการศึกษาผลการดำเนินงาน โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่าง

2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มผู้ผ่านการฝึกอบรมทั้งสิ้น 35 คน เป็นผู้ที่ปฏิบัติงานในวิทยาลัยเทคนิคขนาดใหญ่ คือ วิทยาลัยเทคนิคราชสีหราชราม จำนวน 20 คน และวิทยาลัยเทคนิคขนาดกลาง คือ วิทยาลัยเทคนิคกาญจนาภิเษกมหานคร จำนวน 15 คน และกลุ่มผู้บริหาร/เพื่อนร่วมงาน จำนวนทั้งสิ้น 82 คน เป็นผู้ที่ปฏิบัติงานในวิทยาลัยเทคนิคขนาดใหญ่ คือ วิทยาลัยเทคนิคราชสีหราชราม จำนวน 44 คน และวิทยาลัยกาญจนาภิเษกมหานคร จำนวน 38 คน

เครื่องมือในการติดตามผลการฝึกอบรม ประกอบด้วยเครื่องมือ 2 ชุด ประกอบด้วยเนื้อหาลักษณะเดียวกัน ชุดที่ 1 สำหรับผู้ผ่านการฝึกอบรม เป็นการประเมินตนเอง โดยสอบถามก่อนการอบรม และหลังการอบรม และชุดที่ 2 สำหรับผู้บริหาร/เพื่อนร่วมงาน เป็นการสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับผู้ผ่านการฝึกอบรม โดยสอบถามก่อนและหลังการฝึกอบรม แบบสอบถามทั้ง 2 ชุดแบ่งเป็น ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัว ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามชนิดประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ เกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการปฏิบัติงาน การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ด้านการบริหารงาน ด้านทักษะในการปฏิบัติงาน และด้านเจตคติของผู้ผ่านการอบรมในการปฏิบัติงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ก่อนการอบรมและหลังการอบรม ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับผลการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยกำหนดเป็น 3 ระยะ ดังนี้ ได้จัดทำ/ดำเนินการแล้ว กำลังดำเนินการ และยังไม่ได้ดำเนินการ และตอนที่ 4 เป็นแบบปลายเปิด เกี่ยวกับปัญหา และอุปสรรคในการดำเนินงาน ไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องในเนื้อหา และแก้ไขปรับปรุง จากนั้นนำเครื่องมือชุดที่ 1 ไปทดลองใช้กับคณะกรรมการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา จำนวน 30 คน และนำเครื่องมือชุดที่ 2 ไปทดลองใช้กับกลุ่มผู้บริหาร/เพื่อนร่วมงานของคณะกรรมการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา จำนวน 30 คน และวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - coefficient) ของครอนบาช (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามชุดที่ 1 สำหรับผู้ผ่านการฝึกอบรมทั้งฉบับเท่ากับ 0.9321 และชุดที่ 2 สำหรับผู้บริหาร/เพื่อนร่วมงานทั้งฉบับเท่ากับ 0.8535 การเก็บรวบรวมข้อมูลใช้วิธีส่งและรับทางไปรษณีย์ การวิเคราะห์ข้อมูลวิเคราะห์ด้วยค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของตัวแปร 2 กลุ่มวิเคราะห์ด้วย t-test เมื่อเปรียบเทียบส่วนที่เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับผลดำเนินงาน กำหนดเป็น 3 ระยะ ได้แก่ ได้จัดทำ/ดำเนินการแล้ว กำลังดำเนินการ และยังไม่ได้ดำเนินการ วิเคราะห์ด้วยค่าความถี่ ร้อยละ และการเปรียบเทียบความถี่วิเคราะห์ด้วย ไคสแควร์ (χ^2)

สรุปผลการวิจัย

โดยภาพรวมพฤติกรรมการปฏิบัติงานด้านการบริหารงาน ทักษะ และเจตคติ (กิจนิสัย) ก่อนการฝึกอบรมอยู่ในระดับปานกลาง และหลังการฝึกอบรมอยู่ในระดับมาก เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยก่อนและหลังการฝึกอบรมพบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยค่าเฉลี่ยหลังการฝึกอบรมสูงกว่าก่อนการฝึกอบรม สำหรับผลการดำเนินงานส่วนใหญ่อยู่ในระหว่างดำเนินการ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. สถานศึกษาต้องจัดสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ รวมทั้งจัดสรรงบประมาณของสถานศึกษา เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปด้วยความคล่องตัว

2. หน่วยงานนิเทศก์ต้องให้การส่งเสริม สนับสนุน ด้านวิชาการ จัดทำแผนการนิเทศ และให้ความร่วมมือกับสถานศึกษาในการประชุม/อบรม ให้ความรู้ ความเข้าใจ สามารถปฏิบัติได้ รวมทั้งมีความตระหนักและกิจนิสัยในการปฏิบัติงานการประกันคุณภาพภายใน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในงาน

3. หน่วยงานนิเทศก์ต้องกำหนดคุณสมบัติของผู้ที่ทำหน้าที่เป็นคณะกรรมการประกันคุณภาพภายในหรือผู้ที่ จะเข้ารับการอบรมตามหลักสูตรให้สอดคล้องกับงานที่รับผิดชอบ สำหรับกระบวนการดำเนินการใช้หลักสูตรอาจจะจัดในลักษณะเป็นระยะ (phase) และมีการประเมินและติดตามผลเป็นระยะๆ เช่นเดียวกัน ทั้ง output และ outcome ส่วนงานที่ใช้เป็นแบบฝึกปฏิบัติควรเป็นข้อมูลจริงของสถานศึกษานั้น ๆ เพื่อให้เกิดความมั่นใจในการปฏิบัติงานของสถานศึกษา

4. กรมอาชีวศึกษาต้องให้การสนับสนุนแก่สถานศึกษา ให้อำนวยความสะดวกในด้านต่าง ๆ รวมทั้งด้านการจัดการและบริหารงาน ตัวอย่างเช่น กำหนดให้มีสำนักงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา และกำหนดให้มีหัวหน้างานประกันคุณภาพการศึกษา เช่นเดียวกับหัวหน้างานอื่น ๆ เพื่อเป็นผู้รับผิดชอบโดยตรง

5. กรมอาชีวศึกษาต้องกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และมีมาตรการในการดำเนินงาน เพื่อสถานศึกษาทุกแห่งได้มีการบริหารงานไปในทิศทางเดียวกัน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมสำหรับผู้ที่ทำหน้าที่ประเมินสถานศึกษา เพื่อทำการประเมินงานของสถานศึกษา เป็นการเตรียมสถานศึกษาเพื่อพร้อมรับการประเมินภายนอก

2. ควรมีการวิจัยและพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม หลักสูตรต่างๆ เพื่อพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา ให้มีความรู้ ความสามารถในการกระบวนการเรียนการสอนตามที่ระบุไว้ในมาตรฐานการอาชีวศึกษา

3. ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาสังกัดกรมอาชีวศึกษา เพื่อการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพในสถานศึกษา

4. ควรมีการพัฒนามาตรฐานการอาชีวศึกษา และตัวบ่งชี้ที่เหมาะสมสำหรับการอาชีวศึกษาเพื่อการควบคุมคุณภาพของการอาชีวศึกษา และเป็นกรอบการดำเนินงานของสถานศึกษาที่สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง

ชื่อเรื่อง การศึกษาความต้องการจำเป็นในการดำเนินการด้านประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา หลังการได้รับการประเมินภายนอกจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.)

ผู้วิจัย ดวงใจ กฤดากร

ปีทำงานวิจัยเสร็จ พ.ศ.2545

ลักษณะของงานวิจัย วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาบริหารการศึกษา
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นในการดำเนินการด้านประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา หลังการได้รับการประเมินภายนอกจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.)

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้ใช้วิธีการสำรวจในการเก็บข้อมูล ซึ่งข้อมูลวิจัยนี้มีทั้งข้อมูลเชิงปริมาณและข้อมูลเชิงคุณภาพ ที่ศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นผู้บริหารและคณะกรรมการประกันคุณภาพการศึกษา จำนวน 301 คน รวม 12 โรงเรียน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นโดยใช้กรอบแนวคิดตามขั้นตอนการดำเนินการด้านประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (สกศ.) มีความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม 0.97

การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรม SPSS for Windows สถิติที่ใช้ ได้แก่ โดยใช้การวิเคราะห์ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที่ (t-test) และจัดเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นโดยใช้วิธี Modified Priority Needs Index

สรุปผลการวิจัย

1. ความต้องการในขั้นการเตรียมการ ประกอบด้วย 2 ด้าน คือ ด้านการเตรียมความพร้อมของบุคลากร เรียง 3 ลำดับแรก คือ 1) การจัดให้มีบุคลากรแกนนำ/วิทยากรที่มีความรู้ความสามารถ ทำหน้าที่ให้ความรู้แก่บุคลากรในสถานศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่อง เพื่อสร้างความตระหนักและเห็นคุณค่าของการประกันคุณภาพภายใน 2) การให้ข้อมูลข่าวสารและความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 หมวด 6 มาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษาแก่บุคลากรในสถานศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้อง 3) การสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษาแก่บุคลากรในสถานศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้อง การส่งเสริมสนับสนุนการทำงานเป็นทีมแก่บุคลากรในสถานศึกษา และผู้ที่เกี่ยวข้อง ด้านการแต่งตั้งกรรมการที่รับผิดชอบ เรียงจากมากไปน้อย 3 ลำดับ คือ 1) การให้ผู้ที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพภายใน 2) การร่วมคิดร่วมทำของผู้บริหารในการประกันคุณภาพภายใน 3) การให้บุคลากรในสถานศึกษาทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพภายใน

2. ความต้องการจำเป็นในขั้นการดำเนินการ 4 ด้าน คือ

ด้านการวางแผน (Plan) 3 ลำดับแรก ประกอบด้วย 1) การศึกษาวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลก่อนการวางแผน 2) การให้คณะกรรมการที่แต่งตั้งจากบุคลากรในสถานศึกษาและจากผู้ที่เกี่ยวข้อง มีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา และการกำหนดเป้าหมาย/มาตรฐานการศึกษาที่เป็นความต้องการร่วมกันของผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย 3) การจัดอันดับความสำคัญของเป้าหมาย/มาตรฐานการศึกษาเพื่อการพัฒนา และการกำหนดแนวทางหรือวิธีปฏิบัติงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย/มาตรฐานการศึกษา

ด้านการปฏิบัติตามแผน (Do) เรียง 3 ลำดับแรก ประกอบด้วย 1) การสร้างแรงจูงใจให้บุคลากรในสถานศึกษาร่วมกันดำเนินการตามแผนที่จัดทำไว้ 2) การจัดวิทยากรที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญให้การนิเทศ ระหว่างดำเนินการด้านต่างๆ 3) การกำกับติดตามทั้งระดับรายบุคคล รายกลุ่ม รายหมวด/ฝ่าย เพื่อกระตุ้นและส่งเสริมให้มีการดำเนินงานตามแผน

ด้านการตรวจสอบประเมินผล (Check) เรียง 3 ลำดับแรก คือ 1) การทดลองใช้เครื่องมือเพื่อปรับปรุงแก้ไขก่อนการนำไปใช้จริง และการหลอมรวมเครื่องมือให้สามารถวัดสิ่งที่เกี่ยวข้องกันได้ด้วยเครื่องมือชุดเดียวกัน 2) การให้ผู้ที่รับผิดชอบร่วมกันกำหนดรูปแบบ/วิธีการ ในการวิเคราะห์และการสรุปผลข้อมูลของผู้เรียน เพื่อใช้เป็นแนวทางเดียวกัน 3) การกำหนดกรอบการวิเคราะห์ข้อมูล ทั้งระดับรายบุคคล ระดับห้องเรียน และภาพรวมของสถานศึกษา

ด้านการนำผลการประเมินมาปรับปรุงงาน (Action) เรียงจากมากไปน้อย 3 ลำดับแรก ปรากฏดังนี้ 1) การให้บุคลากรในสถานศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการนำผลการประเมินมาวิเคราะห์จุดเด่น จุดด้อย หาสาเหตุและแนวทางแก้ไขก่อนการวางแผนในระยะต่อไป 2) การนำผลการประเมินมาพัฒนาเป็นข้อมูลสารสนเทศที่สามารถใช้ได้สะดวก และเป็นปัจจุบันเพื่อใช้ประกอบการตัดสินใจในเรื่องต่างๆ 3) การนำเสนอผลการประเมิน ต่อบุคลากรในสถานศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำผลไปใช้พัฒนางานของตนเองและปรับปรุงแผนการทำงานในทุกระดับของโรงเรียน

3. ความต้องการจำเป็นในชั้นการรายงาน ประกอบด้วย การจัดทำรายงานประเมินตนเองหรือรายงานประจำปี เรียงจากมากไปน้อย 3 ลำดับ คือ 1) การเขียนรายงานประเมินตนเอง/รายงานประจำปีโดยสรุป เพื่อเผยแพร่ให้กับกลุ่มผู้ปกครองและชุมชน 2) การรวบรวมผลการดำเนินงาน ผลการประเมินมาทำการวิเคราะห์และสังเคราะห์จำแนกตามมาตรฐานการศึกษาเพื่อการเขียนรายงานประเมินตนเอง/รายงานประจำปี 3) การจัดให้ผู้ที่มีความรู้เกี่ยวกับวิธีการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นผู้จัดทำรายงานการประเมินตนเอง/รายงานประจำปี

ข้อเสนอแนะ

1. ถึงแม้ว่าสถานศึกษาจะผ่านการประเมินภายในจากหน่วยงานต้นสังกัดและผ่านการประเมินภายนอกจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและการประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ในรอบแรกแล้วก็ตาม แต่จากการวิจัยนี้ได้พบว่า บุคลากรส่วนใหญ่ของสถานศึกษายังคงต้องการได้รับความรู้ความเข้าใจเรื่องเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาเพิ่ม ดังนั้น หน่วยงานต้นสังกัดน่าจะคิดหารูปแบบหรือวิธีการจัดอบรมที่น่าสนใจและให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เข้ารับการอบรม โดยเน้นที่คุณภาพ ไม่ควรเน้นที่ปริมาณและควรจัดทำอย่างต่อเนื่องเป็นระยะๆ

2. จากการวิจัยได้พบว่ามาตรฐานการศึกษาของหน่วยงานต้นสังกัดและของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) สร้างความสับสนและเพิ่มภาระงานให้กับบุคลากรในสถานศึกษาโดยไม่จำเป็น เพราะต้องทำเรื่องเดียวกันนี้ถึง 2 ครั้ง

ทั้งที่มาตรฐานการศึกษาของทั้งสองแห่งมีความใกล้เคียงกันมาก จึงเป็นไปได้หรือไม่ว่าหน่วยงานต้นสังกัดจะปรับมาตรฐานให้สอดคล้องกับสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) หรือปรับให้โรงเรียนจัดทำรายงานประเมินตนเอง/ รายงานประจำปีเพียงฉบับเดียว ที่สามารถแสดงถึงการดำเนินการด้านประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาที่ทุกหน่วยงานสามารถตรวจสอบได้ ทั้งนี้เพื่อเป็นการลดการทำงานซ้ำซ้อนของโรงเรียน

3. จากผลการวิจัยพบสาเหตุสำคัญที่ทำให้ระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ยังไม่ได้รับการส่งเสริมเท่าที่ควร และขาดความต่อเนื่อง คือ การโยกย้ายผู้บริหารก่อนวาระอันควร ดังนั้น หน่วยงานต้นสังกัดควรพิจารณาประเด็นนี้และเร่งผลักดันให้หน่วยเหนือปรับแก้กฎระเบียบการโยกย้ายตำแหน่งของผู้บริหารให้เป็นไปตามวาระอย่างน้อย 3 ปี และควรปรับนโยบายการขอตัวผู้บริหารไปช่วยราชการให้น้อยลง เพื่อผู้บริหารจะได้มีเวลาในการบริหารงานโรงเรียน ซึ่งเป็นภาระหน้าที่โดยตรงให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลยิ่งขึ้นกว่าปัจจุบัน

4. พัฒนาผู้บริหารให้มีจิตสำนึกในหน้าที่ความรับผิดชอบต่อการบริหารสถานศึกษาให้มีคุณภาพ และจัดให้ผู้บริหารเป็นผู้นำเสนอรายงานประเมินตนเองหรือรายงานประจำปีต่อหน่วยงานต้นสังกัด หรือเขตพื้นที่ในอนาคต เพื่อกระตุ้นให้ผู้บริหารหาความรู้ความเข้าใจ และเห็นความสำคัญของการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาให้มากขึ้น

5. จากการสำรวจในการวิจัยนี้ได้พบว่า การให้นโยบายของหน่วยงานต้นสังกัดมีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ ขาดความชัดเจน และมักเป็นนโยบายที่ตีกรอบมาให้เสร็จ โรงเรียนรู้สึกขาดอิสระในการดำเนินการในเรื่องของการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ในส่วนนี้หน่วยงานต้นสังกัดควรทบทวนวิธีการให้นโยบายให้มีความรอบคอบยิ่งขึ้นกว่าเดิม และทำความเข้าใจกับสถานศึกษาในสังกัดของตนเองในเรื่องที่อาจจะเข้าใจไม่ตรงกัน

6. จากการวิจัยนี้ได้พบว่า โรงเรียนมีความตื่นตัวอย่างมากก่อนที่จะได้รับการประเมินภายนอกครั้งแรก แต่หลังจากได้รับการประเมินไปแล้ว พบว่า โรงเรียนมองว่าผู้ประเมินภายนอกที่เข้าไปประเมินโรงเรียนในรอบแรกนี้ บางคนยังไม่มีความสัมพันธ์เพียงพอที่จะเป็นผู้ประเมินได้และวิธีการประเมินที่ค่อนข้างหละหลวม ทำให้โรงเรียนเกิดความไม่มั่นใจในระบบการประเมินภายนอกของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ว่าจะมีประสิทธิภาพเพียงพอหรือจะก่อให้เกิดประโยชน์ได้จริง ดังนั้น เพื่อไม่ให้โรงเรียนเสื่อมศรัทธาต่อระบบการประเมินภายนอกของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ทางสำนักงานฯ ควรเข้มงวดในการ

พิจารณา คุณสมบัติของผู้ประเมินภายนอกให้มีความเหมาะสมมากยิ่งขึ้น พัฒนาและฝึกอบรมผู้ประเมินภายนอกให้ได้ระดับมาตรฐานเพียงพอที่จะเป็นผู้ตรวจสอบประเมินและเป็นผู้ให้คำแนะนำแก่โรงเรียนได้

7. การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาในช่วงที่ผ่านมาของโรงเรียนในสังกัด กรมสามัญศึกษา ในการวิจัยนี้ต้องดำเนินการด้านประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาร่วมกับหน่วยงานภายนอกหลายหน่วยงานด้วยกัน รวมถึงสำนักงานรับรองมาตรฐานและการประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ด้วย ซึ่งพบปัญหาว่าการประสานงานระหว่างโรงเรียนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องยังไม่ดีเท่าที่ควร ทำให้โรงเรียนซึ่งเป็นหน่วยที่ต้องรับนโยบายมาปฏิบัติเกิดความสับสนในการดำเนินการด้านประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ดังนั้นสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) น่าจะปรับในเรื่องการประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ รวมทั้งการประสานงานกับสถานศึกษาให้มีระบบมากยิ่งขึ้น

8. หัวหน้างานประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน ส่วนใหญ่เป็นผู้มีความรับผิดชอบและมุ่งมั่นต่องานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ประารถนาให้ระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนดำเนินการอย่างต่อเนื่องและมีบรรยากาศที่ตื่นตัวเหมือนก่อนที่จะได้รับการประเมินภายนอก มีความคิดเห็นว่าผู้ประเมินภายนอกน่าจะเข้ามาเยี่ยมชมสถานศึกษาอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง เพื่อเป็นการกระตุ้นให้บุคลากรในสถานศึกษามีความกระตือรือร้นในการดำเนินการด้านประกันคุณภาพภายในอย่างต่อเนื่องตลอดไป

9. ผู้บริหารและคณะกรรมการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนที่ได้เคยเข้าไปเยี่ยมชมสำนักงานรับรองมาตรฐานและการประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) และร่วมทำงานในช่วงของการประเมินคุณภาพภายนอกในระยะที่ผ่านมา พบว่า สำนักงานควรต้องปรับระบบการทำงานของสำนักงานให้มีความรวดเร็วและคล่องตัวยิ่งขึ้น และเตรียมความพร้อมเจ้าหน้าที่ของสำนักงานให้เป็นผู้มีลักษณะกัลยาณมิตร และมีความรู้ความเข้าใจเรื่องที่ทำและเรื่องที่เกี่ยวข้อง เพื่อพร้อมให้คำแนะนำและคำปรึกษาแก่สถานศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้องที่สนใจมากกว่าที่เป็นอยู่

10. กระทรวงศึกษาธิการควรให้ความสนใจจัดทำประชาสัมพันธ์ในเรื่องการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา เพื่อให้ผู้ปกครองและชุมชนมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องดังกล่าวมากยิ่งขึ้น และรับทราบของตนเองที่ต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียน โดยจัดทำให้น่าสนใจและใช้สื่อที่เอื้อต่อโรงเรียนที่ไม่ทิ้งงบประมาณในการดำเนินการด้านนี้ด้วย

11. สถาบันอุดมศึกษาที่มีคณะครุศาสตร์หรือศึกษาศาสตร์เข้ามามีบทบาทในการพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน เช่น การจัดอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อเพิ่มพูนทักษะด้านต่างๆ การให้คำแนะนำบุคลากรในสถานศึกษา หรือการเผยแพร่ผลการวิจัยของนิสิต-นักศึกษาที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษาระดับขั้นพื้นฐาน เพื่อให้บุคลากรในสถานศึกษานำผลการวิจัยนั้นไปพัฒนางานของตนเองและพัฒนาโรงเรียนให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น คณะครุศาสตร์หรือศึกษาศาสตร์ควรปรับหลักสูตรการเรียนการสอนให้ผู้เรียนที่สำเร็จการศึกษาเป็นครูผู้ที่มีทักษะของการวัดและประเมินผล และเป็นผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจและมีความตระหนักเห็นคุณค่าในระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

ข้อเสนอแนะสำหรับสถานศึกษา

1. จากการวิจัยครั้งนี้ได้พบว่า โรงเรียนที่มีระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาที่ดีนั้นส่วนใหญ่ผู้ที่รับผิดชอบงานระบบประกันฯ หรือหัวหน้างานประกันคุณภาพการศึกษาจะเป็นผู้ที่มีความรู้เรื่องของการประเมินผลค่อนข้างดี ในการแต่งตั้งคณะกรรมการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน จึงควรพิจารณาให้ผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องของการประเมินผลเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการด้วย เพื่อจะได้สามารถให้คำแนะนำและคำปรึกษาแก่บุคลากรอื่นๆ ในสถานศึกษาได้ ซึ่งจะช่วยให้กระบวนการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาดำเนินการไปได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2. จากการวิจัยได้พบว่า งานด้านประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาส่วนใหญ่ดำเนินการโดยบุคลากรกลุ่มเดียวของโรงเรียน ทำให้บุคลากรอื่นๆ ไม่มีส่วนร่วมเท่าที่ควร ดังนั้น ในการดำเนินการระยะต่อไป โรงเรียนควรให้บุคลากรทุกคนในสถานศึกษามีส่วนร่วมเป็นคณะกรรมการประกันคุณภาพการศึกษาและร่วมทำงานในทุกขั้นตอนของกระบวนการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา เพื่อสร้างความรู้สึกร่วมในการมีส่วนร่วมและเกิดความรู้สึกร่วมกันที่ที่ต้องรับผิดชอบร่วมกัน มิใช่ผู้ปฏิบัติตามคำสั่ง โดยโรงเรียนอาจใช้วิธีให้บุคลากรในสถานศึกษาหมุนเวียนกันรับผิดชอบงานด้านประกันคุณภาพภายใน เพื่อให้บุคลากรเข้าใจในระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและเข้าใจความสำคัญของการทำงานเป็นทีม

3. ในระยะที่ผ่านมาช่วงก่อนการประเมินภายนอกรอบแรก ในขณะที่บุคลากรในสถานศึกษาเองยังไม่มี ความเข้าใจในระบบของการประกันคุณภาพฯ ดีพอ แต่หลังจากที่ไปโรงเรียนที่ได้รับการประเมินภายนอกในรอบแรกแล้วคงต้องแสดงความก้าวหน้าในระบบการประกันคุณภาพของตนเอง โดยการปรับให้ผู้ที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมมากยิ่งขึ้น สร้างความรู้ความเข้าใจอย่างจริงจังและจัดให้มีผู้ปกครองเครือข่าย เพื่อสร้างความตระหนักและเห็นคุณค่าของการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา พร้อมทั้งเปิดโอกาสให้ตัวแทนของผู้ที่

เกี่ยวข้องร่วมเป็นคณะกรรมการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน และร่วมดำเนินการตามกระบวนการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาตามความเหมาะสม เพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายเห็นความสำคัญของการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และเข้าใจบทบาทของตนเองต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

4. จัดอบรมเชิงปฏิบัติการภายในโรงเรียนหรือระหว่างกลุ่มโรงเรียน เพื่อสร้างความรู้และความเข้าใจในเรื่องต่างๆ ที่ยังเป็นความต้องการจำเป็นของบุคลากรในสถานศึกษาอยู่ เช่น การจัดทำหรือการปรับใช้เครื่องมือการประเมิน การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการแปลความหมายของข้อมูล เป็นต้น หรือบอกเล่าความเคลื่อนไหวในเรื่องประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาแก่บุคลากรและผู้ที่เกี่ยวข้องเป็นระยะ ๆ อย่างต่อเนื่อง

5. จากการสำรวจพบว่า โรงเรียนบางแห่งเตรียมที่จะจัดโครงการเพื่อส่งเสริมการดำเนินการด้านประกันคุณภาพการศึกษาให้แก่บุคลากรในสถานศึกษา เช่น โครงการฝึกการประเมินภายในโรงเรียนหรือระหว่างกลุ่มโรงเรียนเพื่อเพิ่มประสบการณ์ในการประเมิน หรือจัดให้มีความรู้ความสามารถระหว่างโรงเรียนมาให้ปรึกษาแนะนำ เป็นต้น ซึ่งน่าจะเป็นประโยชน์ต่อโรงเรียนอื่นๆ ในการที่จะพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิผลมากยิ่งขึ้นได้

6. จากผลการวิจัยได้พบค่อนข้างชัดเจนว่า สถานศึกษาส่วนใหญ่ดำเนินการเก็บรวบรวมผลการประเมินครั้งเดียวก่อนสิ้นปีการศึกษา เพื่อใช้จัดทำรายงานประเมินตนเองหรือรายงานประจำปี จึงทำให้ไม่มีการนำเสนอผลการประเมินในระหว่างปีการศึกษาต่อบุคลากรในสถานศึกษาหรือต่อผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้พัฒนางานของตนเองหรือใช้ปรับพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน ดังนั้น โรงเรียนควรจัดให้บุคลากรในสถานศึกษา และผู้ที่เกี่ยวข้องร่วมกันวางแผนการจัดเก็บข้อมูลหรือวางแผนการประเมิน โดยกำหนดเวลาของการเก็บและส่งผลข้อมูลเป็นระยะๆ เพื่อให้ผู้รับผิดชอบสามารถวิเคราะห์ สังเคราะห์ และแปลความหมายข้อมูลในภาพรวม แล้วนำเสนอต่อบุคลากรในสถานศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำผลไปใช้ปรับหรือพัฒนางานของตนเอง และช่วยเหลือนักเรียนได้ทันทีโดยไม่ต้องรอสิ้นปีการศึกษา

7. ในหลายโรงเรียนได้พบปัญหาว่า การประเมินของบุคลากรในสถานศึกษาแต่ละหมวด/ฝ่ายไม่สอดคล้องกัน และไม่เชื่อมโยงกับเป้าหมายหรือมาตรฐานการศึกษา ทำให้ผู้ที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และแปลผลข้อมูลทำงานได้ลำบาก ดังนั้นโรงเรียนควรจัดให้บุคลากรทุกฝ่ายร่วมกันกำหนดรูปแบบ/วิธีการประเมินให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ร่วมกันระดมความคิดเห็นในการจัดทำเครื่องมือให้สามารถวัดได้ตรงตามวัตถุประสงค์ และมีความเชื่อมโยงกับเป้าหมาย/มาตรฐานการศึกษา ซึ่งจะทำให้การ

วิเคราะห์สังเคราะห์ และแปลความหมายข้อมูลได้ง่ายขึ้น และไม่เกิดความสับสนเปล่าในการประเมิน

8. ผู้ที่รับผิดชอบหรือหัวหน้างานประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนในการวิจัยนี้ส่วนใหญ่ต้องเผชิญปัญหาจากการไม่กระตือรือร้นและไม่ให้ความร่วมมือในการประกันคุณภาพภายในของบุคลากรในสถานศึกษา เช่น ส่งผลการประเมินล่าช้า ไม่จัดระบบข้อมูลสารสนเทศ เป็นต้น ดังนั้นเพื่อช่วยให้ผู้ที่รับผิดชอบหรือหัวหน้าประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนทำงานได้สะดวกขึ้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้หมวดวิชา/ฝ่ายต่างๆ จัดทำแผนการทำงาน โดยกำหนดงานและระยะเวลาของงานนั้นๆ ให้ชัดเจน ให้แต่ละหมวดรายงานความก้าวหน้าในงานของตนเองเป็นระยะๆ เพื่อควบคุมการดำเนินงานต่างๆ ให้เป็นไปตามแผน และสะดวกต่อผู้บริหารในการกำกับติดตามงาน

9. จากการสำรวจพบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ยังไม่ได้จัดทำรายงานประเมินตนเองโดยสรุปเพื่อเผยแพร่ให้กับกลุ่มผู้ปกครองและชุมชนได้รับรู้เท่าที่ควร และเพื่อให้ระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนมีความสมบูรณ์ จึงควรปรับให้มีการดำเนินการในส่วนนี้ให้ชัดเจน โดยจัดทำรายงานเพื่อนำเสนอในลักษณะการบรรยาย ใช้ภาษาที่เข้าใจง่ายและมีความยาวไม่มาก ซึ่งอาจจัดทำเป็นรูปเล่มอย่างง่ายที่สถานศึกษาสามารถทำได้เอง เขียนรายงานแทรกลงในวารสารของโรงเรียน หรือจัดทำรายงานปิดประกาศไว้ที่สถานศึกษา

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. จากผลของการวิจัยนี้ พบว่า ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายยังไม่มีส่วนร่วมในกระบวนการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาเท่าที่ควร ดังนั้นจึงควรศึกษาวิจัยถึงรูปแบบของการมีส่วนร่วมของผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา เพื่อให้สถานศึกษาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาต่อไป

2. จากการสำรวจโรงเรียนได้พบว่า เกิดเสียงเรียกร้องให้สถาบันอุดมศึกษาที่มีคณะครุศาสตร์หรือศึกษาศาสตร์เข้ามามีบทบาทในการเข้าร่วมพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐานบ้าง ดังนั้นจึงน่าที่จะมีการศึกษารูปแบบหรือวิธีการขอความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและสถาบันในระดับอุดมศึกษาว่าควรมีรูปแบบของการดำเนินการหรือวิธีการอย่างไร

3. งานวิจัยนี้สะท้อนให้เห็นถึงทัศนคติของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลในงานวิจัยซึ่งได้พบหลังจากโรงเรียนได้รับการประเมินภายนอกไปแล้ว กลุ่มผู้ให้ข้อมูลเหล่านี้มีทัศนคติต่อระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและต่อสำนักงานรับรองมาตรฐานและการประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ค่อนข้างไปในทางลบเป็นส่วนใหญ่ ดังนั้นเพื่อให้

ระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาได้รับการพัฒนาที่ยั่งยืน จึงควรทำการศึกษาวิจัยในเรื่องที่เกี่ยวกับทัศนคติที่มีต่อระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาหรือทัศนคติที่มีต่อสำนักงานรับรองมาตรฐานและการประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) หลังการได้รับการประเมินภายนอก เพื่อให้ได้ข้อมูลที่จะเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปใช้พัฒนาปรับแผนการดำเนินการให้มีประสิทธิภาพและเหมาะสมยิ่งขึ้นต่อไป

4. จากผลของการวิจัยได้พบว่า การมีส่วนร่วมของผู้บริหารในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ซึ่งมีส่วนร่วมในการดำเนินการอยู่ในระดับที่เป็นปัญหาที่ต้องได้รับการแก้ไขปัญหาหนึ่ง ดังนั้นงานวิจัยที่ควรศึกษาต่อไป คือ การศึกษาของคณาจารย์ที่เป็นแรงจูงใจต่อการปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษาในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ทั้งนี้เพื่อให้ได้ข้อมูลในการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพในการบริหารงานมากยิ่งขึ้น

5. การวิจัยนี้เปรียบเสมือนเป็นการประเมินผลระหว่างโครงการการประเมินภายนอกรอบแรกของสำนักงานรับรองมาตรฐานและการประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) เพื่อให้ได้ข้อมูลไปปรับแผนการดำเนินการในระยะต่อไปให้มีความเหมาะสมและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ดังนั้นการวิจัยในลักษณะเดียวกันนี้คือ การศึกษาความต้องการจำเป็นในการดำเนินการด้านประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา หลังการได้รับการประเมินภายนอก ซึ่งควรดำเนินการอีกครั้งหลังจากโครงการประเมินรอบแรกนี้เสร็จสิ้นลงแล้ว คือ หลังปีการศึกษา 2548

ชื่อเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการบริหารงานกับกระบวนการปฏิบัติงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดยะลา

ผู้วิจัย วิรัช ชูสิน

ปีที่งานวิจัยเสร็จ พ.ศ.2546

ลักษณะของงานวิจัย วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาระดับทักษะการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดยะลา ตามทัศนะของอาจารย์

2. เพื่อศึกษาระดับการปฏิบัติงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดยะลา ตามทัศนะของอาจารย์

3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการบริหารงานกับกระบวนการปฏิบัติงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดยะลา ตามทัศนะของอาจารย์

4. เพื่อสร้างสมการพยากรณ์ระดับการปฏิบัติงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาตามกระบวนการ PDCA ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดยะลา

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ อาจารย์ที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษาในจังหวัดยะลา จำนวน 528 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตร ยามาเน่ ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 227 คน จาก 13 โรงเรียน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเองจากแนวคิดที่ได้ศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แบ่งเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 เกี่ยวกับทักษะการบริหารงานของผู้บริหารตามแนวคิดของแคทซ์ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามแบบของลิเคิร์ต (Likert Scale) ซึ่งครอบคลุมทักษะการบริหารงาน 3 ด้าน คือ ทักษะด้านความคิดรวบยอด ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ และทักษะด้านเทคนิค ตอนที่ 2 เกี่ยวกับกระบวนการปฏิบัติงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดยะลา มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามแบบของลิเคิร์ต (Likert Scale) ซึ่งครอบคลุมเนื้อหาเกี่ยวกับการปฏิบัติงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ตามกระบวนการ PDCA ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดยะลา ซึ่งประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ การวางแผนการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา (P) การปฏิบัติงานตามแผนการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา (D) การตรวจสอบและประเมินผล (C) และการปรับปรุงแก้ไข (A) โดยจำแนกคำถามออกเป็นทักษะแต่ละด้าน คือ ด้านการวางแผนการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ด้านการปฏิบัติตามแผนการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ด้านการตรวจสอบและประเมินผล และด้านการปรับปรุงแก้ไข

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นแบบสัมประสิทธิ์แอลฟา โดยวิธีของครอนบาค ได้ค่าความเชื่อมั่นเกี่ยวกับทักษะการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนเท่ากับ .983 และค่าความเชื่อมั่นเกี่ยวกับการปฏิบัติงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนมีค่าเท่ากับ .988

การรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ขอหนังสือจากภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ส่งถึงผู้อำนวยการสามัญศึกษาจังหวัดยะลา เพื่อแนะนำตัวและขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ขอหนังสือส่งแบบสอบถามจากสำนักงานสามัญศึกษาจังหวัดยะลาส่งถึงผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดยะลา เพื่อความขอความร่วมมือในการจัดส่งและรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามไปยังผู้บริหารโรงเรียนเพื่อขอความอนุเคราะห์ให้กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามด้วยตนเอง และติดตามรวบรวมกลับคืนด้วยตนเอง

การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows และวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. หาค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เกี่ยวกับทักษะการบริหารงาน โดยกำหนดค่าเฉลี่ยและแปลความหมายตามเกณฑ์สัมบูรณ์ (Absolute Criteria) โดยใช้เกณฑ์การประเมินความคิดเห็น (Opinionnaire) ของเบสท์ (Best. 1977 : 204-208)
2. หาค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เกี่ยวกับระดับการปฏิบัติงาน ประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาตามกระบวนการ PDCA โดยกำหนดค่าเฉลี่ยและแปลความหมายตามเกณฑ์สัมบูรณ์ (Absolute Criteria) โดยใช้เกณฑ์การประเมินความคิดเห็น (Opinionnaire) ของเบสท์ (Best. 1977 : 204-208)
3. หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ โดยการวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation) เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการบริหารงานกับกระบวนการปฏิบัติงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
4. ทดสอบความมีนัยสำคัญของสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) ด้วยค่าที (t -test) เพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของระดับการใช้ทักษะการบริหารงานและระดับการปฏิบัติงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา
5. วิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างทักษะการบริหารด้านความคิดรวบยอด ด้านมนุษยสัมพันธ์ และด้านเทคนิค กับกระบวนการปฏิบัติงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดยะลา

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ทักษะการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดยะลา ตามทัศนะของอาจารย์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง

2. ระดับกระบวนการปฏิบัติงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดยะลา ตามทัศนะของอาจารย์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง

3. ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการบริหารงานกับกระบวนการปฏิบัติงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดยะลา ตามทัศนะของอาจารย์ โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กันทางบวกอยู่ในระดับสูงมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01

4. ทักษะการบริหารทั้งสามด้าน คือ ทักษะด้านความคิดรวบยอด ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ และทักษะด้านเทคนิค มีความสัมพันธ์ทุกคุณกับการปฏิบัติงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดยะลา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ทุกคุณ .862 มีประสิทธิภาพในการพยากรณ์ร้อยละ 74.3 และมีความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของตัวพยากรณ์ .368 ได้สมการพยากรณ์กระบวนการปฏิบัติงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา เมื่อใช้ทักษะการบริหารงานเป็นเกณฑ์ ได้ดังนี้

$$Y = .480 + .394(X_1) + .138 (X_2) + .314 (X_3)$$

ข้อเสนอแนะ

1. จากผลการวิจัย พบว่า ทักษะการบริหารงานทุกด้านของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดยะลาอยู่ในระดับปานกลาง ฉะนั้นผู้บริหารจะต้องพยายามฝึกฝนและพัฒนาตนเองให้เกิดทักษะในด้านต่าง ๆ เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของการสื่อสาร และการตั้งคำถามให้ชัดเจน ไม่คลุมเครือ และควรพัฒนาความสามารถในเรื่องของการวินิจฉัยผลกระทบต่อฝ่ายต่าง ๆ เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงระบบย่อยในหน่วยงาน ตลอดจนต้องพยายามศึกษาและทำความเข้าใจเกี่ยวกับระบบการประเมินผลการปฏิบัติงานที่เป็นระบบด้วย

2. จากผลการวิจัยพบว่า กระบวนการปฏิบัติงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาทุกด้านของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดยะลาอยู่ในระดับปานกลาง ฉะนั้นผู้บริหารจะต้องให้ความสำคัญกับการปฏิบัติงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดย การทำความเข้าใจ และศึกษาแนวทางที่จะเพิ่มระดับกระบวนการปฏิบัติงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาให้มีการปฏิบัติมากขึ้น โดยเฉพาะในเรื่องการเตรียมข้อมูลพื้นฐานก่อนการประกันคุณภาพ การกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมายให้สอดคล้องกับธรรมนูญโรงเรียนและแผนปฏิบัติการ การบริหารจัดการทรัพยากรบุคคลและงบประมาณให้เกิดประสิทธิภาพ ควรจัดให้มีระบบติดตาม ควบคุมการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้

ผู้บริหารควรนำข้อบกพร่องที่ได้จากการตรวจสอบและประเมินผลไปหาแนวทางปรับปรุงแก้ไข และควรเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหาให้มากขึ้นด้วย

3. จากผลการวิจัยพบว่า ทักษะการบริหารงานกับกระบวนการปฏิบัติงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษามีความสัมพันธ์กันทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ฉะนั้นผู้บริหารควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาทักษะการบริหารงานทั้ง 3 ด้านให้มากขึ้น โดยเฉพาะทักษะการบริหารงานด้านมนุษยสัมพันธ์ เพราะทักษะการบริหารงานด้านมนุษยสัมพันธ์ ผู้บริหารมีระดับการปฏิบัติต่ำกว่าด้านอื่นๆ ทางที่ดีผู้บริหารพัฒนาทักษะการงานทุก ๆ ด้านไปพร้อมกัน ซึ่งการพัฒนาทักษะทั้งสามด้านของผู้บริหารจะทำให้กระบวนการปฏิบัติงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาพัฒนาตามไปด้วย

4. จากผลการวิจัยพบว่า ทักษะการบริหารทั้งสามด้าน คือ ทักษะด้านความคิดรวบยอด ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ และทักษะด้านเทคนิค ร่วมกันพยากรณ์กระบวนการปฏิบัติงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา มีประสิทธิภาพในการพยากรณ์ร้อยละ 74.3 ฉะนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจัดให้มีการอบรมสัมมนาผู้บริหารอย่างต่อเนื่อง โดยเน้นหลักสูตรเกี่ยวกับทักษะทางด้านความคิดรวบยอด ทักษะทางด้านเทคนิค และทักษะทางด้านมนุษยสัมพันธ์ ไปพร้อม ๆ กัน และตัวผู้บริหารเองก็ควรมีความกระตือรือร้นในการที่จะศึกษาและพัฒนาทักษะการบริหารงานอย่างต่อเนื่อง โดยควรให้ความสำคัญกับทักษะการบริหารทุก ๆ ด้าน เพราะจากผลการวิจัยจะเห็นว่า ทุกทักษะมีประสิทธิภาพในการพยากรณ์การปฏิบัติงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาได้ใกล้เคียงกัน ดังนั้นควรมีการสร้างเครื่องมือวัดระดับทักษะการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนที่ได้มาตรฐานเพื่อใช้ในการพยากรณ์กระบวนการปฏิบัติงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา เพื่อหาแนวทางพัฒนาการปฏิบัติงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
2. ควรศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการบริหารงานกับกระบวนการปฏิบัติงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของจังหวัดใกล้เคียง เพื่อเปรียบเทียบผลการวิจัย
3. ควรศึกษาเปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการบริหารงานกับกระบวนการปฏิบัติงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษากับสถานภาพของผู้บริหารด้านอื่น ๆ เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงการปฏิบัติงานของผู้บริหาร

4. ควรศึกษาการพัฒนารูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ในเชิงคุณภาพในจังหวัดยะลา เพื่อสร้างรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาที่เหมาะสมกับศักยภาพภายในจังหวัด

5. ควรศึกษาการพัฒนาเครื่องมือในการวัดระดับทักษะการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียน เพื่อใช้ในการพยากรณ์กระบวนการปฏิบัติงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

ชื่อเรื่อง ปัจจัยระดับบุคคลและระดับโรงเรียนที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประกันคุณภาพการศึกษาของครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 1

ผู้วิจัย ดุษฎี โยเหลา

ผู้วิจัยร่วม อ้อมเดือน สดมณี และ วันเพ็ญ วรวงศ์พงศา

ปีที่งานวิจัยเสร็จ พ.ศ.2545

ลักษณะของงานวิจัย งานวิจัยส่วนบุคคล ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยประเภททั่วไปจากคณะกรรมการวิจัยการศึกษา การศาสนาและการวัฒนธรรม ของกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2544

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาปัจจัยระดับบุคคลและระดับโรงเรียนที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประกันคุณภาพการศึกษาของครู สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 1 โดยมีวัตถุประสงค์ย่อยดังนี้ คือ

1. เพื่อศึกษาการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประกันคุณภาพการศึกษาของครู/อาจารย์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 1
2. เพื่อศึกษาปัจจัยระดับบุคคล ได้แก่ ลักษณะทางชีวสังคมและภูมิหลัง การรับรู้คุณลักษณะของการประกันคุณภาพการศึกษาและพฤติกรรมการสื่อสาร และปัจจัยระดับโรงเรียน ได้แก่ ลักษณะทางชีวสังคมและภูมิหลังและภาวะผู้นำทางความคิดของคณะกรรมการโรงเรียนที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประกันคุณภาพการศึกษาของครู สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 1

วิธีดำเนินการวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ คณะกรรมการโรงเรียนและครู สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 1 ปีการศึกษา 2543 กองนโยบายและแผน สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ รวบรวมไว้ดังนี้ คือ โรงเรียนจำนวน 859 โรงเรียน และครูสายผู้สอนจำนวน 14,214 คน การเลือกกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีการสุ่มแบบตามระดับชั้นพหุระดับ (Multistage random stratification) โดยกลุ่มตัวอย่างเขตการศึกษา 1 ประกอบด้วย สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครปฐม สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนนทบุรี สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรปราการ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร และสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร โดยมีระดับการสุ่มดังนี้ ระดับที่ 1 แต่ละสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด สุ่มสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ 3 อำเภอ ยกเว้นสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร เนื่องจากมีโรงเรียน 38 โรงเรียนนำประชากรทั้งหมดมาศึกษา ในระดับนี้จึงมี 15 สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ และอีก 38 โรงเรียน ระดับที่ 2 แต่ละสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอสุ่มกลุ่มโรงเรียน 3 กลุ่ม โรงเรียนจึงมี 45 กลุ่มโรงเรียน และอีก 38 โรงเรียน ระดับที่ 3 แต่ละกลุ่มโรงเรียนสุ่มโรงเรียน 6 โรงเรียน จึงมีโรงเรียนทั้งสิ้น 303 โรงเรียน

เนื่องจากหน่วยการวิเคราะห์ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย คณะกรรมการโรงเรียน และครูผู้สอน ดังนั้น กลุ่มตัวอย่างที่ในแต่ละหน่วยวิเคราะห์จึงมีรายละเอียดดังนี้ คณะกรรมการโรงเรียนของโรงเรียนที่ถูกเลือกเป็นกลุ่มตัวอย่างโรงเรียนละมากกว่า 6 คน โดยเป็นผู้บริหารโรงเรียน 1 คน และเป็นคณะกรรมการโรงเรียนที่ไม่ใช่ผู้บริหารโรงเรียนมากกว่า 5 คน รวมคณะกรรมการโรงเรียนทั้งสิ้น 1,848 คน ครูผู้สอนระดับประถมศึกษาปีที่ 1-6 ของโรงเรียนที่ถูกเลือกเป็นกลุ่มตัวอย่างโรงเรียนละมากกว่า 6 คน รวมครูผู้สอนทั้งสิ้น 2,130 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม จำนวน 3 ชุด คือ 1. แบบสอบถามคณะกรรมการโรงเรียน แบ่งเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 เกี่ยวกับลักษณะทางชีวสังคมและภูมิหลังของคณะกรรมการโรงเรียน ตอนที่ 2 แบบสอบถามภาวะผู้นำทางความคิด 2. แบบสอบถามครู แบ่งเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 เกี่ยวกับลักษณะทางชีวสังคมและภูมิหลังของครูผู้สอน ตอนที่ 2 เกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา ประกอบด้วย 6 ชุดย่อย ดังนี้ ชุดที่ 1 แบบสอบถามความรู้ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา ชุดที่ 2 แบบสอบถามการจูงใจสู่การประกันคุณภาพการศึกษา ชุดที่ 3 แบบสอบถามการยอมรับ

การประกันคุณภาพการศึกษา ชุดที่ 4 แบบสอบถามการนำการประกันคุณภาพการศึกษาไปใช้ ชุดที่ 5 แบบสอบถามการรับรู้คุณลักษณะของการประกันคุณภาพการศึกษา ชุดที่ 6 แบบสอบถามพฤติกรรมการสื่อสาร 3. แบบสัมภาษณ์สำหรับข้อมูลเชิงคุณภาพ

การรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการโดย 1) ขอนหนังสือขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามจากสถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ถึงเลขาธิการคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดและผู้บริหารโรงเรียนที่ถูกเลือกเป็นกลุ่มตัวอย่าง 2) สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด นำแบบสอบถามไปยังโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง 3) โรงเรียนนำแบบสอบถามส่งคืนมายังสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด สำหรับโรงเรียนที่ไม่ส่งแบบสอบถามคืนมายังสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ผู้วิจัยใช้วิธีติดตามทางโทรศัพท์ไปยังโรงเรียนที่ไม่ส่งคืนแบบสอบถาม และถ้าโรงเรียนใดแบบสอบถามเกิดการสูญหาย ผู้วิจัยได้จัดส่งแบบสอบถามไปให้ใหม่ทางไปรษณีย์หรือผ่านทางศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด โดยใช้ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน 2543 ถึงมีนาคม 2544 4) ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ส่งคืนมายังสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดมาทำการบันทึกลงในแฟ้มข้อมูล 5) การเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์ครูในโรงเรียนที่มีการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประกันคุณภาพการศึกษาสูงในโรงเรียน 3 ขนาดคือโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ กลุ่มละ 5-8 คน ตามประเด็นของการสัมภาษณ์ที่เตรียมไว้

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น โดย 1) วิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐาน เพื่อให้ทราบลักษณะของการแจกแจงตัวแปร สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าตามเบ้ ค่าตามโด่ง พิสัย ค่าต่ำสุดและค่าสูงสุด 2) วิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐาน เพื่อให้ทราบลักษณะของประชากรตัวอย่าง สถิติที่ใช้ได้แก่ ค่าร้อยละและการแจกแจงความถี่ 3) การวิเคราะห์เพื่อให้ทราบถึงการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประกันคุณภาพการศึกษา โดยพิจารณาภาพรวมระดับโรงเรียนจำแนกตามแต่ละสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ในเขตการศึกษา 1 สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าร้อยละและการแจกแจงความถี่ 4) การวิเคราะห์เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระระดับบุคคลและระดับโรงเรียนกับตัวแปรตาม โดยค่าสหสัมพันธ์

2. การวิเคราะห์เพื่อทดสอบสมมติฐานการวิจัย คือ ปัจจัยระดับบุคคลและระดับโรงเรียนที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประกันคุณภาพการศึกษาของครู สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 1 โดย

การวิเคราะห์พระดัต ซึ่งมืรูปแบบการวิเคราะห์ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยเป็น 2 ระดับ คือ ระดับบุคคลและระดับโรงเรียน

3. การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์กลุ่ม โดยการวิเคราะห์เนื้อหา สรุปผลการวิจัย

ครู-อาจารย์มีการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประกันคุณภาพการศึกษา ครบทั้ง 4 ขั้นตอน และพบว่าครูมีปริมาณการยอมรับการประกันคุณภาพการศึกษาสูงที่สุด รองลงมา คือ การจูงใจสู่การประกันคุณภาพการศึกษา การนำการประกันคุณภาพการศึกษาไปใช้ และความรู้เกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา ตามลำดับ ตัวแปรระดับโรงเรียนที่มีความสำคัญคือภาวะผู้นำทางความคิด และในการอธิบายความแปรปรวนของการตัดสินใจเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาทั้งสี่ขั้นพบว่า ตัวแปรระดับบุคคลที่มีความสำคัญ คือ พฤติกรรมการสื่อสาร และการรับรู้คุณลักษณะของการประกันคุณภาพการศึกษา ความแตกต่างของการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประกันคุณภาพการศึกษาเกิดขึ้นจากตัวแปรในระดับบุคคลมากกว่าตัวแปรในระดับโรงเรียน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ให้ข้อมูลที่อาจเรียกได้ว่าเป็นการมองต่างมุม แต่ผลทั้งสองด้านเมื่อนำมารวมกันแล้วจะได้ความชัดเจนของแนวปฏิบัติเพื่อความสำเร็จของการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษา มุมที่หนึ่งมองความสำเร็จที่พฤติกรรมของครู กล่าวคือ กำหนดว่าครูมีความรู้ ความรู้สึกรู้ใจ และปฏิบัติงานตามแนวทางของการประกันคุณภาพการศึกษาเป็นเป้าหมาย ผลการวิจัยมีข้อค้นพบว่า จะบรรลุเป้าหมายต้องส่งเสริมให้ครูได้รับข่าวสารข้อมูลด้านการประกันคุณภาพการศึกษามีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน มีกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการประกันคุณภาพการศึกษาให้มาก ๆ และมองเห็นประโยชน์ของการประกันคุณภาพการศึกษาในหลายแง่มุม ในขณะที่เดียวกันคณะกรรมการโรงเรียนต้องเป็นกลุ่มที่ได้รับการยอมรับ วางใจ ยกย่องจากครูและต้องสามารถวางระบบการทำงานได้ดีด้วย ในอีกมุมหนึ่งมองว่าโรงเรียนทั้งโรงเรียนมีความสำเร็จด้านการประกันคุณภาพการศึกษา เป็นเป้าหมาย การวิจัยมีข้อค้นพบว่าผู้บริหารโรงเรียนต้องมุ่งความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ให้อิสระทางความคิด ให้ความสนใจในการติดตามผลงาน ชุมชนและโรงเรียนมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ให้การสนับสนุนกิจกรรมของโรงเรียนทั้งที่เป็นทางการ และไม่เป็นทางการและครูมีความรักต่อการเป็นครู และรักเด็กอย่างจริงใจ ครูมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน มีการแบ่งงานกันทำ จากมุมมองทั้งสองด้านดังกล่าวอาจสรุปได้ว่า การที่โรงเรียนจะประสบความสำเร็จด้านการประกันคุณภาพการศึกษาต้องมีปัจจัยอย่างน้อย 2 ด้าน 1) ด้านบรรยากาศในการทำงานทุกระดับต้องมีความร่วมมือ ความยอมรับ วางใจ ให้อำนาจตัดสินใจระหว่างชุมชน-โรงเรียน ผู้บริหาร-

ครู-นักเรียน 2) ด้านความรู้ ทักษะ ความรู้สึกภูมิใจเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาในระดับกรรมการโรงเรียน และครู-อาจารย์ โดยปัจจัยในข้อแรกเป็นพื้นฐาน และเมื่อเพิ่มปัจจัยที่สอง เข้าไป ความสำเร็จของโรงเรียนด้านการประกันคุณภาพก็จะเกิดขึ้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะต่อสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 1

1. ควรมีการประเมินและตรวจสอบการดำเนินงานด้านการประกันคุณภาพอย่างต่อเนื่อง และจัดโครงสร้างของการพัฒนาการดำเนินงานอย่างเป็นรูปธรรม เพราะข้อมูลจากการวิจัยแสดงว่าการดำเนินงานด้านการประกันคุณภาพเพื่อให้ครู-อาจารย์ นำการประกันคุณภาพการศึกษาไปใช้ในการทำงาน ยังมีความแตกต่างระหว่างจังหวัดต่าง ๆ และในระดับโรงเรียน และพบข้อมูลว่าครูส่วนใหญ่มีการสนใจ การตัดสินใจ การนำไปใช้ในระดับต่ำกว่าเฉลี่ย

2. ควรมีการเพิ่มภาระผู้นำของคณะกรรมการการบริหารโรงเรียน โดยการใช้กระบวนการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพราะคณะกรรมการโรงเรียนเป็นปัจจัยทางบวกที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา

ข้อเสนอแนะสำหรับโรงเรียน

1. ควรมีการพัฒนาบุคลากรในโรงเรียน ได้แก่ ครู-อาจารย์ ให้มีการแลกเปลี่ยนความรู้ ทักษะด้านการใช้แนวคิดของการประกันคุณภาพการศึกษาในการเรียนการสอน การจัดกิจกรรม การทำงานร่วมกัน เพื่อให้เห็นประโยชน์ของการประกันคุณภาพ และเห็นว่าเป็นสิ่งที่ตนเองสามารถทำได้ไม่ยาก นอกจากนี้ควรสร้างเครือข่ายการสื่อสารหลายรูปแบบให้เกิดขึ้นทั้งในรูปแบบภายในโรงเรียน ภายนอกโรงเรียน ผ่านสื่อมวลชน ผ่านการสื่อสารระหว่างบุคคล ทั้งนี้เพื่อกระตุ้นให้เกิดพฤติกรรมการสื่อสารให้มากขึ้น

2. ควรมีการตรวจสอบแนวคิดของคณะกรรมการโรงเรียน เกี่ยวกับการใช้การประกันคุณภาพในโรงเรียน และแนวการพัฒนากระบวนการประกันคุณภาพของโรงเรียนแบบองค์รวมโดยคำนึงถึง การมีส่วนร่วม และไม่เป็นการเน้นในระดับเอกสาร ที่บันทึกเวลา และแรงจูงใจที่จะพัฒนานักเรียนอย่างแท้จริง

ข้อเสนอแนะสำหรับครู - อาจารย์

1. สนับสนุนให้มีการพัฒนาครู-อาจารย์ ให้เพิ่มพูนการศึกษาของตนเองให้สูงกว่าระดับปริญญาตรี

2. ส่งเสริมให้เกิดกิจกรรม ด้านการประกันคุณภาพในทุกระดับ ทั้งในระดับโรงเรียน ระดับสาขาวิชา ระดับห้องเรียน เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อให้เกิดการสื่อสารระหว่างกันให้มากขึ้น

3. ส่งเสริมให้เกิดการพัฒนากระบวนการเรียนการสอน โดยทำวิจัยในทุกสายวิชา และกระตุ้นให้เกิดกลุ่มทางวิชาการที่จะช่วยกันพัฒนาวิธีสอนตามแนวทางการประกันคุณภาพ การประเมินผล การสอนนักเรียน ตามแนวทางการประกันคุณภาพอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งจะมีผลต่อการรับรู้ คุณลักษณะของการประกันคุณภาพที่ชัดเจนมาก **ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป**

1. ควรตัวแปรอิสระระดับบุคคลเพิ่มมากขึ้น ทั้งนี้เพราะมีความแปรปรวนของการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมการประกันคุณภาพการศึกษาในระดับบุคคลมากที่สุด และจากการวิจัยครั้งนี้ปัจจัยระดับบุคคลสามารถอธิบายได้สูงก็จริง แต่ก็มีความแปรปรวนในตัวแปรตามเหลืออีก ตัวแปรอิสระระดับบุคคลที่อาจใช้ในการอธิบายการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประกันคุณภาพการศึกษาได้มากขึ้น ได้แก่ ความรัก และความศรัทธาในอาชีพครู ซึ่งเป็นตัวแปรที่พบจากการสัมภาษณ์ครูในโรงเรียนที่มีการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมสูง หรือแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ทั้งนี้เพราะการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประกันคุณภาพการศึกษาจะบรรลุผลสำเร็จได้จะต้องใช้ความพยายามในการเอาชนะอุปสรรคต่างๆ อย่างไม่ย่อท้อ หรืออาจเพิ่มตัวแปร ความเชื่ออำนาจในตน เพราะผู้ที่มีความเชื่อมั่นว่าการเกิดผลดีหรือผลเสียแก่ตนหรือการทำงาน ขึ้นอยู่กับความสามารถของตนเองและการกระทำของตนเองมากกว่าโชคกลาง จะเป็นผู้ชอบแสวงหาความรู้

2. การศึกษาตัวแปรอิสระระดับโรงเรียนเพิ่มมากขึ้น เพื่อจะได้ค้นหาตัวแปรอิสระระดับโรงเรียนที่มีอิทธิพลต่อตัวแปรอิสระระดับบุคคลให้กว้างขวางมากขึ้น ผลจากการศึกษาข้อมูลเชิงคุณภาพพบว่าตัวแปรระดับโรงเรียนที่น่าสนใจ รูปแบบการบริหารโรงเรียน การมีส่วนร่วมทางสังคม และบรรยากาศองค์การ เป็นต้น

3. ควรมีการศึกษาลำดับขั้นการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมทั้งกระบวนการ โดยเริ่มจากความรู้เกี่ยวกับนวัตกรรม การจูงใจเกี่ยวกับนวัตกรรม การตัดสินใจยอมรับนวัตกรรม การนำนวัตกรรมไปใช้ และการยืนยันการใช้นวัตกรรม โดยใช้การเก็บข้อมูลหลายครั้งตามรูปแบบของการวิจัยเชิงกระบวนการ (process research)

ชื่อเรื่อง การดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา ตามความคิดเห็นของ
บุคลากรในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้า ธนบุรี

ผู้วิจัย วชิราภรณ์ สุรณะสกุล

ปีที่งานวิจัยเสร็จ พ.ศ.2546

ลักษณะของงานวิจัย วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
สถาบันราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา ตามความคิดเห็นของบุคลากรใน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี โดยจำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ และคณะวิชาสังกัด

วิธีดำเนินการวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ข้าราชการและพนักงานของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี ซึ่งประกอบด้วย อาจารย์ประจำและเจ้าหน้าที่ประจำ ที่ปฏิบัติงานในหน่วยงานหลักที่ทำหน้าที่จัดการเรียนการสอนทั้ง 8 คณะวิชา จำนวนทั้งสิ้น 697 คน โดยจำแนกเป็นอาจารย์ประจำ จำนวน 476 คน และเจ้าหน้าที่ จำนวน 221 คน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของ Krejcie และ Morgan (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2540 : 303) ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 248 คน ซึ่งจำแนกเป็นอาจารย์ จำนวน 169 คน และเจ้าหน้าที่ จำนวน 79 คน และเพื่อให้การเก็บรวบรวมข้อมูลมีลักษณะเป็นการกระจายให้ทั่วถึงทุกวิชา ผู้วิจัยจำแนกกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 8 คณะวิชา วิธีการได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่างในแต่ละคณะวิชา ผู้วิจัยกำหนดสัดส่วนของอาจารย์ประจำและเจ้าหน้าที่ของแต่ละคณะวิชาแล้วใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยกำหนดให้คุณสมบัติของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นอาจารย์ประจำและเจ้าหน้าที่ต้องมีส่วนร่วมและหรือได้รับรู้เกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาด้วย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น แบ่งเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ (Check list) ตอนที่ 2 เป็นข้อมูลการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา ตามความคิดเห็นของบุคลากรในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 6 ระดับ

การรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยประสานงานและดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ถึงเดือนมีนาคม 2545 จากจำนวนแบบสอบถามที่ส่งไปทั้งหมด 248 ฉบับ ผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามที่ตอบสมบูรณ์ครบถ้วน จำนวน 240 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 96.77 ของแบบสอบถามทั้งหมดที่ส่งออกไป

การวิเคราะห์ข้อมูล สถิติที่ใช้ ได้แก่ การแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ หาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t-test) ทดสอบ F-test และเพื่อให้ทราบความแตกต่างเป็นรายคู่ จึงใช้วิธีการทดสอบค่าเฉลี่ยที่เรียกว่าวิธีผลต่างนัยสำคัญ (Least Significant Difference

สรุปผลการวิจัย

1. การดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา ตามความคิดเห็นโดยรวมของบุคลากรในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน ยกเว้นด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม มีการดำเนินงานอยู่ในระดับน้อย

2. บุคลากรที่มีตำแหน่งหน้าที่ต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .005 ในด้านกิจกรรมการพัฒนานักศึกษาและด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ส่วนด้านอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

3. บุคลากรที่สังกัดคณะวิชาต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาไม่แตกต่างกันในด้านปรัชญา ทัศนคติ วัตถุประสงค์และแผนการดำเนินงาน และด้านการวิจัย ส่วนด้านอื่น ๆ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะสำหรับทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาปัจจัยและรายละเอียดของปัจจัยแต่ละส่วน ที่มีผลต่อการประเมินประสิทธิภาพของการประกันคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี

2. ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมถึงน้ำหนักของดัชนีต่างๆ ที่มีผลต่อการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาในแต่ละองค์ประกอบย่อย เช่น ดัชนีใดในแต่ละองค์ประกอบย่อยที่มีผลต่อการวิเคราะห์และผลงานวิจัย

3. ควรศึกษาวิจัยด้านพฤติกรรม หรือทัศนคติของผู้บริหารที่มีต่อการประกันคุณภาพการศึกษา

ชื่อเรื่อง การนำเสนอนโยบายการประกันคุณภาพของสถานศึกษา ในการจัดสภาพแวดล้อมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคมของเด็กและเยาวชน

ผู้วิจัย วิศนี คิลตระกูล

ผู้วิจัยร่วม ปาน กิมปี, ชัยยศ อิ่มสุวรรณ์ และ มนทา เกรียงทวิทรัพย์

ปีที่งานวิจัยเสร็จ พ.ศ.2545

ลักษณะของงานวิจัย งานวิจัยส่วนบุคคล ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยประเภททั่วไปจากคณะกรรมการวิจัยการศึกษา การศาสนาและการวัฒนธรรม ของกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2543

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาตัวชี้วัดคุณภาพชีวิตและสังคมของเด็กและเยาวชน
2. เพื่อวิเคราะห์ความต้องการทางด้านการจัดสภาพแวดล้อมทางการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคมของเด็กและเยาวชน
3. เพื่อเสนอนโยบายการประกันคุณภาพของสถานศึกษาในการจัดสภาพแวดล้อมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคมของเด็กและเยาวชน

วิธีดำเนินการวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ พื้นที่ศึกษา การวิจัยครั้งนี้ศึกษาชุมชน จำนวน 3 แห่งใน 3 จังหวัดของภาคกลาง คือ ชุมชนปลายโพรงพง อำเภอมัญจาคีรี จังหวัดสมุทรสงคราม ชุมชนทุ่งกระพังโหม อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม และชุมชนท่าลาน อำเภอบางแพ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยมีเกณฑ์การคัดเลือกพื้นที่ครอบคลุมองค์ประกอบด้านชุมชน เด็กและเยาวชน และสถานศึกษา คือ เป็นชุมชนในภาคกลาง ทั้งเขตเกษตรกรรมและอุตสาหกรรม มีเด็กและเยาวชน ที่ศึกษาทั้งในระบบและนอกระบบโรงเรียน มีสถานศึกษาทั้งในระบบและนอกระบบโรงเรียน ชุมชนมีกิจกรรมหลักๆ ที่สะท้อนถึงกระบวนการเรียนรู้ของชุมชน และมีผู้นำชุมชน/ผู้บริหารสถานศึกษา ที่พร้อมจะให้ความร่วมมือในการวิจัย ผู้วิจัยได้ศึกษานำร่อง (Pilot Study) ก่อนตัดสินใจกำหนดชุมชน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย

1. แบบสัมภาษณ์การสนทนากลุ่ม เพื่อใช้เก็บรวบรวมข้อมูลในการสนทนากลุ่มพัฒนา ขึ้นจากวัตถุประสงค์การวิจัย กรอบแนวคิด ตัวชี้วัด และประเด็นความต้องการการศึกษาของชุมชนเพื่อตอบสนองตัวชี้วัดคุณภาพชีวิตและสังคมของเด็กและเยาวชนมา กำหนดประเด็นสัมภาษณ์ แบบสัมภาษณ์เป็นแนวทางหลักในการสนทนากลุ่มเมื่อพบ

ประเด็นย่อย หรือข้อมูลที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้ใช้ประเด็นนั้นในการสนทนากลุ่มเพื่อให้ได้ข้อมูลที่เจาะลึกต่อไป

2. แบบสังเกต เพื่อใช้เก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามในระหว่างการศึกษภาคสนามในชุมชน และการดำเนินการจัดสนทนากลุ่ม แบบสังเกตนี้ใช้ในการสังเกตแบบมีส่วนร่วม

การรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยและคณะได้วางแผนดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล การติดต่อประสานงาน และดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ดังนี้

1. ชุมชนปลายโพงพาง

1) ผู้วิจัยได้มีการศึกษาเบื้องต้น โดยการเดินทางไปพื้นที่เพื่อสำรวจสภาพของชุมชน ข้อมูลพื้นฐานของชุมชน และการสัมภาษณ์ผู้นำชุมชน คือ ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดอมรวต และอดีตกำนันตำบลปลายโพงพาง ซึ่งเป็นหัวหน้ากลุ่มกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เมื่อวันที่ 25 ธันวาคม 2543

2) ดำเนินการสนทนากลุ่ม กลุ่มที่ 1 คือ ผู้นำชุมชน ประกอบด้วย ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 2 เจ้าของบ้านทรงไทยที่ร่วมจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ รวม 5 คน กลุ่มที่ 2 เป็นกลุ่มเยาวชนในชุมชน ประกอบด้วย นักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ปวช. นักศึกษาการศึกษานอกโรงเรียนและเยาวชน จำนวน 7 คน ระหว่างวันที่ 27-28 เมษายน 2544

3) การสังเกตอย่างไม่เป็นทางการ การศึกษาสภาพชุมชนเพิ่มเติมในบริเวณชุมชน การสนทนากลุ่มกับผู้ประกอบอาชีพทำน้ำตาลมะพร้าว เพื่อศึกษาบริบทและสภาพวิถีชีวิตของชุมชน

2. ชุมชนกำแพงแสน

1) ผู้วิจัยได้มีการศึกษาเบื้องต้น โดยการเดินทางไปพื้นที่เพื่อสำรวจสภาพของชุมชน ข้อมูลพื้นฐานของชุมชน และสนทนากับชาวบ้าน เมื่อวันที่ 12 พฤศจิกายน 2543

2) ดำเนินการสนทนากลุ่ม กลุ่มเยาวชนและผู้นำชุมชน จำนวน 30 คน เมื่อวันที่ 24 มิถุนายน 2544 และสัมภาษณ์ระดับลึกกับผู้นำชุมชนในพื้นที่

3) การสังเกตอย่างไม่เป็นทางการ การศึกษาสภาพชุมชนเพิ่มเติมในบริเวณชุมชน เพื่อศึกษาบริบทและสภาพวิถีชีวิตของชุมชน

3. ชุมชนท่าหลวง

1) ผู้วิจัยได้มีการศึกษาเบื้องต้น โดยการเดินทางไปพื้นที่เพื่อสำรวจสภาพของชุมชน ข้อมูลพื้นฐานของชุมชน และสนทนากับผู้ประสานงานการวิจัยในพื้นที่ เมื่อวันที่ 7 พฤษภาคม 2544

2) ดำเนินการสนทนากลุ่ม กลุ่มที่ 1 คือนักเรียนในโรงเรียนชั้น ม.1-ม.3 จำนวน 6 คน กลุ่มที่ 2 คือ ผู้นำชุมชน ประกอบด้วย กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) คณะกรรมการสถานศึกษา (กส.) ชาวบ้าน จำนวน 6 คน กลุ่มที่ 3 คือ เยาวชน ประกอบด้วย นักเรียนระดับ ปวช. นักศึกษากศน. และเยาวชน จำนวน 8 คน ระหว่างวันที่ 20-21 กรกฎาคม 2544

3) การสังเกตอย่างไม่เป็นทางการ การศึกษาชุมชนเพิ่มเติมในบริเวณชุมชน เพื่อศึกษาบริเวณและวิถีชีวิตของชุมชน

การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลโดยทำการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และบรรยายสรุปผลการวิเคราะห์แยกเป็นรายชุมชน ตามหัวข้อ สภาพทั่วไปของจังหวัด สภาพทั่วไปของชุมชน สภาพสังคมปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ การพัฒนาตัวชีวิต คุณภาพชีวิตและสังคมของเด็กและเยาวชน ความต้องการในการจัดสภาพแวดล้อมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคมของเด็กและเยาวชน ผลการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยได้สังเคราะห์เป็นสภาพและความต้องการทางการศึกษา เพื่อตอบสนองตัวชีวิตคุณภาพชีวิตของเด็กและเยาวชน

สรุปผลการวิจัย

1. ตัวชีวิตคุณภาพชีวิตและสังคมของเด็กและเยาวชน ที่สร้างขึ้นมีจำนวน 40 ตัวชีวิต จำแนกเป็น 6 ด้าน คือ ด้านอาชีพและเศรษฐกิจ (5 ตัวชีวิต) สุขภาพอนามัยและสาธารณสุข (5 ตัวชีวิต) การศึกษาและการเรียนรู้ (9 ตัวชีวิต) วัฒนธรรมและจิตใจ (7 ตัวชีวิต) ครอบครัวและชุมชน (8 ตัวชีวิต) และโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งแวดล้อม (6 ตัวชีวิต)

2. ความต้องการในการจัดสภาพแวดล้อมทางการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของเด็กและเยาวชน พบว่า การศึกษาต้องจัดให้มีความสัมพันธ์กับมิติต่างๆ ของสังคม องค์การทางการศึกษาจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนบทบาทของตนในการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการและสภาพชุมชน ให้ชุมชนมีบทบาทมากขึ้นในการจัดการศึกษา ส่งเสริมผู้เรียนได้แสวงหาและสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง มีกิจกรรม/โครงการที่สร้างความสัมพันธ์ใกล้ชิดระหว่างครูและผู้เรียน ครู อาจารย์ และผู้บริหารต้องเข้าใจรูปแบบการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคมของเด็กและเยาวชน บทบาทของคณะกรรมการ

สถานศึกษาต้องมีความชัดเจน ผู้สำเร็จการศึกษามีคุณลักษณะตามกรอบการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคม

3. นโยบายการประกันคุณภาพของสถานศึกษา ในการจัดสภาพแวดล้อมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคมของเด็กและเยาวชน ได้นำเสนอจำนวน 5 ข้อ พร้อมมาตรการนโยบาย 1 ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการกำหนดและพัฒนาตัวชี้วัดคุณภาพชีวิตและสังคมของเด็กและเยาวชนในชุมชน นโยบาย 2 ปรับโครงสร้างและระบบการบริหารจัดการของสถานศึกษาให้เอื้อต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเด็กและเยาวชน นโยบาย 3 พัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้สนับสนุนการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคมของเด็กและเยาวชน นโยบาย 4 พัฒนาและปรับปรุงเนื้อหาสาระของหลักสูตรการเรียนการสอนและกิจกรรมการศึกษาเพื่อให้เกิดการพัฒนา คุณภาพชีวิตและสังคมของเด็กและเยาวชน และนโยบาย 5 พัฒนาตัวชี้วัดคุณภาพชีวิตและสังคมของเด็กและเยาวชนให้ต่อเนื่องและสอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. นโยบายการพัฒนาประเทศไม่ควรเน้นและให้ความสำคัญกับการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจเพียงอย่างเดียว แต่ควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาสังคมอย่างจริงจัง นั่นก็คือ การให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณภาพชีวิต โดยเฉพาะคุณภาพชีวิตของเด็กและเยาวชน ซึ่งจะเป็นกำลังสำคัญของประเทศต่อไป

2. การพัฒนาเครื่องชี้วัดทางสังคมควรให้ความสำคัญกับประเด็นอื่นนอกเหนือจากด้านเศรษฐกิจและควรให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกระบวนการกำหนดตัวชี้วัด ซึ่งจะช่วยให้ประชาชนร่วมกันวิเคราะห์สภาพปัญหาของชุมชน กำหนดวิสัยทัศน์ในการพัฒนาร่วมกันวางแผนพัฒนาชุมชนอย่างเหมาะสมต่อไป

3. คณะกรรมการบริหารส่วนตำบล (อบต.) ตลอดจนกรรมการหมู่บ้าน และสมาชิกกลุ่มต่าง ๆ ในชุมชนควรจัดสรรงบประมาณ และจัดทรัพยากรเพื่อสร้างสภาพแวดล้อมในชุมชนที่ส่งเสริมการศึกษาและการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องของเด็ก เยาวชน และประชาชนทุกเล่ม ทั้งนี้เพื่อสร้างสรรค์ให้เป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้และประชาชนเกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิตตามแนวที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

4. กระทรวงศึกษาธิการควรกำหนดนโยบายให้สถานศึกษามีกระบวนการจัดทำนโยบายการประกันคุณภาพภายใน โดยการมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชน หรือคณะกรรมการสถานศึกษา โดยถือว่านโยบายดังกล่าวเป็นสิ่งสำคัญที่ต้องปฏิบัติให้เป็นไปอย่างมีคุณภาพและสามารถประเมินหรือตรวจสอบโดยผู้มีส่วนได้ส่วนเสียดังกล่าว

5. หน่วยงานระดับนโยบาย ควรสนับสนุนส่งเสริมให้สถานศึกษาจัดทำนโยบายของสถานศึกษาโดยวิธีการในการวิจัยครั้งนี้เพิ่มมากขึ้น เพื่อเตรียมการให้สถานศึกษามีความพร้อมที่จะเป็นหน่วยงานนิติบุคคลในเขตพื้นที่การศึกษาที่สามารถบริหารจัดการกิจกรรมการศึกษาของตนเองให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนได้มากที่สุด ในขณะที่หน่วยงานส่วนกลางจะต้องลดบทบาทการทำงานนโยบายในลักษณะนี้ลง

ข้อเสนอแนะต่อหน่วยงานปฏิบัติ

1. หน่วยงานและองค์กรท้องถิ่น ควรได้จัดประชุมสัมมนาร่วมกันเพื่อพิจารณาเครื่องชี้วัดที่จัดทำขึ้น โดยเปิดโอกาสให้ทุกกลุ่มในชุมชนเข้ามาร่วมพิจารณาปรับปรุงแก้ไขหรือร่วมกันกำหนดเครื่องชี้วัดใหม่ หรือนำไปใช้กำหนดเป้าหมายและแผนงานเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคมที่ยั่งยืน กระบวนการดังกล่าวสามารถไปสู่การวางแผนพัฒนาในระดับจุลภาค ซึ่งสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา

2. สถานศึกษาทั้งในและนอกระบบโรงเรียน ควรพัฒนานโยบายการประกันคุณภาพของสถานศึกษาโดยอาศัยข้อมูลพื้นฐานของชุมชน เน้นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) เพื่อปรับเปลี่ยนให้เหมาะสม ซึ่งจะทำให้การประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อเด็กและเยาวชน

3. สถานศึกษาควรจะต้องปรับบทบาททางด้านการบริหารจัดการศึกษา โดยเพิ่มบทบาทในการจัดทำนโยบายที่ให้ชุมชนหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีส่วนร่วมในการจัดทำนโยบายด้วย การที่สถานศึกษาสามารถจัดทำนโยบายเพื่อการจัดสภาพแวดล้อมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคมของเด็กและเยาวชนได้ด้วยลำพังตนเองโดยร่วมกับชุมชน ย่อมทำให้เด็กและเยาวชนได้รับประโยชน์โดยตรงสอดคล้องกับสภาพและความต้องการของชุมชน ดังนั้น สถานศึกษาควรจะต้องพิจารณาแนวทางการทำนโยบายให้ดีขึ้นมีประสิทธิภาพ ยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะสำหรับทำวิจัยครั้งต่อไป

1. การวิจัยครั้งนี้ใช้กรณีศึกษาชุมชน 3 แห่งในภาคกลาง ซึ่งอาจมีลักษณะแตกต่างจากพื้นที่ในภูมิภาคอื่น ดังนั้นการวิจัยครั้งต่อไปจึงควรเลือกพื้นที่ในภูมิภาคอื่น

2. ควรมีการศึกษาเจาะลึกในเรื่องแหล่งการเรียนรู้ในชุมชน ทั้งเชิงลักษณะทางกายภาพ และผลกระทบที่มีต่อการเสริมสร้างคุณภาพชีวิตของเด็ก เยาวชน หรือประชาชนในชุมชน

3. ควรมีการวิจัยนโยบายการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาในลักษณะของการริเริ่มโดยสถานศึกษา โดยเน้นความสอดคล้องกับสภาพความต้องการที่สถานศึกษาวิเคราะห์ และระบุว่าเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายของสถานศึกษานั้น ๆ

ชื่อเรื่อง การประเมินคุณภาพการศึกษา ระดับมัธยมศึกษาเขตการศึกษา 11

ผู้วิจัย วิมาน วรรณคำ

ปีที่งานวิจัยเสร็จ พ.ศ.2544

ลักษณะของงานวิจัย งานวิจัยส่วนบุคคล

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย
2. เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระหว่างจังหวัด เขตการศึกษา และระดับประเทศ
3. เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนกับเกณฑ์การประเมินที่กำหนด
4. เพื่อเป็นข้อมูลสารสนเทศในการวางแผนพัฒนาการศึกษา ติดตามผลการเรียน การสอน และพัฒนาคุณภาพมาตรฐานการศึกษา
5. เพื่อนำเสนอข้อมูลสารสนเทศแก่หน่วยงาน สถานศึกษาที่เกี่ยวข้อง และนำผลการวิจัยไปใช้ในส่วนที่เกี่ยวข้องตามบทบาทหน้าที่ของบุคคลหรือหน่วยงานนั้น ๆ ต่อไป

วิธีดำเนินการวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงประเมิน

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ได้มาจากการสุ่มนักเรียนที่กำลังเรียนอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในเขตการศึกษา 11 ทุกสังกัด ในปีการศึกษา 2542 ประมาณร้อยละ 25 ดำเนินการโดยแบ่งโรงเรียนตามสังกัด แบ่งโรงเรียนในแต่ละสังกัดเป็น 3 ขนาด คือ ขนาดใหญ่ นักเรียนตั้งแต่ 1,501 คนขึ้นไป ขนาดกลาง นักเรียนตั้งแต่ 501-1,501 คน ขนาดใหญ่ นักเรียนต่ำกว่า 501 คน

เครื่องมือในการประเมินเป็นแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทั้งชนิดเลือกตอบ และเขียนตอบสร้างโดยผู้เชี่ยวชาญด้านการเรียน การสอน และการวัดผล ตามเนื้อหาและหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พ.ศ. 2524 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ประกอบด้วย 1) แบบวัดชนิดเลือกตอบ ได้แก่ วิชาภาษาไทย ภาษาอังกฤษ สังคมศึกษา คณิตศาสตร์ เคมี ชีววิทยา ฟิสิกส์ และวิทยาศาสตร์กายภาพชีวภาพ 2) แบบวัดชนิดเขียนตอบ ได้แก่ การเขียนภาษาไทย การเขียนภาษาอังกฤษ และพื้นฐานวิชาชีพ 3) แบบประเมิน สังเกตพฤติกรรมและคุณลักษณะ ได้แก่ การมีสุขนิสัยที่ดี ความมีน้ำใจเป็นนักกีฬา และคุณลักษณะทั่วไป

การรวบรวมข้อมูล จังหวัดภายในเขตการศึกษา 11 และกรมวิชาการได้อนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลและประมวลผลเป็นภาพรวมแต่ละจังหวัด และภาพรวมของเขตการศึกษา 11

การวิเคราะห์ข้อมูล สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเฉลี่ยร้อยละ และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สรุปผลการวิจัย

ค่าคะแนนเฉลี่ยของแต่ละจังหวัดเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้แล้ว พบว่า จังหวัดนครราชสีมา อยู่ในเกณฑ์ปรับปรุง 2 วิชา ได้แก่ คณิตศาสตร์และเคมี จังหวัดชัยภูมิ อยู่ในเกณฑ์ปรับปรุง 3 วิชา ได้แก่ คณิตศาสตร์ เคมี และวิทยาศาสตร์กายภาพชีวภาพ จังหวัดบุรีรัมย์ อยู่ในเกณฑ์ปรับปรุง 4 วิชา ได้แก่ คณิตศาสตร์ เคมี ฟิสิกส์ และวิทยาศาสตร์กายภาพชีวภาพ จังหวัดสุรินทร์ อยู่ในเกณฑ์ปรับปรุง 2 วิชา ได้แก่ คณิตศาสตร์ และเคมี จังหวัดศรีสะเกษ อยู่ในเกณฑ์ปรับปรุง 2 วิชา ได้แก่ คณิตศาสตร์ และเคมี นอกนั้นอยู่ในเกณฑ์พอใช้ และเป็นที่น่าสังเกตว่าไม่มีวิชาใดเลยอยู่ในเกณฑ์ดี

ส่วนเขตการศึกษา 11 อยู่ในเกณฑ์ปรับปรุง 2 วิชา เช่นเดียวกับระดับประเทศ ได้แก่ คณิตศาสตร์ และเคมี นอกนั้นอยู่ในเกณฑ์พอใช้ และไม่มีวิชาใดเลยอยู่ในเกณฑ์ดี เช่นเดียวกัน

ข้อเสนอแนะ

1. การประเมินคุณภาพการศึกษา ระดับมัธยมศึกษา ควรประเมินทุกระดับชั้น และทุกปีการศึกษา
2. ควรมีแบบทดสอบคุณภาพการศึกษากลางทุกระดับชั้น ซึ่งสามารถใช้ได้กับทุกโรงเรียนและทุกภูมิภาค (ท้องถิ่น)
3. ควรมีหน่วยงานหนึ่งในท้องถิ่นเป็นเครือข่ายทางวิชาการ ทำหน้าที่ประเมินคุณภาพ การศึกษาในสถานศึกษาในท้องถิ่นนั้น ๆ
4. ควรกระจายอำนาจหน้าที่ให้หน่วยงานกลางในท้องถิ่นดำเนินการประเมิน
5. ควรเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ได้จากการประเมินให้ครู ผู้บริหาร ประชาชนได้รับรู้อย่างกว้างขวาง
6. ควรมียุทธศาสตร์ การพัฒนาคุณภาพการศึกษาในวิชาที่อ่อนด้อยอย่างเป็นระบบ รวดเร็ว และจับใจ

ชื่อเรื่อง การประเมินผลการดำเนินงานการจัดทุนการศึกษา ตามโครงการ
 เสนาพัฒนาชีวิต : ศึกษากรณีจังหวัดเชียงราย

ผู้วิจัย ทองใบ เซวานจินดา

ปีที่ทำวิจัยเสร็จ พ.ศ.2545

ลักษณะของงานวิจัย วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
 สถาบันราชภัฏเชียงราย

วัตถุประสงค์

เพื่อประเมินผลการดำเนินงานตามโครงการเสนาพัฒนาชีวิตของจังหวัดเชียงราย
 วิธีดำเนินการวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนผู้ได้รับทุนการศึกษา 704 คน ผู้ปกครอง
 นักเรียนที่ได้รับทุนการศึกษา 704 คน ครูแนะแนวหรือครูผู้รับผิดชอบนักเรียนที่ได้รับ
 ทุน 189 คน และคณะกรรมการผู้พิจารณาให้ทุนการศึกษาระดับอำเภอ 162 คน รวม
 ประชากรทั้งสิ้น 1,759 คน เลือกกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างตามตารางของ
 เครซีและมอร์แกน และใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างตามสัดส่วนของประชากร ได้กลุ่มตัวอย่าง
 รวม 315 คน จำแนกเป็นนักเรียนผู้ได้รับทุนการศึกษา 126 คน ผู้ปกครองนักเรียนที่ได้
 รับทุนการศึกษา 126 คน ครูแนะแนวหรือครูที่รับผิดชอบนักเรียนที่ได้รับทุน 33 คน
 และคณะกรรมการผู้พิจารณาให้ทุนการศึกษาระดับอำเภอ 30 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม จำนวน 2 ฉบับ คือ

ฉบับที่ 1 เป็นแบบสอบถามสำหรับครูแนะแนวหรือครูที่รับผิดชอบนักเรียนทุน
 และคณะกรรมการผู้พิจารณาให้ทุนตามโครงการเสนาพัฒนาชีวิต แบ่งเป็น 3 ตอน คือ
 ตอนที่ 1 เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไป มีลักษณะเป็นแบบแสดงรายการ ตอนที่ 2 เป็นความ
 คิดเห็นเกี่ยวกับการประเมินผลการดำเนินงานการจัดทุนการศึกษาตามโครงการเสนา
 พัฒนาชีวิต ใน 4 ด้าน คือ ด้านสถานะแวดล้อม ด้านปัจจัยเบื้องต้นด้านกระบวนการและ
 ด้านผลผลิตมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตอนที่ 3 เป็นความ
 คิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นเกี่ยวกับโครงการเสนาพัฒนาชีวิต มีลักษณะเป็นแบบปลายเปิด

ฉบับที่ 2 เป็นแบบสอบถามสำหรับนักเรียนและผู้ปกครองนักเรียนผู้ได้รับทุน
 การศึกษา แบ่งเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไป มีลักษณะเป็นแบบแสดง
 รายการ ตอนที่ 2 เป็นความคิดเห็นเกี่ยวกับการประเมินผลการดำเนินงานการจัดทุนการ
 ศึกษาตามโครงการเสนาพัฒนาชีวิต ใน 3 ด้าน คือ ด้านสถานะแวดล้อม ด้านปัจจัยเบื้องต้น
 ด้านกระบวนการและด้านผลผลิต มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

ตอนที่ 3 เป็นความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นเกี่ยวกับโครงการเสมาพัฒนาชีวิต มีลักษณะเป็นแบบปลายเปิด

การรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยขอหนังสือจากสถาบันราชภัฏเชียงรายถึงสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดเชียงราย สำนักงานศึกษาธิการอำเภอทุกอำเภอในจังหวัดเชียงราย และโรงเรียนที่มีนักเรียนทุนตามโครงการเสมาพัฒนาชีวิต เพื่อแจ้งวัตถุประสงค์ของการประเมินให้ทราบและขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล พร้อมทั้งส่งมอบเครื่องมือแบบสอบถาม ได้รับแบบสอบถามกลับคืนและมีความสมบูรณ์ทั้ง 315 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/PC สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สรุปผลการวิจัย

1. สภาพทั่วไป สภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ครูแนะแนวหรือครูผู้รับผิดชอบนักเรียนที่ได้รับทุนส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี มีความรู้ความเข้าใจ ในโครงการเสมาพัฒนาชีวิตในระดับปานกลาง สำหรับคณะกรรมการผู้พิจารณาให้ทุนมีการศึกษาระดับสูงกว่าปริญญาตรี มีความรู้ความเข้าใจในการดำเนินงานการจัดทุน การศึกษาตามโครงการเสมาพัฒนาชีวิตในระดับมาก สำหรับนักเรียนส่วนใหญ่กำลังเรียนอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และผู้ปกครองนักเรียนที่ได้รับทุนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกร

2. สภาพการดำเนินงานตามโครงการเสมาพัฒนาชีวิต

2.1 ด้านสภาวะแวดล้อม ครูแนะแนวหรือครูผู้รับผิดชอบนักเรียนที่ได้รับทุน คณะกรรมการผู้พิจารณาให้ทุน นักเรียน และผู้ปกครองนักเรียนที่ได้รับทุนตามโครงการเสมาพัฒนาชีวิต มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานการจัดทุนการศึกษาตามโครงการเสมาพัฒนาชีวิต ด้านสภาวะแวดล้อมในภาพรวมเห็นด้วย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีความเห็นด้วยอย่างยิ่งว่าการให้ทุนการศึกษาตามโครงการเสมาพัฒนาชีวิตช่วยบรรเทาความเดือดร้อนให้กับผู้ปกครองนักเรียน และเห็นด้วยว่าการให้ทุนการศึกษาตามโครงการฯ มีวัตถุประสงค์ที่ตอบสนองนโยบายขยายโอกาสทางการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และโครงการฯมีความจำเป็นและสอดคล้องกับสภาพปัจจุบัน วัตถุประสงค์ของโครงการฯมีความชัดเจนเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ

ส่วนครูแนะแนว หรือครูผู้รับผิดชอบไม่แน่ใจว่าผู้ปกครองนักเรียนที่ได้รับทุนการศึกษามีความเข้าใจในการดำเนินงานตามโครงการฯ และคณะกรรมการผู้พิจารณา ให้รับทุนไม่แน่ใจว่าผู้ปกครองนักเรียนและคนในชุมชนพร้อมที่จะให้ความร่วมมือและสนับสนุน เพื่อให้การพิจารณาทุนประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ของโครงการฯ

ส่วนนักเรียนและผู้ปกครอง นักเรียนเห็นด้วยกับคนในชุมชนที่มีนักเรียนได้รับทุนการศึกษา เห็นความสำคัญของโครงการและผู้ปกครองนักเรียนและคนในชุมชนพร้อมที่จะให้ความร่วมมือและสนับสนุนเพื่อให้การพิจารณาทุนประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ของโครงการ

2.2 ด้านปัจจัยเบื้องต้น ครูแนะแนวหรือครูผู้รับผิดชอบนักเรียนที่ได้รับทุน คณะกรรมการผู้พิจารณาให้ทุน นักเรียน และผู้ปกครองนักเรียนที่ได้รับทุนตามโครงการ เสนาพัฒนาชีวิตมีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานการจัดทุนการศึกษาตามโครงการฯ ด้านปัจจัยเบื้องต้นในภาพรวมเห็นด้วย โดยเฉพาะเรื่องหน่วยงานทุกระดับมีการแต่งตั้งผู้รับผิดชอบโครงการ ผู้บริหารทุกระดับให้ความสำคัญต่อการดำเนินงานตามโครงการฯ และผู้รับผิดชอบ ทราบแนวทางการดำเนินงานตามโครงการอย่างชัดเจน

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกกลุ่มมีความเห็นไม่แน่ใจว่าหน่วยงานทุกระดับมีงบประมาณสำหรับการดำเนินงานตามโครงการทุกชั้นตอนอย่างเพียงพอ หน่วยงานทุกระดับมีวัสดุครุภัณฑ์เพียงพอต่อการจัดทำเอกสารที่ใช้ในการขอรับทุน และหน่วยงานทุกระดับมีสื่อทัศนูปกรณ์พร้อมเพื่อใช้เผยแพร่ความรู้ ความเข้าใจในการดำเนินงานแก่ผู้ปกครองนักเรียนและผู้เกี่ยวข้อง โดยที่นักเรียนและผู้ปกครองนักเรียนเห็นด้วยในเรื่องโครงการเสนาพัฒนาชีวิต ได้รับการสนับสนุนและความร่วมมือจากผู้ปกครองและคนในชุมชน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานให้ความเสมอภาคและ ยุติธรรมสำหรับทุกคนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีการควบคุมค่าใช้จ่ายของนักเรียนแต่ละคนให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์

2.3 ด้านกระบวนการ ครูแนะแนวหรือครูผู้รับผิดชอบนักเรียนที่ได้รับ ทุนคณะกรรมการผู้พิจารณาให้ทุนตามโครงการเสนาพัฒนาชีวิตมีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานโครงการเสนาพัฒนาชีวิตด้านกระบวนการในภาพรวมเห็นด้วย

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ครูแนะแนวหรือครูผู้รับผิดชอบเห็น ด้วยในเรื่องหน่วยงานทุกระดับมีการสำรวจความต้องการและความจำเป็นด้านทุนการ ศึกษาของผู้จบการศึกษาระดับประถมศึกษา เกณฑ์ในการพิจารณาคัดเลือกผู้รับทุนตาม โครงการฯ มีความเหมาะสม หน่วยงานทุกระดับมีแผนปฏิบัติการโครงการเสนาพัฒนา ชีวิตที่ชัดเจน และขั้นตอนในการคัดเลือกผู้รับทุนตามโครงการเสนาพัฒนาชีวิตเป็นไปโดย ความยุติธรรมโดยที่ไม่เห็นด้วยว่าการพิจารณาการจัดสรรจำนวนผู้รับทุนตาม โครงการฯ เป็นไปตามจำนวนผู้ต้องการขอรับทุน และครูแนะแนวหรือครูผู้รับผิดชอบมีความคิดเห็นไม่ แน่ใจว่าจำนวนเงินทุนการศึกษาที่นักเรียนได้รับเพียงพอกับค่าใช้จ่ายในแต่ละภาคเรียน

ส่วนคณะกรรมการผู้พิจารณาให้ทุนมีความคิดเห็น เห็นด้วยในเรื่อง หน่วยงานทุกระดับมีการสำรวจความต้องการและความจำเป็นด้านทุนการศึกษาของผู้จบ การศึกษาระดับประถมศึกษา เกณฑ์ในการพิจารณาคัดเลือกผู้รับทุนตามโครงการฯ มีความ เหมาะสม หน่วยงานทุกระดับมีแผนปฏิบัติการโครงการฯ ที่ชัดเจน และขั้นตอนในการ คัดเลือกผู้รับทุนการศึกษาตามโครงการฯ เป็นไปโดยความยุติธรรมโดยที่ไม่เห็นด้วยว่าการ พิจารณาการจัดสรรจำนวนผู้รับทุนตามโครงการฯ เป็นไปโดยความยุติธรรม โดยที่ไม่ เห็นด้วยว่าการพิจารณาการจัดสรรจำนวนผู้รับทุนตามโครงการฯ เป็นไปตามจำนวนผู้ ต้องการขอรับทุนโดยที่คณะกรรมการผู้พิจารณาให้ทุนไม่แน่ใจว่าการพิจารณาจัดสรร จำนวนผู้รับทุนตามโครงการฯ เป็นไปตามจำนวนผู้ต้องการขอรับทุน การเบิกจ่ายเงินทุน การศึกษาให้กับผู้ รับทุนเป็นไปตามกำหนด จำนวนเงินทุนการศึกษาที่นักเรียนได้รับเพียง พอกับค่าใช้จ่ายในแต่ละภาคเรียน มีการติดตามผลการดำเนินงานโดยคณะกรรมการจาก หน่วยงานทุกระดับ มีการประชาสัมพันธ์โครงการฯ โดยการใช้จดหมายเวียนไปตามบ้าน นักเรียน มีการประชาสัมพันธ์โครงการฯ โดยการประชุมผู้ปกครองนักเรียนและผู้เกี่ยวข้อง มีการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับโครงการฯ ทางสื่อมวลชน เช่น เสียงตามสาย วิทยุ หนังสือ- พิมพ์ และมีการปิดประกาศประชาสัมพันธ์โครงการฯ ไว้ตามสถานที่ราชการ

2.4 ด้านผลผลิต ครูแนะแนวหรือครูผู้รับผิดชอบนักเรียนที่ได้รับทุน คณะกรรมการผู้พิจารณาให้ทุนนักเรียนและผู้ปกครองนักเรียนได้รับทุนตามโครงการ เสนาพัฒนาชีวิต มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานการจัดทุนการศึกษาตาม โครงการฯ ด้านผล ผลิตในภาพรวมเห็นด้วย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ครูแนะแนวหรือครูผู้รับผิดชอบ เห็นด้วยว่าโครงการฯ ลดภาระค่าใช้จ่ายของผู้ปกครอง โครงการฯ ทำให้นักเรียนมีความ หวังในอนาคต โครงการฯ สนองนโยบายขยายโอกาสทางการศึกษาในระดับมัธยมศึกษา ตอนต้น และโครงการฯ สร้างความเสมอภาคทางการศึกษา ส่วนคณะกรรมการผู้พิจารณา ทุน เห็นด้วยว่าโครงการเสนาพัฒนาชีวิตทำให้นักเรียนและผู้ปกครองมีสุขภาพจิตดีขึ้น ลดค่าใช้จ่ายผู้ปกครอง และสนองนโยบายขยายโอกาสทางการศึกษาในระดับมัธยมศึกษา ตอนต้น

สำหรับนักเรียนและผู้ปกครองนักเรียนเห็นด้วยอย่างยิ่งว่าโครงการ เสนาพัฒนาชีวิตทำให้นักเรียนมีความหวังในอนาคต และผู้ปกครองนักเรียนเห็นด้วย อย่างยิ่งว่าการจัดทุนการศึกษาตามโครงการเสนาพัฒนาชีวิตสนองนโยบายขยายโอกาส ทางการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และการดำเนินงานการจัดทุนการศึกษาตามโครง การลดค่าใช้จ่ายของผู้ปกครอง และเห็นด้วยว่าโครงการฯ ทำให้เด็กหญิงรอดพ้นจากการ ประกอบอาชีพอื่นที่ไม่พึงประสงค์ โครงการฯ สนองนโยบายขยายโอกาสทางการศึกษาใน

ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และโครงการฯช่วยทำให้นักเรียนมีโอกาสในการประกอบอาชีพ
ในอนาคต

ข้อเสนอแนะ

1. **ด้านสถานะแวดล้อม** การดำเนินงานการจัดทุนการศึกษาตามโครงการเสมา
พัฒนาชีวิตเป็นโครงการที่ต้องการดำเนินงานต่อไป แม้ว่าจะมีปัญหาคูเปอร์รคต่าง ๆ ก็ตาม
เพื่อให้การดำเนินงานประสบผลสำเร็จและเป็นการแก้ไขปัญหาคูเปอร์รค จำเป็นต้องมีการชี้แจง
ประชาสัมพันธ์รายละเอียดและการดำเนินงานของโครงการให้กับผู้ดำเนินการ นักเรียน
ผู้ปกครอง และชุมชนให้เข้าใจอย่างชัดเจน โดยวิธีการที่เหมาะสมตามสภาพชุมชนและ
ท้องถิ่น

2. **ด้านปัจจัยเบื้องต้น** รัฐบาลและกระทรวงศึกษาธิการต้องหาแนวทางในการให้
ทุนการศึกษาแก่เด็กกลุ่มเป้าหมายให้เพียงพอต่อค่าใช้จ่ายในแต่ละภาคเรียน และครอบคลุม
กลุ่มทั่วทุกพื้นที่ ในขณะที่การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานยังมิได้มีผลบังคับใช้ โดยการขอ
ความร่วมมือจากภาคเอกชน สมาคม มูลนิธิ หรือองค์กรท้องถิ่น รวมทั้งขอความร่วมมือ
หน่วยงานที่รับผิดชอบ เพื่อดำเนินการตามโครงการโดยใช้งบประมาณปกติของหน่วยงาน
ซึ่งในการดำเนินงานแต่ละปีที่ผ่านมาค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับการดำเนินงานตามโครงการ
มิได้ใช้งบประมาณมากมายอยู่แล้ว

3. **ด้านกระบวนการ** ให้มีการพัฒนากระบวนการดำเนินงานตามโครงการที่ลด
ความซ้ำซ้อน ลดขั้นตอนเพื่อให้เกิดความคล่องตัวในการดำเนินงาน มีการประสานงาน
เกี่ยวกับการดำเนินงานของหน่วยงานทุกระดับ มีการใช้ทรัพยากรร่วมกัน มีการสรรหาผู้
เป็นกรรมการที่มีความละเอียด รอบรู้ และยุติธรรม มีการประชาสัมพันธ์การดำเนินงาน
อย่างทั่วถึงและมีการติดตามผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง

4. **ด้านผลผลิต** หน่วยงานที่อยู่ใกล้ชิดนักเรียน ต้องมีการปลูกฝังจิตสำนึกให้
นักเรียนที่ได้รับทุนการศึกษา มีความรับผิดชอบต่อค่าใช้จ่าย การศึกษาเล่าเรียน การ
ประพฤติตน ความรับผิดชอบ มีคุณธรรม จริยธรรมในการดำรงตนในสังคม รวมทั้งการ
ปรับตัวในสังคมใหม่ในอนาคต ส่วนผู้ปกครองต้องทำความเข้าใจว่าทุนการศึกษาเสมา
พัฒนาชีวิตที่นักเรียนได้รับมิได้เพียงพอต่อค่าใช้จ่ายทางการศึกษาทั้งหมด คงต้องเป็น
หน้าที่ของผู้ปกครองที่จะต้องช่วยเหลือให้นักเรียนได้รับการศึกษามีใช้เพียงระดับมัธยม
ศึกษาตอนต้นเท่านั้น แต่ต้องให้นักเรียนได้มีโอกาสเรียนในระดับที่สูง ๆ ขึ้นต่อไป

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยเรื่อง การประเมินผลคุณลักษณะของนักเรียนที่ได้รับทุนการศึกษาตามโครงการเสมาพัฒนาชีวิต ในลักษณะของการใช้ทุน ผลการเรียนรู้ ความประพฤติ และความรับผิดชอบ
2. ควรมีการวิจัยเรื่อง อนาคตของนักเรียนที่ได้รับทุนเสมาพัฒนาชีวิตที่เรียนจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ไปแล้ว เพื่อเป็นการประเมินผลผลิตของโครงการเสมาพัฒนาชีวิต ภายหลังหรือสิ้นสุดโครงการแล้ว
3. ควรมีการวิจัยเรื่อง ความต้องการและความจำเป็นในการจัดทุนการศึกษาโครงการเสมาพัฒนาชีวิตให้กับนักเรียนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน
4. ควรมีการวิจัยเรื่อง การติดตามผลโครงการ โดยดูจำนวนนักเรียนที่คงอยู่ และเจตคติของผู้ปกครองนักเรียนที่ได้รับทุนเสมาพัฒนาชีวิต

ชื่อเรื่อง การประเมินหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สำหรับสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ในจังหวัดสุโขทัย

ผู้วิจัย ลำอานงค์ บุญเกิด

ปีที่งานวิจัยเสร็จ พ.ศ.2545

ลักษณะของงานวิจัย วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา สถาบันราชภัฏอุตรดิตถ์

วัตถุประสงค์

1. เพื่อประเมินความสอดคล้องระหว่างวัตถุประสงค์ของหลักสูตร และโครงสร้างหลักสูตรกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542
2. เพื่อประเมินความพอเพียงของปัจจัยนำเข้าต่าง ๆ เพื่อนำหลักสูตรสู่การปฏิบัติในการจัดการเรียนการสอน
3. เพื่อประเมินผลสำเร็จและปัญหาต่างๆ ในการดำเนินงานจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร
4. เพื่อประเมินความสำเร็จในการปฏิบัติงานใน อบต. ของผู้สำเร็จการศึกษาตามหลักสูตร

วิธีดำเนินการวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ และการวิจัยเชิงพรรณนา

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ กลุ่มศึกษานิเทศก์ กลุ่มผู้บริหารศูนย์บริการ การศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ กลุ่มเจ้าหน้าที่ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ กลุ่มครูผู้สอน กลุ่มกรรมการบริหาร อบต. และ กลุ่มประธานสภา อบต. ในจังหวัดสุโขทัย การเลือกกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีการสุ่มจากกลุ่มประชากรแต่ละกลุ่ม ด้วยวิธีเลือกแบบเจาะจง (PURPOSIVE SAMPLING) เป็นการเลือกให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย และความสำคัญของการวิจัยครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 5 กลุ่ม ดังนี้ 1) ศึกษานิเทศก์ จำนวน 5 คน 2) ผู้บริหารศูนย์ฯ อำเภอ จำนวน 9 คน 3) เจ้าหน้าที่ศูนย์ฯ อำเภอ จำนวน 41 คน 4) ครูผู้สอน จำนวน 50 คน 5) กรรมการบริหาร อบต. จำนวน 447 คน (ประธานบริหาร 79 คน กรรมการบริหาร 368 คน)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบ่งออกเป็น 4 ชุด คือ

ชุดที่ 1 แบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นของศึกษานิเทศก์ กรรมการศึกษานอกโรงเรียน และผู้บริหารศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอต่อหลักสูตรการศึกษา นอกโรงเรียนสายสามัญ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย พ.ศ. 2530 สำหรับสมาชิก อบต. ของกรรมการศึกษานอกโรงเรียน สัมภาษณ์ในด้านความสอดคล้อง วัตถุประสงค์และโครงสร้างของหลักสูตรกับ พรบ.การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ตามมาตราที่กำหนด

ชุดที่ 2 แบบสำรวจความคิดเห็นของผู้บริหารศูนย์ฯ อำเภอ และเจ้าหน้าที่ ศูนย์ฯ อำเภอ ในด้านความพอเพียงของปัจจัยนำเข้าต่างๆ เพื่อนำหลักสูตรสู่การปฏิบัติ ในด้านการจัดการเรียนการสอนสำหรับสมาชิก อบต.

ชุดที่ 3 แบบสอบถามความคิดเห็นในด้านปัญหาต่างๆ ของผู้บริหารศูนย์ฯ อำเภอ และครูผู้สอนเกี่ยวกับการดำเนินงานการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรฯ สำหรับสมาชิก อบต.

ชุดที่ 4 แบบประเมินความสำเร็จ ระดับความสำเร็จในการปฏิบัติงาน อบต. ของผู้สำเร็จการศึกษาตามหลักสูตรฯ สำหรับสมาชิก อบต. ตามความคิดเห็นของประธาน คณะกรรมการบริหาร อบต. และ คณะกรรมการบริหาร อบต.

โดยมีขั้นตอนการสร้างเครื่องมือและการตรวจสอบเครื่องมือ ดังนี้

ขั้นที่ 1 การเลือกชนิดของเครื่องมือและออกแบบเครื่องมือขั้นต้นให้สัมพันธ์ กับวัตถุประสงค์ กรอบความคิด และขอบเขตในการวิจัย

ขั้นที่ 2 ศึกษาเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรที่ต้องการวัด เช่น ตัวอย่างเครื่องมือบทความทางวิชาการ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แล้วจึงกำหนดกรอบเนื้อหา ของเครื่องมือ

ขั้นที่ 3 สัมภาษณ์เจาะลึกกลุ่มย่อย (Focus group interview) ประมาณไม่เกิน 20 คน ให้เลือกสัมภาษณ์เฉพาะผู้ที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่ต้องการวิจัย

ขั้นที่ 4 ยกร่างข้อคำถามขั้นต้น

ขั้นที่ 5 ให้ผู้เชี่ยวชาญประมาณ 3 ท่าน ตรวจสอบความถูกต้อง และความแม่นยำเชิงเนื้อหา (Content validity)

ขั้นที่ 6 ทดลองกลุ่มย่อยประมาณ 3 - 5 คน เพื่อวิเคราะห์ความแม่นยำเฉพาะหน้า (Face validity)

ขั้นที่ 7 ทดลองกลุ่มใหญ่ (Try-out) ให้เลือกกลุ่มทดลองให้มีขนาดอย่างน้อยเท่ากับจำนวนข้อคำถามในเครื่องมือที่สร้างขึ้น กลุ่มทดลองในที่นี้จะมีลักษณะเช่นเดียวกับประชากรเป้าหมาย โดยทั่วไปต้องไม่ซ้ำกับกลุ่มตัวอย่าง จัดประสงค์ของการทดลองกลุ่มใหญ่คือการวิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือทั้งส่วนที่เป็นข้อคำถามและคุณภาพเครื่องมือทั้งฉบับ เป็นการวิเคราะห์เพื่อปรับปรุงเครื่องมือให้มีคุณภาพถึงระดับที่ต้องการเมื่อนำไปใช้จริง

ขั้นที่ 8 นำไปใช้จริง และวิเคราะห์คุณภาพจากข้อมูลทั้งหมดอีกครั้งหนึ่ง พร้อมรายงานผลในรายงานการวิจัย

การรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนดังนี้

1) ขอนหนังสือแนะนำตัวจากสำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย สถาบันราชภัฏอุตรดิตถ์ เพื่อขอความอนุเคราะห์จากหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนทุกอำเภอ ในจังหวัดสุโขทัย ในการส่งแบบสอบถามให้ครูผู้สอน ผู้บริหารศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ ผู้สำเร็จการศึกษาและประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลของผู้สำเร็จการศึกษา ในการตอบแบบสอบถาม และการรวบรวมแบบสอบถามให้แก่ผู้วิจัย 2) ส่งแบบสอบถามและแบบสำรวจพร้อมด้วยหนังสือแนะนำตัว ให้กลุ่มตัวอย่างและรับกลับด้วยตัวเอง สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่สามารถไปพบได้ด้วยตนเอง ได้ขอความอนุเคราะห์จากผู้บริหารศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอทุกอำเภอในจังหวัดสุโขทัย 3) ส่งแบบสอบถามและรวบรวมส่งกลับมายังผู้วิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าเปรียบเทียบความแตกต่าง (t-test) ค่าเปรียบเทียบความแตกต่าง F-test

สรุปผลการวิจัย

1. การประเมินความสอดคล้องระหว่างวัตถุประสงค์ของหลักสูตร และโครงสร้างกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 พบว่า มีความสอดคล้องกันทุกประเด็นทั้งส่วนที่เป็นวัตถุประสงค์หลักสูตร และโครงสร้างหลักสูตร

2. การประเมินความเพียงพอของปัจจัยนำเข้าต่างๆ เพื่อนำหลักสูตรสู่การปฏิบัติ ในด้านการเรียนการสอน พบว่า มีความขาดแคลนทุกด้าน ในศูนย์การเรียนชุมชนต่างๆ ของทุกอำเภอทั้งแบบเรียน เอกสารประกอบการสอน อุปกรณ์ประกอบการเรียนการสอน และบุคลากรไม่พอเพียง

3. การประเมินผลสำเร็จ และปัญหาต่างๆ ในการดำเนินจัดการศึกษาในศูนย์การเรียนชุมชนต่างๆ แต่ละอำเภอ จากจำนวนทั้งหมด 50 รายการ พบว่า อำเภอศรีนครดำเนินการจัดการศึกษาประสบผลสำเร็จมากที่สุด คือ สามารถดำเนินการจัดการศึกษาได้ถึง 50 รายการ และไม่มีรายการใดเป็นปัญหา ส่วนอำเภอที่มีปัญหาในการจัดการศึกษามากที่สุด คือ อำเภอศรีมาศ สามารถดำเนินการจัดการศึกษาได้เพียง 11 รายการ และมีปัญหาถึง 39 รายการ

4. การประเมินผลระดับความสำเร็จ พบว่า แต่ละอำเภอโดยภาพรวมมีผู้ประสบความสำเร็จในการปฏิบัติงานองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) อยู่ในระดับมาก ยกเว้นอำเภอทุ่งเสลี่ยมที่อยู่ในระดับปานกลาง

ข้อเสนอแนะ

1. ด้านสื่อสิ่งพิมพ์ต่างๆ ได้แก่ เอกสารประกอบแบบเรียนและเอกสารประกอบการเรียนการสอนทุกรายวิชาทั้งหมดของหมวดวิชาบังคับและหมวดวิชาเลือกโดยเฉพาะหมวดวิชาเลือก หมวดวิชาการพัฒนาศักยภาพของสมาชิก อบต. กลุ่มวิชาพื้นฐาน ศักยภาพสมาชิก อบต. ตั้งแต่วิชาที่ 1 ถึงวิชาที่ 8 และกลุ่มวิชาส่งเสริมศักยภาพสมาชิก อบต. วิชาที่ 1 ถึงวิชาที่ 11 สิ่งสำคัญคือเอกสารประกอบหลักสูตร เช่น คู่มือครู และแผนการสอน เป็นต้น ต้องส่งเสริม สนับสนุนและบริการอย่างพอเพียง และถึงศูนย์การเรียนชุมชนให้ทันต่อการจัดการเรียนการสอนของนักศึกษาและครูผู้สอนในแต่ละภาคเรียนและปีการศึกษานั้น

2. ด้านสื่อที่ไม่ใช่สิ่งพิมพ์ ได้แก่ วัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอนต่างๆ เช่น โทรทัศน์ ม้วนวิดีโอเทป คอมพิวเตอร์ เครื่องเทปเสียง ม้วนเทปชุดวิชา แผ่นสไลด์ เครื่องเสียงและไมโครโฟน เครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ บอร์ดจัดนิทรรศการ กระดานไวท์บอร์ด เครื่องมือวิทยาศาสตร์และสถานที่พบกลุ่มต้องส่งเสริมสนับสนุนและบริการอย่างเพียงพอ ประการสำคัญต้องสอดคล้องกับความต้องการของนักศึกษาด้วย เช่น นักศึกษาอาจมีความต้องการสื่อการศึกษาเป็นรูปแบบตำรามากกว่าหรือต้องการสถานที่พบกลุ่มที่เหมาะสมอยู่ในชุมชน เป็นต้น

3. ด้านสื่อบุคคล ได้แก่ ครูผู้สอน หรือวิทยากรสอนเสริม และเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบเรื่องนี้โดยตรงนั้น ต้องส่งเสริมสนับสนุนให้ครูผู้สอนหรือวิทยากรสอนเสริม

อย่างพอเพียงและตรงกับรายวิชาหรือวุฒิการศึกษา เหมาะสมที่จะสอนนักศึกษาได้อย่างมีคุณภาพ และต้องมีการแต่งตั้งหรือมอบหมายบุคคลให้เป็นเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบเรื่องนี้ โดยตรงอย่างพอเพียงเช่นเดียวกัน

4. ด้านการประสานงาน ได้แก่ การประสานงานการส่งเสริมสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนเพื่อการจัดงบประมาณสนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของผู้บริหารศูนย์ฯ อำเภอ นั้น กรมการศึกษานอกโรงเรียนต้องอำนวยความสะดวก ด้วยการส่งเสริมสนับสนุนในการจัดการจัดหาทุนจากแหล่งต่างๆ ที่ให้การสนับสนุนนักศึกษาตามหลักสูตรนี้อย่างชัดเจนหรือจัดสรรงบประมาณหรือเงินอื่นๆ ให้กับศูนย์ฯ อำเภอ เพื่อให้ผู้บริหารศูนย์ฯ อำเภอ สามารถดำเนินการประสานงานส่งเสริมสนับสนุนการจัดการเรียนการสอน ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักสูตรนี้ได้เพียงพอ โดยเฉพาะต้องจัดให้มีเจ้าหน้าที่การเงินประจำศูนย์ฯ อำเภอ เนื่องจากปัจจุบันศูนย์ฯ อำเภอแต่ละแห่งไม่มีเจ้าหน้าที่การเงินประจำศูนย์ฯ อำเภอ โดยตรง ต้องใช้เจ้าหน้าที่ห้องสมุดประชาชนอำเภอหรือเจ้าหน้าที่บรรณารักษ์ทำหน้าที่ เป็นเจ้าหน้าที่การเงินของศูนย์ฯ อำเภอ ซึ่งบุคคลเหล่านี้ ขาดความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานด้านการเงินที่เหมาะสม อาจทำให้ระบบการเงินเกิดความล่าช้าและผิดระเบียบโดยไม่เจตนาได้ ก่อให้เกิดความเสียหายแก่ทางราชการและส่วนบุคคลอย่างมาก หากกรมการศึกษานอกโรงเรียนไม่สามารถส่งเสริมสนับสนุน หรือจัดหาเจ้าหน้าที่การเงินให้กับศูนย์ฯ อำเภอต่างๆ ได้ กรมการศึกษานอกโรงเรียน จะต้องจัดอบรมให้กับเจ้าหน้าที่ห้องสมุดประชาชนอำเภอและเจ้าหน้าที่บรรณารักษ์ ให้มีความรู้ความสามารถในด้านการเงินอย่างพอเพียงและต่อเนื่อง ประการสำคัญ ทำให้ผู้บริหารศูนย์ฯ อำเภอ ขาดการประสานงาน การส่งเสริมการสอนให้แก่ศูนย์การเรียนชุมชนต่างๆ ในชุมชนได้อย่างพอเพียงเช่นเดียวกัน กรมการศึกษานอกโรงเรียน เปิดโอกาสให้ศูนย์ฯ อำเภอ แต่ละแห่งสามารถประสานงานเกี่ยวกับงบประมาณต่างๆ ในการส่งเสริม สนับสนุนการจัดการเรียนการสอน ด้วยการจัดงบประมาณจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักสูตรนี้ได้โดยตรง ด้วยการเน้นผลงานเป็นสำคัญจะมีความเหมาะสมมาก เพราะจะทำให้ปัญหาในด้านนี้ลดน้อยไปหรือไม่มีเลย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติอย่างสูง เพราะการศึกษาเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เพื่อให้มีคุณค่าทั้งตนเอง สังคม ประเทศชาติ ดังนั้น การศึกษาจึงต้องได้รับการส่งเสริมสนับสนุนงบประมาณการดำเนินงานจัดการเรียนการสอนอย่างพอเพียงต่อการจัดการศึกษาและพัฒนาให้มีคุณภาพได้มาตรฐาน

ชื่อเรื่อง การศึกษาการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน
ประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์

ผู้วิจัย ชาติชาย พิมพิไสย

ปีที่งานวิจัยเสร็จ พ.ศ.2544

ลักษณะของงานวิจัย วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต ภาควิชาการบริหารการ
ศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาการปฏิบัติงาน ปัญหา ข้อเสนอแนะในการดำเนินการประกันคุณภาพ
การศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์

วิธีดำเนินการวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ คณะอนุกรรมการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐาน
การศึกษาระดับโรงเรียน จำนวน 565 โรงเรียน ดังนี้ 1) ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน
565 คน 2) ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 1,130 คน 3) ข้าราชการครู จำนวน 1,695 คน
รวมประชากรทั้งสิ้น 3,390 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างใช้ตาราง R.V.Krejcie และ
D.W. Morgan ได้กลุ่มตัวอย่าง 345 คน เลือกกลุ่มตัวอย่างตามสัดส่วนและสุ่มอย่างง่าย
ได้กลุ่มตัวอย่างดังนี้ ผู้บริหารจำนวน 58 คน ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 115 คน ข้าราชการ
ครู จำนวน 172 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ตามกรอบการประกัน
คุณภาพการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ จำนวน 3 ด้าน
แบ่งเป็น 4 ตอน คือ ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบ
รายการ ตอนที่ 2 การปฏิบัติงานประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา มี
ลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า ตอนที่ 3 ปัญหาในการดำเนินการประกันคุณภาพ
การศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า ตอนที่ 4
ข้อเสนอแนะในการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา
ลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ จำนวน 15 ข้อ ค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงแอลฟา
ของครอนบาค (เฉพาะตอนที่ 2 และ 3) เท่ากับ .99

การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป SPSS
for Windows สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าความถี่ หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบน
มาตรฐาน

สรุปผลการวิจัย

การปฏิบัติงานประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา โดยภาพรวม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา ด้านการวางแผนพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศ และด้านการกระตุ้นส่งเสริมให้บุคลากรในโรงเรียนปฏิบัติตามธรรมนูญโรงเรียน ส่วนปัญหาการปฏิบัติงานการควบคุมคุณภาพการศึกษา มีอยู่ในระดับน้อย ปัญหาที่สำคัญคือด้านการประเมินคุณภาพการศึกษา และข้อเสนอแนะที่ควรพิจารณาในการประกันคุณภาพการศึกษา ได้แก่

1. การปฏิบัติงานภายในโรงเรียน ควรดำเนินการตามที่กำหนดไว้ในธรรมนูญโรงเรียน
2. การกำกับติดตามควรมีการปฏิบัติอย่างจริงจัง และ
3. การพัฒนาครูผู้สอนควรดำเนินการอย่างต่อเนื่องและเหมาะสม

ข้อเสนอแนะ

1. ควรนำผลการวิจัยนี้เป็นเครื่องมือปรับปรุงและพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน
2. ควรดำเนินการวิเคราะห์ขอบข่ายงานการจัดการศึกษาของโรงเรียนโดยจัดทำคู่มือการใช้เกณฑ์มาตรฐานโรงเรียน ให้ครู ผู้ปกครอง นักเรียน ชุมชน ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการทำ มาตรฐานท้องถิ่นและจัดให้มีระบบการรายงานผลข้อมูลย้อนกลับมายังผู้บริหารเพื่อใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา
3. ควรประสานความร่วมมือกับ กรรมการโรงเรียน ชุมชน หน่วยงานอื่นเพื่อพัฒนาโรงเรียน จัดให้มีระบบการประเมินโครงการกิจกรรมต่างๆ ให้ครบถ้วนชัดเจน โดยให้ครู ผู้ปกครอง นักเรียน ชุมชน ได้มีส่วนร่วมในการตรวจสอบและประเมิน นำผลจากการตรวจสอบและประเมิน มาวางแผนในการทำงาน
4. ควรมีการประสานงานกับผู้เชี่ยวชาญ ผู้ทรงคุณวุฒิ องค์กรภายนอก หน่วยงานอื่น เพื่อให้ความช่วยเหลือ แนะนำ เตรียมรองรับการประเมิน และสร้างความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการประเมินให้ครู ผู้ปกครอง นักเรียน ชุมชน ได้รับทราบ
5. ควรจัดให้มีระบบการประเมินผลงาน โครงการ กิจกรรมต่างๆ อย่างต่อเนื่อง ด้วยวิธีการที่หลากหลาย ให้มีการจัดทำแฟ้มข้อมูลพื้นฐาน ข้อมูลพัฒนาคุณภาพการศึกษา จัดทำระบบเอกสารการควบคุมไว้อย่างเป็นระบบ
6. ควรจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีให้สอดคล้องกับธรรมนูญโรงเรียน จัดให้มีการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผลการใช้แผนปฏิบัติการ และสรุปผลรายงานการใช้แผน เพื่อตรวจสอบผลการปฏิบัติงาน

7. ควรสนับสนุนให้คณะครู พัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น นำภูมิปัญญาท้องถิ่นและแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นพร้อมทำเป็นแผนการสอน โดยให้ครูผู้ปกครอง นักเรียน ชุมชน ได้เข้ามามีส่วนร่วม

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. การศึกษาวิจัยเปรียบเทียบผลการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาระหว่างโรงเรียน ต้นแบบที่ดำเนินตามนโยบายปฏิรูปการเรียนรู้กับโรงเรียนประถมศึกษาทั่วไป
2. การศึกษาวิจัยเปรียบเทียบผลการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาระหว่างโรงเรียนที่ผ่านเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียน พ.ศ.2542 กับโรงเรียนที่ไม่ผ่านเกณฑ์มาตรฐาน
3. ควรทำการวิจัยลักษณะเดียวกันนี้กับโรงเรียนประถมศึกษาในเขตจังหวัดอื่น เขตการศึกษาอื่น หรือทั่วประเทศ เพื่อนำผลการวิจัยเป็นข้อมูลสารสนเทศในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาต่อไป

ชื่อเรื่อง การศึกษาการยอมรับมาตรฐานระบบคุณภาพ ISO 9002 ของโรงเรียนมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

ผู้วิจัย สุรินทร์ ศรีทอง

ปีที่งานวิจัยเสร็จ พ.ศ.2545

ลักษณะของงานวิจัย วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต ภาควิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของบุคคล ด้านเจตคติ และด้านการรับรู้ข่าวสาร คุณลักษณะองค์การ คุณลักษณะมาตรฐานระบบคุณภาพ ISO 9002 กับการยอมรับมาตรฐานระบบคุณภาพ ISO 9002 ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ
2. เพื่อพยากรณ์การยอมรับมาตรฐานระบบคุณภาพ ISO 9002 ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ การเลือกกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีการสุ่มแบบเจาะจง โดยเลือกโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ที่เป็นโรงเรียนนำร่องจำนวน 17 โรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียน จำแนกเป็น ผู้อำนวยการโรงเรียน ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายธุรการ ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายปกครอง ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายบริการ

ผู้แทนฝ่ายบริหารระบบคุณภาพ หัวหน้าหมวดวิชา และคณะบริหารระบบคุณภาพ ได้กลุ่มตัวอย่าง ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 316 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม แบ่งเป็น 4 ตอน ตอนที่ 1 เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเจตคติเกี่ยวกับมาตรฐานระบบคุณภาพ ISO 9002 ซึ่งผู้วิจัยดัดแปลงมาจากแบบสอบถามเจตคติของ สุทธิศ ชินณะวงศ์ (2542 : 158-176) และ นกุล สารวงค์ (2541 : 105-112) มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า ตอนที่ 3 เกี่ยวกับการรับรู้ข่าวสารคุณลักษณะองค์การ ที่เกี่ยวกับเป้าหมายของโรงเรียน และนโยบายของโรงเรียน ผู้วิจัยดัดแปลงมาจากแบบสอบถามการยอมรับมาตรฐานการจัดสิ่งแวดล้อม ISO 14000 ของ นกุล สารวงค์ (2541: 105-112) และคุณลักษณะมาตรฐานระบบคุณภาพ ISO 9002 เกี่ยวกับการดำเนินงาน การตรวจติดตามระบบคุณภาพ การขอการรับรองคุณภาพ ISO 9002 มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตอนที่ 4 เกี่ยวกับการยอมรับมาตรฐานระบบคุณภาพ ISO 9002 เกี่ยวกับการมองเห็นประโยชน์และการนำไปใช้ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ ผู้วิจัยนำแบบสอบถามเกี่ยวกับการยอมรับมาตรฐานระบบคุณภาพ ISO 9002 ไปทดลองใช้กับผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา ที่มีใช้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 40 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น ซึ่งแบบสอบถามตอนที่ 2 เกี่ยวกับเจตคติของผู้บริหารโรงเรียนได้ค่าความเชื่อมั่น .82 แบบสอบถามตอนที่ 3 เกี่ยวกับการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับมาตรฐานระบบคุณภาพ ISO 9002 ได้ค่าความเชื่อมั่น .82 แบบสอบถามเกี่ยวกับคุณลักษณะองค์การได้ค่าความเชื่อมั่น .89 ซึ่งวิเคราะห์เป็นด้านเป้าหมายของโรงเรียน ได้ค่าความเชื่อมั่น .84 ด้านนโยบายของโรงเรียน ได้ค่าความเชื่อมั่น .79 แบบสอบถามคุณลักษณะมาตรฐานคุณภาพ ISO 9002 ได้ค่าความเชื่อมั่น .95 ซึ่งวิเคราะห์เป็นด้านการดำเนินงาน ได้ค่าความเชื่อมั่น .90 ด้านตรวจสอบติดตาม ได้ค่าความเชื่อมั่น .72 ด้านการขอการรับรอง ได้ค่าความเชื่อมั่น .93 และแบบสอบถามตอนที่ 3 การยอมรับมาตรฐานระบบคุณภาพ ISO 9002 ได้ค่าความเชื่อมั่น .96 ซึ่งวิเคราะห์เป็นด้านการมองเห็นประโยชน์ ได้ค่าความเชื่อมั่น .91 ด้านการนำไปใช้ ได้ค่าความเชื่อมั่น .94

การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows Version 11.0 โดยการหาค่าสถิติพื้นฐาน และทดสอบสมมุติฐานดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของผู้บริหารโรงเรียนกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้การคำนวณ หาค่าร้อยละ ค่าคะแนนเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. วิเคราะห์คุณลักษณะของบุคคล คุณลักษณะขององค์การ และคุณลักษณะมาตรฐานระบบคุณภาพ ISO 9002 มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการยอมรับมาตรฐานระบบคุณภาพ ISO 9002 โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Product-Moment Correlation Coefficient) เพื่อทดสอบสมมติฐานข้อ 1

3. วิเคราะห์คุณลักษณะของบุคคล คุณลักษณะขององค์การ และคุณลักษณะมาตรฐานระบบคุณภาพ ISO 9002 สามารถพยากรณ์การยอมรับมาตรฐานระบบคุณภาพ ISO 9002 โดยใช้การถดถอยพหุคูณแบบเพิ่มและลดตัวแปรเป็นขั้นๆ (Stepwise Multiple Regression Analysis) เพื่อทดสอบสมมติฐานข้อ 2

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัย สรุปตามลำดับได้ดังนี้

1. ข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้จากผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา โรงเรียนนำร่อง 17 โรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนมากมีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาและปริญญาตรี จำนวน 200 คน คิดเป็นร้อยละ 67.3 และมีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 97 คน คิดเป็นร้อยละ 32.7

ผู้บริหารโรงเรียนส่วนมากมีเจตคติเกี่ยวกับมาตรฐานระบบคุณภาพ ISO 9002 อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.47 มีการรับรู้ข่าวสารอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.19

ผู้บริหารโรงเรียนส่วนมากมีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะองค์การในการกำหนดเป้าหมายของโรงเรียนอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.42 นอกจากนี้ยังพบว่า การกำหนดนโยบายของโรงเรียนอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ 3.28

ผู้บริหารโรงเรียนส่วนมากมีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะมาตรฐานระบบคุณภาพ ISO 9002 ในการดำเนินงานเกี่ยวกับมาตรฐานระบบคุณภาพ ISO 9002 ของโรงเรียนอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.45 มีการตรวจติดตามระบบคุณภาพอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.25 และการขอการรับรองอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.24

นอกจากนี้พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนส่วนมากมีการยอมรับการนำมาตรฐานระบบคุณภาพ ISO 9002 มาประยุกต์ใช้ในการบริหารโรงเรียนอยู่ในระดับสูง มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.80

2. ผลการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์เชิงเส้นตรง พบว่า การยอมรับการนำมาตรฐานระบบคุณภาพ ISO 9002 มาประยุกต์ใช้ของผู้บริหารโรงเรียน มีความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงทางบวกกับตัวแปรคุณลักษณะของบุคคล คุณลักษณะองค์การ และคุณลักษณะ

มาตรฐานระบบคุณภาพ ISO 9002 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสามารถสร้างสมการพยากรณ์ได้

3. ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ พบว่า ตัวพยากรณ์ที่อธิบายความแปรปรวนการยอมรับมาตรฐานระบบคุณภาพ ISO 9002 ของผู้บริหารโรงเรียน ได้แก่ คุณลักษณะองค์การ ด้านเป้าหมายของโรงเรียน คุณลักษณะมาตรฐานระบบคุณภาพ ISO 9002 ด้านการดำเนินงาน และคุณลักษณะของบุคคล ด้านเจตคติ สามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของการยอมรับมาตรฐานระบบคุณภาพ ISO 9002 อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ซึ่งสามารถเขียนเป็นสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ ได้ดังนี้

$$Y = 15.46 + 1.54 (\text{เป้าหมายของโรงเรียน}) + 1.15 (\text{การดำเนินงาน}) + .47 (\text{เจตคติ}) \text{ หรือ}$$

$$\text{การยอมรับมาตรฐานระบบคุณภาพ ISO 9002} = 15.46 + 1.54 (\text{เป้าหมายของโรงเรียน}) + 1.15 (\text{การดำเนินงาน}) + .47 (\text{เจตคติ})$$

ข้อเสนอแนะ

1. ผู้บริหารระดับสูงหรือผู้ที่เกี่ยวข้องควรกำหนดเป้าหมายและนโยบายของหน่วยงานให้มีความชัดเจนและเหมาะสม เพื่อให้ผู้บริหารโรงเรียนและผู้ที่เกี่ยวข้องได้มองเห็นประโยชน์และการนำไปใช้ มีการยอมรับมาตรฐานระบบคุณภาพ ISO 9002 หรือมาตรฐานระบบคุณภาพอื่นๆ หรือนวัตกรรมใหม่ๆ มาใช้ในการพัฒนาคุณภาพมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียนหรือองค์การ นำไปสู่เป้าหมาย นโยบายที่กำหนดไว้

2. ผู้บริหารระดับสูงหรือผู้ที่เกี่ยวข้องควรให้ความสำคัญในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารให้มากยิ่งขึ้น และควรมีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร โดยผ่านสื่อต่างๆ เพื่อให้ผู้บริหารโรงเรียนหรือผู้ที่เกี่ยวข้องมีความรู้ ความเข้าใจ ได้มองเห็นประโยชน์ และการนำไปใช้ ทำให้มีการยอมรับมาตรฐานระบบคุณภาพ ISO 9002 หรือมาตรฐานระบบคุณภาพอื่นๆ หรือนวัตกรรมใหม่ๆ นำไปใช้ในการพัฒนาการศึกษาของโรงเรียนได้คุณภาพมาตรฐาน

3. ผู้บริหารระดับสูงหรือผู้ที่เกี่ยวข้องควรเสริมสร้างเจตคติ เพื่อให้ผู้บริหารโรงเรียนและบุคลากรที่เกี่ยวข้องได้มองเห็นประโยชน์ และการนำไปใช้ ทำให้มีการยอมรับมาตรฐานระบบคุณภาพ ISO 9002 หรือมาตรฐานระบบคุณภาพอื่นๆ หรือนวัตกรรมใหม่ๆ ในการพัฒนาโรงเรียนให้ได้คุณภาพมาตรฐาน

4. ผู้บริหารระดับสูงหรือผู้ที่เกี่ยวข้องควรให้การสนับสนุนและส่งเสริมการดำเนินงานมาตรฐานระบบคุณภาพ ISO 9002 หรือมาตรฐานระบบคุณภาพอื่นๆ อย่างเต็มที่ เพื่อให้ผู้บริหารโรงเรียนและบุคลากรที่เกี่ยวข้องได้ยอมรับมาตรฐานระบบคุณภาพ ISO 9002

หรือมาตรฐานระบบคุณภาพอื่นๆ หรือนวัตกรรมใหม่ๆ ทำให้มองเห็นประโยชน์และนำไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนได้ อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยซ้ำในเรื่องนี้กับบุคลากรในระดับอื่น ๆ เช่น ครู อาจารย์ ผู้ปกครอง นักเรียน และชุมชน
2. ควรมีการศึกษาค้นคว้าตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการยอมรับ หรือ โดยการเพิ่มตัวแปรให้มากยิ่งขึ้น ทั้งนี้ตัวแปรที่สามารถพยากรณ์การยอมรับมาตรฐานระบบบริหารคุณภาพ ISO 9002 ได้เพียงร้อยละ 49 จึงมีตัวแปรอื่น ๆ ที่ยังไม่ทราบอีก
3. ควรมีการศึกษาวิจัยการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานมาตรฐานระบบคุณภาพ ISO 9002 ของผู้ที่ได้รับประโยชน์จากสถานศึกษา
4. ควรมีการศึกษาวิจัยการยอมรับมาตรฐานระบบคุณภาพ ISO 9002 หรือ มาตรฐานระบบคุณภาพอื่นของบุคลากรทางการศึกษาในสถาบันหรือสถานศึกษาอื่น ๆ

ชื่อเรื่อง การศึกษาประสิทธิผลของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดบุรีรัมย์

ผู้วิจัย โสธร บุญเลิศ

ปีที่งานวิจัยเสร็จ พ.ศ. 2545

ลักษณะของงานวิจัย วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต ภาควิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาระดับประสิทธิผลของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดบุรีรัมย์ ในด้านการบริหารจัดการศูนย์ และผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ ตามความคิดเห็นของครูพี่เลี้ยง และด้านผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ ตามความคิดเห็นของผู้ปกครอง
2. เพื่อเปรียบเทียบประสิทธิผลของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดบุรีรัมย์ ในด้านการบริหารจัดการศูนย์ และผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ ตามความคิดเห็นของครูพี่เลี้ยง จำแนกตามขนาดของศูนย์ สถานที่ตั้งศูนย์ วุฒิกการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน
3. เพื่อเปรียบเทียบประสิทธิผลของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดบุรีรัมย์ ในด้านผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ จำแนกตามสถานภาพของกลุ่มตัวอย่าง คือ ครูพี่เลี้ยง และผู้ปกครอง

4. เพื่อเปรียบเทียบประสิทธิผลของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดบุรีรัมย์ ในด้านผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ ตามความคิดเห็นของผู้ปกครอง จำแนกตามขนาดของศูนย์ สถานที่ตั้งศูนย์ วุฒิการศึกษา และระดับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง

วิธีดำเนินการวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูพี่เลี้ยง จำนวน 625 คน ผู้ปกครอง จำนวน 12,419 คน ของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 221 ศูนย์ ในปีการศึกษา 2545 การเลือกกลุ่มตัวอย่างครูพี่เลี้ยงและผู้ปกครองใช้การสุ่มกลุ่มตัวอย่าง ศูนย์แบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ตามขนาดของศูนย์ และเลือกสุ่มครูพี่เลี้ยงจากศูนย์ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างศูนย์ละ 2 คน ผู้ปกครองศูนย์ละ 3 คน ได้ครูพี่เลี้ยงจำนวน 278 คน และผู้ปกครอง จำนวน 421 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม 2 ชุด คือ

ชุดที่ 1 แบบสอบถามสำหรับครูพี่เลี้ยง แบ่งเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 เกี่ยวกับขนาดของศูนย์ สถานที่ตั้งศูนย์ วุฒิการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) และแบบเติมคำ ตอนที่ 2 เกี่ยวกับประสิทธิผลของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จำแนกเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 2.1 เป็นการบริหารจัดการศูนย์ และตอนที่ 2.2 เป็นผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแนวของ ลีเคอร์ท มี 5 ระดับ

ชุดที่ 2 แบบสอบถามสำหรับผู้ปกครอง แบ่งเป็น 3 ตอน ตอนที่ 1 เกี่ยวกับ วุฒิการศึกษา ขนาดของศูนย์ และสถานที่ตั้งศูนย์ มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) ตอนที่ 2 เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ตอนที่ 3 เกี่ยวกับประสิทธิผลของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดในด้านผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแนวของลีเคอร์ท มี 5 ระดับ

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ โดยผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพทางด้านความเที่ยงตรงเชิงพินิจ (Face Validity) นำไปทดลองใช้ (Try Out) กับครูพี่เลี้ยง และผู้ปกครองที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มละ 30 คน รวม 60 คน แล้วหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามสำหรับครูพี่เลี้ยง ตอนที่ 2.1 การบริหารจัดการศูนย์ .91 และตอนที่ 2.2 ผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ .92 ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามสำหรับผู้ปกครอง ตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง .81 และ ตอนที่ 3 ผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ .91

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้ช่วยผู้วิจัยแต่ละอำเภอดำเนินการแจกแบบสอบถาม ชุดที่ 1 ให้ครูพี่เลี้ยงในศูนย์ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างศูนย์ละ 2 คน และแบบสอบถาม ชุดที่ 2 ให้ผู้ปกครองในศูนย์ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างศูนย์ละ 3 คน และเก็บแบบสอบถามกลับคืน

การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/PC สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t-test Independent Sample) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-Way ANOVA)

สรุปผลการวิจัย

1. ประสิทธิภาพของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดบุรีรัมย์ ตามความคิดเห็นของครูพี่เลี้ยง ในด้านการบริหารจัดการศูนย์ และด้านผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ อยู่ในระดับมาก และประสิทธิผลของศูนย์ ตามความคิดเห็นของผู้ปกครอง ในด้านผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ อยู่ในระดับมาก
2. ครูพี่เลี้ยงที่ปฏิบัติหน้าที่ในศูนย์ขนาดใหญ่ มีความคิดเห็นว่า ประสิทธิภาพของศูนย์ในด้านการบริหารจัดการศูนย์มีมากกว่าครูพี่เลี้ยงที่ปฏิบัติหน้าที่ในศูนย์ขนาดกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และครูพี่เลี้ยงที่ปฏิบัติหน้าที่ในศูนย์ขนาดกลาง มีความคิดเห็นว่า ประสิทธิภาพของศูนย์ในด้านการบริหารจัดการศูนย์มีมากกว่าครูพี่เลี้ยงที่ปฏิบัติหน้าที่ในศูนย์ขนาดเล็ก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนครูพี่เลี้ยงที่ปฏิบัติหน้าที่ในศูนย์ขนาดใหญ่กับขนาดกลาง มีความคิดเห็นว่าประสิทธิผลของศูนย์ในด้านการบริหารจัดการศูนย์ไม่แตกต่างกัน
3. ครูพี่เลี้ยงที่ปฏิบัติหน้าที่ในศูนย์ที่ตั้งอยู่ในเขตเทศบาล มีความคิดเห็นว่า ประสิทธิภาพของศูนย์ในด้านการบริหารจัดการศูนย์ และผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์มีมากกว่าครูพี่เลี้ยงที่ปฏิบัติหน้าที่ในศูนย์ที่ตั้งอยู่นอกเขตเทศบาล
4. ครูพี่เลี้ยงที่มีวุฒิการศึกษาแตกต่างกัน มีความคิดเห็นว่าการบริหารจัดการศูนย์ และผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ไม่แตกต่างกัน
5. ครูพี่เลี้ยงที่มีประสบการณ์การทำงานมาก มีความคิดเห็นว่าประสิทธิผลของศูนย์ ในด้านการบริหารจัดการศูนย์ และผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์มีมากกว่าครูพี่เลี้ยงที่มีประสบการณ์ทำงานน้อยอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01
6. ครูพี่เลี้ยง มีความคิดเห็นว่าประสิทธิผลของศูนย์มีมากกว่าผู้ปกครองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

7. ผู้ปกครองจากศูนย์ขนาดใหญ่ มีความคิดเห็นว่าเป็นว่า ประสิทธิภาพของศูนย์ในด้านผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์มีมากกว่าผู้ปกครองจากศูนย์ขนาดเล็กอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผู้ปกครองจากศูนย์ขนาดกลาง มีความคิดเห็นว่าเป็นว่า ประสิทธิภาพของศูนย์ในด้านผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์มีมากกว่าผู้ปกครองจากศูนย์ขนาดเล็ก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และผู้ปกครองจากศูนย์ขนาดใหญ่และขนาดกลาง มีความคิดเห็นว่าเป็นว่า ประสิทธิภาพของศูนย์ในด้านผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ไม่แตกต่างกัน ส่วนผู้ปกครองจากศูนย์ที่ตั้งอยู่ในและนอกเขตเทศบาล มีความเห็นว่าเป็นว่าผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ของศูนย์ไม่แตกต่างกัน

8. ผู้ปกครองที่มีวุฒิการศึกษาสูงกว่ามัธยมศึกษาปีที่ 3 มีความคิดเห็นว่าเป็นว่าผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ของศูนย์มีมากกว่าผู้ปกครองที่มีวุฒิการศึกษามัธยมศึกษาปีที่ 3 หรือต่ำกว่า

9. ผู้ปกครองที่มีส่วนร่วมระดับมากมีความเห็นว่าเป็นว่าประสิทธิภาพของศูนย์ ในด้านผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์มีมากกว่าผู้ปกครองที่มีส่วนร่วมระดับน้อยอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. ครูพี่เลี้ยงควรได้รับการส่งเสริมให้เข้ารับการฝึกอบรม สัมมนา ศึกษาดูงานมากขึ้น เพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่การสอนและการทำงานด้านอื่นๆ ในศูนย์มีประสิทธิภาพมากขึ้น

2. ศูนย์ควรขอรับการสนับสนุนงบประมาณจากองค์กรภาคเอกชนและชุมชน เพื่อจัดหาอุปกรณ์สำหรับปฏิบัติงานในศูนย์ หรือประสานการใช้ทรัพยากรร่วมกันระหว่างศูนย์กับสถานศึกษาใกล้เคียง

3. ครูพี่เลี้ยงได้รับสวัสดิการอยู่ในระดับน้อย จึงควรมีการจัดสวัสดิการด้านการรักษาพยาบาล การทดรองจ่ายค่าตอบแทนในบางเดือนที่ค่าตอบแทนจ่ายล่าช้า เพื่อให้ครูพี่เลี้ยงมีกำลังใจในการทำงาน

4. ศูนย์ได้ช่วยแบ่งเบาภาระของผู้ปกครองให้มีเวลาไปประกอบอาชีพ อยู่ในระดับมากที่สุด ศูนย์จึงควรประสานงานกับชุมชน เพื่อให้ชุมชนสนับสนุนการดำเนินงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดมากขึ้น

5. ศูนย์ควรประสานงานกับเจ้าหน้าที่สาธารณสุขตำบลที่ศูนย์ตั้งอยู่ ได้ตรวจสอบสุขภาพอนามัยเด็กในศูนย์เป็นประจำ ตรวจสอบสภาพพื้นและให้ภูมิคุ้มกันตามกำหนดเวลา

6. ศูนย์ควรให้พระสงฆ์ที่ได้มอบหมายจากประธานศูนย์ ทำหน้าที่ปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมแก่เด็กในศูนย์ให้มากขึ้น และครูพี่เลี้ยงจัดประสบการณ์และกิจกรรมเพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็กทางด้านสังคมและจิตใจให้มากขึ้น

7. ศึกษาธิการอำเภอ และคณะกรรมการบริหารศูนย์ ควรให้การแนะนำส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษาในศูนย์ โดยการส่งเสริมการพัฒนาบุคลากรภายในศูนย์ ด้วยการฝึกอบรมทางด้านการจัดการเรียนการสอน การจัดทำสื่อการเรียนการสอน การจัดห้องเรียนสำหรับเด็กก่อนวัยเรียน เพื่อช่วยให้การบริหารจัดการศูนย์มีประสิทธิภาพสูงขึ้น และประสาน ส่งเสริมการดำเนินงานด้านกิจการของศูนย์ เช่น การสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนผ่านกรรมการบริหารศูนย์ เพื่อสร้างความร่วมมือ และการสนับสนุนจากชุมชน ได้แก่ การจัดทำกิจกรรมกับทางศูนย์ การช่วยเหลือแรงงาน และการสนับสนุนทรัพยากรช่วยในการดำเนินงานของศูนย์เกิดประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. การวิจัยครั้งนี้ใช้แบบสอบถามการเก็บรวบรวมข้อมูล ในการวิจัยครั้งต่อไป ควรเก็บรวบรวมข้อมูลในเชิงคุณภาพ ด้วยวิธีการสังเกต การสัมภาษณ์ การสนทนา เพื่อให้ได้ข้อมูลที่จะนำมาวิเคราะห์หลาย ๆ ทาง
2. ควรมีการขยายขอบเขตการวิจัยให้กว้างขวางยิ่งขึ้น ทั้งด้านพื้นที่ จำนวนประชากรที่ศึกษา เพื่อให้ได้ข้อมูลและความรู้ในการบริหารจัดการศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดมากยิ่งขึ้น
3. ควรศึกษาปัจจัยอื่นๆ ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด เช่น ปัจจัยด้านคุณลักษณะของครูพี่เลี้ยง การจัดการเรียนการสอน กิจกรรมที่สร้างการมีส่วนร่วมระหว่างศูนย์กับผู้ปกครอง ความเชื่อในความสำคัญของการพัฒนาทางวิชาชีพ

ชื่อเรื่อง การศึกษาสภาพการดำเนินการประเมินผลภายใน และความต้องการรับการสนับสนุนการดำเนินการประเมินผลภายในของสถานศึกษา ประเภทอาชีวศึกษา

ผู้วิจัย กลุ่มพัฒนามาตรฐานคุณภาพการศึกษา สำนักพัฒนาการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เขตการศึกษา 6

ปีที่งานวิจัยเสร็จ พ.ศ.2544

ลักษณะของงานวิจัย งานวิจัยของหน่วยงาน

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินการประเมินผลภายใน และความต้องการรับบริการสนับสนุน การดำเนินการประเมินผลภายในของสถานศึกษาประเภทอาชีวศึกษา เขตการศึกษา 6

วิธีดำเนินการวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ สถานศึกษาประเภทอาชีวศึกษา ในเขตการศึกษา 6 ทุกแห่ง ประกอบด้วย สถานศึกษาสังกัดกรมอาชีวศึกษา 37 แห่ง สถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน 20 แห่ง และสถานศึกษาสังกัดสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล 2 แห่ง รวมทั้งสิ้นจำนวน 59 แห่ง สำหรับผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา แห่งละ 1 คน รวม 59 คน และคณะกรรมการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาแห่งละ 1 คน รวม 59 คน รวมผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้น จำนวน 118 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถาม แบ่งเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 เกี่ยวกับสภาพของผู้ให้ข้อมูลโดยสอบถามเกี่ยวกับตำแหน่ง และสังกัด มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ ตอนที่ 2 เกี่ยวกับสภาพการดำเนินการประเมินผลภายในของสถานศึกษา มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ ชนิดเลือกคำตอบเดียว คือ ปฏิบัติ หรือไม่ปฏิบัติ ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นจากกรอบแนวคิดการทำงานตามวงจร PDCA ประกอบด้วย การวางแผน (Plan) การปฏิบัติตามแผน (Do) การตรวจสอบหรือการประเมิน (Check) และการแก้ไขและปรับปรุง (Action)

การรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยส่งหนังสือขอความร่วมมือในการวิจัยไปยังผู้บริหารสถานศึกษา และคณะกรรมการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา (กรรมการ QA) สังกัดกรมอาชีวศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน และสังกัดสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล เขตการศึกษา 6 และส่งแบบสอบถามไปยังผู้ให้ข้อมูลที่เป็นกลุ่มประชากรโดยทางไปรษณีย์ พร้อมส่งซองปิดแสตมป์ จ่าหน้าซองถึงผู้วิจัยไปด้วย เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามจัดส่งแบบสอบถามที่ตอบแล้วส่งคืนให้ผู้วิจัยทางไปรษณีย์ด้วยเช่นกัน จากจำนวนแบบสอบถามที่ส่งไปทั้งหมด 118 ฉบับ ผู้วิจัยได้กลับคืนครบและทุกฉบับมีความสมบูรณ์ คิดเป็นร้อยละ 100 ของแบบสอบถามที่ส่งไปทั้งหมด

การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ SPSS for Windows สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ และวิเคราะห์เนื้อหาคำตอบของคำถามปลายเปิด

สรุปผลการวิจัย

1. ภาพรวมสภาพการดำเนินการประเมินผลภายในสถานศึกษาประเภทอาชีวศึกษา เขตการศึกษา 6 ภาพรวมทั้ง 4 ด้าน พบว่า สถานศึกษามีการปฏิบัติด้านการวางแผน (Plan) คิดเป็นร้อยละสูงสุด รองลงไปได้แก่ ด้านการปฏิบัติตามแผน (Do) ด้านการตรวจสอบหรือการประเมิน (Check) ตามลำดับ สำหรับด้านที่สถานศึกษามีการปฏิบัติ ร้อยละต่ำสุด ได้แก่ ด้านการแก้ไขและปรับปรุง (Action)

2. ความต้องการรับการสนับสนุนการดำเนินการประเมินผลภายในของสถานศึกษา ประเภทอาชีวศึกษา เขตการศึกษา 6 พบว่า ในส่วนของหน่วยงานนั้นปรากฏว่าสถานศึกษาต้องการรับการสนับสนุนการดำเนินการประเมินผลภายในจากหน่วยงานต้นสังกัด และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยหน่วยงานต้นสังกัด ได้แก่ กรมอาชีวศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล และหน่วยศึกษานิเทศก์ (กรมอาชีวศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ประจำเขตการศึกษา 6 ส่วนหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สถาบันราชภัฏ และสำนักพัฒนาการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เขตการศึกษา 6

3. ด้านการวางแผน พบว่า สถานศึกษาต้องการรับการสนับสนุนในด้านความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 การประกันคุณภาพ การศึกษา การประเมินผลภายใน มาตรฐานการศึกษา เกณฑ์และตัวชี้วัดคุณภาพ การวางแผนกลยุทธ์ รูปแบบและวิธีการดำเนินการประเมินผลภายใน และขั้นตอนการทำงาน ตามวงจรคุณภาพ PDCA ซึ่งการให้ความรู้ความเข้าใจ ต้องการในลักษณะการจัดประชุม ชี้แจง การประชุมเชิงปฏิบัติการ และการอบรม นอกจากนี้สถานศึกษายังต้องการรับการสนับสนุนด้านงบประมาณ เพื่อนำไปดำเนินการจัดการอบรมให้ความรู้ความเข้าใจ จัดเตรียมห้องปฏิบัติการในการประเมินผลภายใน จัดเตรียมวัสดุครุภัณฑ์ เอกสารที่เกี่ยวข้อง การประเมินผลภายใน ตลอดจนต้องการให้หน่วยงานต้นสังกัดเป็นพี่เลี้ยงในการดำเนินการประเมินผลภายใน

4. ด้านการปฏิบัติตามแผน พบว่า สถานศึกษาต้องการรับการสนับสนุน วิทยากรที่มีความเชี่ยวชาญมาให้การอบรมความรู้เกี่ยวกับการสร้างเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล การกำหนดเกณฑ์การประเมินและเทคนิควิธีเก็บข้อมูล ต้องการให้หน่วยงานต้นสังกัด เป็นพี่เลี้ยงคอยให้คำปรึกษาแนะนำ และต้องการบุคลากรที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญ หรือ ผู้ทรงคุณวุฒิจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาเป็นพี่ปรึกษา คอยให้คำแนะนำช่วยเหลือระหว่างการลงมือปฏิบัติงานตามแผน

5. ด้านการตรวจสอบหรือประเมิน พบว่า สถานศึกษาต้องการรับการสนับสนุนในเรื่องความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการตรวจสอบและประเมินผล การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และการเขียนรายงานการประเมิน โดยต้องการวิทยากรที่มีความเชี่ยวชาญ จากหน่วยงานต้นสังกัดและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และต้องการให้มีการตรวจสอบและประเมินจากสถานศึกษาที่เป็นพี่เลี้ยงก่อนมีการประเมินผลภายในจริงจากกรมต้นสังกัด

6. ด้านการแก้ไขและปรับปรุง พบว่า สถานศึกษาต้องการรับการสนับสนุนจากหน่วยงานต้นสังกัดและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในเรื่องของคำแนะนำ และการเสนอแนวทางในการแก้ไขปรับปรุงจุดอ่อนตามผลการประเมินเพื่อให้ได้แนวปฏิบัติที่ชัดเจนถูกต้อง และต้องการคำปรึกษาแนะนำในการกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงาน การกำกับดูแลให้คำปรึกษา การปรับปรุงแก้ไขและเป็นพี่เลี้ยงทุกขั้นตอนของการดำเนินการประเมินผลภายใน นอกจากนี้ยังต้องการให้สถานศึกษานำร่องที่ผ่านการประเมินแล้วมาเป็นพี่เลี้ยงในการดำเนินการประเมินผลภายใน

ข้อเสนอแนะ

1. สถานศึกษาต้องมีการวางระบบการประเมินโดยยึดติดกับการทำงานปกติ (Built – in Evaluation)

2. สถานศึกษาต้องคิดหาแนวทางกำกับติดตามและสนับสนุนการทำงานด้านการประเมินผลภายในให้สำเร็จด้วยดี โดยต้องมีการวางแผนการเตรียมพัฒนาบุคลากร การกำหนดโครงสร้างของคณะกรรมการประเมินผลที่ประกอบด้วยบุคลากรทุกฝ่าย ไม่ว่าจะเป็นผู้บริหาร ครูอาจารย์ ชุมชน พ่อแม่ ผู้ปกครอง และนักเรียน และต้องมีการบริหารจัดการให้เกิดการทำงานแบบมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงในทุกขั้นตอน

3. หน่วยงานต้นสังกัด ควรพร้อมให้การสนับสนุนส่งเสริมกระบวนการประเมินผลภายใน โดยปล่อยให้สถานศึกษามีอิสระในการดำเนินงานที่จะคิดพัฒนาระบบการประเมินผลภายในของตนเอง

4. ควรส่งเสริมให้สถานศึกษามีการรวมกลุ่มกันเป็นการสร้างเครือข่ายการทำงานด้านการประเมินผลภายใน เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ทำงาน เกิดความช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกันในเชิงวิชาการ บุคลากร และอุปกรณ์การทำงานในเรื่องการประเมินผลภายใน

5. ควรมีการจัดตั้งศูนย์เพื่อเป็นหน่วยให้ความรู้แก่สถานศึกษาด้านการประเมินผลภายใน

6. ควรพัฒนาผู้บริหารให้มีจิตสำนึกในการทำการประเมินผลภายใน และสามารถบริหารงานประเมินผลภายในให้เป็นส่วนหนึ่งของงานปกติ

7. ควรจัดทำรายชื่อสถานศึกษานำร่องที่ประสบความสำเร็จในการดำเนินงาน เพื่อเป็นกรณีตัวอย่าง สำหรับให้สถานศึกษาอื่นใช้เป็นสถานศึกษาสำหรับศึกษาดูงาน

8. หน่วยงานต้นสังกัดควรเป็นพี่เลี้ยงคอยให้คำปรึกษาแนะนำ ตลอดจนช่วยเหลือสนับสนุนสถานศึกษาในเรื่องวิทยากร วัสดุอุปกรณ์ และงบประมาณในการดำเนินการ

9. หน่วยงานต้นสังกัด และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้การสนับสนุนสถานศึกษาในด้านเอกสารต่าง ๆ เกี่ยวกับการประเมินผลภายใน

ข้อเสนอแนะสำหรับทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพในลักษณะของกรณีศึกษา เกี่ยวกับการดำเนินการประเมินผลภายในของสถานศึกษาประเภทอาชีวศึกษาที่มีประสิทธิผลเฉพาะแห่ง

2. ควรมีการศึกษารูปแบบการรายงานผลการประเมินตนเอง โดยเฉพาะการกำหนดรูปแบบที่สามารถใช้งานได้ทั้ง 2 ประการ คือ แสดงผลการตรวจสอบตนเอง และนำไปใช้เป็นรายงานสำหรับรองรับการตรวจสอบจากการประเมินผลภายนอก

3. ควรมีการศึกษารูปแบบการทำงานแบบมีส่วนร่วมเพื่อเป็นแนวทางสำหรับสถานศึกษา

4. ควรมีการศึกษาวิเคราะห์เกี่ยวกับตัวบ่งชี้และเกณฑ์มาตรฐาน ในการวัดคุณภาพการศึกษาในงานบริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษาแต่ละด้าน เพื่อประโยชน์ในการกำหนดมาตรฐานของงานที่ปฏิบัติ และสร้างเกณฑ์การวัดผลการปฏิบัติงานที่สามารถนำไปใช้ในสถานศึกษา

ชื่อเรื่อง การสร้างเครื่องมือประกอบการประเมินคุณภาพการศึกษา ด้านปัจจัยการศึกษาของโรงเรียน สังกัดเทศบาลนครเชียงใหม่

ผู้วิจัย จินตนา กันธวัช

ปีที่งานวิจัยเสร็จ พ.ศ.

ลักษณะของงานวิจัย วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการวัดและประเมินผลการศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสร้างเครื่องมือประกอบการประเมินคุณภาพการศึกษาด้านปัจจัยทางการศึกษาของโรงเรียน สังกัดเทศบาลนครเชียงใหม่

2. เพื่อหาคุณภาพของเครื่องมือประกอบการประเมินคุณภาพการศึกษาด้าน
ปัจจัยทางการศึกษาของโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครเชียงใหม่

3. เพื่อสร้างคู่มือการใช้เครื่องมือประกอบการประเมินคุณภาพการศึกษาด้าน
ปัจจัยทางการศึกษาของโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครเชียงใหม่

วิธีดำเนินการวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ คณะกรรมการประเมินคุณภาพการศึกษาด้าน
ปัจจัยทางการศึกษาของโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครเชียงใหม่ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา
2543 จำนวน 11 โรงเรียน ซึ่งประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียน พนักงานครู ผู้แทนสภา
นักเรียนแต่ละโรงเรียนจำนวนไม่น้อยกว่าโรงเรียนละ 3 คน คณะกรรมการโรงเรียนสังกัด
เทศบาลนครเชียงใหม่ และผู้แทนของสำนักการศึกษา เทศบาลนครเชียงใหม่ อย่างน้อย
2 คน รวมทั้งสิ้น 331 คน กลุ่มตัวอย่างได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบชั้นภูมิ (Stratified
Random Sampling) โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) และสุ่มกลุ่มตัว
อย่างแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) ได้กลุ่มตัวอย่าง 116 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยใช้เครื่องมือประกอบการประเมินคุณภาพการจั
ดการศึกษาด้านปัจจัยทางการศึกษาโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครเชียงใหม่ ตามมาตรฐานและ
ตัวบ่งชี้มาตรฐาน ด้านปัจจัยทางการศึกษาโรงเรียนเทศบาลและเมืองพัทยา 10 มาตรฐาน
45 ตัวบ่งชี้ มี 3 ชุด คือ 1) แบบประเมินผู้บริหารโรงเรียน ใน มาตรฐานที่ 1 จำนวน
9 ตัวบ่งชี้มาตรฐาน 1 ชุด 1 ฉบับ 2) แบบประเมินครูในมาตรฐานที่ 2 จำนวน 7 ตัว
บ่งชี้มาตรฐาน 1 ชุด 1 ฉบับ 3) แบบตรวจสอบรายการ ในมาตรฐานที่ 2-10 จำนวน
29 ตัวบ่งชี้มาตรฐาน 1 ชุด 9 ฉบับ

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดย

1. หาค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของแบบประเมินและ
แบบสำรวจรายการ โดยวิธีหาค่าความสอดคล้องของความเห็นผู้เชี่ยวชาญโดยใช้การ
วิเคราะห์หาความถี่ร้อยละและค่าเฉลี่ย

2. หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบประเมินโดยวิธีการวัดซ้ำ (Test-
Retest) และการหาความเชื่อมั่นของแบบตรวจสอบรายการ โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์
สัมพันธภายในชั้น (Intraclass Correlation) โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows
สรุปผลการวิจัย

1. แบบประเมินผู้บริหารโรงเรียน มีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาโดยการพิจารณาจาก
ผู้เชี่ยวชาญ มีค่าความเชื่อมั่นหาโดยวิธีการสอบซ้ำ (Test-Retest) มีค่าความเชื่อมั่นใน

มาตรฐานที่ 1 ตัวบ่งชี้มาตรฐานที่ 1-9 ระหว่าง .741-.985 มีค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการวัดระหว่าง .026-.310 มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .985 และค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการวัดทั้งฉบับเท่ากับ .383

2. แบบประเมินครู มีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาโดยการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญ มีค่าความเชื่อมั่น หาโดยวิธีการสอบซ้ำ (Test-Retest) มีค่าความเชื่อมั่นในมาตรฐานที่ 2 ตัวบ่งชี้มาตรฐานที่ 2-8 ระหว่าง .76-.989 มีค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการวัดระหว่าง .035-1.177 มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .941 และค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการวัดทั้งฉบับเท่ากับ .818

3. แบบตรวจสอบรายการ มีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญ มีค่าความเชื่อมั่น หาโดยวิธีสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ภายในชั้น (Intraclass Correlation) มีค่าความเชื่อมั่นในมาตรฐานที่ 2-10 จำนวน 9 ฉบับของผู้สังเกต 1 คน ระหว่าง .981-1.00 มีค่าความเชื่อมั่นของผู้สังเกตหลายคนทั้งฉบับระหว่าง .997-1.00

4. คู่มือการใช้เครื่องมือประกอบการประเมินคุณภาพการศึกษาด้านปัจจัยทางการศึกษาของโรงเรียน สังกัดเทศบาลนครเชียงใหม่ ประกอบด้วย วัตถุประสงค์ ลักษณะของเครื่องมือ การพัฒนาเครื่องมือ คุณภาพของเครื่องมือ การใช้เครื่องมือดำเนินการประเมินคุณภาพและตัวอย่างการกรอกข้อมูลผลการประเมินคุณภาพ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อนำเครื่องมือไปใช้

1. การนำเครื่องมือประกอบการประเมินคุณภาพด้านปัจจัยทางการศึกษา ของโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครเชียงใหม่ชุดนี้ไปใช้ ควรศึกษารายละเอียดในคู่มือการใช้เครื่องมือให้เข้าใจ โดยเฉพาะเกณฑ์การให้คะแนนระดับคุณภาพบางมาตรฐานต้องใช้ข้อมูล และเอกสารหลักฐานของโรงเรียนประกอบการให้คะแนนระดับคุณภาพ ผู้วิจัยได้กำหนดแบบกรอกข้อมูลที่เป็นต้องใช้ไว้ในแต่ละมาตรฐาน ผู้ใช้ควรทำความเข้าใจและให้โรงเรียนจัดเตรียมเอกสาร ข้อมูลต่าง ๆ ให้พร้อมล่วงหน้าเพื่อความสะดวกในการประเมิน

2. ผู้บริหารโรงเรียนหรือผู้รับผิดชอบการประเมินควรได้นัดหมายคณะกรรมการประเมินคุณภาพล่วงหน้าก่อนการประเมินและชี้แจงวิธีการใช้เครื่องมือประกอบการประเมินคุณภาพให้คณะกรรมการได้เข้าใจก่อนการประเมิน

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการสร้างเครื่องมือที่มีคุณภาพเพื่อใช้ประกอบการประเมินคุณภาพทางการศึกษา ของโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครเชียงใหม่ ในด้านอื่นๆ
2. ควรมีการสร้างเครื่องมือประกอบการประเมินคุณภาพด้านปัจจัยทางการศึกษา ในมาตรฐานด้าน บุคลากรที่เป็นพฤติกรรมของผู้บริหารโรงเรียน หรือครูโดยการสร้างข้อความที่แสดงพฤติกรรมของผู้บริหารโรงเรียนและพฤติกรรมของครู ตามตัวบ่งชี้ มาตรฐานที่กำหนด และใช้การประเมินแบบมาตราประมาณค่า

ชื่อเรื่อง ประสิทธิภาพการบริหารงานโรงเรียนด้วยการใช้เทคนิคการประกันคุณภาพการศึกษา ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน เขตการศึกษา 12

ผู้วิจัย วิเชียร พันธุ์เครือบุตร

ปีที่งานวิจัยเสร็จ พ.ศ.2545

ลักษณะของงานวิจัย งานวิจัยส่วนบุคคล ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยประเภททั่วไปจาก คณะกรรมการวิจัยการศึกษา การศาสนาและการวัฒนธรรม ของ กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2544

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาระดับประสิทธิผลการบริหารโรงเรียนด้วยการใช้เทคนิคการประกันคุณภาพการศึกษา ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ในเขตการศึกษา 12 โดยรวมและรายด้าน
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับประสิทธิผลการบริหารงานโรงเรียนด้วยการใช้เทคนิคการประกันคุณภาพการศึกษา ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ในเขตการศึกษา 12 จำแนกตามสถานภาพ ประสบการณ์ในการทำงานและประเภทของโรงเรียน

วิธีดำเนินการวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน เขตการศึกษา 12 จำนวน 34 โรงเรียน รวมทั้งสิ้น 2400 คน กำหนดสัดส่วนกลุ่มตัวอย่างตามตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970)

ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 331 คน ด้วยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) และใช้ประเภทโรงเรียนเป็นเกณฑ์ในการแบ่งชั้น

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น แบ่งเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 เกี่ยวกับข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ สถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม ประสบการณ์ในการทำงาน และประเภทโรงเรียน ตอนที่ 2 เป็นระดับประสิทธิผลในการบริหารโรงเรียนด้วยการใช้เทคนิคการประกันคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนเอกชน ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นตามแนวทางการประเมินประกันคุณภาพการศึกษา 7 ด้านของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ได้แก่ ปรัชญาและเป้าหมายของโรงเรียน หลักสูตร และกระบวนการเรียนการสอน บุคลากร ทรัพยากรเพื่อการเรียนการสอน การจัดการ/การบริหาร กิจกรรมนักเรียนนักศึกษา สมรรถนะของผู้เรียน พร้อมทั้งปรับปรุงให้มีความเหมาะสมที่จะนำมาใช้สอบถาม มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

การรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการแจกและรวบรวมแบบสอบถามถึงผู้อำนวยการโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน เขตการศึกษา 12 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ในการแจกแบบสอบถามและรวบรวมแบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยขอรับแบบสอบถามกลับคืนด้วยตนเอง ได้รับแบบสอบถามที่สมบูรณ์กลับคืน จำนวน 331 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 ของแบบสอบถามทั้งหมด

การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าที (t-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA)

สรุปผลการวิจัย

1. ประสิทธิภาพการบริหารงานโรงเรียนด้วยการใช้เทคนิคการประกันคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน เขตการศึกษา 12 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน
2. ระดับประสิทธิผลการบริหารงานโรงเรียนด้วยการใช้เทคนิคการประกันคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน เขตการศึกษา 12 จำแนกตามสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามพบว่า ระดับประสิทธิผลการบริหารงานไม่แตกต่างกันทั้งโดยรวมและรายด้าน

3. ระดับประสิทธิผลการบริหารงานโรงเรียนด้วยการใช้เทคนิคการประกันคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน เขตการศึกษา 12 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน ของผู้ตอบแบบสอบถามพบว่า ระดับประสิทธิผลการบริหารงานไม่แตกต่างกันทั้งโดยรวมและรายด้าน

4. ระดับประสิทธิผลการบริหารงานโรงเรียนด้วยการใช้เทคนิคการประกันคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน เขตการศึกษา 12 จำแนกตามประเภทของโรงเรียน พบว่า ระดับประสิทธิผลการบริหารงานไม่แตกต่างกันทั้งโดยรวมและรายด้าน

ข้อเสนอแนะ

1. ประสิทธิภาพการบริหารงานโรงเรียนด้วยการใช้เทคนิคการประกันคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน เขตการศึกษา 12 ด้านปรัชญาและเป้าหมายของโรงเรียนทั้งในภาพรวมและแต่ละประเภทโรงเรียนอยู่ในระดับมาก และอยู่ในลำดับแรก แสดงให้เห็นว่าโรงเรียนที่มีการประกันคุณภาพการศึกษา มีการให้ความสำคัญและทำความเข้าใจในเรื่องปรัชญาและเป้าหมายของโรงเรียนเป็นอย่างดี บุคลากรจึงมีความตระหนักเข้าใจบทบาท และปฏิบัติงานได้ตรงกัน นับว่าเป็นสิ่งที่ดีที่ควรมีการส่งเสริมสนับสนุนให้มีการปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะ เป็นประโยชน์ในการบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพสูงยิ่งขึ้น

2. ประสิทธิภาพการบริหารงานโรงเรียนด้วยการใช้เทคนิคการประกันคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน เขตการศึกษา 12 ด้านสัมฤทธิ์ผลผู้เรียนในภาพรวมและแต่ละประเภทโรงเรียนที่อยู่ในระดับมาก แต่อยู่เป็นลำดับท้าย แสดงให้เห็นว่าแม้มีการปฏิบัติงานได้เป็นอย่างดี แต่สิ่งที่เกิดขึ้นยังไม่เกิดผลกับผู้เรียนอย่างเต็มที่ ผู้บริหารควรให้ความสำคัญในการพัฒนาองค์ประกอบต่างๆ ให้สัมพันธ์กัน เพื่อเพิ่มสัมฤทธิ์ผลของผู้เรียน อย่างสมบูรณ์

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาการนำเทคนิคการบริหารระบบคุณภาพอื่นๆ ว่ามีผลต่อคุณภาพการจัดการเรียนการสอนหรือไม่

2. ควรศึกษาเปรียบเทียบกับสังกัดอื่นๆ เช่น สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กรมสามัญศึกษา กรมอาชีวศึกษา สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล ที่มีการใช้เทคนิคการประกันคุณภาพในการบริหารงานเช่นกัน

3. ควรศึกษาวิจัยระบบประกันคุณภาพพระบบอื่น ๆ ที่มีความเหมาะสมกับการนำมาใช้ในระบบการศึกษาของประเทศไทย รวมทั้งการประกันคุณภาพภายในและการประกันคุณภาพภายนอก ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542

4. ควรมีการติดตามประสิทธิผลการบริหารงานโรงเรียน โดยใช้เทคนิคการประกันคุณภาพอย่างต่อเนื่อง เพื่อศึกษาระยะยาวที่เกิดขึ้นจากการใช้ระบบดังกล่าว

ชื่อเรื่อง   **ศึกษาการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาโรงเรียน
วิเชียรชม สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสงขลา**

ผู้วิจัย   **นวพร จุทอง**

ปีที่งานวิจัยเสร็จ   **พ.ศ.2546**

ลักษณะของงานวิจัย   **วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต ภาควิชาการบริหารการ
ศึกษา มหาวิทยาลัยทักษิณ**

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาโรงเรียนวิเชียรชม สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสงขลา ในประเด็นดังต่อไปนี้ คือ การเตรียมการก่อนดำเนินการประกันคุณภาพภายใน การดำเนินการประกันคุณภาพภายใน การจัดทำรายงานประเมินตนเองหรือรายงานประจำปี

วิธีดำเนินการวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยศึกษาจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินการศึกษาประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนวิเชียรชม สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสงขลา ตามธรรมนูญโรงเรียนประจำปีการศึกษา 2544-2546 ได้แก่ ผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง และนักเรียน เลือกกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มแบบเฉพาะเจาะจงในกลุ่มของผู้บริหาร จำนวน 8 คน สำหรับประชากร กลุ่มครู ผู้ปกครอง และนักเรียน ใช้วิธีสุ่มแบบแบ่งชั้นตามระดับชั้น ดังนี้ 1) กลุ่มครูสุ่มแบบแบ่งชั้นตามระดับชั้นเรียน ตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 แบ่งเป็นครูที่ทำหน้าที่ประจำชั้นและครูที่ทำหน้าที่ปฏิบัติการสอนอย่างเดียว 2) ผู้ปกครอง ใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งตามระดับชั้นเรียนตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 แบ่งเป็นผู้ปกครองชาย หญิง ที่ประกอบอาชีพรับราชการและไม่รับราชการ 3) นักเรียน ใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งตามระดับชั้นเรียนตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 โดยแบ่งเป็นนักเรียนชาย หญิง ที่มีผลการเรียนในภาคเรียนที่ผ่านมาในระดับสูง กลาง ต่ำ

จากนั้นสุ่มแบบง่าย (simple random sampling) ด้วยวิธีการจับฉลาก กำหนดกลุ่มตัวอย่างประเภทละ 1 คน จะได้กลุ่มตัวอย่างครู 12 คน ผู้ปกครอง 12 คน และนักเรียน 18 คน รวมได้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 50 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสังเกต เพื่อการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (non-participation observation) และแบบสัมภาษณ์ เพื่อการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (in-depth interview) สัมภาษณ์รายบุคคล (individualt interview) ตามกรอบที่ศึกษา ผู้วิจัยสร้างเครื่องมือจากการศึกษา วิเคราะห์ ข้อมูล เอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จากนั้นนำเครื่องมือไปปรึกษาและขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบแก้ไขปรับปรุงให้เหมาะสม ครอบคลุมตามกรอบที่กำหนด

การรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการศึกษาเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม ตามกรอบเนื้อหาที่กำหนด คือ การเตรียมการก่อนดำเนินการประกันคุณภาพภายใน การดำเนินการประกันคุณภาพภายใน และการจัดทำรายงานประเมินตนเองหรือรายงานประจำปี การสัมภาษณ์ โดยการสนทนา ชักถามเกี่ยวกับการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ตามบทบาทและหน้าที่ของ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู ผู้ปกครอง นักเรียน และการบันทึกภาพประกอบ

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการสังเกต การสัมภาษณ์ และการศึกษาเอกสาร มาวิเคราะห์ตามกรอบเนื้อหาที่กำหนด โดยดำเนินการควบคู่กับการเก็บข้อมูลเพิ่มเติม การตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล จนได้คำตอบที่ชัดเจน และนำเสนอ โดยการเขียนรายงานการวิจัย โดยวิธีพรรณนาวิเคราะห์

สรุปผลการวิจัย

1. การเตรียมการก่อนดำเนินการประกันคุณภาพภายใน ประกอบด้วย การเตรียมความพร้อมของบุคลากรในโรงเรียน ให้มีความตระหนักถึงคุณค่าความสำคัญ และมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายใน รวมถึงการประชาสัมพันธ์ให้ผู้ปกครอง รู้นโยบายการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน เพื่อการมีส่วนร่วมตามบทบาทของผู้ปกครองในการจัดการศึกษา

ปัญหาที่พบในกลุ่มผู้บริหาร ได้แก่ ความไม่ชัดเจนเกี่ยวกับโครงสร้างและนโยบายการปฏิรูปการศึกษาของไทย คณะกรรมการที่ได้รับการแต่งตั้งมีเวลาปฏิบัติงานไม่เต็มที่ ทั้งนี้เพราะมีภารกิจประจำ ทำให้ต้องมาปฏิบัติงานนอกเวลาราชการ

ข้อเสนอแนะ กลุ่มผู้บริหารมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดทำเอกสารประกอบการศึกษาเรื่องการประกันคุณภาพการศึกษา คือ ควรสรุปเป็นประเด็นหรือขั้นตอนที่สำคัญ เพื่ออำนวยความสะดวกและย่นระยะเวลาการศึกษา คณะกรรมการดำเนินการฝ่ายต่าง ๆ

เกี่ยวกับประกันคุณภาพภายใน ควรเป็นผู้ที่มีความรู้หรือติดตามเรื่องราวการประกันคุณภาพ การศึกษามาโดยตลอด

จากการสังเกตการสัมภาษณ์ กลุ่มครูตอบคำถามด้วยความมั่นใจและทิศทาง เดียวกัน

2. การดำเนินการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนวิเชียรชม ประกอบด้วย การแต่งตั้งคณะกรรมการ ทำหน้าที่รวบรวมข้อมูลทั้งระดับชั้นเรียนและระดับโรงเรียน วิเคราะห์ ตามรายละเอียดของมาตรฐานและตัวบ่งชี้ นำไปสู่การประชุม เพื่อหาแนวทาง แก้ไขและพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น โดยการจัดทำเป็นแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา

จากแผนนำไปสู่การปฏิบัติ โรงเรียนกำหนดปฏิทิน การปฏิบัติงานที่แน่นอน และชัดเจน มีกระบวนการติดตามและประเมินผลอย่างใกล้ชิด ใช้กิจกรรมการนิเทศใน รูปแบบของการช่วยเหลือ พบปะ พูดคุย ร่วมกันแก้ปัญหาและพัฒนาตนเองของครู

การติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงาน ให้ครูรายงานผลการปฏิบัติงาน ตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายต่อผู้บริหาร ประกอบกับการแต่งตั้งคณะกรรมการประเมิน ซึ่งผลการรายงานเป็นข้อมูลสำหรับการจัดการศึกษาของสถานศึกษาต่อไป

ผู้ปกครองมีส่วนร่วม ในการจัดการศึกษาโดยรวมเป็นกรรมการห้องเรียน มีหน้าที่เสนอแนะ สนับสนุน ส่งเสริม การจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่พัฒนาต่อการเรียนรู้ของ นักเรียนในห้องที่ตนเป็นกรรมการ

ปัญหา ไม่มีปัญหาในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน แต่มีปัจจัยแทรกซ้อน คือ จำนวนนักเรียนในแต่ละห้องเรียนที่มีจำนวนมากเกินไป ทำให้เป็นอุปสรรคต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

ข้อเสนอแนะ กลุ่มผู้ปกครองเสนอแนะให้มีโครงการต่าง ๆ ที่ให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียน กลุ่มผู้บริหารเสนอแนะ ให้การดำเนินการประกันคุณภาพภายใน ควรมุ่งเน้นที่การพัฒนา นักเรียนมากกว่าการดำเนินงานเกี่ยวกับ เอกสาร

จากการสังเกต กลุ่มตัวอย่างครูผู้ให้การสัมภาษณ์ มีเอกสารประกอบตาม เนื้อที่ให้สัมภาษณ์ ดำเนินการอย่างต่อเนื่องและเป็นปัจจุบัน ผู้ปกครองส่วนใหญ่แสดงออกซึ่งความชื่นชมและภาคภูมิใจเมื่อได้พูดถึงโรงเรียนและกิจกรรมที่ตนเองได้มีส่วนร่วม นักเรียนสามารถ ตอบคำถามได้คล่องแคล่ว ชัดเจน กล้าแสดงความคิดเห็นอย่างเปิดเผย

3. การจัดทำรายงานการประเมินตนเองหรือรายงานประจำปี ประกอบด้วย การแต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำรายงานการประเมินตนเอง (SSR) มีหน้าที่ศึกษาและวิเคราะห์

มาตรฐานคุณภาพการศึกษา จัดทำเกณฑ์และดำเนินการประเมิน สรุปผลและจัดทำรายงานการประเมินตนเอง

ในขั้นตอน นักเรียนไม่มีส่วนร่วมในการดำเนินการ ผู้ปกครอง มีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลประเมินการปฏิบัติงานของโรงเรียน โดยการให้สัมภาษณ์และตอบแบบสอบถาม กลุ่มประชากรที่มีบทบาทสำคัญในการดำเนินการ คือ ผู้บริหารและครู ที่ได้รับการแต่งตั้ง

รูปแบบการเขียนรายงาน โรงเรียนวิเชียรชมกำหนดขึ้นใหม่ โดยยึดแนวการเขียนของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) แต่ปรับให้สอดคล้องกับสภาพและบริบทของโรงเรียน เน้นการพรรณนาวิเคราะห์ มีสาระดังนี้ คือ ผลการวิเคราะห์ตามมาตรฐานและตัวบ่งชี้ ผลการประเมินตามเกณฑ์ที่กำหนด วิเคราะห์จุดด้อย จุดเด่น สรุปแนวทางการปรับปรุงจุดด้อยและการพัฒนาจุดเด่น

ปัญหา หัวข้อการประเมินค่อนข้างละเอียด มีข้อปลีกย่อยมาก ครูมีโอกาสได้ร่วมการดำเนินการเฉพาะส่วนที่ได้รับการแต่งตั้งเป็นคณะกรรมการเท่านั้น เวลาในการดำเนินการค่อนข้างจำกัด ทำให้ต้องมาปฏิบัติงานนอกเวลาราชการหรือในวันหยุดราชการ

ข้อเสนอแนะ โรงเรียนควรจัดทำรายงานการประเมินตนเองตามสภาพจริง การเขียนรายงานไม่ควรยึดรูปแบบตายตัว และมีผลของการประเมินที่มีความเป็นจริงมากที่สุด

จากการสังเกต ครูที่เป็นหัวหน้ากลุ่มประสบการณ์ หัวหน้าสายชั้น หรือหัวหน้างาน สามารถตอบคำถามให้ข้อมูลได้ชัดเจนครบถ้วนกว่าครูคนอื่น ๆ สอดคล้องกับการสังเกตคำสั่งแต่งตั้งบุคลากร ที่ประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียน ผู้ช่วยผู้อำนวยการ ครูหัวหน้าสายชั้น หัวหน้ากลุ่มประสบการณ์ และหัวหน้างาน

ดังนั้น อาจกล่าวได้ว่า การดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โรงเรียนวิเชียรชมสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสงขลาเป็นการดำเนินงานที่ต่อเนื่อง ไม่สามารถแยกขั้นตอนใดขั้นตอนหนึ่งออกจากกันได้โดยสิ้นเชิง

ข้อเสนอแนะ

1. หน่วยงานที่มีหน้าที่ผลิตหรือพัฒนาคุณภาพผู้บริหารสถานศึกษา ควรพัฒนาผลผลิตให้มีคุณลักษณะส่งเสริมต่อการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
2. ในการบริหารสถานศึกษา ผู้บริหารควรใช้หลักการมีส่วนร่วม การร่วมคิดร่วมทำ การกระจายอำนาจ และการยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา

ชื่อเรื่อง ปัญหาและความต้องการการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐในการนำโรงเรียนไปสู่การประกันคุณภาพการศึกษา : ศึกษาเฉพาะกรณีโรงเรียนเอกชนที่เปิดสอนระดับประถมศึกษาในจังหวัดปทุมธานี

ผู้วิจัย ศรีวัฒนา ธีระเผ่าพงษ์

ปีที่ทำวิจัยเสร็จ พ.ศ.2544

ลักษณะของงานวิจัย วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา สถาบันราชภัฏสวนดุสิต

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาปัญหาและความต้องการการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐในการนำโรงเรียนไปสู่การประกันคุณภาพการศึกษา
2. เพื่อเปรียบเทียบปัญหาและความต้องการการสนับสนุน จำแนกตามขนาดโรงเรียน คุณวุฒิ และประสบการณ์ของผู้บริหาร

วิธีดำเนินการวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนเอกชนในจังหวัดปทุมธานี

จำนวน 65 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม แบ่งเป็น 3 ตอน ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ ตอนที่ 2 ความต้องการการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการนำโรงเรียนไปสู่การประกันคุณภาพมาตรฐานการศึกษา มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตอนที่ 3 เกี่ยวกับปัญหาการนำโรงเรียนไปสู่การประกันคุณภาพมาตรฐานการศึกษา มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

การรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยนำหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย สถาบันราชภัฏสวนดุสิต ส่งถึงผู้บริหารโรงเรียนเอกชนที่เป็นกลุ่มเป้าหมายเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูล และส่งแบบสอบถามและหนังสือขอความร่วมมือให้ผู้บริหาร และครูโรงเรียนเอกชนกลุ่มเป้าหมาย โดยขอความอนุเคราะห์ขอเก็บข้อมูลภายใน 15 วัน โดยเก็บด้วยตนเองและทางไปรษณีย์ส่วนหนึ่ง

การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/PC สถิติที่ใช้ ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบสมมติฐานด้วย t-test F-test

สรุปผลการวิจัย

ประชากรที่ตอบแบบสอบถามครั้งนี้ จบการศึกษาในระดับปริญญาตรี จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 61.5 ระดับปริญญาโท 15 คน คิดเป็นร้อยละ 23.1 ดำรงตำแหน่งมากกว่า 20 ปีขึ้นไป จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 35.4 อยู่ในโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 47.7

1. ปัญหาและความต้องการการสนับสนุนในการนำโรงเรียนไปสู่การประกันคุณภาพมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียนเอกชน

1) ด้านปรัชญาและเป้าหมายของโรงเรียน พบว่า ในภาพรวมมีระดับปัญหาและความต้องการไม่แตกต่างกัน โดยมีปัญหาและความต้องการอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อแยกเป็นประเด็นย่อย ๆ จะพบว่ามีความแตกต่างกันในประเด็นย่อย ๆ เหล่านี้ คือ ความชัดเจนด้านการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างเป้าหมายของโรงเรียนกับเป้าหมาย การจัดการศึกษาของประเทศและการแปลงแนวคิดและอุดมการณ์ทางปรัชญาของโรงเรียนสู่การปฏิบัติจริง โดยมีระดับความต้องการสูงกว่าระดับปัญหาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2) ด้านหลักสูตรการเรียนการสอนในภาพรวม พบว่า ไม่มีความแตกต่างกันระหว่างความต้องการและระดับปัญหาและเมื่อแยกเป็นประเด็นย่อย ๆ พบว่า มีความแตกต่างกันในประเด็นย่อย ๆ 7 ข้อ ใน 10 ข้อ โดยพบว่ารายชื่อที่ปัญหาและความต้องการไม่แตกต่างกัน ได้แก่ ความเข้าใจกระบวนการเรียนการสอนมุ่งพัฒนาการคิดของผู้เรียนและความรู้ ความเข้าใจ และความสามารถในการจัดทำแฟ้ม (portfolio) ของนักเรียนให้เป็นไปในทิศทางที่ถูกต้องตามแนวคิดการปฏิรูปการศึกษา โดยทั้งหมดมีความต้องการและระดับปัญหาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3) ด้านบุคลากรในภาพรวม พบว่า มีความแตกต่างกันระหว่างความต้องการและระดับปัญหาในการนำโรงเรียนไปสู่การประกันคุณภาพการศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และเมื่อแยกประเด็นย่อย ๆ พบว่า มีความแตกต่างกันประเด็นย่อย ๆ เหล่านี้ คือ ความรู้ความเข้าใจของบุคลากรครูต่อการปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และการสร้างขวัญและกำลังใจแก่บุคลากรครู ในการสนับสนุนให้ศึกษาต่อการจัดฝึกอบรมเพื่อพัฒนาตนเอง โดยทั้งหมดมีความต้องการสูงกว่าระดับปัญหาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

4) ด้านทรัพยากรการเรียนการสอนในภาพรวม พบว่า มีความต้องการและระดับปัญหาและความต้องการในการนำโรงเรียนไปสู่การประกันคุณภาพการศึกษาไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อแยกเป็นประเด็นย่อย ๆ พบว่า มีความแตกต่างกันในประเด็นย่อย ๆ เหล่านี้ คือ การจัดทำข้อมูลและระบบสารสนเทศ เพื่อใช้ประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน การประสาน และการร่วมใจของชุมชนในการสนับสนุนแหล่งวิทยากรเพื่อการเรียนการสอนของโรงเรียน โดยทั้งหมดมีความต้องการสูงกว่าระดับปัญหาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

5) ด้านบริหารและการจัดการ ในภาพรวม พบว่า มีความแตกต่างกันระหว่างความต้องการและระดับปัญหาและความต้องการในการนำโรงเรียนไปสู่การประกันคุณภาพการศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และเมื่อแยกเป็นประเด็นย่อย ๆ พบว่า มีความแตกต่างกันในประเด็นย่อย ๆ เหล่านี้ คือ การจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี และนำแผนไปสู่การปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพ การเขียนรายงานผลการปฏิบัติประจำปีสู่สาธารณชน และการวางแผนงบประมาณของโรงเรียนทั้งระยะสั้นและระยะยาว โดยทั้งหมดมีความต้องการสูงกว่าระดับปัญหาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

6) ด้านกิจการนักเรียนในภาพรวม พบว่า มีความแตกต่างกันระหว่างความต้องการและระดับปัญหาและความต้องการในการนำโรงเรียนไปสู่การประกันคุณภาพการศึกษาอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 และเมื่อแยกเป็นประเด็นย่อย ๆ พบว่า มีความแตกต่างกันในประเด็นย่อย ๆ เหล่านี้ คือ การจัดกิจกรรมนันทนาการเพื่อพัฒนาร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา และรูปแบบและเทคนิควิธีการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อการปูพื้นฐานของนักเรียนในอนาคต โดยทั้งหมดมีความต้องการสูงกว่าระดับปัญหาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

7) ด้านสัมฤทธิ์ผลของผู้เรียนในภาพรวม พบว่า มีความแตกต่างกันระหว่างความต้องการและระดับปัญหาและความต้องการในการนำโรงเรียนไปสู่การประกันคุณภาพการศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และเมื่อแยกเป็นประเด็นย่อย ๆ พบว่า มีความแตกต่างกันในประเด็นย่อย ๆ เหล่านี้ คือ ผลการเรียนของนักเรียนอยู่ในระดับที่น่าพอใจเมื่อเทียบกับผลการเรียนด้อยเฉลี่ยของนักเรียนทั่วประเทศ ซึ่งวัดจากการทดสอบมาตรฐาน ผลงานจากการเรียนรู้ของนักเรียนมีความก้าวหน้าตามลำดับ นักเรียนที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ได้รับการแก้ไข และมีผลในการพัฒนาที่ดี และนักเรียนมีนิสัยรักการอ่าน ใฝ่เรียน ใฝ่รู้ และศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง โดยทั้งหมดมีความต้องการสูงกว่าระดับปัญหาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2. การเปรียบเทียบระดับปัญหา และความต้องการการสนับสนุนจากภาครัฐในการนำโรงเรียนไปสู่การประกันคุณภาพมาตรฐานการศึกษา จำแนกตามขนาดของโรงเรียน คุณวุฒิของผู้บริหาร และประสบการณ์ในการบริหาร พบว่า ไม่มีความแตกต่างกัน ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลวิจัยไปใช้

ผลจากการศึกษาวิจัย พบว่า ความความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนในจังหวัดปทุมธานีที่เปิดสอนระดับประถมศึกษา และยังไม่ได้รับการรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษาในเรื่องปัญหาและความต้องการการสนับสนุน ช่วยเหลือจากหน่วยงานภาครัฐนั้น พบว่า ในการเปรียบเทียบระดับปัญหาและความต้องการการสนับสนุน ช่วยเหลือจากหน่วยงานภาครัฐนั้นจากผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีความจำเป็นที่จะต้องให้ความช่วยเหลือสนับสนุนทางด้านทรัพยากรบุคคล การฝึกอบรม การผลิตเอกสารคู่มือ ให้การสนับสนุน ติดตาม ประเมินผลในเรื่องต่าง ๆ คือ

1. หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปัญหาคือ โรงเรียนต้องจัดทำหลักสูตรของโรงเรียนเองโดยยึดหลักสูตรแกนกลาง ปัญหาการจัดทำหลักสูตรจะเกิดกับโรงเรียนขนาดเล็กที่บุคลากรไม่เพียงพอในการจัดกลุ่มสาระทั้งแปดที่ประกอบด้วย เลข ภาษาไทย วิทยาศาสตร์ สังคม-ศาสนา-วัฒนธรรม สุขศึกษาและพลศึกษา ศิลป การงานและพื้นฐานอาชีพ และเทคโนโลยี ภาษาต่างประเทศและโดยที่หลักสูตรสถานศึกษานั้นตั้งจัดตั้งคณะกรรมการบริหารสถานศึกษาเพื่ออนุมัติหลักสูตร

2. บุคลากร เนื่องจากผู้บริหารโรงเรียนเอกชนมีความตื่นตัวในเรื่องการนำโรงเรียนไปสู่การรับรองคุณภาพการศึกษา ดังนั้นการพัฒนาโรงเรียนจึงอยู่ที่การพัฒนาบุคลากรก่อนเป็นอันดับแรก เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ซึ่งการจัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นการจัดการศึกษาแบบบูรณาการเป็นองค์รวม ครูจึงมีความจำเป็นที่จะต้องเข้ารับการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาตนเอง พัฒนารูปแบบวิธีการให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญดังกล่าว ถ้าครูไม่ได้ศึกษาเพิ่มเติมยังอยู่กับการเรียนการสอนแบบเดิมย่อมแสดงถึงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารโรงเรียนรวมทั้งการบริหารจัดการ โดยที่ผู้บริหารต้องปรับเปลี่ยนวิธีปรับเปลี่ยนกลยุทธ์ต้องหาแนวคิดในอันที่จะสร้างกำลังใจให้บุคลากรได้ศึกษาต่อ ได้จัดให้มีการฝึกอบรมอย่างต่อเนื่อง ต้องทำความเข้าใจให้ได้ตรงกัน ผู้บริหารต้องเป็นผู้นำในการเปลี่ยนแปลงในการสร้างให้บุคลากรได้มีการพัฒนาปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเข้าสู่การเป็นครูยุคใหม่ โดยอาศัยทิศทางและนโยบายที่แน่นอนของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนประกอบ

3. บริหารจัดการ ผู้บริหารควรมีการตื่นตัวในการที่จะพัฒนาองค์กรที่ผู้บริหารอยู่ให้มีความเจริญก้าวหน้า โดยการค้นคว้าหาแนวทางโดยยึดหลักการพัฒนาเป็นองค์รวม ควบคู่ไปกับการพัฒนาการเรียนการสอน โดยอาศัยเทคโนโลยีใหม่ๆ มาเป็นเครื่องมือในการบริหาร เสาะแสวงหาแนวทางใหม่ ๆ พัฒนากำหนดการวางแผน กำหนดเป้าหมายในการดำเนินงาน ปรับปรุงการบริหารทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์ในการพัฒนาองค์กรสูงสุด รวมทั้งส่งเสริมสร้างขวัญกำลังใจให้กับบุคลากรในองค์กรอย่างทั่วถึง และพัฒนาทุกๆ ด้านอย่างต่อเนื่อง มีการปรับปรุงที่มงาน มีการทำงานเป็นทีมโดยเริ่มตั้งแต่การคัดเลือกทีมงานเข้ามาทำงาน มีการนิเทศภายในและภายนอก มีการกำกับติดตามประเมินผล เพื่อการปรับปรุงแก้ไขกระตุ้นให้ทุกคนมีส่วนร่วม ปัจจุบันทางราชการใช้หลักเกณฑ์มากเกินไป มุ่งเน้นเอกสารหลักฐานมากกว่าการปฏิบัติ จึงควรมีการปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียนและเพื่อให้การบริหารงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้เป็นการเปรียบเทียบปัญหา และความต้องการในการนำโรเจเรียนไปสู่การประกันคุณภาพมาตรฐานการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนที่เปิดสอนระดับประถมศึกษาในจังหวัดปทุมธานีเท่านั้น ฉะนั้นเพื่อความชัดเจนของผลการวิจัยเกี่ยวกับปัญหาและความต้องการการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ จึงเห็นควรนำการศึกษาวิจัยในกลุ่มผู้บริหารโรงเรียนเอกชนในจังหวัดอื่น ๆ ต่อไป

2. เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงเปรียบเทียบระหว่างโรงเรียนเอกชนที่เปิดสอนระดับประถมศึกษาในจังหวัดปทุมธานีที่ยังไม่ได้รับรองคุณภาพมาตรฐานการศึกษาจึงควรวิจัยต่อไป สำหรับโรงเรียนที่ผ่านการรับรองมาตรฐานการศึกษาแล้ว ทั้งนี้เพื่อนำผลการวิจัยที่ได้รับจากโรงเรียนทั้ง 2 ประเภทมาเปรียบเทียบใช้เป็นข้อมูลการวางแผนพัฒนาสถานศึกษาต่อไป

ชื่อเรื่อง   สภาพปัญหาและแนวทางการแก้ปัญหาการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดเชียงใหม่

ผู้วิจัย   พยอมศรี วรณวนารักษ์

ปีที่งานวิจัยเสร็จ   พ.ศ.

ลักษณะของงานวิจัย   เป็นการค้นคว้าแบบอิสระ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดเชียงใหม่
2. เพื่อศึกษาแนวทางการแก้ปัญหาการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษา ในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดเชียงใหม่

วิธีดำเนินการวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ศึกษาจากผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการ และหัวหน้างานฝ่ายแผนงานที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 41 โรงเรียนในปีการศึกษา 2543 รวม 123

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น แบ่งเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไป เป็นคำถามแบบเลือกตอบ ตอนที่ 2 เกี่ยวกับสภาพปัญหาการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาในด้านต่างๆ มีเนื้อหาเกี่ยวกับ การศึกษาและการเตรียมการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษา การวางแผนการประกันคุณภาพการศึกษา และการนำแผนการประกันคุณภาพการศึกษาไปใช้ ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด ใช้เก็บข้อมูลสภาพปัญหาที่ผู้ให้ข้อมูลคิดว่ารุนแรง พร้อมทั้งเสนอแนะแนวทางการแก้ปัญหาแต่ละด้าน คือ การศึกษาและการเตรียมการประกันคุณภาพการศึกษา การวางแผนการประกันคุณภาพการศึกษา และการนำแผนการประกันคุณภาพการศึกษาไปใช้

การวิเคราะห์ข้อมูล สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สรุปผลการวิจัย

1. สภาพปัญหาการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูง คือ การพัฒนาความเชื่อ ความคิดและพฤติกรรมเพื่อเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมในการทำงานของบุคลากร การสำรวจความต้องการของผู้ปกครอง ชุมชน เพื่อนำข้อมูลมาประกอบการกำหนดมาตรฐานการศึกษา การเตรียมความพร้อมของบุคลากร งบประมาณ และวัสดุอุปกรณ์ เพื่อพัฒนาระบบสารสนเทศ การนำข้อมูลสารสนเทศมากำหนดเกณฑ์ระดับคุณภาพของสถานศึกษา การทำรายงานสรุปผลการดำเนินงาน การจัดทำมาตรฐานการปฏิบัติงานของบุคลากรและของโรงเรียน การจัดทำหลักสูตรเพื่อตอบสนองความต้องการของท้องถิ่น การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตาม

สภาพจริง การพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ ความเข้าใจแลเจตคติที่ดีต่อการประกันคุณภาพการศึกษาและการแสดงความคิดเห็นของชุมชนต่อการจัดการเรียนการสอน

2. ประเด็นที่เป็นปัญหารุนแรง คือ บุคลากรขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดทำข้อมูลสารสนเทศให้เป็นระบบ การจัดทำมาตรฐานการปฏิบัติงาน การจัดทำธรรมนูญโรงเรียนและการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เอกสารและสื่อด้านการประกันคุณภาพการศึกษาไม่เพียงพอและไม่ชัดเจน และชุมชนไม่ศรัทธาภาพที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

3. แนวทางในการแก้ปัญหา คือ จัดเอกสารและสื่อด้านการประกันคุณภาพการศึกษาให้ชัดเจนและเพียงพอ สร้างความตระหนักและจัดอบรมให้ความรู้แก่ครูและบุคลากรอย่างต่อเนื่องและทั่วถึงตามเวลาที่เหมาะสมในด้านการจัดทำมาตรฐานการศึกษา การจัดทำข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลสารสนเทศให้เป็นระบบ การจัดทำมาตรฐานการปฏิบัติงาน การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และจัดทำโครงการที่จะสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

ข้อเสนอแนะ

1. โรงเรียนควรมีนโยบายและการวางแผนพัฒนาบุคลากร ทั้งด้านความรู้ ความเข้าใจ ทักษะคติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งบทบาทและหน้าที่ของตนเองในการประกันคุณภาพการศึกษา

2. การจัดอบรมให้ความรู้แก่ครูและบุคลากร ควรจัดทำอย่างต่อเนื่อง และใช้งบประมาณอย่างประหยัด เพราะเท่าที่ผ่านมาจะสังเกตเห็นว่าโรงเรียนบางแห่งมักจะเชิญวิทยากรจากส่วนกลางมาให้ความรู้แก่ครูและบุคลากรของโรงเรียน ด้วยค่าใช้จ่ายที่สูงมาก และการให้ความรู้ส่วนใหญ่ จะเป็นการให้ในเชิงทฤษฎีแต่ไม่ได้มีการฝึกปฏิบัติจริง ดังนั้นโอกาสในการพัฒนาตนเองของครูและบุคลากรจึงไม่ต่อเนื่อง

3. โรงเรียนน่าจะมึนโยบายและวิธีการที่สามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม เพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชน และให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมทั้งระดับบริหาร และการจัดการศึกษาในท้องถิ่นอย่างเต็มศรัทธาภาพ

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางการแก้ปัญหาในการดำเนินการตามระบบการประกันคุณภาพการศึกษาต่อไป จากเรื่องที่ศึกษานี้ในขั้นตอนการตรวจสอบทบทวนและปรับปรุงคุณภาพการศึกษา และการประเมินและรับรองคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

2. ควบคู่ศึกษาคุณภาพของมาตรฐานการปฏิบัติงานของสถานศึกษา/หมวด/ฝ่าย และบุคลากร

3. ควบคู่ศึกษากระบวนการในการประเมินตนเองหรือ SSR (Self-Study Report)

4. ควบคู่ศึกษายุทธศาสตร์ที่จะนำโรงเรียนเข้าสู่ชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพ

5. ควบคู่ศึกษาแนวทางการบริหารงานตามระบบการประกันคุณภาพการศึกษา

ชื่อเรื่อง การนำเสนอรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะภาวะผู้นำของผู้บริหาร
วิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข

ผู้วิจัย เบญจพร แก้วมีศรี

ปีที่งานวิจัยเสร็จ พ.ศ.2546

ลักษณะของงานวิจัย วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต ภาควิชาการบริหารการศึกษา
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วัตถุประสงค์

เพื่อนำเสนอรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะภาวะผู้นำของผู้บริหารวิทยาลัย
พยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข

วิธีดำเนินการวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive Research) มีวิธีดำเนินการวิจัย 5 ขั้นตอน
ดังนี้

ขั้นที่ 1 การศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยเกี่ยวกับภาวะผู้นำทั้งในประเทศ
และต่างประเทศ ประกอบด้วย

1.1 การศึกษาบทบาทผู้นำ ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยเกี่ยวกับ
บทบาทผู้นำในฐานะผู้บริหารองค์การทั่ว ๆ ไป และในฐานะผู้บริหารสถานศึกษาของนัก
วิชาการทั้งในและต่างประเทศ เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยโดยดำเนินการวิเคราะห์คำ
สำคัญบทบาทผู้นำในฐานะผู้บริหารองค์การทั่ว ๆ ไป และในฐานะผู้บริหารสถานศึกษา
จากแนวคิดของนักวิชาการดังกล่าว และนำผลที่ได้จากการวิเคราะห์มาดำเนินการสังเคราะห์
บทบาทผู้นำ ผลการสังเคราะห์จะได้ว่าผู้บริหารมีบทบาทผู้นำที่สำคัญ ๆ อะไรบ้าง

1.2 การศึกษาพฤติกรรมผู้นำ ผู้วิจัยศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยเกี่ยวกับ
พฤติกรรม ผู้นำของนักวิชาการต่าง ๆ พบว่า พฤติกรรมผู้นำจะต้องสอดคล้องกับบทบาท
ผู้นำและใช้เป็นกรอบแนวคิดในการวิเคราะห์พฤติกรรมผู้นำ ในขั้นนี้จึงดำเนินการนำ
บทบาทผู้นำที่ได้จากการศึกษาในขั้นที่ 1.1 เป็นกรอบในการวิเคราะห์พฤติกรรมผู้นำ ผล
การวิเคราะห์จะได้ว่าพฤติกรรมผู้นำในแต่ละบทบาทมีอะไรบ้าง

1.3 การศึกษาคุณลักษณะภาวะผู้นำ ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัย
เกี่ยวกับคุณลักษณะภาวะผู้นำในฐานะผู้บริหารองค์การทั่ว ๆ ไปและในฐานะผู้บริหาร
สถานศึกษาเป็นกรอบแนวคิดในการวิเคราะห์คำสำคัญคุณลักษณะภาวะผู้นำและนำเสนอ
ตัวอย่างคุณลักษณะภาวะผู้นำเพื่อพิจารณา คุณลักษณะภาวะผู้นำที่สอดคล้องกับบทบาท
และพฤติกรรมผู้นำที่ได้จากการศึกษาในขั้นที่ 1.1 และ 1.2

ขั้นที่ 2 การศึกษาบทบาท พฤติกรรม และคุณลักษณะภาวะผู้นำของผู้บริหารวิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข ประกอบด้วย

2.1 ประชากรในการศึกษา จำนวน 157 คน จำแนกเป็น ผู้อำนวยการวิทยาลัยพยาบาล จำนวน 32 คน และรองผู้อำนวยการวิทยาลัยพยาบาล จำนวน 125 คน

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลภาวะผู้นำที่จะนำมาสร้างรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะภาวะผู้นำของผู้บริหารวิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข จำแนกเป็น 4 ตอน คือ สถานภาพทั่วไป บทบาทผู้นำ พฤติกรรมผู้นำ และคุณลักษณะภาวะผู้นำของผู้บริหารวิทยาลัย

2.3 การวิเคราะห์ข้อมูล ในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/PC⁺ (Statistical Package for the Social Science) สถิติที่ใช้คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ขั้นที่ 3 การสร้างรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะภาวะผู้นำ ของผู้บริหารวิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข ประกอบด้วย

3.1 นำแนวคิดและหลักการในการสร้างรูปแบบมากำหนดโครงสร้าง องค์ประกอบ ความสัมพันธ์และกิจกรรมในแต่ละขั้นตอนในการดำเนินการของรูปแบบ กำหนดรายละเอียดในการดำเนินการในขั้นการพัฒนา

3.2 นำคุณลักษณะภาวะผู้นำที่ได้จากการศึกษาในขั้นที่ 2 ซึ่งเป็นคุณลักษณะร่วมจากคุณลักษณะภาวะผู้นำที่ผู้บริหารวิทยาลัยพยาบาลเห็นด้วยอย่างยิ่งว่าสอดคล้องกับพฤติกรรมผู้นำในแต่ละ บทบาท มาสังเคราะห์แนวคิด หลักการ และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดรูปแบบในการพัฒนาคุณลักษณะภาวะผู้นำของผู้บริหารวิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข

ขั้นที่ 4 การประเมิน ปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาารูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะภาวะผู้นำของผู้บริหารวิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข ประกอบด้วย

4.1 การประเมินในผู้บริหารระดับปฏิบัติการ

ประชากรในการศึกษา จำนวน 157 คน จำแนกเป็น ผู้อำนวยการวิทยาลัยพยาบาล จำนวน 32 คน และรองผู้อำนวยการวิทยาลัยพยาบาล จำนวน 125 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน เป็นแบบประเมินที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะภาวะผู้นำ จำแนกเป็น 2 ตอน คือ สถานภาพทั่วไป และแบบประเมินความเหมาะสมของรูปแบบ

การวิเคราะห์ข้อมูล ในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/PC⁺ (Statistical Package for the Social Science) สถิติที่ใช้คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4.2 การประเมินในระดับผู้ทรงคุณวุฒิ

ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 14 คน ประกอบด้วย รองผู้อำนวยการสถาบันพระบรมราชชนก ผู้บริหารหรือนักวิชาการที่ปฏิบัติงานทั้งภายในและภายนอกกระทรวงสาธารณสุขซึ่งเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ และประสบการณ์ในด้านการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา การจัดการศึกษาพยาบาล และการบริหารการศึกษา

วิธีการประเมิน โดยการสัมมนาเพื่อประมวลความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ โดยกำหนดประเด็นสำหรับการประเมิน การตรวจสอบ และการวิพากษ์ ประกอบด้วย ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ข้อดี ข้อจำกัด ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการนำรูปแบบไปปฏิบัติ

ขั้นที่ 5 ในขั้นตอนนี้เป็นการสรุปผลการวิจัย อภิปรายผล ข้อเสนอแนะ และนำเสนอรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะภาวะผู้นำของผู้บริหารวิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข

สรุปผลการวิจัย

จากวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอรูปแบบพัฒนาคุณลักษณะภาวะผู้นำของผู้บริหารวิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข และมีวิธีการในการดำเนินการวิจัย 5 ขั้นตอน ได้ผลการวิจัยดังนี้

1. ผลการศึกษาคุณลักษณะภาวะผู้นำของผู้บริหารวิทยาลัยพยาบาล

จากผลการศึกษาคุณลักษณะภาวะผู้นำของผู้บริหารวิทยาลัยพยาบาล พบว่าคุณลักษณะภาวะผู้นำที่เหมาะสม มี 40 คุณลักษณะ เช่น มีวิสัยทัศน์, มีศิลปะและทักษะในการบริหารงาน, มีมนุษยสัมพันธ์, มีคุณธรรมจริยธรรม เป็นมิตรและที่พึ่งของผู้อื่นได้ สามารถสื่อ/ถ่ายทอดความคิดและความหมาย ฯลฯ (รายละเอียดศึกษาได้ในรายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์)

จากคุณลักษณะภาวะผู้นำที่เหมาะสม 40 คุณลักษณะ สามารถจัดกลุ่มคุณลักษณะภาวะผู้นำเป็นกลุ่มใหญ่ๆ ได้ 3 กลุ่มคุณลักษณะซึ่งครอบคลุมทั้ง 40 คุณลักษณะภาวะผู้นำเดิม คือ

1. คุณลักษณะภาวะผู้นำด้านภาพลักษณ์ของผู้บริหารวิทยาลัยพยาบาล
2. คุณลักษณะภาวะผู้นำด้านความรู้ทางการบริหาร
3. คุณลักษณะภาวะผู้นำด้านสมรรถนะด้านการบริหาร ประกอบด้วย

3.1 สมรรถนะด้านการบริหารงาน

3.2 สมรรถนะด้านการบริหารคน

3.3 สมรรถนะด้านการบริหารเทคโนโลยี

2. การสร้างรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะภาวะผู้นำของผู้บริหารวิทยาลัย

พยาบาล

ในการสร้างรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะภาวะผู้นำของผู้บริหารวิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข มีกระบวนการสร้างรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะภาวะผู้นำ 5 ขั้นตอน คือ

2.1 กำหนดเป้าหมายสุดท้ายของรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะภาวะผู้นำของผู้บริหารวิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข ว่าผู้ที่ผ่านกระบวนการตามรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะภาวะผู้นำจะมีความรู้ความสามารถและคุณลักษณะภาวะผู้นำตามที่กำหนดไว้ 3 ประการ คือ

- 1) ภาพลักษณ์ของผู้บริหารวิทยาลัยพยาบาล
- 2) ความรู้ทางการบริหาร
- 3) สมรรถนะด้านการบริหาร

2.2 กำหนดกรอบของรูปแบบโดยอาศัยแนวคิดเชิงระบบและทฤษฎีการเรียนรู้ 3 ด้าน คือ ด้านพุทธิพิสัย ด้านเจตพิสัย และด้านทักษะพิสัย

2.3 กำหนดรายละเอียดของเนื้อหาสาระและกิจกรรมการดำเนินการซึ่งจะนำไปสู่เป้าหมายสูงสุดที่กำหนดไว้คือ เพื่อพัฒนาผู้บริหารวิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุขให้มีคุณลักษณะภาวะผู้นำตามที่กำหนด

2.4 กำหนดคุณสมบัติเบื้องต้นและวิธีการประเมินคุณสมบัติส่วนบุคคลของผู้ที่จะเข้าสู่กระบวนการพัฒนาก่อนเข้าสู่ระบบการพัฒนาเพื่อหาความต้องการหรือความจำเป็นในการพัฒนาและสามารถแบ่งกลุ่ม ผู้เข้ารับการพัฒนาตามคุณสมบัติส่วนบุคคลได้ชัดเจนก่อนเข้าสู่กระบวนการพัฒนา

2.5 กำหนดวิธีการประเมินผล ทั้งที่เกิดขึ้นเฉพาะตัวบุคคลและวิธีการประเมินผลกระบวนการพัฒนาตามรูปแบบที่ใช้ในแต่ละขั้นตอนและในภาพรวมเพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงพัฒนารูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะภาวะผู้นำในโอกาสต่อไป

องค์ประกอบและแนวคิดหลักของรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะภาวะผู้นำ ประกอบด้วย ขั้นตอนและแนวคิดหลักของรูปแบบ 7 ขั้นตอนและ 7 แนวคิดหลัก ตามลำดับ ดังนี้

ขั้นที่ 1 การสร้างแนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำ เป็นขั้นของการปูพื้นฐาน สร้างเจตคติทางบวก และเตรียมความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาวะผู้นำให้กับผู้ที่เข้าสู่กระบวนการพัฒนาตามรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำ

ขั้นที่ 2 แนวคิดของการกำหนดคุณลักษณะภาวะผู้นำที่ต้องพัฒนา ดำเนินการโดยการประเมินตนเอง เกี่ยวกับภาวะผู้นำโดยใช้วิธีใดวิธีหนึ่ง ซึ่งทำให้ผู้ที่เข้าสู่กระบวนการพัฒนาทราบว่า ตนเองขาดคุณลักษณะภาวะผู้นำใด และมีความจำเป็นต้องพัฒนาคุณลักษณะภาวะผู้นำตามลำดับก่อนหลังอย่างไร

ขั้นที่ 3 แนวคิดของการเตรียมตัวเพื่อการพัฒนาคุณลักษณะภาวะผู้นำ เป็นขั้นของการทำความเข้าใจและเตรียมความพร้อมของผู้ที่เข้าสู่กระบวนการพัฒนาเพื่อรับการพัฒนาคุณลักษณะภาวะผู้นำ

ขั้นที่ 4 แนวคิดของการพัฒนาคุณลักษณะภาวะผู้นำ เป็นขั้นของการดำเนินการเพื่อให้ผู้ที่เข้าสู่กระบวนการพัฒนาได้รับการพัฒนาตามรูปแบบที่สร้างขึ้น เป็นการสร้างองค์ความรู้พัฒนาความเข้าใจเจตคติและทักษะเพื่อให้เกิดคุณลักษณะภาวะผู้นำตามที่ต้องการ โดยในขั้นนี้ผู้เข้ารับการพัฒนาอาจเข้าสู่กระบวนการพัฒนากระบวนการใดกระบวนการหนึ่งก่อนหลังก็ได้หรืออาจจะพัฒนาทั้งหมดทุกกระบวนการหรือเพียงบางกระบวนการตามความจำเป็นที่ได้จากการกำหนดคุณลักษณะภาวะผู้นำที่ต้องพัฒนาก็ได้ แต่ผู้เข้ารับการพัฒนาทุกคนต้องผ่านประสบการณ์การฝึกปฏิบัติแบบบูรณาการและเสนอโครงการตามข้อกำหนดของ รูปแบบ

ขั้นที่ 5 แนวคิดของการประเมินผลการพัฒนา เป็นขั้นของการประเมินผลการพัฒนาในขั้นที่ 4 ว่าเกิดคุณลักษณะภาวะผู้นำที่เหมาะสมหรือไม่

ขั้นที่ 6 แนวคิดของการปฏิบัติซ้ำเป็นการนำผลที่ได้จากการประเมินผลการพัฒนาในขั้นที่ 5. ในกรณีที่พบว่าคุณลักษณะภาวะผู้นำที่พัฒนาแล้วมีส่วนใดไม่เหมาะสมให้ดำเนินการปรับปรุงแก้ไขในส่วนนั้นใหม่จนเป็นที่พอใจจึงจะบรรลุผลการพัฒนาคุณลักษณะภาวะผู้นำตามที่กำหนดไว้ในการพัฒนาแต่ละครั้ง

ขั้นที่ 7 แนวคิดของการประเมินผลการดำเนินการ เป็นขั้นของการวิเคราะห์กระบวนการดำเนินการในแต่ละขั้นตอนและผลการดำเนินการทั้งหมดเพื่อศึกษาว่าควรปรับปรุงหรือพัฒนากระบวนการและขั้นตอนการดำเนินการอย่างไร และหาแนวทางในการแก้ไขปรับปรุงพัฒนา

3. การนำเสนอรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะภาวะผู้นำ

รูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะภาวะผู้นำที่จะนำเสนอเป็นรูปแบบที่ผ่านการประเมินและได้พัฒนาปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้บริหารในระดับปฏิบัติการและระดับผู้ทรงคุณวุฒิแล้ว ประกอบด้วย 7 ขั้นตอน 7 แนวคิด และ 12 องค์ประกอบหลัก รูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะภาวะผู้นำของผู้บริหารวิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข ที่นำเสนอมีรายละเอียดการดำเนินการตามแนวคิดหลัก ดังแสดงในแผนภูมิ 1 (รายละเอียดศึกษาได้ในรายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์)

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติ

1. วิทยาลัยนักรบริหารสาธารณสุข ซึ่งเป็นหน่วยงานในสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก ซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบในการกำหนดหลักสูตรการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาผู้บริหารสาธารณสุข อาจนำข้อค้นพบจากผลการวิจัยพิจารณาประกอบในการพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมผู้บริหารสาธารณสุขในระดับต่างๆ เช่น ปรับเนื้อหาในรายละเอียดบางประเด็น เพื่อไม่ให้มีการซ้ำซ้อน ปรับระดับความลึกของเนื้อหา กิจกรรม ระยะเวลา ฯลฯ เพื่อประโยชน์ในการนำไปใช้ในการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาผู้บริหารสาธารณสุขให้มีความแตกต่างกันชัดเจนระหว่างหลักสูตรการฝึกอบรมผู้บริหารสาธารณสุขในแต่ละระดับ

2. สถาบันพระบรมราชชนก ควรส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้บริหารวิทยาลัยพยาบาลที่ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการวิทยาลัย และรองผู้อำนวยการวิทยาลัยได้มีโอกาสพัฒนาคุณลักษณะภาวะผู้นำ โดยมอบหมายให้วิทยาลัยนักรบริหารสาธารณสุขดำเนินการพัฒนาคุณลักษณะภาวะผู้นำของผู้บริหารวิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข ตามรูปแบบที่นำเสนอนี้

3. ในการเข้าสู่ตำแหน่งผู้บริหารวิทยาลัยพยาบาล ควรมีการกำหนดเกณฑ์การประเมินบุคคลเพื่อเข้าสู่ตำแหน่งว่าต้องคุณลักษณะภาวะผู้นำด้วย โดยอาจประเมินคุณลักษณะภาวะผู้นำจากร่องรอยหรือหลักฐานเชิงประจักษ์ เช่น การแสดงภาวะผู้นำทางการบริหาร/ทางวิชาการโดยมีผลงานที่ได้รับการยอมรับ มีโครงการ/ผลงานที่มีคุณภาพได้รับการยอมรับ ฯลฯ

4. ผู้บริหารวิทยาลัยพยาบาลสามารถใช้ผลการวิจัย เป็นแนวทางในการประเมินคุณลักษณะภาวะผู้นำของตนเอง และหาวิธีปรับปรุงพัฒนาคุณลักษณะภาวะผู้นำของตนเองให้ดียิ่งขึ้นด้วย การศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมด้วยตนเอง การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ความรู้และประสบการณ์กับผู้เชี่ยวชาญหรือผู้บริหารที่ประสบความสำเร็จในการบริหาร

การเข้าร่วมอบรมสัมมนาทางวิชาการ การเข้าร่วมเป็นสมาชิกสมาคมวิชาชีพหรือสมาชิกรวม
วารสารทางการศึกษา

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิจัย ผลของการใช้รูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะภาวะผู้นำ
ของ ผู้บริหารวิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข

2. การวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาเฉพาะการพัฒนาคุณลักษณะภาวะผู้นำของผู้บริหาร
วิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุขเท่านั้น ดังนั้นในการวิจัยครั้งต่อไปจึงควร
ศึกษาวิจัยเพื่อนำเสนอรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะภาวะผู้นำของบุคลากรกลุ่มอื่นๆ ใน
วิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุขด้วย เช่น หัวหน้าฝ่าย/ภาควิชา อาจารย์
ผู้สอน ข้าราชการสายสนับสนุน และนักศึกษาพยาบาล เป็นต้น

ชื่อเรื่อง การศึกษาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของคุณสมบัติพื้นฐานของผู้บริหาร และแบบภาวะผู้นำที่มีต่อคุณภาพการบริหารของผู้บริหารโรงเรียน

ผู้วิจัย ประคอง รัศมีแก้ว

ปีที่งานวิจัยเสร็จ พ.ศ.2545

ลักษณะของงานวิจัย วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต ภาควิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาอิทธิพลทางตรงของคุณสมบัติพื้นฐานของผู้บริหาร ที่มีต่อคุณภาพการบริหาร
2. เพื่อศึกษาอิทธิพลทางตรงของคุณสมบัติพื้นฐานของผู้บริหารที่มีต่อแบบภาวะผู้นำ
3. เพื่อศึกษาอิทธิพลทางอ้อมของคุณสมบัติพื้นฐานของผู้บริหารที่มีต่อคุณภาพการบริหารผ่านแบบภาวะผู้นำ

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดสำนักงาน การประถมศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรี จำนวน 444 คน การเลือกกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน ดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการวิจัยและครอบคลุมกลุ่มประชากรให้มากที่สุด ผู้วิจัยได้แบ่งโรงเรียนตามเกณฑ์การแบ่งขนาดโรงเรียนตามเกณฑ์การบริหารงานบุคคลของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรี โดยโรงเรียนขนาดเล็กมีนักเรียนไม่เกิน 120 คน โรงเรียนขนาดกลางมีนักเรียนระหว่าง 121-300 คน และโรงเรียนขนาดใหญ่มีนักเรียนตั้งแต่ 301 คนขึ้นไป ขั้นตอนที่ 2 การสุ่มตัวอย่างโรงเรียนใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน โดยจัดโรงเรียนออกเป็นอำเภอและขนาดของโรงเรียน และกำหนดขนาดของตัวอย่างมาสุ่มร้อยละ 50 ของทุกขนาดและทุกอำเภอ ด้วยวิธีการสุ่มแบบง่าย ได้กลุ่มตัวอย่าง 225 โรงเรียน ขั้นตอนที่ 3 กำหนดกลุ่มตัวอย่างผู้ให้ข้อมูลจากโรงเรียนที่สุ่มได้ในขั้นตอนที่ 2 ผู้วิจัยกำหนดให้ผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้ให้ข้อมูล เพื่อให้ครอบคลุมเหมาะสมกับสภาพความเป็นจริง โดยมีผู้บริหารโรงเรียนจากโรงเรียนตัวอย่างมาโรงเรียนละ 1 คน ได้ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 225 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม แบ่งเป็น 3 ตอน ตอนที่ 1 เกี่ยวกับคุณสมบัติพื้นฐานของผู้บริหารโรงเรียน มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ ตอนที่ 2 เกี่ยวกับแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนแบบแลกเปลี่ยน และแบบเปลี่ยนสภาพ ซึ่งผู้วิจัยพัฒนาและปรับปรุงมาจาก บัณฑิต แทนพิทักษ์ มีลักษณะเป็นประโยคข้อความ

ประกอบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตอนที่ 3 เกี่ยวกับคุณภาพการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนตามกรอบการบริหารงานในโรงเรียนประถมศึกษาของสำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ ซึ่งกำหนดไว้ 6 งาน คือ งานวิชาการ งานกิจการนักเรียน งานบุคลากร งานธุรการ การเงินและพัสดุ งานอาคารสถานที่ และงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ซึ่งผู้วิจัยได้พัฒนาและปรับปรุงมาจากเกณฑ์การประเมินคุณภาพการบริหารของสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ 5 ระดับ

การหาคุณภาพของเครื่องมือ ผู้วิจัยหาความเที่ยงตรงและความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) แบบสอบถามเกี่ยวกับแบบภาวะผู้นำได้ค่าความเชื่อมั่น .9169 และมีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 2.227-6.631 และแบบสอบถามเกี่ยวกับคุณภาพการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนได้ค่าความเชื่อมั่น .9830 และมีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 2.721-8.848

การรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ถึงผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรี เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูล และขอหนังสือขอความร่วมมือจากผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรีอนุญาตให้เก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้อำนวยการโรงเรียน อาจารย์ใหญ่ และครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรีที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทั้ง 225 คน การรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยดำเนินการแจกแบบสอบถามด้วยตนเองและนัดหมายวันรับแบบสอบถามกลับคืน ซึ่งได้รับแบบกลับคืนมาจำนวน 213 ฉบับ จากทั้งหมด 225 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 91.67

การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows โดยวิเคราะห์ข้อมูลคุณสมบัติพื้นฐานของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรี โดยหาค่าร้อยละ วิเคราะห์ข้อมูลแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน และคุณภาพการบริหารของผู้บริหารโรงเรียน โดยการคำนวณเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการบริหารของผู้บริหารโรงเรียน โดยใช้สมการการวิเคราะห์เส้นทาง (Path Analysis)

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่องการศึกษาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของคุณสมบัติพื้นฐานของผู้บริหารและแบบภาวะผู้นำที่มีต่อคุณภาพการบริหารของผู้บริหารโรงเรียน

ผู้บริหารที่เป็นกลุ่มตัวอย่างใช้แบบภาวะผู้นำแบบแลกเปลี่ยนอยู่ในค่าเฉลี่ย 3.58 อยู่ในระดับการปฏิบัติค่อนข้างบ่อย ถ้าแยกเป็นรายด้านพบว่า การให้รางวัลตามสถานการณ์

ค่าคะแนนเฉลี่ย 3.71 อยู่ในระดับการปฏิบัติค่อนข้างบ่อย และการบริหารแบบวางเฉย
 ค่าคะแนนเฉลี่ย 3.49 อยู่ในระดับการปฏิบัติบางครั้ง ส่วนการใช้ภาวะผู้นำแบบเปลี่ยน
 สภาพ ค่าคะแนนเฉลี่ย 3.87 ถ้าแยกเป็นรายด้าน พบว่า ความเสนาหา ค่าคะแนนเฉลี่ย
 3.61 อยู่ในระดับการปฏิบัติค่อนข้างบ่อย การลดใจค่าคะแนน เฉลี่ย 4.04 อยู่ในระดับ
 การปฏิบัติค่อนข้างบ่อย การกระตุ้นการใช้ปัญญา ค่าคะแนน เฉลี่ย 3.81 อยู่ในระดับการ
 ปฏิบัติค่อนข้างบ่อย และการมุ่งความสัมพันธ์เป็นรายบุคคล ค่าคะแนนเฉลี่ย 3.94 อยู่ใน
 ระดับการปฏิบัติค่อนข้างบ่อย

ผู้บริหารที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีคุณภาพการบริหาร มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.58 อยู่ใน
 ระดับการปฏิบัติจริงมาก ถ้าแยกเป็นรายด้านพบว่า คุณภาพการบริหารด้านงานวิชาการ
 มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.43 อยู่ในระดับการปฏิบัติจริง คุณภาพการบริหารด้านงานกิจการ
 นักเรียน มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.65 อยู่ในระดับการปฏิบัติจริงมาก คุณภาพการบริหารด้าน
 งานบุคลากรมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.50 อยู่ในระดับการปฏิบัติจริงมากคุณภาพการบริหาร
 ด้านงานธุรการ การเงิน และพัสดุ มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.82 อยู่ในระดับการปฏิบัติจริงมาก
 คุณภาพการบริหารงานด้านอาคารสถานที่ มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.79 อยู่ในระดับการปฏิบัติ
 จริงมาก คุณภาพการบริหารด้านงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนมีค่าคะแนน
 เฉลี่ย 3.73 อยู่ในระดับการปฏิบัติจริงมาก

ผลการวิเคราะห์ตามสมมุติฐาน มีดังต่อไปนี้

1. คุณสมบัตินี้พื้นฐานของผู้บริหาร ซึ่งได้แก่ วุฒิทางการศึกษามีอิทธิพลทางตรง
 ต่อคุณภาพการบริหารอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 การศึกษาอบรมมีอิทธิพลทาง
 ตรงต่อคุณภาพการบริหารอย่างไม่มีนัยสำคัญ และประสบการณ์ในตำแหน่งมีอิทธิพลทาง
 ตรงต่อคุณภาพการบริหารอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. คุณสมบัตินี้พื้นฐานของผู้บริหาร ซึ่งได้แก่ วุฒิทางการศึกษามีอิทธิพลทางตรง
 ต่อแบบภาวะผู้นำแบบแลกเปลี่ยนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีอิทธิพลทางตรง
 ต่อแบบภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนสภาพอย่างมีนัยสำคัญทางสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 การ
 ศึกษาอบรมมีอิทธิพลทางตรงต่อแบบภาวะผู้นำแบบแลกเปลี่ยนอย่างไม่มีนัยสำคัญ มี
 อิทธิพลทางตรงต่อแบบภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนสภาพอย่างไม่มีนัยสำคัญและประสบการณ์
 ในตำแหน่งมีอิทธิพลทางตรงต่อแบบภาวะผู้นำแบบแลกเปลี่ยนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
 ที่ระดับ .05 มีอิทธิพลทางตรงต่อแบบภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนสภาพอย่างมีนัยสำคัญทาง
 สถิติที่ระดับ .05

3. คุณสมบัติพื้นฐานของผู้บริหาร ซึ่งได้แก่ วุฒิต่างการศึกษา มีอิทธิพลทางตรงต่อคุณภาพการบริหารและต่อแบบภาวะผู้นำแบบแลกเปลี่ยนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีอิทธิพลทางอ้อมต่อคุณภาพการบริหารผ่านแบบภาวะผู้นำแบบแลกเปลี่ยนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 การศึกษาอบรมไม่มีอิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อมต่อคุณภาพการบริหารและต่อแบบภาวะผู้นำแบบแลกเปลี่ยน ส่วนประสบการณ์ในตำแหน่งมีอิทธิพลทางตรงต่อคุณภาพการบริหาร และมีอิทธิพลทางตรงต่อแบบภาวะผู้นำแบบแลกเปลี่ยนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่ไม่มีอิทธิพลทางอ้อมต่อคุณภาพการบริหาร

วุฒิต่างการศึกษามีอิทธิพลทางตรงต่อแบบภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนสภาพและไม่มีอิทธิพลทางตรงต่อคุณภาพการบริหาร แต่มีอิทธิพลทางอ้อมต่อคุณภาพการบริหารอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 การศึกษาอบรมไม่มีอิทธิพลทางตรงต่อคุณภาพการบริหารและต่อแบบภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนสภาพ แต่มีอิทธิพลทางตรงอ้อมต่อคุณภาพการบริหารอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ประสบการณ์ในตำแหน่งมีอิทธิพลทางตรงแบบภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนสภาพ แต่ไม่มีอิทธิพลทางตรงและไม่มีอิทธิพลทางอ้อมต่อคุณภาพการบริหาร

ข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยการศึกษาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของคุณสมบัติพื้นฐานของผู้บริหารและแบบภาวะผู้นำที่มีต่อคุณภาพการบริหารของผู้บริหารโรงเรียน พบว่า มีข้อเสนอแนะทั่วไปและข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยดังต่อไปนี้

ข้อเสนอแนะทั่วไป

จากการวิจัย พบว่า คุณสมบัติพื้นฐานของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรี ส่งผลต่อคุณภาพการบริหาร ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. จากผลการวิจัยที่พบว่า วุฒิต่างการศึกษาของผู้บริหารมีอิทธิพลทางตรงผลต่อคุณภาพการบริหาร เพราะผู้บริหารที่มีการศึกษาสูงจะสามารถนำความรู้มาใช้ในการพัฒนาคุณภาพการบริหารให้สูงขึ้น ฉะนั้นในอนาคตผู้บริหารทุกคน คือ ผู้บริหารมืออาชีพที่มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพในการบริหารจัดการศึกษาจะต้องสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโททางการบริหาร ดังนั้น จึงควรส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้บริหารทุกคนได้ศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม ส่วนด้านคุณภาพการบริหารด้านวิชาการ ผู้บริหารน่าจะได้รับการพัฒนาให้มากขึ้น เพราะงานวิชาการเป็นภารกิจหลักในการบริหารงานในโรงเรียน และการศึกษาอบรมของผู้บริหาร น่าจะเน้นความรู้ทางวิชาการให้มากขึ้น และเพิ่มระยะเวลาในการ

ศึกษาอบรม เพื่อจะได้มีการฝึกปฏิบัติอย่างจริงจัง และผู้ที่จะมาดำรงตำแหน่งผู้บริหาร น่าจะต้องผ่านการศึกษาดูแบบหลักสูตรเตรียมผู้บริหารสถานศึกษามาก่อน

2. จากผลการวิจัยพบว่า แบบภาวะผู้นำแบบแลกเปลี่ยนและแบบภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนมีอิทธิพลทางตรงต่อคุณภาพการบริหาร ดังนั้นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติควรพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมผู้บริหารโรงเรียน เพื่อให้ผู้บริหารโรงเรียนทุกคนได้รับการศึกษาอบรมเพิ่มเติม เพื่อเป็นการพัฒนาคุณภาพการบริหาร

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

ผลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไปดังนี้

1. วิธีดำเนินการวิจัย การวิจัยครั้งนี้ได้ศึกษาแบบภาวะผู้นำมีอิทธิพลต่อคุณภาพการบริหาร โดยได้นำแนวคิดของเบส (Bass) มาใช้ในการศึกษา ซึ่งครั้งต่อไปอาจจะนำแนวคิดของนักวิชาการท่านอื่น ๆ มาใช้

2. ควรจะศึกษาตัวแปรคุณภาพการบริหาร โดยจำแนกตามตัวบ่งชี้แต่ละตัว โดยศึกษาเฉพาะงานใดงานหนึ่งเท่านั้น ในภารกิจงานทั้ง 6 งาน

ชื่อเรื่อง การศึกษาแบบผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา

ผู้วิจัย ศรีสุนันท์ ต่ายแสง

ปีที่งานวิจัยเสร็จ พ.ศ.

ลักษณะของงานวิจัย วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาแบบผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา

วิธีดำเนินการวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research)

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา จำนวน 1,350 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากตาราง R.V.Krejcie และ D.W.Morgan (อ้างถึงใน ประยูร อาษานาม, 2540) ได้กลุ่มตัวอย่าง 300 คน นำมาหาสัดส่วนในแต่ละอำเภอแล้วทำการสุ่มอย่างง่าย โดยการจับสลาก

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถาม มี 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ ตอนที่ 2 เกี่ยวกับแบบผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา มี 2 มิติ คือ มิติที่มุ่งงาน และมิติที่มุ่งความสัมพันธ์ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 4 ระดับ

การหาประสิทธิภาพของเครื่องมือ ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญและอาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบ ปรับปรุงแก้ไขแล้วนำไปทดลองใช้ เพื่อวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยง โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของ Cronbach ได้ค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงเท่ากับ 0.96

การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรม Excel โดยหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ หาค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัย พบว่า แบบผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา ส่วนใหญ่มีแบบผู้นำที่มุ่งงานสูง และมุ่งความสัมพันธ์สูง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับการประถมศึกษาในส่วนของสำนักงานระดับต่าง ๆ

1. ลดค่านิยมที่ผิด ๆ ในสมัยดั้งเดิมและสมัยใหม่ที่น่ามาไม่เข้ากับสภาพสังคมไทยปัจจุบันและปรับเปลี่ยนความคิดของการเป็นผู้บริหารในเรื่องของคุณภาพการศึกษาไทย มีใช้ที่ปริมาณงาน

2. ควรจัดหาแหล่งความช่วยเหลือสนับสนุน ให้มีความพร้อมในทุก ๆ ด้าน ให้ทั่วถึงและเพียงพอ

3. ควรจัดโครงการสัมมนา อบรม การศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น ศึกษาดูงาน การบริหารหลายรูปแบบหลายสาขาควรปลูกฝังแนวคิดทัศนคติที่ดีเป็นต้นแบบแห่งการบริหารและผู้บริหารที่มาจากความรู้ความสามารถ เพื่อลดปัญหาการเจริญก้าวหน้าทางสายการบริหารที่ไม่ยุติธรรมและเป็นกลาง ควรมีจุดมุ่งหมายหลักที่คนดีมีความสามารถ มีใช้ที่ชบวนการกลุ่มบุคคล

4. ควรมีการโยกย้าย สับเปลี่ยนผู้บริหารโรงเรียน เพื่อให้มีโอกาสได้รับประสบการณ์ที่แตกต่างไปจากเดิม เป็นการเปิดกว้างทางความคิดที่มาจากสถานการณ์ที่แตกต่างกันเกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการบริหาร

5. ควรมีการจัด กำหนดหลักสูตรการอบรมผู้บริหารโรงเรียนที่เหมาะสมกับสมัยการเปลี่ยนแปลง และควรประเมินหลักสูตรการอบรมและปรับเปลี่ยนหลักสูตรที่เหมาะสม

6. ควรมีการประเมินพฤติกรรมกรรมการบริหารของผู้บริหารอย่างเป็นระบบมีกฎเกณฑ์ที่แน่นอนเป็นรูปธรรมและใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาการบริหารที่เหมาะสม

7. ควรมีการจัดสวัสดิการความต้องการพื้นฐานจำเป็นที่สังคมยอมรับ เกิดความพร้อมและความภาคภูมิใจในการทำงาน ลดปัญหาที่เกิดจากหนี้สิน และลดปัญหาคอร์รัปชัน

8. ให้มีข้อมูลพื้นฐานในทุกด้านของผู้บริหาร ให้มีการตรวจสอบสภาพทางทรัพย์สินและการเงินก่อนและขณะเป็นทุก 3 ปี และหลังเป็นผู้บริหาร พฤติกรรมในสังคมที่เหมาะสม

9. การเข้าสู่ตำแหน่งทางการบริหารควรใช้หลักคนดี มีความรู้ ความสามารถ เป็นบรรทัดฐานและหลักเกณฑ์ที่หลากหลายแน่นอนเป็นรูปธรรม ไม่ควรมีข้อความที่ว่า พิจารณาเป็นรายๆ หรือตามความเหมาะสม

ข้อเสนอแนะสำหรับผู้บริหาร

1. ควรมีการตรวจสอบ และประเมินพฤติกรรมกรรมการบริหารว่ามีแบบผู้นำอย่างไร ด้วยตนเอง เพื่อนผู้บริหาร จากผู้ใต้บังคับบัญชา

2. ควรยอมรับความเป็นจริงและปรับปรุงเปลี่ยนแปลงพัฒนาแบบผู้นำที่ชัดเจน และเหมาะสม

3. ควรศึกษาค้นคว้า ประชุม สัมมนา อบรม เกี่ยวกับหลักการ แนวคิดทฤษฎีทางการบริหารและวิทยาการต่างๆ ใหม่ เสมอๆ พร้อมศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น เพื่อใช้ในการพัฒนางานการบริหาร และเป็นการกระตุ้นความกระตือรือร้นของตนเอง

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำการวิจัยกรณีความสัมพันธ์ระหว่างแบบผู้นำกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ผลงานโรงเรียนที่เกิดขึ้นจากสภาพจริง

2. ควรทำการวิจัยกรณีความสัมพันธ์ระหว่างแบบผู้นำกับเพศ อายุ วุฒิการศึกษา ขนาดโรงเรียน สภาพแวดล้อม ประสบการณ์

3. ควรทำการวิจัยกรณีเปรียบเทียบระหว่างแบบผู้นำกับเพศ อายุ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ ขนาดโรงเรียน สภาพแวดล้อม ผลสัมฤทธิ์ผลงาน

ชื่อเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางอารมณ์กับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารในวิทยาลัยพลศึกษา

ผู้วิจัย กัลยาณี พรหมทอง

ปีที่งานวิจัยเสร็จ พ.ศ.2546

ลักษณะของงานวิจัย วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต ภาควิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาระดับความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารในวิทยาลัยพลศึกษา
2. เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารในวิทยาลัยพลศึกษา
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางอารมณ์ กับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารในวิทยาลัยพลศึกษา
4. เพื่อเปรียบเทียบความฉลาดทางอารมณ์ ของผู้บริหารในวิทยาลัยพลศึกษา จำแนกตามวุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการบริหาร การได้รับฝึกอบรมทางการบริหาร ในรอบ 5 ปีที่ผ่านมา และสถานภาพครอบครัว
5. เพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ของผู้บริหารในวิทยาลัยพลศึกษา จำแนกตามวุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการบริหาร การได้รับฝึกอบรมทางการบริหาร ในรอบ 5 ปีที่ผ่านมา และสถานภาพครอบครัว

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารวิทยาลัยพลศึกษา สังกัดกรมพลศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ที่ปฏิบัติราชการปีการศึกษา 2545 ในวิทยาลัยพลศึกษา 17 แห่ง จำนวน 85 คน กลุ่มตัวอย่างผู้วิจัยใช้ประชากรทั้งหมด

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามผู้บริหารเกี่ยวกับความฉลาดทางอารมณ์กับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารในวิทยาลัยพลศึกษา โดยผู้บริหารประเมินตนเอง 3 เรื่อง คือ แบบสอบถามด้านชีวสังคมของผู้บริหาร แบบสอบถามความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหาร และแบบสอบถามภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารในวิทยาลัยพลศึกษา แบ่งเป็น 3 ตอน ตอนที่ 1 เกี่ยวกับลักษณะด้านชีวสังคมของผู้บริหาร ได้แก่ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการบริหารงาน การได้รับฝึกอบรมทางการบริหารในรอบ 5 ปีที่ผ่านมา และสถานภาพครอบครัว มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ ตอนที่ 2 เกี่ยวกับความฉลาดทางอารมณ์ 3 ด้าน คือ ความดี ความเก่ง และความสุภาพ ที่ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามความฉลาดทางอารมณ์ของกรมสุขภาพจิต (2543 : 107-109) ซึ่งใช้ในการประเมินความฉลาดทางอารมณ์ สำหรับผู้ใหญ่ในช่วงอายุ 26-60 ปี มีลักษณะ

ให้ผู้ตอบประเมินตนเอง (Self-Report) มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 4 ระดับของลิเคอร์ท (Likert) ได้แก่ ไม่จริง จริงบางครั้ง ค่อนข้างจริง จริงมาก ซึ่งมีข้อความทั้งทางบวกและทางลบ ตอนที่ 3 เกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง เป็นแบบวัดที่ผู้วิจัยพัฒนามาจากแบบวัดภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงฉบับประเมินตนเองของรัตติกรณ์ จงวิศาล (2543:138-145) ซึ่งแปลมาจากแบบวัดภาวะผู้นำพหุองค์ประกอบ ฉบับ 5X สำหรับผู้ประเมิน (Multifactor Leadership Questionnaire Form 5X- Rater : MLQ) ของเบสและอโวลีโอ (Bass & Avolio, 1994) มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับของลิเคอร์ท ได้แก่ บ่อยมาก บ่อย บางครั้ง นาน ๆ ครั้ง และไม่เคย

แบบสอบถามแต่ละฉบับผู้วิจัยหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟา ของครอนบาค ซึ่งแบบสอบถามความฉลาดทางอารมณ์ได้ค่าความเชื่อมั่น .85 ส่วนแบบสอบถามภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงได้ค่าความเชื่อมั่น .96

การรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้นำหนังสือเพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ส่งไปยังผู้บริหารวิทยาลัยพลศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 17 แห่ง โดยทางไปรษณีย์ และรวบรวมแบบสอบถามที่ตอบเรียบร้อยแล้วส่งกลับคืนผู้วิจัยทางไปรษณีย์ ยกเว้นวิทยาลัยพลศึกษากรุงเทพฯผู้วิจัยดำเนินการด้วยตนเอง ผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามกลับคืนครบและมีความสมบูรณ์ทุกชุดคิดเป็นร้อยละ 100

การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/PC ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพด้านชีวิตสังคมของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการหาค่าร้อยละ
2. วิเคราะห์ข้อมูลความฉลาดทางอารมณ์ ของผู้บริหารวิทยาลัยพลศึกษาเป็นรายข้อและรายด้าน โดยการหาค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบค่า t-test แบบ One Sample group เพื่อทดสอบสมมติฐานข้อที่ 1
3. วิเคราะห์ข้อมูลภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารในวิทยาลัยพลศึกษาเป็นรายด้าน โดยการหาค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบค่า t-test แบบ One Sample group เพื่อทดสอบสมมติฐานข้อที่ 2
4. วิเคราะห์ข้อมูลความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางอารมณ์กับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารในวิทยาลัยพลศึกษาเป็นรายด้าน โดยหาค่าสหสัมพันธ์และทดสอบขนาดของความสัมพันธ์ เพื่อทดสอบสมมติฐานข้อที่ 3

5. เปรียบเทียบความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารในวิทยาลัยพลศึกษา จำแนกตามวุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการบริหาร การได้รับการฝึกอบรมทางการบริหารในรอบ 5 ปีที่ผ่านมา และสถานภาพครอบครัว โดยการทดสอบค่า t-test แบบ Independent group เพื่อตอบสมมุติฐานข้อที่ 4

6. เปรียบเทียบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารในวิทยาลัยพลศึกษา จำแนกตามวุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการบริหาร การได้รับการฝึกอบรมทางการบริหารในรอบ 5 ปีที่ผ่านมา และสถานภาพครอบครัว โดยการทดสอบค่า t-test แบบ Independent group เพื่อตอบสมมุติฐานข้อ 5

สรุปผลการวิจัย

1. ข้อมูลสถานภาพทางชีวสังคมของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้บริหารส่วนใหญ่มีวุฒิการศึกษาระดับสูงกว่าปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 85.9 มีประสบการณ์ในการบริหารมากกว่า 10 ปี คิดเป็นร้อยละ 72.9 รับการฝึกอบรมทางการบริหารในรอบ 5 ปีที่ผ่านมา มากกว่า 5 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 68.2 และผู้บริหารส่วนใหญ่มีสถานภาพครอบครัวสมบูรณ์ คิดเป็นร้อยละ 90.6

2. ผู้บริหารในวิทยาลัยพลศึกษามีความฉลาดทางอารมณ์ โดยรวมและรายด้าน ได้แก่ ความดี ความเก่ง และความสุข อยู่ในระดับปานกลาง

3. ผู้บริหารในวิทยาลัยพลศึกษามีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงโดยรวม และรายด้าน ได้แก่ การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ การสร้างแรงบันดาลใจ การกระตุ้นทางปัญญา การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล อยู่ในระดับปานกลาง

4. ความฉลาดทางอารมณ์กับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารในวิทยาลัยพลศึกษามีความสัมพันธ์กันในทางบวก

5. ผู้บริหารในวิทยาลัยพลศึกษาที่มีวุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการบริหาร การฝึกอบรมทางการบริหารในรอบ 5 ปีที่ผ่านมา และสถานภาพครอบครัวที่ต่างกัน มีความฉลาดทางอารมณ์ไม่แตกต่างกัน

6. ผู้บริหารในวิทยาลัยพลศึกษาที่มีวุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการบริหาร การฝึกอบรมทางการบริหารในรอบ 5 ปีที่ผ่านมา และสถานภาพครอบครัวที่ต่างกัน มีภาวะผู้นำเปลี่ยนแปลงไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยครั้งนี้ พบว่า ความฉลาดทางอารมณ์ ด้านความดีของผู้บริหารในวิทยาลัยพลศึกษา มีการควบคุมอารมณ์และความต้องการของตนเองอยู่ในระดับสูง และความภูมิใจในตนเองอยู่ในระดับปานกลาง ถึงแม้ว่าโดยส่วนใหญ่ความภูมิใจในตนเอง

ของผู้บริหารน่าจะอยู่ในระดับสูงก็ตาม ทั้งความฉลาดทางอารมณ์และภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่มีประโยชน์ต่อทรัพยากรบุคคลและต่อองค์กร เนื่องจากการเป็นผู้บริหาร ต้องมีความฉลาดทางอารมณ์สูงแตกต่างของอารมณ์ที่เกิดขึ้น และใช้ข้อมูลนี้เป็นเครื่องชี้นำในการคิดและการกระทำสิ่งต่าง ๆ ที่มีผลต่อชีวิตของตนเองและผลกระทบต่อผู้อื่นได้อีกทั้งให้เกิดการสร้างผลิตผลที่สนองเป้าหมาย ลดการลา การขาด หรือการย้ายงาน เนื่องจากข้อขัดแย้งระหว่างบุคคล เสริมสร้างการทำงานให้ประสานงานกันมากขึ้น ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะเพื่อให้ผู้บริหารชั้นสูงและกรมพลศึกษาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหาร

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะสำหรับผู้สนใจจะศึกษาความฉลาดทางอารมณ์และภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทั้งด้านวิชาการ และการนำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อสถานศึกษาและองค์กรอื่นๆ อีกต่อไป ดังนี้

1. จัดให้มีการประเมินระดับความฉลาดทางอารมณ์ และภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารเป็นระยะๆ เพื่อให้ผู้บริหารทราบระดับความฉลาดทางอารมณ์ ทั้งรายข้อและรายด้านของตนเอง และนำผลที่ได้ไปปรับปรุง แก้ไขข้อบกพร่องของตนเองได้อย่างต่อเนื่อง ตลอดจนเสริมสร้างข้อดีของผู้บริหาร ซึ่งจะส่งผลดีต่อคุณภาพของการบริหารงานของผู้บริหารต่อไป
2. ผู้บริหารในวิทยาลัยพลศึกษา ควรเลือกแนวทางการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์และภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาตนเอง เพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์และภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงแต่ละด้าน ให้มีระดับที่สูงขึ้น
3. เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับผู้บริหารชั้นสูง และหน่วยงานทางการศึกษาได้ตระหนักเห็นความสำคัญของความฉลาดทางอารมณ์ และภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร ตลอดจนใช้ประกอบการกำหนดแนวทางการอบรมและพัฒนาผู้บริหารในวิทยาลัยพลศึกษา ให้มีความฉลาดทางอารมณ์และภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงอยู่ในระดับที่ดีขึ้น เพื่อจะได้บริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

ชื่อเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้บริหาร กับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของบุคลากร ในสำนักงานศึกษาธิการอำเภอ เขตการศึกษา 1

ผู้วิจัย ธงชัย แก้วมาตย์

ปีที่งานวิจัยเสร็จ พ.ศ.

ลักษณะของงานวิจัย วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต ภาควิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร พระราชวังสนามจันทร์

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษารูปแบบพฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้บริหารในสำนักงานศึกษาธิการอำเภอ เขตการศึกษา 1
2. เพื่อศึกษาปัจจัยสถานการณ์ในสำนักงานศึกษาธิการอำเภอ เขตการศึกษา 1 ตามทฤษฎีของฟีดเลอร์ (Fiedler)
3. เพื่อศึกษาความสอดคล้องด้านการแสดงพฤติกรรมภาวะผู้นำ ของผู้บริหารกับสถานการณ์ในสำนักงานศึกษาธิการอำเภอ ตามทฤษฎีของฟีดเลอร์ (Fiedler)
4. เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน ของบุคลากรในสำนักงานศึกษาธิการอำเภอ
5. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้บริหารที่สอดคล้องหรือไม่สอดคล้องกับสถานการณ์ ตามทฤษฎีของฟีดเลอร์ (Fiedler) กับความพึงพอใจของบุคลากรในสำนักงานศึกษาธิการอำเภอ เขตการศึกษา 1

วิธีดำเนินการวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (survey study)

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย กลุ่มที่ 1 ได้แก่ ศึกษาธิการอำเภอ และผู้ช่วยศึกษาธิการอำเภอ ซึ่งทำหน้าที่เป็น ผู้บริหารการศึกษา ในสำนักงานศึกษาธิการอำเภอ จำนวน 27 แห่ง เป็นศึกษาธิการอำเภอ 27 คน ผู้ช่วยศึกษา ธิการอำเภอ 25 คน รวมทั้งสิ้น 52 คน กลุ่มที่ 2 ได้แก่ บุคลากรที่ปฏิบัติงานในสำนักงานศึกษาธิการอำเภอทั้งหมดนอกเหนือไปจากประชากรในกลุ่มที่ 1 จำนวน 103 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถาม จำนวน 2 ฉบับ คือ แบบสอบถามวัดพฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้บริหารกับสถานการณ์ในสำนักงานศึกษาธิการอำเภอ เป็นแบบสอบถามที่สร้างขึ้นโดยฟีดเลอร์ (Fiedler) และแบบสอบถามวัดความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรในสำนักงาน เป็นแบบสอบถามของ กมล รักสวน ซึ่งผู้วิจัยนำมาเป็นแนวในการสร้างเครื่องมือ

การวิเคราะห์ข้อมูล สถิติที่ใช้ ได้แก่ การหาค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน จากกลุ่มประชากร สำหรับการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหาร กับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของบุคลากร ใช้สูตรการคำนวณสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (rxy) ของ Karl Pearson ที่เรียกว่า Pearson product moment correlation coefficient

สรุปผลการวิจัย

1. รูปแบบพฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้บริหาร ในสำนักงานศึกษาธิการอำเภอ เป็นแบบมุ่งสัมพันธ์มากกว่ามุ่งงาน
2. สถานการณ์ในสำนักงานศึกษาธิการอำเภอ เป็นสถานการณ์ที่มีอำนาจควบคุม สูงมากกว่าสถานการณ์ที่มีอำนาจควบคุมปานกลาง และสถานการณ์ที่มีอำนาจควบคุมต่ำ
3. พฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้บริหารมีทั้งความสอดคล้องและไม่สอดคล้องกับ สถานการณ์ ผลการวิจัยข้อนี้สนับสนุนสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 1 ที่ตั้งไว้บางส่วน
4. ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้บริหาร ที่สอดคล้องหรือไม่ สอดคล้องกับสถานการณ์ในสำนักงานศึกษาธิการอำเภอ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความ พึงพอใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรในสำนักงาน ผลการวิจัยข้อนี้สนับสนุนสมมติฐาน ข้อ 2 ที่ตั้งไว้ และไม่สนับสนุนสมมติฐานข้อ 3

ข้อเสนอแนะ

1. ควรวิจัยพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารการศึกษา โดยเพิ่มตัวแปรคุณลักษณะ ทางจิตวิทยาเพื่อศึกษาร่วมกับภาวะผู้นำ เช่น ความเชื่อมั่นในตนเอง ลักษณะมุ่งอนาคต ค่านิยมในการทำงาน ความสามารถทางสติปัญญา ศักยภาพและความสามารถในการ ทำงาน และทักษะทางสังคม เป็นต้น เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขปัญหาในสำนักงานให้มีความเจริญก้าวหน้าต่อไป
2. ตัวแปรอิสระทางด้านสถานการณ์ในสำนักงาน ควรศึกษาตัวแปรพร้อมอื่น ๆ เช่น บรรยากาศในการทำงาน ลักษณะหรือรูปแบบขององค์การ คุณลักษณะของผู้ที่อยู่ใต้ บังคับบัญชา
3. ควรใช้วิธีการรับรู้ประสิทธิผลของงาน โดยประเมินจากผลการทำงานของผู้ บริหารแทนการใช้แบบสอบถาม เพื่อให้สามารถวิเคราะห์พฤติกรรมทางการบริหารได้ ละเอียดยิ่งขึ้น และสามารถนำผลการวิจัยครั้งนี้ประกอบการวิจัย เพื่อนำไปสู่การพัฒนา ประสิทธิภาพอย่างแท้จริง

4. ควรใช้เครื่องมือวัดพฤติกรรมผู้นำ และประสิทธิผลการบริหารสำนักงานที่มีคุณภาพจากนักวิจัยท่านอื่น เช่น แบบวัดพฤติกรรมผู้นำ LBDQ แบบประเมินประสิทธิผลหัวหน้างานของ มอริส (Morris) เป็นต้น เพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นในผลการวิจัยครั้งต่อไป

ชื่อเรื่อง บทบาทที่รับรู้ของผู้บริหารโรงเรียนในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางในโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานการประถมศึกษาในเขตการศึกษา 7

ผู้วิจัย สมนึก จ้อยตอนกลอย

ปีที่งานวิจัยเสร็จ พ.ศ.

ลักษณะของงานวิจัย วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาบทบาทที่รับรู้ของผู้บริหารโรงเรียนในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางในโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานการประถมศึกษาในเขตการศึกษา 7 ใน 5 ด้าน คือ ด้านการเตรียมการเรียนการสอน ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอน ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนการสอน และด้านการนิเทศการเรียนการสอน

2. เพื่อเปรียบเทียบบทบาทที่รับรู้ของผู้บริหารโรงเรียนในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางในโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานการประถมศึกษาในเขตการศึกษา 7 ตามวุฒิการศึกษา และประสบการณ์ในการบริหารโรงเรียน

วิธีดำเนินการวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน ที่เป็นโรงเรียนในโครงการการปฏิรูปการเรียนรู้ สำนักงานการประถมศึกษาในเขตการศึกษา 7 ได้แก่ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครสวรรค์ สุโขทัย พิจิตร กำแพงเพชร เพชรบูรณ์ ตาก พิษณุโลก และ อุตรดิตถ์

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 79 คน ที่เป็นโรงเรียนในโครงการการปฏิรูปการเรียนรู้ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพิษณุโลก ซึ่งได้จากการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ปีการศึกษา 2543 ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน ที่เป็นโรงเรียนในโครงการการปฏิรูปการเรียนรู้ สำนักงานการประถมศึกษาในเขตการศึกษา 7 ได้แก่ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครสวรรค์

สุโขทัย พิจิตร กำแพงเพชร เพชรบูรณ์ ตาก พิษณุโลก และ อุตรดิตถ์ การเลือกกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ได้ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 79 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น แบ่งเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) ตอนที่ 2 เกี่ยวกับบทบาทที่รับรู้ของผู้บริหารโรงเรียนในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางในโรงเรียนประถมศึกษา แบ่งเป็น 5 ระดับ โดยถามครอบคลุมบทบาทใน 5 ด้าน คือ 1) ด้านการเตรียมการเรียนการสอน 2) ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน 3) ด้านสื่อการเรียนการสอน 4) ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนการสอน 5) ด้านการนิเทศการเรียนการสอน มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale)

การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t-test Independent) และวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) แล้วทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีของเชฟเฟ (Scheffe's Method)

สรุปผลการวิจัย

1. บทบาทที่รับรู้ของผู้บริหารโรงเรียนในการส่งเสริม ด้านการเตรียมการเรียนการสอนด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนการสอน และด้านการนิเทศการเรียนการสอน อยู่ในระดับมาก ส่วนด้านสื่อการเรียนการสอน อยู่ในระดับ ปานกลาง

2. ผลการเปรียบเทียบบทบาทที่รับรู้ของผู้บริหารโรงเรียนในการส่งเสริม ตามวุฒิการศึกษาและประสบการณ์ในการบริหารพบว่า

2.1 ผู้บริหารโรงเรียนที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีบทบาทที่รับรู้ในการส่งเสริม เรื่อง มีนโยบายให้ครูผู้สอนเน้นการเรียนการสอนด้วยการให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง ที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในรายด้านแต่ละด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

2.2 ผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสบการณ์ในการบริหารโรงเรียนต่างกัน มีบทบาทที่รับรู้ในการส่งเสริมที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อยู่ 3 เรื่อง คือ ให้ครูผู้สอนมีการวัดและประเมินผลด้วยวิธีการที่หลากหลาย เช่น การสังเกต การสัมภาษณ์ การทำงานกลุ่ม การจัดนิทรรศการ เป็นต้น โดยผู้บริหารที่มีประสบการณ์ในการบริหาร 1-5 ปี มีบทบาทที่รับรู้ในการส่งเสริมมากกว่าผู้บริหารที่มีประสบการณ์ใน

การบริหาร 6-10 ปี เรื่องให้ครูผู้สอนวัดและประเมินผลการเรียนการสอนของผู้เรียนอย่างสม่ำเสมอ โดยผู้บริหารที่มีประสบการณ์ในการบริหาร 1-5 ปี มีบทบาทที่รับรู้ในการส่งเสริมมากกว่าผู้บริหารที่มีประสบการณ์ในการบริหาร 6-10 ปี และผู้บริหารที่มีประสบการณ์ในการบริหารมากกว่า 10 ปี มีบทบาทที่รับรู้ในการส่งเสริมมากกว่าผู้บริหารที่มีประสบการณ์ในการบริหาร 6-10 ปี และเรื่องมีการชี้แนะครูผู้สอนให้ปรับปรุงข้อผิดพลาดการเรียนการสอนหลังจากที่รับรู้ผลของการนิเทศแต่ละครั้ง โดยผู้บริหารที่มีประสบการณ์ในการบริหาร 1-5 ปี มีบทบาทที่รับรู้ในการส่งเสริมมากกว่าผู้บริหารที่มีประสบการณ์ในการบริหารมากกว่า 10 ปี ในรายด้านแต่ละด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ข้อเสนอแนะ

1. ผู้บริหารโรงเรียนควรมีบทบาทที่รับรู้ในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางให้มากขึ้น อาทิเช่น การประชาสัมพันธ์ทำความเข้าใจการจัดการเรียนการสอนที่เน้น ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางให้ผู้ปกครองรับทราบ การจัดเตรียมสื่อเครื่องมือและแหล่งค้นคว้าหาความรู้ การจัดหาสื่อการเรียนการสอนที่ทันสมัย และให้เพียงพอต่อการจัดการเรียนการสอน ให้มีการวัดและประเมินผลด้วยการร่วมมือระหว่างครูผู้สอน ผู้ปกครอง และผู้เรียน เป็นต้น

2. ผู้มีหน้าที่/หน่วยงาน ที่เกี่ยวข้องต้องงานด้านการศึกษา เช่น สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด และระดับเขตพื้นที่การศึกษาในอนาคต เป็นต้น ควรจัดการพัฒนาผู้บริหารโรงเรียนการประถมศึกษาอำเภอ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด และระดับเขตพื้นที่การศึกษาในอนาคต เป็นต้น ควรจัดการพัฒนาผู้บริหารโรงเรียนให้มีบทบาทที่รับรู้ในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางในโรงเรียนประถมศึกษาให้เหมือนกัน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลแก่ผู้เรียนและการเรียนการสอนในโรงเรียน ทั้งผู้บริหารโรงเรียนในโรงเรียนปฏิบัติการเรียนรู้ที่มีอยู่แล้ว และโรงเรียนที่จะทำการปฏิบัติการเรียนรู้ในอนาคตด้วย ซึ่งในอนาคตทุกโรงเรียนต้องจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางตามแนวทางการเรียนการสอนที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาปัญหาในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน จะได้ทราบแนวทางการปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนที่ชัดเจนยิ่งขึ้น

2. ควรมีการศึกษาบทบาทที่รับรู้ในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่องานด้านการศึกษา อาทิเช่น สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด และระดับเขตพื้นที่การศึกษา ในอนาคต เป็นต้น

3. ควรมีการศึกษาบทบาทที่รับรู้ในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ในลักษณะการวิจัยเชิงคุณภาพต่อการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางในโรงเรียนประถมศึกษา

ชื่อเรื่อง   แบบภาวะผู้นำและความฉลาดทางอารมณ์ของหัวหน้าแผนก สังกัดวิทยาลัยเทคนิค ในเขตการศึกษา 8

ผู้วิจัย   ปิยพล ศรีธิเดช

ปีทำงานวิจัยเสร็จ   พ.ศ.2546

ลักษณะของงานวิจัย วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา สถาบันราชภัฏเชียงราย

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาแบบภาวะผู้นำของหัวหน้าแผนก สังกัดวิทยาลัยเทคนิค ในเขตการศึกษา 8
2. เพื่อศึกษาความฉลาดทางอารมณ์ของหัวหน้าแผนก สังกัดวิทยาลัยเทคนิค ในเขตการศึกษา 8
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแบบภาวะผู้นำกับความฉลาดทางอารมณ์ ของหัวหน้าแผนก สังกัดวิทยาลัยเทคนิค ในเขตการศึกษา 8 ตามแนวทฤษฎีภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของ Blanchard

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ หัวหน้าแผนก สังกัดวิทยาลัยเทคนิค ในเขตการศึกษา 8 จำนวน 67 คน จาก 9 วิทยาลัย วิทยาลัยเทคนิคกาญจนาภิเษกเชียงราย 7 คน วิทยาลัยเทคนิคเชียงราย 8 คน วิทยาลัยเทคนิคพะเยา 7 คน วิทยาลัยเทคนิคแพร่ 7 คน วิทยาลัยเทคนิคน่าน 7 คน วิทยาลัยเทคนิคลำปาง 8 คน วิทยาลัยเทคนิคลำพูน 7 คน วิทยาลัยเทคนิคเชียงใหม่ 9 คน วิทยาลัยเทคนิคสันกำแพง (เชียงใหม่) 7 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น แบ่งเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจรายการ ตอนที่ 2 เป็นการประเมินตนเองเกี่ยวกับการปฏิบัติของแบบภาวะผู้นำของหัวหน้าแผนก

ตามสภาพการปฏิบัติ 4 แบบภาวะผู้นำ ดังนี้ 1) แบบผู้บอกให้ทำ (Telling) 2) แบบผู้ขายความคิดให้ทำ (Selling) 3) แบบผู้ตามมีส่วนร่วม (Participating) 4) แบบผู้กระจายงาน (Delegating) มีลักษณะเป็นข้อเลือกตอบ จำนวน 12 สถานการณ์ โดยข้อเลือกแต่ละข้อจะสะท้อนแบบภาวะผู้นำทั้ง 4 แบบ ตอนที่ 3 เป็นการประเมินตนเองของหัวหน้าแผนกเกี่ยวกับความฉลาดทางอารมณ์ของกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข ซึ่งแบ่งเป็นด้านดี เก่ง สุข ด้านดี ได้แก่ การควบคุมอารมณ์ เห็นใจผู้อื่น และรับผิดชอบ ด้านเก่ง ได้แก่ มีแรงจูงใจ ตัดสินใจและแก้ปัญหา และสัมพันธ์ภาพกับผู้อื่น ด้านสุข ได้แก่ ภูมิใจตนเอง พึงพอใจในชีวิต และสุขสงบทางใจ

มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ

การรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยขอหนังสือจากอธิการบดี สถาบันราชภัฏเชียงใหม่ส่งถึงผู้อำนวยการวิทยาลัยเทคนิค ในเขตการศึกษา 8 จำนวน 67 คน จาก 9 วิทยาลัย เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ระหว่างวันที่ 15 กรกฎาคม 2545 ถึงวันที่ 9 สิงหาคม 2545 และรวบรวมข้อมูลที่ได้รับกลับคืนมาทั้งหมด และมีความสมบูรณ์ทั้ง 67 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลดังนี้ 1) สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามวิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ และร้อยละ 2) การประเมินตนเองเกี่ยวกับการปฏิบัติของแบบภาวะผู้นำของหัวหน้าแผนกตามสภาพการปฏิบัติ 4 แบบภาวะผู้นำ วิเคราะห์ตามวิธีในแบบพฤติกรรมภาวะผู้นำพื้นฐาน (The Basic Leader Behavior Styles) 3) การประเมินตนเองของหัวหน้าแผนกเกี่ยวกับความฉลาดทางอารมณ์ วิเคราะห์โดยเทียบเกณฑ์คะแนนมาตรฐานจากแบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ของกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข และนำข้อมูลที่ได้มาหาความถี่ และร้อยละ 4) วิเคราะห์หาค่าความสัมพันธ์ระหว่างแบบภาวะผู้นำกับความฉลาดทางอารมณ์ โดยการหาค่าไค-แอสควร์ และหาความสัมพันธ์โดยการคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์แบบคินดิงเจนซี หรือคาร์เมอร์

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัย พบว่า

1. หัวหน้าแผนก สังกัดวิทยาลัยเทคนิค ในเขตการศึกษา 8 ส่วนใหญ่เป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง ส่วนใหญ่เป็นผู้มีอายุอยู่ในช่วง 31-40 ปี และมีประสบการณ์ทำงานอยู่ในช่วง 6-10 ปี หัวหน้าแผนกส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับปริญญาตรี
2. แบบภาวะผู้นำพื้นฐานของหัวหน้าแผนก สังกัดวิทยาลัยเทคนิค ในเขตการศึกษา 8 ส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มีพฤติกรรมที่แสดงออกด้านมุ่งความสัมพันธ์สูงแต่มุ่งงานต่ำ ซึ่งเป็นผู้นำแบบผู้ตามมีส่วนร่วม พฤติกรรมของผู้นำที่พบรองลงมา คือ แบบภาวะผู้นำ

ลักษณะมุ่งงานต่ำ และมุ่งเน้นความสัมพันธ์ต่ำ ซึ่งเป็นผู้นำแบบกระจายงาน และผู้นำแบบผู้บอกให้ทำ และพบว่าพฤติกรรมแบบผู้นำแบบผู้บอกให้ทำพบน้อยที่สุด

3. ความฉลาดทางอารมณ์ โดยใช้แบบประเมินตนเอง จากกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข นั้น พบว่า หัวหน้าแผนก สังกัดวิทยาลัยเทคนิค ในเขตการศึกษา 8 ส่วนใหญ่อยู่ในเกณฑ์ปกติ รองลงมาคือ การตัดสินใจและแก้ปัญหาอยู่ในเกณฑ์ปกติเช่นเดียวกัน โดยสรุปพบว่า ทั้งด้านดี เก่ง และสุข อยู่ในเกณฑ์ปกติ

4. ความสัมพันธ์ระหว่างแบบภาวะผู้นำกับความฉลาดทางอารมณ์ของหัวหน้าแผนกสังกัดวิทยาลัยเทคนิค ในเขตการศึกษา 8 พบว่า มีความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทั้งสองอยู่ในระดับปานกลาง

ข้อเสนอแนะ

1. นำผลการวิจัยไปใช้ในการพัฒนาหลักสูตร เพื่อพัฒนาผู้บริหารหรือแสวงหารูปแบบวิธีการพัฒนาผู้บริหารให้มีทักษะเชิงทักษะ เชิงมนุษยสัมพันธ์ให้มากขึ้น

2. ทำการวิจัยเชิงคุณภาพในการตรวจสอบพฤติกรรมของผู้นำและผู้ตาม ในสถานการณ์การปฏิบัติจริง

3. ส่งเสริมให้ผู้บริหารได้พัฒนาด้านความฉลาดทางอารมณ์ ให้อยู่ในเกณฑ์ที่สูงขึ้นกว่าเกณฑ์ปกติ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับความฉลาดทางอารมณ์ให้กว้างขวางมากขึ้น

2. ควรมีการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการใช้แบบภาวะผู้นำกับพฤติกรรมผู้ตามแต่ละแบบ ว่ามีความสอดคล้องกับทฤษฎีพฤติกรรมพื้นฐานหรือไม่

ชื่อเรื่อง พฤติกรรมการบริหารของครูใหญ่ตามการรับรู้ของครู ที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนคาทอลิก สังกัดอัครสังฆมณฑล กรุงเทพฯ

ผู้วิจัย อรวรรณ จันทร์ชลอ

ปีที่งานวิจัยเสร็จ พ.ศ.

ลักษณะของงานวิจัย วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาระดับพฤติกรรมกรรมการบริหารของครูใหญ่ ตามการรับรู้ของครูโรงเรียนคาทอลิก สังกัดอัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ ในเรื่อง รูปแบบของผู้นำ วุฒิภาวะ และบุคลิกภาพ
2. เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนคาทอลิก สังกัดอัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ
3. เพื่อเปรียบเทียบการใช้พฤติกรรมกรรมการบริหารของครูใหญ่ตามการรับรู้ของครู จำแนกตามสถานภาพของครูใหญ่
4. เพื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูที่มีครูใหญ่เป็นบาทหลวง นักบวช และฆราวาส
5. เพื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู จำแนกตามการนับถือศาสนาต่อพฤติกรรมกรรมการบริหารของครูใหญ่
6. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ ระหว่างพฤติกรรมกรรมการบริหารของครูใหญ่ตามการรับรู้ของครูกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนคาทอลิกสังกัดอัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ เมื่อแยกแต่ละองค์ประกอบของพฤติกรรมกรรมการบริหารด้านรูปแบบผู้นำ ได้แก่ แบบอัตตาธิปไตย และแบบประชาธิปไตย
7. เพื่อศึกษารูปแบบพฤติกรรมกรรมการบริหารของครูใหญ่ตามการรับรู้ของครู ที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู ในโรงเรียนคาทอลิกสังกัดอัครสังฆมณฑล กรุงเทพฯ เมื่อแยกแต่ละองค์ประกอบของพฤติกรรมกรรมการบริหารด้านรูปแบบผู้นำ ได้แก่ แบบอัตตาธิปไตย และแบบประชาธิปไตย

วิธีดำเนินการวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (descriptive research)

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ครูซึ่งทำการสอนในโรงเรียนคาทอลิกสังกัดอัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ ปีการศึกษา 2536 จากโรงเรียนในสังกัดทั้งสิ้น 38 โรง มีครูทั้งสิ้น 1,937 คน กลุ่มตัวอย่าง ใช้การสุ่มโรงเรียนตามประเภทต่าง ๆ ของโรงเรียน (Stratified random sampling) ใช้การสุ่มโดยวิธีอาศัยสัดส่วนและจากจำนวนโรงเรียนที่ให้เป็นกลุ่มตัวอย่าง สุ่มครูในโรงเรียนโดยสุ่มอย่างง่าย (proportional stratified random sampling) รวมจำนวนครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 50% คิดเป็นจำนวน 800 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถาม มี 2 ฉบับ คือ ฉบับที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการบริหารของครูใหญ่ตามการรับรู้ของครู ฉบับที่ 2 เป็นแบบสอบถามความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู

การวิเคราะห์ข้อมูล สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t-test) การทดสอบค่าเอฟ (f-test) วิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ r_{xy} ของเพียร์สัน (Pearson's product - moment coefficient)

สรุปผลการวิจัย

1. พฤติกรรมการบริหารด้านผู้นำ ส่วนใหญ่เป็นแบบประชาธิปไตย
2. พฤติกรรมการบริหารด้านบุคลิกภาพของครูใหญ่ทั้ง 3 กลุ่ม ในภาพรวมทุกด้าน ไม่แตกต่างกัน
3. พฤติกรรมการบริหารด้านวุฒิภาวะของครูใหญ่ พบว่า วุฒิภาวะของครูใหญ่กลุ่มบาทหลวงและนักบวชไม่แตกต่างกัน แต่ในขณะที่เดียวกันวุฒิภาวะของทั้ง 2 กลุ่มสูงกว่ากลุ่มฆราวาส
4. ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูในกลุ่มผู้บริหารทั้ง 3 กลุ่ม ไม่แตกต่างกัน ส่วนครูที่นับถือศาสนาต่างกัน (พุทธ-คาทอลิก) มีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

1. มีการศึกษาพฤติกรรมกรรมการบริหารของบุคลากรประเภทอื่น ที่ไม่ใช่ผู้บริหารระดับสูง เช่น หัวหน้าหมวด หรือหัวหน้าระดับ
2. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบ พฤติกรรมการบริหารของผู้บริหาร และความพึงพอใจของครูระหว่างโรงเรียนเอกชนทั่วไป กับโรงเรียนเอกชนคาทอลิกของสังฆมณฑล
3. ควรจะได้ศึกษาพฤติกรรมกรรมการบริหารโรงเรียนขนาดต่างๆ ตลอดจนภาระหน้าที่และข้อจำกัดของผู้บริหาร ในสภาพแวดล้อมต่างๆ รวมทั้งความคิดเห็นของครู เพื่อนำผลไปใช้ในการบริหาร
4. ควรจะได้ศึกษาพฤติกรรมการทำงานในด้านของครูเอง ที่จะก่อให้เกิดการทำงานที่มีประสิทธิภาพ

ชื่อเรื่อง พฤติกรรมภาวะผู้นำที่เป็นจริงและที่คาดหวังของผู้บริหารโรงเรียน
ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดหนองคาย

ผู้วิจัย นิรันดร หมื่นสุข

ปีที่งานวิจัยเสร็จ พ.ศ.2545

ลักษณะของงานวิจัย วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมภาวะผู้นำที่เป็นจริงและที่คาดหวังของผู้บริหารโรงเรียนตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดหนองคาย

2. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมภาวะผู้นำที่เป็นจริง ของผู้บริหารโรงเรียนตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดหนองคาย

3. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมภาวะผู้นำที่คาดหวัง ของผู้บริหารโรงเรียนตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดหนองคาย

4. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมภาวะผู้นำที่เป็นจริงของผู้บริหารโรงเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดหนองคาย ตามทัศนะของบุคลากรที่ปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก

5. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมภาวะผู้นำที่คาดหวังของผู้บริหารโรงเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดหนองคาย ตามทัศนะของบุคลากรที่ปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก

วิธีดำเนินการวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research)

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดหนองคาย จำนวน 5,951 คน จำแนกเป็นผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 496 คน ครูผู้สอน จำนวน 4,455 คน กำหนดกลุ่มตัวอย่างจากตารางของเครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie and Morgan) และสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Random Sampling) ได้กลุ่มตัวอย่างผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 120 คน และครูผู้สอน จำนวน 241 คน รวมจำนวนทั้งสิ้น 361 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถาม แบ่งเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 เกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) ตอนที่ 2 เป็นการวัดพฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มี 2 ส่วน คือ ส่วนที่เป็นจริง และส่วนที่คาดหวัง ใช้วัดพฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา 5 ด้าน

การหาประสิทธิภาพของเครื่องมือ นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้อง เทียบตรง ตามเนื้อหาทำการปรับปรุงแก้ไขแล้วนำไปทดลองใช้ วิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อด้วยวิธี Item-total Correlation ได้ค่าอำนาจจำแนก ตั้งแต่ 0.45-0.86 วิเคราะห์หาค่าความเชื่อของแบบสอบถามโดยหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา ของครอนบาค ได้ค่าความเชื่อทั้งฉบับเท่ากับ .98

การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบ t-test (Independent Samples) และ F-test (One - way ANOVA)

สรุปผลการวิจัย

1. พฤติกรรมภาวะผู้นำที่เป็นจริงของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา โดยรวม และเป็นรายด้านทั้ง 5 ด้าน ตามทัศนะของบุคลากรโดยส่วนรวมผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก แต่พฤติกรรมภาวะผู้นำที่คาดหวังของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา โดยรวมและเป็นรายด้านทั้ง 5 ด้าน ตามทัศนะของบุคลากรโดยส่วนรวมผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน

2. ผู้บริหารโรงเรียนมีทัศนะต่อพฤติกรรมภาวะผู้นำที่เป็นจริงของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา โดยรวมและรายด้านทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านวิสัยทัศน์ ด้านการวิพากษ์ ด้านการตัดสินใจ และด้านคุณธรรม มากกว่าครูผู้สอน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนมีทัศนะต่อพฤติกรรมภาวะผู้นำที่คาดหวัง ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา โดยรวมและรายด้านทั้ง 5 ด้าน ไม่แตกต่างกัน

4. บุคลากรในโรงเรียนขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก มีทัศนะต่อพฤติกรรมภาวะผู้นำที่เป็นจริงโดยรวมและรายด้านทั้ง 5 ด้าน ของผู้บริหารโรงเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาไม่แตกต่างกัน

5. บุคลากรโรงเรียนขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก มีทัศนะต่อพฤติกรรมภาวะผู้นำที่คาดหวังโดยรวมและรายด้านทั้ง 5 ด้าน ของผู้บริหารโรงเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ผลการวิเคราะห์พบว่า พฤติกรรมภาวะผู้นำที่เป็นจริงของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดหนองคาย โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาจึงควรนำผลการศึกษาในครั้งนี้ไปพัฒนาปรับปรุงพฤติกรรมภาวะผู้นำให้อยู่ในระดับมากที่สุด แต่ยังมีบางส่วนของพฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนอยู่ในระดับปานกลาง คือ มีความสามารถในการสร้างแรงจูงใจและให้กำลังใจผู้ใต้บังคับบัญชา มีความสามารถในการสร้างบรรยากาศในการทำงานให้ผู้ร่วมงานได้ทำงานเป็นทีม และหาโอกาสจัดประชุมสัมมนาทางวิชาการ ซึ่งผู้บริหารโรงเรียนควรจะได้รับการพัฒนาพฤติกรรมภาวะผู้นำให้สูงขึ้น เพื่อที่จะพัฒนาการประถมศึกษาให้มีคุณภาพยิ่ง ๆ ขึ้นไป

2. สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดหนองคาย ควรนำผลการศึกษาค้นคว้าไปพิจารณาจัดฝึกอบรมสัมมนาทางวิชาการให้กับผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา เพื่อที่จะให้เกิดประโยชน์ต่อระบบการบริหารการศึกษาต่อไป

3. สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดหนองคาย ควรพัฒนาพฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนให้เป็นผู้บริหารดีเด่น ให้เป็นต้นแบบ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาพฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา โดยตัวแปรอื่น ๆ เช่น ประสบการณ์ในการบริหาร วุฒิต่างการศึกษา เพศ กรรมการโรงเรียน และองค์การบริหารส่วนตำบล

2. ควรมีการศึกษาพฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาทั้งเขตการศึกษา หรือทั้งภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

3. การวิจัยเชิงคุณภาพ ศึกษาเฉพาะกรณีในโรงเรียนที่ได้รับเกียรติบัตรดีเด่นระดับประเทศ ระดับจังหวัดและระดับอำเภอ โดยศึกษาพฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนดังกล่าว เพื่อให้ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา นำเอาพฤติกรรมภาวะผู้นำไปปรับปรุงแก้ไขการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาให้มีประสิทธิภาพสูงสุด

ชื่อเรื่อง พฤติกรรมภาวะผู้นำแบบความสามารถพิเศษของผู้บริหารการจัดการศึกษาจังหวัดนครราชสีมา

ผู้วิจัย นางลักษณ ยุทธสุทธิพงศ์

ปีที่งานวิจัยเสร็จ พ.ศ.2545

ลักษณะของงานวิจัย งานวิจัยส่วนบุคคล

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมภาวะผู้นำแบบความสามารถพิเศษของผู้บริหารจัดการศึกษา จังหวัดนครราชสีมา

2. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมภาวะผู้นำแบบความสามารถพิเศษของผู้บริหารจัดการศึกษา จังหวัดนครราชสีมา จำแนกตามอายุ วุฒิการศึกษา และประเภทผู้บริหาร

วิธีดำเนินการวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา จำนวน 1,340 คน ผู้อำนวยการศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ จำนวน 32 คน หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ จำนวน 32 คน และศึกษาธิการอำเภอ จำนวน 32 คน รวมประชากรทั้งสิ้น 1,436 คน การเลือกกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยใช้วุฒิการศึกษาเป็นชั้นของการสุ่ม ได้กลุ่มตัวอย่างผู้อำนวยการศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ จำนวน 32 คน หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ จำนวน 32 คน ศึกษาธิการอำเภอ จำนวน 32 คน และผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา จำนวน 299 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม แบ่งเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ อายุ วุฒิการศึกษา และประเภทผู้บริหาร มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ ตอนที่ 2 เป็นความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมภาวะผู้นำแบบความสามารถพิเศษของผู้บริหารจัดการศึกษา จังหวัดนครราชสีมา มีลักษณะเป็นมาตราประมาณค่า 5 ระดับ ใช้วัดพฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้บริหารจัดการศึกษา 7 ด้าน คือ วิสัยทัศน์ กล้าเสี่ยง ใช้กลยุทธ์หลายรูปแบบ ประเมินสถานการณ์ตลอดเวลา เปลี่ยนความตติยัตของผู้ตาม สื่อสารด้วยความมั่นใจ และใช้อำนาจส่วนบุคคล

การรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ให้ผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา ผู้อำนวยการศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอและศึกษาธิการอำเภอ จำนวน 395 ฉบับ ได้รับแบบสอบถามกลับคืน จำนวน 380 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 96.20

การวิเคราะห์ข้อมูล สถิติที่ใช้ ได้แก่ หาค่าความถี่ และค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t-test) และ One-way ANOVA

สรุปผลการวิจัย

1. พฤติกรรมภาวะผู้นำแบบความสามารถพิเศษของผู้บริหารจัดการศึกษา จังหวัด นครราชสีมา โดยรวมการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียนลำดับค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาต่ำสุด คือ กล้าเสี่ยง ใช้กลยุทธ์หลายรูปแบบ ใช้อำนาจส่วนบุคคล เปลี่ยนความตติยัตของผู้ตาม สื่อสารด้วยความมั่นใจ วิสัยทัศน์ และประเมินสถานการณ์ตลอดเวลา

2. ผู้บริหารจัดการศึกษาจังหวัดนครราชสีมา ที่มีอายุน้อยกว่า 40 ปี 40-50 ปี และมากกว่า 50 ปีขึ้นไป มีพฤติกรรมภาวะผู้นำแบบความสามารถพิเศษอยู่ในระดับมากทั้งโดยรวมและรายด้าน

3. ผู้บริหารจัดการศึกษาจังหวัดนครราชสีมา ที่มีวุฒิการศึกษาปริญญาตรีหรือต่ำกว่าและสูงกว่าปริญญาตรี มีพฤติกรรมภาวะผู้นำแบบความสามารถพิเศษอยู่ในระดับมาก ทั้งโดยรวมและรายด้าน

4. ผู้บริหารจัดการศึกษาจังหวัดนครราชสีมา ที่เป็นผู้บริหารสถานศึกษา และเป็นผู้บริหารนอกสถานศึกษา มีพฤติกรรมภาวะผู้นำแบบความสามารถพิเศษอยู่ในระดับมาก ทั้งโดยรวมและรายด้าน

5. ผู้บริหารจัดการศึกษาจังหวัดนครราชสีมา ที่มีอายุน้อยกว่า 40 ปี 40-50 ปี และมากกว่า 50 ปีขึ้นไป มีพฤติกรรมภาวะผู้นำแบบความสามารถพิเศษ ทั้งโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

6. ผู้บริหารจัดการศึกษาจังหวัดนครราชสีมา ที่มีวุฒิการศึกษาปริญญาตรีหรือต่ำกว่าและสูงกว่าปริญญาตรี มีพฤติกรรมภาวะผู้นำแบบความสามารถพิเศษ โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ผู้บริหารจัดการศึกษาที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีพฤติกรรมภาวะผู้นำแบบความสามารถพิเศษด้านวิสัยทัศน์ ใช้กลยุทธ์หลายรูปแบบ ประเมินสถานการณ์ตลอดเวลา เปลี่ยนความตติยัตของผู้ตาม และสื่อสารด้วยความมั่นใจ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนด้านการใช้อำนาจส่วนบุคคล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สำหรับด้านกล้าเสี่ยง ไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

7. ผู้บริหารจัดการศึกษาจังหวัดนครราชสีมา ที่เป็นผู้บริหารสถานศึกษา และเป็นผู้บริหารนอกสถานศึกษา มีพฤติกรรมภาวะผู้นำแบบความสามารถพิเศษ ทั้งโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาพฤติกรรมภาวะผู้นำแบบความสามารถพิเศษ ของผู้บริหารจัดการศึกษาตามความคิดเห็นของผู้ใต้บังคับบัญชาและบุคคลที่เกี่ยวข้อง
2. ควรศึกษาพฤติกรรมภาวะผู้นำแบบความสามารถพิเศษ ของผู้บริหารจัดการศึกษาในจังหวัดอื่น ๆ และทั้งเขตการศึกษา
3. ควรศึกษาเฉพาะกรณีโรงเรียนประถมศึกษา/ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ/สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/สำนักงานศึกษาธิการอำเภอ ที่ได้รับรางวัลดีเด่นระดับประเทศ ระดับจังหวัด และระดับอำเภอ โดยศึกษาพฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้บริหารดังกล่าว เพื่อให้ผู้บริหารปรับปรุงพัฒนาพฤติกรรมภาวะผู้นำ อันจะส่งผลให้การบริหารจัดการศึกษาของหน่วยงาน / สถานศึกษา เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

ชื่อเรื่อง ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

ผู้วิจัย รุ่งกานต์ รอดเรือง

ปีทำงานวิจัยเสร็จ พ.ศ.2546

ลักษณะของงานวิจัย วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต ภาควิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาและเพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

วิธีดำเนินการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย ข้าราชการครูในตำแหน่งหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ ผู้บริหารโรงเรียน และครูสายปฏิบัติการสอน ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ จำนวน 340 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำ 4 ด้าน คือ ด้านการสร้างบารมี ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ด้านการกระตุ้นเขาวนปัญญา และด้านการคำนึงถึงเอกัตบุคคล มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า

การวิเคราะห์ข้อมูล สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA)

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัย ปรากฏดังนี้

1. ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ตามความคิดเห็นของข้าราชการครูอยู่ในระดับมาก
2. ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ระหว่างความคิดเห็นของข้าราชการครูตำแหน่งต่างกัน ไม่แตกต่างกัน
3. ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ระหว่างความคิดเห็นของข้าราชการครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดต่างกัน ไม่แตกต่างกัน
4. ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ระหว่างความคิดเห็นของข้าราชการครูที่ปฏิบัติงานในเขตการศึกษาต่างกัน ไม่แตกต่างกัน

ชื่อเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนขนาดใหญ่ สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร

ผู้วิจัย อรพร อุนากรสวัสดิ์

ปีที่งานวิจัยเสร็จ พ.ศ.2546

ลักษณะของงานวิจัย วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร พระราชวังสนามจันทร์

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน และระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน และของครูสายปฏิบัติการสอนเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน
4. เพื่อศึกษาองค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

วิธีดำเนินการวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (descriptive research)

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดกรมสามัญศึกษา ในกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2535 จำนวน 98 โรงเรียน ประกอบด้วยผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 98 คน ครูผู้สอนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 3,385 คน รวมทั้งสิ้น 3,483 คน การเลือกกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (multi-stage sampling) โดยคำนวณหาขนาดตัวอย่างครูทั้งหมดจากตารางสำเร็จรูปของยามาเน่ (Yamane)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถาม แบ่งเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 เกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตัวเลือก ตอนที่ 2 เกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนซึ่งนำมาจากแบบสอบถามของ เฮลลิงเจอร์ และมอร์ฟี (Hallinger and Murphy)

การวิเคราะห์ข้อมูล สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบแบบที (t-test) การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's product - moment correlation coefficient) และทดสอบความมีนัยสำคัญทางสถิติของสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ โดยใช้การทดสอบแบบที

สรุปผลการวิจัย

1. ระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อแยกพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่ามีเฉพาะองค์ประกอบด้านการจัดให้มีสิ่งส่งเสริมสภาพการเรียนรู้เพียงองค์ประกอบเดียวที่อยู่ในระดับมาก
2. ระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ที่ประเมินโดยใช้ค่าเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละของคะแนนเต็มจากแบบสอบและแบบวัด 10 ฉบับ พบว่าคุณลักษณะเพื่อพัฒนาสังคม ตอนที่ 2 ได้คะแนนเฉลี่ยสูงสุด และวิชาคณิตศาสตร์ ได้คะแนนเฉลี่ยต่ำสุด
3. การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนกับครูสายปฏิบัติการสอนเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน พบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ทั้งโดยภาพรวมและเมื่อแยกพิจารณาในองค์ประกอบแต่ละด้าน โดยความคิดเห็นของ ผู้บริหารโรงเรียนมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าของครูทุกองค์ประกอบ
4. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนเพียงองค์ประกอบเดียว คือ ด้านการจัดให้มีสิ่งส่งเสริมสภาพการเรียนรู้ เฉพาะวิชาภาษาไทย และคุณลักษณะเพื่อพัฒนาอาชีพ ตอนที่ 1

5. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนโดยภาพรวม คือ ด้านการจัดให้มีสิ่งส่งเสริมสภาพการเรียนรู้ และเมื่อพิจารณาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนเป็นรายฉบับ ยังพบว่าองค์ประกอบด้านการจัดให้มีสิ่งส่งเสริมสภาพการเรียนรู้ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในวิชาภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ คุณลักษณะทั่วไป และคุณลักษณะเพื่อพัฒนาอาชีพ ตอนที่ 1 ด้วย

ข้อเสนอแนะ

1. ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน โดยการศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูลเพิ่มเติมด้วยวิธีการสังเกต สัมภาษณ์ ตลอดจนดูร่องรอยการทำงาน รวมทั้งหลักฐานเอกสารที่ใช้ประกอบการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน ทั้งนี้เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำผลที่ได้จากการวิจัยไปใช้ปรับปรุง และพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษาให้เกิดประโยชน์อย่างเต็มที่
2. ศึกษาเปรียบเทียบเฉพาะในกลุ่มโรงเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนสูงและต่ำ ทั้งนี้โดยมีการควบคุมบริบทด้านอื่น ๆ ที่อาจจะมีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของ นักเรียน เช่น ระดับฐานทางเศรษฐกิจและสังคมของนักเรียน
3. ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของหัวหน้าหมวดวิชาเฉพาะในกลุ่มของโรงเรียนที่เป็นโรงเรียนดีเด่น และกลุ่มของโรงเรียนทั่วไปเปรียบเทียบกัน

ชื่อเรื่อง ภาวะผู้นำที่มีคุณภาพของผู้บริหารดีเด่นโรงเรียนประถมศึกษา

ผู้วิจัย ชลี แต่รุ่งเรือง

ปีที่งานวิจัยเสร็จ พ.ศ.

ลักษณะของงานวิจัย วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต ภาควิชาการบริหารการ
ศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร พระราชวังสนามจันทร์

วัตถุประสงค์

1. เพื่อทราบระดับภาวะผู้นำที่มีคุณภาพของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาดีเด่น และผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาอื่นทั้งลักษณะรวมและลักษณะย่อย
2. เพื่อทราบความแตกต่างระหว่างภาวะผู้นำที่มีคุณภาพของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาดีเด่น กับผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาอื่น ทั้งลักษณะรวมและลักษณะย่อย

วิธีดำเนินการวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (descriptive research) ในลักษณะของ The one short, non-experimental case study design

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ จำนวน 31,435 คน แบ่งเป็นผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาดีเด่นระดับอำเภอและกิ่งอำเภอ ตั้งแต่ปีการศึกษา 2528 ถึงปีการศึกษา 2536 จำนวน 6,777 คน และผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาอื่น จำนวน 24,658 คน กลุ่มตัวอย่างและการเลือก กลุ่มตัวอย่างที่นำมาศึกษาในครั้งนี้ เลือกแบบเจาะจง จากกลุ่มประชากรเป้าหมาย ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาดีเด่น สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ในเขตการศึกษา 1 ปีการศึกษา 2536 อำเภอและกิ่งอำเภอละ 1 คน จำนวนผู้บริหาร 28 คน และผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาอื่นที่มีขนาดที่ตั้ง และสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนใกล้เคียง และคล้ายคลึงกับโรงเรียนประถมศึกษาดีเด่นอำเภอและกิ่งอำเภอละ 1 คน จำนวน 28 คน รวมผู้บริหารที่รับเลือกเป็นกลุ่มตัวอย่าง 56 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้น จำแนกเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลประกอบเกี่ยวกับเรื่องส่วนบุคคลหรือสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับภาวะผู้นำที่มีคุณภาพของผู้บริหารโรงเรียน

การวิเคราะห์ข้อมูล สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าสถิติร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบ t-test

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำ ที่มีคุณภาพในลักษณะรวมทั้ง 10 ประการ ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาดีเด่นอยู่ในระดับสูง ยกเว้นในเรื่องการมองการณ์ไกล ที่อยู่ในระดับปานกลางขณะที่ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาอื่นมีคุณภาพในลักษณะรวมอยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้นการมองการณ์ไกลที่มีคุณภาพอยู่ในระดับต่ำ เมื่อเปรียบเทียบคุณภาพภาวะผู้นำ ระหว่างผู้บริหารทั้ง 2 กลุ่มนี้ ปรากฏว่ามีความแตกต่างกัน โดยผู้บริหารโรงเรียนดีเด่น มีคุณภาพภาวะผู้นำสูงกว่า ทั้งลักษณะรวมและลักษณะย่อย

ข้อเสนอแนะ

1. ศึกษาเพิ่มเติมเรื่อง ภาวะผู้นำที่มีคุณภาพของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาดีเด่นและผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาอื่นในลักษณะเดียวกันนี้ ในโรงเรียนต่างพื้นที่ที่มีสภาพแวดล้อม วัฒนธรรม ชนบทธรรมเนียมประเพณีต่างกัน เพื่อยืนยันถึงความสำคัญของภาวะผู้นำที่มีคุณภาพให้เป็นที่ประจักษ์อีกครั้งหนึ่ง
2. ศึกษาค่าน้ำหนักตัวแปรแต่ละตัวของภาวะผู้นำที่มีคุณภาพที่ส่งผล หรือมีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลการบริหาร เพื่อใช้กำหนดหรือเน้นในตัวแปรที่ค้นพบในการพัฒนาผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาให้มีคุณภาพสูงสุด

ชื่อเรื่อง แรงแปลกต้นภาวะผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ของโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 5

ผู้วิจัย สุรศักดิ์ ชันติธิวาโร

ปีที่งานวิจัยเสร็จ พ.ศ.2545

ลักษณะของงานวิจัย วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต ภาควิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร พระราชวังสนามจันทร์

วัตถุประสงค์

จากแนวคิดของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ผู้วิจัยได้กำหนดวัตถุประสงค์ของการวิจัยในครั้งนี้ ดังต่อไปนี้

1. เพื่อทราบแรงแปลกต้นภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้
2. เพื่อทราบผลการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ของโรงเรียน
3. เพื่อทราบความแตกต่างของภาวะผู้นำ ของผู้บริหารโรงเรียนปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูปฏิบัติการสอน
4. เพื่อทราบแรงแปลกต้นภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน ที่ส่งผลต่อการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้

วิธีดำเนินการวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (descriptive research) ที่มีแผนแบบการวิจัยในลักษณะของตัวอย่างกลุ่มเดียว ตรวจสอบสภาพที่เป็นจริงโดยไม่มีการทดลอง (one-shot, non experimental case study)

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 5 ปีการศึกษา 2544 ที่ได้รับการคัดเลือกให้เป็นโรงเรียนนำร่องปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ ซึ่งมีจำนวน 258 โรงเรียน การเลือกกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (stratified random sampling) โดยแบ่งโรงเรียนตามจังหวัด และขนาดของโรงเรียน คือ เล็ก กลาง ใหญ่ ได้โรงเรียนในแต่ละจังหวัด ดังนี้ จังหวัดกาญจนบุรี 25 โรงเรียน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ 19 โรงเรียน จังหวัดเพชรบุรี 6 โรงเรียน จังหวัดราชบุรี 7 โรงเรียน จังหวัดสมุทรสงคราม 15 โรงเรียน และจังหวัดสุพรรณบุรี 65 โรงเรียน รวมทั้งสิ้น 155 โรงเรียน จากโรงเรียนที่สุ่มได้กำหนดให้ผู้บริหารโรงเรียน 1 คน กับครูสายปฏิบัติการสอน 2 คน ได้แก่ ครูวิชาการ 1 คนและครูผู้สอน 1 คนโดยการสุ่มอย่างง่ายให้ผู้บริหารโรงเรียนเลือก เป็นผู้ให้ข้อมูล (respondent)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม และเกี่ยวกับแรงผลักดันภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน และการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้

การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้ค่าร้อยละ (%) การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับแรงผลักดันภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน และการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การเปรียบเทียบความแตกต่างของแรงผลักดันภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารกับปฏิบัติการสอน ใช้ t -test การวิเคราะห์แรงผลักดันภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนที่ส่งผลต่อการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ ใช้การวิเคราะห์แบบถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (stepwise multiple regression analysis)

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล มีข้อค้นพบสรุปได้ดังนี้

1. แรงผลักดันภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าแรงผลักดันภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนทุกด้านอยู่ในระดับมาก

2. การปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ของโรงเรียนประถมศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านแล้วพบว่าการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ ของโรงเรียนประถมศึกษาทุกด้านอยู่ในระดับมาก

3. แรงผลักดันภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนกับครูผู้ปฏิบัติการสอนแตกต่างกันในภาพรวม โดยแรงผลักดันภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนสูงกว่าครูผู้ปฏิบัติการสอน เมื่อเปรียบเทียบในแต่ละด้านพบความแตกต่างใน 3 ด้าน คือ แรงผลักดันด้านเทคนิค แรงผลักดันด้านมนุษยและแรงผลักดันด้านสัญลักษณ์ ส่วนแรงผลักดันด้านการศึกษาและด้านวัฒนธรรม ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนกับครูผู้ปฏิบัติการสอนไม่แตกต่างกัน

4. แรงผลักดันภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน ที่ส่งผลต่อการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ของโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 5 มีดังนี้

4.1 แรงผลักดันภาวะผู้นำด้านวัฒนธรรมส่งผลต่อการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ของโรงเรียนประถมศึกษา ในภาพรวม และรายด้าน ได้แก่ ด้านการเรียนรู้มีความสุข ด้านการเรียนรู้แบบองค์รวม ด้านการเรียนรู้ร่วมกับผู้อื่น และด้านการเรียนรู้ด้วยตนเอง

4.2 แรงผลักดันภาวะผู้นำด้านเทคนิคส่งผลต่อการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ของโรงเรียนประถมศึกษา ในภาพรวมและรายด้าน ได้แก่ ด้านการเรียนรู้มีความสุข ด้านการเรียนรู้ด้วยตนเอง และด้านการเรียนรู้ด้วยการปฏิบัติจริง

4.3 แรงผลักดันภาวะผู้นำด้านการศึกษาส่งผลต่อการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ของโรงเรียนประถมศึกษา ในภาพรวมและรายด้านทุกด้าน

4.4 แรงผลักดันภาวะผู้นำด้านมนุษยส่งผลต่อการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ของโรงเรียนประถมศึกษา ด้านการเรียนรู้แบบองค์รวมและด้านการเรียนรู้ด้วยการปฏิบัติจริงในเชิงผกผัน

4.5 แรงผลักดันภาวะผู้นำด้านสัญลักษณ์ส่งผลต่อการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ของโรงเรียนประถมศึกษาในทุกด้าน

ข้อเสนอแนะ

1. จากข้อค้นพบว่า แรงผลักดันภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนในการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ของโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ โดยภาพรวมมากทุกด้าน ผู้บริหารโรงเรียนใช้แรงผลักดันภาวะผู้นำด้านมนุษยสัมพันธ์เป็นเครื่องเชื่อมโยงความสำเร็จของการจัดการศึกษามาก และแรงผลักดันภาวะผู้นำด้านการศึกษา เช่น การจัดทำธรรมนูญโรงเรียน การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น การจัดทำแผนการสอน การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาช่วยสอนในโรงเรียน การวิจัยในชั้นเรียน การผลิตสื่อการเรียนการสอนและการวัดและประเมินผล เป็นต้น ทั้งนี้ผู้บริหารโรงเรียนควร

ใช้รูปแบบการบริหารวงจรเดมมิ่ง PDAC (Plan Do Check Action) ให้ทุกคนมีส่วนร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมทำและติดตามประเมินผลตรวจสอบเป็นระยะในการจัดการศึกษาในโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด

2. จากข้อค้นพบว่าระดับการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้อยู่ในระดับมาก แสดงว่าผู้บริหารโรงเรียนได้ให้ความสำคัญต่อการเรียนรู้อย่างมีความสุขของบุคลากรในโรงเรียน ส่วนการเรียนรู้แบบองค์รวมมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ดังนั้นผู้บริหารโรงเรียนควรส่งเสริม สนับสนุนให้บุคลากรได้พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ เช่น การบูรณาการการสอนทุกวิชา ทุกชั้นเรียน การจัดแหล่งการเรียนรู้ทั้งในและนอกโรงเรียนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ จัดภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อการเรียนรู้ของบุคลากรที่แท้จริงอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นต้น

3. จากข้อค้นพบว่า การใช้แรงผลักดันภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนตามความคิดของผู้บริหารกับครูผู้ปฏิบัติการสอนโดยภาพรวมแตกต่างกัน ทั้งนี้เพราะผู้บริหารโรงเรียนมีอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบในการปฏิบัติงานในโรงเรียนให้บรรลุเป้าหมายการจัดการศึกษา จึงควรส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตยให้บุคลากรในโรงเรียนได้มีบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบการบริหารงานแบ่งเป็น หัวหน้าฝ่าย หัวหน้างาน หัวหน้ากิจกรรม เป็นต้น เพื่อส่งเสริมลักษณะความเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดียอมรับฟังความคิดเห็นข้อเสนอแนะต่างๆ จากบุคลากรในการประชุมประจำเดือนและผู้บริหารโรงเรียนให้ความสำคัญการนิเทศการศึกษาภายในเพื่อติดตามผลการปฏิบัติงาน สร้างขวัญและกำลังใจให้แก่ผู้ปฏิบัติงานจะส่งผลในการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้โดยรวม

4. จากข้อค้นพบว่า แรงผลักดันภาวะผู้นำของผู้บริหารด้านเทคนิค ด้านการศึกษาและด้านวัฒนธรรมส่งผลต่อการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ ผู้บริหารโรงเรียนควรสร้างความตระหนักจิตสำนึกที่ดีต่อบุคลากรในการพัฒนาการจัดการศึกษาในโรงเรียนรวมทั้งใช้ผลักดันภาวะผู้นำด้านมนุษยสัมพันธ์และด้านสัญลักษณ์ในการบริหารงานแบบองค์รวมแห่งการเรียนรู้ส่งเสริมให้บุคลากรทุกคนทุกฝ่ายมีส่วนร่วมการบริหารงาน รวมทั้งประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น องค์กรบริหารส่วนตำบล สำนักงานเทศบาล สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอและจังหวัด มูลนิธิและสมาคม เป็นต้น เพื่อช่วยเหลือการจัดการศึกษาตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

ข้อเสนอแนะ

1. ควรศึกษารูปแบบการบริหารงานแบบวงจรเดมมิ่ง (PDCA) ที่ส่งผลต่อการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้เพื่อพิจารณาการบริหารที่ทุกคนมีส่วนร่วมรับผิดชอบการจัดการศึกษาในโรงเรียนเป็นแบบ Schoolwide

2. ควรศึกษาประสิทธิภาพการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ด้านการเรียนรู้ที่มีความสุข การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้ร่วมกับผู้อื่น การเรียนรู้ด้วยการปฏิบัติจริง การเรียนรู้แบบองค์รวม เพื่อหารูปแบบ วิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสม

3. ควรศึกษารูปแบบการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียน ในการใช้แหล่งเรียนรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น วิทยากร และหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อสร้างองค์ความรู้ของตนเองที่ส่งผลต่อการพัฒนาการเรียนรู้

4. ควรศึกษาการเรียนรู้ของผู้เรียนทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการเรียนรู้ที่มีความสุข การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้ร่วมกับผู้อื่น การเรียนรู้ด้วยการปฏิบัติจริง การเรียนรู้แบบองค์รวม เพื่อพิจารณาการจัดกิจกรรมให้แก่ผู้เรียนตามความสนใจ ความต้องการอย่างหลากหลาย

ชื่อเรื่อง ลักษณะทางจิต ลักษณะผู้นำและสถานการณ์ทางสังคมที่สัมพันธ์กับ พฤติกรรมการบริหารงานอย่างมีจริยธรรมของผู้บริหารโรงเรียน ประถมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร

ผู้วิจัย อำพร อัสวโรจนกุลชัย

ปีที่งานวิจัยเสร็จ พ.ศ.2546

ลักษณะของงานวิจัย วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา สถาบันราชภัฏจันทรเกษม

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมการบริหารงานอย่างมีจริยธรรมของผู้บริหารโรงเรียนที่มีจิตลักษณะต่าง ๆ แตกต่างกัน

2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมการบริหารงานอย่างมีจริยธรรมของผู้บริหารโรงเรียนที่อยู่ในสถานการณ์ทางสังคมต่าง ๆ แตกต่างกัน

3. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมการบริหารงานอย่างมีจริยธรรมของผู้บริหารโรงเรียนที่มีความพร้อมทางจิตและสถานการณ์ทางสังคมโดยรวมแตกต่างกัน

4. เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างในการทำนายพฤติกรรมการบริหารงานอย่างมีจริยธรรมของผู้บริหาร โดยตัวแปรในกลุ่มจิตลักษณะ ลักษณะผู้นำ และสถานการณ์ทางสังคม

วิธีดำเนินการวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงพรรณนาแบบสัมพันธ์เปรียบเทียบ

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 50 เขต รวม 431 โรงเรียน เลือกกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยพิจารณาผู้บริหารตามขนาดโรงเรียนซึ่งแบ่งเป็นผู้บริหารในโรงเรียนขนาดใหญ่และโรงเรียนขนาดเล็ก พิจารณาตามลักษณะที่ตั้งของโรงเรียนซึ่งแบ่งเป็นผู้บริหารโรงเรียนในเขตเมืองและเขตชานเมือง พิจารณาตามสถานที่ตั้งของโรงเรียนซึ่งแบ่งเป็นผู้บริหารโรงเรียนที่มีสถานที่ตั้งบนที่ดินขององค์กรศาสนาและไม่ใช้องค์กรศาสนา เป็นผู้บริหารในโรงเรียนที่เปิดทำการสอนระดับประถมศึกษาในปีการศึกษา 2545 ซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 431 โรงเรียน จากทั้งหมด 50 เขต การปกครอง โดยกลุ่มตัวอย่างชั้นต่ำจากตารางประมาณขนาดกลุ่มตัวอย่างของ เครีจซ์ และมอร์แกน จะได้กลุ่มตัวอย่างผู้บริหารจาก 205 โรงเรียน ในการวิจัยนี้ใช้เกณฑ์เขตการปกครองละ 5 คน (จาก 5 โรงเรียน) เขตใดที่มีโรงเรียนไม่ถึงตามเกณฑ์ มีจำนวนเท่าใดจะใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด และเขตใดที่มีจำนวนเกินจะคัดเลือกมาเท่าจำนวนเกณฑ์ ซึ่งทำให้ได้ผู้บริหาร 227 คน จาก 227 โรงเรียน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นเองส่วนหนึ่งและผู้วิจัยพัฒนามาจากผู้อื่นอีกส่วนหนึ่ง ซึ่งประกอบด้วย แบบวัดลักษณะทางจิตสังคมหรือภูมิหลังของผู้บริหารและลักษณะของโรงเรียน และแบบวัดมาตราประมาณรวมค่า (summed rating scale) จำนวน 10 แบบวัด ได้แก่ แบบวัดสุขภาพจิต แบบวัดการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม แบบวัดลักษณะผู้นำ แบบวัดทัศนคติที่ดีต่อการทำงานบริหาร แบบวัดบรรยากาศทางสังคมของโรงเรียน แบบวัดความมีอิสระในการทำงานบริหาร แบบวัดการสนับสนุนทางสังคมในโรงเรียน แบบวัดพฤติกรรม การเป็นผู้นำทางวิชาการอย่างมีจริยธรรม แบบวัดพฤติกรรมการติดต่อสื่อสารอย่างมีจริยธรรม และแบบวัดพฤติกรรม การตัดสินใจแก้ปัญหาอย่างมีจริยธรรม แต่ละแบบวัดมีข้อคำถามอย่างน้อย 10 ข้อ โดยแต่ละข้อคำถามประกอบด้วยข้อความและมาตร 6 หน่วย ได้มีการวิเคราะห์ตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ โดยพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างรายข้อกับคะแนนรวม (r-Item total correlation) และหาค่าความเที่ยงโดยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (cronbach alpha coefficient) แบบวัดทั้งหมดมีค่าความเที่ยงตั้งแต่ .71 ถึง .94

การรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยขอหนังสือจากประธานกรรมการบริหารหลักสูตรบัณฑิตศึกษาประจำสาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ สถาบันราชภัฏจันทรเกษม ถึงสำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร และขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลจากผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง แล้วดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง

การวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ใช้สถิติเชิงบรรยายอย่างง่าย คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่ามัธยฐาน และพิสัย ส่วนตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยนี้มีทั้งสิ้น 13 ตัวแปร ตัวแปรหลักทั้งหมดเป็นตัวแปรที่มีค่าต่อเนื่อง จึงใช้การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบ 2 ทาง และ 3 ทาง (Two-way and Three-way Analysis of Variance) และการวิเคราะห์แบบถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) และมีสถิติขั้นรองในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของกลุ่มเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe's method) ซึ่งกระทำทั้งในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อยที่แบ่งโดยใช้ลักษณะทางชีวสังคมหรือภูมิหลังของผู้บริหาร และลักษณะของโรงเรียนเพื่อให้ได้ผลที่ชัดเจนที่สุด การวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติทั้งหมดนี้ใช้โปรแกรมสำเร็จรูปคำนวณโดยคอมพิวเตอร์ส่วนบุคคล

สรุปผลการวิจัย

ผลของการวิจัยพิจารณาตามจุดมุ่งหมายของการวิจัยที่สำคัญ ดังนี้

1. ผู้บริหารที่มีสุขภาพจิตดีมากและเหตุผลเชิงจริยธรรมสูง จะมีพฤติกรรมการบริหารงานอย่างมีจริยธรรมสูงกว่าผู้บริหารที่มีสุขภาพจิตดีน้อยและเหตุผลเชิงจริยธรรมต่ำ
  2. ผู้บริหารที่บริหารงานในโรงเรียนที่มีบรรยากาศทางสังคมที่ดีและมีอิสระในการบริหารงานสูง จะมีพฤติกรรมการบริหารงานอย่างมีจริยธรรมสูงกว่า ผู้บริหารที่บริหารงานในโรงเรียนที่มีบรรยากาศทางสังคมที่ไม่ดีและมีอิสระในการบริหารงานต่ำ
  3. ผู้บริหารที่มีความพร้อมทางจิตมาก และบริหารงานในโรงเรียนที่มีสถานการณ์ทางสังคมโดยรวมดี จะมีพฤติกรรมการบริหารงานอย่างมีจริยธรรมสูงกว่า ผู้บริหารที่มีความพร้อมทางจิตน้อยและบริหารงานในโรงเรียนที่มีสถานการณ์ทางสังคมโดยรวมไม่ดี
3. การทำนายพฤติกรรมการบริหารงานอย่างมีจริยธรรม โดยตัวแปรในกลุ่มจิตลักษณะ ลักษณะผู้นำ และสถานการณ์ทางสังคม พบว่ามีความเกี่ยวข้องกันระหว่างกลุ่มตัวแปรที่ศึกษาเหล่านี้ โดยตัวแปรที่มีน้ำหนักในการทำนายได้ดี คือ บรรยากาศทางสังคมในโรงเรียน สุขภาพจิต และเหตุผลเชิงจริยธรรม ตามลำดับ

นอกจากนี้ การวิเคราะห์นอกเหนือสมมติฐาน พบว่า ผู้บริหารในโรงเรียนที่ตั้งบนที่ดินขององค์การศาสนา ผู้บริหารเพศหญิง และผู้บริหารวุฒิกการศึกษาสูงซึ่งมีความพร้อมทางจิตมาก จะเป็นผู้บริหารที่มีพฤติกรรมการบริหารงานอย่างมีจริยธรรมสูงกว่าผู้อื่น
ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อการปฏิบัติ

จากผลการวิจัยนี้สามารถระบุได้ว่า ผู้บริหารกลุ่มใดบ้างที่ควรได้รับการพัฒนาหรือส่งเสริมในด้านพฤติกรรมการบริหารงานอย่างมีจริยธรรม ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. ผลการวิจัยนี้ได้พบว่า ผู้บริหารที่สามารถบริหารงานอย่างมีจริยธรรมได้อย่างเหมาะสมมาก ต้องมีความพร้อมทางจิต โดยความพร้อมทางจิตที่สำคัญคือ สุขภาพจิตและเหตุผลเชิงจริยธรรม ซึ่งลักษณะข้างต้นของผู้บริหาร กรุงเทพมหานครสามารถนำไปเป็นข้อมูลในการกำหนดทิศทางการพัฒนาผู้บริหารโรงเรียนว่า ควรพัฒนาลักษณะทางจิตและพฤติกรรมของผู้บริหารด้านใดบ้าง กับทั้งแสวงหาวิธีป้องกันปัญหาด้านพฤติกรรมการบริหารงานอย่างมีจริยธรรมในผู้บริหารรุ่นต่อไป

2. จากผลการวิจัยที่ได้บ่งชี้ว่า ผู้บริหารเพศชาย เป็นผู้มีพฤติกรรมการเป็นผู้นำทางวิชาการอย่างมีจริยธรรมและพฤติกรรมการตัดสินใจแก้ปัญหาอย่างมีจริยธรรมอยู่ในระดับสมควรได้รับการพัฒนา และพบว่าจิตลักษณะที่ทำนายพฤติกรรมดังกล่าวได้ดีคือ สุขภาพจิต และทัศนคติที่ดีต่อการทำงานบริหาร ดังนั้นจึงควรส่งเสริมให้มีการพัฒนาพฤติกรรมจริยธรรมทั้งสองด้านได้ด้วยการพัฒนาจิตลักษณะทั้งสองประการที่เป็นเหตุปัจจัยดังกล่าว อีกทั้งควรต้องปรับปรุงบรรยากาศทางสังคมในโรงเรียนด้วย

ผู้บริหารในโรงเรียนที่ไม่ได้ตั้งบนที่ดินขององค์การศาสนาเป็นอีกกลุ่มหนึ่งที่สมควรได้รับการพัฒนา โดยสภาพทางสังคมในโรงเรียนที่ควรพัฒนาปรับปรุงคือบรรยากาศทางสังคมในโรงเรียน และการสนับสนุนทางสังคมในโรงเรียน ด้วยเหตุผลที่ว่า การพัฒนาปัจจัยเหล่านี้คาดว่าจะทำให้ผู้บริหารมีพฤติกรรมการบริหารงานอย่างมีจริยธรรมทั้ง 3 ด้านตีมากขึ้น

3. จากผลการวิจัยพบว่าผู้บริหารที่มีสุขภาพจิตดีน้อย มีเหตุผลเชิงจริยธรรมต่ำ เป็นผู้มีพฤติกรรมการบริหารงานอย่างมีจริยธรรมต่ำ ดังนั้น จึงควรจัดให้มีการพัฒนาสุขภาพจิต และเหตุผลเชิงจริยธรรม โดยจัดเป็นชุดฝึกอบรมเสริมในหลักสูตรโครงการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาผู้บริหารโรงเรียน หรือถ้ามีอยู่แล้วก็ควรเน้นเรื่องเหล่านี้เป็นพิเศษ เพื่อกระตุ้นจิตลักษณะเหล่านี้ นอกจากนี้บรรยากาศทางสังคมในโรงเรียนก็ยังเป็นปัจจัยเชิงเหตุปัจจัยหนึ่งที่บ่งชี้การบริหารงานอย่างมีจริยธรรมของผู้บริหารได้อย่างเหมาะสม ดังนั้น

กรุงเทพมหานครจึงควรส่งเสริมให้มีการพัฒนาสภาพทางสังคมในโรงเรียน เพื่อส่งผลให้ผู้บริหารเกิดจิตลักษณะและพฤติกรรมที่น่าปรารถนา

4. ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนที่ตั้งบนที่ดินขององค์กรศาสนา เป็นผู้ที่มีพฤติกรรมการบริหารงานอย่างมีจริยธรรมสูงอย่างเด่นชัด ซึ่งเป็นผลที่เกิดจากลักษณะการบริหารงานที่องค์กรศาสนา (วัด) เจ้าของที่ดิน เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน ผู้บริหารจึงมีภารกิจที่ต้องมีปฏิสัมพันธ์กับพระสงฆ์อยู่เสมอ การที่ผู้บริหารได้เข้าไปใกล้ชิดศาสนานั้น จะมีส่วนช่วยเสริมสร้างความเชื่อ ค่านิยม และการปฏิบัติตนตามแนวพุทธศาสนา ตลอดจนพัฒนาจิตใจและพฤติกรรมที่ดีได้ ดังนั้นกรุงเทพมหานครจึงควรจัดให้มีโครงการส่งเสริมกิจกรรมที่ทำให้ผู้บริหารได้ใกล้ชิดศาสนามากขึ้น เช่น โครงการปฏิบัติธรรม ฝึกสมาธิ เพื่อกล่อมเกล่าจิตใจและปรับพฤติกรรม อีกทั้งเป็นการผ่อนคลายความเครียดจากภาระหน้าที่ความรับผิดชอบ ช่วยให้มีกำลังใจในการปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะผู้บริหารในกลุ่มที่มีพฤติกรรมการบริหารงานอย่างมีจริยธรรมต่ำกว่ากลุ่มอื่นดังที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น ซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมายแรกๆ ที่ควรได้รับการส่งเสริมและพัฒนา

ข้อเสนอแนะในการวิจัยต่อไป

ข้อเสนอแนะในการวิจัยต่อไปมี 2 ประการ คือ

1. จากการนำตัวแปรอิสระ 7 ตัวแปร เข้าร่วมทำนายพฤติกรรมการบริหารงานอย่างมีจริยธรรมทั้ง 3 ด้าน พบว่า 1.) ด้านการเป็นผู้นำทางวิชาการอย่างมีจริยธรรม ตัวแปรอิสระทั้ง 7 ตัว อธิบายพฤติกรรมการเป็นผู้นำทางวิชาการอย่างมีจริยธรรมได้น้อยในกลุ่มผู้บริหารที่มีระยะเวลาในตำแหน่งน้อย 2.) ด้านการติดต่อสื่อสารอย่างมีจริยธรรม ตัวแปรอิสระทั้ง 7 ตัว อธิบายพฤติกรรมการติดต่อสื่อสารอย่างมีจริยธรรมได้น้อยในกลุ่มผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็ก และ 3.) ด้านการตัดสินใจแก้ปัญหาอย่างมีจริยธรรม ตัวแปรอิสระทั้ง 7 ตัว อธิบายพฤติกรรมการตัดสินใจแก้ปัญหาอย่างมีจริยธรรมได้น้อยในกลุ่มผู้บริหารวุฒิศึกษาต่ำ ดังนั้นจึงควรมีการพิจารณาศึกษาผู้บริหารกลุ่มดังกล่าวข้างต้นเพิ่มเติม พร้อมทั้งมีการค้นหาปัจจัยอื่นๆ ที่อาจมีบทบาทสำคัญร่วมกับปัจจัยที่มีการศึกษาในครั้งนี้อีก เพื่อจะอธิบายพฤติกรรมการบริหารงานอย่างมีจริยธรรมในกลุ่มผู้บริหารเหล่านี้ให้ชัดเจนยิ่งขึ้น

2. การวิจัยนี้พบผลว่า สุขภาพจิตและเหตุผลเชิงจริยธรรม เป็นจิตลักษณะที่ทำนายพฤติกรรมการบริหารงานอย่างมีจริยธรรมได้ จึงควรมีการวิจัยสร้างต้นแบบพัฒนาจิตลักษณะข้างต้นนี้ในงานวิจัยครั้งต่อไป

ชื่อเรื่อง ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการบริหารกับผลการปฏิบัติงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสงขลา

ผู้วิจัย จิราพิชญ์ ขวัญพรหม

ปีทำงานวิจัยเสร็จ พ.ศ.2546

ลักษณะของงานวิจัย วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยทักษิณ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาระดับทักษะการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาตามทัศนะของผู้บริหารและข้าราชการครูสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสงขลา
2. เพื่อศึกษาระดับผลการปฏิบัติงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาตามทัศนะของผู้บริหารและข้าราชการครูสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสงขลา
3. เพื่อเปรียบเทียบทักษะการบริหาร และผลการปฏิบัติงานวิชาการของผู้บริหารสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสงขลาตามทัศนะของผู้บริหารและข้าราชการครูสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสงขลา ตามตัวแปรขนาดของโรงเรียน
4. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการบริหารกับผลการปฏิบัติงานวิชาการของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสงขลา
5. เพื่อศึกษาแนวทางพัฒนาทักษะการบริหารและการปฏิบัติงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสงขลา

วิธีดำเนินการวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงสำรวจความคิดเห็น

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย เลือกกลุ่มตัวอย่างโดยสุ่มจากผู้บริหารและข้าราชการครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสงขลา จำนวน 6,199 คน จากตาราง เครจซี่และมอร์แกน ได้ 362 คน แล้วใช้วิธีสุ่มแบบแบ่งชั้น (stratified random sampling) กำหนดสัดส่วนตามขนาดของโรงเรียนแล้วสุ่มอย่างง่ายโดยวิธีการจับฉลาก

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น แบ่งเป็น 4 ตอน คือ ตอนที่ 1 เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 และตอนที่ 3 เป็นแบบวัดระดับทักษะการบริหารและระดับผลการปฏิบัติงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ตามทัศนะของผู้บริหารและข้าราชการครู สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสงขลา และตอนที่ 4 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด เกี่ยวกับข้อเสนอแนะในการพัฒนา

ทักษะการบริหารและผลการปฏิบัติงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาตามทัศนะของผู้บริหารและข้าราชการครู สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสงขลา

แบบสอบถามที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้รับคำแนะนำในการปรับปรุงแก้ไขจากคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ และผู้ทรงคุณวุฒิ แล้วนำไปทดลองใช้กับผู้บริหารและข้าราชการครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสงขลา ที่มีใช้กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 30 คน แล้วนำไปวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (reliability) ของแบบสอบถาม ปรากฏว่าแบบสอบถามด้านทักษะการบริหารและผลการปฏิบัติงานวิชาการ ได้ค่าความเชื่อมั่น 0.9196 และ 0.9262 ตามลำดับ

การรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ขอหนังสือจากบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยทักษิณ แล้วเสนอต่อผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดสงขลา และนำหนังสือแนะนำตัว เสนอต่อหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอทุกอำเภอ เพื่อขอความร่วมมือและขออนุญาตให้ผู้บริหารและข้าราชการครูในสังกัดตอบแบบสอบถาม โดยผู้วิจัยขอรับแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง ปรากฏว่าแบบสอบถามที่ส่งไปทั้งหมด 362 ชุด ได้รับคืน 360 ชุด คิดเป็นร้อยละ 99.45 เป็นแบบสอบถามที่สมบูรณ์ 358 ชุด คิดเป็นร้อยละ 98.90

การวิเคราะห์ข้อมูล สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบที และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (correlation) แบบเพียร์สัน โพรดักท์ โมเมนต์ (Pearson product moment correlation coefficient)

สรุปผลการวิจัย

1. ทักษะการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ตามทัศนะของผู้บริหารและข้าราชการครู สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสงขลา โดยภาพรวมและรายองค์ประกอบอยู่ในระดับมาก น่าจะเป็นเพราะว่าในยุคปัจจุบันผู้บริหารต้องผ่านการสอบคัดเลือกและผ่านการอบรมเข้มตามเกณฑ์ของ ก.ค. ก่อนจะเข้าสู่ตำแหน่ง นอกจากนั้นยังมีการจัดอบรมเกี่ยวกับทักษะการบริหารและการปฏิบัติงานด้านต่างๆ ของผู้บริหาร เพื่อให้ผู้บริหารได้ทบทวนความรู้และนำไปปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงน่าจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่ง หากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องตลอดจนผู้บริหารเองเห็นความสำคัญของการพัฒนาทักษะการบริหาร หมั่นฝึกฝนความสามารถให้สมกับเป็นผู้นำแห่งยุคปฏิรูปการศึกษา

2. ผลการปฏิบัติงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ตามทัศนะของผู้บริหารและข้าราชการครู สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสงขลา โดยภาพรวมและรายองค์ประกอบอยู่ในระดับมาก ยกเว้นองค์ประกอบด้านงานวัสดุประกอบหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน และงานด้านนิเทศภายในอยู่ในระดับปานกลาง น่าจะเป็นเพราะว่ายุคแห่งการปฏิรูปการศึกษา บุคลากรทุกฝ่ายรวมถึงตัวผู้บริหารเองต้องตระหนักถึงความ

สำคัญของการพัฒนาการศึกษา โดยยอมรับว่างานวิชาการเป็นงานสำคัญ นอกจากนั้น สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสงขลา (2545 : 18 - 45) มีโครงการพัฒนาและติดตามผลการปฏิบัติงานงานวิชาการหลายๆ โครงการ โรงเรียนเองก็ต้องสรุปผลการดำเนินงาน โดยจัดทำเป็นข้อมูลพื้นฐานทางการศึกษาเพื่อรายงานแก่หน่วยงานต้นสังกัดทราบ จึงจำเป็นต้องมีการประเมินและพัฒนางานวิชาการอยู่เสมอ เป็นที่น่าสังเกตว่างานวัสดุประกอบหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอนงานด้านนิเทศภายในอยู่ในระดับปานกลาง น่าจะเป็นเพราะว่า งานวัสดุประกอบหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน อยู่ในระดับปานกลางนั้น น่าจะเป็นเพราะว่างบประมาณมีจำนวนจำกัด ขาดการอบรมและประชุมเกี่ยวกับการผลิตและการใช้ตลอดจนขาดการติดตามและประเมินผลการใช้วัสดุประกอบหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน สำหรับงานด้านนิเทศภายใน เป็นงานที่ผู้บริหารต้องอาศัยความรู้ ความสามารถและเทคนิควิธีการที่ไม่เป็นการสร้างภาระงานหรือความเครียดให้กับผู้ใต้บังคับบัญชา และที่สำคัญต้องอาศัยเวลาและความร่วมมือจากบุคลากรทุกฝ่ายในโรงเรียน จึงน่าจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่ง หากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสนับสนุนให้ผู้บริหารได้เข้ารับอบรม พัฒนาความรู้ ความสามารถโดยเฉพาะการปฏิบัติงานวิชาการและให้ความสำคัญต่องานด้านนิเทศภายใน งานวัสดุประกอบหลักสูตรโดยให้ผู้เรียนได้รับประโยชน์อย่างแท้จริง

3. ทักษะการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสงขลา ตามทัศนะของผู้บริหารและข้าราชการครูที่สังกัดโรงเรียนขนาดต่างกัน โดยภาพรวมและรายองค์ประกอบไม่แตกต่างกัน น่าจะเป็นเพราะว่าในปัจจุบันผู้บริหารต้องผ่านการสอบคัดเลือกและผ่านการอบรมเข้มตามเกณฑ์ของ ก.ค ก่อจะเข้าสู่ตำแหน่ง โดยใช้หลักสูตรเดียวกันและต้องปฏิบัติงานภายใต้ขอบข่ายเดียวกัน นอกจากนั้นยังมีการอบรมเกี่ยวกับทักษะการปฏิบัติงาน โดยบรรจุทักษะการบริหารไว้ด้วย ประกอบการเจตนาธรรมของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 หมวด 7 มาตรา 53 ให้นักลการทางการศึกษาต้องมีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ โดยมีเกณฑ์มาตรฐานเดียวกันในการประเมิน โดยไม่คำนึงถึงขนาดโรงเรียน ขนาดของโรงเรียนจึงไม่มีการได้เปรียบเสียเปรียบในเชิงปริมาณและภาระกิจ จึงน่าจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่ง หากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ความสำคัญเท่าเทียมกันในการจัดอบรมและจัดสรรงบประมาณในการพัฒนาโรงเรียนทุกขนาดในสัดส่วนเดียวกัน อย่างเหมาะสมและยุติธรรม

4. ผลการปฏิบัติงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ตามทัศนะของผู้บริหารและข้าราชการครูที่สังกัดโรงเรียนขนาดต่างกัน โดยภาพรวมและรายองค์ประกอบไม่แตกต่างกันน่าจะเป็นเพราะว่า ผู้บริหารได้รับการส่งเสริมให้อบรมพัฒนาความรู้ ความ

สามารถ โดยเท่าเทียมกัน นอกจากนี้ลักษณะโครงสร้างการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ มีการกระจายอำนาจมากขึ้น ผู้บริหารที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน ต่างก็มีโอกาสเท่าเทียมกันทุกด้าน และปฏิบัติตามกฎระเบียบเดียวกัน ขนาดของโรงเรียนจึงไม่เป็นปัจจัยส่งผลกระทบต่อคุณภาพของงาน จึงน่าจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่ง หากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ความสำคัญเท่าเทียมกันในการจัดอบรมจัดสรรงบประมาณในสัดส่วนเดียวกัน ผู้บริหารก็ควรนำความรู้ที่ได้รับมาแสดงออกในภาคปฏิบัติให้เป็นรูปธรรมสม่ำเสมอ พัฒนางานวิชาการอย่างต่อเนื่องเป็นระบบ

5. ทักษะการบริหารกับผลการปฏิบัติงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา โดยภาพรวมและรายองค์ประกอบมีความสัมพันธ์กันทางบวก น่าจะเป็นเพราะว่าทักษะการบริหารทั้งสามด้านเป็นปัจจัยให้การปฏิบัติงานของผู้บริหารมีประสิทธิภาพอธิบายได้ว่าถ้าผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาแสดงทักษะการบริหารทั้งสามด้านมากเท่าไร ผลการปฏิบัติงานวิชาการก็สูงขึ้นไปด้วย จึงน่าจะเป็นประโยชน์ หากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนผู้บริหารเองเห็นความสำคัญในการพัฒนาทักษะการบริหาร โดยการเพิ่มพูนความรู้ ความสามารถ เทคนิควิทยาการสมัยใหม่ รวมทั้งการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง

6. ผลการประมวลข้อเสนอแนะในการใช้หรือพัฒนาทักษะการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ตามทัศนะของผู้บริหารและข้าราชการครู สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสงขลา พบว่า ผู้บริหารและข้าราชการครูได้เสนอแนะในการพัฒนาทักษะการบริหารที่มีความถี่สูงสุด คือ ผู้บริหารควรมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ปรับตัวเข้ากับผู้อื่นได้ และที่มีความถี่รองลงมา คือ ผู้บริหารควรใจกว้าง ยอมรับความคิดเห็นของผู้ใต้บังคับบัญชา ซึ่งล้วนเป็นข้อเสนอแนะ ในการพัฒนาทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ทั้งสิ้น ซึ่งเป็นไปตามทฤษฎีความต้องการของมาสโลว์ (ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ. 2539 : 240 - 241 ; อ้างอิงมาจาก Wehrich and Koontz. 1993) ซึ่งมองเห็นความต้องการของมนุษย์เป็นลักษณะลำดับขั้น จากระดับต่ำสุดไปยังระดับสูงสุด และเมื่อความต้องการในระดับหนึ่ง ได้รับการตอบสนอง จะมีความต้องการอื่นในระดับที่สูงขึ้นตามลำดับดังนี้ คือ ความต้องการของร่างกาย ความต้องการความมั่นคงหรือความปลอดภัย ความต้องการการยอมรับหรือความผูกพัน ความต้องการการยกย่องและความต้องการความสำเร็จในชีวิต

สำหรับผลการประมวลข้อเสนอแนะ ในการปฏิบัติงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสงขลา พบว่าผู้บริหารและข้าราชการครูได้เสนอแนะการปฏิบัติงานวิชาการของผู้บริหารที่มีความถี่สูงสุด คือ ผู้บริหาร

ควรจัดให้มีการนิเทศภายในอย่างต่อเนื่องเป็นระบบ ซึ่งสอดคล้องกับผลการปฏิบัติงาน วิชาการของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด สงขลาของผู้วิจัยในครั้งนี้ โดยงานนิเทศภายในอยู่ในระดับปานกลางและมีค่าต่ำสุดเมื่อ เทียบกับงานวิชาการด้านอื่น ๆ

จึงน่าจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่ง หากผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน การประถมศึกษาจังหวัดสงขลา ควรจะเน้นการบริหารโดยใช้หลักมนุษยสัมพันธ์ให้ มากขึ้น สามารถปรับตัวให้เข้ากับผู้ร่วมงาน ใจกว้างยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้ใต้ บังคับบัญชา บริหารงานโดยเปิดโอกาสให้ครูได้มีส่วนร่วมในการบริหาร ในรูปของทีมงาน และคณะกรรมการ และให้ความสำคัญกับการปฏิบัติงานวิชาการ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง งาน ด้านการนิเทศภายใน ซึ่งผู้บริหารจะต้องศึกษาหาความรู้และพัฒนางานนิเทศภายใน ให้ ปฏิบัติอย่างเป็นระบบและกระทำอย่างต่อเนื่อง จะเป็นการพัฒนาการศึกษาของประเทศ ให้มีประสิทธิผลยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการพัฒนาผู้บริหาร ให้มีความรู้ ความเข้าใจ ในการบริหารงานวิชาการให้มากขึ้น ทั้งการอบรม สัมมนา จัดหาคู่มือการดำเนินงาน ตลอดจนการนิเทศติดตามผล เพื่อให้ผู้บริหารโรงเรียนสามารถบริหารงานวิชาการให้มี ประสิทธิภาพมากที่สุด

2. ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด สงขลาควรดำรงไว้ซึ่งคุณภาพในการบริหาร ควรแสดงความรู้ ความสามารถ ทักษะ ต่างๆ ในการบริหารและหมั่นแสวงหาความรู้ใหม่ๆ มาใช้ในการบริหารและการปฏิบัติ งานวิชาการ เพื่อยกระดับคุณภาพของการศึกษาต่อไป

3. ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด สงขลา ควรเน้นงานด้านการนิเทศภายใน โดยจัดโครงการอย่างต่อเนื่องเป็นระบบ เน้น การทำงานในรูปของคณะกรรมการ

ชื่อเรื่อง   ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างวิธีการแก้ปัญหาความขัดแย้งของผู้บริหาร
โรงเรียนกับความท้าทายในการทำงานของครูโรงเรียนประถมศึกษา
สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพัทลุง

ผู้วิจัย   พรศักดิ์ บุญยัง

ปีที่งานวิจัยเสร็จ   พ.ศ.2546

ลักษณะของงานวิจัย   วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัย

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาระดับวิธีการแก้ปัญหาความขัดแย้งของผู้บริหารโรงเรียน   สังกัด
สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพัทลุง
2. เพื่อศึกษาระดับความท้าทายในการทำงานของครูโรงเรียนประถมศึกษา   สังกัด
สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพัทลุง
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างวิธีการแก้ปัญหาความขัดแย้งของผู้บริหาร
โรงเรียนกับความท้าทายในการทำงานของครูโรงเรียนประถมศึกษา   สังกัดสำนักงานการ
ประถมศึกษาจังหวัดพัทลุง

วิธีดำเนินการวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ประชากรครู 3,270 คน จากประชากรโรงเรียน
251 โรงเรียน เลือกกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (multi-stage random
sampling) เป็นครูโรงเรียนประถมศึกษา   สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพัทลุง
จำนวน 346 คน จากโรงเรียนกลุ่มตัวอย่าง 155 โรงเรียน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถาม แบ่งเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 เป็น
วิธีการแก้ปัญหาความขัดแย้งของผู้บริหารโรงเรียน ซึ่งแปลมาจากเครื่องมือการใช้วิธีการ
แก้ปัญหาความขัดแย้งของจอห์นสันและจอห์นสัน (Johnson and Johnson, 1994 :
335-336) โดยผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บันลือ ถิ่นพังกา อาจารย์ประจำภาควิชาภาษา
ตะวันตก คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ เป็นผู้แปลแบบสอบ
ถามวิธีการแก้ปัญหาความขัดแย้งให้ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า ตอนที่ 2
เกี่ยวกับความท้าทายในการทำงานของครู แปลมาจากเครื่องมือวัดความท้าทายของแมสแลค
ซึ่งแปลเป็นภาษาไทยโดยวิจิตร วรุตบางกูร (ไพโรจน์ กลิ่นกุหลาบ, 2533 : 235-
236 ; อ้างอิงมาจาก Maslach, 1985) มาเป็นแบบสอบถามวัดความท้าทายของครู
เมื่อนำแบบสอบถามดังกล่าวเสนออาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรง

และแก้ไขปรับปรุง แล้วนำไปทดลองใช้กับครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพัทลุง ที่มีใช้กลุ่มตัวอย่าง ปรากฏว่าแบบสอบถามตอนที่ 1 วิธีการแก้ปัญหาความขัดแย้งของผู้บริหารโรงเรียน ได้ค่าความเชื่อมั่น .8383 และแบบสอบถามตอนที่ 2 แบบวัดความท้อแท้ในการทำงานของครู ได้ค่าความเชื่อมั่น .8209

การรวบรวมข้อมูล ปรากฏว่าแบบสอบถามที่ส่งไป 346 ชุด ซึ่งเป็นโรงเรียนกลุ่มตัวอย่าง 155 โรง ได้รับคืน 328 ชุด จากโรงเรียนซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง 148 โรง คิดเป็นร้อยละ 94.79 ของแบบสอบถามที่ส่งไป และคิดเป็นร้อยละ 95.48 ของโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

การวิเคราะห์ข้อมูล สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์คานอนิคอล (canonical correlation) สรุปผลการวิจัย

1. วิธีการแก้ปัญหาความขัดแย้งของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา แบบการกลบเกลื่อน แบบการเผชิญหน้าเพื่อแก้ปัญหาและแบบการประนีประนอมอยู่ในระดับมาก ส่วนแบบการถอนตัวและแบบการใช้อำนาจอยู่ในระดับปานกลาง

2. ความท้อแท้ในการทำงานของครูโรงเรียนประถมศึกษา ด้านความอ่อนล้าทางอารมณ์อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านการสูญเสียความสัมพันธ์ส่วนบุคคลและด้านความไม่สมหวังในผลสำเร็จของตนอยู่ในระดับต่ำ

3. วิธีการแก้ปัญหาความขัดแย้งของผู้บริหารโรงเรียนมีความสัมพันธ์กับความท้อแท้ในการทำงานของครู อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยวิธีการแก้ปัญหาความขัดแย้งแบบการถอนตัวมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความท้อแท้ในการทำงานทั้งสามองค์ประกอบ แบบการใช้อำนาจมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความท้อแท้ด้านความอ่อนล้าทางอารมณ์และการสูญเสียความสัมพันธ์ส่วนบุคคลและมีความสัมพันธ์ทางลบกับความไม่สมหวังในผลสำเร็จของตน ส่วนแบบการกลบเกลื่อน แบบการประนีประนอมและแบบการเผชิญหน้าเพื่อแก้ปัญหา มีความสัมพันธ์ทางลบกับความท้อแท้ด้านความอ่อนล้าทางอารมณ์และการสูญเสียความสัมพันธ์ส่วนบุคคล และมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความไม่สมหวังในผลสำเร็จของตน โดยได้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ คานอนิคอล 0.395 ค่าไอเกน เท่ากับ 0.156 ซึ่งวิธีการแก้ปัญหาความขัดแย้งของผู้บริหารโรงเรียนมีอิทธิพลต่อความท้อแท้ในการทำงานของครู ร้อยละ 15.6 โดยวิธีการแก้ปัญหาความขัดแย้งแบบการใช้อำนาจมีแนวโน้มนำหนักความสำคัญที่เด่นชัดในด้านบวก ต่อความอ่อนล้าทางอารมณ์และการสูญเสียความสัมพันธ์ส่วนบุคคล และแบบการกลบเกลื่อนและแบบการเผชิญหน้า

เพื่อแก้ปัญหาที่มีแนวโน้มนำหนักความสำคัญที่เด่นชัดในด้านลบ ต่อความอ่อนล้าทางอารมณ์ และการสูญเสียความสัมพันธ์ส่วนบุคคล

ข้อเสนอแนะ

1. ผู้บริหารโรงเรียนควรใช้วิธีการแก้ปัญหาความขัดแย้งแบบการใช้อำนาจและแบบการถอนตัวให้น้อยลง แต่หากมีความขัดแย้งในเรื่องงานที่ปฏิบัติ ผู้บริหารโรงเรียนควรใช้วิธีแก้ปัญหาความขัดแย้งแบบการถอนตัว ซึ่งเป็นภาวะผู้นำตามสถานการณ์แบบมอบอำนาจ (delegating) และควรใช้วิธีการแก้ปัญหาความขัดแย้งแบบการเผชิญหน้าเพื่อแก้ปัญหาแบบการกลบเกลื่อนและแบบการประนีประนอมเพิ่มมากขึ้น โดยผู้บริหารโรงเรียนควรเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการพิจารณาปัญหาอย่างมีเหตุผลและหาแนวทางแก้ปัญหาที่ดีที่สุดร่วมกัน เพื่อให้บรรยากาศภายในโรงเรียนเป็นบรรยากาศที่สร้างสรรค์ ทำให้การปฏิบัติงานบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้

2. ผู้บริหารโรงเรียน ผู้บริหารการศึกษาของสำนักงานการประถมศึกษาระดับจังหวัดและผู้บริหารการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ควรหาแนวทางในการลดภาระหน้าที่ที่ไม่ใช่หน้าที่หลักของครูโรงเรียนประถมศึกษา โดยในช่วงที่กำลังจัดโครงสร้างของกระทรวงศึกษาธิการใหม่ ซึ่งมีบุคลากรเหลือ ควรจัดให้มาทำหน้าที่ธุรการแทนครูในโรงเรียนที่มีปริมาณงานธุรการมากพอ ขณะเดียวกัน ผู้บริหารโรงเรียนควรกระจายงานนอกเหนือจากงานสอนให้ทั่วถึงและเท่าเทียมกัน เปิดโอกาสให้ครูได้ใช้ความรู้ความสามารถอย่างเต็มที่และสนับสนุนให้ครูเร่งทำผลงานทางวิชาการเพื่อปรับระดับเงินเดือนและเลื่อนตำแหน่ง โดยผู้บริหารโรงเรียนและผู้บริหารของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดให้ความช่วยเหลือทางด้านวิชาการ จัดการอบรมและพัฒนาครูให้สามารถจัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ขณะเดียวกันผู้บริหารโรงเรียนควรใช้รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมให้มากยิ่งขึ้น เน้นให้ครูทุกคนมีส่วนในการร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมแก้ปัญหาและร่วมกันรับผิดชอบในงานต่างๆ ของโรงเรียน และควรจัดให้มีกิจกรรมเพื่อผ่อนคลายความเครียดและเสริมกำลังใจในการทำงานของครูอยู่เสมอ โดยเฉพาะกิจกรรมอบรม สัมมนาให้ความกระจ่างถึงแนวทางการปฏิบัติงานต่างๆ ในช่วงที่กำลังปฏิรูปการศึกษาและกิจกรรมสร้างสรรค์ของครูภายในโรงเรียน เพื่อลดระดับความท้อแท้ในการทำงานของครูด้านความอ่อนล้าทางอารมณ์

3. ผู้บริหารโรงเรียนควรแสดงความรู้ความสามารถและหมั่นแสวงหาความรู้ใหม่ๆ เกี่ยวกับการบริหาร เพื่อพัฒนาความรู้ ความเข้าใจ ทักษะและประสบการณ์ในการบริหาร เพื่อให้การบริหารโรงเรียนเกิดประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น

4. ในหลักสูตรพัฒนาผู้บริหาร ควรสอดแทรกแนวคิดและเนื้อหาเกี่ยวกับการบริหารความขัดแย้งและความท้อแท้ในการทำงานของบุคลากรไว้ เพื่อเพิ่มความรู้ ความเข้าใจ ทักษะและประสบการณ์ของผู้บริหารซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการบริหารหน่วยงานมากขึ้น

ชื่อเรื่อง การศึกษาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนระดับประถมศึกษา ตามที่กำหนดในจุดหมายของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ตามการประเมินและความคาดหวังของผู้ปกครอง : กรณีศึกษา โรงเรียนเอกชนจังหวัดชัยภูมิ

ผู้วิจัย รจนา อัจศิริ

ปีที่งานวิจัยเสร็จ พ.ศ.2546

ลักษณะของงานวิจัย วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการ ศึกษา มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล

วัตถุประสงค์

1. เพื่อประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามจุดหมายของหลักสูตรการศึกษาขั้น พื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ตามสภาพที่เป็นจริงและความคาดหวังดังกล่าวของผู้ปกครอง ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และผู้ปกครองนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
2. เพื่อเปรียบเทียบผลการประเมินของผู้ปกครอง
  - 2.1 ระหว่างสภาพปัจจุบัน และความคาดหวังต่อนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3
  - 2.2 ระหว่างสภาพปัจจุบันและความคาดหวังต่อนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
  - 2.3 ระหว่างสภาพปัจจุบันของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และชั้นประถม ศึกษปีที่ 6
  - 2.4 ระหว่างความคาดหวังของผู้ปกครองนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และ ผู้ปกครองนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนเอกชนในระดับ ประถมศึกษาปีที่ 3 และประถมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดชัยภูมิ จำนวน 4 โรงเรียน โดย กำหนดว่านักเรียน 1 คน มีผู้ปกครองเพียง 1 คนที่ให้ข้อมูล เพราะฉะนั้นนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 3 มีจำนวน 320 คน และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีจำนวน 279 คน รวมทั้งสิ้น 599 คน และมีผู้ปกครองจำนวน 599 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถาม ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเองโดยศึกษาเนื้อหา สารและประเด็นต่างๆ จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จึงนำมาบูรณาการ สร้างเป็น แบบสอบถามที่ครอบคลุมประเด็น 9 ประเด็น ได้แก่ การเห็นคุณค่าของตนเอง ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน การมีความคิดสร้างสรรค์ ความสามารถในการปรับตัวและแนวคิดต่างๆ การมี ทักษะและกระบวนการ ในการดำเนินชีวิต การรักการออกกำลังกายและการพัฒนาบุคลิก การมีประสิทธิภาพในการผลิตและการบริโภค การมีความเป็นไทยและเป็นพลเมืองที่ดี

การมีจิตสำนึกในวัฒนธรรมประเพณีและทรัพยากรธรรมชาติ ความรักประเทศชาติและท้องถิ่น แบบสอบถามมี 3 ตอน มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า ชนิด 5 ระดับ เพื่อประเมินคุณลักษณะ และความคาดหวังของผู้ปกครองที่มีต่อคุณลักษณะนักเรียนระดับประถมศึกษาว่ามีคุณลักษณะตามจุดหมายของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 และเป็นแบบสอบถามปลายเปิดเพื่อให้ผู้ตอบแสดง ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

การรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยติดต่อประสานงานและได้ส่งหนังสือขอความร่วมมือพร้อมแบบสอบถามไปยังสถานศึกษาเพื่อเก็บข้อมูล และผู้วิจัยได้ประสานงานกับครูประจำชั้นในการขอความร่วมมือจากนักเรียนเพื่อนำแบบสอบถามมอบให้ผู้ปกครอง โดยผู้วิจัยจะมารับแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง ได้รับแบบสอบถามกลับคืนจำนวน 599 ชุด คิดเป็นร้อยละ 85.98 ของแบบสอบถามที่ส่งไปทั้งหมด

การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows version 10 เพื่อหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยทางเลขคณิต ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่าง μ_1 และ μ_2

สรุปผลการวิจัย

1. สภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นผู้ปกครองนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ร้อยละ 58.83 และผู้ปกครองนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ร้อยละ 41.17 เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 58.45 และ 41.55 ตามลำดับ มีอายุ 31-40 ปี คิดเป็นร้อยละ 48.35 ส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรี ร้อยละ 28.35 มีรายได้ของครอบครัวต่อเดือนอยู่ระหว่าง 5,001-15,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 34.56 และมีอาชีพรับราชการร้อยละ 27.96

2. ผลการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนตามสภาพปัจจุบันและความคาดหวังตามความคิดเห็นของผู้ปกครอง

2.1 ผลการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามสภาพปัจจุบันของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และประถมศึกษาปีที่ 6 ตามความคิดเห็นของผู้ปกครอง พบว่าผู้ปกครองนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และประถมศึกษาปีที่ 6 ประเมินคุณลักษณะตามสภาพปัจจุบันของนักเรียนโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง

2.2 ผลการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และประถมศึกษาปีที่ 6 ตามความคาดหวังของผู้ปกครอง พบว่า ผู้ปกครองของ

นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และประถมศึกษาปีที่ 6 มีความคาดหวังเกี่ยวกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

3. ผลการเปรียบเทียบการประเมินของผู้ปกครอง

3.1 ผลการเปรียบเทียบระหว่างสภาพปัจจุบันและความคาดหวังต่อคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 พบว่า ผู้ปกครองนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามสภาพปัจจุบันและคุณลักษณะที่คาดหวังโดยภาพรวมแตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้

3.2 ผลการเปรียบเทียบระหว่างสภาพปัจจุบันและความคาดหวังต่อคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า ผู้ปกครองนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ประเมินคุณลักษณะตามสภาพปัจจุบันและคุณลักษณะที่คาดหวังโดยภาพรวมแตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้

3.3 ผลการเปรียบเทียบระหว่างสภาพปัจจุบันของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า ผู้ปกครองนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และประถมศึกษาปีที่ 6 ประเมินคุณลักษณะตามสภาพปัจจุบันโดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้

3.4 ผลการเปรียบเทียบระหว่างความคาดหวังของผู้ปกครองนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า ผู้ปกครองนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และผู้ปกครองนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีความคาดหวังคุณลักษณะโดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้

ข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยเสนอต่อผู้บริหารโรงเรียนเอกชน

1. โรงเรียนควรส่งเสริมในด้านความคิดสร้างสรรค์ ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน รักการอ่าน การเขียนและรักการค้นคว้า และในด้านการมีทักษะและกระบวนการ โดยเฉพาะทางคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ฝึกให้นักเรียนเกิดทักษะการคิด การสร้างปัญญาเพื่อประโยชน์ในการดำเนินชีวิตต่อไป

2. โรงเรียนควรส่งเสริมในด้านวัฒนธรรมประเพณี คุณธรรมและจริยธรรม เน้นให้นักเรียนปฏิบัติตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนเองนับถือ

3. โรงเรียนควรให้ความรู้ทางด้านการเปลี่ยนแปลงและความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการ เพื่อให้นักเรียนรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง และสามารถใช้เทคโนโลยีได้อย่างมีประสิทธิภาพและเหมาะสมกับสถานการณ์

4. โรงเรียนควรแจ้งให้ผู้ปกครองทราบรายละเอียดแนวทางการเรียน เพื่อทางบ้านจะได้กวดขันนักเรียน ควรเพิ่มสื่อการสอนที่ทันสมัย ปรับปรุงอาคารสถานที่ให้ส่งเสริมการเรียนรู้ การให้การบ้านนักเรียนควรพิจารณาให้เหมาะสม ไม่ควรให้มากเกินไป

5. โรงเรียนควรมีการวางแผนปรับปรุงการจัดการศึกษาของโรงเรียนให้สอดคล้องกับความต้องการ หรือความคาดหวังของผู้ปกครองนักเรียนให้มากยิ่งขึ้น

ผลการวิจัยเสนอต่อผู้ปกครอง

1. ผู้ปกครองควรให้ความร่วมมือกับทางโรงเรียนในการปรับปรุงพฤติกรรมของนักเรียนในทุกๆ ด้านให้ประสบผลสำเร็จสูงสุด ตามจุดหมายของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ซึ่งใช้อยู่ในปัจจุบัน เพื่อให้เป็นการสอดคล้องกันทุกฝ่าย

2. ผู้ปกครองควรให้ความใกล้ชิด ความอบอุ่น และเป็นตัวอย่างที่ดีแก่นักเรียน ในด้านการแสดงพฤติกรรมของผู้ที่มีคุณลักษณะที่ดีตามที่ตนประสงค์ให้นักเรียนที่อยู่ในความปกครองถือเป็นแบบอย่าง ตลอดจนเอาใจใส่อบรมสั่งสอนให้ความรักอย่างสม่ำเสมอ

ผลการวิจัยเสนอต่อองค์กรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

1. หน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเด็ก และเยาวชน ทั้งภาครัฐและเอกชนควรมีบทบาทในการส่งเสริม สร้างสิ่งแวดล้อมที่ดีในสังคม เพื่อหล่อหลอม กระตุ้นให้นักเรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ตรงตามผลการวิจัยยิ่งขึ้น

2. รัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรทั้งกระตุ้นให้สื่อมวลชนและบุคคลทั่วไป ตระหนักในหน้าที่และบทบาทของตน ในการเสริมสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนด้วย

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาในหน่วยงานการศึกษาอื่นที่ไม่ใช่คณะกรรมการการศึกษาเอกชน

2. ควรมีการวิจัยคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในจังหวัดชัยภูมิในหน่วยงานการศึกษาอื่นที่ไม่ใช่คณะกรรมการการศึกษาเอกชน

3. ควรมีการติดตามผลนักเรียนที่ได้รับการปลูกฝังคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เมื่อสำเร็จการศึกษาระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ไปแล้วว่าได้พัฒนาเปลี่ยนแปลงอย่างไร

ชื่อเรื่อง การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและแนวทางในการจัดทำงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานสามัญศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์

ผู้วิจัย สมหวัง ขอเอื้อนกลาง

ปีที่งานวิจัยเสร็จ พ.ศ.2546

ลักษณะของงานวิจัย วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนกับครูโรงเรียนมัธยมศึกษาเกี่ยวกับสภาพในการจัดทำงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน
2. เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนกับครูโรงเรียนมัธยมศึกษาเกี่ยวกับปัญหาในการจัดทำงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน
3. เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนกับครูโรงเรียนมัธยมศึกษาเกี่ยวกับแนวทางในการจัดทำงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน

วิธีดำเนินการวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนและครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานสามัญศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์ที่เข้ารับการอบรมการจัดทำงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน ซึ่งผู้ศึกษาจะศึกษาจากกลุ่มตัวอย่าง จากทั้ง 3 ขนาดโรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนขนาดใหญ่ โรงเรียนขนาดกลาง และโรงเรียนขนาดเล็ก

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 5 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 เกี่ยวกับสภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 เกี่ยวกับการประเมินสภาพปัจจุบันในการจัดทำงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของผู้บริหารและครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานสามัญศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วน ประมาณค่า 5 ระดับ ตอนที่ 3 เกี่ยวกับการประเมินปัญหาในการจัดทำงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของผู้บริหารและครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานสามัญศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วน ประมาณค่า 5 ระดับ ตอนที่ 4 เกี่ยวกับการประเมินแนวทางในการจัดทำงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของผู้บริหาร และครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานสามัญศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วน ประมาณค่า 5 ระดับ ตอนที่ 5 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด เพื่อแสดงความคิดเห็นทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติร้อยละ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าเฉลี่ย การทดสอบ t-test และ F-test และเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วย LSD สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาเกี่ยวกับสภาพในการจัดทำงานประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน

โรงเรียนได้ดำเนินการจัดทำงานประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยดำเนินการด้านการบริหารจัดการอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านศักยภาพบุคคล ด้านทรัพยากรหรือปัจจัยการผลิตอื่น และด้านงบประมาณสนับสนุน อยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง ปรากฏว่า มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 เฉพาะด้านตำแหน่ง ส่วนด้านอื่นๆ ได้แก่ วุฒิการศึกษาสูงสุด ประสบการณ์การปฏิบัติงาน และขนาดโรงเรียนที่ตนเองปฏิบัติงานอยู่ มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานเป็นส่วนใหญ่

2. ผลการศึกษาเกี่ยวกับปัญหาในการจัดทำงานประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน

โรงเรียนประสบปัญหาในการจัดทำงานประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน ทั้งโดย ภาพรวมและรายด้าน ซึ่งได้แก่ ด้านศักยภาพบุคคล ด้านงบประมาณสนับสนุน ด้านการบริหารจัดการ และด้านทรัพยากรหรือปัจจัยการผลิตอื่น อยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อ เปรียบเทียบความแตกต่างของความคิดเห็นปรากฏว่า ผู้บริหารโรงเรียนและครูโรงเรียนมัธยมศึกษา มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งในด้านตำแหน่ง ด้านประสบการณ์การปฏิบัติงาน ด้านวุฒิการศึกษาสูงสุด และขนาดโรงเรียนที่ตนเองปฏิบัติงานอยู่ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐาน

3. แนวทางในการจัดทำงานประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน

ผู้บริหารโรงเรียนและครูโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานสามัญศึกษา จังหวัดบุรีรัมย์มีความคิดเห็นว่าการจัดทำงานประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานควรจะต้องดีขึ้นเมื่อใช้แนวทางในการปฏิบัติตามที่เสนออยู่ในระดับมาก เช่น การให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วม การได้ไปศึกษาดูงานที่อื่น การมอบหมายงาน การติดตามงานอย่างเป็นระบบ ฯลฯ และเมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของความคิดเห็นปรากฏว่า ผู้บริหารโรงเรียนและครูโรงเรียนมัธยมศึกษา มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ทุกประการ

ข้อเสนอแนะ

เสนอต่อผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา

1. ผู้บริหารโรงเรียนควรจะได้มีการดำเนินการเพื่อให้ทุกคนมีความรู้ความสามารถ และมีคุณลักษณะที่ดี และมีความพร้อมในการจัดทำงานประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานให้มีประสิทธิภาพต่อไป

2. ผู้บริหารโรงเรียนควรจะได้วิเคราะห์สาเหตุที่เป็นอุปสรรคในการจัดทำงาน ประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน และหาวิธีการแก้ไขเพื่อให้การดำเนินการจัดทำงานประมาณ แบบมุ่งเน้นผลงานมีประสิทธิภาพต่อไป

3. ผู้บริหารโรงเรียนควรจะได้ดำเนินการจัดกิจกรรมตามที่ผู้วิจัยเสนอแนะ และหาวิธีการที่หลากหลาย เพื่อให้การดำเนินการจัดทำงานประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานให้มี ประสิทธิภาพต่อไป

เสนอต่อองค์กรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

1. หน่วยงานระดับสูงควรกำหนดกฎเกณฑ์ในการดำเนินการจัดทำงานประมาณ แบบ มุ่งเน้นผลงานอย่างชัดเจนและปฏิบัติได้โดยง่าย

2. ควรมีหน่วยงานให้การนิเทศและกำกับติดตาม และประเมินผลอย่างใกล้ชิด เพื่อให้การดำเนินการจัดทำงานประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิจัยสภาพปัญหาในการบริหารงานประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา

2. ควรมีการศึกษาวิจัยการประเมินผลการจัดทำงานประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของ โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา

3. ควรมีการศึกษาวิจัยสภาพปัญหาในการบริหารงานประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน ในหน่วยงานการศึกษาอื่นที่ไม่ใช่กรมสามัญศึกษา

4. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบการบริหารงานประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของ หน่วยงานการศึกษาอื่นกับโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา

ชื่อเรื่อง กระบวนการบริหารเชิงยุทธศาสตร์ของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อ ส่งเสริมความสามารถการใช้เทคโนโลยีทางการศึกษาของครู สังกัด สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเชียงราย

ผู้วิจัย อมร สีแสง

ปีที่ทำวิจัยเสร็จ พ.ศ.2544

ลักษณะของงานวิจัย วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา สถาบันราชภัฏเชียงราย

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการใช้เทคโนโลยีทางการศึกษาของครูในโรงเรียน กระบวนการบริหารเชิงยุทธศาสตร์ของผู้บริหารสถานศึกษา และเปรียบเทียบกระบวนการ บริหารเชิงยุทธศาสตร์เพื่อส่งเสริมความสามารถการใช้เทคโนโลยีทางการศึกษาของครู สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเชียงราย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูในโรงเรียนสังกัด สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเชียงรายในปีการศึกษา 2543 จาก 640 โรงเรียน จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา 640 คน และครู 7,475 คน กำหนดขนาดของกลุ่ม ตัวอย่างจากตารางสำเร็จรูปของเครซีและมอร์แกน ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และ สุ่มกลุ่มตัวอย่างโดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multistage random sampling) ดังนี้ 1) สุ่มอำเภอ/กิ่งอำเภอ จาก 16 อำเภอ และ 2 กิ่งอำเภอ คิดเป็นร้อยละ 55.55 ใช้วิธีการ สุ่มแบบง่าย 2) ในแต่ละอำเภอ/กิ่งอำเภอที่สุ่มได้นั้น ทำการสุ่มแบบแบ่งชั้น โดยแบ่ง โรงเรียนออกเป็น 3 ขนาด ได้แก่ ขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ ตามเกณฑ์ของ สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู 3) สุ่มโรงเรียนแต่ละขนาดจากอำเภอ/กิ่งอำเภอที่ สุ่มได้มาร้อยละ 60 ได้ จำนวน 240 โรงเรียน 4) แต่ละโรงเรียนเลือกผู้บริหารโรงเรียน ละ 1 คน และสุ่มครูโรงเรียนเดียวกันโรงเรียนละ 2 คน ได้จำนวน 480 คน โดยใช้การ สุ่มแบบง่าย ได้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริหารสถานศึกษา 240 คน และครู 480 คน รวม ทั้งสิ้น 720 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 2 ชุด

1. แบบสอบถามสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ และมาตราส่วนประมาณค่า แบ่งเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 เกี่ยวกับสภาพของผู้ตอบ แบบสอบถาม ตอนที่ 2 เกี่ยวกับกระบวนการบริหารเชิงยุทธศาสตร์ของผู้บริหารสถาน ศึกษา เพื่อส่งเสริมความสามารถการใช้เทคโนโลยีทางการศึกษาของครู มีลักษณะเป็น แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามกระบวนการบริหารเชิงยุทธศาสตร์ 7 ขั้นตอน

2. แบบสอบถามสำหรับครูผู้สอน มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ และมาตราส่วน ประมาณค่า แบ่งเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 เกี่ยวกับสภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ ตอนที่ 2 เป็นข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีทาง การศึกษาของครู มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ ตอนที่ 3 เกี่ยวกับสภาพการใช้เทคโนโลยี ทางการศึกษา ของครู มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

การรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยประสานงานกับสถาบันราชภัฏเชียงรายในการทำหนังสือถึงสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเชียงราย และประสานการดำเนินงานกับสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเชียงราย สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูลในโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง และทำหนังสือโดยตรงถึงผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยผู้วิจัยจัดเก็บข้อมูลด้วยตนเอง ได้แบบสอบถามกลับคืนมาดังนี้ แบบสอบถามครู 449 ชุด คิดเป็นร้อยละ 91.46 และแบบสอบถามผู้บริหารสถานศึกษา 223 ชุด คิดเป็นร้อยละ 92.92

การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for windows version 10.0 สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว และเมื่อพบความแตกต่างวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ของ LSD (Least Significant Difference)

สรุปผลการวิจัย

1. สถานภาพและสภาพการใช้เทคโนโลยีทางการศึกษาของครู

1.1 สถานภาพของครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

ผลการวิจัย พบว่า ครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 41-50 ปี รองลงมาคือ อายุ 31-40 ปี และอายุ 21-30 ปี ประสบการณ์ในการสอนมากกว่า 20 ปี รองลงมาคือระหว่าง 11-20 ปี และระหว่าง 7-10 ปี ผู้ตอบแบบสอบถามเคยมีประสบการณ์ในการอบรมเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีทางการศึกษา (ระหว่างปี 2540-2543) เฉลี่ยจำนวน 1.8 ครั้งต่อปีการศึกษา ส่วนใหญ่ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนขนาดเล็ก รองลงมาคือ โรงเรียนขนาดกลาง และโรงเรียนขนาดใหญ่ โรงเรียนส่วนใหญ่เปิดสอนในระดับก่อนประถมศึกษา-ประถมศึกษา รองลงมาเปิดสอนในระดับก่อนประถมศึกษา-มัธยมศึกษา

1.2 สภาพการใช้เทคโนโลยีทางการศึกษาของครู ผลการวิจัย พบว่า ประเภทของเทคโนโลยีทางการศึกษาในโรงเรียน เทคโนโลยีทางการศึกษาประเภทอุปกรณ์การสอนที่มีมากที่สุด คือ ป้ายนิเทศ รองลงมา คือ กล้องถ่ายรูปดิจิตอล และกล้องถ่ายวิดีโอ มีน้อยที่สุด คือ เครื่องฉายเอกสาร และอุปกรณ์การสอนที่ใช้มากที่สุดคือ กระดานดำ รองลงมาคือ ป้ายนิเทศ และเครื่องพิมพ์ และใช้น้อยที่สุด คือ อินเทอร์เน็ต

สภาพการใช้เทคโนโลยีทางการศึกษาประเภทวัสดุการสอนที่มีมากที่สุด คือ หนังสือ รองลงมาคือ ตำราและวารสาร มีน้อยที่สุดคือ ม้วนฟิล์มภาพยนตร์ และวัสดุการสอนที่ใช้มากที่สุด คือ หนังสือ รองลงมาคือ ตำราและวารสาร และใช้น้อยที่สุดคือ ม้วนฟิล์มภาพยนตร์

สภาพการใช้เทคโนโลยีทางการศึกษาประเภทวิธีการทางระบบที่มีมากที่สุด คือ การศึกษาเป็นรายบุคคล รองลงมาได้แก่ ชุดการเรียนการสอน และมีน้อยที่สุดคือ คอมพิวเตอร์เพื่อการศึกษา (CAI)

สภาพการใช้เทคโนโลยีทางการศึกษาประเภทเทคนิควิธีสอนที่ใช้มากที่สุด คือ การสอนแบบฝึกปฏิบัติจริง รองลงมาคือ การสอนแบบบูรณาการ วิธีสอนที่ใช้บางครั้ง คือ การอภิปราย รองลงมาคือ การบรรยายและเกม วิธีสอนที่ใช้น้อยที่สุดคือ การสอนแบบ สืบสวนสอบสวน และการสอนแบบสืบค้นรายกรณี

จุดประสงค์ของการใช้เทคโนโลยีทางการศึกษาของครู ส่วนใหญ่เพื่อการเรียน การสอน รองลงมาเพื่อสนับสนุนงานวิชาการ ด้านปัญหาการใช้เทคโนโลยีทางการศึกษา ของครูที่พบมากที่สุด คือ ขาดแคลนงบประมาณในการจัดซื้อจัดหา รองลงมาคือ ขาด สิ่งอำนวยความสะดวกในการใช้ ส่วนเทคโนโลยีทางการศึกษาที่เป็นปัญหาในการใช้ของ ครูมากที่สุด คือ เครื่องมือหรืออุปกรณ์การสอน รองลงมาคือ วัสดุการสอนและวิธีการทาง ระบบ สำหรับความต้องการใช้เทคโนโลยีทางการศึกษามากที่สุดคือ เครื่องมือหรืออุปกรณ์ การสอน รองลงมาคือวิธีการทางระบบ วัสดุการสอนและเทคนิควิธีสอน ตามลำดับ ในด้าน การจัดบุคลากรเกี่ยวกับการให้บริการทางเทคโนโลยีทางการศึกษาโดยเฉพาะของโรงเรียน ส่วนใหญ่โรงเรียนจัดให้มีบุคลากรที่รับผิดชอบโดยตรง สำหรับการกำหนดนโยบายหรือ ให้การสนับสนุนและส่งเสริมความสามารถการใช้เทคโนโลยีทางการศึกษาของโรงเรียน ผู้บริหารสถานศึกษาส่วนใหญ่มีการดำเนินการโดยกำหนดในรูปแบบของการประชุม อบรม สัมมนาเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีทางการศึกษา รองลงมาคือ จัดให้มีการพบปะ เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างครูภายในโรงเรียน และจัดให้มีการศึกษา ดูงานจาก แหล่งต่าง ๆ ส่วนในด้านของแหล่งความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีทาง การศึกษาใหม่ ส่วนใหญ่ได้จากการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

2. สถานภาพ สภาพการส่งเสริม และกระบวนการบริหารเชิงยุทธศาสตร์ ของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อส่งเสริมความสามารถการใช้เทคโนโลยีทางการศึกษา ของครู

2.1 สถานภาพของผู้บริหารสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

ผู้บริหารสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุ ระหว่าง 31-40 ปีมากที่สุด รองลงมาอายุระหว่าง 51-60 ปี และอายุระหว่าง 21-30 ปี วุฒิการศึกษาของกลุ่มตัวอย่างระดับปริญญาตรีมากที่สุด รองลงมาระดับปริญญาโท และ ระดับต่ำกว่าปริญญาตรี ปัจจุบันดำรงตำแหน่งอาจารย์ใหญ่มากที่สุด รองลงมาคือตำแหน่ง ผู้อำนวยการและครูใหญ่ ระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งระหว่าง 11-15 ปี มากที่สุด

รองลงมาคือ มากกว่า 20 ปี และระหว่าง 1-5 ปี ขนาดของโรงเรียนส่วนใหญ่เป็นโรงเรียนขนาดเล็ก รองลงมาคือโรงเรียนขนาดกลางและโรงเรียนขนาดใหญ่ และเปิดสอนในระดับก่อนประถมศึกษา-ประถมศึกษา รองลงมาเปิดสอนในระดับก่อนประถมศึกษา-มัธยมศึกษา

2.2 สภาพการส่งเสริมความสามารถการใช้เทคโนโลยีทางการศึกษาของครู

โรงเรียนส่วนใหญ่มีการส่งเสริมความสามารถการใช้เทคโนโลยีทางการศึกษาของครูเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยการจัดให้มีการพบปะแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างครูภายในโรงเรียนมากที่สุด รองลงมาเป็นการจัดให้มีการประชุม อบรม สัมมนาเกี่ยวกับเทคโนโลยีทางการศึกษา และจัดให้มีการศึกษาดูงานจากแหล่งต่างๆ สำหรับแหล่งงบประมาณที่นำมาใช้พัฒนาเกี่ยวกับการจัดการเทคโนโลยีทางการศึกษา ส่วนใหญ่ได้รับจากหน่วยงานต้นสังกัด รองลงมาคือจากเงินบริจาคและเงินบำรุงการศึกษา สำหรับปัญหาและอุปสรรคในการส่งเสริมความสามารถการใช้เทคโนโลยีทางการศึกษา ได้แก่ ขาดแคลนงบประมาณที่จะนำมาสร้างหรือผลิตสื่อเทคโนโลยีทางการศึกษา รองลงมาคือขาดบุคลากรที่จบการศึกษาสาขาวิชาเทคโนโลยีทางการศึกษาโดยตรง และครูไม่มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องของเทคโนโลยีทางการศึกษา ตามลำดับ

3. กระบวนการบริหารเชิงยุทธศาสตร์เพื่อส่งเสริมความสามารถการใช้เทคโนโลยีทางการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเชียงราย

3.1 ด้านการวางแผนดำเนินงาน พบว่า ส่วนใหญ่มีการปฏิบัติที่อยู่ในระดับมาก ซึ่งมีรายการที่ปฏิบัติสูงสุด ได้แก่ เปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์ร่วมกันเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีทางการศึกษา รองลงมาคือ เปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการวางแผนหรือมาตรการ และสำรวจสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการใช้เทคโนโลยีทางการศึกษา และสำหรับการปฏิบัติที่มีการปฏิบัติระดับน้อย ได้แก่ กำหนดกระบวนการขั้นตอนการดำเนินการส่งเสริมความสามารถใช้เทคโนโลยีทางการศึกษา อย่างชัดเจน

3.2 ด้านการดำเนินงานบริหาร พบว่า ส่วนใหญ่มีการปฏิบัติที่อยู่ในระดับมาก ซึ่งรายการที่ปฏิบัติสูงสุด ได้แก่ ปลุกจิตสำนึกคณะครูร่วมกันในด้านการใช้เทคโนโลยีทางการศึกษา รองลงมาคือ สร้างความตระหนักแก่คณะครูในด้านการใช้เทคโนโลยีทางการศึกษา และอำนวยความสะดวกในกิจกรรมการส่งเสริมความสามารถใช้เทคโนโลยีทางการศึกษา สำหรับรายการที่ปฏิบัติในระดับน้อย ได้แก่ จัดสรรทรัพยากรที่เกี่ยวข้องกับการใช้เทคโนโลยีทางการศึกษาอย่างพอเพียง

3.3 ด้านการตรวจสอบและประเมินผลงาน พบว่า รายการที่มีการปฏิบัติ น้อยที่สุด ได้แก่ กำหนดวัตถุประสงค์ในการตรวจสอบ ประเมินผลอย่างชัดเจน รายการที่ ปฏิบัติในระดับมาก ได้แก่ เปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการตรวจสอบประเมินผลและ ติดตามผลตามกำหนด

3.4 ด้านการปรับปรุงแก้ไขงาน พบว่า ส่วนใหญ่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับ น้อย ซึ่งมีรายการที่มีการปฏิบัติ น้อยที่สุด ได้แก่ ตรวจสอบผลงานจริงอยู่เสมอ รายการ ปฏิบัติที่อยู่ในระดับมาก ได้แก่ ระดมพลังจากผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายในการปรับปรุงแก้ไข ปัญหาการใช้เทคโนโลยีทางการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ

3.5 กระบวนการบริหารเชิงยุทธศาสตร์ของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อส่งเสริม ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีทางการศึกษาของครู โดยภาพรวมรายด้าน พบว่า ด้านที่มี การปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ ด้านการดำเนินงานบริหาร ส่วนด้านที่มีการปฏิบัติ ในระดับน้อยที่สุด ได้แก่ ด้านการตรวจสอบและประเมินผลงาน

4. เปรียบเทียบกระบวนการบริหารเชิงยุทธศาสตร์เพื่อส่งเสริมความสามารถ การ ใช้เทคโนโลยีทางการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา ตามขนาดของโรงเรียน

4.1 ด้านการวางแผนการดำเนินงาน พบว่า รายการที่มีการปฏิบัติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ได้แก่ การวิเคราะห์ปัญหาเพื่อเป็นข้อมูลในการ วางแผนการส่งเสริมความสามารถการใช้เทคโนโลยีทางการศึกษา การวิเคราะห์/หรือ กำหนดจุดอ่อนที่สำคัญของโรงเรียนที่ต้องดำเนินการแก้ไขได้อย่างถูกต้อง และการกำหนด ขอบเขตเนื้อหาสาระในการใช้เทคโนโลยีทางการศึกษาอย่างเหมาะสมกับสถานการณ์ และ รายการที่มีการปฏิบัติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ ด้าน ระบุปัจจัยความสำเร็จที่สำคัญของการใช้เทคโนโลยีทางการศึกษา นอกนั้นไม่แตกต่างกัน และจากการเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ ปรากฏว่า การวิเคราะห์ปัญหาเพื่อเป็น ข้อมูลในการวางแผนการส่งเสริมความสามารถการใช้เทคโนโลยีทางการศึกษา โรงเรียน ขนาดเล็กปฏิบัติแตกต่างจากโรงเรียนขนาดกลางและขนาดใหญ่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 สำหรับการวิเคราะห์/หรือกำหนดจุดอ่อนที่สำคัญของโรงเรียนที่ต้องดำเนินการ แก้ไขได้อย่างถูกต้อง โรงเรียนขนาดเล็กมีการปฏิบัติแตกต่างจากโรงเรียนขนาดกลาง และขนาดใหญ่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนการระบุปัจจัยความสำเร็จ ที่ สำคัญของการใช้เทคโนโลยีทางการศึกษา โรงเรียนขนาดเล็กมีการปฏิบัติแตกต่างจากโรง เรียนขนาดใหญ่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และการกำหนดขอบเขตเนื้อหา สาระในการใช้เทคโนโลยีทางการศึกษาอย่างเหมาะสมกับสถานการณ์ โรงเรียนขนาดเล็กมี การปฏิบัติแตกต่างจากโรงเรียนขนาดกลางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4.2 ด้านการดำเนินงานบริหาร พบว่า รายการที่มีการปฏิบัติแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ ควบคุมดูแลในกิจกรรมการส่งเสริมความสามารถการใช้เทคโนโลยีทางการศึกษา นอกนั้นไม่แตกต่างกัน จากการเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ พบว่า โรงเรียนขนาดเล็กมีการปฏิบัติด้านการตรวจสอบและประเมินผลงานแตกต่างจากโรงเรียนขนาดใหญ่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4.3 ด้านการตรวจสอบและประเมินผลงาน พบว่า รายการปฏิบัติของแต่ละขนาดโรงเรียนไม่แตกต่างกัน

4.4 ด้านการปรับปรุงแก้ไขงาน พบว่า รายการที่มีการปฏิบัติแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ การนำผลการตรวจสอบประเมินไปใช้แก้ไขปรับปรุงงานครั้งต่อไป นอกนั้นไม่แตกต่างกัน จากการเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ ปรากฏว่า การนำผลการตรวจสอบประเมินไปใช้แก้ไขปรับปรุงงานครั้งต่อไป โรงเรียนขนาดเล็กปฏิบัติแตกต่างจากโรงเรียนขนาดใหญ่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4.5 โดยภาพรวมรายด้าน พบว่า ด้านที่มีการปฏิบัติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ การวางแผนการดำเนินงาน จากการเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ปรากฏว่า โรงเรียนขนาดเล็กมีการปฏิบัติด้านการวางแผนการดำเนินงานแตกต่างจากโรงเรียนขนาดใหญ่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

1. หน่วยงานต้นสังกัดควรให้ความสำคัญกับประเภทของเทคโนโลยีทางการศึกษา รายการที่โรงเรียนไม่มีให้มากที่สุด และให้สอดคล้องกับความต้องการและจำเป็นที่ต้องใช้ มาก เช่น คอมพิวเตอร์เพื่อการศึกษา (CAI) บทเรียนสำเร็จรูป การใช้สื่อผสม *Multi Media) อุปกรณ์และเครื่องคอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต เป็นต้น โดยอาจใช้วิธีการจัดสรรงบประมาณเพิ่มเติม หรือจัดกิจกรรมส่งเสริมความสามารถในการใช้เทคโนโลยีทางการศึกษาเหล่านี้ เช่น การฝึกอบรม การส่งบุคลากรไปเรียนรู้ในหน่วยงานที่พัฒนาแล้ว เป็นต้น

2. หน่วยงานต้นสังกัด ควรให้ความสำคัญกับการตรวจสอบและประเมินผลงาน และการปรับปรุงแก้ไข โดยจัดให้มีการประชุมเชิงปฏิบัติการด้านการประเมินผล การจัดอบรมให้ความรู้ การสัมมนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การศึกษาดูงาน มีการกำกับติดตาม ตรวจสอบ ควบคุมและประเมินผลจากหน่วยงานต้นสังกัดอย่างต่อเนื่องและเป็นรูปธรรม

3. ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมความสามารถการใช้เทคโนโลยีทางการศึกษา ของครู โดย

3.1 จัดให้มีการพบปะเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างกัน ในรูปแบบของการจัดกิจกรรมหลากหลายรูปแบบ เช่น การเรียนรู้ร่วมกันของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง การถ่ายทอดรับและแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิด ประสบการณ์จากกันและกันในทุกระดับ การลงมือปฏิบัติ การปรับเปลี่ยนแนวคิดแนวทางการทำงานให้เหมาะสม รวมถึงการศึกษาดูงานจากตัวอย่างที่ประสบผลสำเร็จ

3.2 มีการมอบหมายงานให้ตรงกับความสามารถของแต่ละบุคคล นิเทศพัฒนาครูอย่างต่อเนื่อง ตลอดจนการบริหารงานของโรงเรียนให้ครูมีส่วนร่วมให้มากที่สุด

3.3 สนับสนุนให้ครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องแสวงหาความร่วมมือจากทุกฝ่าย คือ บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กร เอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ๆ เพื่อให้มีส่วนร่วมสนับสนุนในด้านงบประมาณ อุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้ และแหล่งวิทยากร ซึ่งจะช่วยแก้ไขปัญหาการขาดแคลนงบประมาณในการจัดซื้อจัดหา และการขาดสิ่งอำนวยความสะดวก ในการใช้เทคโนโลยีทางการศึกษา โดยอาจกำหนดเวลาให้เฉพาะ หรือการกำหนดเป็นนโยบายของโรงเรียน

3.4 สร้างความตระหนักและจิตสำนึกแก่ครูในการพัฒนาตนเอง ปรับเปลี่ยนแนวคิดและวิธีการให้เท่าทันกับสภาพการณ์ปัจจุบันในการปฏิรูปการศึกษา อาจใช้การประชุมชี้แจงให้เห็นถึงปัญหาของการไม่พัฒนาตนเอง ยกกรณีตัวอย่างของบุคคลที่พัฒนาตนเองได้ประสบความสำเร็จ หรือการปฏิบัติตนของผู้บริหารสถานศึกษาให้เป็นตัวอย่างในการพัฒนาตนเอง

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษากระบวนการบริหารเชิงยุทธศาสตร์เพื่อส่งเสริมในลักษณะอื่น เช่น การสร้างความร่วมมือกับชุมชน การใช้โรงเรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ของชุมชน เป็นต้น

2. ควรศึกษารูปแบบหรือปัจจัยที่มีผลกระทบต่อส่งเสริมความสามารถ การใช้เทคโนโลยีทางการศึกษาของครู และผู้บริหารสถานศึกษา ในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเชียงราย

ชื่อเรื่อง การเตรียมความพร้อมของผู้บริหารโรงเรียนในการนำนโยบายปฏิรูปการศึกษาไปใช้ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตบางพลัด กรุงเทพมหานคร

ผู้วิจัย ชานินทร์ บ้วนนอก

ปีที่ทำวิจัยเสร็จ 2545

ลักษณะของงานวิจัย วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา สถาบันราชภัฏสวนดุสิต

วัตถุประสงค์

1. เปรียบเทียบการดำเนินกิจกรรมการเตรียมความพร้อมของผู้บริหารโรงเรียนในการนำนโยบายปฏิรูปการศึกษาไปใช้ในโรงเรียนประถมศึกษาที่มีขนาดต่างกัน
2. ศึกษาความพร้อมของครูในการนำนโยบายปฏิรูปการศึกษาไปใช้ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตบางพลัด
3. เปรียบเทียบระหว่างภูมิหลังของครูกับความพร้อมในการนำนโยบายปฏิรูปการศึกษา ไปใช้ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตบางพลัด กรุงเทพมหานคร

วิธีดำเนินการวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงพรรณนาแบบสำรวจ (Descriptive Survey Research)

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ข้าราชการครูกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานเขตบางพลัด จำนวน 229 คน เลือกกลุ่มตัวอย่างโดยใช้การสุ่มอย่างง่าย ซึ่ง ล้วน สายยศ (2531, หน้า 79) ได้กำหนดการเลือกกลุ่มตัวอย่างให้โอกาสเท่าๆ กัน ซึ่งผู้วิจัยกำหนดร้อยละ 72 ของจำนวนประชากร ได้จำนวนกลุ่มอย่าง 173 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม แบ่งเป็น 3 ตอน ตอนที่ 1 เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 เกี่ยวกับการดำเนินกิจกรรมการเตรียมความพร้อมของผู้บริหารโรงเรียนในการนำนโยบายปฏิรูปการศึกษาไปใช้ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 4 ระดับ ตอนที่ 3 เกี่ยวกับความพร้อมของครูในการนำนโยบายปฏิรูปการศึกษาไปใช้ในโรงเรียน มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

การรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดทำหนังสือขอความร่วมมือจากบัณฑิตวิทยาลัย สถาบันราชภัฏสวนดุสิต ไปถึงผู้อำนวยการเขตบางพลัด เพื่อแจกแบบสอบถามกับข้าราชการครูในสังกัดสำนักงานเขตบางพลัด และผู้วิจัยเก็บรวบรวมแบบสอบถามด้วยตนเองหลังจากส่งแบบสอบถามไปแล้ว 2 สัปดาห์ ได้แบบสอบถามกลับคืน 173 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/PC สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่า t-test ค่า F-test

สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลการดำเนินกิจกรรมการเตรียมความพร้อมของของผู้บริหารโรงเรียนและความพร้อมของครูในการนำนโยบายปฏิรูปการศึกษาไปใช้ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตบางพลัด กรุงเทพฯ จำแนกเป็น 4 ด้าน คือ ด้านการปฏิรูปกระบวนการเรียนการสอน ด้านการปฏิรูปหลักสูตร ด้านการปฏิรูปวิชาชีพครูและบุคลากรทางการศึกษา และด้านการปฏิรูประบบบริหารและการจัดการ สรุปผลได้ดังนี้

1. ภูมิหลังของผู้ตอบแบบสอบถาม

1.1 ขนาดของโรงเรียน พบว่า โรงเรียนขนาดกลาง (นักเรียน 401-800 คน) คิดเป็นร้อยละ 72.83 สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก (นักเรียนต่ำกว่า 400 คน) คิดเป็นร้อยละ 27.17

1.2 อายุของผู้ตอบแบบสอบถาม มีอายุระหว่าง 31-40 ปีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 31.41 และอายุต่ำกว่า 30 ปีน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 14.45

1.3 วุฒិการศึกษา พบว่า ข้าราชการครูมีวุฒิการศึกษาจบปริญญาตรีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 93.06 และวุฒิการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรีน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 1.16

1.4 ประสบการณ์การทำงาน พบว่า ข้าราชการครูมีประสบการณ์ทำงานระหว่าง 21-30 ปีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 38.15 และประสบการณ์ทำงาน 31 ปีขึ้นไป น้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 10.40

1.5 การผ่านการอบรมเกี่ยวกับการปฏิรูปการศึกษา พบว่า ข้าราชการครูเคยผ่านการอบรมคิดเป็นร้อยละ 94.80 และไม่ผ่านการอบรม คิดเป็นร้อยละ 5.20

2. การวิเคราะห์การดำเนินกิจกรรมการเตรียมความพร้อมของผู้บริหารโรงเรียน ในการนำนโยบายปฏิรูปการศึกษาไปใช้ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตบางพลัด กรุงเทพฯ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย 1.83 เมื่อจัดลำดับจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านครูและบุคลากรทางการศึกษามีการเตรียมความพร้อมน้อยเป็นลำดับที่ 1 และรองลงมา ได้แก่ ด้านการบริการและการจัดการด้านกระบวนการเรียนการสอน และด้านหลักสูตร เมื่อพิจารณาการเตรียมความพร้อมของผู้บริหารโรงเรียนในแต่ละด้าน พบว่า

2.1 ด้านกระบวนการเรียนการสอน มีการเตรียมความพร้อมในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย 1.73 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีการเตรียมพร้อมปานกลาง ได้แก่ จัดเตรียมเอกสารที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลทางด้านการเรียนการสอน มีการวัดผล

ประเมินผลตามสภาพจริง อบรมการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ อบรมการทำวิจัยในชั้นเรียน อบรมการจัดทำ Portfolio สำหรับการเตรียมความพร้อมน้อย ได้แก่ มีการสรรหาภูมิปัญญาท้องถิ่น จัดเตรียมปฏิทินปฏิบัติงานในรอบปี อบรมการจัดทำสื่อการสอนและอบรมการนิเทศภายใน

2.2 ด้านหลักสูตร มีการเตรียมความพร้อมในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย 1.69 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีการเตรียมความพร้อมปานกลาง ได้แก่ จัดเตรียมทำแผนการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ จัดเตรียมทำสื่อการสอนให้สอดคล้องกับหลักสูตร เข้ารับการอบรมเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรขั้นพื้นฐาน จัดเตรียมกิจกรรมพัฒนาด้านผู้เรียนเป็นรายภาค รายปี จัดเตรียมกำหนดสาระการเรียนรู้รายภาค รายปี จัดทำหน่วยการเรียนรู้รายภาค รายปี จัดเตรียมทำคำอธิบายรายวิชาประกอบด้วย ชื่อรายวิชา จำนวนเวลา และจำนวนหน่วยกิต สำหรับการเตรียมความพร้อมน้อย ได้แก่ จัดเตรียมบริการทางด้านแนะแนวรายภาค รายปี และจัดเตรียมทำหลักสูตรภูมิปัญญาท้องถิ่น

2.3 ด้านครูและบุคลากรทางการศึกษา มีการเตรียมความพร้อมในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย 1.96 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีการเตรียมความพร้อมมาก ได้แก่ จัดเตรียมอบรมครูเพื่อพัฒนาด้านผู้เรียน มีการประชุมเกี่ยวกับมาตรฐานวิชาชีพของครู มีการประชุมเกี่ยวกับการปฏิรูปการศึกษาของโรงเรียน สำหรับการเตรียมความพร้อมปานกลาง ได้แก่ มีการประชุมเพื่อร่วมกันกำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ มีการประชุมชี้แจงเกี่ยวกับการพัฒนางานในวิชาชีพครู มีการประชุมในการทำคู่มือปฏิบัติการของโรงเรียน มีการประชุมครูเพื่อร่วมกันกำหนดสาระการเรียนรู้ มีการประชุมวางแผนการทำคำอธิบายรายวิชา จัดเตรียมประชุมการจัดทำหน่วยการเรียนรู้รายภาค รายปี สำหรับการเตรียมความพร้อมน้อย ได้แก่ จัดเตรียมอบรมครูผู้ทำหน้าที่ครูแนะแนว

2.4 ด้านบริหารและการจัดการ มีการเตรียมความพร้อมในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย 1.91 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีการเตรียมความพร้อมมาก ได้แก่ มีการประชุมวางแผนปรับปรุงสถานศึกษา และสิ่งแวดล้อมของโรงเรียน สำหรับการเตรียมความพร้อมปานกลาง ได้แก่ มีการประชุมเพื่อแบ่งหน้าที่ของครู-อาจารย์รับผิดชอบในแต่ละฝ่าย มีการจัดประชุมคณะกรรมการโรงเรียน มีการประชุมเพื่อวางแผนการประเมินผลงานทุกๆ ด้าน รายภาค รายปี มีการประชุมวางแผนด้านบุคลากรให้สอดคล้องกับการสอนรายวิชา มีการประชุมวางแผนจัดหาวัสดุ อุปกรณ์ที่เอื้อต่อการบริหารและการจัดการเรียนการสอน มีการจัดเตรียมด้านงบประมาณเพื่อใช้ในการจัดการศึกษาของโรงเรียนระยะเลาง (3-5 ปี) มีการประชุมวางแผนการจัดทำเครือข่ายผู้ปกครอง มี

การประชุมทำแผนระบบข้อมูลสารสนเทศ และมีการจัดเตรียมตํานงงบประมาณเพื่อใช้ในการจัดการศึกษาของโรงเรียนระยะสั้น (1 ปี)

3. การวิเคราะห์ความพร้อมของครูในการนํานโยบายปฏิรูปการศึกษาไปใช้ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตบางพลัด กรุงเทพฯ โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย 3.41 เมื่อจัดลำดับจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านครูและบุคลากรทางการศึกษา มีการเตรียมความพร้อมมากเป็นลำดับที่ 1 และรองลงมา ได้แก่ ด้านบริหารและการจัดการ ด้านกระบวนการเรียนการสอน และด้านหลักสูตร เมื่อพิจารณาความพร้อมของครูในแต่ละด้าน พบว่า

3.1 ด้านกระบวนการเรียนการสอน มีความพร้อมในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย 3.35 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีความพร้อมมาก ได้แก่ ครูจัดกิจกรรมการสอนโดยผู้เรียนปฏิบัติจริง และค้นคว้าด้วยตนเอง ครูจัดทำ Portfolio มีการจัดแสดงผลงานนักเรียน ครูจัดทำข้อสอบวัดผลก่อนเรียนหลังเรียน ครูสามารถจัดทำวิจัยในชั้นเรียน ครูจัดให้มีนวัตกรรมการสอนที่หลากหลาย และเหมาะสม มีความพร้อมปานกลาง ได้แก่ ครูจัดทำปฏิทินปฏิบัติงานในรอบปี ครูจัดทำปฏิทินการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการนิเทศภายในได้ มีการแลกเปลี่ยนรูปแบบการเรียนการสอนระหว่างสถานศึกษา และเชิญวิทยากรท้องถิ่นมาให้ความรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น

3.2 ด้านหลักสูตร มีความพร้อมในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย 3.31 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่ามีความพร้อมมาก ได้แก่ มีการวิเคราะห์หลักสูตรและเขียนแผนการสอน มีการกำหนดและจัดทำแผนการเรียนการสอนที่หลากหลาย จัดทำสื่อการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับหลักสูตรและแผนการสอน มีการประเมินผลการใช้หลักสูตรเมื่อครบ 1 ภาคเรียน มีความพร้อมปานกลาง ได้แก่ มีการประเมินและรายงานผลการใช้หลักสูตรเพื่อพัฒนาหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง จัดทำสาระของหลักสูตรให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลาง จัดทำหลักสูตรที่สอดคล้องกับสภาพของท้องถิ่นและชุมชน มีการจัดเนื้อหาของหลักสูตรตามความต้องการของนักเรียนและชุมชน คณะกรรมการโรงเรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดการใช้หลักสูตร และจัดทำหลักสูตร โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น

3.3 ด้านครูและบุคลากรทางการศึกษา มีความพร้อมในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย 3.57 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีความพร้อมมาก ได้แก่ มีการสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณของวิชาชีพให้บุคลากรในโรงเรียน มีการส่งเสริมครูและบุคลากรในสถานศึกษาเป็นสมาชิกชมรมวิชาชีพครู มีการจัดระบบการประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรอย่างเน้นรูปธรรมและเป็นที่ยอมรับของทุกฝ่าย และจัดให้ครูมีชั่วโมงสอนที่เหมาะสม และมีชั่วโมงสำหรับเตรียมการสอน

3.4 **ด้านบริหารและการจัดการ** มีความพร้อมในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย 3.41 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีความพร้อมมาก ได้แก่ มีการจัดตั้งคณะกรรมการโรงเรียน มีการจัดทำธรรมนูญโรงเรียน มีการจัดทำแผนแม่บทพัฒนาโรงเรียน ตามภารกิจทุกด้าน มีการจัดระบบข้อมูลสารสนเทศ มีการจัดตั้งคณะทำงาน แผนปรับปรุงการศึกษาในสถานศึกษา มีการจัดทำระบบและแนวปฏิบัติต่างๆ เพื่อให้เกิดความคล่องตัว และเอื้อต่อการเรียนการสอน มีความพร้อมปานกลาง ได้แก่ มีการจัดหาวัสดุอุปกรณ์ได้เหมาะสมเพียงพอที่เอื้อต่อการบริหารและการปฏิบัติงานของโรงเรียน มีการจัดหางบประมาณเพื่อใช้ในการจัดการศึกษาของโรงเรียนอย่างเพียงพอ และจัดให้ชุมชนร่วมกันจัดตั้งองค์กรเพื่อหารายได้สนับสนุนกิจการของโรงเรียน

ข้อเสนอแนะ

จากผลของการวิจัย ผู้วิจัยได้นำมาพิจารณาในแง่ของความเป็นไปได้ และข้อปัญหาในเชิงปฏิบัติพอประมวลเป็นข้อเสนอแนะในเชิงปฏิบัติ ซึ่งจากผลการวิจัยพบว่าการดำเนินกิจกรรมการเตรียมความพร้อมของผู้บริหารโรงเรียนในการนำนโยบายปฏิรูปการศึกษาไปใช้ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตบางพลัด โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง สะท้อนให้เห็นว่าผู้บริหารโรงเรียนให้ความสำคัญในการดำเนินกิจกรรมของการนำนโยบายปฏิรูปการศึกษาไปใช้ในโรงเรียน ตามองค์ประกอบทั้ง 4 ด้าน ยังขาดความพร้อมและการเอาใจใส่เท่าที่ควร ดังนั้น ในเชิงนโยบายหน่วยงานที่รับผิดชอบควรดำเนินการในกระบวนการประเมินผลการดำเนินกิจกรรมการปฏิรูปการศึกษา ซึ่งจะมีผลกระตุ้นให้ผู้บริหารโรงเรียนหันมาเอาใจใส่ในการเตรียมความพร้อม เพื่อทำให้เป็นโรงเรียนปฏิรูปการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ศึกษาการเตรียมความพร้อมของผู้บริหารโรงเรียนในการนำนโยบายปฏิรูปการศึกษาไปใช้ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ในสังกัดสำนักงานเขตบางพลัด กรุงเทพฯ
2. เปรียบเทียบการเตรียมความพร้อมของผู้บริหารโรงเรียนในการนำนโยบายไปใช้ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตบางพลัดกับโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน

ชื่อเรื่อง การมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนของครู ในโรงเรียนศูนย์ปฏิรูป
การศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา

ผู้วิจัย เกียรติพงศ์ คำไทย

ปีที่งานวิจัยเสร็จ พ.ศ.2544

ลักษณะของงานวิจัย วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการ ศึกษา
สถาบันราชภัฏนครราชสีมา

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนของครูใน
โรงเรียนศูนย์ปฏิรูปการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา ตาม
บทบาทหน้าที่การปฏิบัติงานและขนาดของโรงเรียน ในการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียน
ตามภารกิจการบริหาร 6 ด้าน คือ การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานบุคลากร
การบริหารงานกิจการนักเรียน การบริหารงานธุรการ การเงินและพัสดุ การบริหารงาน
อาคารสถานที่ และการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

วิธีดำเนินการวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนศูนย์ปฏิรูปการศึกษา
สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา ปีการศึกษา 2543 จำนวน 221
โรงเรียน รวม 3,846 คน การเลือกกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified
random sampling) ตามขนาดของโรงเรียน ได้กลุ่มตัวอย่างครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียน
ศูนย์ปฏิรูปการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา ปีการศึกษา
2543 จำนวน 508 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น แบ่งเป็น 2 ตอน
คือ ตอนที่ 1 เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบ
รายการ (Checklist) ตอนที่ 2 ระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนของครูใน
โรงเรียนศูนย์ปฏิรูปการศึกษา มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จ
แล้วเสนอต่อคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจแก้ไขให้ถูกต้องสมบูรณ์ แล้ว
นำเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน เพื่อพิจารณาความเที่ยงตรงของเนื้อหา ความ
ถูกต้องตามรูปแบบ และความถูกต้องของภาษา จากนั้นผู้วิจัยนำเครื่องมือไปทดลองใช้
กับครูในโรงเรียนศูนย์ปฏิรูปการศึกษาที่ไม่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 60 คน เพื่อหา

ค่าความเชื่อมั่น โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (α -Coefficient) ของ Cronbach ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่น 0.87

การรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการโดยนำแบบสอบถามและสำเนาหนังสือขออนุญาตในเก็บรวบรวมข้อมูลต่อผู้บริหารโรงเรียน เพื่อขอความร่วมมือกับครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ตอบแบบสอบถาม และขอความอนุเคราะห์ให้ผู้บริหารโรงเรียนส่งแบบสอบถามคืนที่สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอหรือส่งคืนทางไปรษณีย์ สำหรับแบบสอบถามที่ยังไม่ได้รับคืนในเวลาที่กำหนด ผู้วิจัยเดินทางไปเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง

การวิเคราะห์ข้อมูล สถิติที่ใช้ ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t-test) วิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-way ANOVA) และเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ โดยวิธีการของ Newman Keuls

สรุปผลการวิจัย

1. ระดับการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารโรงเรียนของครูในโรงเรียนศูนย์ปฏิบัติการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ครูมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนอยู่ในระดับมากตามลำดับ ได้แก่ ด้านกิจการนักเรียน ด้านอาคารสถานที่ ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ด้านบุคลากร และด้านวิชาการ ส่วนด้านธุรการ การเงินและพัสดุ ครูมีส่วนร่วมในการบริหารอยู่ในระดับปานกลาง

2. ระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนของครูในโรงเรียนศูนย์ปฏิบัติการศึกษา ระหว่างครูที่เป็นคณะกรรมการสถานศึกษากับครูที่ไม่เป็นคณะกรรมการสถานศึกษา มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งโดยรวม รายด้านและรายข้อ

3. ระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนของครู เมื่อจำแนกตามขนาดของโรงเรียน พบว่า โดยรวมแล้ว ครูมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ครูมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนในด้านวิชาการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยครูมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนแตกต่างกันระหว่างโรงเรียนขนาดเล็กและโรงเรียนขนาดกลาง และพบว่า ครูมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนแตกต่างกันในเรื่องการสร้าง การปรับปรุง พัฒนาเครื่องมือวัด และประเมินผลนักเรียนให้มีคุณภาพ การดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียนอย่างเป็นระบบ และการวางแผนดำเนินการประชุมอบรม สัมมนาทางด้านวิชาการแก่ข้าราชการครู

ข้อเสนอแนะ

1. ครูควรศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม เกี่ยวกับเรื่องการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียน ให้มีความรู้ ความเข้าใจมากยิ่งขึ้น ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการนำความรู้ไปใช้ในการร่วมมือกับผู้บริหาร และบุคลากรในโรงเรียน ในการที่จะบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุด

2. ผู้บริหารโรงเรียน ควรปรับปรุง พัฒนา ระบบบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียน ให้เอื้อต่อการเข้ามามีส่วนร่วมของครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย โดยการปรับปรุง พัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศ ปรับปรุงโครงสร้างการบริหาร และส่งเสริมบรรยากาศที่เอื้อต่อการบริหารโรงเรียนแบบมีส่วนร่วม

3. เปิดโอกาสให้ครูและบุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาของโรงเรียนมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนมากยิ่งขึ้นในทุกๆด้าน โดยเฉพาะด้านธุรการ การเงินและพัสดุที่พบว่า ครูมีส่วนร่วมในการบริหารอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้เพราะว่าการจัดการเรียนการสอนที่จะทำให้บรรลุผลอย่างมีประสิทธิภาพนั้น จะต้องมีการบริหารจัดการด้านสื่อ วัสดุอุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆอย่างมีประสิทธิภาพเช่นเดียวกัน

4. ผู้บริหารโรงเรียนควรส่งเสริม สนับสนุนครูและบุคลากรที่เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนโดยการเสริมสร้างขวัญ กำลังใจ ในการปฏิบัติงาน ซึ่งจะทำให้ครูและบุคลากรเกิดความภูมิใจที่มีโอกาสมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนอย่างเต็มที่ ทำให้เกิดความรู้สึกมีความเป็นเจ้าของ และส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนต่อไป

5. การที่ครูมีส่วนร่วมในการบริหาร เรื่อง การปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นอยู่ในลำดับสุดท้ายนั้น โรงเรียนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรได้ประชาสัมพันธ์ สร้างความตระหนัก และหาแนวทางในการพัฒนาครูและบุคลากรในโรงเรียนให้มีความรู้ ความเข้าใจ และสามารถดำเนินการในเรื่องดังกล่าวได้อย่างถูกต้อง

6. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรกำหนดเป็นนโยบายสำคัญให้โรงเรียนศูนย์ปฏิรูปการศึกษา และโรงเรียนประถมศึกษานานาชาติในสังกัด ดำเนินการบริหารจัดการศึกษา โดยการมีส่วนร่วมของครูและบุคลากรอย่างจริงจัง เพราะแนวทางในการบริหารจัดการศึกษาดังกล่าวเป็นการส่งเสริม พัฒนาครูและบุคลากรให้มีความรับผิดชอบร่วมกันในการจัดการศึกษาของโรงเรียน มีความรู้สึกภูมิใจเป็นเจ้าของที่จะพัฒนาการศึกษาของโรงเรียนอย่างเต็มที่ และยังเป็นการบริหารจัดการศึกษาตามแนวทางที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 อีกด้วย

7. หน่วยงานที่รับผิดชอบ ควรนิเทศ ติดตาม กำกับ และประเมินผลการบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง และสรุปผลการดำเนินงานนิเทศ ติดตาม กำกับโรงเรียนในสังกัด เพื่อนำข้อมูลมาใช้ในการปรับปรุง พัฒนาระบบบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพต่อไป

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนของครูในโรงเรียนศูนย์ปฏิบัติการศึกษาในจังหวัดและสังกัดอื่นๆ
2. ควรศึกษาการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนของคณะกรรมการสถานศึกษา กลุ่มอื่นๆ เช่น ตัวแทนผู้ปกครอง ตัวแทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตัวแทนศิษย์เก่า หรือผู้ทรงคุณวุฒิ เป็นต้น
3. ควรศึกษาเปรียบเทียบปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนของครูและบุคลากรในโรงเรียนศูนย์ปฏิบัติการศึกษาที่มีขนาดต่างกัน
4. ควรศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารโรงเรียนแบบมีส่วนร่วม ของครู กับประสิทธิผลของการบริหารโรงเรียน

ชื่อเรื่อง การศึกษาการดำเนินงานโรงเรียนปฏิบัติการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน : กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านสบซุ่น อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน

ผู้วิจัย อธิก ป้องคำรอด

ปีที่ยานวิจัยเสร็จ พ.ศ.2546

ลักษณะของงานวิจัย วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา สถาบันราชภัฏอุตรดิตถ์

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษารูปแบบการดำเนินงานการปฏิบัติการเรียนรู้ของโรงเรียนบ้านสบซุ่น อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน
2. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการปฏิบัติการเรียนรู้ของโรงเรียนบ้านสบซุ่น อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน
3. เพื่อศึกษาผลการดำเนินงานการปฏิบัติการเรียนรู้ ของโรงเรียนบ้านสบซุ่น อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน
4. เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรค และผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานปฏิบัติการเรียนรู้โรงเรียนบ้านสบซุ่น อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน

วิธีดำเนินการวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน ครู นักเรียน โรงเรียนบ้านสบชุ่น กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนบ้านสบชุ่น ผู้ปกครองนักเรียน ผู้นำชุมชน ชาวบ้านสบชุ่นอำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน ปีการศึกษา 2544 ส่วนกลุ่มตัวอย่างสำหรับการสนทนากลุ่ม ได้แก่ กลุ่มครู 8 คน กลุ่มนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2-6 ชั้นละ 6 คน กลุ่มกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 6 คน กลุ่มผู้ปกครองนักเรียน 6 คน เลือกกลุ่มตัวอย่างแบบไม่อาศัยความน่าจะเป็นโดยวิธีเลือกกลุ่มตัวอย่างตามสะดวก

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย

1. แบบสังเกต เป็นการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม
2. แบบสัมภาษณ์ เป็นการสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง
3. การสนทนากลุ่ม
4. การใช้ข้อมูลจากเอกสารและรายงาน
5. แบบสอบถาม
6. แบบสำรวจปัญหา
7. อุปกรณ์ภาคสนาม เช่น กล้องถ่ายรูป เครื่องบันทึกเสียง

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ เน้นการตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือ (Validity) ผู้วิจัยนำแบบสังเกต แบบสัมภาษณ์เชิงลึก แบบสอบถาม และแบบสำรวจปัญหา ให้ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน เป็นผู้ตรวจสอบความตรงด้านเนื้อหา (Content Validity) และความเหมาะสมของภาษาที่ใช้ หลังการตรวจสอบจากผู้ทรงคุณวุฒิแล้วผู้วิจัยนำมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำและนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการด้วยวิธีการต่าง ๆ หลายวิธี ได้แก่ ศึกษาเอกสาร สำรวจข้อมูลโรงเรียน ข้อมูลชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่ ตรวจสอบสภาพปัจจุบันของโรงเรียน สัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน ครู นักเรียน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนบ้านสบชุ่น ประชุมร่วมกับโรงเรียนและชุมชน การสัมภาษณ์ผู้ปกครอง การสังเกตการสอนการจัดกิจกรรมของครู การสังเกตการมีส่วนร่วมในการเรียนของนักเรียนโดยในการไปเก็บข้อมูลที่โรงเรียนนั้น ผู้วิจัยขอหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อจัดทำวิทยานิพนธ์ จากบัณฑิตวิทยาลัย สถาบันราชภัฏอุตรดิตถ์ เสนอผ่านสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดน่านและสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอท่าวังผาและโรงเรียนบ้านสบชุ่น เพื่อขออนุญาตและอำนวยความสะดวกในการเก็บรวบรวม

รวมข้อมูล โดยแบ่งการดำเนินงานออกเป็น 3 ระยะ คือ ระยะแรก ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2544 (มิถุนายน-ตุลาคม 2544) เป็นช่วงแนะนำตัวและศึกษาข้อมูลทั่วไป ระยะที่สอง ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2544 (พฤศจิกายน 2544- มีนาคม 2545) เป็นช่วงศึกษาและเก็บข้อมูลตามวัตถุประสงค์ ระยะที่สาม (เดือนเมษายน 2545-มิถุนายน 2545) เป็นช่วงการวิเคราะห์ข้อมูลตรวจสอบข้อมูล การตรวจสอบข้อมูล ผู้วิจัยนำข้อมูลต่างๆ ที่เก็บรวบรวมได้ จากการบันทึกภาคสนาม เทปบันทึกเสียง เอกสาร รายงาน ภาพถ่ายหลังจากกลับจากพื้นที่ทุกครั้งมาจัดระเบียบผสมผสานหรือแจกแจงรายละเอียด โยงความสัมพันธ์ของตัวแปรตามกรอบแนวคิดการวิจัย มีการตรวจสอบความครบถ้วน ความพอเพียง ความน่าเชื่อถือและความตรงของข้อมูล โดยการปรึกษาผู้บริหารโรงเรียน ผู้นำชุมชนซึ่งเป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) เพื่อให้แน่ใจว่าได้ข้อมูลจริง แล้วนำมาสรุปเพื่อเขียนวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาความสัมพันธ์ของตัวแปรตามกรอบแนวคิด หาคำตอบและข้อสรุปทั้งหมดของรูปแบบการปฏิรูปการเรียนรู้ของโรงเรียน เป็นการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) วิเคราะห์ทั้งเชิงคุณภาพและปริมาณ โดยมีขั้นตอนการวิเคราะห์ดังนี้

1. วิเคราะห์แยกแยะรายละเอียดของเหตุการณ์ หรือประเด็นที่ศึกษาว่ามีตัวแปรย่อยหรือส่วนประกอบอะไรบ้าง

2. จัดหมวดหมู่ของตัวแปรหรือส่วนประกอบเหล่านั้น

3. ศึกษาถึงการเชื่อมโยงของตัวแปรหรือส่วนประกอบเหล่านั้น

4. สรุปเพื่อแสดงสาระสำคัญที่เป็นข้อค้นพบจากการศึกษา

ข้อมูลที่เป็นรูปธรรมหรือตัวเลขต่างๆ จะเสนอผลการวิเคราะห์ในรูปเชิงปริมาณ สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) นำมาเป็นข้อมูลหรือคำตอบสนับสนุนอธิบายผลจากการวิเคราะห์ ข้อมูลเชิงคุณภาพให้กระจ่างชัดมากยิ่งขึ้น

การตรวจสอบความถูกต้องและความเหมาะสมของข้อมูล ผู้วิจัยนำวิธีการหรือรูปแบบการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนที่เป็นฉบับร่าง ให้ผู้บริหารและคณะครูในโรงเรียนรวมทั้งกรรมการสถานศึกษาช่วยกันตรวจสอบความถูกต้องและความเหมาะสมตามความเป็นจริง พร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะในด้านต่างๆ เพื่อผู้วิจัยจะได้นำไปปรับปรุงแก้ไข

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้สรุปผลตามวัตถุประสงค์ ได้ดังนี้

1. ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการดำเนินงานปฏิรูปการเรียนรู้เริ่มต้นมาจากความต้องการในการพัฒนาการศึกษาของโรงเรียนตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาและการได้รับการคัดเลือกเป็นโรงเรียนแกนนำเพื่อพัฒนาเป็นโรงเรียนปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน มีการจัดทำธรรมนูญโรงเรียน โดยการมีส่วนร่วมของผู้บริหาร ครู คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและผู้ปกครองนักเรียนกำหนดเป้าหมายในการจัดการศึกษา 15 เป้าหมาย โดยมีแผนปฏิบัติการ โครงการและกิจกรรมต่างๆ 14 โครงการ ให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้ มีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง มีองค์ประกอบที่สนับสนุนและส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนเชื่อมโยงอย่างมีปฏิสัมพันธ์กัน ตั้งแต่ผู้บริหารเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงมีการบริหารจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน การมีส่วนร่วมของครูและนักเรียนและชุมชนทุกฝ่าย การพัฒนาบุคลากรให้มีคุณภาพสูงขึ้น มีการวิเคราะห์บูรณาการหลักสูตรการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตของชุมชนท้องถิ่น โดยให้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมจัดแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย ทั้งในโรงเรียนและนอกโรงเรียน มุ่งเน้นการปฏิบัติจริงและการใช้กระบวนการกลุ่มในการเรียนรู้ มีการประกันคุณภาพภายใน การวัดและประเมินผลตามสภาพจริง ครูมีการวิจัยในชั้นเรียนเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาคุณภาพนักเรียน และได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานต้นสังกัด ทั้งงบประมาณ เอกสารทางวิชาการและการนิเทศติดตามผล

2. การมีส่วนร่วมของชุมชนในการปฏิรูปการเรียนรู้ ส่วนใหญ่เป็นเพียงผู้ให้ความร่วมมือในการพัฒนาสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนหรือการบริจาคทรัพย์สินของเงินทอง และการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียนที่ครูขอความร่วมมือ แต่กิจกรรมในด้านวิชาการ การจัดทำหลักสูตร การจัดการเรียนการสอนชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมน้อยมาก

3. ผลการดำเนินงานปฏิรูปการเรียนรู้ทำให้นักเรียนเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นกล้าแสดงออกมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ สนใจใฝ่รู้ มีความรับผิดชอบรู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ไม่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด สามารถทำงานร่วมกันเป็นทีมได้ มีส่วนร่วมในการกำหนดกิจกรรมการเรียนการสอน เรียนรู้อย่างมีความสุข ชอบไปโรงเรียนและใกล้ชิดกับครูมากขึ้น รวมทั้งมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น จากผลการประเมินมาตรฐานคุณภาพนักเรียนด้านเก่ง ดี และมีความสุข พบว่า อยู่ในระดับดีมากทุกด้าน รวมทั้งมาตรฐานด้านกระบวนการบริหารจัดการและด้านปัจจัยก็อยู่ในระดับดีมาก ซึ่งเป็นระดับที่ควรเผยแพร่หรือเป็นผู้นำหรือต้นแบบแก่โรงเรียนอื่น ๆ ได้

4. ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานปฏิรูปการเรียนรู้ คือ โรงเรียนอยู่ในเขตทุรกันดาร การคมนาคมไม่สะดวก ขาดสื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอนที่ทันสมัย ครูมีภาระงานเพิ่มมากขึ้นและขอย้ายออกทุกปี งบประมาณในการสนับสนุนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมีน้อยและชุมชนยังไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอย่างแท้จริง

ผลกระทบจากการดำเนินงานปฏิรูปการเรียนรู้ ส่วนใหญ่จะเป็นไปในทางบวก โดยโรงเรียนเป็นที่รู้จักและยอมรับของบุคคลในวงการศึกษาและบุคคลทั่วไป จากการเผยแพร่ทางสื่อต่างๆ ผู้บริหารได้รับการยกย่องเป็นผู้บริหารสถานศึกษาต้นแบบจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ครูได้รับการพิจารณาความดีความชอบในระดับดีเด่นเพิ่มมากขึ้นและผู้ปกครองมีความพึงพอใจในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของโรงเรียนรวมทั้งภูมิปัญญาท้องถิ่น ของชุมชนมีการเรียนรู้ สืบสานอนุรักษ์และเผยแพร่สู่ภายนอกมากขึ้น โรงเรียนบ้านสบขุ่นจึงมีศักยภาพที่จะพัฒนาเป็นโรงเรียนปฏิรูปการเรียนรู้ได้สำเร็จ

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยครั้งนี้มีข้อเสนอแนะบางประเด็นขอยกมา ดังนี้

1. การดำเนินงานปฏิรูปการเรียนรู้ปัจจัยที่มีอิทธิพลอย่างมากต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา คือ ผู้บริหารโรงเรียน คุณสมบัตส่วนตัวของผู้บริหารโรงเรียนทั้งทางด้านวิชาการและอุปนิสัยเป็นสิ่งที่สร้างความศรัทธาและความมั่นใจในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ผู้บริหารที่มีความรู้และประสบการณ์ในการทำงานสูงและเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง สามารถสร้างความเข้าใจและให้คำแนะนำที่ครูสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง ช่วยให้ครูดำเนินการพัฒนาไปได้ด้วยความอบอุ่นใจและมั่นใจ ความเป็นประชาธิปไตยมีใจกว้าง กระจายงานเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการวางแผนงานและรู้จักรับฟังความคิดเห็นของครู ช่วยให้ครูได้มีโอกาสริเริ่ม มีความผูกพันและความรับผิดชอบกับงานมากขึ้น และประการสำคัญที่สุด คือ การเป็นแบบอย่างในการทำงานในด้านความเสียสละ ความยุติธรรม ซื่อสัตย์สุจริตนับเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ครูเกิดความศรัทธาเชื่อถือและปฏิบัติตาม ดังนั้นการพัฒนาโรงเรียนให้ประสบผลสำเร็จจึงต้องคำนึงถึงการพัฒนาผู้บริหารทั้งทางด้านวิชาการและด้านอุปนิสัยหากสามารถพัฒนาผู้บริหารให้เป็นแบบอย่างที่ดีได้ ก็เท่ากับว่างานการพัฒนาได้สำเร็จไปแล้วเกือบครึ่งหนึ่ง

2. รัฐควรเปิดโอกาสให้สถานศึกษาและชุมชนสามารถคิดค้นทดลอง แนวคิดรูปแบบการจัดการศึกษาได้ในหลายๆ รูปแบบโดยไม่จำกัด เพื่อจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาความเป็นจริงและความต้องการของชุมชนแต่ละชุมชนได้ และไม่ควรคิด

หรือกำหนดกิจกรรมให้เป็นแนวปฏิบัติเหมือนกันทั่วประเทศ ควรเปิดโอกาสให้ผู้ปฏิบัติงานเป็นผู้คิดวางแผนกำหนดกิจกรรมเอง ซึ่งสามารถสร้างคนสร้างงานได้สูงกว่าการสั่งการตามความต้องการของผู้บังคับบัญชา สถานศึกษาที่มีความเป็นอิสระ จะมีนวัตกรรมมากกว่าสถานศึกษาที่ถูกครอบงำทางความคิด หรือถูกควบคุมให้ต้องปฏิบัติตามคำสั่ง

3. ควรพัฒนาโรงเรียนให้เป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ โดยปลูกกระแสการเรียนรู้ พัฒนาการเรียนรู้ตลอดเวลาให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของโลกในปัจจุบัน ทั้งผู้บริหาร ครู นักเรียนควรมีการเรียนรู้ร่วมกันจากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายทั้งในและนอกโรงเรียน รวมทั้งโรงเรียนควรเป็นศูนย์กลางในการเรียนรู้ของประชาชนในชุมชน โดยนำเอาการศึกษาจากระบบ การศึกษาตามอัธยาศัย การศึกษาตลอดชีวิต การวิจัยชุมชน และการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น มาเชื่อมโยงกับวิถีชีวิตของชุมชนในท้องถิ่น

4. คณะกรรมการสถานศึกษาและผู้ปกครองนักเรียน ยังมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการหรือผลักดันกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียนโดยส่วนใหญ่เป็นการให้ความช่วยเหลือด้านวัสดุอุปกรณ์ เงินและแรงงานมากกว่า โรงเรียนควรมีกระบวนการสร้างพลังอำนาจ (Empowerment) ให้กับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและผู้ปกครอง พัฒนาศักยภาพให้ความรู้ความสามารถและประสบการณ์สูงขึ้น พร้อมทั้งจะเข้ามามีส่วนร่วมในการคิด ร่วมตัดสินใจ ในการวิเคราะห์ปัญหาและสภาพทางการศึกษาที่เป็นความต้องการของท้องถิ่น ร่วมวางนโยบายการศึกษา ตลอดจนการติดตามประเมินผลการศึกษาในท้องถิ่นของตน ควรร่วมคิดร่วมตัดสินใจในกิจกรรมทุกกิจกรรมและทุกขั้นตอนกระบวนการ

5. โรงเรียนควรดึงผู้นำตามธรรมชาติในชุมชน หรือชาวบ้านในชุมชนที่มีความรู้ความสามารถ ผู้ที่เป็นที่ยอมรับเชื่อถือของคนในชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมกันการจัดการศึกษา ร่วมกับคณะกรรมการสถานศึกษาและผู้ปกครองของนักเรียน เนื่องจากชาวบ้านในชุมชนที่ไม่ใช่คณะกรรมการสถานศึกษาและไม่มีบุตรหลานในโรงเรียนแทบจะไม่มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเลย

6. โรงเรียนควรให้ความรู้ และปลูกฝังให้ประชาชนในชุมชนเข้าใจและมีจิตสำนึกว่าการจัดการศึกษาเป็นหน้าที่ของประชาชนในชุมชนที่ต้องร่วมกันรับผิดชอบ โดยการประชาสัมพันธ์ผ่านทางสื่อของโรงเรียน หอกระจายข่าวประจำหมู่บ้าน การประชุมของหมู่บ้าน รวมทั้งการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ที่ชุมชนจัดขึ้น ถ้าประชาชนในชุมชนเห็นความสำคัญและความจำเป็นที่จะต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และโรงเรียนสนับสนุนส่งเสริมและเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมอย่างแท้จริงแล้ว ประชาชนในชุมชนก็จะสามารถปรับเปลี่ยนทัศนคติและยอมรับการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษามากขึ้น

7. ควรร่วมมือและประสานงานกับหน่วยงานของรัฐอื่นๆ เช่น พัฒนาการอำเภอ เกษตรตำบลที่อยู่ประจำศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล สถานีตำรวจ สถานบริการสาธารณสุข รวมทั้งองค์การบริหารส่วนตำบล ในการแก้ปัญหา เศรษฐกิจและสังคมในชุมชน สร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน โดยการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ถ้าหากในชุมชนมีกระบวนการเรียนรู้เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชน มีกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ มีกิจกรรมกลุ่มองค์กรชุมชน มีความเคลื่อนไหวเรียนรู้อยู่เรื่อย ๆ การทำงานของประชาชนในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาก็จะมีพลังขับเคลื่อนมากยิ่งขึ้น

8. องค์กรในชุมชนจะเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทวีความสำคัญยิ่งขึ้น ไม่ว่าจะเป็นองค์การที่เป็นทางการ เช่น องค์การบริหารส่วนตำบล คณะกรรมการหมู่บ้าน กลุ่มประชาคมในหมู่บ้าน หรือองค์การที่ไม่เป็นทางการ เช่น กลุ่มแม่บ้าน กลุ่มผู้สูงอายุ เป็นต้น กลุ่มต่างๆ เหล่านี้หากสามารถนำมาใช้เป็นแกนกลางในการพัฒนาความร่วมมือระหว่างชุมชนและโรงเรียนแล้วก็จะเป็นกลไกสร้างประโยชน์ได้อย่างมาก

9. การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ เมื่อวิเคราะห์หลักสูตรในแต่ละหน่วยแล้วและทำแผนผังความคิดเชื่อมโยงทุกวิชาที่จะบูรณาการแล้ว ควรเขียนจุดประสงค์รวมกันทุกวิชาที่บูรณาการ มีกิจกรรมการเรียนการสอนที่เชื่อมโยงทุกวิชาในแต่ละวันตามแผนการสอนที่วางไว้ โดยมีการนำเอาเนื้อหาของวิชาต่างๆ มาหลอมรวมเข้าด้วย ทำให้เอกลักษณ์ของแต่ละรายวิชาหมดไป การจัดหลักสูตรแบบบูรณาการช่วยให้นักเรียนได้เรียนรู้สิ่งต่าง ๆ และสามารถเชื่อมโยงสิ่งที่เรียนให้เข้ากับชีวิตจริง โดยมุ่งหวังว่าเมื่อเรียนรู้สิ่งใดไป อย่าให้สิ่งนั้นแยกเป็นส่วนๆ ควรเชื่อมโยงบูรณาการกันทั้งหมดให้นักเรียนเรียนรู้อย่างเป็นองค์รวม มองเห็นภาพรวม เห็นตนเองรู้จักการทำงานร่วมกับผู้อื่น และกระบวนการเรียนของวิชาหนึ่งอาจช่วยให้นักเรียนมีความเข้าใจในอีกวิชาหนึ่งได้ดีขึ้น

10. ครูควรใช้การวิจัยในชั้นเรียนในการแก้ปัญหาของนักเรียนอย่างเป็นองค์รวม ไม่ใช่แก้ปัญหาการเรียนโดยการสอนซ่อมเสริมเพียงอย่างเดียว เนื่องจากปัญหาการไม่ผ่านจุดประสงค์การเรียนรู้หรือการสอบไม่ผ่านในแต่ละแผนการสอนของนักเรียน สาเหตุปัญหา มาจากปัญหาด้านสุขภาพ เศรษฐกิจ สังคม พฤติกรรม บุคลิกภาพ หรือวุฒิภาวะทางอารมณ์ด้วย ควรเชื่อมโยงปัญหาอย่างเป็นระบบเพื่อการแก้ไข และต้องมีส่วนร่วมของทั้งผู้บริหารโรงเรียน ครู นักเรียน เพื่อนนักเรียน ผู้ปกครองนักเรียนและชุมชนในกระบวนการแก้ปัญหา

11. โรงเรียนควรสนับสนุนอุปกรณ์การเรียนการสอนที่ต้องซื้อหาในการปฏิบัติจริงตามศูนย์การเรียนรู้ต่าง ๆ ให้แก่เด็กนักเรียนที่ยากจนจริง ๆ

12. รัฐควรสนับสนุนงบประมาณให้เพียงพอในการปฏิรูปการเรียนรู้ การจัดการเรียนการสอน การจัดสื่อประกอบการเรียนการสอน เทคโนโลยีและอุปกรณ์ที่ทันสมัยในการเรียนรู้ของนักเรียน เพื่อที่โรงเรียนจะได้พัฒนาไปอย่างสูงสุดตามเป้าหมาย รวมถึงการสนับสนุนค่าตอบแทนใช้สอยให้กับบุคลากรในโรงเรียนอย่างเพียงพอ มีการจัดทำประกันชีวิตให้กับครูทุกคนที่สอนในโรงเรียนห่างไกลบนดอยโดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย

13. หลักสูตรท้องถิ่นที่มีการนำภูมิรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่นมาเป็นวิทยากรให้ความรู้และสอนการปฏิบัติจริงแก่นักเรียน ควรให้ผู้มีภูมิรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น เข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดแผนการสอน รวมทั้งการประเมินผลงานนักเรียนร่วมกับครู

14. การพัฒนาบุคลากรต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะการพัฒนาให้เกิดการเปลี่ยนแปลง หากทำโดยการเร่งรัดและเป็นไปในลักษณะของการทำตามนโยบายหรือคำสั่ง ผลที่เกิดขึ้นก็จะเป็นเพียงการปฏิบัติตามคำสั่งเท่านั้น แต่สิ่งที่เกิดขึ้นในห้องเรียนอาจจะยังเหมือนเดิม ดั้งต้องพัฒนาทุกระดับทุกคนที่เกี่ยวกับการปฏิรูปการเรียนรู้ของโรงเรียน ตั้งแต่ผู้บริหารโรงเรียน ครู นักการภารโรง นักเรียน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครองนักเรียนและชุมชน

15. การประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน ควรให้องค์กรภายนอกประเมินผลการดำเนินงานและเป็นผู้รับรองมาตรฐานการศึกษาด้วย เพื่อพัฒนาระดับของการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนเข้าสู่ในระดับ Accreditation

16. การลดภาระงานของครูเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็น เนื่องจากการดำเนินงานโรงเรียนปฏิรูปการเรียนรู้ ทำให้ครูมีภาระงานมากขึ้นและมีกิจกรรมงานพิเศษที่ต้องทำหลายอย่างโรงเรียนจึงควรพิจารณามอบหมายงานให้พอเหมาะ รวมทั้งการจัดให้มีฝ่ายสนับสนุนการสอนเพื่อช่วยแบ่งเบาภาระงานการสอนของครู

17. โรงเรียนควรแสวงหาวิธีการในการยกย่องเชิดชูเกียรติครูที่ปฏิบัติงานดีเด่นของโรงเรียนเพื่อเป็นการสร้างขวัญกำลังใจและสร้างแรงจูงใจแก่ครู

18. ควรขยายเครือข่ายการปฏิรูปการเรียนรู้โรงเรียนอื่นๆ โดยโรงเรียนบ้านสบขุ่นเป็นแกนนำ ให้คำแนะนำ เทคนิควิธีการจัดการเรียนการสอน รูปแบบการบริหารจัดการและให้ความช่วยเหลือในด้านต่างๆ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน

19. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจัดทำข้อมูล รวบรวมแนวคิด จุดเด่น แนวปฏิบัติ ที่ประสบความสำเร็จของโรงเรียนและผู้บริหารโรงเรียนบ้านสบซุ่น ในการปฏิรูปการเรียนรู้ เผยแพร่เป็นตัวอย่างให้แก่โรงเรียนหรือผู้บริหารโรงเรียนอื่นๆ นำไปเป็นแนวทางในการ พัฒนาการปฏิรูปการเรียนรู้และพัฒนากิจการการจัดการของโรงเรียนต่อไป

ชื่อเรื่อง การศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการปฏิรูปการจัดการ เรียนการสอนตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในสถานศึกษาสังกัด สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา

ผู้วิจัย สมศักดิ์ พระเดชกิง

ปีที่งานวิจัยเสร็จ พ.ศ.2545

ลักษณะของงานวิจัย วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา สถาบันราชภัฏนครราชสีมา

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการปฏิรูปการจัดการ เรียนการสอนตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ตามทัศนะของผู้บริหาร สถานศึกษาและครูผู้สอนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา จำแนกตามสถานภาพและขนาดของโรงเรียน

วิธีดำเนินการวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา ปีการศึกษา 2543 จำนวน 1,349 โรงเรียน ซึ่งมีผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 1,349 คน และครูผู้สอนในสถานศึกษาจำนวน 1,072 คน การกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างใช้ตารางของเคร็จซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan) และสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage random sampling) ดังนี้

ขั้นที่ 1 แบ่งกลุ่มประชากรตามขนาดของโรงเรียน 3 ขนาด

- ผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนขนาดเล็กจำนวน 423 คน โรงเรียน ขนาดกลางจำนวน 620 คน และโรงเรียนขนาดใหญ่จำนวน 306 คน รวม 1,349 คน

- ครูผู้สอนในสถานศึกษา โรงเรียนขนาดเล็กจำนวน 2,144 คน โรงเรียนขนาดกลางจำนวน 5,646 คน และโรงเรียนขนาดใหญ่จำนวน 6,282 คน รวม 14,072 คน

ขั้นที่ 2 ทาสัดส่วนของกลุ่มตัวอย่าง ในแต่ละขนาดของโรงเรียนโดยใช้ตารางของเคร์จซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan) ดังนี้

- ผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนขนาดเล็กจำนวน 94 คน โรงเรียนขนาดกลางจำนวน 138 คน และโรงเรียนขนาดใหญ่จำนวน 68 คน รวม 300 คน

- ครูผู้สอนในสถานศึกษา โรงเรียนขนาดเล็กจำนวน 57 คน โรงเรียนขนาดกลางจำนวน 151 คน และโรงเรียนขนาดใหญ่จำนวน 167 คน รวม 375 คน

ขั้นที่ 3 แบ่งเขตปฏิบัติการทางการศึกษาออกเป็น 6 เขต ตามการแบ่งเขตการศึกษาของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา แล้วทำการสุ่มอย่างง่ายโดยวิธีการจับฉลากมาเขตละ 2 อำเภอ คือ อำเภอเมือง ปักธงชัย ครบุรี หนองบุญมาก ชุมพวง พิมาย คง บัวใหญ่ โนนสูง โนนไทย ด่านขุนทด และปากช่อง

ขั้นที่ 4 เลือกสุ่มตัวอย่าง ตามสัดส่วนและขนาดของโรงเรียน ในขั้นตอนที่ 2 โดยการสุ่มอย่างง่ายโดยวิธีการจับฉลาก

ได้กลุ่มตัวอย่างผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา ปีการศึกษา 2543 จำนวน 675 คน โดยเป็นผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 300 คน เป็นครูผู้สอนในสถานศึกษาจำนวน 375 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม แบ่งเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 เป็นทัศนคติต่อบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการปฏิรูปการจัดการเรียนการสอนตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ใน 6 ด้าน คือ ด้านการใช้และการพัฒนาหลักสูตรเพื่อปฏิรูปการเรียนการสอนของสถานศึกษา ด้านการจัดกระบวนการเรียนการสอน ด้านสื่อและแหล่งการเรียนรู้ ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนการสอน ด้านการนิเทศเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน และด้านการส่งเสริมการวิจัยเพื่อพัฒนากระบวนการจัดการเรียน การสอน มีลักษณะเป็นคำถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 4 ระดับ ตอนที่ 3 เป็นทัศนคติต่อบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา ในการปฏิรูปการจัดการเรียนการสอนตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ใน 6 ด้าน โดยให้ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงทัศนคติเพิ่มเติมได้โดยอิสระ มีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด

การสร้างเครื่องมือ นำแบบทดสอบฉบับร่างที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเองเสนอต่อกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์เพื่อพิจารณา ตรวจสอบแก้ไข นำแบบทดสอบที่ผ่านคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ ไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน ตรวจสอบพิจารณาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา แล้วนำแบบทดสอบที่ได้ไปทดลองใช้ (Try out) กับผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา ที่

ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง และนำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาไปหาค่าอำนาจจำแนก โดยใช้วิธี (Item-total correlation) ได้ค่าอำนาจจำแนก (r) เป็นรายข้อระหว่าง .50 - .87 และหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha correlation) ตามวิธีของ Cronbach (1970;161) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ 0.98 และปรับปรุงแบบสอบถามเพื่อให้มีความสมบูรณ์และจัดพิมพ์แบบสอบถามเพื่อรวบรวมข้อมูลต่อไป

การรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย สถาบันราชภัฏนครราชสีมา เพื่อขอความร่วมมือจากสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา นำแบบสอบถามพร้อมหนังสือของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา และหนังสือขอความร่วมมือขอความอนุเคราะห์หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอในการแจกแบบสอบถามให้กับผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนในสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างตามรายชื่อที่ทำการสุ่มเพื่อตอบแบบสอบถามและรวบรวมส่งคืนที่สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ผู้วิจัยเก็บรวบรวมแบบสอบถามระหว่างเดือนสิงหาคม ถึง เดือนกันยายน พ.ศ 2544 ได้แบบสอบถามคืนทั้งหมด 641 ฉบับ จากจำนวนที่ส่งไป 675 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 94.96

1. การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรม SPSS for windows สถิติที่ใช้ ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่าย (Item total correlation) ค่าความเชื่อมั่น โดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha correlation) การทดสอบค่าที (t-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One - way ANOVA)

สรุปผลการวิจัย

1. บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการปฏิรูปการตัดการเรียนการสอนตามพระราชบัญญัติการศึกษา พ.ศ 2542 ตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

2. ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา มีความคิดเห็นต่อบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการปฏิรูปการจัดการเรียนการสอนตามพระราชบัญญัติการศึกษา พ.ศ 2542 โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

3. ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา ที่อยู่ในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการปฏิรูปการจัดการเรียนการสอนตามพระราชบัญญัติการศึกษา พ.ศ 2542 โดยรวม

และด้านการจัดกระบวนการเรียนการสอน ด้านสื่อและแหล่งการเรียนรู้ ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนการสอน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. ครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา ที่อยู่ในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการปฏิรูปการจัดการเรียนการสอนตามพระราชบัญญัติการศึกษา พ.ศ 2542 โดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน มีเฉพาะด้านการส่งเสริมการวิจัยเพื่อพัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอนที่พบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5. ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา ที่อยู่ในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการปฏิรูปการจัดการเรียนการสอนตามพระราชบัญญัติการศึกษา พ.ศ 2542 โดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน มีเฉพาะด้านการใช้และการพัฒนาหลักสูตรเพื่อการปฏิรูปการเรียนการสอนของสถานศึกษา ที่พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

1. ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในสถานศึกษาควรศึกษาแนวทางการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ 2542 ให้เข้าใจและสามารถดำเนินการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับแนวการศึกษาเพื่อให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ

2. ผู้บริหารการศึกษาควรให้ความสำคัญเกี่ยวกับบทบาทในด้านการส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูใช้สื่อและแหล่งการเรียนรู้ในการปฏิรูปการเรียนการสอนและส่งเสริมให้มีการจัดหาปัจจัยในการผลิตและพัฒนาสื่อการเรียนการสอนให้มากขึ้น

3. ผู้บริหารสถานศึกษาควรเป็นผู้นำในการใช้และพัฒนาหลักสูตร ส่งเสริมให้มีการพัฒนาหลักสูตรในรูปแบบต่าง ๆ และควรประชุมชี้แจงสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับนักเรียน พ่อแม่ ผู้ปกครองในการทำหลักสูตรท้องถิ่นให้มากขึ้น

4. ผู้บริหารสถานศึกษาควรสนับสนุนส่งเสริมให้พ่อแม่ ผู้ปกครอง และภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนให้กับนักเรียนให้มากขึ้น

5. ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการสำรวจ จัดหาและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่มีอยู่ในชุมชน ท้องถิ่น และนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนมากขึ้น

6. ผู้บริหารสถานศึกษาควรเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการประเมินผู้เรียน

7. ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้กรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชนมีส่วนร่วมในการนิเทศเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนของครูให้มีประสิทธิภาพ และส่งเสริมบรรยากาศของการร่วมแรงร่วมใจกันมากขึ้น

8. ผู้บริการสถานศึกษาต้องมีการกำกับติดตาม และประเมินการดำเนินการวิจัยของครู และนำผลการประเมินไปพัฒนาปรับปรุงกระบวนการวิจัยในชั้นเรียนของครูอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาบทบาทในการปฏิรูปการเรียนการสอนของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนแกนนำปฏิรูปการศึกษา ของจังหวัดนครราชสีมา และจังหวัดอื่น ๆ

2. ควรศึกษาบทบาทในการปฏิรูปการเรียนการสอนของครูผู้สอนที่เป็นผู้นำทางด้านปฏิรูปการเรียนรู้ เช่น ครูต้นแบบ ครูแกนนำ ครูแห่งชาติ ของจังหวัดนครราชสีมา และจังหวัดอื่น ๆ

3. ควรศึกษาปัจจัยที่ทำให้การบริหารเพื่อส่งเสริมการปฏิรูปการเรียนการสอนตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ 2542 ประสบผลสำเร็จ

4. ควรศึกษาบทบาทการมีส่วนร่วมในการปฏิรูปการเรียนการสอนของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย ได้แก่ ครู ผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชนและท้องถิ่น

ชื่อเรื่อง การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อการเรียนรู้ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา : กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านหลวง กรมสามัญศึกษา จังหวัดน่าน

ผู้วิจัย บุญเสริม เสนันตา

ปีที่งานวิจัยเสร็จ พ.ศ.

ลักษณะของงานวิจัย วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา สถาบันราชภัฏอุตรดิตถ์

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งเสริมและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อการเรียนรู้ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา : กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านหลวง อำเภอบ้านหลวง จังหวัดน่าน

วิธีดำเนินการวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงพรรณนาวิเคราะห์

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียน ผู้บริหาร ครู-อาจารย์ ผู้ปกครอง นักเรียน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนบ้านหลวง ปราชญ์ชาวบ้าน และผู้นำชุมชน ที่อยู่ในพื้นที่บริการของโรงเรียนบ้านหลวง สังกัดกรมสามัญศึกษา การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพกรณีศึกษาของโรงเรียนบ้านหลวง อำเภอบ้านหลวง จังหวัดน่าน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ แบบสอบถาม แบบสังเกต ซึ่งเครื่องมือแต่ละชนิดมีการใช้สำหรับเก็บข้อมูลแต่ละกลุ่มผู้ให้ข้อมูล โดยแยกชนิดการใช้เครื่องมือดังนี้

1. แบบสอบถาม(Questionnaire) แบบสอบถามที่ใช้มี 2 แบบ คือ

1.1 แบบสอบถามปลายเปิด (Opened form) เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยใช้สำหรับเป็นแนวคำถามสำหรับสอบถามข้อมูลจาก นักเรียนที่ไม่เข้าร่วมโครงการ ผู้ปกครองนักเรียนทั้งที่เข้าร่วมโครงการและผู้ปกครองนักเรียนที่ไม่เข้าร่วมโครงการการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ปราชญ์ชาวบ้าน ผู้นำชุมชน ผู้บริหาร กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตรวจสอบความเที่ยงตรง (Validity) โดยใช้ผู้เชี่ยวชาญ 3 คน ใช้เกณฑ์ 2 ใน 3 ของผู้เชี่ยวชาญพิจารณา และหาค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับที่ได้จากการทดลองใช้แบบสอบถามจากบุคคลที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 10 ชุด ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.85

1.2 แบบสอบถามปลายปิดแบบเลือกตอบ ใช้สำหรับเก็บข้อมูลจากนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ไม่ได้เข้าร่วมโครงการการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น และใช้สำหรับเก็บข้อมูลจากครูผู้สอนในโรงเรียนที่เป็นกรณีศึกษา ตรวจสอบความเที่ยงตรง โดยใช้ผู้เชี่ยวชาญ 3 คน ใช้เกณฑ์ 2 ใน 3 ของผู้เชี่ยวชาญพิจารณา และหาค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับที่ได้จากการทดลองใช้แบบสอบถามจากบุคคลที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 10 ชุด ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.85

2. แบบสัมภาษณ์ (Interview) ใช้สำหรับสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลจากนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการ ผู้ปกครองที่เข้าร่วมโครงการและผู้ปกครองที่ไม่เข้าร่วมโครงการการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ปราชญ์ชาวบ้าน ผู้นำชุมชน ผู้บริหาร กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน การหาความเที่ยงตรงและหาค่าความเชื่อมั่นของข้อมูล ใช้การสัมภาษณ์จากบุคคลหลายคน เพื่อยืนยันข้อมูลและมีการปรับปรุงจุดบกพร่องเมื่อพบขณะนำไปใช้เก็บข้อมูล

3. แบบสังเกต (Observation) แบบสังเกตที่ใช้เป็นแบบสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Nonparticipant Observation) ใช้สำหรับการสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของนักเรียน และสังเกตวิถีการดำรงชีวิตของผู้ปกครองนักเรียน

การรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยใช้วิธีการเก็บข้อมูลจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลแต่ละกลุ่มไม่เหมือนกัน โดยคำนึงถึงความเหมาะสมที่จะให้ได้ข้อมูลตามความเป็นจริง เช่น ใช้การสัมภาษณ์หรือการสอบถามอย่างไม่เป็นทางการเพื่อเก็บข้อมูลจากปราชญ์ชาวบ้าน ผู้นำชุมชน และผู้ปกครองนักเรียน การให้ตอบแบบสอบถามสำหรับนักเรียนที่ไม่เข้าร่วมโครงการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นและครูอาจารย์ในโรงเรียนที่เป็นกรณีศึกษา เป็นต้น

การวิเคราะห์ข้อมูล การตรวจสอบข้อมูล ใช้วิธีการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation) ตามวิธีการของการตรวจสอบข้อมูลเชิงคุณภาพ ในการวิเคราะห์ข้อมูล ใช้การวิเคราะห์เนื้อหาสำหรับข้อมูลที่ได้จากเอกสาร และใช้ การวิเคราะห์แบบอุปนัย (Analytic Induction) สำหรับข้อมูลที่ได้จากการสังเกต การสัมภาษณ์ และการสอบถาม นำเสนอข้อมูลโดยวิธีการพรรณนา (Description) และพรรณนาวิเคราะห์ (Analytic Description) สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ วิเคราะห์โดยใช้สถิติ ร้อยละ และนำเสนอข้อมูลโดยวิธีการพรรณนา

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาทั้ง 7 กลุ่มปัจจัย สรุปสาระสำคัญแต่ละกลุ่มปัจจัยได้ดังนี้

1. ปัจจัยที่ส่งเสริมการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อการเรียนรู้ ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา

1.1 ปัจจัยเกี่ยวกับนักเรียน ลักษณะนิสัยและพฤติกรรมของนักเรียนที่มีผลต่อการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของนักเรียน ได้แก่ การได้รับการฝึกฝน ปลูกฝัง และมอบหมายให้เป็นผู้ที่มีความรับผิดชอบ มีความอดทน มีความเพียรพยายาม ให้สนใจเอาใจใส่ต่องานที่มอบหมายจากผู้ที่อยู่ใกล้ชิด โดยเฉพาะพ่อแม่ผู้ปกครอง การอยู่ในบรรยากาศที่แวดล้อมด้วยสื่อหรือตัวอย่างของการปฏิบัติเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นของพ่อแม่ ญาติ หรือเพื่อนบ้านที่พบเห็นอยู่เป็นประจำ หรือพบเห็นในชีวิตประจำวัน นักเรียนเกิดความรู้สึกว่าสิ่งนั้นมีประโยชน์และมีคุณค่า ส่งผลให้นักเรียนเกิดความอยากเรียนรู้หรือเป็นแรงจูงใจให้เกิดการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น

1.2 ปัจจัยเกี่ยวกับผู้ปกครองนักเรียน ได้แก่ การเล็งเห็นประโยชน์คุณค่า ความสำคัญ และการมีทัศนคติที่ดีต่อภูมิปัญญาท้องถิ่นของพ่อแม่และผู้ปกครองของนักเรียน จะมีผลต่อการส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดความรักความศรัทธา สนใจ

และติดตามเอาใจใส่ต่อการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของบุตรหลาน โดยการปลูกฝัง แนะนำ ส่งเสริม ให้กำลังใจในการเรียนรู้ ประพฤติปฏิบัติให้เป็นแบบอย่างอยู่เป็นประจำ

1.3 ปัจจัยเกี่ยวกับผู้บริหาร ได้แก่ การเล็งเห็นประโยชน์ คุณค่า ความสำคัญ และมีทัศนคติที่ดีต่อภูมิปัญญาท้องถิ่นของผู้บริหาร กำหนดไว้เป็นนโยบายของโรงเรียน มีแผนงานการปฏิบัติไว้ชัดเจน ส่งเสริมสนับสนุนให้มีการสืบค้นรวบรวมภูมิปัญญาท้องถิ่น ที่มีอยู่ในชุมชนจัดให้เป็นหมวดหมู่ ส่งเสริมสนับสนุนอย่างจริงจังให้ครูผู้สอนนำมาจัดการเรียนการสอนให้แก่ผู้เรียนทั้งในโรงเรียนและให้เรียนรู้ในชุมชน สนับสนุนทรัพยากร ทั้งค่าตอบแทนวิทยากร ค่าวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ให้มีอย่างเพียงพอ มีการนิเทศ ติดตาม และประเมินผลเป็นประจำและต่อเนื่อง

1.4 ปัจจัยเกี่ยวกับครู อาจารย์ ได้แก่ การเล็งเห็นประโยชน์ คุณค่า ความสำคัญ และการมีทัศนคติที่ดีต่อภูมิปัญญาท้องถิ่นของครูผู้สอน มีการสืบค้นรวบรวมภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีอยู่ในชุมชนจัดไว้เป็นหมวดหมู่ สอดแทรกความรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นไว้ในเนื้อหาสาระของวิชาที่สอนให้ผู้เรียนเห็นคุณค่า ประโยชน์ และความสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่น เกิดความรู้สึก รัก ห่วงแหนภูมิปัญญาท้องถิ่นของตนเองไม่ยอมให้สูญหายไป หาช่องทางและวิธีการจัดการเรียนการสอนให้แก่ผู้เรียนทั้งการเชิญวิทยากร มาสอนในโรงเรียนหรือจัดให้นักเรียนไปเรียนรู้ในชุมชน โดยมีการนิเทศ ติดตาม และประเมินผลอย่างใกล้ชิด ต่อเนื่องและจริงจัง

1.5 ปัจจัยเกี่ยวกับปราชญ์ชาวบ้าน ได้แก่ การส่งเสริมสนับสนุนให้โรงเรียนจัดการเรียนการสอนภูมิปัญญาท้องถิ่นให้แก่นักเรียน ปราชญ์ชาวบ้านมีความพร้อมที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนทั้งในโรงเรียนและในชุมชน และมีความมั่นใจว่าสามารถถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นของตนให้แก่ผู้เรียนได้โดยไม่คิดหวงแหนวิชาความรู้ที่ตนมีอยู่ ไม่มีปัญหาในเรื่องค่าตอบแทน การสื่อสารกันของปราชญ์ชาวบ้านกับผู้เรียนง่าย สะดวกและเข้าใจกันได้ดี เพราะสื่อสารกันด้วยภาษาท้องถิ่น

1.6 ปัจจัยเกี่ยวกับผู้นำชุมชน ได้แก่ การเล็งเห็นประโยชน์ คุณค่า ความสำคัญ และการมีทัศนคติที่ดีต่อภูมิปัญญาท้องถิ่นของผู้นำชุมชน การส่งเสริมสนับสนุน และเห็นดีด้วยกับทางโรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนภูมิปัญญาท้องถิ่นให้แก่ นักเรียน ผู้นำชุมชนมีความพร้อมที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา มีความมั่นใจว่าปราชญ์ชาวบ้านสามารถถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นให้แก่ผู้เรียนได้โดยเฉพาะการสอนปฏิบัติ

1.7 ปัจจัยเกี่ยวกับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้แก่ การเล็งเห็นประโยชน์ คุณค่า ความสำคัญ และการมีทัศนคติที่ดีต่อภูมิปัญญาท้องถิ่นของคณะ

กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน การส่งเสริมสนับสนุนและเห็นดีด้วยกับทางโรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนภูมิปัญญาท้องถิ่นให้นักเรียน มีความมั่นใจว่าปราชญ์ชาวบ้านสามารถถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นให้นักเรียนได้โดยเฉพาะการสอนปฏิบัติ มีแนวคิดสนับสนุนให้กำหนดการจัดการเรียนการสอนภูมิปัญญาท้องถิ่นไว้เป็นนโยบายและแผนงานของโรงเรียน

2. ปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อการเรียนรู้ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา

2.1 ปัจจัยเกี่ยวกับนักเรียน ลักษณะนิสัยและพฤติกรรมของนักเรียนที่มีผลต่อการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของนักเรียน ได้แก่ นักเรียนไม่ได้รับการฝึกฝน การปลูกฝัง และการมอบหมายงานให้ทำจากพ่อแม่ผู้ปกครอง ให้เป็นผู้ที่มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ตั้งแต่วัยเด็ก จึงทำให้นักเรียนเหล่านั้นเป็นผู้ที่ไม่มีความรับผิดชอบ ขาดความอดทน ไม่ชอบทำงาน ชอบสบาย ไม่ชอบความลำบาก ชอบการได้มาซึ่งวัตถุสิ่งของที่ได้อมาโดยง่าย ไม่มีจิตสำนึกในเรื่องคุณธรรม จริยธรรม และขนบธรรมเนียมประเพณี

2.2 ปัจจัยเกี่ยวกับผู้ปกครองนักเรียน พ่อแม่และผู้ปกครองของนักเรียนมีทัศนคติไม่ดี ไม่เห็นคุณค่า ประโยชน์และความสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่น ไม่ส่งเสริมสนับสนุนให้บุตรหลานของตนเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นโดยคิดว่าเป็นเรื่องล้าสมัย

2.3 ปัจจัยเกี่ยวกับผู้บริหาร ฝ่ายบริหารของโรงเรียนมีทัศนคติที่ไม่ดี ไม่เห็นคุณค่า ประโยชน์และความสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่น ไม่ส่งเสริมสนับสนุนให้ครูผู้สอนนำมาจัดการเรียนการสอน ไม่สนับสนุนทรัพยากรที่เอื้อประโยชน์ต่อการจัดการเรียนการสอน

2.4 ปัจจัยเกี่ยวกับครู อาจารย์ ได้แก่ ครูผู้สอนบางส่วนมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อภูมิปัญญาท้องถิ่น ไม่เห็นคุณค่า ประโยชน์และความสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่น หรือมองเห็นความสำคัญแต่ขาดการส่งเสริมสนับสนุนและไม่สนใจเอาใจใส่อย่างจริงจัง การประพฤติดนที่แปลกแยกจากชุมชน และการไม่ยอมเสียสละเวลาส่วนตัวเพื่อส่วนรวม

2.5 ปัจจัยเกี่ยวกับปราชญ์ชาวบ้าน สิ่งที่เป็นอุปสรรคต่อการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของผู้เรียน ได้แก่ ปราชญ์ชาวบ้านไม่มีเวลา ต้องทำงานประกอบอาชีพเพื่อหารายได้ไว้เลี้ยงชีพตนเองและครอบครัว ปราชญ์ชาวบ้านสาขาหายาก มีอายุมากและไม่มีในท้องถิ่น บางสาขาอดีตเคยมีแต่ปัจจุบันไม่หลงเหลือแล้ว เป็นต้น

2.6 ปัจจัยเกี่ยวกับผู้นำชุมชน สิ่งที่เป็นอุปสรรคต่อการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของผู้เรียน ได้แก่ ขาดการณรงค์ส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นใน

ชุมชน ผู้นำบางส่วนมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อภูมิปัญญาท้องถิ่น เห็นว่าเป็นเรื่องล้าสมัย ข้ำไม่ทันการ

2.7 ปัจจัยเกี่ยวกับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สิ่งที่เป็นอุปสรรคต่อการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของผู้เรียน ได้แก่ ขาดการนำเอาการจัดการเรียนการสอนภูมิปัญญาท้องถิ่นมาพิจารณาในวาระการประชุมของคณะกรรมการสถานศึกษา กรรมการบางคนขาดความร่วมมือกับทางโรงเรียน และคณะกรรมการส่วนใหญ่ยังไม่ค่อยเข้าใจบทบาทหน้าที่ที่แท้จริงของตนเอง

ข้อเสนอแนะ

1. โรงเรียนควรส่งเสริมสนับสนุนให้ครูผู้สอนนำเอาภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการเรียนการสอนให้มากขึ้นและครอบคลุมทั่วถึงทุกรายวิชา รวมทั้งสนับสนุนงบประมาณให้เพียงพอ
2. โรงเรียนควรจัดหาหรือจัดสรรงบประมาณสำหรับเพื่อการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นให้เพียงพอ และประชาสัมพันธ์ให้ครูผู้สอนทราบอย่างทั่วถึง
3. ผู้บริหารโรงเรียนควรปรับปรุงรูปแบบการบริหาร โดยใช้รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม ให้ผู้ปฏิบัติได้มีโอกาสกำหนดนโยบาย วางแผน ลงมือปฏิบัติ ให้มากขึ้น รวมทั้งควรให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมอย่างจริงจังและเป็นรูปธรรม
4. โรงเรียนควรจัดให้ครูผู้สอนได้มีโอกาสเพิ่มพูนความรู้ด้านการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการเรียนรู้ของผู้เรียนให้มากขึ้น โดยการอบรมสัมมนา ศึกษาดูงาน ฯลฯ
5. โรงเรียนควรณรงค์ให้ครูผู้สอนปลูกฝังแนวคิดให้กับผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนเห็นคุณค่า ประโยชน์ และความสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่นอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง
6. โรงเรียนควรส่งเสริมสนับสนุนให้ครูผู้สอน ผู้เรียน มีการรวบรวมภูมิปัญญาท้องถิ่นอย่างจริงจัง โดยจัดเป็นระบบหมวดหมู่
7. โรงเรียนควรจัดกิจกรรมที่มีการยกย่อง ให้เกียรติภูมิปัญญาท้องถิ่น และเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนรับทราบ
8. โรงเรียนควรร่วมมือกับองค์กรอื่นในชุมชน ในการอนุรักษ์สืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่นทุกสาขา โดยโรงเรียนจัดหาครูผู้สอนที่มีความถนัดและความสนใจเข้าร่วมกิจกรรมในสาขานั้น
9. โรงเรียนควรจัดเวลาในการเรียนรู้ให้สอดคล้องและตรงกับเวลาว่างของปราชญ์ชาวบ้านในชุมชน เวลาที่เหมาะสมควรเป็นเวลาที่ชาวบ้านเสร็จภารกิจด้านการเกษตรแล้ว

10. โรงเรียนควรส่งเสริมสนับสนุนให้ชาวบ้านและชุมชน เป็นศูนย์กลางด้าน การศึกษา การเก็บรักษาการใช้ การถ่ายทอดและการจัดการด้านพันธุกรรมด้วยตนเอง เช่น ภูมิปัญญาด้านสมุนไพร แพทย์พื้นบ้าน เรื่องพันธุกรรมที่สูญหายไป

11. โรงเรียนควรสนับสนุนให้ผู้ทรงภูมิปัญญาถ่ายทอดความรู้ ไปสู่คนใกล้ชิด บุตรหลาน รวมทั้งนักวิชาการที่มีเวลาเรียนรู้วิถีชีวิตและองค์ความรู้ หรือการสนับสนุนให้ ผู้เรียนได้เรียนรู้จากผู้ทรงภูมิปัญญาที่เป็นญาติใกล้ชิด

12. โรงเรียนควรส่งเสริมสนับสนุนเครือข่ายระหว่างผู้ทรงภูมิปัญญา บุคคล องค์กรต่าง ๆ เพื่อสร้างความร่วมมือและการเรียนรู้ร่วมกัน

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพเพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการใช้ ภูมิปัญญา ท้องถิ่นเพื่อการเรียนรู้ของนักเรียนในระดับประถมศึกษา

2. ควรมีการวิจัยทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพเพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการใช้ ภูมิปัญญา ท้องถิ่นเพื่อการเรียนรู้ของนักเรียนในระดับมัธยมศึกษา ในชุมชนที่มีโครงสร้าง พื้นฐานแตกต่างกันออกไป ได้แก่ ชุมชนเมือง หรือชุมชนชนบทในพื้นที่ภาคกลาง ภาค ตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคตะวันออก และภาคใต้ เป็นต้น

3. ควรมีการวิจัยเพื่อศึกษาสภาพการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อการเรียนรู้ของ นักเรียนกับโรงเรียนที่มีชุมชนที่มีความหลากหลายทางศาสนา ศิลปวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณี เพื่อเปรียบเทียบว่ามีความเหมือนหรือแตกต่างกันหรือไม่ และหากแตกต่างกันมีความแตกต่างกันมากน้อยเพียงใดในเรื่องใดบ้าง

4. ควรมีการวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อการเรียนรู้ของ ผู้เรียนที่สอดคล้องกับลักษณะเฉพาะของชุมชนแบบต่างๆ เช่น ชุมชนชาวเขา ชุมชนเมือง ชุมชนเมืองใหญ่ และชุมชนอุตสาหกรรม เป็นต้น

ชื่อเรื่อง ผลกระทบของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ที่มีต่อการปรับโครงสร้างของครูสภา

ผู้วิจัย สุญาดา สุนทรศารทูล

ปีที่ทำวิจัยเสร็จ 2544

ลักษณะของงานวิจัย วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา สถาบันราชภัฏสวนดุสิต

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาผลกระทบของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ที่มีต่อการปรับโครงสร้างของครุสภา

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 ศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสาระสำคัญของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และโครงสร้างของครุสภา ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ อำนาจหน้าที่ คณะกรรมการอำนวยการครุสภา โครงสร้างการบริหารงาน และบุคลากร ส่วนที่ 2 โดยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งปฏิบัติงานเกี่ยวข้องทางด้านการศึกษา ประกอบด้วย ผู้บริหารการศึกษาระดับสูง คณะกรรมการอำนวยการครุสภา และผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการศึกษา

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งปฏิบัติงานเกี่ยวข้องทางด้านการศึกษา ได้แก่ ผู้บริหารการศึกษาระดับสูง สังกัดกระทรวงศึกษาธิการเฉพาะในส่วนกลาง 84 คน คณะกรรมการอำนวยการครุสภา 26 คน ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการศึกษา การเลือกกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จากกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ ได้กลุ่มตัวอย่างผู้บริหารการศึกษาระดับสูง สังกัดกระทรวงศึกษาธิการเฉพาะในส่วนกลาง 5 คน คณะกรรมการอำนวยการครุสภา 5 คน และผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการศึกษา 5 คน รวมทั้งสิ้น 15 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) เกี่ยวกับผลกระทบของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติที่มีต่อการปรับโครงสร้างของครุสภาทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านอำนาจหน้าที่ ด้านองค์ประกอบของคณะกรรมการอำนวยการครุสภา ด้านโครงสร้างการบริหารงาน และด้านบุคลากรมีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด (Open-ended Question)

การรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการโดย 1) เก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับผลกระทบของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ที่มีต่อการปรับโครงสร้างของครุสภาในเรื่องของอำนาจหน้าที่ องค์ประกอบของคณะกรรมการอำนวยการครุสภา โครงสร้างการบริหารงาน และบุคลากร จากเอกสารของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานกฤษฎมนตรี สำนักงานปฏิรูปการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง นำมาสรุปวิเคราะห์โดยเน้นสาระสำคัญ และดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามโดยการสัมภาษณ์ ซึ่งผู้วิจัยได้จัดทำหนังสือขออนุญาตจากบัณฑิตวิทยาลัย สถาบันราชภัฏสวนดุสิต ส่งไปยังกลุ่มตัวอย่างพร้อมปฏิทินการออกสัมภาษณ์ และโทรศัพท์นัดหมายเวลาและสถานที่ที่แน่นอนกับผู้ให้สัมภาษณ์อีกครั้ง

บันทึกข้อมูลการสัมภาษณ์ตามแบบบันทึก พร้อมทั้งบันทึกโดยเครื่องบันทึกเสียง หลังจากสัมภาษณ์ผู้วิจัยได้ถอดเทปบันทึกเสียงการสัมภาษณ์ และเรียบเรียงเขียนเป็นบทสรุปรายงานการสัมภาษณ์

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยวิเคราะห์เนื้อหาแจกแจงสาระสำคัญของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 มาตรา 53 คือ การจัดให้มีองค์กรวิชาชีพครู การบริหารงานภายใต้สภาวิชาชีพ อำนาจหน้าที่ของสภาวิชาชีพต่อโครงสร้างของคุรุสภา ประกอบด้วย ด้านอำนาจหน้าที่ ด้านองค์ประกอบของคณะกรรมการอำนวยการคุรุสภา ด้านโครงสร้างการบริหารงาน และด้านบุคลากร จากการศึกษาเอกสารและจากการสัมภาษณ์ และเปรียบเทียบข้อมูลจากการศึกษาเอกสารและข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาข้อมูลจากเอกสารและจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งประกอบด้วย ผู้บริหารการศึกษาระดับสูง คณะกรรมการอำนวยการคุรุสภาและผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการศึกษาเกี่ยวกับผลกระทบของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ที่มีต่อการปรับโครงสร้างของคุรุสภาทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านอำนาจหน้าที่ ด้านองค์ประกอบของคณะกรรมการอำนวยการคุรุสภา ด้านโครงสร้างการบริหารงานและด้านบุคลากรนั้นจะพบว่าพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 มาตรา 53 และมาตรา 73 กำหนดให้มีองค์กรวิชาชีพครู มีฐานะเป็นองค์กรอิสระภายใต้การบริหารของสภาวิชาชีพในกำกับของกระทรวง มีอำนาจหน้าที่ 4 ประการ คือ 1) กำหนดมาตรฐานวิชาชีพ 2) ออกและเพิกถอนใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ 3) กำกับดูแลการปฏิบัติตามมาตรฐานและจรรยาบรรณของวิชาชีพ และ 4) การพัฒนาวิชาชีพครู ผู้บริหารการศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษา และในมาตรา 73 ได้บัญญัติให้มีการแก้ไขปรับปรุงพระราชบัญญัติครู พุทธศักราช 2488 ขึ้น และด้วยเหตุนี้เองจึงทำให้คุรุสภาซึ่งเป็นสภาครูตามพระราชบัญญัติครู พุทธศักราช 2488 มีอำนาจหน้าที่มาตรา 6 ดำเนินงานด้านการพัฒนาวิชาชีพครู และด้านสวัสดิการมาโดยตลอดและเมื่อพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 กำหนดให้ มีองค์กรวิชาชีพครู แต่ไม่ได้กำหนดให้องค์กรเดียวที่ทำหน้าที่เป็นองค์กรวิชาชีพ จึงทำให้คุรุสภาในฐานะเป็นสภาครูตามพระราชบัญญัติครู พุทธศักราช 2488 และเป็นองค์กรเดียวที่ทำหน้าที่ดำเนินงานด้านการพัฒนาวิชาชีพครู และด้านสวัสดิการ ด้วยเหตุนี้จึงทำให้เกิดผลกระทบต่อโครงสร้างการบริหารงานของคุรุสภา ผู้วิจัยจึงขอสรุปผลกระทบตามภาระหน้าที่ต่างๆ ในแต่ละด้านซึ่งประกอบด้วย 4 ด้าน คือ 1) ด้านอำนาจหน้าที่ 2) ด้านองค์ประกอบของคณะกรรมการอำนวยการคุรุสภา 3) ด้านโครงสร้างการบริหารงาน 4) ด้านบุคลากร

1. ด้านอำนาจหน้าที่

ผู้ทรงคุณวุฒิส่วนใหญ่ มีความเห็นเป็น 2 ประการ กล่าวได้ คือ

1) ครุสภาควรมีอำนาจหน้าที่ตามองค์การวิชาชีพครู ในมาตรา 53 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และเนื่องจากครุสภาเป็นสภาครูที่เกิดขึ้นตามกฎหมายแห่งพระราชบัญญัติครู พุทธศักราช 2488 โดยสภาครูควรเป็นองค์การวิชาชีพครู ดูแลในเรื่องของการส่งเสริมและพัฒนามาตรฐานวิชาชีพครู ตามที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 กำหนดและเนื่องจากครุสภาจะต้องมีอำนาจหน้าที่ตามองค์การวิชาชีพครู

ในมาตรา 53 จึงทำให้ครุสภาควรจะต้องมีการปรับปรุงแก้ไขในด้านอำนาจหน้าที่จากที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติครู พุทธศักราช 2488 เพื่อให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ พ.ศ.2542 ในมาตรา 53 และมาตรา 73 ซึ่งเป้าหมายสำคัญของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 มาตรา 53 คือ ให้องค์การวิชาชีพครูเป็นผู้ออก ใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู ประกอบกับองค์การวิชาชีพจะต้องกำกับมาตรฐานวิชาชีพ และควบคุมมาตรฐานไม่ให้คนในวิชาชีพด้อยกว่ามาตรฐานที่ตั้งไว้ ครุสภาจึงควรจะต้องปรับปรุงแก้ไขด้านอำนาจหน้าที่ ดังนี้

(1) ด้านวิชาชีพครู โดยกำหนดมาตรฐานวิชาชีพ ออกมาตรฐานวิชาชีพ ข้าราชการครูและบุคลากรอื่นๆ ศึกษานิเทศก์ การออกและเพิกถอนใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู กำกับดูแลการปฏิบัติตามมาตรฐานและจรรยาบรรณของวิชาชีพ โดยการสอดส่องจรรยาบรรณครู เชิดชูยกย่อง พัฒนาศึกษาวิชาชีพครู โดยการส่งเสริมและพัฒนาให้มากขึ้นกว่าเดิมที่เคยทำอยู่ พัฒนาความรู้ความสามารถและประสิทธิภาพของครู

(2) ด้านสวัสดิการ โดยการปกป้องคุ้มครองพิทักษ์สิทธิประโยชน์แก่นครุ นโยบายหนี้สินของครู ความเป็นอยู่ของครู และเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงในวิชาชีพครูให้เป็นวิชาชีพที่มั่นคง

2) ครุสภาไม่ควรจะมีอำนาจหน้าที่เป็นองค์การวิชาชีพครู ในมาตรา 53 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 เนื่องจากการดำเนินงานของครุสภาที่ผ่านมาครุสภาได้ดำเนินงานด้านสวัสดิการมากกว่าด้านวิชาชีพครู และโครงสร้างการบริหารงานของครุสภาจะเน้นไปในด้านของสวัสดิการมากกว่าการพัฒนาวิชาชีพครู และครุสภาเองก็ได้ดำเนินงานในด้านสวัสดิการได้ดีอยู่แล้ว ซึ่งเป็นงานใหญ่และมีขอบข่ายงานกว้างขวาง ดังนั้น ครุสภาจึงควรดำเนินงานในด้านสวัสดิการให้ชัดเจนยิ่งขึ้นไม่ว่าจะเป็นด้านนโยบายหนี้สินครู ความเป็นอยู่ของครู ตลอดจนกระทั่งกระบวนการพัฒนาวิชาชีพครู และโดยครุสภาไม่ควรเป็นสภาวิชาชีพเหมือนสภาวิชาชีพอื่นๆ เช่น แพทยสภา สภานายความ

ฯลฯ เพราะเนื่องจากการดำเนินงานของคุรุสภาในปัจจุบันมีอำนาจไม่เบ็ดเสร็จ เหมือนสภาวิชาชีพอื่น ๆ กล่าวคือ แพทยสภา สามารถให้คุณให้โทษโดยตรงและระบบของคุรุสภาก็ยังไม่มีอำนาจเหมือนสภาวิชาชีพอื่น ๆ ซึ่งสภาวิชาชีพตามกฎหมายก็เกิดจากสมาคมวิชาชีพหลาย ๆ วิชาชีพที่มีเป้าหมายเดียวกันรวมตัวกันเป็นสภาวิชาชีพ และสมาคม วิชาชีพครูจะต้องดูแลในเรื่องของสวัสดิการซึ่งคุรุสภาได้ดำเนินงานด้านสวัสดิการได้ตั้งอยู่แล้ว ในส่วนขององค์การวิชาชีพครูตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 มาตรา 53 มิได้กำหนดให้องค์การใดหรือคุรุสภาเป็นองค์การวิชาชีพครู และจากการศึกษาเอกสารของสำนักงานปฏิรูปการศึกษาที่เสนอต่อคณะรัฐมนตรีก็ได้เสนอให้คุรุสภาเป็นองค์การวิชาชีพครูตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542

2. **ด้านองค์ประกอบของคณะกรรมการอำนวยการคุรุสภา** ผู้ทรงคุณวุฒิส่วนใหญ่มีความเห็นกล่าวได้คือ

- 1) องค์ประกอบของคณะกรรมการอำนวยการคุรุสภา ควรจะประกอบด้วย
  - ผู้ทรงคุณวุฒิ อาจจะมาจากการผลิต พัฒนาครู ผู้บริหารการศึกษาที่มาจากกระทรวงศึกษาธิการ โดยการสรรหา
  - ผู้ประกอบวิชาชีพครู
  - ผู้บริหารกรม เช่น ปลัดกระทรวงการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เลขาธิการสภาการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เลขาธิการคณะกรรมการอุดมศึกษา เลขาธิการคณะกรรมการศาสนาและวัฒนธรรม
  - ผู้แทนจากสมาคม หรือผู้บริหารทางการศึกษา
  - ผู้แทนครู ผู้บริหารสถานศึกษา และบุคลากรทางการศึกษา
  - ข้าราชการพลเรือน
    - ข้าราชการกรุงเทพมหานคร
    - ข้าราชการสังกัดเทศบาล

2) คุณสมบัติของคณะกรรมการอำนวยการคุรุสภา ควรเป็นผู้ประกอบวิชาชีพครู (เคยหรือเคยได้) เป็นผู้รู้หรือมีประสบการณ์ด้านการศึกษา มีความเป็นกลางทางด้านความคิด และเป็นกลางทางการเมือง มีความซื่อสัตย์สุจริต เป็นผู้มีความรู้ในด้านการบริหารงาน เป็นนักคิด นักวิเคราะห์ มีความรู้ขั้นต่ำปริญญาตรี เป็นผู้มีความซื่อสัตย์ดี มีพื้นฐานประวัติการรับราชการดี มีความประพฤติดี ต้องไม่เคยถูกลงโทษทางวินัยและไม่

เคยถูกสอบสวนทางวินัย ต้องมีวุฒิภาวะ เช่น ความเป็นผู้ใหญ่เป็นลึน ควรเป็นนักวิชาการ มีความใฝ่รู้ ศึกษาหาข้อมูลใหม่ ๆ เพื่อนำความรู้ที่ได้รับกลับมาพัฒนาครุสภา

3) คณะกรรมการอำนวยการครุสภาควรจะมาจกหลายทาง ดังนี้

- โดยเลือกตั้ง ควรเป็นข้าราชการครู ซึ่งเลือกจากผู้แทนครูจาก ตัวแทนของกลุ่มต่าง ๆ เช่น ตัวแทนครูประถม มัธยม สมาคม ฯลฯ
- โดยตำแหน่ง ควรจะประกอบเพียงบางส่วน โดยให้หน่วยงานเป็นผู้เลือก
- โดยการสรรหา ควรเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ หรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา เช่น อาจารย์ คณาจารย์ ที่ทำการสอนในมหาวิทยาลัย หรือผู้ที่มีความเข้าใจในวิชาชีพครู
- โดยการแต่งตั้ง ควรเป็นผู้มีประสบการณ์ในวิชาชีพครู

จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิส่วนใหญ่มีความเห็นกล่าวได้ คือ ไม่ว่าจะ การได้มาของคณะกรรมการอำนวยการครุสภาจะมาโดยอย่างไร องค์กรวิชาชีพครูที่แท้จริง ต้องเกิดขึ้นจากการควบคุมของคนในวิชาชีพเดียวกันเท่านั้น และผู้ทรงคุณวุฒิส่วนใหญ่มีความเห็นว่าควรมีการเลือกตั้งมากที่สุด เพื่อให้ได้ผู้มีคุณสมบัติ กล่าวคือ มีความรู้ ความสามารถ มีประสบการณ์ในวิชาชีพครู ส่วนโดยตำแหน่งมีความเห็นเป็นอันดับรอง ส่วน การสรรหา ควรจะเป็นการสรรหาผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา และส่วน การแต่งตั้ง ควรแต่งตั้งจากผู้ที่มีประสบการณ์ในวิชาชีพครูโดยอาศัยอำนาจรัฐ

4) อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการอำนวยการครุสภาควรมีอำนาจ ดังนี้

- วางแผน กำหนดนโยบายในเรื่องของการบริหารจัดการ รวมทั้ง ส่งเสริม สนับสนุน กำกับดูแลบริหารในเรื่องสำคัญ
- ตามอำนาจหน้าที่ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 มาตรา 53
- พิจารณา กำหนด หลักเกณฑ์ กำหนดวิธีการ โดยการบังคับบัญชา ควบคุมดูแล เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด และควรจะให้เกิด ประโยชน์สูงสุด

3. ด้านโครงสร้างการบริหารงาน

ผู้ทรงคุณวุฒิส่วนใหญ่มีความเห็นกล่าวได้คือ ครุสภาควรจะต้องปรับโครงสร้างการบริหารงานเพื่อให้สอดคล้องกับอำนาจหน้าที่ของครุสภาตามที่กฎหมายกำหนดไว้ โดยที่โครงสร้างการบริหารงานจะต้องเล็กกระทัดรัด ครอบคลุมต่อภารกิจ และจะต้องมีประสิทธิภาพเป็นลักษณะของการกระจายอำนาจไปยังเครือข่ายส่วนภูมิภาค ซึ่งปัจจุบัน

การบริหารงานของครุสภาอีตรบบราชการมากเกินไป แท้จริงแล้วครุสภาเป็นนิติบุคคล มิใช่ราชการ ครุสภาจึงมีควรที่นำระบบราชการมาบริหารงานจะทำให้เกิดความล่าช้า ไม่คล่องตัว ขาดประสิทธิภาพในการดำเนินงาน และโครงสร้างของครุสภาที่ผ่านมาดำเนินงานในด้านสวัสดิการมากเกินไป หากครุสภาจะเป็นสภาวิชาชีพครูก็ควรจะต้องแยกงานด้านสวัสดิการออกจากงานด้านวิชาชีพครูโดยเด็ดขาด และครุสภาควรจะต้องเพิ่มเติมส่วนงาน ที่มีอยู่ในปัจจุบันให้ชัดเจนยิ่งขึ้น และการจัดส่วนงานของสำนักงานเลขาธิการ ครุสภาควรมีโครงสร้างการบริหารงานเพิ่มเติมดังนี้

- สำนักเลขานุการ (ครอบคลุมงานสารบรรณ การคลัง การเจ้าหน้าที่ พัสดุ)
- สำนักนโยบายและแผน
- สำนักมาตรฐานวิชาชีพ
- สำนักใบอนุญาตวิชาชีพ
- สำนักส่งเสริมการผลิต/พัฒนาครู
- สำนักจรรยาบรรณและวินัย
- สำนักวิจัยและพัฒนา
- สำนักติดตามและประเมินผล
- สำนักติดตามและประเมินผล
- ฝ่ายประสานงานกรรมการในการประชุมทั้งหมด

ส่วนจะเพิ่มหรือลดก็ขึ้นอยู่กับว่ากฎหมายจะกำหนดบทบาทของครุสภาไปในทิศทางใด แต่โครงสร้างของครุสภาควรเป็นโครงสร้างที่ยืดหยุ่นสามารถปรับหรือเปลี่ยนแปลงต่อบริบทของสถานการณ์ได้ และในการจัดส่วนงานควรขึ้นอยู่กับหน้าที่ความรับผิดชอบ ซึ่งจะต้องวิเคราะห์ออกมาโดยหน้าที่โดยรวม ซึ่งในการดำเนินงานนี้ครุสภาไม่จำเป็นจะต้องไปยึดติดกับระบบราชการ เพราะจะทำให้การดำเนินงานของครุสภาขาดความคล่องตัว และมีประสิทธิภาพ

ในส่วนขององค์การค้ำของครุสภา ผู้ทรงคุณวุฒิส่วนใหญ่มีความเห็น ดังนี้

1) องค์การค้ำของครุสภาควรเป็นส่วนงานหนึ่งของครุสภา ไม่ว่าครุสภาจะดำเนินงานด้านใดก็ตาม เพราะองค์การค้ำของครุสภาเกิดจากพระราชบัญญัติครู พุทธศักราช 2488 ตามมาตรา 5 (3) คือ เป็นหน่วยหารายได้ให้แก่ครุสภา และรัฐเองก็ไม่ได้พูดถึงเรื่องการสนับสนุนงบประมาณขององค์การวิชาชีพครูอย่างชัดเจน ด้วยเหตุนี้เององค์การค้ำของครุสภาจึงเป็นองค์กรหลักที่จัดหารายได้มาเพื่อให้ครุสภาได้นำรายได้เหล่านี้มาบริหารในกิจการของครุสภา หากองค์การค้ำของครุสภาเป็นส่วนหนึ่งของครุสภาก็จะเป็นการช่วยทำให้รัฐประหยัดเงินงบประมาณส่วนที่จะต้องนำมาช่วยเหลือองค์การวิชาชีพครูอย่างมาก

และองค์การค้ำของครุสภายังเป็นหน่วยงานที่ทำหน้าที่ผลิตสื่อทางการศึกษาและทำหน้าที่
ถ่วงดุลย์ธุรกิจทางการศึกษาอีกด้วย

2) องค์การค้ำของครุสภาไม่ควรเป็นส่วนหนึ่งของครุสภา เพราะเนื่องจาก
ครุสภาเป็นองค์กรอิสระ มีสิทธิได้รับเงินอุดหนุนจากรัฐอย่างเพียงพอ และมีรายได้จาก
ค่าธรรมเนียมใบอนุญาตวิชาชีพอครุ จึงไม่จำเป็นต้องนำรายได้ขององค์การค้ำของครุสภามา
เป็นทรัพยากรอีกต่อไป และองค์การค้ำของครุสภาควรจะต้องแข่งขันในตลาดธุรกิจเสรี ซึ่ง
ไม่สามารถได้รับสิทธิพิเศษในการทำธุรกิจผูกขาดอีกต่อไป

4. ด้านบุคลากร

ผู้ทรงคุณวุฒิส่วนใหญ่มีความเห็นกล่าวได้คือ

1) **บุคลากรของครุสภา** ควรมีบทบาทหน้าที่การดำเนินงานในด้านต่าง ๆ ดังนี้

(1) **ด้านการพัฒนาวิชาชีพครู** คือ เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในด้านการวางแผน
และด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงาน มีความรู้จบปริญญาตรีขั้นต้นและมีพื้นฐานทางวิชา
ครู เป็นเจ้าหน้าที่ในเชิงบริหารจัดการเรื่องต่างๆ เป็นนักประเมินผล เป็นนักวิชาการสามารถ
วิเคราะห์งานได้ มีความชำนาญงานเฉพาะทาง มีความสามารถค่อนข้างสูงเพื่อจะต้องให้บริการ
และบุคลากรของครุสภาควรจะต้องเข้าใจในรายละเอียดของงานที่ตนปฏิบัติโดยมีความลึกซึ้งกับ
กรอบงาน และงานที่รับผิดชอบ มีวิสัยทัศน์ร่วมคือ ร่วมแสดงความคิดเห็น คิดเป็น และพูดเป็น

(2) **ด้านส่งเสริมสวัสดิการ** คือ มีประสบการณ์ในการทำงานด้านสวัสดิการ
คล่องต่อการประสานงาน เป็นนักวิเคราะห์/สังเคราะห์ การมองภาพรวม การสืบค้นและการรับรู้
ในการเปลี่ยนแปลงในแวดวงการศึกษา มีความเข้าใจในระบบของวิชาชีพครูโดยตลอด จบ
ปริญญาตรีขั้นต้น มีความรู้รอบตัวที่สูง ซื่อสัตย์ โปร่งใส จริงจัง สะอาด มีน้ำใจ รักมนุษย์ มีความ
ช่วยเหลือเกื้อกูล ไม่รำคาญง่าย อารมณ์เย็น หน้าที่ต้องมีมนุษยสัมพันธ์ ต้องเข้าใจสภาพปัญหา
ของครูเป็นอย่างดี ต้องเข้าใจลักษณะงานของตนเอง มีความลึกซึ้งกับกรอบงานและงานที่
รับผิดชอบ อ่อนน้อมถ่อมตน คิดเป็น พูดเป็น มีวิสัยทัศน์ร่วม คือ ร่วมแสดงความคิดเห็น และ
รับฟังความคิดเห็นของคนอื่น เป็นคนมีเหตุผล เป็นนักให้บริการ

2) **คุณลักษณะสำคัญของบุคลากร** ควรคุณลักษณะดังนี้ มีทักษะพื้นฐาน
มีความคล่องแคล่ว อ่าน เขียน คิด ฟัง คิดเลข และสามารถที่จะพูดโน้มน้าวจิตใจคนได้
มีทักษะในการคิด คิดวิเคราะห์ คิดเชื่อมโยง คิดแก้ปัญหา คิดเป็นองค์รวม เพื่อที่จะ
ได้ส่งเสริมงานสวัสดิการ มีคุณลักษณะเฉพาะตัว คือ มีความรับผิดชอบ มีความขยัน
หมั่นเพียร ซื่อสัตย์ มีความจงรักภักดีต่อองค์กร มีสมรรถภาพในการจัดการ คือ จัดการเป็น
(Management) จัดการเรื่องเงินทุน เวลา การงาน ต้องให้คล่อง ทำงานเป็นที่ร่วมกับผู้อื่น
ได้ (Work With The Other) คิดเป็นระบบ มองเป็นระบบ มองเป็นองค์รวม สามารถรับรู้

ข้อมูล ข่าวสาร เรียบเรียง กระบวนการเก็บรักษา และสามารถแปรและใช้ข้อมูลโดยการนำไปประยุกต์กับงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ คือ คน ๆ เดียวสามารถทำงานได้หลาย ๆ งาน รู้จักการใช้เทคโนโลยีที่หลากหลายและมีประสิทธิภาพ มีความรู้เรื่องภาษาดี สามารถสื่อสาร โดยที่ทำความเรื่องใหญ่เป็นเรื่องเล็กได้ เป็นผู้วางนโยบาย เสียสละทำประโยชน์ต่อส่วนรวม ต้อง เป็นผู้ นำ รู้จักพัฒนาตนเองอยู่ตลอดเวลา มีความรับผิดชอบต่องานที่ตนปฏิบัติ

ข้อเสนอแนะ

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะจากการศึกษาเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องและจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ เรื่องผลกระทบของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ที่มีต่อการปรับโครงสร้างของคุรุสภา ดังนี้ คุรุสภาควรมีการปรับปรุงองค์กรวิชาชีพครู โดยมีอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 มาตรา 53 จากข้อมูลที่ปรากฏชี้ให้เห็นว่า ผลกระทบที่เกิดจากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 นั้นมีผลกระทบต่อการปรับโครงสร้างในด้านต่าง ๆ ดังนี้

ข้อเสนอแนะสำหรับคุรุสภา

1. ด้านอำนาจหน้าที่ จากการศึกษาวิจัยชี้ให้เห็นว่า คุรุสภาควรปรับปรุงโครงสร้างการบริหารงานให้มากขึ้น โดยการปรับโครงสร้างการบริหารงานในส่วนของการพัฒนาวิชาชีพครูกับส่วนงานด้านการส่งเสริมสวัสดิการออกจากกันโดยเด็ดขาด และคุรุสภาควรเพิ่มส่วนงานในด้านการพัฒนาวิชาชีพครูให้ชัดเจนยิ่งขึ้น และคุรุสภาควรนำเสนอข้อมูลในการดำเนินงานของคุรุสภาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันแก่สำนักงานปฏิรูปการศึกษา โดยชี้ให้เห็นว่าองค์กรวิชาชีพต่าง ๆ ในประเทศ เช่น แพทยสภา สภานายความ ฯลฯ และสภาวิชาชีพต่างประเทศ มีการดำเนินงานถึง 3 บทบาท คือ 1) ส่งเสริมและพัฒนาวิชาชีพ 2) การให้สวัสดิการ และ 3) การให้บริการแก่สังคม ซึ่งปัจจุบันคุรุสภาได้ทำหน้าที่เหล่านี้มาโดยตลอด และสำนักงานปฏิรูปการศึกษาเองก็ไม่ควรที่จะเสนอจัดตั้งองค์กรวิชาชีพครูขึ้นมาใหม่ เพราะเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงงบประมาณของประเทศโดยใช้เหตุ และคุรุสภาเองก็มีความพร้อม กล่าวคือ มีทรัพยากรที่เพียงพอที่จะทำหน้าที่เป็นองค์กรวิชาชีพครูตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ มาตรา 53 และคุรุสภาก็มีหน่วยงานที่จัดหารายได้ให้แก่คุรุสภาอยู่แล้วก็คือ องค์การค้าของคุรุสภา

2. ด้านองค์ประกอบของคณะกรรมการอำนวยการคุรุสภา จากการศึกษาวิจัยชี้ให้เห็นว่า คุรุสภาควรมีการปรับระบบการคัดสรรคณะกรรมการอำนวยการคุรุสภาใหม่ ซึ่งรวมทั้งวิธีการเลือกตั้งด้วย เนื่องจากกระบวนการคัดสรรในปัจจุบันไม่สอดคล้องกับบริบทที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว และเพื่อให้ได้คณะกรรมการอำนวยการคุรุสภาที่มีประสิทธิภาพ บริหารงานได้อย่างเต็มตามศักยภาพ มีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล โดยกระบวนการคัดสรรจะต้อง

โปร่งใส สามารถตรวจสอบติดตามและประเมินผลได้ และอีกประการหนึ่งคณาจารย์จะคำนึงถึงสัดส่วนของคณะกรรมการอำนวยการคณาจารย์ ไม่ว่าจะเข้ามาดำรงตำแหน่งโดยวิธีใดก็ตาม และควรมีการประเมินผลการบริหารงานจากบุคคลที่อยู่ในวิชาชีพครูด้วยกัน เพื่อก่อให้เกิดผลดีต่อการบริหารงานขององค์กรวิชาชีพครูโดยแท้จริง

3. ด้านโครงสร้างการบริหารงาน จากการศึกษาวิจัยชี้ให้เห็นว่า คณาจารย์และสำนักงานเลขาธิการคณาจารย์ควรมีการปรับปรุงโครงสร้างการบริหารงาน และส่วนงานเพื่อให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 หรือเป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด ในการปรับโครงสร้างคณาจารย์จะคำนึงถึงการบริหารงานที่รวดเร็วก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อองค์กร ลักษณะโครงสร้างควรมีลักษณะเล็กกระทัดรัด มีประสิทธิภาพ มีลักษณะการบริหารงานที่ยืดหยุ่น ไม่ควรยึดติดกับระบบราชการ โครงสร้างและส่วนงานควรมีความสัมพันธ์กับงานที่จะปฏิบัติ และควรครอบคลุมถึงโครงสร้างและส่วนงานในส่วนภูมิภาคด้วยควรมีหน่วยงานเฉพาะสำหรับติดต่อและเป็นตัวประสานงานระหว่างส่วนกลางกับส่วนภูมิภาคอย่างชัดเจน และเป็นระบบ เพราะที่ผ่านมาคณาจารย์ขาดหน่วยงานที่ติดต่อประสานงานกับส่วนภูมิภาคอย่างชัดเจนเป็นรูปธรรม ส่วนภูมิภาคขาดการรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากส่วนกลาง แต่จากการศึกษาวิจัยชี้ให้เห็นว่าสมาชิกคณาจารย์และผู้ที่เกี่ยวข้องทางด้านการศึกษาเห็นว่าคณาจารย์ได้ดำเนินงานด้านสวัสดิการมากกว่าการพัฒนาวิชาชีพครู ซึ่งศึกษาจากโครงสร้างการบริหารงานของคณาจารย์ในปัจจุบัน ฉะนั้น คณาจารย์ควรมีการปรับปรุงโครงสร้างในส่วนของการประชาสัมพันธ์ในเชิงรุก โดยการปรับเปลี่ยนกลยุทธ์ในการบริหารงานประชาสัมพันธ์ของคณาจารย์ให้มากกว่าที่ดำเนินงานอยู่ ซึ่งที่ผ่านมาคณาจารย์ได้ดำเนินงานด้านการพัฒนาวิชาชีพครูมาโดยตลอด แต่ขาดการประชาสัมพันธ์ที่ดี จึงทำให้ได้สมาชิกคณาจารย์และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับวิชาชีพครู ได้รับข่าวสารจากคณาจารย์น้อยมาก

4. ด้านบุคลากร จากการศึกษาวิจัยชี้ให้เห็นว่า การดำเนินงานของคณาจารย์ยังขาดการประสานงานที่ดีและเป็นระบบ ยังขาดบุคลากรที่มีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องของวัตถุประสงค์ขององค์กร ฉะนั้นคณาจารย์จึงควรดำเนินการพัฒนาบุคลากรในลักษณะ ดังนี้

1) ส่งเสริมให้บุคลากรได้เข้ารับการศึกษาคณะต่อในระดับที่สูงขึ้น เพื่อบุคลากรจะได้นำความรู้ที่ได้รับกลับมาพัฒนาคณาจารย์ให้มีความเจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้น และสามารถแข่งขันกับองค์กรวิชาชีพอื่น ๆ ได้เต็มตามศักยภาพ เช่น สำนักงานเลขาธิการคณาจารย์เป็นหน่วยงานเชื่อมโยงประสานระหว่างสถาบันการศึกษากับบุคลากรที่มีความประสงค์จะพัฒนาตนเองเพื่อเข้าศึกษาคณะต่อในระดับที่สูงขึ้น โดยสำนักงานเลขาธิการคณาจารย์ให้การส่งเสริม สนับสนุน โดยจัดให้มีกองทุนกู้ยืมสำหรับทุนการศึกษาเจ้าหน้าที่ทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาค

2) ส่งเสริมให้บุคลากรได้เข้ารับการอบรม เพิ่มเติมความรู้ ความสามารถ เฉพาะด้าน เช่น ควรมีการสำรวจความต้องการของเจ้าหน้าที่ครูสภา ว่ามีความประสงค์ที่จะเพิ่มเติมความรู้ในส่วนที่ขาดด้านใดบ้าง และควรจัดให้เข้ารับการอบรมตามที่เจ้าหน้าที่มีความต้องการ นอกจากนี้ควรจัดให้มีการศึกษาดูงาน ทั้งภายในและภายนอกประเทศ เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ สภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงาน และเป็นการเปิดโลกทัศน์อีกมุมมองหนึ่ง

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลของครูสภาในส่วนภูมิภาค ที่สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 โดยศึกษาและวิจัยจากเจ้าหน้าที่ครูสภาทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาค คณะกรรมการอำนวยการครูสภา
2. ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับประสิทธิภาพในกระบวนการคัดสรร ของคณะกรรมการอำนวยการครูสภา โดยศึกษาและวิจัยจากผู้ทรงคุณวุฒิ สมาชิกครูสภา ผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา และผู้ที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับวิชาชีพครู
3. ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการประสานงานที่มีประสิทธิภาพ ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค โดยศึกษาและวิจัยจากสมาชิกครูสภาทั่วประเทศ
4. ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรของครูสภา โดยศึกษาและวิจัยจากสมาชิกครูสภาทั่วประเทศ

ชื่อเรื่อง ความพร้อมและความคาดหวังต่อการกระจายอำนาจการบริหารงบประมาณตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดชัยภูมิ

ผู้วิจัย เสน่ห์ เหล่าเสนา

ปีที่งานวิจัยเสร็จ พ.ศ.

ลักษณะของงานวิจัย วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต ภาควิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาความพร้อมต่อการกระจายอำนาจการบริหารงบประมาณในด้าน
  - 1.1 พฤติกรรมของผู้นำ
  - 1.2 พฤติกรรมการปฏิบัติงานของครู
  - 1.3 บรรยากาศองค์การในโรงเรียน
  - 1.4 ความสัมพันธ์กับชุมชน

2. เพื่อศึกษาความคาดหวังต่อการกระจายอำนาจการบริหารงบประมาณ ในด้าน
  - 2.1 ลักษณะและรูปแบบการกระจายอำนาจ
  - 2.2 ปัญหา อุปสรรคที่คาดว่าจะเกิดขึ้น
  - 2.3 ผลดี ผลเสียที่คาดว่าจะเกิดขึ้น
  - 2.4 แนวทางการเตรียมความพร้อมและการป้องกันปัญหา อุปสรรค

วิธีดำเนินการวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research)

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดชัยภูมิ จำนวน 63 โรงเรียน การเลือกกลุ่มตัวอย่าง ใช้วิธีการสุ่มโดยอาศัยตารางสำเร็จรูปของ R.V.Krejcie and D.W.Morgan กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างได้ 54 โรงเรียน แล้วสุ่มอย่างง่ายตามสัดส่วนโรงเรียนแต่ละขนาด ได้ขนาดเล็ก 19 โรงเรียน ขนาดกลาง 28 โรงเรียน และขนาดใหญ่ 7 โรงเรียน มีประชากรผู้ให้ข้อมูลในกลุ่มตัวอย่างรวม 1,531 คน แล้วกำหนดกลุ่มตัวอย่างตามตารางสำเร็จรูปของ R.V.Krejcie and D.W.Morgan ได้กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยผู้บริหารและครูปฏิบัติการสอน จำนวน 307 คน แล้วสุ่มตามสัดส่วนผู้ให้ข้อมูลในแต่ละโรงเรียน และกลุ่มตัวอย่างในการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ คือ โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดชัยภูมิ จำนวน 9 โรงเรียน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยสร้างขึ้นเองโดยผ่านความเห็นชอบและตรวจสอบแก้ไขจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญตามขั้นตอนอย่างสมบูรณ์ นำเครื่องมือไปทดลองใช้ได้ค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงเท่ากับ 0.9773 ลักษณะเครื่องมือแบ่งออกเป็น 2 ชุด คือ ชุดที่ 1 เครื่องมือเชิงปริมาณเป็นแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 2 ตอน ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานการณ์ผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับความพร้อมด้าน 1) พฤติกรรมของผู้นำ 2) พฤติกรรมการปฏิบัติงานของครู 3) บรรยากาศองค์การในโรงเรียน 4) ความสัมพันธ์กับชุมชน เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ชุดที่ 2 เครื่องมือเชิงคุณภาพเป็นแบบสัมภาษณ์กลุ่ม เป็นแบบสัมภาษณ์กลุ่มแบบมีโครงสร้าง เกี่ยวกับความคาดหวังต่อการกระจายอำนาจการบริหารงบประมาณ โดยมีประเด็นคำถามเกี่ยวกับลักษณะและรูปแบบการกระจายอำนาจ ปัญหา อุปสรรคที่คาดว่าจะเกิดขึ้น ผลดี ผลเสียที่คาดว่าจะเกิดขึ้น แนวทางการเตรียมความพร้อมและการป้องกันปัญหา อุปสรรค

การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS 7.5 for Windows โดยตอนที่ 1 วิเคราะห์ด้วยการแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ หาค่าเฉลี่ย และค่า

เบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนแบบสัมภาษณ์กลุ่ม นำมาแปลผลการวิจัยในรูปของการวิเคราะห์เชิงพรรณนา

สรุปผลการวิจัย

1. ความพร้อมต่อการกระจายอำนาจการบริหารงบประมาณ โดยภาพรวมและรายด้านมีความพร้อมอยู่ในระดับ “มาก” เรียงตามลำดับคือ พฤติกรรมผู้นำ พฤติกรรมการปฏิบัติงานของครู ความสัมพันธ์กับชุมชน และบรรยากาศองค์การในโรงเรียน

2. ความคาดหวังต่อการกระจายอำนาจการบริหารงบประมาณ

2.1 การจัดสรรงบประมาณควรจัดในรูปเงินอุดหนุนทั่วไป โดยพิจารณาจากจำนวนรายหัวของผู้เรียนและพิจารณาเพิ่มพิเศษให้กับสถานศึกษาที่มีผลงานดีเด่น หรืออยู่ในเขตกันดารหรือมีนักเรียนพิการ การบริหารงบประมาณให้มีคณะกรรมการสถานศึกษาร่วมพิจารณาตรวจสอบและติดตาม โดยผู้บริหารโรงเรียนมีอำนาจเต็มในการอนุมัติเบิกจ่าย

2.2 ปัญหา อุปสรรคที่คาดว่าจะเกิดขึ้นได้แก่ การจัดสรรงบประมาณอาจเกิดความไม่เป็นธรรม อาจเกิดการต่อต้านจากผู้สูญเสียอำนาจ โรงเรียนบางแห่งไม่มีความพร้อม และอาจเกิดความขัดแย้งในการบริหาร

2.3 ผลดีที่คาดว่าจะเกิดขึ้นได้แก่ อาจก่อให้เกิดความประหยัด เกิดความคล่องตัวในการบริหาร มีการพัฒนาคุณภาพการศึกษามากขึ้น ชุมชนมีส่วนร่วมรับผิดชอบ และตรวจสอบ ก่อให้เกิดความโปร่งใส บุคลากรมีขวัญกำลังใจในการทำงาน และก่อให้เกิดความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน และผลเสียที่คาดว่าจะเกิดขึ้นได้แก่ อาจมีผู้มีอิทธิพลใช้อำนาจในการบริหาร ขาดความเสมอภาคในการเข้าเรียนของนักเรียน เกิดการทุจริตในการบริหาร อาจเกิดความไม่คุ้มค่าของการบริหารงบประมาณ

2.4 แนวทางการเตรียมความพร้อม ควรพัฒนาบุคลากรและผู้ที่เกี่ยวข้องให้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการปฏิรูปการศึกษา โรงเรียนและชุมชนกำหนดวิสัยทัศน์ร่วมกัน จัดระบบข้อมูลสารสนเทศของโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพ พัฒนาผู้บริหารให้เป็นผู้บริหารมืออาชีพ ปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมให้แก่นักเรียน และประชาสัมพันธ์รูปแบบการกระจายอำนาจการบริหารการศึกษาให้ชุมชนได้รับทราบอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับโรงเรียน

1. ผู้บริหารโรงเรียนควรประชุมชี้แจงให้แก่คณะครู อาจารย์ บุคลากรที่เกี่ยวข้อง ผู้ปกครอง นักเรียน เพื่อให้เกิดความเข้าใจบทบาทหน้าที่ของการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

2. โรงเรียนควรร่วมกับชุมชนในการจัดกิจกรรมต่างๆ ของชุมชน โดยให้ครู นักเรียนเข้าไปมีส่วนร่วมในชุมชนอย่างต่อเนื่อง เพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีกับชุมชน

3. โรงเรียนควรประชาสัมพันธ์เชิญชวนให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

4. โรงเรียนควรให้ความสำคัญอย่างยิ่งในการคัดเลือกบุคคลที่จะเข้ามาเป็นคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยต้องคำนึงถึงผู้มีความรู้ความสามารถ มีคุณธรรม จริยธรรมเป็นที่ยอมรับของสังคมมีลักษณะเป็นผู้นำตามแบบของประชาธิปไตย ซึ่งจะมีส่วนผลักดันให้การศึกษาของโรงเรียน มีคุณภาพ ชุมชนยอมรับและศรัทธาโรงเรียน

5. โรงเรียนมีการประชาสัมพันธ์การดำเนินงานของโรงเรียนและผลงานของโรงเรียน ให้ชุมชน รับทราบอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะทำให้ครู อาจารย์ตื่นตัวและพัฒนาตนเองอยู่เสมอ ในการสร้างผลงานให้โรงเรียนและเพื่อความก้าวหน้าของตนเอง

6. โรงเรียนควรเปิดโอกาสให้ชุมชน องค์กรอิสระเข้ามาตรวจสอบติดตามการปฏิบัติงานของโรงเรียนได้ตลอดเวลา เพื่อความโปร่งใสและการยอมรับให้การสนับสนุน ด้านต่างๆ จากชุมชน

7. ผู้บริหารโรงเรียน ครู อาจารย์ควรจะพัฒนาตนเองให้เป็นมืออาชีพในการทำงาน

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำการศึกษาความพร้อมต่อการกระจายอำนาจการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2. ควรทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน

3. ควรทำการศึกษากรณีตัวอย่าง ลงลึกรายละเอียดระดับสถานศึกษาเกี่ยวกับการกระจายอำนาจการบริหารงบประมาณ

4. ควรทำการศึกษาวิจัยความพร้อม และความคาดหวังต่อการกระจายอำนาจการบริหารงบประมาณในจังหวัดอื่น

5. ควรศึกษาปัจจัยที่จะส่งผลต่อความสำเร็จ ในการกระจายอำนาจการบริหารงบประมาณ

6. ควรศึกษารูปแบบการกระจายอำนาจการบริหารงานบุคคลในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา

7. ควรศึกษารูปแบบการกระจายอำนาจการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา

8. การศึกษาความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการจัดการศึกษา ระดับมัธยมศึกษา

ชื่อเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถภาพทางการนิเทศของผู้บริหารกับการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดนครปฐม

ผู้วิจัย วันเพ็ญ กิจกำจร

ปีทำงานวิจัยเสร็จ พ.ศ.2545

ลักษณะของงานวิจัย วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา สถาบันราชภัฏนครปฐม

วัตถุประสงค์

1. เพื่อทราบระดับสมรรถภาพทางการนิเทศของผู้บริหาร และระดับพฤติกรรมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดนครปฐม จำแนกตามขนาดโรงเรียนและกลุ่มวิชา

2. เพื่อทราบความสัมพันธ์ของสมรรถภาพทางการนิเทศของผู้บริหารกับพฤติกรรมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดนครปฐม จำแนกตามขนาดโรงเรียนและกลุ่มวิชา

วิธีดำเนินการวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครปฐม จำนวน 29 โรงเรียน ผู้ให้ข้อมูล คือ ครูปฏิบัติการสอน 5 กลุ่มวิชา ได้แก่ กลุ่มวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์ กลุ่มภาษา กลุ่มสังคมศึกษา กลุ่มพัฒนาบุคลิกภาพ และ กลุ่มงานอาชีพโรงเรียนขนาดใหญ่กลุ่มวิชาละ 4 คน โรงเรียนขนาดกลางกลุ่มวิชาละ 3 คน โรงเรียนขนาดเล็กกลุ่มวิชาละ 2 คน รวมจำนวนครูผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้น 420 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบบสอบถามเกี่ยวกับสมรรถภาพทางการนิเทศของผู้บริหารตามแนวคิดของเซอร์จีโอแวนนี และพฤติกรรมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยใช้ตัวบ่งชี้การสอนของครูตามแนวคิดของศูนย์พัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน (พ.ค.ร.) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ และตรวจสอบเครื่องมือด้วยวิธีการหาค่า IOC โดยผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่าน

การรวบรวมข้อมูล รวบรวมข้อมูลจากตัวแทนผู้ตอบแบบสอบถาม จากโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครปฐม จำนวน 29 โรงเรียน แยกตามขนาดโรงเรียน จำนวน 420 คน โดยผู้วิจัยนำไปแจกและเก็บรวบรวมด้วยตนเองและส่งผ่านทางสำนักงานสามัญศึกษาจังหวัดนครปฐม ได้รับคืนจำนวน 420 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 นำมาตรวจสอบความสมบูรณ์ในการตอบแบบสอบถามแล้วนำไปวิเคราะห์

การวิเคราะห์ข้อมูล สถิติที่ใช้ ได้แก่ ใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน

สรุปผลการวิจัย

1. สมรรถภาพทางการนิเทศของผู้บริหารตามความคิดเห็นของครูโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อแยกพิจารณาเป็นขนาดโรงเรียน พบว่า โรงเรียนขนาดใหญ่อยู่ในระดับมาก โรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็กอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อแยกพิจารณาเป็นกลุ่มวิชา พบว่า กลุ่มวิชาพัฒนาบุคลิกภาพและกลุ่มวิชาการงานอาชีพ อยู่ในระดับมาก ส่วนกลุ่มวิชาวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์ กลุ่มวิชาภาษา และกลุ่มวิชาสังคมศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง สำหรับพฤติกรรม การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยภาพรวมและแยกพิจารณาตามขนาดโรงเรียนและกลุ่มวิชา พบว่า อยู่ในระดับมาก

2. สมรรถภาพทางการนิเทศของผู้บริหารกับพฤติกรรมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามความคิดเห็นของครูโดยภาพรวม และเมื่อแยกตามขนาดโรงเรียนและกลุ่มวิชาพบว่า มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยภาพรวมมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ .5742 แยกตามขนาดโรงเรียน คือ ขนาดใหญ่ขนาดกลางและขนาดเล็ก มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ .6405, .5196 และ .4870 ตามลำดับ และแยกเป็นกลุ่มวิชา คือ กลุ่มวิชาภาษา กลุ่มวิชาวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์ กลุ่มวิชาสังคมศึกษา กลุ่มวิชาการงานอาชีพ และกลุ่มวิชาพัฒนาบุคลิกภาพ มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ .6083, .6025, .5922, .5654 และ .4728 ตามลำดับ

ข้อเสนอแนะ

1. จากข้อค้นพบของการวิจัยที่พบว่า สมรรถภาพทางการนิเทศของผู้บริหารตามความคิดเห็นของครูโดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สหวิทยาเขต กลุ่มโรงเรียน สถาบันพัฒนาผู้บริหารการศึกษา สถาบันราชภัฏและมหาวิทยาลัย เป็นต้น ควรจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ (workshop) อาจจัดลำดับความสำคัญของหลักสูตรการฝึกอบรมโดยพิจารณาข้อมูลองค์ประกอบสมรรถภาพทางการนิเทศทั้ง 8 ด้าน เพื่อพัฒนาให้ผู้บริหารมีความรู้ความสามารถ และเข้าใจงานนิเทศตลอดจนสร้างความตระหนักและเจตคติที่ดีในงานนิเทศ ซึ่งเป็นหน้าที่ที่ผู้บริหารต้องรับ

ผิดชอบโดยตรง นอกจากนี้ตัวผู้บริหารเองจะต้องมีการพัฒนาตนเองจากการศึกษาเอกสาร
 เพิ่มพูนความรู้ ศึกษาดูงาน ศึกษาต่อในระดับสูงขึ้น เพื่อให้มีสมรรถภาพทางการนิเทศ
 และนำไปใช้ในการบริหารงานให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด

2. จากข้อค้นพบของการวิจัยที่พบว่า สมรรถภาพทางการนิเทศของผู้บริหาร
 มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูใน
 โรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดนครปฐม มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .5742 ดังนั้น
 จึงควรมีการพัฒนาส่งเสริมเพื่อให้ครูเกิดความรู้และทักษะการจัดการจัดการเรียนการ
 สอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ
 พ.ศ.2542 โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สหวิทยาเขต กลุ่มโรงเรียน ควรจัดประชุม
 เชิงปฏิบัติการ เรื่อง การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอย่างจริงจังเพื่อให้ครูใน
 กลุ่มโรงเรียนได้ช่วยเหลือซึ่งกันและกันเพื่อให้เกิดพฤติกรรมการเรียนการสอน ตามตัวบ่งชี้
 การสอนของครู 10 ข้อ ของศูนย์พัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน (พ.ค.ร.) นอกจากนั้น
 โครงการครูแกนนำและครูเครือข่ายเป็นโครงการที่จัดทำขึ้นเพื่อให้ครูได้ช่วยเหลือซึ่งกัน
 และกัน อาจเป็นอีกวิธีการหนึ่งที่จะช่วยได้ หรือโรงเรียนอาจจะต้องใช้ยุทธศาสตร์การ
 นิเทศมาช่วยเหลือครูในการพัฒนาการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญให้เกิด
 คุณภาพสูงสุดและที่สำคัญที่สุด หน่วยงานทางการศึกษาหรือสถาบันที่ผลิตครูควรบรรจุ
 เรื่องนี้ลงในหลักสูตรที่สอน เพื่อให้ครูรุ่นใหม่มีความรู้ความเข้าใจเรื่อง การเรียนการสอน
 ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จะได้นำมาใช้ในการเรียนการสอนให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อไป

3. จากข้อค้นพบของการวิจัยที่พบว่า พฤติกรรมการจัดการเรียนการสอนที่เน้น
 ผู้เรียนเป็นสำคัญในชั้นประเมินผล ครูโรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็ก ครูกลุ่มวิชาวิทยา
 ศาสตร์-คณิตศาสตร์ และครูกลุ่มวิชาสังคมศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้นจึงควร
 มีการส่งเสริมครูเหล่านี้ให้มีความรู้ความสามารถปฏิบัติกิจกรรมชั้นประเมินผลให้มีประ
 สิทธิภาพสูงขึ้น โดยการจัดประชุม สัมมนา ศึกษาดูงานหรือให้มีการศึกษาเอกสารตัวอย่าง
 เพิ่มเติมโดยเฉพาะเรื่องการประเมินผลตามสภาพจริง การจัดทำแฟ้มสะสมผลงานของ
 นักเรียน เพื่อดูพัฒนาการของนักเรียน เป็นการส่งเสริมเรื่องการประเมินผลตามสภาพ
 จริงได้วิธีหนึ่ง หรือการสอนแบบโครงการให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงแล้วประเมินผล
 งานที่ได้ก็เป็นการประเมินผลอีกวิธีหนึ่งเช่นกัน

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพเกี่ยวกับสมรรถภาพทางการนิเทศของผู้บริหาร โดยการสำรวจความคิดเห็นและตรวจสอบข้อมูลเชิงประจักษ์ เช่น การสัมภาษณ์ การเฝ้าสังเกตพฤติกรรม ศึกษาเอกสารหลักฐานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลหลายฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้งานวิจัยมีความสมบูรณ์
2. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบระดับสมรรถภาพทางการนิเทศของผู้บริหารตามขนาดโรงเรียนในระดับเขตการศึกษาเพื่อจำนวนประชากร คือ โรงเรียนมีจำนวนมากพอจะได้นำผลการวิจัยมาดูว่าโรงเรียนขนาดใดที่ผู้บริหารมีสมรรถภาพทางการนิเทศอยู่ในระดับน้อยเพื่อเป็นกลุ่มเป้าหมายในการหาแนวทางพัฒนาส่งเสริมต่อไป

ชื่อเรื่อง   บทบาทของครูสภาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ

ผู้วิจัย   อารักษ์ วิเศษสิงห์

ปีที่งานวิจัยเสร็จ   พ.ศ.2544

ลักษณะของงานวิจัย   วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาการบริหารการ
ศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร พระราชวังสนามจันทร์

วัตถุประสงค์

1. เพื่อทราบความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อบทบาทหน้าที่ของครูสภาตามบทบัญญัติของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และบทบาทอื่นๆ หลังจากปีพ.ศ.2545 เป็นต้นไป ในด้านการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ด้านมาตรฐานและจรรยาบรรณวิชาชีพ ด้านใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ ด้านการพัฒนาวิชาชีพ ด้านการพิทักษ์สิทธิ ด้านสวัสดิการ ด้านการเป็นศูนย์กลางขององค์กรวิชาชีพ และด้านการบริการสังคม

2. เพื่อทราบข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับการดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ของครูสภา ตามบทบัญญัติของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และการดำเนินงานในด้านอื่น ๆ หลังจากปีพ.ศ.2545 เป็นต้นไป

วิธีดำเนินการวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา มีขั้นตอนในการการศึกษาค้นคว้า คือ

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาเอกสาร (Documentary Study) ดำเนินการดังนี้

- 1) ศึกษาปัญหาที่จะทำการวิจัย
- 2) กำหนดจุดมุ่งหมายของการวิจัย
- 3) รวบรวมเอกสารที่เกี่ยวข้อง
- 4) ศึกษาเอกสารบทความและกฎหมาย ตลอดจนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ

ครูสภาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน แล้วกำหนดกรอบความคิด (Conceptual Framework) ในการวิจัย 5) เขียนรายงานการวิจัย

ขั้นตอนที่ 2 เทคนิคเดลฟาย (Delphi Technique) การวิจัยครั้งนี้ใช้เทคนิคเดลฟายในการรวบรวมข้อมูล โดยใช้แบบสอบถามปลายเปิดในรอบแรก แล้วใช้แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่าแบบลิเคิร์ต (Likert's Scale) ในรอบต่อไป

การคัดเลือกผู้เชี่ยวชาญ

การคัดเลือกผู้เชี่ยวชาญ คัดเลือกโดยจำเพาะเจาะจง (Purposive Sampling) ซึ่งมีขั้นตอนดำเนินการดังนี้

1. ผู้วิจัยจัดทำบัญชีรายชื่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 90 คน โดยคัดเลือกมาจากผู้ทรงคุณวุฒิในด้านต่างๆ เช่น ผู้บริหารระดับสูงของครูสภาปัจจุบันและในอดีต กรรมการอำนวยการครูสภาที่ดำรงตำแหน่งในปัจจุบัน กรรมการปฏิรูปการศึกษา นักการศึกษา ระดับสูงและมีชื่อเสียง ประธานกรรมการอำนวยการครูสภาจังหวัด ผู้แทนองค์กรวิชาชีพครูในประเทศไทย

2. ประธานกรรมการที่ปรึกษาและกรรมการที่ปรึกษาในการทำวิทยานิพนธ์ พร้อมทั้งผู้วิจัยร่วมกันคัดเลือกผู้เชี่ยวชาญจากบัญชีรายชื่อผู้เชี่ยวชาญที่ผู้วิจัยจัดทำขึ้น คัดเลือกไว้จำนวน 21 คน โดยใช้วิธีเลือกแบบจำเพาะเจาะจง (Purposive Sampling)

วิธีดำเนินการวิจัยโดยการใช้เทคนิคเดลฟาย

รอบที่ 1 ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามปลายเปิด (Open Ended) ซึ่งมีเนื้อหาสาระสอดคล้องกับกรอบความคิดที่ได้จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบทบาทหน้าที่ของครูสภา ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน นำมาให้ประธานและกรรมการที่ปรึกษาในการทำวิทยานิพนธ์ตรวจสอบแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ แล้วส่งไปให้ผู้เชี่ยวชาญแสดงข้อคิดเห็น

รอบที่ 2 ผู้วิจัยนำข้อคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญมาวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และสังเคราะห์เนื้อหา (Content Synthesis) แล้วสร้างแบบสอบถาม แบ่งออกเป็นข้อ ๆ มีลักษณะแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแบบของลิเคิร์ต (Likert's Scale) มี 5 ระดับ สร้างให้อยู่ในรูปประโยคหรือข้อความที่เสนอเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของครูสภาที่ควรจะเป็นตามบทบัญญัติของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และอื่น ๆ หลังจากปีพ.ศ.2545 เป็นต้นไป นำแบบทดสอบให้ประธานและกรรมการที่ปรึกษาในการทำวิทยานิพนธ์ตรวจสอบ เมื่อปรับปรุงแก้ไขแล้วส่งไปให้ผู้เชี่ยวชาญเพื่อจัดอันดับความสำคัญและแสดงความคิดเห็นแล้วส่งกลับมายังผู้วิจัย

รอบที่ 3 เมื่อได้รับแบบสอบถามคืนมาจากผู้เชี่ยวชาญ ผู้วิจัยนำคำตอบจากการจัดอันดับความสำคัญมาคำนวณหาค่ามัธยฐาน (Median) และค่าพิสัยอินเตอร์ควอไทล์ (Interquartile Range) เป็นรายชื่อ แล้วสร้างแบบสอบถามใหม่ ซึ่งมีข้อความคงเดิมแต่เพิ่มตำแหน่งมัธยฐาน และพิสัยอินเตอร์ควอไทล์ และตำแหน่งผู้เชี่ยวชาญคนนั้น ๆ ตอบ เพื่อส่งกลับไปให้ผู้เชี่ยวชาญได้ทราบว่าคุณค่าตอบของตนในรอบที่แล้วจัดอยู่ในตำแหน่งใด และได้ทราบความคิดเห็นของกลุ่มในแต่ละข้อคำถามด้วย ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนจะได้พิจารณา ทบทวนคำตอบอีกครั้งหนึ่ง ซึ่งคำตอบอาจจะเปลี่ยนไปหรือยืนยันคำตอบเดิม พร้อมทั้งแสดงเหตุผลประกอบกรณีที่คำตอบมิได้อยู่ในขอบเขตของพิสัยควอไทล์ด้วย ผลจากการตอบคำถามในรอบที่ 3 นี้ ผู้วิจัยนำมาคำนวณหาค่ามัธยฐานและค่าพิสัยอินเตอร์ควอไทล์ เป็นรายชื่อ แล้วใช้เป็นค่าสถิติที่จะสรุปเป็นผลการวิจัย แบบสอบถามเพื่อการวิจัยรอบที่ 3 ค่ามัธยฐานคำนวณจากค่าความเห็นรายชื่อของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ

เหตุผลที่ใช้แบบสอบถามรอบที่สามเป็นรอบสุดท้าย เพราะว่าค่าสถิติตามความเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความสอดคล้องกันในเชิงสถิติสูง และกลุ่มผู้เชี่ยวชาญส่วนน้อยมีความเห็นแตกต่างออกไปจากกลุ่ม ในแต่ละข้อความที่เสนอบางท่านเปลี่ยนความคิดเห็นไปตามความคิดเห็นของกลุ่ม (ในรอบที่ 3) บางท่านยังยืนยันความเห็นเดิมของตนโดยมีเหตุผลประกอบ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงใช้ผลของค่าสถิติในรอบที่ 3 ซึ่งได้แก่ ค่ามัธยฐาน (Median) และค่าพิสัยอินเตอร์ควอไทล์ (Interquartile Range) ที่มีค่ามัธยฐานและค่าพิสัยอินเตอร์ควอไทล์ที่บ่งชี้ความเห็นไปในทิศทางเดียวกัน จึงสรุปผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัย พบว่า กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องกันสูงที่สุดว่า บทบาทของครูสภาที่จะเป็นไปได้มากที่สุดแต่ละด้าน ตามลำดับ พร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะของแต่ละด้าน ดังนี้

อันดับที่ 1 ด้านมาตรฐานและจรรยาบรรณวิชาชีพ ได้แก่ การกำหนดมาตรฐานและจรรยาบรรณ และการยกย่องประกาศเกียรติคุณให้สิทธิให้รางวัลผู้ประกอบการวิชาชีพทางการศึกษา อีกทั้งการยกระดับมาตรฐานวิชาชีพทางการศึกษาให้เป็นวิชาชีพชั้นสูง แต่ทั้งนี้ครูสภาต้องเป็นองค์กรวิชาชีพครูตามกฎหมายการศึกษา

อันดับที่ 2 ด้านการพิทักษ์สิทธิ ได้แก่ การประสานสัมพันธ์กับองค์กรวิชาชีพครูต่างประเทศ เพื่อส่งเสริมการพิทักษ์สิทธิประโยชน์ และการประชาสัมพันธ์ให้ผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษารู้ เข้าใจถึงสิทธิอันพึงมีพึงได้ การจะทำหน้าที่นี้ได้ครูสภาต้องอยู่ในฐานะเดิม

อันดับที่ 3 ด้านการเป็นศูนย์กลางองค์กรวิชาชีพ ได้แก่ การร่วมกับองค์กรวิชาชีพอื่น ๆ เพื่อพัฒนาวิชาชีพให้ดำรงอยู่ในฐานะวิชาชีพชั้นสูงตลอดไป และการเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรวิชาชีพทางการศึกษาด้วยกัน แต่ถ้าจะทำทุกเรื่องในด้านนี้คุรุสภาควรเป็นสมาคมของครู คุรุสภาควรเป็นเพียงฐานะเดียวระหว่างองค์กรวิชาชีพตามกฎหมาย หรือองค์กรวิชาชีพครูในลักษณะสมาคมวิชาชีพ

อันดับที่ 4 ด้านการบริการสังคม ได้แก่ การจัดให้มีสถาบันหรือศูนย์ช่วยเหลือด้านการเรียนการสอน การเพิ่มพูนความรู้แก่นักเรียนนักศึกษาและประชาชนทั่วไป และการร่วมกับชุมชนจัดกิจกรรมที่เป็นต้นแบบที่ดีในการพัฒนาเด็กและเยาวชน แต่เนื่องจากคุรุสภาไม่ใช่หน่วยงานสารพัดหน้าที่ในเรื่องนี้อาจเป็นไปได้ยาก และเป็นภาระฝืนฝืนมากเกินไป

อันดับที่ 5 ด้านการพัฒนาวิชาชีพ ได้แก่ พัฒนาวิชาชีพของผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง เพื่อยกระดับมาตรฐานให้เป็นวิชาชีพชั้นสูงตลอดไป ในเรื่องนี้คุรุสภาจะทำเองหรือรับรองสถาบันอื่นทำแทนก็ได้

อันดับที่ 6 ด้านใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ ได้แก่ การออก พักใช้ หรือเพิกถอนใบอนุญาตประกอบวิชาชีพให้แก่ผู้ขอประกอบวิชาชีพทางการศึกษา แต่ทั้งนี้คุรุสภาต้องเป็นองค์กรวิชาชีพครูตามกฎหมายการศึกษา

อันดับที่ 7 ด้านการจัดสวัสดิการ ได้แก่ การส่งเสริมให้มีการประกันในหลาย ๆ รูปแบบ แต่คุรุสภาควรลดภาระด้านนี้ลง ควรให้ต้นสังกัดทำ และควรให้องค์การค่าคุรุสภาเป็นบริษัทมหาชน จำกัด แยกออกจากคุรุสภา

อันดับที่ 8 ด้านการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ได้แก่ การให้ความเห็น คำปรึกษา แนะนำ แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในเรื่องมาตรฐานวิชาชีพ การออกและเพิกถอนใบอนุญาต การกำกับ ดูแล การปฏิบัติตามมาตรฐานและจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพ การพัฒนาวิชาชีพ การส่งเสริมความมั่นคง การผลุงความเป็นธรรมของผู้ประกอบวิชาชีพ และการส่งผู้แทนเป็นกรรมการในกระทรวงฯ ในด้านนี้คุรุสภาควรมีส่วนร่วมในการเสนอความเห็นได้ แต่ไม่ควรเข้าไปมีส่วนในการตัดสินใจ ส่วนการให้ความเห็นในการแต่งตั้งผู้บริหารระดับสูงของกระทรวงฯ ควรให้เป็นเรื่องขององค์กรกลางการบริหารงานบุคคลของครูและบุคลากรทางการศึกษา

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. การวิจัยครั้งนี้มีข้อจำกัดในเรื่องกรอบการวิจัยที่ผู้วิจัยกำหนด ศึกษาเฉพาะบทบาทของคุรุสภาหลังจากปี พ.ศ.2545 โดยบทบาทดังกล่าวจะเปลี่ยนไปตามอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ซึ่งคาดว่าจะมีผลบังคับใช้

เต็มรูปแบบ หลังจาก 20 สิงหาคม 2545 เป็นต้นไป ซึ่งตอนนี้อย่างไม่แน่ชัดว่าครุสภาจะได้ทำหน้าที่สภาวิชาชีพครูตามกฎหมายดังกล่าวหรือไม่ จึงควรมีการศึกษาเรื่องบทบาทในการกำหนดการดำเนินงานของครุสภาให้เหมาะสมต่อไป

2. การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยที่ใช้ผู้เชี่ยวชาญเป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยกลุ่มตัวอย่างคือ ผู้บริหารระดับสูงของครุสภาปัจจุบันและในอดีต กรรมการอำนวยการครุสภาปัจจุบัน กรรมการปฏิบัติการศึกษา นักการศึกษาระดับสูงและมีชื่อเสียง ประธานกรรมการอำนวยการครุสภาจังหวัด และตัวแทนขององค์กรวิชาชีพครูในประเทศไทย ดังนั้น ในการวิจัยครั้งต่อไปควรมีการเปลี่ยนกลุ่มตัวอย่างที่หลากหลาย เช่น ผู้ผลิตครู ผู้ใช้ครู ตัวแทนองค์กรพัฒนาเอกชน และโดยเฉพาะอย่างยิ่งสมาชิกครุสภา เพื่อให้ครุสภาเป็นองค์กรวิชาชีพสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพครูอย่างแท้จริง

3. การวิจัยโดยใช้เทคนิคเดลฟาย รอบแรกควรใช้การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างมากกว่าการใช้แบบสอบถามปลายเปิด เนื่องจากความหลากหลายจากข้อคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญจากแบบสอบถามปลายเปิดจะนำไปสู่แบบสอบถามเพื่อการวิจัยในรอบที่สอง ซึ่งเป็นแบบประเมินค่าที่ไม่สามารถจำกัดจำนวนข้อคำถามได้ ซึ่งถ้าข้อคำถามมากเกินไปจะทำให้ผู้ตอบแบบสอบถามเกิดความเบื่อหน่าย ก่อให้เกิดความล่าช้าของการวิจัย

ชื่อเรื่อง   ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ในโรงเรียน
                          แกนนำปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา
                          จังหวัดนครราชสีมา

ผู้วิจัย   กำพล ฤทธิรักษา

ปีที่งานวิจัยเสร็จ   พ.ศ.2545

ลักษณะของงานวิจัย   วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
  สถาบันราชภัฏนครราชสีมา

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาระดับปัจจัยการบริหาร ระดับการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ ในโรงเรียนแกนนำปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา

2. เพื่อศึกษาปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ ในโรงเรียนแกนนำปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา

วิธีดำเนินการวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารโรงเรียน และครูสายผู้สอน ในโรงเรียนแกนนำปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา ปีการศึกษา 2544 จำนวน 34 โรงเรียน จำแนกเป็นผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 34 คน ครูสายผู้สอน จำนวน 539 คน รวม 573 คน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตาราง Krejcie และ Morgan ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 258 คน จำแนกเป็น 1) ผู้บริหารโรงเรียน ใช้ผู้บริหารโรงเรียนในโรงเรียนแกนนำปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมาทุกคนเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 34 คน 2) ครูสายผู้สอน ใช้ครูสายผู้สอนในโรงเรียนแกนนำปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา ปีการศึกษา 2544 เป็นกลุ่มตัวอย่าง การเลือกกลุ่มตัวอย่างมีขั้นตอน ดังนี้

1. เทียบสัดส่วนจากจำนวนประชากรทั้งหมดของโรงเรียนแกนนำปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา ปีการศึกษา 2544 แต่ละโรงเรียนมาเป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้คาร์ร้อยละ
2. เมื่อได้กลุ่มตัวอย่างจากการเทียบสัดส่วนแล้ว ดำเนินการเลือกกลุ่มตัวอย่าง โดยการสุ่มแบบง่าย (Simple random sampling) ด้วยวิธีจับฉลากได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 224 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถาม แบ่งเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 เกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม คือ ผู้บริหารโรงเรียนและครูสายผู้สอน เกี่ยวกับ เพศ อายุ ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน วุฒิการศึกษาและตำแหน่งในการปฏิบัติงาน มีลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบตัวเลือกที่กำหนดให้ ตอนที่ 2 เป็นปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ในโรงเรียนแกนนำปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้นครอบคลุมปัจจัยการบริหารทั้ง 4 ด้าน คือ ปัจจัยลักษณะขององค์การ ปัจจัยลักษณะของสภาพแวดล้อม ปัจจัยลักษณะของบุคคลในองค์การ และปัจจัยลักษณะของนโยบายการบริหารและการปฏิบัติ ตอนที่ 3 เกี่ยวกับการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ ในโรงเรียนแกนนำปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้นครอบคลุมตามแนวทางการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ 5 ลักษณะ คือ การเรียนรู้อย่างมีความสุข การเรียนรู้แบบองค์รวม การเรียนรู้จากการคิดและปฏิบัติจริง การเรียนรู้ร่วมกับบุคคลอื่น และ

การเรียนรู้กระบวนการเรียนรู้ของตนเอง แบบสอบถามในตอนี่ 2 และ 3 มีลักษณะเป็นแบบมาตรส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ ผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดทำแบบสอบถามฉบับร่างแล้วนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารการศึกษา ด้านการเรียนการสอน และด้านการวัดผล จำนวน 6 ท่าน พิจารณาความถูกต้อง ความเที่ยงตรงของข้อคำถามแต่ละข้อ จากนั้นนำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปทดลองใช้กับผู้บริหารโรงเรียน และครูสายผู้สอนในโรงเรียนแกนนำปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งมีลักษณะเช่นเดียวกับกลุ่มตัวอย่างแต่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างใน 3 โรงเรียน อ โรงเรียนบ้านยาง”ศุภราชภูริรังสรรค์” อำเภอลำปลายมาศ โรงเรียนบ้านถนนหัก อำเภอนางรอง โรงเรียนบ้านโคกสูงคูขาด อำเภอหนองกี่ จากนั้นนำแบบสอบถามจากการทดลองใช้ มาคำนวณหาความเชื่อมั่น (Reliability) โดยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟา (Coefficient alpha) ของ Cronbach ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยรวมทั้งฉบับ 0.9768

การรวบรวมข้อมูล ดำเนินการโดยส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ไปยังโรงเรียนแกนนำปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา ปีการศึกษา 2544 จำนวน 258 ฉบับ พร้อมกับหนังสือขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามเพื่อการวิจัย และกำหนดนัดหมายในการเก็บรวบรวมแบบสอบถาม ผู้วิจัยรวบรวมแบบสอบถามจากการส่งกลับทางไปรษณีย์และการเก็บรวบรวมด้วยตนเองหรือผู้แทนผู้วิจัย ได้แบบสอบถามกลับคืนมาจำนวน 258 ฉบับคิดเป็นร้อยละ 100

การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย (X) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple regression analysis) แบบขั้นตอน Stepwise สรุปผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ ระดับปัจจัยการบริหาร ในโรงเรียนแกนนำปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้สังกัด สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา พบว่า โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อแยกพิจารณาแต่ละด้าน พบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน ปัจจัยการบริหารที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากเป็นอันดับสูงสุด คือ ปัจจัยลักษณะของบุคคลในองค์การอันดับรองลงมา คือ ปัจจัยลักษณะของสภาพแวดล้อม ส่วนปัจจัยการบริหารที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากเป็นอันดับต่ำสุด คือ ปัจจัยลักษณะขององค์การ

2. ผลการวิเคราะห์ ระดับการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ ในโรงเรียนแกนนำปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา พบว่า โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อแยกพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน การปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากเป็นอันดับสูงสุด คือ การเรียนรู้อย่างมีความสุข อันดับรองลงมา คือ การเรียนรู้ร่วมกับบุคคลอื่น ส่วนการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากเป็นอันดับต่ำสุด คือ การเรียนรู้แบบองค์รวม

3. ผลการวิเคราะห์ ปัจจัยย่อยในปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ในโรงเรียนแกนนำปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา พบว่า ตัวแปรการจัดหาและการใช้ทรัพยากร การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ การจูงใจ การกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจน และเทคโนโลยี ส่งผลต่อการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีความสามารถในการทำนายร้อยละ 54.60

ข้อเสนอแนะ

จากข้อค้นพบของการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในเชิงพัฒนาการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ ดังนี้

1. จากการวิจัยที่พบว่า ปัจจัยการบริหารในโรงเรียนแกนนำปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทั้งในภาพรวมและแต่ละด้าน เรียงลำดับการปฏิบัติจากมากไปหาน้อย คือ ปัจจัยลักษณะของบุคคลในองค์กร ลักษณะของสภาพแวดล้อม ลักษณะของนโยบายการบริหารและการปฏิบัติ และลักษณะขององค์การ จะเห็นได้ว่าโรงเรียนแกนนำปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ มีการปฏิบัติเกี่ยวกับลักษณะของบุคคลในองค์การอยู่ในระดับมาก เป็นอันดับสูงสุด และลักษณะขององค์การอยู่ในระดับมาก เป็นอันดับต่ำสุด ดังนั้น การพัฒนาการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ ควรปรับปรุงการปฏิบัติเกี่ยวกับปัจจัยการบริหารในด้านลักษณะขององค์การให้สูงขึ้นโดยการกระจายอำนาจ ใ้บุคลากรปฏิบัติตรงตามความรู้ ความสามารถ ความชำนาญเฉพาะอย่าง และ การใช้เทคโนโลยีในการบริหารจัดการศึกษาที่เอื้อต่อการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง จะทำให้บุคลากรสนใจ เอาใจใส่ต่อการปฏิบัติงาน เชื่อมมั่นในวัตถุประสงค์และเป้าหมายของโรงเรียน และทุ่มเทพลังกายพลังใจทำงานเพื่อโรงเรียน ย่อมส่งผลถึงการพัฒนาการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้

2. จากการวิจัยที่พบว่า การปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทั้งโดยภาพรวมและแต่ละด้าน เรียงลำดับการปฏิบัติจากมากไปหาน้อยคือ การเรียนรู้อย่างมีความสุข การเรียนรู้ร่วมกับบุคคลอื่น การเรียนรู้กระบวนการเรียนรู้ของตนเอง การเรียนรู้จากการคิดและปฏิบัติจริง และการเรียนรู้แบบองค์รวม จะเห็นได้ว่า โรงเรียนแกนนำปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้มีการปฏิบัติในด้านการเรียนรู้อย่างมีความสุขอยู่ในระดับมากเป็นอันดับสูงสุด และด้านการเรียนรู้แบบองค์รวมอยู่ในระดับมากเป็นอันดับต่ำสุด ดังนั้น การพัฒนาการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ควรปรับปรุงแนวทางวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในด้านการเรียนรู้แบบองค์รวมให้สูงขึ้น โดยมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้จากสิ่งต่างๆ อย่างสัมพันธ์เชื่อมโยงต่อเนื่องกลมกลืนกันทั้งในเรื่องใกล้ตัวในท้องถิ่น และเรื่องของสากลรวมทั้งการเปลี่ยนแปลงและแนวโน้มต่างๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมโลก ด้วยการสอนแบบบูรณาการ ใช้การวิจัยในชั้นเรียนเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ จัดกิจกรรมการเรียนรู้จากแหล่งวิทยาการ นำเทคโนโลยีมาใช้ในการเรียนรู้ และการให้ผู้ปกครองได้มีส่วนร่วมประเมินผู้เรียน จะส่งผลถึงการพัฒนาการเรียนรู้แบบองค์รวม

3. จากการวิจัยที่พบว่า ปัจจัยย่อยในปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้เรียงลำดับความสำคัญจากมากไปหาน้อย คือ การจัดหาและใช้ทรัพยากร การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ การจูงใจ การกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจน และเทคโนโลยี ดังนั้นการพัฒนาการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ให้สูงขึ้นจึงควรมีการปรับปรุงและพัฒนาเกี่ยวกับปัจจัยการบริหารในด้านต่าง ๆ ดังนี้

3.1 การจัดหาและใช้ทรัพยากร ด้วยการแสวงหาทรัพยากรจากแหล่งต่างๆ เช่น งบประมาณแผ่นดิน รายได้ของโรงเรียน จากการบริจาค เป็นต้น โดยโรงเรียนมีการบริหารจัดการทรัพยากรให้เอื้อต่อการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ และมุ่งเน้นผลงาน

3.2 การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ ด้วยการส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรได้ปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ ความรู้ ความสามารถ ความชำนาญ และความสนใจ

3.3 การจูงใจ ด้วยการปลูกเร้าชักนำกระตุ้นพฤติกรรมบุคลากรโดยการดูแลเอาใจใส่ยกย่องชมเชย การให้ได้รับผิดชอบงานที่น่าสนใจอย่างชัดเจนและเหมาะสม ให้โอกาสในการเรียนรู้ การคิดสร้างสรรค์พัฒนางานอย่างอิสระ

3.4 การกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจน ด้วยการกำหนดแนวทางการปฏิบัติหรือยุทธศาสตร์การดำเนินการที่ชัดเจนสอดคล้องกับสภาพปัจจุบันปัญหา ทรัพยากร ความเป็นไปได้และสามารถวัดได้

3.5 เทคโนโลยี ด้วยการจัดสภาพการบริหารและการจัดการศึกษา การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยการใช้สื่อเครื่องมือ และเทคโนโลยีที่เอื้อต่อการเรียนรู้ อย่างจริงจัง และต่อเนื่อง

ชื่อเรื่อง รูปแบบการพัฒนาพฤติกรรมประชาธิปไตยด้านคุณธรรมของนักเรียน
โรงเรียนประถมสาธิต สถาบันราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

ผู้วิจัย ชนิดา จันเรียง

ปีทำงานวิจัยเสร็จ พ.ศ.2545

ลักษณะของงานวิจัย วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
สถาบันราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสร้างรูปแบบการพัฒนาพฤติกรรมประชาธิปไตยด้านคุณธรรม ของ
นักเรียนโรงเรียนประถมสาธิต สถาบันราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

2. เพื่อศึกษาผลการใช้รูปแบบการพัฒนาพฤติกรรมประชาธิปไตยด้านคุณธรรม
ของนักเรียนโรงเรียนประถมสาธิต สถาบันราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา โดยพิจารณาจาก
พัฒนาการของพฤติกรรมด้านคุณธรรมของนักเรียน

วิธีดำเนินการวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงทดลอง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) ประชากรที่เป็นนักเรียนโรงเรียนประถม
สาธิต สถาบันราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1
ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2544 จำนวน 301 คน 2) ประชากร
ผู้ให้ข้อมูล เป็นครูผู้ปฏิบัติหน้าที่อยู่ในโรงเรียนประถมสาธิต สถาบันราชภัฏบ้านสมเด็จ
เจ้าพระยา ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2544 จำนวน 16 คน รวมประชากรที่ใช้ในการ
วิจัย 317 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสังเกต และแบบสอบถาม ดังนี้

1. แบบสังเกตพฤติกรรมประชาธิปไตยด้านคุณธรรมของนักเรียน ซึ่งผู้วิจัย
สร้างขึ้น กำหนดข้อสังเกตเพื่อประเมินผลแบบ Rating Scale แบบ 4 ระดับ คือ ปฏิบัติ
เป็นประจำ ปฏิบัติบ่อยครั้ง ปฏิบัติบางครั้ง และปฏิบัติน้อยที่สุด ผ่านการ Try out และ
หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ และค่าความเชื่อมั่น โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา และของ
ครอนบาค ได้ค่าความเชื่อมั่น 0.9469 วิเคราะห์ข้อมูลโดยการทดสอบ t-test

2. แบบสอบถามความคิดเห็นของครูต่อรูปแบบการพัฒนาพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักเรียน สร้างขึ้นจากการศึกษาแนวการจัดกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตยของโรงเรียนและชุมชน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละ

สรุปผลการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลองที่มีกลุ่มตัวอย่างกลุ่มเดียว มีการประเมินผลโดยการสังเกตพฤติกรรมทั้งก่อนและหลังการทดลอง ผลการวิจัยได้รูปแบบการพัฒนาพฤติกรรมประชาธิปไตยตามกรอบความคิดในการดำเนินการ ประกอบด้วย

1.1 การสร้างความตระหนักให้ผู้บริหาร ครู และผู้ปกครอง เห็นความสำคัญและความจำเป็นของการมีพฤติกรรมประชาธิปไตยด้านคารวธรรม

1.2 ผู้บริหาร ครู และผู้ปกครอง ประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างแก่นักเรียน

1.3 จัดสภาพแวดล้อม บรรยากาศ และการเรียนการสอนที่เอื้ออำนวยต่อการเกิดพฤติกรรมประชาธิปไตยด้านคารวธรรม

1.4 สร้างความตระหนักให้นักเรียน เพื่อให้นักเรียนปฏิบัติด้วยความเต็มใจ

1.5 จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้เกิดพฤติกรรมประชาธิปไตยด้านคารวธรรม ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน

1.6 ใช้การเสริมแรง เช่น การให้รางวัล การยกย่อง ชมเชย การประกาศเกียรติคุณ เป็นแรงจูงใจให้นักเรียนปฏิบัติอย่างจริงจังจนเป็นวิถีชีวิต

2. หลังการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาพฤติกรรมประชาธิปไตยด้านคารวธรรมแล้ว นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จนถึงประถมศึกษาปีที่ 6 มีคะแนนจากการสังเกตพฤติกรรมสูงกว่าคะแนนการสังเกตก่อนการใช้รูปแบบ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งรายด้าน และรวมทุกด้าน ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ แต่ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนการพัฒนาพฤติกรรมของนักเรียนตามระดับช่วงชั้น พบว่า คะแนนการพัฒนาพฤติกรรมของนักเรียนแตกต่างกัน โดยนักเรียนในระดับช่วงชั้นที่ 2 สามารถพัฒนาพฤติกรรมได้สูงกว่านักเรียนในระดับช่วงชั้นที่ 1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมุติฐาน

ข้อเสนอแนะ

1. ควรศึกษาติดตามผลการวิจัยครั้งนี้เป็นระยะ เพื่อดูประสิทธิภาพของรูปแบบการพัฒนาพฤติกรรมประชาธิปไตยด้านคารวธรรมของนักเรียน

2. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาพฤติกรรมประชาธิปไตยด้านคารวธรรม ด้านสามัคคีธรรม ต่อไป เพื่อพัฒนาให้นักเรียนมีคุณธรรม ครบทั้ง 3 ด้าน

3. ควรมีการวิจัยที่เกี่ยวกับเจตคติของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้รับผิดชอบโครงการ ครูผู้สอน ที่มีต่อรูปแบบการพัฒนาพฤติกรรมประชาธิปไตยด้านคุณธรรม เพื่อจะได้อารมณ์แบบการพัฒนาพฤติกรรมประชาธิปไตยที่มีประสิทธิภาพ

4. ควรศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มวิชาต่างๆ กับรูปแบบการพัฒนาพฤติกรรมประชาธิปไตยด้านคุณธรรม เพื่อดูว่าแบบการพัฒนาพฤติกรรมประชาธิปไตยด้านคุณธรรมให้ผลสัมฤทธิ์ด้านการเรียนของนักเรียนสูงขึ้นด้วยหรือไม่

5. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับกระบวนการพัฒนานักเรียนในระดับช่วงชั้น ให้มีการพัฒนาพฤติกรรมประชาธิปไตยด้านคุณธรรมเท่ากัน เพื่อจะได้อารมณ์แบบการพัฒนาพฤติกรรมประชาธิปไตยด้านคุณธรรมที่มีประสิทธิภาพ

ชื่อเรื่อง   สภาพและปัญหาการปฏิบัติงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน : สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชุมพร

ผู้วิจัย   ชาญวิทย์ ยิกุสังข์

ปีที่งานวิจัยเสร็จ   พ.ศ.2545

ลักษณะของงานวิจัย   วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา สถาบันราชภัฏสุราษฎร์ธานี

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสภาพ และปัญหาการปฏิบัติงาน ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชุมพร ตามภาระหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่กำหนดไว้ในระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2543

2. เพื่อเปรียบเทียบระดับสภาพและปัญหาการปฏิบัติงานตามภาระหน้าที่ ตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2543 ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จากบุคคลที่มีสภาพต่างกัน วุฒิทางการศึกษาต่างกัน ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน และมีประสบการณ์ต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research)

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชุมพร ปีการศึกษา 2545 มีทั้งหมด จำนวน 265 โรงเรียน มีคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานดังกล่าว ทั้งหมด

จำนวน 3,975 คน ประกอบด้วย บุคคลตามสถานภาพ ดังนี้ 1) ผู้บริหารโรงเรียน โรงเรียนละ 1 คน 2) ผู้แทนครู โรงเรียนละ 2 คน 3) ผู้แทนผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียน ละ 2 คน 4) ผู้แทนศิษย์เก่า โรงเรียนละ 2 คน 5) ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้แทนองค์กร ชุมชน บุคคลในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โรงเรียนละ 8 คน

การเลือกกลุ่มตัวอย่างมีลำดับขั้นดังนี้

1. ทาขนาดกลุ่มตัวอย่างจากประชากร โดยใช้สูตรของยามาเน่ (Yamane'. 1970 : 580 - 581) ที่ความเชื่อมั่น 95%

2. สุ่มตัวอย่างโดยวิธีการแบบแบ่งชั้นตามสัดส่วน (Proportional Stratified Random Sampling) โดยแบ่งเป็นร้อยละ 9.16 ในแต่ละอำเภอ ได้จำนวนคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชุมพร

3. ทำการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยวิธีจับฉลากรายชื่อโรงเรียน จากรายชื่อโรงเรียนในแต่ละอำเภอตามขนาดของโรงเรียน ในตารางที่ 3.3 ได้โรงเรียนต่างๆ ครอบคลุมตามจำนวนที่ต้องการ

4. ทำการสุ่มคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยวิธีการสุ่มอย่างง่ายจากแต่ละโรงเรียนที่สุ่มได้ในข้อ 3 ตามสัดส่วนของจำนวนคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่แต่งตั้งมาจากบุคคลที่มีสถานภาพต่างกัน ในแต่ละโรงเรียน ได้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานครบตามจำนวนที่ต้องการ

ในการวิจัยครั้งนี้ได้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในการตอบแบบสอบถาม จำนวน 364 คน แบ่งเป็นคณะกรรมการสถานศึกษาขั้น พื้นฐานที่แต่งตั้งมาจากบุคคลที่มีสถานภาพต่างๆ ดังนี้ 1) ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 24 คน 2) ผู้แทนครู จำนวน 49 คน 3) ผู้แทนผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 48 คน 4) ผู้แทนศิษย์เก่า จำนวน 49 คน 5) ผู้ทรงคุณวุฒิ บุคคลในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนองค์กรชุมชน จำนวน 194 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaire) มีขั้นตอน ดังนี้ 1) ศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับสาระสำคัญของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เกี่ยวกับภาระหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2543 จากเอกสาร ตำรา วารสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นข้อมูลในการสร้างเครื่องมือ 2) สร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมภาระหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามระเบียบ กระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2543 11 ด้าน

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ผู้วิจัยคำนวณหาค่าความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) ด้วยวิธีหาค่า IOC โดยใช้สูตร ในการหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach)

การรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยขอหนังสือแนะนำตัวผู้วิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัย คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏสุราษฎร์ธานี เพื่อขอความร่วมมือจากผู้บริหารโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชุมพร ส่งแบบสอบถามถึงโรงเรียนด้วยตนเอง หลังจากส่งแบบสอบถามไปแล้วผู้วิจัยจะไปรับแบบสอบถามคืนหลังจากส่งไปแล้ว 2 สัปดาห์ ดำเนินการตรวจสอบความสมบูรณ์ วิเคราะห์ และสรุปผลตามขั้นตอนของการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบหาค่าที (t-test) การทดสอบหาค่าเอฟ (F-test) และทดสอบเปรียบเทียบพหุคูณ (Multiple Comparisons) โดยใช้ Scheffe's สรุปผลการวิจัย

1. ปัญหาการปฏิบัติงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาพรวมและรายด้าน พบว่า ปัญหาในภาพรวมการปฏิบัติงานอยู่ในระดับปานกลาง โดยในด้านเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนตลอดจนประสานงานกับองค์กรทั้งภาครัฐ และเอกชนมีปัญหาในระดับปานกลาง ด้วยค่าเฉลี่ยสูงสุด

2. เปรียบเทียบปัญหาการปฏิบัติงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามสถานภาพ พบว่าผู้แทนศิษย์เก่ามีปัญหาในภาพรวม และรายด้านในระดับปานกลาง ด้วยค่าเฉลี่ยสูงสุด

3. เปรียบเทียบปัญหาการปฏิบัติงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจำแนกตามวุฒิ พบว่าคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีคุณวุฒิต่ำกว่าอนุปริญญา มีปัญหาการปฏิบัติงานในภาพรวม และรายด้านมากกว่าคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีวุฒิปริญญาตรี หรือสูงกว่า อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01

4. เปรียบเทียบปัญหาการปฏิบัติงาน ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจำแนกตามขนาดของโรงเรียน พบว่าภาพรวมและรายด้าน โรงเรียนขนาดต่ำกว่า 12 ห้องเรียน มีปัญหามากกว่าโรงเรียนขนาดตั้งแต่ 12 ห้องเรียนขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ .01

5. เปรียบเทียบปัญหาการปฏิบัติงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจำแนกตามประสบการณ์ พบว่าการปฏิบัติงานด้านส่งเสริมให้มีการพิทักษ์สิทธิเด็ก ดูแล

เด็กพิการ เด็กด้อยโอกาส และเด็กที่มีความสามารถพิเศษ ให้ได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพมีความแตกต่างกันตามประสบการณ์ อย่างมีนัยทางสถิติที่ระดับ .05

6. จากแบบสอบถามปลายเปิดพบว่า ปัญหาเรื่องคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขาดความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนเอง เป็นปัญหาที่มีจำนวนผู้ตอบมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชุมพร ดังนี้

ระดับสถานศึกษา

จากผลการวิจัยพบว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานทุกสถานภาพมีความสำคัญในการดำเนินงานของสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องสร้างความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน กับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานทุกสถานภาพให้เข้าใจตรงกัน เปิดโอกาสให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ รวมทั้งให้ความรู้ ความเข้าใจ ในโครงสร้างหลักสูตรการปฏิรูปการศึกษา การปรับหลักสูตรให้คล้องกับท้องถิ่น ร่วมกำหนดวิสัยทัศน์ กำหนดเป้าหมายร่วมแก้ไขปัญหาและร่วมภาคภูมิใจในผลงานของสถานศึกษาเพื่อให้สถานศึกษาพัฒนาไปอย่างมีคุณภาพ

สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอและจังหวัด

จากผลการวิจัยพบว่า การปฏิบัติงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีสภาพปัญหาแตกต่างกัน สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอและจังหวัด ควรมีการพัฒนาให้ความรู้ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานทุกโรงเรียน โดยเฉพาะคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนที่มีขนาดต่ำกว่า 12 ห้องเรียน เนื่องจากมีปัญหาการปฏิบัติงานมากกว่าโรงเรียนที่มีขนาดมากกว่า 12 ห้องเรียนขึ้นไป เพื่อให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานทราบบทบาทและหน้าที่ นโยบายทางการศึกษา พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 หลักสูตรและระเบียบที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจะเป็นแรงเสริมในการพัฒนาการปฏิบัติงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอและจังหวัด ควรจัดสรรงบประมาณเบี้ยเลี้ยงการประชุม มีการติดตามการประเมินผลการดำเนินงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกาศยกย่อง เชิดชู คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสถานศึกษา

ที่ดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ อันจะส่งผลให้สถานศึกษามีประสิทธิภาพตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2543 มากยิ่งขึ้น
ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลในการดำเนินการของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชุมพร เพื่อนำไปพัฒนาการประสานงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เช่น ผู้บริหารสถานศึกษา นโยบายของสถานศึกษาและสภาพแวดล้อมของชุมชน เป็นต้น

2. ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ ในเรื่องเกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดชุมพร เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพทางการศึกษาของจังหวัดชุมพร

ดัชนีผู้วิจัย

ก-ข-จ		ถ-ท-ธ	
กลุ่มพัฒนามาตรฐานคุณภาพ		ถวัลย์ หงษ์ไทย	218
การศึกษา สำนักพัฒนาการศึกษา		ทองใบ เชาวนจินดา	332
ศาสนา และวัฒนธรรม เขตการ		ทิพวรรณ จันทรสติติย์	228
ศึกษา 6	356	ทูลธรรม วรรณคำ และคณะ	203
กัลยาณี พรหมทอง	388	เทียนฉาย กิระนันท์ และคณะ	188
กำพล ฤทธิรักษา	491	ธงชัย แก้วมาตย์	392
เกียรติพงษ์ คำไทย	449		
ขจรเกียรติ มานิกลักษณ์	181	น	
ชัตติยา ตังสำราญ	125	นงลักษณ์ ยุทธสุทธิพงศ์	404
จันทร์ลอย เครือเช้า	254	นภาพร จุทอง	362
จินตนา ศักดิ์ภู่อารัม	149	นวลจันทร์ จันทรเจริญ	100
จินตนา กันธวัง	356	นันทพร ชูทรัพย์	102
จิรพรรณ คชสวัสดิ์	155	นิตยา สอาดล้วน	94
จิราพิชญ์ ขวัญพรหม	424	นิรันดร หมั่นสุข	402
		นุชา อินทรสุด	251
ฉ-ช-ฌ-ด		บ	
ฉลุวิทย์ ตีวงศ์	30	บุญส่ง บุญทศ	209
เฉลิมชัย พาญกุล้า	291	บุญเสริม เสนนันตา	464
ชนิตา จันเรียง	496	เบญจพร ลัทธิตเดช	131
ชลี แต่รุ่งเรือง	410	เบญจพร แก้วมีศรี	374
ชาญวิทย์ ยิกุสังข์	498		
ชาติชาย พิมพิไสย	342	ป	
ชานินันท์ บัวนนอก	444	ประกอบ กุฎโพธิ์	90
ชาร์รีฟท์ สือนิ	137	ประคอง รัศมีแก้ว	381
ณรงค์ศักดิ์ ถนนอมศรี	240	ประทุมทิพย์ พ่วงวัฒนวงศ์	33
ณัฐพงษ์ แก้วตาปี	246	ประภาพรพรรณ ไชยวงษ์	60
ดวงใจ กฤดากร	304	ประสงค์ แก้ววิจิตร	266
ดอน ไชยดวง	143	ปัญญาต นันทราช และคณะ	56
ดิเรก วรรณเศียร	10	ปิยพล ศรีธิตเดช	397
ดุขฎิ โยเหลา และคณะ	317		

พ-ภ	ศ	
พยอมศรี วรณวนารักษ์	370	ศรีวัฒนา ธีระเผ่าพงษ์ 366
พรทิพย์ คำชาย	242	ศรีสุนันท์ ต่ายแสง 385
พรเลิศ แสงกวีเลิศ	262	ศวัสกร ไชยสุนทร 274
พรศักดิ์ บุญยัง	426	ศิริพงษ์ ทิณรัตน์ 258
พร้อมพร ณ เชียงใหม่	277	ศุภมาศ การะเกตุ และคณะ 44
พวงเพชร แต่งตั้ง	134	
พัชรพันธ์ รัตโนดม	78	ส
พันเอก พร ภิศก	172	สมจิต แก้วแสงขวัญ 205
พิเชษฐุ์ เจ้ยทองศรี และคณะ	237	สมใจ กอปรสิริพัฒน์ 212
พิสมร วิญญุกุล	222	สมชาย กิจคาม 214
พุดชัชย กันตรง	76	สมถวิล ชูทรัพย์ 183
เพชร กันทาดี	162	สมนึก จุ้ยตอนกลอย 394
ภคินี ดอกไม้งาม	22	สมบุญ นนทสกุล 186
ภารดี อนันต์นาวิ	164	สมศักดิ์ พระเดชกึ่ง 460
		สมหวัง ขอเอื้อนกลาง 464
ม-ร		สมุทร ชำนาญ 19
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	70	สวัสดิ์ แก้วชนะ 51
มุหัมหมัด เบ็ญนุ้ย	53	สำนักงานเลขาธิการครุสภา 119
รจนา อาจศิริ	430	สำราญ รื่นรวย 83
รุ่งกานต์ รอดเรือง	407	ลำอวงค์ บุญเกิด 337
รุ่งนภา เลิศพัชรพงศ์	233	สิริรักษ์ รัชชุตานติ 295
		สุญาดา สุนทรศารทูล 470
ว		สุทธศรี วงษ์สมาน 169
วชิราภรณ์ สุรณะสกุล	323	สุนีรัตน์ มิตรเจริญถาวร 97
วันชาวีรา เบ็ญละตะ	113	สุพีพรรณ พัฒนพานิชย์
วันเพ็ญ อำนาง	35	และทัศนาศ แสงศักดิ์ 286
วันเพ็ญ กิจกำจร	484	สุรพล สิบพรหม (ว่าที่ร้อยตรี) 81
วาสนา ราชนิล	108	สุรศักดิ์ ชันดิธีวโร 412
วิจิตรา ไสยะ	48	สุรินทร์ ศรีทอง 344
วิเชียร พันธุ์เครือบุตร	359	สุวัช พานิชวงษ์ 39
วิมาน วรรณคำ	330	เสนห์ เหล่าเสนา 480
วิรัช ชูสิน	312	แสวง จันทรชุย 28
วิศนี ศิลตระกูล และคณะ	325	โสธร บุญเลิศ 348

ห		อ	
หน่วยตรวจสอบภายใน สำนักงาน		อธิก ป้องคำรอด	452
คณะกรรมการการประถมศึกษา		อมร สีแสง	436
แห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ	157	อรพร อุนากรสวัสดิ์	408
หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการ		อรวรรณ จันทร์ชลอ	399
ประถมศึกษาอำเภอเสิงสาง		อารักษ์ วิเศษสิงห์	487
สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด		อำพร อัครโรจนกุลชัย	416
นครราชสีมา	73	อุ้มร สवालิ่ง	1
		อุมาพรรณ วัฒนรัตน์	197
		เอื้อ ทรวงโพธิ์	105

คำสั่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ

ที่ 25 / 2546

เรื่อง การแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการจัดประชุมทางวิชาการเรื่อง
การวิจัยทางการบริหารการศึกษา

.....

ตามที่ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ได้ให้การสนับสนุนการดำเนินงานแก่สภาผู้บริหารหลักสูตรการบริหารการศึกษาแห่งประเทศไทย ซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการดำเนินงานเพื่อพัฒนานโยบาย มาตรฐาน และแนวทางการบริหารการศึกษา เสนอแนะแนวทางการบริหารการศึกษา และจรรยาบรรณวิชาชีพการบริหารการศึกษา จัดกิจกรรมทางวิชาการเพื่อเสริมสร้างและเผยแพร่องค์ความรู้ รวมทั้งการพัฒนาคณาจารย์ด้านการบริหารการศึกษานั้น

คณะกรรมการบริหารสภาผู้บริหารหลักสูตรฯ ได้เล็งเห็นความสำคัญของการจัดกิจกรรมทางวิชาการเพื่อส่งเสริม สนับสนุนการเผยแพร่องค์ความรู้ในสาขาวิชาการบริหารการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งผลการวิจัยทางการบริหารการศึกษา จึงได้มีโครงการจัดประชุมทางวิชาการเรื่อง การวิจัยทางการบริหารการศึกษา และเพื่อให้การดำเนินงานดังกล่าวเป็นไปด้วยความเรียบร้อย มีประสิทธิภาพ และบรรลุตามวัตถุประสงค์ จึงแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการจัดประชุมทางวิชาการ เรื่องการวิจัยทางการบริหารการศึกษา ดังนี้

องค์ประกอบ

1) ศาสตราจารย์ธีระ รุญเจริญ	ประธาน
2) รองศาสตราจารย์ปราชญา กล้าผจญ	รองประธาน
3) นายวิเชียร เกตุสิงห์	รองประธาน
4) รองศาสตราจารย์กิตติ จรรย์ยานนท์	กรรมการ
5) นางสาวจิรพรรณ ปุณเกษม	กรรมการ

6) รองศาสตราจารย์ฉันทนา จันทร์บรรจง	กรรมการ
7) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ทศพล อารีนิจ	กรรมการ
8) รองศาสตราจารย์นิพนธ์ กิनावงศ์	กรรมการ
9) รองศาสตราจารย์ประยูร ศรีประสาธน์	กรรมการ
10) นางสาววรัญพร แสงนภาพวร	กรรมการ
11) รองศาสตราจารย์วีระวัฒน์ อุทัยรัตน์	กรรมการ
12) ศาสตราจารย์ศิริชัย ชินะตั้งกูร	กรรมการ
13) ผู้ช่วยศาสตราจารย์สมเกียรติ พ่วงรอด	กรรมการ
14) ผู้ช่วยศาสตราจารย์อนันต์ชัย พงษ์สุวรรณ	กรรมการ
15) รองศาสตราจารย์อุทัย บุญประเสริฐ	กรรมการ
16) นางสาวประภาพรพรรณ ไชยวงษ์	กรรมการและเลขานุการ
17) นางจันทิมา พงษ์สมาน	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
18) นางสาวปัทมา เอี่ยมละออง	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

หน้าที่

- 1) พิจารณาแนวทางในการดำเนินการประชุมและกำหนดเกณฑ์การคัดเลือกผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารการศึกษา
- 2) รวบรวมผลงานวิจัยและคัดเลือกผลงานวิจัยสำหรับจัดพิมพ์และนำเสนอในการประชุม

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ 4 เมษายน 2546

๙๐ น: —
๑ —————

(นายรุ่ง แก้วแดง)

เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ

คณะผู้จัดทำ

ที่ปรึกษา

ดร.รุ่ง	แก้วแดง	เลขาธิการสภาการศึกษา
ดร.นงราม	เศรษฐพานิช	ที่ปรึกษาด้านนโยบายและแผนการศึกษา
ดร.วิเชียร	เกตุสิงห์	ที่ปรึกษาด้านระบบการศึกษา

ผู้จัดทำ

ดร.วรัญพร แสงนภาพร
 ดร.ประภาพรรณ ไชยวงษ์
 นางจันทิมา พงษ์สมาน
 นางสาวปัทมา เอี่ยมละออง